

Az Úr sötét anyagai trilógia részei:

Északi fény

A titokzatos kés

A borostyán látcső

Philip Pullman

A borostyán látcső

ALEXANDRA

A fordítás az alábbi kiadás alapján készült:
Philip Pullman: The Amber Spyglass
Scholastic Children's Books
Scholastic Ltd., London, 2000

Copyright ? Philip Pullman, 2000

A borítóképet a Scholastic Ltd. és a New Line Cinema engedélyével adjuk közre.
Borító copyright ? MMVII New Line Productions, Inc.;
A „The Golden Compass”
és valamennyi alak, hely, név és egyéb vonatkozás
a New Line Productions, Inc. védjegye.

Hungarian translation ? N. Kiss Zsuzsa, 2003

Minden jog fenntartva.
Tilos ezen kiadvány bármely részét sokszorosítani,
információs rendszerben tárolni vagy sugározni
bármely formában vagy módon a kiadóval történt
előzetes megállapodás nélkül;
tilos továbbá terjeszteni másféle összefűzésben,
borítással és tördelésben,
mint amilyen formában kiadásra került.

Kiadja a Pécsi Direkt Kft. Alexandra Kiadója, 2007
7630 Pécs, Úszögi-kiserdő utca 1.
Telefon: (72) 777-000
e-mail: info@alexandra.hu
www.alexandra.hu

Felelős kiadó a kft. ügyvezető igazgatója
Felelős szerkesztő Borbás Mária
Az idézetek forrását Sári B. László ellenőrizte.
A kiadványt Tóth Gábor tördelte

Ó, zengd erejét, ó, irgalmát dalold,
Köpönyege a fény, az úr felette bolt;
Haragszekerei a viharfellegek,
A vihar szárnyain sötétségbe ered.
Robert Grant: a Régi és új himnuszok

Te csillagos ég,
tőled ered, ha a kedvese arcán hű szeretőnek
vágya kigyúl? Ha merengve a tiszta leányarc
csendjibe vész – nem a csillagi tiszta derű ez?
Rainer Maria Rilke: Harmadik duinói elégia
(Szabó Ede fordítása)

Finom párát ereget az életet művelő valami.
Hideg az éjszaka, lebke és csupa angyal:
Mind élőt kalapál. Fényben úsznak a gyárok,
Elsikkad a dallam. Végre együtt vagyunk, ha mégoly távol is.
John Ashbery: A prédikátor (Folyó és hegyek)

1

Az elvarázsolt alvó

Egy rododendronárnyas völgyben, a hóhatártól nem messze, olvadéktól fátyolos vizű hegyi patak mentében, óriás fenyők között kergetőző galambok és kenderikék felségterületén barlang szájadzott a szabadba; takarta a fölé tornyosuló szirt, és a szikkadt, súlyos levelek előtte púposodó halma. A rengetegben hangok özöne: sziklákon csacsogó patak, fenyőágak közt zúgó szél, rovarok cirpelése, fán élő aprójószág rikoltozása madárdallal vegyest; időről időre hevesebb szellőkés kapott egy-egy cédrus vagy fenyő koronájába, és csellójajdulást csalt ki belőle.

Kápráztatóan, makulátlanul ragyogott itt mindig a nap; citromos-aranyos sárga fénypázmák hatoltak le a fák tövéig, túlcsondulva a zöldesbarna árnyék foltrácsozatán; a világosság sosem volt egyforma, mert nemegyszer lebegett a facsúcsok fölébe pára, gyöngyházárnyalatúvá szűrve a napvilágot, fénnel mosva be minden egyes tobozt, hadd csillogjon, mikor a pára ismét felszáll. A felhők nyirkossága olykor kicsapódott parányi félig pára-, félig esőcseppekké, melyek inkább szivárogtak, mintsem peregtek, hogy sustorgott belé a milliányi fenyőtű.

A patak menti keskeny ösvény kötötte össze a völgyalji falut – alig néhány pásztortanya bokrárt – meg a félig romos szentélyt fent a gleccsernél; megfakult selyemzászlókat cibált itt az izgága szél a magas hegyekből a jámbor falubeliek árpasütemény és szárított tealevél adományai fölött. Fény, jég, pára különös játékaként megmegújuló szivárványívek boltosultak a völgyre.

A barlang kicsivel az ösvény fölött nyílt. Valaha elmékedésnek, böjtnek, imának élő szent ember lakta, akinek emlékét tisztelettel őrizték. Az üreg úgy harminc láb mély volt, száraz padlatú: medve, farkas sem tartotta volna rangján alulinak, de évek óta csak madár meg denevér fordult meg benne.

Hanem a bejáratnál ezúttal másforma jószág kapdosta ide-oda fekete szemét, hegyezte fülét; se nem madár, se nem denevér. A napfény sűrűn, súlyosan áradt el fényes arany szőrén, ideges majomkeze fenyőtobozt forgatott, ujjá hegyével pattintgatta a pikkelyt, hogy az édes termést kikotorja.

Mögötte, éppen túl a határon, ameddig a napsütés elhatolt, Mrs. Coulter forralt vizet egy kis edényben a naftafőzőn. Daimónja intő horkantására fölpillantott.

Az erdei ösvényen falusi kislány közeledett. Mrs. Coulter tudta, kicsoda: napok óta hordta már neki az élelmet Ama. Mrs. Coulter, mikor idejött, tudtára adta a helybélieknek, hogy elmélkedő, imázó szent asszony, aki megesküdött, hogy nem vált szót férfival. Csakis Ama látogatását fogadta.

Hanem most nem egyedül jött a lány. Apja kísérte, kissé odébb várakozott, míg Ama felkapaszkodott a barlanghoz.

Ama meghajolt a bejárat előtt.

– Apám általam folyamodik a jóindulatáért – mondta.

– Légy üdvöz, gyermek – felelte Mrs. Coulter.

A lány fakó pamutvászon batyut tett le Mrs. Coulter lábához. Aztán egy kis csokrot nyújtott felé, tucatnyi összemadzagolt kökörcsint, és reszkető hangon hadarni kezdett. Mrs. Coulter értette valamelyest ezeknek a hegylakóknak a nyelvét, de a viláért sem árulta volna el, mennyire. Csak mosolygott tehát, intett a lánynak, hogy hallgasson, és figyelje a két daimónt. Az aranyszín majom kinyújtotta kis fekete kezét, Ama pillangó daimónja mind közelebb és közelebb merészkedett, aztán megült az egyik kérges mutatóujjon.

A majom óvatosan a füléhez emelte, és Mrs. Coulter elméjébe a megértés vékony erecskéje kezdett csordogálni, megvilágítva a leány szavainak jelentését. A falusiak szívesen veszik az ő szent asszonyi jelenlétét a barlangban, de lábra kapott a szóbeszéd is, hogy hozott magával valakit, aki veszélyes és nagy hatalmú.

Miatta nyugtalankodnak a falusiak. Ez a másik lény vajon ura vagy szolgálja Mrs. Coulternek? Netán rosszban sántikál? Miért jött egyáltalán? Sokáig maradnak? Ilyen kérdéseket közvetített a csupa aggály Ama.

Mrs. Coulternek újfajta válasz ötlött eszébe, miközben a daimón tolmácsol. Elmondhatja az igazat. Persze nem a teljes igazságot, csak egy részét. Az ötlet kacagásra gerjesztette, de uralkodott a hangján:

– Igen, van velem valaki. De nem kell félni tőle. A lányom, álomba bűvölték. Az elvarázslója elől rejtőztünk ide, igyekszem meggyógyítani, óvni a bajtól. Gyere, ha akarod, megnézheted.

Amát félig-meddig megnyugtatta Mrs. Coulter lágy hanghordozása, de azért ott bujkált benne a félelem; megilletődött a varázsló és bűvölés pusztá említésétől is. Daimónját azonban megejtő szelídséggel tartotta a majom daimón, meg egyébként is szörnyen kíváncsi volt, hát elindult Mrs. Coulter után a barlangba.

Apja az ösvényen tett felé egy lépést, varjú daimónja tétován csapott a szárnyával, aztán mégis egy helyben maradt.

Mrs. Coulter gyertyát gyújtott, mert sebesen alkonyodott, Amát a barlang végébe vezette. A kislány kimeredt szeme villódzott a félhomályban,

két keze hüvelykjét ütemesen érintgette többi ujjá hegyéhez, mert a gonosz szellemeket ezzel megtéveszti, és csökken a veszély.

– Látod? – mutatta Mrs. Coulter. – Senkiben sem tehet kárt. Félelemre semmi ok.

Ama megnézte a hálósákban alvó alakot. Lány; nála három-négy évvel lehet idősebb; ilyen színű hajat Ama még sohasem látott – napcserezett szőkeség, oroszlánsörény. Ajka zárt, mélyen alszik, ehhez kétség sem férhet, mert daimónja öntudatlanul gömbölyödik nyaka köré. Olyan mongúzforma szerzet, de színre vörösarany, termetre kisebb. Az aranyszínű majomgyöngéden megsimogatta az alvó daimón füle közét, és Ama látta, hogy a mongúzféle nyugtalanul felneszel és rekedten nyávit. Időközben egerformát öltött daimónja szorosán befészkelte magát nyakhajlatába, és rémülten pislogott a haja közül.

– Számolj be apádnak – folytatta Mrs. Coulter. – Gonosz szellem itt nincsen. Csak a lányom, alszik, mert megigézték, és én vigyázok rá. De Ama, kérlek, kösd apád lelkére azt is, hogy titok. Csak ti ketten tudhattok Lyráról. Ha a varázsló hírért veszi, hol van, és a nyomára akad, elpusztítja őt is, engem is, sőt az egész környéket. Úgyhogy csitt! Apádnak mondd el mindent, de senki másnak.

Letérdelt Lyra mellé, az alvó arcból kisimította a csatakos fürtöket, mielőtt mélyen lehajolt volna, hogy egy csókot nyomjon a lánya arcára. Mikor felnézett ismét, olyan szomorú szeretet sütött a tekintetéből, olyan dacos részvét, hogy a kislányt könnyek fojtogatták.

Mrs. Coulter kézen fogva vezette Amát a barlang bejáratához; a kislány apja aggódva leste őket odalent. Az asszony összetette a kezét, és meghajolt felé, a férfi megkönnyebbülten viszonzta, látva, hogy a kislánya, miután fejét meghajtotta Mrs. Coulter-nek és az elvarázsolt alvónak is, a sötétedésben lefelé tart hozzá a lejtőn. Apa és lánya újabb meghajlás után eltűnt a súlyos rododendronsátrak alatt.

Mrs. Coulter megnézte a vizet a kályhán: mindjárt felforr.

Az edény fölé hajolt, és levélmorzsalékot szórt bele ilyen-olyan tasakokból, két csipet innen, egy onnan, tett hozzá három cseppet valami halvány-sárga olajból is. Buzgón kavargatta, miközben öt percig számolt magában. Akkor levette a tűzről; várni kell, míg kihűl.

Körülötte hevert a tábori felszerelés egy része a kék tó mellől, ahol Sir Charles Latrom a halálát lelte: hálósák, hátizsák váltás ruhával, tisztálkodószerekkel, miegymással. Masszív favázás, bélelt vászontartóban különféle műszerek, pisztoly, fegyvertokban.

A főzet gyorsan langyosodott a ritkás levegőn, s amint testhőmérsékletű lett, Mrs. Coulter áttöltötte egy fémbögrébe, ügyelve arra, hogy egy csepp se

menjen mellé, majd hátravitte a barlang végébe. A majom daimón kiejtette kezéből a tobozt, és követte.

Mrs. Coulter gondosan letette a bögrét egy sziklakiszögeülésre, és az alvó Lyra mellé térdelpelt. Az aranymajom átellenben helyezkedett készenlétbe, hogy lecsapjon Pantalaimonra, ha netán fölébredne.

Lyra haja nyirkos volt, szemhéja alatt körözött a szembogara. Ocsúdni kezdett: Mrs. Coulter az imént, mikor megcsókolta, érezte, hogy rebben a pillája, tehát nem sok hűja van az ébredésnek.

A lánya feje alá csúsztatta fél kezét, a másikkal félresimította homlokából a rátapadt tincseket. Lyrának elnyílt a szája, halkán nyögött; Pantalaimon kicsivel lejjebb fészkelte a mellkasán. Az aranymajom árgus szemmel figyelte Lyra daimónját, fekete ujjacskái rángatóztak a hálósák szélén.

Mrs. Coulter éppen csak odapillantott, és már el is kapta a kezét, arasznyt hátrált. Az asszony gyöngéden feltámogatta a lányát a vállánál, Lyra feje félrebiccent; mélyet sóhajtott, félig felnyitotta súlyos pilláit.

– Roger – motyogta –, Roger... hol vagy... nem látlak...

– Csitt – suttogetta neki az anyja –, csitt, drágám, ígyál.

Lyra ajkához tartotta a bögrét, megbillentette, hogy benedvesítse a lánya ajkát. Lyra megérezte, lenyalta a folyadékot; Mrs. Coulter erre nagyon óvatosan kortyonként kezdte a szájába tölteni, kivárta, míg Lyra nyel, csak azután adott még.

Percekbe telt a művelet, de a bögréből elfogyott az ital; Mrs. Coulter visszafektette a lányát. Amint Lyra feje vízszintes helyzetbe került, Pantalaimon újra az álla alá gömbölyödött. Vörösarany bundája ugyanolyan nyirkos volt, mint a lány haja. Mindketten mélyen aludtak ismét.

Az aranymajom könnyedén kisurrant őrhelyére a barlang bejáratához. Mrs. Coulter hideg vízbe mártott mosdókesztyűvel megmosta Lyra arcát, aztán a hálósákat is kinyitotta, a lány karját, nyakát, vállát is áttörölte, mert Lyrának tüzelt a teste. Az anya fésűt fogott, óvatosan kibontotta Lyra csimbókos haját, hátrafésülte a homlokából, takarosán elválasztotta.

Nem zárta vissza a hálósákat, hadd szellőzködjön a lánya, addig is kibontotta Ama batyuját: lapos kenyerek, kockává préselt tealevél, ragacsos rizs egy nagy levél burkában. Eljött a tűzgyújtás ideje. Itt a hegyek között kemény az éjszaka. Gyakorlott mozdulatokkal gyújtóst hasogatott, máglyát rakott belőle, gyufát sercintett. Mennyi mindenre kell gondolnia; fogytán a gyufa is, a nafta is a főzőbe; mostantól pedig éjjel-nappal fűtenie kell.

A daimónja berzenkedik. Nem tetszik neki, hogy ide húzódtak a barlangba, de mindannyiszor torkára forrasztotta ellenvetéseit. Most kinn duzzog, hátat fordít, minden porcikájából árad a megvetés, ahogy a toboza pikelyeit pattintgatja a sötétbe. Az asszony úgy tett, mintha észre se venné,

lankadatlanul, ügyesen járt a keze, táplálta a tüzet, hogy felforrjon a teavíz.

A majom rosszállása mégsem maradt hatástalan; az asszony, míg a szűr-
kés teatömböt morzsolta a vízbe, azon rágódott, miféle dolgot vett a fejébe,
csak nem megőrült, s minduntalan visszatért a kérdés, mi lesz, ha az egy-
ház megorrontja. Az aranymajomnak tökéletesen igaza van. Nemcsak Lyrát
rejtegeti, a tulajdon szemét is eltakarja.

*A sötétből egy kisfiú lép elő, reménykedve, riadtan, egyfolytában azt sut-
togva:*

– Lyra, Lyra, Lyra...

*Mögötte mások, nála is homályosabbak, némábbak. Úgy tetszik, összetar-
toznak, egyfélék, de láthatatlan arcúak, hangtalanok; a kisfiú maga is csak
suttog, az arca homályos, elmosódó emlék.*

– Lyra... Lyra...

Hol lehetnek?

*Nagy síkság, a vasszürke égbolton semmi fény, gomolygó ködbe vesző
szemhatár. Pöre talaj, milliónyi láb döngölte laposra, ámbár ezek a lábak
a pihénél is könnyebbek: tehát csak az idő egyengethette el így, ámbár az
idő is megállt itt; alighanem olyan minden, amilyen eredendően volt. Ez
a mindenen túli túl, minden világok közül a végső.*

– Lyra...

Hogy kerültek ide?

*Rabok. Valaki bűnt követett el, habár senki nem tudja, mit és kicsoda, és
miféle bíra ítélkezett.*

Miért szólongatja a kisfiú Lyrát?

Reménykedik.

Kik ezek mind?

Kísértetek.

*És Lyra képtelen megérinteni egyet is, hiába töri magát. Kezével tanács-
talanul csápol, a kisfiú meg egyre ott áll és esedezik.*

*– Roger – mondja Lyra, de csak suttogás telik tőle –, jaj, Roger, hol vagy?
Mi ez a hely?*

*A válasz: – Ez a halottak világa, Lyra... Nemtom, mihez kezdjek. Nem-
tom, örökre itt maradok-e, nemtom, rosszat műveltem-e, vagy mi, mer
úgy igyekeztem, hogy jó legyek, de utálok, félek, utálok...*

És Lyra azt mondja erre:
– Én...

2

Balthamos és Baruch

– Csönd – mondta Will. – Egy szót se. Hagyjatok.

Imént ragadták el Lyrát, imént tért vissza Will a hegytetőről, miután a boszorkány végzett az apjával. Will meggyújtotta a kis bádoglámpást apja málhájából – száraz gyufa is volt mellette –, és a sziklaszál oltalmába húzódva bontogatni kezdte Lyra hátizsákját.

Ép kezével belenyúlt, előhúzta a súlyos, bársonytokos aletiométert. Villogott a lámpás fényénél: Will odamutatta a mellette álló két alaknak, akik állításuk szerint angyalok.

– Kiigazodtok rajta? – kérdezte tőlük.

– Nem – felelt egy hang. – Gyere. Velünk kell jönnöd. Siessünk Lord Asrielhez.

– Ki küldött apám után? Azt mondtátok, nem tudta, hogy követitek. Csakhogy tudta ám – jelentette ki bőszen Will. – Jelezte nekem, hogy jönni fogtok. Többet tudott, mint gondoltátok. Ki küldött?

– Senki se küldött. Mi küldtük magunkat – így a hang. – Szolgálni akarjuk Lord Asrielt. Hát a férfi, aki meghalt, mi célból adta neked a kést?

Willnek elakadt a szava.

– Utasított, hogy vigyem el Lord Asrielnek – felelte aztán.

– Hát akkor gyere velünk.

– Nem. Előbb megkeresem Lyrát.

Ráhajtotta az aletiométerre a bársonytokot, és becsúsztatta a hátizsákjába. Gondosan letámasztotta, aztán magára kanyarította apja köpönyegét az eső ellen, és konokul guggolva méregette a két árnyalakat.

– Igazat mondtok? – szegezte nekik a kérdést.

– Igen.

– Akkor ki vele, erősebbek vagy gyöngébbek vagytok az embereknél?

– Gyengébbek. Ti húsból-vérből vagytok, nekünk nincs testünk. De akkor is velünk kell jönnöd.

– Nem. Ha én vagyok az erősebb, nektek kell engedelmeskednetek. Különben is nálam a kés. Tessék, itt a parancsom: segítetek megkeresni Lyrát. Nem érdekel, meddig tart, majd ha megtaláltam, elmegyek Lord Asrielhez.

A két alak hosszan hallgatott. Aztán odébblebegtek, és tanácskoztak; Will amúgy egy kukkot se hallott belőle. Visszajöttek, szóltak hozzá:

– Rendben van. Hibát követsz el, de nem hagysz választást nekünk. Segítünk felkutatni azt a gyermeket.

Will a sötétet kémlelte, hátha kiveheti őket valamelyest, de csak az eső csorgott a szemébe.

– Gyertek közelebb, hadd lássalak.

Szót fogadtak, de mintha még sűrűbb homály borult volna rájuk.

– Napvilágnál jobban látszotok?

– Ennél is kevésbé. Mi csak olyan közönséges angyalok vagyunk.

– Hát ha én nem látlak, más se lát, rejtve maradhattok. Nézzetek körül, hova tűnhetett Lyra. Még nem járhat messze. Az a nő – biztosan azzal a nővel van –, az vitte el. Járjatok utána, aztán gyertek vissza, jelentsétek, mit tapasztaltatok.

Az angyalok felemelkedtek a viharos égre, és már ott se voltak. Willre egyszerre rátelepedett a nyomottság, a tompaság; már az apjával folytatott viadal előtt se volt jó erőben, de most úgy érezte, egy másodperccel sem bírja tovább. Csak hunyhatná be végre a sajtó, kisírt szemét.

Fejére húzta a köpenyt, magához ölelte a hátizsákot, és máris aludt.

– Nincs és nincs – szólalt meg egy hang.

Will álmában hallotta, és erőnek erejével igyekezett felébredni. Nagy nehezen (legalább egy percbe tellett, olyan mély öntudatlanságból ocsúdott) felnyitotta a szemét a ragyogó reggeli napsütésre.

– Merre vagytok? – tudakolta.

– Melletted – mondta az angyal. – Erre.

Imént kelt fel a nap, a szikla, a zuzmó, a moha üdén tündökölt a korai fényben, de ember még csak nem is sejlett sehol.

– Mondtam, hogy nappal még láthatatlanabbak vagyunk – folytatta a hang. – Leginkább szürkületben észlelhetsz, hajnal előtt, alkonyattájt; sötétben még csak-csak kiveszel; de napfénynél kár erőlködnöd. A társam meg én végigkutatuk a hegy alját, de nem találtunk se nőt, se gyermeket. Hanem van odalenn egy kék vizű tó, ahol a nő nyilvánvalóan táborot vert. Fekszik arra egy halott férfi meg egy boszorkány, akit félig felfalt egy Kisértet.

– Halott férfi? Milyen forma?

– Hatvanas lehet. Testes, sima bőrű. A haja ezüstszürke. Finom holmit visel, körüllegi valami nehéz kölni illata.

– Sir Charles – nyugtázta Will. – Így hívják. Mrs. Coulter nyilván végzett vele. Végre egy jó hír.

– A nő hagyott nyomokat. A társam utánaeredt, majd visszatér, ha kiderítette, hol találod. Én pedig veled maradok.

Will talpra állt, és körülnézett. A tisztító vihar után üde és áttetsző volt a reggel, de csak annál lehangolóbb a körülvevő látvány; szanaszét heverték a boszorkányok holtteste, akik Lyrát meg őt az apjához kalauzolták. Egyikük arcát varjú szagatta éppen könyörtelen csőrével, és Will látta, hogy az égen nagyobb testű madár is köröz, mintegy a legzsírosabb falatot latolva.

Will sorra megvizsgálta a holttesteket, de Serafina Pekkala, a boszorkányklán Lyra iránt nagy barátsággal viseltető királynője nem volt közöttük. Aztán megvilágosodott az emlékezete: a boszorkány tán nem távozott hirtelen más ügy elintézésére, mielőtt leszállt az este?

Tehát nem kizárt, hogy még életben van. Will felderült a gondolattól, és körbekémlt a szemhatáron, de csak kékellő levegőget, éles sziklát látott, bárhova nézett.

– Merre vagy? – kérdezte az angyalt.

– Itt, melletted – szólt a hang –, mint mindig.

Will balra pillantott a hang irányába: senki.

– Ezek szerint mindenkinek láthatatlan vagy. Hallhat rajtam kívül más is?

– Ha suttogok, nem – felelte csípősen az angyal.

– Hogy hívnak? Van egyáltalán nevetek?

– Van. Én Balthamosz vagyok. A társam Baruch.

Will fontolóra vette, mihez kezdjen. Ha az ember leteszi a garast valamilyen lehetőség mellett, az összes többi, amit elvetett, kihuny, akár az elfújt gyertyaláng, mintha sohasem lett volna. Jelenleg valamennyi lehetőség ott világol előtte. De mindet életben csak úgy tarthatja, ha tétlen marad. Választani kell közülük.

– Visszaereszkedünk a hegyoldalban – jelentette ki. – Lemegyünk a tóhoz. Talán eligazít ott valami. És különben is meg szomjaztam. Elindulok, amerre gondolom, és ha eltévednék, te vezetsz.

Will már percek óta róttá lefelé az úttalan sziklameredeket, mikor rádöbent, nem fáj a keze. Mióta felébredt, eszébe sem jutott a sebe.

Megállt, megnézte a durva rongyot, amellyel apja bekötötte tusájukat követően. Lucskos volt a zsíros gyógykenőcstől, de egy csöpp vér nem sok, annyi sem látszott rajta; Will szíve megdobbant az örömtől, hiszen ujjai elvesztése óta a vérzés sehogy sem akart csillapodni.

Óvatosan megmozgatta a kezét. Érzékeny volt, kétségtelen, de másképpen sajgott: nem az előző napi mélyről buzgó, életét csapoló fájdalom volt ez, hanem felületesebb, tompább érzet. Mintha hegedne a seb. Az apja műve. A boszorkányok igéje nem használt, de az apja meggyógyította.

Felvidulva folytatta útját lefelé.

Három óra és nem egy útbaigazítás kellett ahhoz, hogy elérje a kis kék tavat. Addigra elepedt a szomjúságtól, a köpenyt is nehéznek, izzasztónak érezte a tűző napon; amikor azonban levetette, hiányzott, annyira égett a csupasz karja-válla. Mikor meglátta a vizet, leejtette a köpenyt is, a hátizsákot is, úgy inalt a víztükrőhöz, hogy arcra borulva kortyolja a jeges áldást. Annyira hideg volt, hogy nyilallt tőle a foga, a koponyája.

Miután csillapította szomjúságát, felült és körülnézett. Előző nap nem volt olyan állapotban, hogy figyelmes feltérképezés telt volna tőle, de most észrevette a víz mély árnyalatát, meghallotta a rovarok hangos kórusát.

– Balthamosz?

– Itt vagyok, mint mindig.

– Merre van a halott?

– A magas szikla mögött jobb felől.

– Látsz Kísértetet?

– Nem, egy sincs.

Will fogta a hátizsákját meg a köpönyegét, és a tóparton elindult a Balthamosz által jelzett szikla felé.

Takarásában kis táborot pillantott meg: öt-hat sátor, tüzek maradványai. Will lopakodva közeledett, hátha eleven ember is rejtőzik valahol.

De a csönd olyan végtelen volt, hogy a rovarzenebona elsikkadt benne. Néma sátrak, a sima víztükrön pár lomha gyűrű, ahol ajkával hozzáért. Összerezcent egy zöld villanástól a lábánál, de aztán kiderült, csak egy csöpp gyík.

A sátrak terepszín ponyvája egyenesen szemet szúrt a sziklák tompavörös hátterén. Will bekukkantott az első sátorba: üres volt. A második szintén, de a harmadikban értékes lelet várta: bádogsajka, doboz gyufa. Volt ott még egy karvastagságú sötét rúd is. Először bőrhengernek vélte, de a napon már látta, szárított hús.

Kése éppenséggel van hozzá. Lekanyarított belőle egy keskeny csíkot, rágós volt, nem túl sós, de ízes. A húst, a gyufát, a csajkát mind berakta a hátizsákba, és átnézte a többi sátrat is, de nem talált semmit.

A legnagyobbat hagyta a végére.

– Ebben van a halott? – kérdezett a levegőbe.

– Igen – felelte Balthamosz. – Megmérgezték.

Will óvatosan közelítette meg a tóra néző sátorbejáratot. Egy felborult nyugágy mellett ott hevert a Will világában Sir Charles Latromként, Lyráéban Lord Borealként ismeretes férfi teste, az aletiométer tolvajaé, aki utat mutatott Willnek a nevezetes, titokzatos késhez. Sir Charles sunyi volt, becsutelen és befolyásos, most pedig itt fekszik holtan. Képén torz fintor, Will elkapta róla a tekintetét, de a sátorban rengeteg elemeinivalót fedezett fel, átlépte hát a testet, hogy alaposabb szemlét tartson.

Apja, a katona, a felfedező bezzeg tudná, mit érdemes begyűjteni. Ő csak találgat. Magához vett egy acéltokos kis nagyítólencsét, mert tűzgyújtáshoz hasznos, gyufát spórolhat vele, egy köteg erős spárgát, egy fémkulacsot pohárkával, sokkal praktikusabbat a víznek rendszeresített kecskebőr tömlőjénél, egy kis távcsövet, férfihüvelyknyi papírrölniba tekert arany pénzérmét, elsősegélykészletet, vízfertőtlenítő tablettákat, egy csomag kávé, három csomag préselt, szárított gyümölcsöt; egy csomag zabpelyhes kétszer-sültet; hat rúd mentapasztyillát; horogkészletet, hozzá nejlonszineget, végül jegyzettömböt, néhány ceruzát, egy kis elemlámpát.

Megrakta a hátizsákot, nyesett még egy csík húst, belakott vele, telemerte a kulacsot a tóból, aztán így szólt Balthamoszhoz:

– Kellhet más is?

– Némi ész nem ártana – jött a válasz. – Némi fogékonyság a bölcseségre, némi hajlam, hogy kövesd.

– Te bölcs vagy?

– Nálad jóval bölcsőbb.

– Már megbocsáss, honnan tudhatnám? Férfi vagy? Annak hangzol.

– Baruch férfi volt. Én nem. De már megangyalodott.

– Aha – Will keze megállt (a holmit rendezte éppen a hátizsákban, hogy a súlyosabb tárgyak kerüljenek alulra), a szemét meresztgette, hogy lássa az angyal. Mindhiába. – Tehát férfi volt – vette fel a fonalat –, aztán... Halálukkor válnak az emberek angyallá? Így szokott lenni?

– Nem mindig. Többnyire nem... Nagyon ritkán.

– Ő mikor élt?

– Úgy négyezer éve. Én sokkal öregebb vagyok.

– Az én világomban élt? Vagy Lyráéban? Vagy ebben?

– A tiedben. De hát miriád világ létezik. Ennyit te is tudhatsz.

– De hogyan lesz az emberekből angyal?

– Mi értelme az ilyen metafizikai latolgatásnak?

– Egyszerűen kíváncsi vagyok.

– Foglalkozz inkább a magad dolgával. Kifosztottad ezt a halott embert, nálad minden létfontosságú játékszered, mehetnének végre?

– Majd ha tudom, merre induljak.

– Baruch akárhol ránk talál.

– Akkor maradhatunk itt is, vagy nem? Van még tennivalóm.

Will leült, úgy fordult, hogy ne lássa Sir Charles holttestét, és bekapott három mentapasztyillát. Nagyszerű érzés volt, hogy tele a gyomra, felfrissül, erőre kap. Ismét elővette az aletiométert. Az elefántcsontra festett harminchat kis ábra világosabb nem is lehetne: egyértelmű a csecsemő, a bábu, a cipő meg az összes többi rajz. A jelentésük homályos.

– Lyra hogyan olvashatott erről? – kérdezte Balthamoszt.

– Talán nem is olvasott, a hasára ütött és kész. Az ilyen eszköz használói sokéves tanulmányok után is csak egy sereg segédkönyvvel boldogulnak.

– Lyra nem hazudott. Ő valóban kiigazodott rajta. Máshonnan nem tudhatta, amit elmondott nekem.

– Biztosíthatlak, nekem is rejtély a javából – közölte az angyal.

Willnek, míg az aletiométert bámulta, eszébe jutott, Lyra mondott valamit a leolvasás mikéntjéről: sajátos lelkiállapot szükséges az eszköz működtetéséhez. Ő sem akárhogy tapasztalhatta ki az ezüstpenge finomságait.

Felvillanyozta az ötlet, előhúzta a kést, és vágott egy kis ablakot közvetlenül maga előtt. Csak a kék ég kandikált be rajta, de lent, messze lent fák és mezők mutatkoztak: az ő világából, semmi kétség.

Tehát a hegyek ebben a világban nem feltétlenül hegyek odaát. Becsukta az ablakot: most először a bal kezével. Micsoda boldogság, hogy visszakapta!

Mint az áramütés cikázott át rajta egy gondolat.

Ha miriád világ létezik, hogyhogy csak a saját világába váj át innen?

A kés alighanem utat nyithat bármelyikbe.

Megint maga elé tartotta, elméjével a penge csúcsáig hatolt, ahogyan Giacomo Paradisi meghagyta neki, míg tudata be nem fészkelte szinte az atomok közé, a levegő legapróbb görcsére, hullámára érzékenyen.

Megállta, hogy ne vágjon a legelső zökkenőnél, ahogyan idáig tette, tovább csúsztatta a kést a következőhöz, aztán a rákövetkezőhöz. Mintha öltéseken haladt volna úgy, hogy nem tesz kárt bennük.

– Mit művelsz? – rángatta vissza a feddő hang az égből.

– Felfedezek – válaszolta Will. – Maradj csöndben, és húzódj el kicsit. Még megváglak ezzel, hiszen nem látlak, nem tudok vigyázni.

Balthamosz csuklott egyet nemtetszése jeléül. Will ismét maga elé tartotta a kést, és a kis zökkenőket, egyenetlenségeket kereste. Sose hitte volna, hogy ilyen sok van! És most, hogy érinteni képes őket anélkül, hogy metszene, érzi, hogy mind más és más: emez kemény, szilárd, amaz fátyolszerű, a harmadik síkos, a negyedik merev, törékeny...

Egyiket-másikat könnyebb észlelnie a többenél, csak hogy biztos legyen a dolgában, ejt egy vágást. Valóban, ismét a saját világába jutott!

Visszac sukta az ablakot és a kés hegyével más minőségű göböt keresett. Talált is egy szívós-ruganyosat, engedte áthatolni rajta a kést.

Jól sejtette! Az ablakon át nem a saját világába látott: a talaj itt közelebb esett, de nem sövények szabdalta zöld mezők terültek el alatt, hanem sivatag, hömpölygő dűnékkel.

Becsukta az ablakot, és másikat nyitott: iparváros füstös ege, rosszkedvű munkások láncra vert sora baktat a gyárba.

Ezt is visszazárta, megtért önmagához. Szédelt kicsit. Most már fel fogja valamelyest, micsoda hatalma van ennek a késnek.

Óvatosan letette a sziklára maga elé.

– Itt töltöd az egész napodat? – érdeklődött Balthamosz.

– Hogy is van ez? Akkor léphetsz át csak úgy egyik világból a másikba, ha a talaj szintje megegyezik. Nyilván előfordul ilyesmi, akkor az átmetszések gyakoriak... De tudni kell, milyen érzés a magad világába bökni, különben sose találsz vissza. Végleg eltévedsz.

– Ühüm. Nem mehetnénk...

– És kérdés, melyik világban azonos a talaj szintje, különben minek ablakot vágni – Will magához is beszélt, meg az angyalhoz is. – Meredekebb, mint hittem. Oxfordban meg Cittágazzeban talán csak ráhibáztunk. Próbá szerencse...

Ismét felvette a kést. A világába nyíló pontok magától értetődő otthonosságán túl egyre-másra találkozott egy másik érzettel is: egyfajta rezgés, mintha nagy fadobot ütött volna meg, csak persze ez is lehetnyi a levegő űrében.

– Aha, itt. Tovább egy kicsivel: megint.

Vágott, és meggyőződhetett, hogy helyesen gondolta. A rezgés azt jelenti, hogy a megnyitandó világban a talaj szintje azonos. Felföldi rétet pillantott meg borús égbolt alatt, békésen legelészett egy csorda – ilyen jószágokat soha életében nem látott még –, bölényforma szerzetek, szarvuk szétáll, bozontos irhájuk kék, hátukon szőrbóbita meredezik.

Will átbújt. A legközelebbi kék pára unottan végigmérte, aztán megint a fűnek szentelte minden figyelmét. Will nyitva hagyta az ablakot, és a túlvilági rétről térképezte fel a kés hegyével az ismerős gacsokat.

Pompás, meg tudja nyitni innen a saját világát, ott van most is magasan a sövények, a tanyaházak fölött; és a kitaró rezgést sem véti el, amelyről megismerszik az imént elhagyott Cittágazze-világ.

Will nagy megkönnyebbüléssel lépett vissza a tó menti táborba, gondosan bezárt maga mögött mindent. Most már hazatalál, nem téved el, ha kell,

elrejtőzhet, magabiztosan közlekedhet.

Ahogy a tudása gyarapodott, hatványozódott az ereje is. Visszacúsztatta a kést a tokba az oldalán, és vállára kapta a hátzsisákot.

– Csak nem elkészültél? – érdeklődött az epés hang.

– De. Szívesen elmagyaráznám, de tartok tőle, hogy fárasztanálak velem.

– Ó, lenyűgözől minden rezdüléssel. Velem amúgy ne is törődj. De mit fogsz mondani ezeknek?

Will mehökkenten fordult hátra. A kaptatón – jóval lejjebb – mállás lovakkal utazók menete igyekezett a tóhoz. Még nem láthatták meg, de ha nem mozdul, itt érik.

Magához vette apja köpenyét egy napsütötte szikláról. Megszáradt, már nem volt olyan nehéz. Körbepillantott: mást úgyse vehet már magához, nem bírja el.

– Gyerünk – mondta.

Jó lett volna átkötözni a sebé, de még várhat. Szedni kezdte a lábát a tóparton, el a menettől, a csillámos levegőben láthatatlan angyal pedig követte.

A nap jócskán előrehaladt, mikor a csupasz hegyoldaltól leértek egy fűvel, törperododendronnal borított nyúlványra. Willnek mindene fáj, annyira elfáradt; hamarosan eldöntötte, megpihen.

Az angyalnak nemigen vette szavát a nap folyamán. Balthamosz egyszeregyszer szólt, hogy „Nem arra” vagy „Bal felől simább az út”, és ő hallgatott rá; célja igazából nem volt, csak a helyét akarta változtatni, kitérni az utazók elől; amíg a másik angyal nem hoz hírt, voltaképpen kár egy tapodtat is mozdulnia.

Ahogy lefelé ereszkedett a nap az égbolton, látni vélte különös kísérőjét. Mintha emberi alak rajzában sűrűsödött volna meg a levegő.

– Balthamosz? – szólította. – Van a közelben patak?

– A hegyoldalban találsz forrást – mondta az angyal. – Nézd, ott a fáknál.

– Köszönöm – mondta Will.

Becserkészte, nagyot ivott belőle, megtöltötte a kulacsát. Indult volna még lejjebb a kiserdőbe, de Balthamosz egyszerre felkiáltott, és Will látta, amint kontúrja keresztülcsikázik a hegyoldalon – vajon hová? Az angyal csak rebbenésként volt tetten érhető, Will jobban észlelte, ha szemét nem szegezte rá közvetlenül; de minden jel szerint dermedten fülelt, aztán felszökött a levegőbe, hogy szélesebben lebbenjen ismét Willhez.

– Nézd! – Hangjában ezúttal nem volt se rosszallás, se gúny. – Baruch erre járt! És van egy ilyen ablak, szinte láthatatlan. Gyere, gyere! Siess!

Will buzgón eredt a nyomába, egyszeriben megfeledkezett a fáradságáról. Odaérve látta, hogy az ablakon félhomályos tundra köszön át, a

Cittágazze-világ hegyeinél alacsonyabb vidék, hidegebb is, az égbolt borult. Átbújt, Balthamosz sem kérte magát.

– Melyik világ ez? – kérdezte Will.

– A lányé. Itt keltek át. Baruch követte őket.

– Honnan tudod, merre jár? Olvasol a gondolataiban?

– Hát persze. Bárhová megy, vele van a szívem; egyet érzünk, ha ketten vagyunk is.

Will körülnézett. Semmi jele, hogy emberek lagnának erre, percről percre hidegebb van, ahogy halványul a napvilág.

– Nem akarózik itt aludnom – mondta. – A Ci'gazze-világban éjszakázunk, reggel átjövünk. Odaát legalább van fa, hogy tüzet rakjak. Most már tudom, miféle ez az ő világa, a késsel megtalálom... Jaj, Balthamosz! Tudsz alakot váltani?

– Miért akarnék?

Ebben a világban az embereknek daimónjuk van, és ha én anélkül járok-kelek, gyanút kelt. Lyra először meg is ijedt tőlem emiatt. Amíg az ő világában járunk, úgy kell tenned, mintha a daimónom volnál, valamilyen állat képében. Mondjuk, legyél madár. Akkor legalább röpködhetsz.

– Jaj de utálatos.

– De képes vagy rá?

– Megtehetném...

– Akkor tedd is. Hadd lássam.

Az angyal alakja mintha összetömörült volna, apró légörvény, aztán egy rigó süvített a fúbe Will lábához.

– A vállamra – utasította Will.

A madár engedelmeskedett, aztán megszólalt az angyal jól ismert csípős hangján.

– Csak akkor vagyok erre hajlandó, ha feltétlenül szükséges. Kimondhatatlanul megalázó.

– Sajnálom – mondta Will. – Ha emberekkel érintkezünk ebben a világban, te madár vagy, és kész. Húzódozásnak, vitának helye nincs. Megteszed, ennyi.

A rigó leröppent, belevesztett a levegőbe, és ott állt ismét a száját húzó angyal a félhomályban. Mielőtt visszabújtak az ablakon, Will alaposan körbekémlelt, szimatolta a levegőt, felmérte, micsoda világban tartják fogva Lyrát.

– Hol van most a társad?

– A nő után megy, délnek.

– Akkor reggel mi is arra indulunk.

Másnap Will órákon át gyalogolt, de nem látott senkit. Szikkadt, keskedt fűvel borított alacsony dombok váltották egymást; minden magaslatról emberi lakóhely nyomait kereste, hiába. A tompa barnászöld sivárságban egyetlen távoli, derengő sötétebb zöld színfolt: errefelé vette útját, mert Balthamosz szerint erdő, és dél felé fut benne egy folyó. Mikor a napkorong zenitjére ért, Will aludni próbált az alacsony cserjék közt, sikertelenül; estefelé húzta már a lábát, olyan kimerült volt.

– Lassan haladunk – jegyezte meg savanyúan Balthamosz.

– Ennyi telik tőlem – mondta Will. – Ha nincs hasznos tanácsod, inkább tartsd a szád.

Mire elérték az erdő szélét, alacsonyan állt a nap, a levegő virágportól volt sűrű, olyannyira, hogy Will megállíthatatlanul tüszögött, fel is riadt rá egy madár nagy rikoltozva.

– Végre élőlényt is látok ma – jegyezte meg Will.

– Hol táborozol le? – kérdezte Balthamosz.

Az angyal hovatovább feltűnedezett a fák hosszú árnyékában. Will harapósnaak látta.

– Itt valahol meg kell állnom – mondta neki. – Segíthetnél jó helyet keresni. Hallok egy patakot, megnéznéd?

Az angyal eltűnt. Will tovább botorkált a csökött hanga, áfonya közt, azt kívánta, bárcsak ösvényre lelne, és aggódva pillantgatott az égre: vagy eldönti hamarosan, hol tanyázik le, vagy a sötétség jelöli ki a vackát.

– Balra – szólalt meg Balthamosz karnyújtásnyira. – Ott a patak meg egy kiszáradt fa, gyújtósnaak.

Az angyal hangja után haladva Will nemsokára meglátta a leírt terepet. Mohás sziklák között patak száguldott, kiugró szegélyen billent alá egy keskeny katlanba, melyet sötétbe vontak a ráhajló fák. A parton volt egy kis füves sáv, távolabb sarjadtak csak a bokrok meg az aljnövényzet.

Will, mielőtt leroskadtt volna, még tűzrevalót gyűjtött, és közben körberakott kormos kövekre akadt: táborozott itt már valaki jó régen. Szedett egy halom gallyat, meg vastagabb ágakat is, és a késsel alkalmas méretűre aprította, csak ezután próbált meg lángot csiholni belőlük. Nem értette a módját, így aztán több gyufát is elpocsékoltt, mire végre felpislákkolt a tűz.

Az angyal fanciesali türelemmel figyelte.

A lobogó tűznél Will evett két zabpelyhes kétszersültet szárított hússal, utána mentapaszttillát, és jéghideg vizet kortyolt rá. Balthamosz szóttlanul üldögélt nem messze, végül Will unta meg a dolgot:

– Mit bámulsz folyton? Nem megyek sehová.

– Baruchot várom. Nemsokára megjön, onnantól rád se hederíték, ha úgy óhajtod.

– Ennél valamit?

Balthamosz fészkelődött: erős volt a kísértés.

– Nézd, fogalmam sincs, hogy ti esztek-e egyáltalán – mondta Will –, de jó szívvel kínállak.

– Mi ez...? – mutatott az angyal finnyásán a mentapasztillákra.

– Nagyrészt cukor és borsmenta. Tessék.

Will felé nyújtott tenyerén egy pasztillát. Balthamosz fölé hajolt és megszimatotha. Aztán elvette: ujjá hegye mint könnyű szellő súrolta Will kezét.

– Laktatónak ígérkezik – jelentette ki az angyal. – Egy bőven elég lesz, köszönöm.

Visszaült, és halkán majszolgotott. Will rájött, hogy ha az angyalt csak a szeme sarkából figyeli, sokkal élesebben látja.

– Hol van Baruch? – kérdezte. – Kapcsolatba tud lépni veled?

– Érzem a közelségét. Nagyon hamar itt lesz. Majd ha megjön, beszélünk. Beszélni a legeslegjobb.

Alig tíz perc múlva halk szárnycsattogás ért a fülükhöz, és Balthamosz felpattant. A következő pillanatban egymás nyakába borultak az angyalok, a lángokat búvóló Will tanúja lehetett kedveskedésüknek. Azazhogy több volt ez kedveskedésnél: szenvedélyes szeretet volt.

Baruch a társa mellé telepedett, Will beletúrt a parázsba, füstfüggöny emelkedett a két angyal elé, most első ízben láthatta őket tisztán. Balthamosz nyúlánk volt, keskeny szárnya elegánsan feküdt a vállára, arckifejezése egyszerű tükrözött gögös fensőséget és gyöngéd, buzgó odaadást: ő kész szeretni mindent és mindenkit, csak a természete nem olyan, hogy elnézhetné a hibákat. Baruchban azonban nyilvánvalóan nem talált hibát. Baruch fiatalabbnak látszott Balthamosz által jelzett koránál: vaskosabb alkatú, hófehér, dús szárnyú angyal. Kevésbé bonyolult jellem: Balthamoszra úgy tekintett, mint minden tudás és gyönyörűség kútfejére. Will rácsodálkozott és meg is hatódott, hogy ennyire szeretik egymást.

– Megtaláltad Lyrát? – kérdezte, képtelen volt tovább fékezni türelmetlenségét.

– Igen – mondta Baruch. – A Himalája egyik völgyében, nagyon magasan, egy gleccsernél, ahol a fényt szivárvánnyá bontja a jég. Mindjárt rajzoló térképet a talajra, eltéveszthetetlen. A lányt egy erdei barlangban tartják fogva, a nő tesz róla, hogy egyfolytában aludjon.

– Alszik? És a nő egyedül van? Nincsenek vele katonák?

– Egyedül van. Rejtőzködik.

– És Lyrának nem esett baja?

– Nem. Csak alszik, álmodik. Máris mutatom, merre vannak.

Sápadt ujjával Baruch térképet vázolt a pusztai földre. Will elővette a jegyzetömbjét, és pontosan lemásolta. Különös, tekervényes gleccser, három majdnem teljesen egyforma csúcs közében hömpölyög alá.

– Jó – mondta az angyal –, akkor közelítünk. Az a bizonyos völgy a barlanggal a gleccser bal oldalán fut le, olvadék-folyó vájt benne medret. Itt kezdődik...

Másik térképet rajzolt, amit Will megint csak lemásolt; aztán egy harmadikat is, a barlang közvetlen környezetéről; Will úgy érezte, biztosan megtalál – ha letudja a négy-ötezer mérföldet innen a tundrától a hegyekig. A késsel átvághat más világokba, de a távolságokat semmivé nem teheti vele.

– A gleccsernél van egy szentély – fejezte be mondókáját Baruch –, vörös selyemzászlókat tépked ott a szél. A barlangba egy kislány hordja az élelmet. A nő szentnek hiszik, aki áldást hoz rájuk, ha gondoskodnak róla.

– Mi a manó – így Will. – Rejtőzködik... Sehogy sem értem. Talán az egyház elől?

– Alighanem.

Will gondosan eltette a térképeket. A bádogpohárkát a tűzrakó hely kövei közé ékelte, hogy vizet hevítsen, most szórt belé egy kis kávéport, megkavarta egy ágacskaival, aztán zsebkendőbe bagyulálta a kezét, mielőtt felvette volna, hogy megigya.

Fadarab omlott a tűzbe, éjszakai madár rikoltott.

Will számára rejtélyes okból a két angyal egyszerre kapta fel a fejét, és nézett meredten ugyanoda. Követte a pillantásukat, de nem látott semmit. A macskájánál tapasztalt már ilyet: félműből felocsúdva a szobán átkelő láthatatlan valamit vagy valakit követte a tekintetével. Willnek akkor is borsódzott a háta, most is.

– Oltsd el a tüzet – súgta Balthamosz.

Will az ép kezével földet söpört rá, lelcsolta a lángokat. A hideg menten elhatott a csontjáig, vacogni kezdett. Magára borította a köpenyt, és ismét felnézett.

Ezúttal volt mit nézni: a felhők fölött izzott valamilyen alak, de nem ám a hold.

Füléhez ért Baruch dűnnyögése:

– A Szekér? Hát lehetséges?

– Mi ez? – kérdezte súgva Will.

Baruch közelebb hajolt és suttogva felelte:

– Rájöttek, hogy itt vagyunk. A nyomunkra akadtak. Will, a késed...

Mielőtt befejezhette volna a mondatát, valami telibe találta Balthamoszt. Baruch a másodperc töredéke alatt nekirontott, Balthamosz pedig vergődve

igyekezett kiszabadítani a szárnyát. Hárman tusakodtak homályban imbolgogva erre-arra, mintha három óriás darázs vergődne holmi irdatlan pókhálóban, nesztelenül. Will csupán a gallyak csörgését, a lombsusogást hallhatta a viaskodásból.

Nem használhatta a kését a sebes kavargásban. Inkább az elemlámpát kapta elő a hátizsákból, és bekapcsolta.

Ez mindhárom küzdőt váratlanul érte. A támadó hátracsapta a szárnyát, Balthamosz a szemére szorította a karját, csak Baruchban maradt annyi lélekjelenlét, hogy ne tágítson. De Will most már láthatta, mi az a valami, az az ellenfél: egy másik angyal, Baruchnál, Balthamosznál sokkalta megtermettebb, Baruch keze a száján.

– Will! – kiáltotta Balthamosz. – A késsel... vágj ablakot!

Ebben a pillanatban a támadó kiszabadult Baruch keze közül, és azt ordította:

– Régens uram! Itt vannak!

Willnek csengett a füle, ilyen hangot életében nem hallott még. És az angyal már szökkent volna fel a levegőbe, de Will eldobta az elemlámpát, és utána vetette magát. Egy szirti rémmel végzett már, de magaforma szerzet ellen fordítani a kést jóval keservesebb volt. Csakhogy nem tehetett mást, gyürkőzött a hatalmas csapkodó szárnyakkal, nyeste, nyeste a tollat, fehér pihék örvénylettek a levegőben. A nyomások rohama közepette sem fedte Balthamosz szavait: Ti húsból-vérből vagytok, mi nem. Az ember erősebb az angyalnál. Valóban: az angyalt a földre teperte.

A támadó nem hagyott fel a fülhasogató kiáltozással:

– Régens uram! Ide! Ide!

Will vetett egy gyors pillantást fölfelé: tomboló felhők, fényesség – hatalmas fényesség – fokozódóban, mintha a felhőket magukat is áthatná a delej, akár a plazmát.

Balthamosz azt kiáltotta:

– Will! Mi lesz már, vágj, mielőtt ideér!

A legyűrt angyal nem hagyta magát, a fél szárnyát már kiszabadította, rugaskodott volna el a földtől, Willnek minden erejét latba kellett vetnie, hogy visszatartsa. Baruch észbe kapott, és a segítségére sietett, újra meg újra lenyomta a támadó fejét.

– Jaj, ne! – kiáltott ismét Balthamosz. – Ne! Ne!

Willhez hajolt, rángatta karját, vállát, kezét, a támadó ismét üvölteni próbált, de Baruch betapasztotta tenyerével a száját. Fentről mély rezgés érkezett, dinamó alig hallható zúgása, mégis atomokat rengető: Will a csontja velejében is érezte.

– Jön – zokogta szinte Balthamosz, rettegeése Willre is átragadt. – Kérlek, kérlek, Will...

Will föltekintett.

A felhők szétváltak, sötét közükben egy alak száguldott lefelé: elsöre kicsinek tetszett, de ahogy közeledett, másodpercről másodpercre fenyegetőbb méretet öltött. Feléjük rontott, és rosszindulatához kétség sem fért: Will esküdni mert volna, hogy a szemét is látja.

– Will, nincs más – sürgette Baruch.

Will kihúzta magát, már mondta volna, hogy „Tartsátok erősen”, de még szinte meg se járták az eszét a szavak, mikor az angyal a földre rogyott, és mint a pára oszlott szét, eltűnt egy szempillantás alatt. Will értetlenül, elesetten nézett körül.

– Megöltem? – kérdezte reszketegen.

– Meg kellett – mondta Baruch. – És most...

– Nem bírom – fakadt ki Will. – Nem bírom ezt az öldöklést! Mikor lesz már vége?

– Menjünk – kérte Balthamosz elhalóan. – Gyorsan, Will, gyorsan, könnyörgők!

Mindkét angyal holtra vált a rémülettől.

Will a késheggyel tapogatózott a levegőben: mindegy, melyik világba, csak el innen. Metszett, közben fölpillantott: az az égből jött angyal másodperceken belül eléri őket, az arca dermesztő. Will ilyen távoból, ilyen villanásnyi idő alatt is érezte, hogy tetőtől talpig, lénye velejéig átvilágítja egy hatalmas, parancsoló, könyörtelen elme.

Ráadásul dárda volt nála, és célba vette őket.

És abban a villanásnyi időben, míg az angyal megfékezte röptét, hogy beirányozza a dárdát, mielőtt elhajtja, Will átcusszant Baruch és Balthamosz nyomában, és becsukta maga után az ablakot. Ahogy visszatapasztotta a nyílást, még megcsapta a légroham – de ártani mit sem árthatott már, biztonságban voltak: abban a túlonani világban alighanem keresztüldöfte volna a dárda.

Homokos tengerpartra jutottak, fenn ragyogott a hold. A víztől távolabb óriás, páfrányforma fák magasodtak, a part mentén kis dűnék taraja hullámzott végeláthatatlanul. Párás hőség telepedett rájuk.

– Ki volt ez? – szegezte a kérdést az angyaloknak fogvacogva Will.

– Metatron – válaszolta Balthamosz. – Miért is nem...

– Metatron? Kicsoda ő? Miért támadott? Az igazat akarom hallani!

– El kell mondanunk neki – fordult Baruch a társához. – Rég meg kellett volna tenned.

– Igaz – hagyta rá Balthamosz –, de ő felbosszantott, érted meg aggódtam.

– Akkor hadd hallom most – szólt közbe Will. – És jegyezd meg, nekem kár parancsolgatni – semmi, de semmi közöm az egészhez. Csak Lyra számít nekem, meg az édesanyám. Hát e körül forog az a bizonyos metafizikai fontolgatás, ahogyan nevezted – mondta még Balthamosznak.

Baruch szólalt meg.

– Úgy gondolom, Will, meg kell osztanunk veled, amit tudunk. Ezért kutattunk fel, ezért kell elvezetnünk Lord Asrielhez. Titkot tudtunk meg, a birodalomét – a Fennhatóság világáét –, és be kell avassuk őt. Itt nem érnek utol? – pillantott még körül. – Nincs átjárás?

– Ez egészen más világ. Más mindenség.

Selymes homokon álltak, a szomszédos dűne hívogatóan domborodott. A holdfényben messzire elláttak: sehol egy lélek.

– Beszéljetek végre – mondta Will. – Tudni akarom, ki Metatron, mi ez a titok. Miért szólította Régensnek az az angyal? És mi értendő Fennhatóságon?

Will leült, és a két angyal, akiknek alakját a holdfényben tisztábban kivette, mint előtte bármikor, odatelepedett mellé. Balthamosz szólalt meg halkán:

– Fennhatóság, Isten, Teremtő, Seregek Ura, Jahve, Él, Adonáj, Király, Atya, Mindenható – e neveket egytől egyig ő aggatta magára. Nem volt ő soha teremtő. Angyal volt, egy közülünk – tény és való, a legelső, leghatalmasabb angyal, de Porból való, akárcsak mi, a Por pedig nem más, mint az önmagára eszmélő anyag. Az anyag anyaghoz húz. Többet és még többet akar tudni önmagáról, így képződik a Por. Az első angyalok a megsűrűsödött Porból keletkeztek, legeslegelsőnek a Fennhatóság. Az utána következőknek azt állította, ő teremtette őket, de ez hazugság. A nálánál későbbiek közül valaki rájött az igaz ságra, ő elűzte az illetőt. Mi továbbra is ezt az asszonysemélyt szolgáljuk. A királyságban továbbra is a Fennhatóság uralkodik, Metatron pedig a Régensé. A Felhős Ormon felfedezettek velejét nem fedhetjük fel előtted. Fogadalmat tettünk egymásnak, hogy elsőnek csakis maga Lord Asriel tudhatja meg.

– Csak minél nyíltabban. Ne kódósítsetek.

– Eltaláltunk a Felhős Oromra – folytatta Baruch, és máris hozzátette: – Ne haragudj. Könnyelműen dobálózunk a nevekkal. Szekérnek is mondják. Merthogy nincsen állandó helye, közlekedik. Ahol épp van, ott a birodalom szíve, fellegvára, palotája. Míg a Fennhatóság fiatal volt, nem övezték felhők, de az idő múlásával egyre vastagabban burkolózik be. Ezer év óta nem látta senki a csúcst. A fellegvára ezért ismeretes ma Felhős Oromként.

– És mit leltetek ott?

– Maga a Fennhatóság lakozik egy kamrában a hegy szívében. Nem férközhettünk közel, de láttuk. Ereje...

– Ereje nagyját átruházta Metatronra – vette át a szót Balthamosz –, mint már hallhattad tőlem. Megtapasztalhattad, milyen szerzet. Egyszer egérutat nyertünk előle, de most meglátott megint, ráadásul téged is, meg a késedet. Én szóltam...

– Balthamosz – intette szelíden Baruch –, ne korhold Willt. A segítségére szorulunk, és nem róható fel neki, hogy tájékozatlan olyasmiben, amit mi se egykönnyen derítettünk föl.

Balthamosz elfordította az arcát. Will törte meg a csendet.

– Tehát hallgattok a titokról? Jó. Akkor azt áruljátok el, mi történik velünk, mikor meghalunk.

Balthamosz meghökkenően kapta fel a fejét, és rámeredt. Baruch válaszolt:

– Nos, a halottaknak megvan a maguk külön világa. Hogy merre található, és mi történik ott, senki sem tudja. Az én kísértetem, Balthamosznak hála, sosem került oda. Én Baruch valahai kísértetéből lettem. A halottak világa számunkra vak homály.

– Fogolytábor – jelentette ki Balthamosz. – A Fennhatóság hozta létre az idők hajnalán. Miért vagy annyira kíváncsi rá? Egyszer úgyis meglátod.

– Mert most halt meg apám, tessék, ezért. Átadta volna nekem a tudását mindenestül, ha nem ölik meg. Szóval egy másik világ – mint például ez is, másik egyetemesség?

Balthamosz Baruchra nézett, Baruch vállat vont.

– Mégis, mi történik a halottak világában? – ütötte a vasat Will.

– Bizonytalan – felelte Baruch. – Megfejtethetlen titok. Az egyházaknak sincs róla fogalmuk, a híveknek azt prédikálják, hogy a menny várja őket, de ez hazugság. Ha az emberek tudnák...

– Szóval ide került apám kísértete.

– Minden bizonnyal, akárcsak az előtte halt megszámlálhatatlan milliók. Will önkéntelenül beleborzongott a gondolatba.

– Miért nem egyenesen Lord Asrielhez fordultatok azzal az éktelen nagy titkokkal – kérdezte –, miért kajtattatok föl engem?

– Aggódtunk – felelte Balthamosz –, hogy nem hisz nekünk, ha nem adjuk jó szándékunk tanújelét. Mindenféle erővel bonyolít ügyleteket, miért hallgatna két közangyalra? De ha a késsel és a hordozójával állítunk oda, talán kinyitja a fülét. A késnek nagy a hatalma, Lord Asriel bizonyára üdvözlőné, ha pártját fognád.

– Már megbocsáss – mondta Will –, de ez a magyarázat szerintem harmatgyöngé. Ha hinnétek is a titkokat, nem keresgélnétek ürügyet, amivel Lord Asriel elé járulhattok.

– Van még egy ok – mondta Baruch. – Tudtuk, hogy Metatron üldözőbe vesz majd, és nem akartuk, hogy megkaparintsa a kést. Ha rábírunk, hogy előbb Lord Asrielhez siess, legalább...

– Jaj, erről egyszer s mindenkorra tegyél le – mondta Will. – Nemhogy a kezemre járnátok Lyra keresésében, akadályoztok egyfolytában. Ő mindenél fontosabb, de ti megfedkeztek róla. Hát tőlem ilyen ne várjatok. Miért nem mentek el szépen Lord Asrielhez, miért nem szálltok le rólam? Vívjátok ki a figyelmét nélkülem. Nektek sokkal kevesebb idő odarepülni, mint nekem odakutyagolni, és különben is, amíg Lyrát fel nem kutattam, semmi más nem érdekel. Értsetek a szóból. Menjetek a dolgokra. Hagyjatok magamra.

– Neked szükséged van rám – jelentette ki Balthamosz gögösen –, el kell játszanom a daimónod szerepét Lyra világában, különben feltűnést keltesz.

Willnek szavát szegte a düh. Felpattant és jó húsz lépést gázolt a puha, mély homokban, aztán megfékezte a hőség, a pára.

Hátrafordult: a két angyalt elmélyült eszmeceserén kapta, aztán felé indultak feszengve, megadóan, egyszersmind rátartian.

Baruch vitte a szót:

– Bocsáss meg. Elmegyek egyedül Lord Asrielhez, beavatom értesülésünkbe, továbbá megkérem, küldjön neked segítséget a lánya felkutatásához. Két nap repülés, ha nem vétem el az irányt.

– Én pedig veled maradok, Will – mondta Balthamosz.

– Köszönöm szépen – mondta Will.

A két angyal összeölekezett. Aztán Baruch átkarolta Willt, és megcsókolta a két orcáján. Csókja éppoly könnyű és hűvös volt, mint Balthamosz keze.

– Megtalálsz akkor is, ha tovább keressük Lyrát? – kérdezte Will.

– Balthamoszt én el nem veszíthetem soha – jelentette ki Baruch, és tett egy lépést hátra.

Felszökött a levegőbe, és már szárnyalt is az égre, egykettőre nvoma vezett a csillagszórásban. Balthamosz kétségbeesett sóvárgással nézett utána.

– Aludjunk meg itt, vagy menjünk? – fordult aztán Willhez.

– Aludnék – mondta Will.

– Pihenj le, én majd öröködöm. Will, nyersen viselkedtem veled, hiba volt. A legsúlyosabb terhet cipeled, segítségillet tőlem, nem korholás. Mostantól törekedni fogok arra, hogy kedvesebb legyek hozzád.

Will leheveredett hát a langyos homokra, az angyal itt vigyázza nem messze, gondolta, de vigaszt nemigen jelentett ez a tudat.

– Kijutunk innen, Roger, ígérem. Will úton van már, biztos vagyok benne.

A fiú egy árva kukkot sem értett az egészből. Széttárta a két kezét, és a fejét ingatta.

– Fogalmam sincs, kiről beszélsz, úgyse jön ide, és ha mégis, azt se tudja, ki vagyok.

– Hozzám jön – felelte erre a lány –, és Willel együtt, jaj, Roger, nem tudom még, hogyan, de esküszöm, kitalálunk valamit. És ne felejtsd el, hogy többen is a mi pártunkat fogják. Serafina például, meg Iorek, meg...

3

Dögevők

Serafina Pekkala, az Enara-tavi boszorkányok nemzetségének királynője sírva szelte a zavaros sarkköri égboltot. Harag, rettegés, lelkifurdalás könnyeit hullatta. Haragudott ama Coulter nőszemélyre, akinek elveszejtését esküvel fogadta, rettegett, hogy milyen sors vár szeretett hazájára, lelkifurdalás pedig azért emésztette... De a lelkifurdalást inkább későbbre halasztotta.

Lepillantott az olvadó jéghegyre, az elöntött lapályi erdőkre, a felduzzadt tengerre, és csak sajtolt a szíve.

De nem köszönt haza, nem állt meg nővéreit vigasztalni és biztatni. Továbbrepült északra, a Svalbard környéki ködökbe és szélviharokba, Iorek Byrnison, a páncélos medve birodalmába.

A fő szigetre alig ismert rá. Kopáran feketélltek a hegyek, csak a naptól védettebb völgyek legrejtettebb ficakjaiban maradt meg némi hó: de voltaképpen mit keresett itt a nap ebben az évszakban? Feje tetejére állt a természet.

Csaknem egy napba telt, míg rátalált a medvekirályra. A sziget északi szélén, a partközeli sziklák között pillantotta meg, sebesen úszott egy rozmár után. A vízben a medvéknek nehezebb zsákmányt ejteni: amíg a jégpáncél ép volt, a nagy tengeri emlősnek fel kellett buknie levegőért, a medvék jobban álcázhatták magukat, a kiszemelt áldozat mozgott számára idegen terepen. Így lett volna rendjén.

Iorek Byrnisonnak azonban korgott a gyomra, a megtermett rozmár késés agyari sem rettentették el. Serafina végignézte a tenger fehér tajtékját vörösre színező tusát, figyelte, amint Iorek a tetemet kilódítja egy széles sziklapadkára, három csapzott bundájú, sorára tisztos távolban, illedelmesen várakozó róka szemé láttára.

Mikor a medvekirály befejezte az evést, Serafina leröppent hozzá, hogy megszólítsa. Itt az ideje, hogy átadja magát a lelkifurdalásának.

– Iorek Byrnison király – mondta –, beszélhetnék? Leteszem a fegyveremet.

A boszorkány a nedves sziklára helyezte íját és nyilait. Iorek gyors pillantással mérte fel az arzenált, Serafina a fejét tette rá, hogy a medvepofán, ha érzelmet nyilváníthatna, a meghökkenés tükröződne.

– Hallgatlak, Serafina Pekkala – mordult a medve. – Hiszen mi sose harcoltunk egymás ellen.

– Iorek király, cserbenhagytam a barátodat, Lee Scoresbyt.

A medve apró fekete szeme, véres orra megdermedt. Csak a háta krém-szín szőrét kócolta a szél. Nem szólt semmit.

– Mr. Scoresby halott – folytatta Serafina. – Mielőtt elváltam tőle, egy virágot adtam neki, hogy szólíthasson, ha szüksége van rám. Meghallottam a hívást, és hozzá repültem, de elkéstem. Moszkovita erővel vívott harcban esett el, nem tudom, hogy azokat mi vitte oda, ő pedig miért tartotta fel őket, holott könnyűszerrel egéruat nyerhetett volna. Iorek király, ki sem tudom mondani, milyen rettenetesen bánt a dolog.

– Hol történt? – kérdezte Iorek Byrnison.

– Egy másik világban. Hosszú történet.

– Akkor fogj bele mielőbb.

Serafina elmondta, milyen célt tűzött maga elé Lee Scoresby: felkutatja a Stanislaus Grumman néven ismert személyt. Elbeszélte, hogyan tört át a világok határán Lord Asriel, egynémely következményt is fölemlítve – a jégolvadást, például. Szólt arról, hogyan röpült Ruta Skadi boszorkány az angyalok után, s megpróbálta lefesteni őket a medvekirálynak, ahogyan neki festette le őket Ruta: szólt a fényről, amely beragyogja őket, kristályos áttetszőségükről, dús bölcsességükről.

Aztán beszámolt arról, mi fogadta, mikor Lee hívásának engedelmeskedett.

– Bűbájjal óvtam testét a romlástól – mondta. – Ha meg akarod tekinteni, Iorek király, kitart, míg odaérsz. De nagyon bánt a dolog. Az ág is híz jelenleg, de ez fáj legjobban.

– Hol van a gyermek?

– A nővéreimmel hagytam, hiszen Lee-hez kellett sietnem.

– Ugyanabban a világban?

– Ugyanabban.

– Innen hogyan jutok át oda?

A boszorkány eligazította. Iorek Byrnison szenvtelenül figyelt, aztán így szólt:

– Megnézem még egyszer Lee Scoresbyt. Aztán délnek kell vennem az utamat.

– Délnek?

– Ebből a térségből eltűnt a jég. Jól átgondoltam én ezt már, Serafina Pekkala. Hajót béreltem.

A három kis róka mindmostanáig türelemmel várt. Kettő feküdt, mancsán nyugtatva a fejét, a harmadik ülve fülelt a beszélgetésre. A sarkköri

rókák a dögevés során némi nyelvtudásra is szert tettek, de agyberendezésükkel csak a jelen idejű kijelentéseket voltak képesek felfogni. Iorek és Serafina eszmecezerjének nagyja érthetetlen zsongássá sikkadt számukra. Beszélni meg jórészt hazugságot beszéltek, így hát esetleges hírharangkodásuk jelentősége csekély volt, hiszen ki tudhatná, mi igaz belőle, mi nem. A hiszékeny szirti rémek éppenséggel lépre mentek, a saját kárukon se okultak soha. A medvék, a boszorkányok viszont egyaránt tisztában voltak vele, hogy szavaikat éppúgy kimazsolázzák ezek, mint a húspotyadékokat.

– Hát te, Serafina Pekkala? – kérdezte Iorek. – Hogyan tovább?

– Meg fogom keresni a gyiptusokat – felelte a boszorkány. – Alighanem szűkség lesz rájuk.

– Lord Faa – bólintott a medve –, aha. Jó harcosok. Szerencsés utat.

Azzal Iorek hátat fordított, simán becsusszant a vízbe, és egyenletes, fáradhatatlan csapásaival úszni kezdett az új világ felé.

Némi idő elteltével Iorek Byrnison felperzselt erdő peremén róttá az elszenesedett aljnövényzetet, a hőtől megpattant sziklákat. Remegett a levegő a vakító nap előtt, de Iorek a hőséget éppúgy nem vette fel, mint a fehér bundáját összemocskoló faszénkormot vagy a bőrére meddön pályázó szúnyogokat.

Hosszú út volt mögötte, átúszott már abba a másik világba. Észrevette, hogy más ízű a víz, más a levegő hőfoka, de a levegőt továbbra is belélegezhette, a vízben továbbra sem süllyedt el, hát úszott tovább, nemrég partot ért, és már nem járt messze a Serafina Pekkala által megjelölt helytől. Szaglászott, fekete szeme a fölé magasodó mészkőfal repedéseit kémlelte.

A megégett erdő és a hegyek közti sávban, a sziklás, köves, omladékos lejtőn megfeketedett, eltorzult fémhulladék hevert szanaszét: valami bonyolult masinához tartozó merevítések, ékek.

Iorek Byrnison nemcsak a harcos, de a kovács szemével is megmustrálta őket, de úgy látta, semmi hasznukat nem veheti. Egyik irtatlan karmát végig is húzta valamelyik épebb tartóbordán, de olyan hitványnak találta az anyagát, hogy ismét a hegyoldalra fordította figyelmét.

És máris meglelte, amit keresett: keskeny üreg a szaggatott kőfalban, lapos kővel eltorlaszolva.

Tántoríthatatlanul cammogott fölfelé. A csöndet szikkadt csontok éles roppanása háborította, ahogy öles talpával rájuk hágott, merthogy sok ember veszett itt, prédául a húst levásó prérifarkasoknak, sakáloknek és apróbb társaiknak, a hatalmas medvének mindazonáltal szeme sem rebbent, léptére

ügyelve tartott a sziklához. A talaj laza volt, ő maga súlyos, nemegyszer csúszott meg alatta a kavics, hogy nagy por- és törmelékfelhőben visszavesse. De amint tehetette, fölfelé törekedett ismét türelmesen, fáradhatatlanul, míg utóbb eljutott a sziklához, szilárdabb alapra.

A nagy, lapos követ lövések lyuggatták, csipkézték. A boszorkány a színigazat vallotta. Nyomatéku a maga teljes valóságértelenségében bontotta szirmát a kis sarkkörü virág, a bíbor kötörőke, melyet a boszorkány ültetett jel gyanánt a sziklarepedésbe.

Iorek Byrnison megkerülte a követ. Jó búvóhely, ha lenről támadnak, azahogy mégsem elég jó, hiszen a golyózapor nemcsak a sziklát csipkézte ki, egyik-másik töltény talált, megállapodott a homályban mereven fekvő testben.

Test volt még, nem csontváz, mert a boszorkány búvós igével óvta az enyészettől. Iorek láthatta régi bajtársa sebfájdalomtól feszülő, elgyötört arcát, öltözékén a golyó marta lyukakat. Kiontott vérén nem fogott a boszorkány igéje, a rovarok, a nap, a szél nyom nélkül eltakarították. Lee Scoresby nem úgy festett, mint aki alszik vagy békében pihen, szemmel láthatóan harcban esett el, de annak tudatában, hogy nem hiábavalóan áldozta az életét.

És mert a texasi aeronauta azon ritka emberek közé tartozott, akik kivívták Iorek nagyrabecsülését, a medve elfogadta tőle végső ajándékát is. Körmével szaporán felhasította a halott ruháit, egyetlen suhintással megnyitotta a testet, és lakmározni kezdett szeretett barátja húsán-vérén. Az első falatja napok óta, már felkopott az álla.

A medvekirály elméjében azonban nem pusztán éhség és jóllakás szálán szövdtek a gondolatok, hanem jóval bonyolultabban. Eszében volt Lyra, a kisleány, akit Aranyszájúnak nevezett el, s utoljára honos Svalbard szigetén a törékeny hóhídon látott átkelni egy hasadék felett. Motoszkált benne a boszorkányok zaklatottsága, a sok kósza híresztelés paktumokról, szövetségekről, háborúról, és szöveget ütött a fejébe a szerfelett különös tény, hogy létezik ez az új világ – ráadásul a boszorkány erősködött, hogy még számos ilyen világ van, és valamennyinek a sorsa így vagy úgy a gyermek sorsától függ.

Meg aztán a jég is olvad. Ő meg a népe jégen él, a jég az otthonuk, a jég a mentsváruk. A sarkkörü hatalmas zavarok következtében hovatovább nyoma vész a jégnek: Iorek tudta, jeges erősséget kell találnia övéinek, különben végük van. Lee említette, hogy délen akkora hegyek magasodnak, hogy léggömbjével képtelen volt átröpülni fölöttük: télen-nyáron hókoronásak. A soron következő feladat utánajárni a dolognak.

De szívét egyelőre betöltötte az izzó, kőkemény, engesztelhetetlen bosszú-

vágy. Lee Scoresby, aki léggömbjével kimentette őt a veszélyből, akivel a maga világának sarkkörén vállvetve küzdöttek, halott. Iorek bosszút áll érte. A derék férfi húsa táplálja, egyszersmind nem hagyja nyugodni, míg vérell meg nem elégítette szívét.

Lemenőben volt a nap, mire Iorek befejezte az evést. A medve egy kupacba gyűjtötte a maradék porcikákat, aztán a szájába vette a virágot, és a rakás közepébe ejtette, az emberek kedvelt szokása szerint. A boszorkány bűbája megtört: ami Lee-ből még megvan, mostantól bárkié lehet. Hamarosan tucatnyi élet hízik rajta.

Iorek elindult lefelé a lejtőn, vissza a tengerhez, hogy délnek vegye az irányt.

A szirti rémnek kedvence a róka, ha hozzájut. Ravasz a kis nyavalyás, nem könnyű elcsípni, de a húsa finom, sűrű.

A szirti rém ölés előtt még elszórakozott, hogy mit össze nem hord az áldozata.

– Medve megy délre muszáj! Boszorka baj! Igaz! Esküsz! Becsszó!

– A medvék nem járnak délre, hazudós kis mocsok!

– Igaz! Medvekirály kell délre megy! Mutatok rozmár – szép kövér, jó.

– Medvekirály délre?

– És röpködőknél kincs! Röpködök – angyalok – kristály kincs!

– Röpködök – mint szirti rém? Kincs?

– Mint fény, nem mint szirti rém. Gazdag! Kristály! És boszorka baj – boszorka szomorú – Scoresby meghal.

– Meghal? Meghal léggömbös? – visszhangzott a szirti rém hahotája a kopár ormokon.

– Boszorka megöl – Scoresby meghal, medvekirály délre megy...

– Scoresby meghal! Hahaha! Scoresby meghal!

A szirti rém letépte a róka fejét, és fivéreivel versengve szaggatta ki belsősegeit.

Eljönnek, egészen biztosan!

– De te hol vagy most, Lyra?

Lyra erre nem tudott válaszolni.

– Azt hiszem, álmodom – kockáztatta meg.

A kisfiú mögött kíséretetek tucatjával, százával, szemüket meresztő, minden szóra fülelő összezsúfolódott fejek.

– És az a nő? – kérdezte Roger. – Ő ugye nem halt meg? Ugye húzza, ameddig csak lehet? Mert ha egyszer ideleenn lesz, hova bújjunk előle, örökre a markában tart. A halálomban csak az a jó, hogy ő nincs itt. De hát tudom, hogy egyszer eljön...

Lyra megriadt.

– Azt hiszem, álmodom, és fogalmam sincs, hogy ő hol van! – mondta. – Valahol a közelben, de képtelen vagyok...

4

Ama és a denevérek

Ama, a pásztor lánya emlékezetében hordozta az alvó lány képét: folyton ő járt az eszében. Egy pillanatig sem vonta kétségbe, hogy Mrs. Coulter igazat beszélt. Varázslók igenis léteznek, miért ne bűbájlhatnak valakire álmot, egy anya hogy is ne gondozná ilyen konok gyengédséggel a gyermekét. Ama lelkében a csodálat szinte vallásos imádattá fokozódott a szépséges barlangi nő és elvarázsolt lánya iránt.

Amikor csak tehetette, elment a kis völgybe, hogy teljesítse az asszony kívánságait, vagy csak egy szóra, hallgatni az asszony csodálatos regéit. Újra meg újra feltámadt benne a remény, hogy láthatja az alvót, de fokozatosan beletörődött, hogy az az egyetlen alkalom nem fog megisméltódni.

Míg fejte a juhokat vagy a gyapjat kártolta-fonta, míg őrlötte a kenyérhez való árpát, a bűbájlást meg az okát latolta szakadatlanul. Mrs. Coulter erről semmit nem árult el, így aztán Ama kedvére képzelődhetett.

Egy napon magához vett valamennyit a mézzel édesített, lapos kenyérféléből, és megtette a háromórás gyalogutat Cso-Lung-Széig, a kolostorhoz. Siránkozással, konok téblábolással, a kapuőr megvesztegetésével elérte, hogy a nagy gyógyító, Pagdzin *tulku* elé bocsássák: hallatlanul bölcs férfiú, egy éve múlt csak, hogy megfékezte a fehér láz járványát.

Ama a nagy ember cellájába lépve mélyen meghajolt, és leghőbb alázáttával nyújtotta át maradék mézes kenyerét. A szerzetes denevér daimónja bőszen körbecikázta, a kislány daimónja, Kulang ijedtében el is bújta a haja közé, de Ama erőt vett magán, rezzenetlenül, némán várta, hogy Pagdzin *tulku* szóljon hozzá.

– Nos, gyermek? Gyorsan, gyorsan – hangzott el végre az unszolás, a hosszú szürke szakáll megrezsent minden egyes szónál.

A homályban jóformán csak a szakáll és a ragyogó szempár látszott a szerzetesből. A daimónja utóbb megállapodott fölötte a gerendán, nyugton csüngött alá, Ama tehát belefogott mondandójába.

– Pagdzin *tulku*, tégy bölcsé. Bárcsak tudnék bájlolni, varázsolni. Megtánnánál?

– Nem – hangzott a válasz.

Ama nem is várt mást.

– Egyetlen orvosságért fordulhatok-e hozzád mégis? – kérdezte aztán mérhetetlen tisztelettel.

– Meglátjuk. De beavatást ne remélj. A szert átadhatom, a titkát nem.
– Köszönöm, így is nagy áldás – felelte Ama hajlongva.
– Mi ez a nyavalya és ki szenved benne? – kérdezte az öreg.
– Álomkórfele – magyarázta Ama. – Apám unokatestvérének a fiát lepte meg.

Ez ám az agyafúrtság, dicsérte meg magát, elváltoztatni a beteg nemét, hátha hírére vette a gyógyító a barlangi szent asszonyt.

– Hány éves ez a fiú?
– Hárommal idősebb nálam, Pagdzin *tulku* – becsülte meg Ama –, azaz tizenkét éves.

– Miért nem a szülei jöttek el hozzám? Miért téged szalajtottak?
– Mert a falunkon túl laknak nagyon messze, és rettenetesen szegények, Pagdzin *tulku*. Csak tegnap tudtam meg, hogy beteg rokonom, és nyomban útnak indultam a tanácsodért.

– Látnom kellene a beteget, alaposan kivizsgálnom, megállapítanom, a bolygók mely állásánál lepte meg az álom. Ilyen dolgokban kockázatos a kapkodás.

– Nem adsz hát orvosságot?

A denevér daimón levetette magát a gerendájáról, de mielőtt a földhöz csapódott volna, feketesége oldalt lebbent, aztán hangtalanul cikázott ideoda a helyiségben. Ama követni sem bírta, a gyógyító villogó szeme azonban el nem vétette volna, merre jár, és mikor a denevér ismét fejfelé lógott a gerendáról, az öreg fölkel, és polctól polcig, szelencétől szelencéig járva szedte össze a kanál porokat, csipet gyógyfüveket a daimón pályája által kijelölt sorrendben.

Minden hozzávalót mozsárba tett, és ígét mormolva összezúzta a törővel. Aztán a csengő mozsárszélhez ütögette a törőt, hogy az utolsó szemcsétől is megtisztítsa, ecsetet, kalamárist fogott, és néhány jelet festett egy fehér papírlapra. Mikor a tinta megszáradt, az írásra borította az egész port, és sebes mozdulatokkal négyszögletes kis csomaggá hajtogatta a papírt.

– Ezt a port sepregezzék a gyermek orrlyukába apránként, mikor beszívja levegőt – magyarázta a kislánynak –, ettől felébred. A legnagyobb óvatossággal járjanak el. A túlادagolás fulladást okozhat. Csak a legfinomabb ecsetet szabad használni.

– Köszönöm, Pagdzin *tulku* – mondta Ama, miközben átvette a csomagocskát, és a testén viselt legalsó inge zsebébe rejtette. – Bárcsak volna még mézes cipóm, hogy neked adhatnám.

– Egy bőven elég – így a gyógyító. – Most menj. Ha legközelebb eljössz hozzám, mondd el az igazságot töviről hegyire, ne csak részben.

A lány szíve elszorult, nagyon mélyen hajolt meg, hogy zaklatottságát leplezze. Csak remélni merté, hogy nem árult el túl sokat.

Másnap este, amint tehetete, sietve vette útját a völgy felé, szívgyümölcslevélbe csomagolt édes rizzsel. Alig várta, hogy elmondhassa az asszonynak, mit vitt véghez, átnyújthassa az orvosságot, learassa a dicséretet és a hálát. De legfőképpen arra vágyott, hogy az elvarázsolt alvó felocsúdjon és szóba álljon vele. Barátnők lehetnének!

Az ösvényre fordulva, felpillantva azonban színét se látta az aranyamajomnak, a barlang bejáratánál türelmesen üldögélő asszonynak. Sehol senki. Önkéntelenül szaladni kezdett, megijedvén, talán örökre távoztak – de az asszony széke, a főzőfelszerelés és minden egyéb ott volt szokott helyén.

Ama bekémlt az üreg sötétjébe. Sebesen kalapált a szíve. Az alvó nem ébredhetett fel időközben: Ama a homályban megpillantotta a hálószák körvonalait, a lány hajának világosabb foltját, alvó daimónjának fehér ívét.

Közelebb lopakodott. Semmi kétség – az elvarázsolt lányt átmenetileg itt hagyták magára.

Amába mint holmi zenei hang döbbsz az ötlet: és ha ő keltené fel, mire visszajön az asszony?

De nem adhatta át magát a vérpezsdítő gondolatnak. Lépteket hallott az ösvényen, és büntudattól lúdbőrösen gyorsan elbújt a daimónjával a barlang falának hasadékába. Semmi keresnivalója itt. Leselkedett. Ez bűnös dolog.

Az aranyamajom már be is hajolt a bejáraton, szimatolt, ide-oda forgatta a fejét. Ama látta vicсорító fogsorát, érezte, hogy saját daimónja egér alakban, remegve fészkelte magát a ruhájába.

– Mi az? – kérdezte az asszony a majmot. A barlang elsötétedett, mikor belépett. – Itt volt a lány? Persze – hagyott ennivalót. De nem jó, hogy bejár. Úgy kell intéznünk, hogy ezentúl valahol az ösvényen tegye le, amit hoz.

Az asszony az alvóra ügyet sem vetve a tüzet kezdte élesztgetni, hogy egy edényben vizet forraljon. Daimónja az ösvényt vigyázva kuporgott nem messze tőle. Egyszer-mászor fölemelkedett, hogy alaposan körülnézzen a barlangban. Ama egyre szűkebbnek és kényelmetlenebbnek érezte odúját, rettenetesen bánta már, hogy nem maradt odakinn. Mikor szabadulhat ebből a kutyaszorítóból?

Az asszony füveket, porokat adagolt a hevülő vízhez. Amának a gőz fanyar illatokat sodort az orrába. Az üreg mélyéről egyszerre neszek jöttek: a lány motyogott, fészkelődött. Ama odanézett: az elvarázsolt alvó megmozdult, hánykolódott, karját átvette a fején. Ébredezett!

Az asszony pedig ügyet sem vetett rá!

Holott hallotta, mert felnézett egy pillanatra, de aztán tovább bíbelődött a füveivel meg a forró vizével. A főzetet bögrébe töltötte, hűlni tette, és csak ezután vette gondjaiba a lányt.

Szavait Ama nemigen értette, de elképedése, gyanakvása nőttön-nőtt.

– Csitt, kicsim – mondta az asszony. – Ne nyugtalankodj. Itt biztonságban vagy.

– Roger – nyöszörögte félálomban a lány. – Serafina! Hová lett Roger? Hol van?

– Itt senki sincs rajtunk kívül – mondta az anyja, dudorászva, éneklősen. – Emeld meg magad. Mama lemos. Na gyere szépen, édesem.

Ama tanúja volt, hogy a lány nyöszörögve próbál magához térni, el akarja lökni az anyját, az asszony pedig mosdótálba mártogatott szivaccsal végigtörli a lány arcát, testét, aztán megszárogatja.

Kevés híja volt már, hogy a lány egészen fölébredjen, az asszony keze szaporábban járt.

– Hol van Serafina? Hát Will? Segítség, segítség! Nem akarok aludni! Ne, ne! Nem akarom! Nem!

Az asszony fél kezével felragadta a bögrét, a másikkal Lyra fejét igyekezett megtámasztani.

A lány hadonászott, már-már kidöntötte az italt, és hangosabban kiabált:

– Hagyjál! El akarok menni! Eressz! Will, Will, segíts! Jaj, segíts!

Az asszony belemarkolt a hajába, erőszakkal hátrabilentette a fejét, és a szájához nyomta a bögrét.

– Nem! Csak merj hozzám érni, Iorek letépi a fejed! Jaj, Iorek, hol vagy? Iorek Byrnison! Segíts, Iorek! Én nem... én nem...

A nő mondott valamit az aranymajomnak, és az rávetette magát Lyra daimónjára, fekete ujjai közé kaparintotta. Ama soha még daimóntól nem látott ilyen szélvészgyors alakváltást: macska – kígyó – patkány – róka – madár – farkas – gepárd – gyík – borz...

A majom szorítása azonban nem lanyhult: ekkor Pantalaimon sündisznó lett.

A majom visítva engedte el. Három hosszú tüske meredezett remegő mancsából. Mrs. Coulter felhördült, és szabad kezével nagy pofont kevert le Lyrának, olyan irgalmatlanul, hogy a lány elterült hanyatt, és mire észbe kapott, már szájánál volt a bögre: vagy nyel, vagy megfullad.

Ama azt kívánta, bár süketülne meg: alig bírta hallgatni a csuklást, zokogást, nyüsztést, öklendezést. De fokozatosan elhalt mindez, a lány nyögött még egyet-kettőt, aztán erőt vett rajta az álom. Varázslat? Nem, mérgezés! Álnok kábulat! Ama szeme láttára fehér csík tűnt fel a lány nyakán, ahogy a

daimónja nagy keservesen hosszúkás, inas, hősín bundájú, ragyogó fekete szemű, fekete foltos farkú szerzetté vedlett, és gazdájára simult.

Az asszony pedig halkán danolászott, dúdolt, kisimította a haját a lány homlokából, leitatta kihevült arcáról a verejtéket: Ama biztos volt benne, hogy a dalok szövegét nem is ismeri, édes hangján zagyvaság szólt, halandza meg lalalázás.

Ez is abbamaradt idővel, aztán a nő különös dolgot művelt: ollót vett elő, és takarosra igazította a lány haját, forgatta az alvó fejét, nézegette, elég csinos lesz-e. Az egyik sötétszőke tincset eltette a nyakában viselt kis arany medalionba. Ama előtt nem volt kétséges, miért: további bűbajoskodásaihoz kell. Csakhogy a nő előbb az ajkához emelte... Ó, milyen különös.

Az aranymajom az utolsó tüskét is kicibálta a tenyeréből, és odaszólt valamit a nőnek, mire az lekapott a barlang mennyezetéről egy ott szunnyadó denevért. A csöpp kis feketeség csapkodott, sívított olyan tűhegyes hangon, hogy Amát szinte felnyársalta a dobhártyáin keresztül: a nő átadta a denevért a daimónjának, az pedig húzta-húzta kifelé a fél szárnyát, míg el nem pattant – törötten csüngött aztán egyetlen fehér ín szálán. A haldokló denevér jajára társai tanácstalan csapongásba kezdtek. Az aranymajom reccsre ízekre szaggatta a kis testet, az asszony bosszúsán figyelte, miközben a hálósákján heverve csokoládét majszolt.

Telt-múlt az idő. Kihamvadt a világosság, fölkel a hold, az asszony meg a daimónja nyugovóra tért.

Ama fájdalmasan elgémberedett tagokkal kászálódott elő rejtekhelyéről, lábujjhegyen kiosont az alvók mellett: pisszeni se mert, míg jó darabot meg nem tett az ösvényen.

A rémület futásra ösztökélte a keskeny csapáson, daimónja bagoly alakban hussant mellette. Lecsillapította valamelyest a tiszta, hideg levegő, a fakoronák szakadatlan imbolygása, a sötét égbolt holdfényben tündöklő felhőivel, megszámlálhatatlan csillagával.

A kőházak összebújó kis csoportja láttán megállt, daimónja az öklére telepedett.

– Becsapott! – fakadt ki Ama. – Becsapott bennünket! Kulang, mit tegyünk? Szóljunk Dadának? Mit tehetnénk?

– Ne szólj – felelt a daimónja. – Még több bonyodalom. Nálunk van az orvosság. Felébreszthetjük. Odamegyünk megint az asszony távollétében, felkeltjük a lányt, és magunkkal visszük.

Mindketten megrettentek, micsoda vállalkozás ez. De a tervet visszahívni már nem lehetett, Ama belső zsebében ott lapult a csomagocska, és pontosan tudták, hogy a tartalmát miképpen kell alkalmazni.

felébredni, őt sehol se látom – szerintem itt van egészen közel – bántott –

– Jaj, Lyra, te ne félj, ha te is félsz, én beleőrülök.

Próbálták átölelni egymást, de karjuk a puszta levegőben kaszált. Lyra magyarázkodni próbált, közel hajolt a sápadt kis archoz a sötétben, úgy suttogott:

– Mindenáron fel akarok ébredni – úgy félek, hogy átalszom az életemet és meghalok – föl kell ébrednem előbb! Bánom is én, ha egyetlen órára is, de legyek eleven és éber – azt sem tudom, valóság-e ez vagy sem –, de számíthatsz rám, Roger! Esküszöm, segíték!

– De ha álmodsz, Lyra, talán el se hiszed az egészet, mikor felébredsz. A helyedben biztosan legyintenék, hogy csak álom volt.

– Nem! – mondta hevesen a lány, és

5

Az őrtorony

Az olvadt kén tava a hatalmas szurdok teljes hosszát kitöltötte, szeszélyes rohamokban bőfögte fel fojtó gőzeit: partján megrekedt a magányos, szárnyas alak. Ha az égre kel, ahol az ellenséges felderítők lefülelték, de nyomát is veszítették, menten a karjaikba rohan ismét, ha meg a szárazföldön marad, olyan hosszadalmas megkerülnie a dögletes vermet, hogy menthetetlenül elkésik hírével.

Kénytelen lesz a kockázatosabb megoldást választani. Kivárta, míg a sárga felszín újabb bűzös felhőt okád az égre, és a sűrűjébe cikkant.

Az égbolton négyfelől észlelte négy szempár a rebbenést, egyszerre négy pár csattogó szárny röpítette az öröket a felhő felé. Megkezdődött a hajsza: az üldözők nem látták az üldözöttet, az üldözött nem látott semmit. Annál az előny, aki túloldalt elsőnek bukkan ki a felhőből, ez segíthet a túléléshez, netán a megsemmisítő csapáshoz.

A magányos szárnyalót nem pártolta a szerencse, egyik üldözője másodpercekkel megelőzte a szabad levegőn. És máris összecsaptak párapápszmákat húzva, az émelyítő gőzöktől kábán.

Eleinte az üldözött javára állt az összecsapás, de aztán még egy vadász bukkant ki a felhőből, és vadul dulakodtak hárman, vergődtek fel-le a levegőben, mint három lángfoszlány, míg a végén mind le nem zuhantak a túlpárt szikláira. A másik két üldöző ki se jött többé a felhőből.

A fűrészfogas heglánc nyugati végében, ahonnan véges-végig feltárult a lenti síkság, nemkülönben a mögöttes völgyek, a bazalterőd úgy türemkedett az ormon, mintha vulkán hányta volna fel magából millió éve.

A hátsó falak alatti hatalmas üregekben felcímkezett raktárkészlet kapott helyet: szerelőcsarnokokban, műhelyekben hadigépeket állítottak üzembe, szereltek össze, próbáltak ki, a hegy tövében vulkáni tüzek működtettek hatalmas kohókat, melyek a foszfor és a titánium addig nem ismert, soha nem alkalmazott ötvözeteit állították elő.

Az erőd legvédtelenebb oldalán, az ősi lávafolyamból szikáran emelkedő támfal mély árnyékában szűk kapu nyílt, egy vár folyosóé, itt éjjel-nappal őr posztolt, és szigorúan ellenőrzött minden érkezőt.

A bástyafalon javában zajlott az őrségváltás, az őrszem topogott, kesztyűs kezével paskolgatta felsőkarját, mert az éjszakának ebben a leghidegebb órájában a falikar kis naftalángja szemernyit sem melengette. Még tíz perc, mire leteheti a szolgálatot, be jól is fog esni az a bögre forró csokoládé, mellé a füstölőnivaló, de legfőképpen az ágya!

Ekkor kezdtek dörömbölni a kis ajtón: alig akart hinni a fülének.

Mindazonáltal feddhetetlen éberséggel tette a dolgát, sebesen félrehúzta a fedelet a kémlelőnyílásról, egyidejűleg megnyitotta a csapot, amely bővebb naftaáramot bocsátott a támfalon az őrlánghoz. Felpislákoló fényénél három csuklyás alakot pillantott meg, akik egy negyediket támogattak, nemigen lehetett megállapítani, milyenforma, azonban nyilvánvalóan beteg volt vagy sebesült.

A csapat vezére hátravetette csuklyáját. Az őrszemnek arca ismerős volt, de nem maradt adós sem a jelszóval, sem a magyarázattal:

– A kénes tónál találtunk rá. Azt mondja, Baruch a neve. Sürgős üzenetet hoz Lord Asrielnek.

Az őrszem elvette a keresztlécet az ajtóról, terrier daimónja remegve figyelte, ahogy a három jövevény ügyel-bajjal beszuszakolja terhét a keskeny ajtónyíláson. A daimón önkéntelen, fojtott vinnyogást hallatott, de menten elhagyta, mikor az őrszem meglátta, hogy sebesült angyalt hoznak: alacsony rangfokozatút, csekély hatalmút, de kétségkívül angyalt.

– Fektesse le az őrszobán – rendelkezett az őrszem, és már nyúlt is, hogy a forgattyúval megsöröggesse a telefont, és jelentsen az őrparancsnoknak.

Az erőd legmagasabb bástyafalát őrtorony koronázta: lépcsősor vitt fel helyiségeihez, melyekből kilátás nyílt a négy égtáj felé. A legtágasabb szobában térképszekrény, asztal székekkel, egy másikban tábori ágy. A lakosztályhoz kis fürdőszoba is tartozott.

Lord Asriel ott ült szemközt kémfőnökével egy kusza iratrakás fölött. Az asztalt fentről naftalámpa világította meg, szén parázslott egy serpenyőben, mert kegyetlenül hideg volt az éjszaka. Az ajtó mellett kis kéksúlyom tolszkodott egy állványon.

A kémfőnököt Lord Roke-nak hívták. Nem akármilyen jelenség: elfért Lord Asriel széttárt tenyerében, karcsúsága a szitakötőé, Lord Asriel többi parancsnoka mégis mélységesen tisztelte, mert sarkantyúiban mérges fullánkot hordott.

Rendes helye az asztallapon volt, s ha úgy ítélte meg, nem adóznak neki az őt megillető feltétlen tisztelettel, gőgös, csípős szavakkal vett elégtételt.

Ő és övéi, az epetőrök korántsem voltak eszményi kémek, kivételesen apró természetűtől eltekintve persze, ennyire fennhéjázó és sértődékeny társaság Lord Asriel alkatával aligha maradhatott volna észrevétlen.

– Nos, igen – kezdte élesen, határozottan, s közben szeme csillogott, akár a tintacsópp –, a leányodat kérde, Lord Asriel: tudok felőle egyet-mást. Többet, mint te, annyi bizonyos.

Lord Asriel egyenesen a szeme közé nézett, és az emberke menten rádöb-bent, túlfeszítette a húrt, visszaélt feljebbvalója úri modorával: Lord Asriel tekintetének ereje mintegy megpöccintette, úgyhogy megingott kissé, fél kezével Lord Asriel borospoharán kényszerült megtámaszkodni. Lord Asriel azon nyomban felöltötte legjámborabb és legelőkényebb arcát, ahogyan a lánya is szokta, Lord Roke pedig óvatosabb lett.

– Nem kétlem, Lord Roke – szólalt meg Lord Asriel. – Számomra megfejtethetlen okból a lányom az egyház érdeklődésének homlokterébe került, és feltétlenül tájékozódnom kell, vajon miért. Mit terjesztenek róla?

– A Magisztériumban mindenféle találgatások kaptak lábra, az egyik párt emígy vélekedik, egy másik amazt vizsgálja, és mind titkolózik a másik elől. A legtevékenyebb szerveződések az Egyháztanácsi Büntető Törvényszék, illetve a Szentlélek Munkálása Társaság, és nekem – emelte fel a hangját Lord Roke – mindkettőben vannak kémjeim.

– Felvételt nyert a Társaságba? – érdeklődött Lord Asriel. – Fogadja elismerésemet. Bevehetetlen sánc volt azelőtt.

– Lady Salmakia a beépített emberem a Társaságban – közölte Lord Roke –, agyafúrt ügynök. Egy papot, akinek egér a daimónja, álmában környékezett meg. Tiltott rítusra bujtogatta, a Bölcsesség megidézése végett. A döntő pillanatban maga Lady Salmakia mutatkozott előtte. A pap jelenleg abban a hitben leledzik, hogy bármikor érintkezhet a Bölcsességgel, mert epetőr képében a könyvszekrényébe költözött.

Lord Asriel elmosolyodott.

– No és mit tudott meg az ügynök?

– A Társaság úgy véli, a leányodnál fontosabb gyermek nem élt soha. Szerintük példátlan válság áll küszöbön, és mindenek sorsa attól függ, hogyan viselkedik ekkor a leány. A Egyháztanácsi Büntető Törvényszék jelenleg vizsgálatot folytat, tanúkat hallgat ki Bolvangar-ból és máshonnan. A Törvényszéknél Tialys lovag a beépített emberem, napi kapcsolatban állunk mágnesrezgéses hangverő révén, és tájékoztat a fejleményekről. Hogy rövid legyen, szerintem a Szentlélek Munkálása Társaság nagyon hamar ki fogja deríteni a gyermek tartózkodási helyét, de nem lép semmit. A Törvényszék később jut csak eredményre, de akkor azonnal, határozottan cselekszik.

– Kérlek, tudasd, ha bármiről értesülsz.

Lord Roke meghajolt, csettintett az ujjával, mire a polcon várakozó kis kéksólyom kitárt szárnyal odasiklott az asztalra. Fel volt szerszámozva: hám, nyereg, kengyel. Lord Roke szempillantás alatt a hátára pattant, és kiröppentek az ablakon, melyet Lord Asriel szélesre tárt előttük.

Nyitva is hagyta még egy jó percig, a csontig ható hideg ellenére, az ablakpárkányra támaszkodva vakargatta a hóleopárd daimónja füle tövét.

– Megkeresett Svalbardon, és én nem törődtem vele – mondta neki. – Emlékszel arra a csapásra... Áldoznom kellett, és elsőnek a tulajdon lányom érkezett... Mikor aztán láttam, hogy egy másik gyermek kíséri, ő tehát megússza, már nem izgattam magam. Ez lett volna a végzetes hiba? Aztán egy pillanatig sem gondoltam rá soha, holott fontos, Stelmaria!

– Tisztázzuk a dolgokat – felelte a daimónja. – Mit tehet a lány?

– *Tenni* nem sokat tehet. Talán *tud* valamit?

– Kiigazodik az aletiométeren, hozzáférhet a tudáshoz.

– Nem olyan nagy dolog. Mások is hozzáférhetnek. De a pokolba is, hová tűnt el ez a lány?

Kopogtattak az ajtón a háta mögött, azonnal odafordult.

– Lordom – mondta a belépő tiszt –, az imént érkezett egy angyal a nyugati kapuhoz – sebesülten –, és feltétlenül beszélni akar veled.

Egy perc sem telt belé, Baruch már ott feküdt a főhelyiségbe áthozott tábori ágyon. Felcserelt hívtak hozzá, de az angyal állapota nem kecsegtetett sok reménnyel: súlyos sérüléseket szenvedett, mindkét szárnya leszakadt, tekintete elhomályosodott.

Lord Asriel mellé ült, és egy marok füvet dobott a parázsra a serpenyőben. Ahogyan Will is tapasztalhatta a maga tüzénél, a füstben az angyal teste tisztábban körvonalazódott, jobban látszott.

– Nos, uram, mit óhajtasz a tudtomra hozni?

– Három dolgot. Kérlek, hadd mondjam végig, ne szakíts félbe. A nevem Baruch. Társammal, Balthamossal a lázadókhoz csatlakoztunk, s amint tehattük, a zászlód alá igyekeztünk. De a mi hatalmunk csekély, ezért valami értékeset is akartunk hozni magunkkal, és nemrég sikerült eltalálnunk a Felhős Orom szívébe, amely a Fennhatóság fellegvára a birodalomban. És megtudtuk...

Szünetet kellett tartania, hogy beszívhassa a füvek füstjét: mintha kissé erőre kapott volna tőle.

– Megtudtuk az igazat a Fennhatóságról. Megtudtuk, vissza vonult egy kristálykamrába mélyen a Felhős Orom gyomrában, és többé nem ő igazgatja a birodalom ügyes-bajos dolgait. Métyebb rejtelmeket búvárol. Helytartója, képviselője Metatron angyal. Történetesen közlelől ismerem ezt az angyalt, ámbár mikor közel álltunk, még...

Baruch hangja elhalt. Lord Asriel tekintete lángot vetett, de a nyelvét féken tartotta: Baruch ajkán csüggött.

– Metatron gögös – folytatta Baruch, miután erőt gyűjtött – nagyravágyása határtalan. A Fennhatóság négyezer év előtt megtette Régensének, és közösen szőttek terveket. Új tervükbe én és a társam betekintést nyertünk. A Fennhatóság úgy vélekedik, hogy a tudatos lények valamennyi válfaja vészes önfejlésre ragadtatta magát, ezért Metatron tevékenyebben óhajt beavatkozni az emberek dolgaiba. Titkos szándéka, hogy a Fennhatóságot eltávolítja más, állandó székhelyre, a hegy pedig támaszpont lesz. Az egyházak szerinte bármelyik világban megvesztegethetők és befolyásolhatók, túlon túl kezesek... Minden világban a birodalomnak közvetlenül alárendelt állandó inkvizíciót akar működtetni. Legelső hadjárata köztársaságod ellen irányul...

Az angyal is, a férfi is remegett, csakhogy előbbi gyöngeségében, utóbbi izgalomában. Baruch összeszedte maradék erejét, és tovább beszélt.

– Rátérek a második dologra. Létezik egy kés, amely képes nyílást metszeni egyik világból a másikba, és egy-egy világon belül is elvág bármit. Hatalma korlátlan, de csak annak a kezében, aki bánni tud vele. Ez az illető pedig egy fiú...

Az angyal újfent kényszerszünetet tartott. Sütött belőle a riadalom, érezte, széthúz minden íze. Lord Asriel láthatta, micsoda erőfeszítés egyben tartania önmagát: az ő keze is megfeszült a szék karfáján, míg leste, győzi-e tovább Baruch.

– A társamat otthagytam a fiúnál. Ide akartuk hozni egyenesen, de nem állt kötélnek, mert... Ez a harmadik dolog, amit el kell mondanom: ő és a lányod jó barátok. Addig nem hajlandó idejönni, míg a lányodat fel nem kutatta. A lányod...

– Ki ez a fiú?

– Stanislas Grumman sámán fia.

Lord Asriel megdöbbenésében önkéntelenül fölegyenesedett.

– Grummannak *fia*...?

– Grumman nem a te világodba született. Igazi neve nem is Grumman. Társamat és engem az vitt hozzá, hogy a kés nyomába eredt. Követtük, tudván, elvezet minket a késhez és hordozóiához, mert feltettük magunkban, hogy hordozóját idehozzuk. De a fiú nem volt hajlandó...

Baruch megint elakadt. Lord Asriel visszaült a székébe, átkozta a türelmetlenségét, és szórt még a fűből a parázsra. Daimónja ott hevert nem messze, farka lassan legyezte a tölgypadlatot, aranyló szemét az angyal elgyötört arcára szegezte. Baruch nehezen vette a levegőt, Lord Asriel meg se mukkant. Csak a zászló kötele csattogott odafenn a szélben.

– Nyugalom, uram – mondta aztán szelíden Lord Asriel. – Tudod, hol a lányom?

– A Himaláján... az ő világában – súgta Baruch. – Nagy hegyek. Barlang egy szivárványos völgyben...

– Mindkét világban nagyon messze esik. Gyors voltál.

– Ez az egyetlen adottságom – mondta Baruch – azonkívül, hogy szeretem Balthamoszt, akit nem látok viszont soha többé.

– Ha te ilyen könnyen rátaláltál a lányomra...

– Rátalálhat bármelyik angyal.

Lord Asriel fogott egy jókora atlaszt a térképszekrényről, sebesen fella-
pozta a Himalájánál.

– Pontosítanál? – kérte mohón. – Meg tudod mutatni, pontosan merre...

– A késsel... – mondta erőlködve Baruch, és Lord Asriel észrevette, kábul már és csapong –, a késsel tetszése szerint közlekedik a világok között... Will a neve. De veszélyben forognak Balthamossal... Metatron tudja, hogy felderítettük a titkát. Üldözőbe vettek. Engem egymagamban értek utol a világod határán... A fivére voltam... Ezért találhattunk el hozzá a Felhős Orom szívében. Metatron valaha Énók volt, Járednek, Mahaháel fiának a fia... Énóknak sok felesége volt. Megejtette a hús gyönyöre... Énók fivérem kitagadott, mert én... Jaj, drága Balthamoszom...

– Hol a lány?

– Persze, persze. Egy barlangban... az anyja... szeles, szivárványos völgy... nyútt zászlók a szentély fölött...

Az angyal feltápáskodott, hogy belenézhesen az atlaszba.

Ekkor a hóleopárd egyetlen lendülettel talpra szökkent és ad ajtónál termett, de már elkésett: a felcser, miután kopogott, választ sem várva belépett. Így volt szabályos, kár lett volna hibáztatni; az arckifejezése láttán Lord Asriel hátrafordult Baruchhoz: az angyal görcsösen vergődött, hogy ura maradhasson elkínzott tagjainak. De már nem telt tőle. Az ajtónyitás légörvénye szélvészkként söpört végig az ágyon, legyengült testének szétzilált részecskéi kavarogva röppentek felfelé, és semmivé foszlottak.

– Balthamosz! – hangzott még egy utolsó sóhaj a levegőből.

Lord Asriel a daimónja nyakára helyezte a tenyerét: az állat remegett, megpaskolta hát, hogy lecsillapítsa. A felcserhez fordult.

– Lord Asriel, bocsánat.

– Nem a te hibád. Add át üdvözetemet Ogunwe királynak. Szívesen venném, ha ő és többi parancsnokom azonnal idefáradna. Mr. Basilidest is kéretem az aletiométerrel. A 2-es számú gyropterosztag fegyverben, üzemanyaggal feltöltve, egy tartálylégújó kíséretében azonnal szálljon fel, és induljon északnyugatra. További utasításaimat a levegőben kapják.

A felcser tisztelgett, rosszat sejtő pillantást lopott még az üres ágyra aztán kiment, és becsukta maga után az ajtót.

Lord Asriel egy bronzkörzövel kopogott az asztalon, aztán a délre néző ablakhoz lépett. Messze lenn a halhatatlan tüzek izzottak, füstöltek a sötétben, fölhallatszott a kalapácscsattogás, hiába süvöltött a szél.

– Sok mindent megtudtunk, Stelmária – mondta halkán.

– Ez még kevés.

Újra kopogás, az aletiométer-szakértő. Sápadt, sovány férfi, túl az első fiatalságán: a neve Teukros Basilides, daimónja csalogány.

– Mr. Basilides, jó estét! – köszöntötte Lord Asriel. – Gondunk van, legyen szíves soron kívül foglalkozni vele, minden egyebet félretéve...

Elmondta, amit Baruchtól hallott, és az atlaszra mutatott.

– Tájéolja be, hol helyezkedik el ez a barlang, állapítsa meg a koordinátáit a lehető legpontosabban. Ennél fontosabb feladata sose volt még. Kezdjen hozzá azonnal, ha szabad kérem.

olyan bőszen toppantott, hogy álmában is belesajdult a lába.

– Úgyis tudod, Roger, hogy sose tenném, akkor meg mit jössz ezzel. Igenis felébredek, és nem leszek feledékeny, ha ezt akartad hallani.

A lány körülnézett, de csak csupa tágra meredt szemet, reményvesztett arcot, hóka arcot, komor arcot, vén arcot, ifjú arcot látott, odatüledtek némán, szomorúan a halottak.

Roger arca más volt. Csak rajta látszott reménykedés.

A lány megkérdezte:

– Miért nézel így? Miért nem keseredtél el, mint ők? Miért nem csiügedsz?

És a fiú azt felelte:

– Mert

Megelőlegezett feloldás

– Pavel testvér – mondta a Fegyelmi Egyháztanács Törvényszékének vizsgálóbírója –, kérem, adjon számot a lehető legpontosabban arról, hogy mit hallott a boszorkány szájából a hajón. A testület tizenkét tagja méregette a délután tompa világosságában a papot az emelvényen: ő az utolsó a tanúk sorában. Szemre tudós pap, daimónja béka. A Törvényszék nyolcadik napja hallgatja ki a tanúkat a kérdéses ügyben a magas tornyú, nagy múltú Szent Jeromos Kollégium falai között.

– A boszorkány szavait képtelen vagyok felidézni – mondta megtörtén Pavel testvér. – Korábban nem láttam kínzást, mint már tegnap is említettem a tisztelt törvényszék előtt, az élmény nagyon megviselt. Szavait tehát nem ismétélhetem el, de közlésének tartalmára jól emlékszem. A boszorkány szerint a gyermek Lyrát az északi nemzetségek egy általuk régóta ismert jövendölés valóra váltójának tudják. Állítólag rajta áll a súlyos döntés, amely minden világok sorsának irányt szab. Továbbá van egy név, amely hasonló esetre utal, és gyűlöltté, rettegetté tenné őt az egyház szemében.

– Elárulta a boszorkány ezt a nevet?

– Nem. Mielőtt kimondhatta volna, egy másik boszorkány, aki láthatatlanná bővölten jelen volt, végezni tudott vele, aztán elmenekült.

– Tehát ezen alkalommal a Coulter nőszemély sem hallhatta a nevet.

– Nem hallhatta.

– És Mrs. Coulter hamarosan távozott?

– Így történt.

– Mely értesülések birtokába jutott ön a továbbiakban?

– Megtudtam, hogy a gyermek átlépett egy másik világba a Lord Asriel által nyitott hasadékon, s itt támogatóra lelt egy fiú személyében, aki tulajdonosa, de legalábbis használója egy kivételes hatalmú késnek – mondta Pavel testvér. Idegesen megköszöri a torkát, és azt kérdezte: – Teljes nyíltsággal szólhatok a tisztelt törvényszék előtt?

– A legteljesebb nyíltsággal, Pavel testvér – hangzott az Elnök érces hangja. – Büntetlenül kimondhat bármit, ami tudomására jutott. Kérem, beszéljen.

A pap megkönnyebbülten folytatta:

– Ennek a fiúnak a kése képes nyílásokat vágni a világok között. De

ez nem minden – kimondani is rettegek... Végezhet a legmagasabb rendű angyalokkal, és a náluk is magasabb rendűvel. Pusztító hatalma korlátlan.

Reszketett, verejtékezett, béka daimónja zaklatottságában a tanüemelővénnyel a padlóra pottyant. Pavel testvér felnyögött kínjában, gyorsan lehajolt érte, és megitta az előtte lévő vizespohárból.

– Kérdezősködött még a leány után? – tudakolta a vizsgálóbíró. – Megvan a név, melyet a boszorkány említett?

– Megvan. Ismételten a törvényszék felhatalmazásáért folyamodom...

– Már meg is kapta – csattant rá az Elnök. – Nincs mitől tartania. Ön nem eretnek. Ne hallgasson el semmit, elég az időhúzásból!

– Bocsánatért esedezem. Nos, a gyermek helyzete olyan, mint Éváé Ádám hitveséé, aki közös őspanyánk és minden bűneink forrása.

A híven jegyzetelő gyorsírók a némaságot esküdött Szent Filoméla apácarendből kerültek ki, de Pavel testvér szavait egyikük elfúló csuklása követte, kezek izgága raja hányt keresztet. Pavel testvér megrántotta a vállát, aztán így folytatta:

– Kérem, vegyék figyelembe, hogy az aletiométer nem *jósol*, csupán jelzi, „Ha bizonyos dolgok bekövetkeznek, *akkor* ilyen és ilyen következményekkel kell számolni”, satöbbi. Márpedig azt jelzi, hogy ha a gyermeket netán megkísértik, mint egykor Évát, nagy a valószínűsége, hogy elbukik. A dolog kimenetelétől függ majd... minden. Ha lesz megkísértetés, és a gyermek enged neki, akkor a Por és a bűn diadalmaskodik.

A tárgyalóteremre csönd telepedett. A nagy ólomkeretes ablakokon beszűrődő sápadt napfény pázsmáiban milliányi aranyszemcse kavargott, községes, kisbetűs por, mindazonáltal a testület nem egy tagja látta őket ama láthatatlan Por megtestesülésének, mely óhatatlanul megtelepszik a legtörvényisztelőbb emberi lényen is.

– Pavel testvér, egy utolsó kérdés – szólalt meg a vizsgálóbíró. – Mit tud a leány jelenlegi tartózkodási helyéről?

– Mrs. Coulter kaparintotta a keze közé – felelte Pavel testvér. – És a Himalája vidékén vannak. Egyelőre ennyit sikerült kiderítenem. Haladéktalanul szorgalmazni fogom a pontosabb betájolást, és ha megvan, közlöm a törvényszékkal, de...

Elakadt a szava, a félelemtől szinte összeaszott, és remegő kézzel emelte szájához a pohár vizet.

– Ne kéresse magát, Pavel testvér – szólott rá MacPhail atya. – Beszéljen.

– Elnök atyám, úgy hiszem, a Szentlélek Munkálása Társaság e tárgyban többet tud nálam.

Pavel testvér hangja suttozássá halt.

– Valóban? – az Elnök villámló tekintetéből sütött az indulat.

Pavel testvér daimónja panaszos kis vartyogást hallatott. A pap tudott a Magisztérium különféle szerveződéseinek versengéséről, és tudta, micsoda veszélyek fenyegetik két tűz között, de a köntörfalazás még veszélyesebb.

– Úgy hiszem – folytatta reszketve –, ők a gyermek becserkésésében jóval előrébb tartanak. Olyan forrásokból merítik értesüléseiket, melyek számomra tilalmasak.

– De tilalmasak ám – hagyta rá a vizsgálóbíró. – Minderről az aletiométer tájékoztatta?

– Úgy van.

– Pompás. Pavel testvér, javaslom, az eddigiek szerint folytassa a nyomozást. A papi testület és a titkárság mindenben rendelkezésére áll. Kérem, fáradjon le.

Pavel testvér megbiccentette fejét, majd vállán béka daimónjával, kezében jegyzeteivel elhagyta a tárgyalótermet. Az apácák az ujjukat hajlítgatták.

MacPhail atya megkocogtatta maga előtt a tölgyfa lócát.

– Ágnes nővér, Mónika nővér, magunkra hagyhatnak. Az átiratot még ma kérem az asztalomra.

A két apáca biccentve kiment.

– Uraim – szólította meg az Elnök a testületet, az Egyház tanácsban így volt szokás –, zárjuk be az ülést.

A testület tizenkét tagja fogta a papírjait, s a legidősebbik, a vénségesen vén, csipás szemű Makepeace atya, éppúgy, mint a legifjabbik, az áttetszően sápadt, vakbuzgóságtól pattanásig feszült Gomez atya felsorakozott az Elnök mögött, aki a tanácssterembe vezette őket, itt körbeülhették az asztalt, és a legbizalmasabban beszélhették meg az ügyeket.

Az Egyháztanács elnöki méltóságát a skót Hugh MacPhail töltötte be. Fiatalon emelték e tisztségbe, megbízatása egész életére szólt, negyvenes éveit taposta csak, tehát feltehető volt, hogy MacPhail atya még sokáig alakítója lesz az Egyháztanács, s vele az egyház jövőjének. Markáns vonású, magas, megtermett férfi dús kefehajjal: az elhízástól csak az irgalmatlan önsanyargatás tartotta vissza, vízen, kenyéren és gyümölcsön kívül mást nem vett magához, és napi egy órát áldozott testgyakorlásra egy atlétikai mesterező felügyeletével. Szikárságának, ráncainak, nyughatatlanságának ez volt a magyarázata.

Miután mindenki elfoglalta helyét, megszólalt MacPhail atya.

– Megvan tehát a tényállás. Több tényezővel is számot kell vetnünk, ahogy látom.

Egy: Lord Asriel. Egy boszorkány, aki hajlik az egyházhoz, jelentette, a lord népes sereget toboroz, angyali közreműködés sem zárható ki. A

boszorkány értesülése szerint az egyház, sőt Maga a Fennhatóság ellen tör.

Kettő: az Áldozárok Testülete. Bolvangarba telepített kísérleteik és az anyagi támogatás, melyben Mrs. Coultert részesítik, arra utalnak, hogy az Egyháztanácsí Büntető Törvényszék ellenében pályáznak a Szentegyház legizmosabb, legmesszebbre elható öklének szerepére. Uraim, leköröztek. Könyörtelenül, cselesen. Fenyítést érdemlünk lanyhaságunkért, amiért e fejleménynek nem vetettünk gátat. Még visszatérek rá, hogy mit léphetünk jelenlegi helyzetünkben.

Három: a fiú, akiről Pavel testvér tett említést tanúvallomásában, meg a kivételes kése. Nyilvánvalóan elő kell kerítenünk a fiút, és mihamarabb megszerezni tőle.

Négy: a Por. Intézkedtem, hogy az Áldozárok Testülete által folytatott kutatásokról tájékozódhassunk. Egy kísérletező teológust Bolvangarból rábírtunk, hogy eredményeikről beszámoljon. Még a délután folyamán beszélni fogok vele odalenn.

A főpapok egyike-másika kínosan feszkelődött a székén: „odalenn” az épület alatti kazamatákat jelenti: fehér csempés helyiségek, anbárámpólusokkal, hangszigetelt falakkal, öblös csatornákkal.

– De bármit tudjunk is meg a Porról – folytatta az Elnök –, legfőbb célunktól nem tántoríthat el. Az Áldozárok Testülete a Por hatásait feszegette: nekünk ki kell irtanunk mindenestül. Ennél alább nem adhatjuk. Ha a Porral együtt ki kell irtanunk az Áldozárok Testületét, a Püspöki Kollégiumot, valamennyi közvetítőt, melyek révén a Szentegyház a Fennhatóság nevében tevékenykedik – megtesszük. Uraim, lehetséges, hogy a Szent egyház eleve arra hivatott, hogy végrehajtsa a tettet, akár önnön pusztulása árán. De inkább töröltessen el a világból az egyház és a Por, mintsem napról napra nyögjük a bűn gyűlöletes terhét. Inkább a megtisztulás!

A lángoló tekintetű Gomez atya szenvedélyesen rábólintott.

– Végül pedig – folytatta MacPhail atya – itt ez a gyermek. Gyermek még a szó szoros értelmében, ahogy kiveszem. E megkísértendő Éva elbukására számítani kell, már ha az előző esetet mérvadónak tekintjük, bukása pedig mindannyiunkat romlásba dönt. Uraim, én a probléma lehetséges megoldásai közül a legradikálisabbat terjesztem elő, és bízom benne, hogy jóváhagyják. Javaslom, tegyünk róla, hogy valaki megölje, mielőtt megkísérthetnék.

– Elnök atyám – mondta tüstént Gomez atya –, megelőlegezett bűnbánatot tartottam felnőtt életem minden napján. Képeztem magam, készültem...

Az Elnök feltartotta a kezét. A megelőlegezett bűnbánat és feloldozás tanát az Egyháztanács dolgozta ki, a tágabb egyház előtt azonban nem volt ismeretes. A még el nem követett bűnért való heves, buzgó, önsanyargató-ostorozó vezeklés mintegy hitelkeretet teremtett. Ha egy adott bűn ellenté-

telezéséül kellőképpen felhalmozódott a bűnbánat, a vezeklő előre is feloldozást nyert, függetlenül attól, hogy valaha sort kell-e kerítenie a vétekre. Esetenként gyilkosságok válnak szükségessé, példának okáért: mennyivel kisebb a gyilkos lelki terhe, ha a kegyelem állapotában cselekszik!

– Rád gondoltam – mondta jóságosan MacPhail atya. – Hozzájárul a Törvényszék? Látom, igen. Gomez atya, amint áldásunkkal elindul küldetésére, magára marad, utolérni, vissza hívni egyaránt lehetetlen. Bármilyen történet, ő mint Isten nyila, feltartóztathatatlanul süvít a gyermek felé, és lesújtja. Láthatatlan lesz, éjszaka rohamoz, akár az asszírokat pokolra küldő angyal, nesztelenül. Ó, ha Gomez atya ott lehetett volna az Édenkertben! Sosem is üzetünk ki a Paradicsomból!

A fiatal papot a sírás fojtogatta, olyan büszke volt. A Törvényszék áldását adta.

A mennyezet legsötétebb sarkában a tölgygerendák takarásában arasznál nem nagyobb ember kuksolt. Lábán tűhegyes sarkantyú, füle itta a lentiek minden szavát.

A pince mélyén egy szál elkoszolódott fehér ingben, fosztott övű, lötyögős nadrágban állt a bolvangari a csupasz égő alatt, fél kezével a korcot markolta, másikkal nyúl daimónját. Szemközt vele MacPhail atya ült, több szék nem volt a helyiségben.

– Dr. Cooper – mondta az Elnök –, ugyan foglaljon már helyet.

A széken, a fapriccsen és a küblin kívül nem volt más berendezés. Az Elnök hangját vészjóslóan verte vissza a falakat és a mennyezetet borító fehér csempe.

Dr. Cooper leereszkedett a priccsre. Meredten bámulta a szálás, ősz hajú Elnököt. Cserepes száját nyalogatva leste, milyen új megpróbáltatás vár rá.

– Tehát csaknem sikerült elvágniuk a gyermeket a daimónjától? – kérdezte MacPhail atya.

Dr. Cooper reszketegen felelt:

– Úgy gondoltuk, kár halogatni, hiszen a kísérletre minden képpen sor került volna, a gyermeket be is vittük már a kísérleti helyiségbe, de ekkor Mrs. Coulter személyesen lépett közbe, magával vitte a szállására.

A nyúl daimón felnyitotta nagy, kerek szemét, félve méregette az Elnököt, aztán gyorsan becsukta megint, és leszegte a fejét.

– Gondolom, a stábot érzékenyen érintette – jegyezte meg MacPhail atya.

– Igen keserves volt az egész program – sietett egyetérteni dr. Cooper.

– Csodálkozom, hogy nem fordultak az Egyháztanács Törvényszékéhez, holott mi igazán erős idegzetűek vagyunk.

– Tudtunkkal – azazhogy tudtommal – a programot engedélyezte a... Az Aldozárok Testületének hatáskörébe vágott az ügy, velünk azt közölték, hogy az Egyháztanácsí Büntető Törvényszék jóváhagyta. Különben nem is vállaltuk volna! Soha!

– Hát persze. Vegyünk mást. Megtudtak önök bármit – tért rá MacPhail atya a témára, amely igazából a kazamatába hozta – Lord Asriel kutatásairól? Hogy mi a forrása annak a kolosszális energiának, melyet Svalbardnál elszabadított?

Dr. Cooper nagyot nyelt. A feszült csöndben lecseppent álláról a verejték, mindketten jól hallhatták.

– Hát – kezdte –, kutatócsoportunk egyik tagja észrevette, hogy elválasztáskor energia szabadul fel. A szabályozás óriási erők birtokába juttatna, de ahogyan az atombomba esetében a maghasadást hagyományos robbanószerrel idézzük elő, itt anbár nagyfeszültség összpontosítása lenne szükséges... De ezt az illetőt senki se vette komolyan. Én fűtültem az elméleteire – szögezte le dr. Cooper –, hiszen tudtam, ha a hatósággal nem egyezettett, az eretnesség sem kizárt.

– Igen bölcsen tette. Mi lett aztán a kollégával? Hol van jelenleg?

– Életét vesztette, mikor rajtunk ütöttek.

Az Elnök elmosolyodott, olyan jóságosan, hogy dr. Cooper daimónja beleborzongott és gazdája mellkasára alélt.

– Dr. Cooper, csak semmi pánik – mondta MacPhail atya. – Az ön lelkiereje jelenleg nélkülözhetetlen számunkra. Hatalmas munka, nagy csata vár ránk. Önnek feltétlenül el kell nyernie a Fennhatóság bocsánatát azzal, hogy odaadón együttműködik velünk, és nem hallgat el semmit, az elrugaszkodott fantazmagóriát, a pletykát sem. Most arra kérem, minden erejével igyekezzék felidézni kollégája szavait. Végzett kísérleteket? Hagyott hátra feljegyzéseket? Bizalmába fogadott-e mást? Milyen felszereléssel dolgozott? Gondolkozzék, dr. Cooper. Bármikor kaphat pennát, papirost. Kényelmetlen itt magának. Átköltöztetjük alkalmasabb helyre. Milyen bútort igényel? Asztalnál vagy pultnál ír szívesebben? Netán írógépet óhajt? Vagy inkább diktálna egy gyorsírónak? Csak szóljon az őrségnek, és megkap mindent, amire szüksége lehet. De elvárom öntől, dr. Cooper, hogy emlékezőtehetségét fáradhatatlanul latba vesse kollégája személyére és elméletére vonatkozóan. Az ön nagy feladata, hogy felidézze, ha kell, akár újra felfedezze azt, amit ő kiderített. Amint eszébe jut, milyen eszközök szükségesek, azokat is meghozatjuk. Mely dicső elhivatás, dr. Cooper! Micsoda áldás, hogy önre bízott! Adjon érte hálát a Fennhatóságnak!

– Hálát adok, Elnök atyám!

Nadrágja laza korcához kapva a filozófus felállt, és szinte önkéntelenül bólogatott, mialatt a Fegyelmi Egyháztanács Törvényszékének Elnöke kivonult a cellájából.

Aznap este Tialys lovag, az epetőr kém Genf sikátorait rótt a találkozóra várva Lady Salmakiával. Kockázatos kiruccanás mindkettejük számára: kockázatos persze azoknak is, akik beléjük kötnek, az apró termetű epetőrök részéről azonban szintiszta istenkísértés. Nem egy hetyke macskát küldtek már a másvilágra a sarkantyúik, de épp a minap a lovag kis hűján otthagya a fél karját egy rühös kutya pofájában, csak Lady Salmakia lélekjelenléte mentette meg.

Hetes számú bevett találkahelyükön randevúztak, egy platán gyökerei közt valami szedett-vedett terecskén, és kicserélték értesüléseiket. Lady Salmakia összekötője a Társaság aznap esti üléséről azt tudósította, hogy baráti meghívást kaptak az Egyháztanács Elnökétől: keressék fel, tárgyaljanak közös érdekeikről.

– Nem teketóriázik – jegyezte meg a lovag. – Ámbár százat teszek egy ellen, hogy a gyilkosokról mélyen hallgatnak majd.

Beszámolt Lyra megölésének tervéről. Lady Salmakia nem csodálkozott.

– Így logikus – bólintott a hölgy. – Ezek nagyon logikusak. Tialys, gondolja, hogy meglátjuk még azt a gyermeket?

– Nem tudhatom, de örülnék neki. Isten vele, Salmakia. Holnap a forrásnál.

Nyíltan sose mondták ki, hogy milyen kurta életűek az emberekhez képest. Az epetőrök kilenc-tíz évre számíthatnak, többre nemigen, Tialys és Salmakia egyaránt nyolcadik évükben jártak már. A vénüléstől nem tartottak, nekik az a természetes, hogy rontatlan erőben és épségben végzik, a gyermekkoruk meg sóhajtásnyi: a gyermek Lyra élete nekik oly beláthatatlanul nyúlik jövőbe, mint Lyra szemében a boszorkányoké.

A lovag visszatért a Szent Jeromos Kollégiumba, és fogalmazni kezdte az üzenetet, melyet majd mágnesrezgéses hangverővel továbbít Lord Rokehoz.

Ám még javában pusmogott Salmakiával, mikor az Elnök hívatta Gomez atyát. Dolgozószobájában egy óra hosszúra közösen imádkoztak, majd MacPhail atya megelőlegezte a feloldozást a fiatal papnak, hogy ha Lyrát megöli

is, lelkiismeretét ne nyomja gyilkosság. Gomez atya szinte átlényegült: az elszántság fehér izzása sütött a szeméből.

Tisztázták a gyakorlati kérdéseket, pénzügyeket, aztán így szólt az Elnök:

– Gomez atya, amint távozik innen, elszakad mindörökre, segítségben nem részesíthetjük. Többé nem tér vissza, nem is hall felőlünk. Egyetlen tanácsot fogadjon el tőlem: ne kutasson a gyermek után. Azzal leleplezi magát. A kísértőnek szegődjön nyomába, és a nő elvezeti a gyermekhez.

– Nő? – botránkozott meg Gomez atya.

– Úgy van, nő – mondta MacPhail atya. – Ennyit felfedett az aletiométer. Különös világból származik a kísértő. Sok megrendítő, döbbenetes dolgot fog ott tapasztalni, Gomez atya. De ne hagyja, hogy bármi eltérítse szent küldetésétől. Hiszek – tette hozzá az Elnök jóságosan – az ön hitének erejében. Ez a nő a gonosz hatalmaktól vezérelve tart valahová, ahol idővel találkozhat a gyermekkel, hogy megkísértse. Már ha nem sikerül a gyermeket közömbösítenünk. Erre törekszünk mindenekelőtt. Gomez atya, ön szavatolja számunkra, hogy esetleges kudarcunk esetén sem diadalmaskodhatnak a pokoli hatalmak.

Gomez atya bólintott. Daimónja, egy nagy, csillámló zöld hátú bogár a szárnyát csattogtatta.

Az Elnök kihúzott egy fiókot, és egy paksamétát nyújtott át a fiatal papnak.

– Tessék, itt van, amit a nőről, a világáról meg a legutóbbi felbukkanásáról megtudtunk – mondta. – Olvassa át alaposan, kedves Luisom. Áldással bocsátom útjára.

Először szólította keresztnevén a papot. Gomez atya az elérzékenyülés könnyeivel küszködve váltott búcsúcsókot az Elnökkel.

te vagy Lyra.

A lány felfogta a szavak súlyát. Beleszédült álmában is: hatalmas teher nehezült a vállára. Es csak még nyomasztóbb lett attól, hogy az álom is ránkövült ismét, Roger arca pedig a homályba hátrált.

– Én... én biztos vagyok benne... Sokan állnak a mi pártunkon, például dr. Malone... Tudtad, Roger, hogy másik Oxford is van, pont olyan, mint a miénk? Szóval a doktornő... Ott ismertem meg... Ő segítene... De csak egyvalaki képes igazából...

A kisfiút alig lehetett látni már, a lány gondolatai pedig úgy széledtek-kalandoztak tova, mint a legelőre kicsapott juhnyáj.

– Őbenne mindenképpen megbízhatunk, Roger, esküszöm neked – mondta a lány végső erőfeszítéssel

Mary, maga

Majdnem ugyanekkor kísértették meg a Gomez atya által felhajtandó kísérőt.

– Nem, nem, nem, köszönöm, ennyi bőven elég, higgyék el – szabadkozott dr. Mary Malone az idős házaspárnak az olajfaligetben, mert egyre tukmálták rá az ennivalót, holott többet végképp nem bírt el. Itt éltek az öregek elszigetelten, gyermektelenül, megrémültek az ezüstös szürke lombok közt mutatkozó Fantomoktól: mikor azonban a hátizsákos Mary Malone felbaktatott az ösvényen, a Fantomoknak inukba szállt a bátorság, elszállingóztak. Az ember meg az asszony behívta Maryt a kis szőlőlugasos tanyájukra, elhalmozták borral, sajttal, kenyérrrel, olajbogyóval, most meg nem akaróztak útnak engedniük.

– Tovább kell mennem – mondta ismét Mary –, köszönöm a jóságukat, sok lesz ez már, ó, hát jó, még azt a kis sajtot, köszönöm...

Nyilvánvalóan azt remélik, megoltalmazza őket a Fantomoktól. Bárcsak tehetné. A Cittágazze-világban töltött héten elég pusztulást, elég Fantométeket felnöttet és hulladékon tengődő gyereket látott, hogy iszonyodjék az éteri vámpírfajzatjától. Annyi világos egyelőre, hogy a láttán ezek valóban megfutamodnak, de hát nem engedhet senki marasztalásának, szorít az idő.

Beszuszakolta még a csomagjába a szőlőlevélbe csavart kecskesajtot, aztán megint mosolygott és meghajolt, ivott még egy jót a szürke sziklák között gyöngyöző forrásból. Finoman összecsatlantotta a tenyerét, ahogyan a házaspártól látta, majd erőlesen sarkon fordult és ment tovább.

Kevésbé magabiztos, mint amilyennek mutatja magát. Utoljára a számítógépe képernyője révén érintkezett az általa Árny-részecskéknek, Lyra által Pornak mondott képződményekkel, de parancsukra mindent kitörölt. Most tanácstalan. Utasították, hogy keljen át a nyíláson a maga Oxfordjából Will világának Oxfordjába, így is tett – és most kábán, ámulva rója ezt a merőben másfajta világot. További feladata állítólag annyi, hogy megtalálja a fiút és a lányt, aztán megjátssza a kigyót – sejtelve sincs, hogy ezen mit kell érteni.

Azóta megy és kutat és kérdezősködik, de semmivel sem lett okosabb. Az olajfaligettől felfelé kanyarodva számot vetett azzal, hogy nincs más hátra, eligazításért kell folyamodnia.

Mikor már eléggé messze járt a kis tanyától, hogy ne kelljen háborgatástól tartania, letelepedett a fenyők alá és kinyitotta a hátizsákját. A legalján

selyemsálba bagyulálva ott lapult egy könyv: húsz éve mondhatja a magáénak. Kézikönyv a kínai jóslás módszeréhez, az I Csinghez.

Két oka is volt arra, hogy magával hozza. Egyfelől érzelmi: nagyapja ajándéka, iskoláskorában sokat forgatta. Másrészt pedig Lyra, amikor először felbukkant Mary laboratóriumában, rákérdezett az I Csing jeles plakátra az ajtón: aztán nem sokkal később a számítógépről látványosan leolvasta (állítása szerint) egyebek közt azt is, hogy Por még sok más módon szólhat az emberhez, például a kérdéses jelekkel élő kínai szisztémával.

Mikor tehát lóhalálában összepakolt, hogy saját világát odahagyja, Mary Malone eltette ezt a *Változások könyve* című kötetet meg az olvasásához nélkülözhetetlen nyírfaágacskákat. Eljött az ideje, hogy hasznát vegye.

A selyemsálat a földre terítette, és megkezdte az osztás, kiszámolás, raskogtatás hosszadalmas műveletét, melyet lázas, kíváncsi kamaszként oly gyakran végzett, de azóta sem igen. Már-már el is felejtette, hogyan kell, de gyorsan visszazökkent a szertartásba, rátalált arra a nyugalomra, összeszedettségre, amelynek híján nem lehet szót érteni az Árnnyakkal.

Fokozatosan eljutott a megadott hatszögalakzat értékeihez, hat egybefüggő, illetve tört vonal együtteséhez, és fellapozta a jelentéseket. Most jött a neheze, mert a könyv megfogalmazása oly titokzatos volt.

Ezt olvasta benne:

Fordul csúcs felé

Élelemszerzés

Jó szerencsét hoz

Kémlel éles szemmel

Mint sóvár tigris

Biztató. Tovább olvasott, követte az értelmezés kusza kacskaringók, míg nem elért a következőhöz: *Csöndesen a hegy: mellékösvény: apró kövek, ajtók, nyílások.*

Nincs más hátra, találgatni kell. A „nyílások”-ról a titokzatos ablak jutott eszébe, melyen át belépett ebbe a világba, a kezdő szavak pedig mintha arra céloznának, hogy fölfelé kell haladnia.

Hitetlenkedve, mégis bizakodva pakolta el a könyvet meg az ágacskákat, és róni kezdte az emelkedőt.

Négy óra elteltével már nagyon kihevült és elfáradt. A szemhatáron alacsonyan állt a nap. A kezdetleges ösvény, amely idáig hozta, elenyészett, egyre keservesebben botorkált a kisebb-nagyobb kövek között. A hegyoldal bal felé csökkent olajfák és citromfák ligetei, mostohán gondozott szőlők felé lejtett, távolabb elhagyott szélalmokat fűrdetett az alkonyfény. Jobbra kisebb sziklák görgetege, kavicsmorzsalék terült a viharvert mészkőorom alá.

Nehézkesen visszalódította hátára a zsákot, és lépést keresett a következő lapos kövön – de a súlypontját már nem billentette át kinyújtott lábára, egy helyben maradt. Szokatlanul esett valamire a fény, tenyerével leárnyékolta a szemét, hogy ne vakítsa annyira a kőrengeteg, és úgy tekintse meg ismét.

És íme, meglátta: mintha üveglap függött volna a semmiben, csakhogy bármifajta figyelemfelkeltő tükröződés híján: négyszögletes, kirívó folt. És ekkor eszébe jutott, mit is mondott az I Csing: *mellékösvény: apró kövek, ajtók, nyílások.*

Olyan ablak, mint a Sunderland Avenue-n. Csak a fényviszonyoknak köszönheti, hogy észrevette: ha magasabban állna a nap, teljesen elsikkadna.

Mohó kíváncsisággal cserkészte be a kis levegőnégyzetet: az előzőt nem ért rá megnézni, hiszen lélekszakadva menekült. Ezt azonban alaposan szemrevételezte, megérintette a szélét, körbejárta, hogy észlelje, hogyan válik láthatatlanná, ha a túoldaláról közelíti meg: milyen végletes a különbség az *itt* meg az *ott* között. Elméjét pattanásig ajzotta a felismerés, hogy színvalóságot tapasztal.

A késhordozó, aki óvatlanul nyitva felejtette, az amerikai függetlenségi háború idején élt, annyit azért a javára lehetett írni, hogy igen hasonlatos tájba metszett át, egy sziklafal tőszomszédságába, túoldalalt a szikla azonban nem mészkő volt, hanem gránit, és Mary átlépvén, nem egy tornyosuló orom tövében találta magát, hanem tágas síkra letekintő alacsony sziklapárkányon.

Este volt ideát is, Mary leült, hogy szusszanásnyit megpihenjen, időt adott magának az álmélkodásra.

Aranyló fényözön, végtelen préri vagy szavanna, a saját világában ilyen egyszerűen nincs. Először is a sárga, barna, zöld okker, arany megannyi árnyalatában burjánzó kurta füvet az egészen enyhe lankán – amely a nyúló árnyékok miatt mégis feltűnő – halványszürke felületű sziklaerek hálózák be.

Másodszor, akkora fákat, amilyenek a síkságon csoportosan magasodnak itt-ott, Mary életben nem látott még. Egyszer egy Kaliforniában rendezett makroenergetikai konferencia alkalmával szerét ejtette, hogy megnézze az óriás szikvója fenyőket, és lenyűgözte a látvány: ezek a ki tudja, miféle fák legalább félhosszal túltesznek a vörösfenyőkön. Lombozatuk dús, sötétzöld, öles törzsük vörösarany a sűrű estvilágnál.

Végül pedig a távolban valamiféle kivehetetlen egyedek csordái legelésznek. A mozgásuk rendellenes, de hogy miért, meg nem mondaná.

Rettenetesen kimerült, ráadásul szomjúság, éhség gyötörte. Zene volt a fülének a közeli vízcörgedezés, egy perc, és rátalált a forrására is: épp csak szivárgott a kristálytisztá víz egy mohás hasadékból, patakocskát indítva

el. Mary hosszasan, mohón nyelte a kortyokat, teletöltötte az üvegeit, aztán rendezkedni kezdett, mert rohamosan sötétedett.

Bebújt a hálósákba és a sziklának dőlt, evett egy kis fekete kenyeret meg kecskesajtot, aztán mélyen elaludt.

Arra ébredt, hogy arcába tűz a kora reggeli nap. Hűvös volt a levegő, a harmat apró gyöngyei ültek a haján, a hálósákján. Feküdt még pár percig, hagyta, hadd mossa át ez az üdeség: el sem hiszi, hogy valaha élt előtte más emberi lény. Felült, ásított, nyújtózkodott, borzongott; lemosdott a jeges kis forrásnál, aztán bekapott pár szem szárított fügét, és alaposabban szemrevételezte, hová is csöppent.

Egy kis magaslat taraján találta magát, háta mögött enyhe lejtő majd újabb felfelé ívelés; előtte tágasság, a hatalmas préri. A fák hosszú árnyai most felé nyúltak, előttük köröző madárjakok tűntek Mary szemébe, az égbe szökő irdatlan levélsátorhoz képest porszemcsék.

Ismét összeszedte a motyóját, és elindult lefelé a vastag szálú, zsiros fűvön a legközelebbi facsoporthoz úgy négy-öt mérföldnyire.

Térdig gázolt a fűben: amolyan borókaféle alacsony cserjék is sarjadoztak közte, meg pipacsra, gólyahírre, búzavirágra emlékeztető virágok, szivárványosan derengő páratakaró a tájon; Mary megpillantott egy méhet, akkorát, mint a hüvelykujjperce, amint egy kék virágkehelybe furakszik, amely súlyától meghajlik, hintázni kezd. De mikor a feltételezett méh kihátrált a szitmok közül, és ismét a magasba lebbent, Mary rádöbbsent, mégsem az, ugyanis azonnal kipécézte a kezét, az ujjára telepedett, és hosszú túfforma csőrét leheletfinoman belebökte a bőrébe, de mert nektárt szemernyit se lelt, menten tovaröppent. Parányi kolibri, bronztollas szárnya olyan sebeben verdes, hogy a szem képtelen követni.

A földi biológusokat megölné a sárga irigység, ha tudnák, mit tapasztal itt!

Továbbhaladt, egyre közeledett egy csordányi előző este látott különös jószághoz, melyeknek mozgásán önkéntelenül megütközött. Méretüket tekintve őz- vagy antilopformák, a színük is olyan; Mary a lábuk elrendezését megpillantva dermedt kővé és kapta a szeméhez a kezét. Rombusz alakzat: kettő közepén nő a törzsön, egy elől, egy hátul a farok tövénél, innen az állatok furcsán ringó mozgása. Bár megvizsgálhatná egy csontvázon a konstrukciót!

A legelésző nyáj szelíd, közömbös tekintettel méregette, nem mutatott riadalmat. Marynek nagy kedve lett volna közelebb merészkedni és alapo-

sabban megszemlélni őket, de nőttön-nőtt a hőség, és hívogatta a hatalmas fák árnyéka; ami késik, nem múlik, gondolta.

Kisvártatva kiért a fűből a dombról látott kőfolyamok egyikére: erre is okkal csodálkozott rá.

Hajdani lávaömlés lehet. Az alsó rétegek színe sötét, majdhogynem fekete, de a felszín halványabb: mint amit megcsiszoltak, lekoptattak. Simasága akár egy kiépített úté Mary világában: könnyebb járás esik rajta, mint a fűvön, az biztos.

A fákhoz nagy ívben kanyarodó csapáson folytatta a gyaloglást. Minél közelebb ért, annál jobban meghökkentette a fatörzsek mérete, olyan szélesek, mint a ház, amelyben lakik, olyan magasak – olyan magasak, mint... Becslésekbe sem mer bocsátkozni.

Az első fánál megállt, és a mélyen rovátkolt vörös-arany kéregre tenyerelet. Bokája körül elhullott, barna levelek, akkorák, mint a lába, puhák, illatosak. Egykettőre felhőnyi szűnyogszerű szárnyas lény gyúlt köré, továbbá egy kis rajnyi csöpp kolibri, nem beszélve egy öklömnyi szárnyú sárga lepkekről, meg a kínosan sok csúszómászóról. Fortyogó levegő: zümmögés, dongás, karistolás.

A fölé boruló liget olyan, mint egy székesegyház: ugyanaz a csönd, ugyanaz a felfelé ágaskodó szerkezet, az ő lelkében ugyanaz az áhítat.

Hosszabb időbe telt, míg ideért, mint gondolta volna. Mindjárt dél, a lombkoronán szinte függőlegesen hatolnak át a fény csíkjai. Mary álmosan tűnődött, vajon a legelésző nyáj miért nem tér be ide a fák árnyékába a nap legforróbb szakában.

Hamarosan kiderült.

Ennyire kimelegedve nem akarózott továbbmennie, lepihent hát az egyik óriásfa gyökerei közébe, hátizsákjára támasztva fejét elbóbiskolt.

Úgy húsz perce hunyhatta le a szemét, de igazából még nem aludt, mikor közvetlen közelében egyszer csak nagy robaj reszkettette meg a talajt.

Aztán még egy. Mary riadtan ült fel, próbált magához térni: mozgást észlelt, felbukkant egy hozzávetőleg három arasz átmérőjű kerek tárgy amely a talajon gurult, majd megállt, aztán oldalára billent.

Már esett is le a következő kissé távolabb; Mary szeme láttára zúdult alá a jókora valami, majd a legközelebbi fa gyámfalszerű gyökeréről visszapatantva elgurult.

A gondolat, hogy őt is eltalálhatja egy ilyen, Maryt szempillantás alatt kiűzte a ligetből, hátizsákostul. Mik ezek? Terméstokok?

Föl-főlpillantgatva óvakodott vissza a boltozat alá a legelső útjába akadó röpülő csészealjáért. Elére állította, kigörgette a fák közül, lefektette a fűre, hogy ott nézze meg alaposabban.

Alakja tökéletes kör, vastagsága tenyérnyi. Közepén mélyedés, a kocsi helye. Nem nehéz, de hallatlanul kemény, kerületén vastag bolyhok, egyik irányba könnyedén csúszik rajtuk a keze, de visszafelé nem lehet simogatni. Végighúzta a felületen a kését: egyáltalán nem fogta.

Úgy érezte, az ujjai síkosabbak, mint az imént. Megszagolta a kezét: a porszagon kívül valami halvány illat szállt az orrába. Ismét megnézte a termést. A közepe fénylett kissé, és mikor megérintette, síkosnak tetszett ez is. Valamiféle olaj fakadt onnan.

Mary letette a tárgyat és elmélázott, hogyan is keletkezett ez a világ.

Ha az adott világegyetemekre vonatkozó feltételezése helytáll, és a kvantumelmélet által beharangozott többrendbeli világokról van szó, ezek az ő világától nem azonos időben váltak külön. Az itteni világban az evolúció nyilvánvalóan az irdatlan fáknak es a rombuszcsontvázú behemót jószágoknak kedvezett.

Mary rádöbrent, mennyire korlátolt az ő tudományos kitekintése. Gőze sincs a botanikáról, a geológiáról, se a biológiáról – tudatlan, akár egy csecsemő.

És akkor meghallotta az ézengésszerű tompa morajt; csak akkor kapcsolt, honnan ered, amikor száguldó porfelhőt pillantott meg az egyik úton – a fák csoportja felé tartott, őhozzá. Egy mér földre lehetett, de fergeteges iramától Maryt elfogta a félsz.

Hanyatt-homlok rohant vissza a ligetbe. Befészkelte magát két hatalmas gyökér szűk közébe, és a természetes mellvéd oltalmából leste a közelgő porfelhőt.

Olyat látott, hogy megfordult vele a világ. Motoros rajnak nézte eleinte. Aztán belépillant, hogy *kerekes* állatok csordáját látja. De hát ez képtelenség. Kerekes állat nincs. Ilyet nem láthat. És mégis lát.

Tucatnyian lehettek. Hozzávetőleg akkorák, mint a legelésző jószágok, de szikárabbak, szürkék, fejükön szarv, az elefántéhoz hasonló rövid ormány. Alkatuk ugyanúgy rombusz forma, mint a legelészőknek, de hogy, hogy nem, egy szál elülső és hátsó lábukon kerék fejlődött ki.

De hát a természetben nincs kerék, erősködött benne a józan ész; elengedhetetlen a forgó résztől teljesen különálló tengely, ilyen nincs, ez képtelenség.

Mikor aztán nem egészen ötvenlépésnyire hirtelen megállt a menet, és leülepedett a por, egyszerre megvilágosodott előtte a szisztéma, nem bírta a jókedvével, felcacagott.

A kerék nem volt más, mint a terméstok. Hát persze, tökéletes kör, hallatlanul kemény, könnyű – különbet tervezni se lehet. A lények elülső és hátsó lábuk körmét dugták át a terméstok közepén, két oldalsó lábukkal pe-

dig előrelökték magukat a talajon. Mary, míg ámuldozott rajtuk, némiképp tartott is fenyegetően hegyes szarvuktól és messze elható, értelmes, kíváncsi tekintetüktől.

Márpedig őt keresik.

Egyikük észrevette a terméstokot, melyet Mary kivitt a ligetből a fűre, és azonnal mellégördült az útról. Ormányával élére alította, és társaihoz gurította.

A csapat körülállta a leletet, fogdosták izmos, hajlékony ormányukkal; Mary helytelenítésnek hallotta a fojtott füttyentéseket, csettintéseket, sípolásokat. Itt nincs rendjén valami, ezt megbolygatták.

És ekkor Mary így okoskodott magában: én egy cél érdekében kerültem ide, habár fogalmam sincs, mi az. Bátorság. Tessék kezdeményezni.

Fölegyenesedett hát, és megszólította őket, szerfelett nagy zavarban:

– Itt, itt. Itt vagyok. Én nézegettem azt a terméstokot. Sajnálom. Kérlek, ne bántsatok.

Mind egyszerre fordultak felé, meredő ormánnyal, csillogó szemmel. A fülük is felcsapva.

Mary kilépett eléjük a gyökerek rejtekéből. Kitérte a karját, ámbár eszébe jutott, hogy ez a mozdulat kézteleneknek talán nem jelzésértékű. Mindegy, más ötöle nem telik. Fogta a hátizsákját és a fűvön át kiment az útra.

Közről – úgy ötlépről – már igazán behatóan tanulmányozhatta külső jegyeiket, de legfőképpen eleven figyelmük, a belőlük sugárzó értelem fogta meg. Ezek a lények legalább annyira különböztek a közelben legelésző jószágoktól, mint az ember a tehéntől.

Mary magára bökött, és így szólt:

– Mary.

A legközelebbi lény felé nyújtotta ormányát. Mary közelebb lépett, amaz megérintette a mellkasán ott, ahová az imént maga tette az ujját; a saját hangját hallotta vissza a lény torkából:

– Merry.

Kik vagytok? – kérdezte Mary, mire a lény visszaszólt:

– Kikvattok?

Maryból a kérdés választ hívott elő.

– Én ember vagyok – mondta.

– Énembervadok – így a lény, majd valami ennél is furcsább történt: a lények nevettek.

A szemüket ráncolták, törzsük rengett, ide-oda vetették a fejüket – torkuk pedig a derültség félreérthetetlen gurgulázását hallatta. Mary nem állta meg, ő is nevetett.

Odalépett hozzá egy másik lény, és a kezét kereste az ormányával. Mary a másik kezét is odanyújtotta a lány sörték kutakodó, finom érintésének.

– Hát persze – mondta –, az olaj szaga, a terméstkot...

– Teméstkot – mondta lény.

– Ha a nyelvem hangjait képezni tudjátok, talán még meg is értjük egymást egy szép napon. A jó ég tudja, hogyan. *Mary* – mondta megint, és magára mutatott.

Semmi. Bámultak rá. Megismételte a mutatványt:

– *Mary*.

A legközelebbi lény megérintette a saját mellkasát az ormányával, és mondott valamit. Három szótag volt vagy csak kettő? A lény újra mondta, és ezúttal *Mary* megfeszített igyekezettel ismételte, amit hallott.

– *Mulefa* – próbálkozott.

A többiek az ő hangján ismételték el, hogy „*Mulefa*”, és nevettek, mintha ugratni akarnák a szószólójukat. – *Mulefa* – mondták megint, mintha valami jó viccet méltányolnának.

– No, ha így tudtok nevetni, nem hinném, hogy felfaltok – mondta *Mary*.

Úgy érezte, megtört a jég, barátságos a légkör, és az idegessége egy csapásra elmúlt.

A feszültség a csapatban is alábbhagyott: nekiláttak feladataiknak, nem keringtek csak úgy vaktában. *Mary* észrevette, hogy egyikük hátán nyereg- vagy málfaféle van, két másik fölemelte oda a terméstkot, ormányuk célirányos, avatott mozdulataival rögzítették. Egy helyben a két oldalsó lábukon egyensúlyoztak, helyváltoztatáskor elülső és hátsó lábukkal egyaránt kormányoztak. Mozgásuk kecses volt és ruganyos.

Egyikük az útszélre karikázott, és ormányát emelve hívogatóan trombitált. A legelésző jószágok egyszerre kapták fel rá a felüket, és feléjük indultak. Aztán a peremnél békésen álldogálva tűrték, hogy a kerekas lények komótosan elvonuljanak soraik közt, mustrálják, tapintsák, számba vegyék őket.

Mary meglátta, hogy az egyik kerekas az egyik legelésző alá nyúl az ormányával, és megfeji, onnan őhozza gurult, és ormányát udvariasan *Mary* szájához emelte.

Mary először visszahőkölt, de a lény várakozásteljesen nézett rá; ismét közelebb lépett hát, és kitátotta a száját. A lény kevéske édes, híg tejet lövellt ormányából az ajka közé, várt, míg lenyeli, aztán adott még. Olyan ügyes volt, olyan szíves, hogy *Mary* meghatottságában magához vonta a fejét, és megcsókolta: érezte a kihevült, porlepte irha szagát, alatta a csont keménységét, az ormány izmosságát.

A vezér halk tülkölésére a legelészők elszéledtek. A mulefák menni készültek. Mary boldog volt, hogy ilyen kedvesen bántak vele, el is búsult, amiért cihelődnek, aztán újabb meglepetés érte.

Az egyik lény az útra térdepelt, és intett az ormányával, a többiek is hívták, mutogattak... Semmi kétség: készek a hátukon vinni, és azt akarják, tartson velük.

Valamelyik felkapta a hátizsákot, és egyik társa nyergéhez erősítette, Mary pedig sután felkapaszkodott a térdeplő lény hátára: hogyan helyezkedjen, hogy a lába ne zavarja a lény lábait? Hogyan fogódzkodjon?

De fontolgatásra nem maradt ideje, a lény már fel is tápázkodott, a csapat megindult az úton Maryvel.

– mert ő Will.

8

Vodka

Baruch halálát Balthamosz egy szempillantás alatt felfogta. Kiáltásra fakadt, a tundra fölötti sötét égre lendült, szárnyával kaszált, a fellegekbe zokogta tehetetlen gyászát; időbe telt, míg erőt vett magán annyira, hogy Willhez visszatérhessen, aki éberem, kését markolva kémlelte a nyirkos, dermesztő homályt. Időközben újra átmentek Lyra világába.

– Mi történt? – kérdezte Will, mikor a remegő angyal megállt mellette. – Újabb veszély? Bújj mögém.

– Baruch meghalt – nyögte Balthamosz –, az én drága Baruchom meghalt.

– Mikor? Hol?

Balthamosz csak annyit tudott, hogy kihunyta a fél szíve. Nem bírt egy helyben maradni: hol felröppent az ég magasára, és Baruchot sejtve egy-egy felhőben, sírva szolongatta, hol a rossz lelkiismerettől úzva szállt vissza Willhez, unszolta, rejtőzzön el, pisszenni se merjen, biztosította, hogy landadatlantul örökös fölötte, hol a földre taglózta a súlyos bánat, úgy sorolta, hány, de hány tanújelét adta Baruch jóságának, rettenthetetlenségének, egyetlenegy sem feledve ki a több ezer alkalomból, hol azt kiáltozta, ennyi nagyszerűség nem válhatott semmivé, hol az égre rontott a fájdalomtól eszeveszetten csapkodva, vergődve, és bőszen átkozta a levegőt, a felhőket, a csillagokat. Will utóbb megelegelte:

– Balthamosz, gyere ide.

Az angyal összetörten teljesítette a parancsot. A tundra csontig hatóan fagyos homályában a köpeny ellenére didergő fiú így szólt hozzá:

– Próbálj lecsendesedni. Gondolj arra, hogy odakinn mindenféle lesekedik, és támad, amint neszt hall. Ha itt vagy a közelben, a késsel segíteni tudok rajtad, de ha odafönn kerítenek be, hiába minden. Balthamosz, nem halhatsz meg te is, akkor nekem végem. Nélküled nem találok el Lyrához. Tartsd ezt észben, nagyon kérlek. Baruch erős volt – te is legyél az. Az én kedvemért vegyél példát róla.

Balthamosz először csak hallgatott, aztán így szólt:

– Igazad van. Hát persze, ez a helyes. Will, aludj, én örökösök. Nem hagyok cserben.

Will hitt neki: nem tehetett mást. És el is aludt menten.

Mikor harmattól csatakosan, teljesen átfagyva felébredt, az angyal a közelben álldogált. Kelőben volt a nap, bearanyozta a nád, a lápi növények csúcsait.

Mielőtt Will akár csak moccanhatott volna, Balthamosznak megeredt a szava.

– Rájöttem, mi a kötelességem. Veled tartok éjjel-nappal derűsen és készségesen, Baruch kedvéért. Mindent elkövetek, hogy Lyrához vezesselek, s aztán kettőtöket Lord Asrielhez. Ezredévek vannak mögöttem, s ha meg nem ölnek, ezer meg ezer éveknél nézek elébe; de kijelenthetem, nem találoztam lényvel, aki úgy lelkesített volna a derekasságra, a jóságra, mint Baruch. Kudarcot vallottam nemegyszer, de mindig számíthattam az ő megváltó nagylelkűségére. Ezentúl nélkülözni kell. Egyszer-másszor talán botlani fogok, de az igyekezettel soha nem maradok adós.

– Akkor Baruch büszke lesz rád – mondta vacogva Will.

– Repüljek előre, hogy felderítsem, hol járunk?

– Jó – mondta Will –, szállj fel magasra, és tudósíts, milyen a további terep. Sosem érünk már ki erről a lápvidékről.

Balthamosz a levegőbe emelkedett. Willel korántsem minden gondját osztotta meg, éppen mert mintaszerű viselkedésre törekedett, és nem akarta megijeszteni a fiút: pedig hát tisztában volt azzal, hogy Metatron angyal, a Régens, aki elől éppen-éppen el tudtak menekülni, egyszer s mindenkorra eszébe véste Will fizimiskáját. Sőt, nemcsak az arcvonásait, hanem mindazt, amit az angyalok észlelni képesek, Will öntudatlanul hordozott sajátságait, például természetének azt a dimenzióját is, melyet Lyra a daimónjának nevezne. Metatron jelenleg súlyosan veszélyezteti Willt, és Balthamosznak erről idővel fel kell világosítania őt, de nem szabad ajtóstul rontania a házba. Ez nagyon súlyos dolog.

Will úgy ítélte, hogy a gyaloglás hamarabb átmelegíti, mint ha nekiáll gyújtóst keresni, tüzet élesztgetni, hát a vállára vetette a hátizsákot, fölékanyarította a köpenyt, és elindult délnek. Ösvény éppenséggel volt, csupa sár, hepehupa, kátyú, tehát néhanapján erre téved valaki; de bárhová nézett, a sík szemhatár végtelenül messze esett, nem úgy festett, mintha haladna tapodtat is.

Némi idő elteltével, mikor már élénkebb volt a világosság, megszólalt mellette Balthamosz hangja.

– Innentől fél nap járás egy széles folyam meg egy város, kikötőmólóval. A magasból láttam, hogy a folyó hosszan nyúlik délre is, északra is. Hajóval sokkal gyorsabban haladhatnál.

– Pompás – jelentette ki Will. – Ezen az ösvényen kijutok a partra?

– Keresztülvisz egy falun, ahol templomot találsz, meg tanyákat, meg gyümölcsösöket, azon túl van a város.

– Vajon milyen nyelvet beszélnek erre? Remélem, nem zárják dutyiba azt, akivel képtelenek szót érteni.

– Úgy is mint a daimónod – mondta Balthamosz –, én majd tolmácskodom. Jó néhány emberi nyelvet elsajátítottam; ennek az országnak a nyelvét történetesen bírom.

Will tovább rótt a ösvényt. Egyhangú, gépies erőfeszítés, de legalább megmozgatja a tagjait, és minden lépés közelebb viszi Lyrához.

Szegényes kis porfészek volt ez a falu: összebújó faházak, az elkerített legelőkön rénszarvasok, kutyák, melyek Will közeledtére vad csaholásba fogtak. A bádog kéménykürtök eregette füst ráterült a zsindeyes tetőkre. A rög szinte húzta Will lábát, kétség sem fért hozzá, hogy itt nemrégiben árvíz pusztított: a házfalakon iszapcsík fele-ajtómagasságig, elsodort kerti épületekből, verandákból visszamaradt törött fagerendák, lifegő, rozsdás fémlemez.

De nem is ez volt a legfeltűnőbb. Will először azt hitte, szédül, párszor meg is bicsaklott a lépte, az épületek ugyanis egyöntetűen megdőltek, úgy két-három foknyira a függőlegeshez képest. A kis templom kupolája súlyosan megrogyott. Földrengés következében?

Hisztérikus dühvel ugatták a kutyák, de közelebb nem merészkedtek. Balthamosz nagytestű, fekete szemű, hófehér, vastag szőrű, kunkori farkú kuvaszféle daimón alakját öltötte, és olyan vészjóslóan acsargott, hogy a valódi kutyák tartották a három lépés távolságot. Csupa lesóványodott, rühös pára, de mocskos és kedvetlen volt a csekély rénszarvasállomány is.

Will megállt a falucska közepén, és körülnézett, azon tűnődve, merre induljon, mikor felbukkant két-három férfi, és rámeredt. Lyra világában mindmostanáig nem botlott emberbe. Ezek súlyos nemezbekecset, sáros bakancsot, kucsmát viseltek, és vészjósló ábrázatot. A fehér kutya verébbé változott, és Will vállára szállt. Szeme se rebbent senkinek: a férfiaknak is volt daimónjuk, többnyire kutya, észrevételezte Will, ez a világ már csak ilyen. A vállán csücsülő Balthamosz odasúgta:

– Indulj el. Ne nézz a szemükbe. Horgászd le a fejed. Csak tiszteletudóan.

Will tovább ballagott. Megy neki az eljelentéktelenedés, a legfőbb tehetősége. Mire a férfiak elébe ért, azok már ügyet sem vetettek rá. De az utca legnagyobb házának ajtaja egyszerre feltárult, és kikiabált egy hang.

Balthamosz halkán odaszólt:

– A pap. Légy udvarias hozzá. Fordulj hátra, és hajolj meg.

Will szót fogadott. Szürke szakállas, fekete reverendás hústorony volt a pap, a vállán varjú daimón. Nyughatatlan tekintete Will arcán, természetén kalandozott mohón. Intett.

Will az ajtóhoz lépett, és ismét meghajolt. A pap mondott valamit.

– Azt kérdezi, honnan jössz. Felelj, amit akarsz – dűnnyögte Balthamosz.

– Csak angolul értek – beszélt lassan és tagoltan Will. – Más nyelven nem tudok.

– Angol? – A pap angolul szólalt meg, fülig érő szájjal. – Kedves fiatal barátom! Üdvözöllek kis falunkban, a hajdan szálegeyenes Holodnojéban! Mi a neved, hova igyekszel?

– A nevem Will, délnek tartok. Elkeveredtem a családomtól, őket keresem.

– Akkor fogadj el egy kis frissítőt – mondta a pap, azzal súlyos karját Will köré kerítette, és behúzta a házba.

A varjú daimón heves érdeklődést tanúsított Balthamosz iránt. De az angyal nem jött zavarba: egérré változott, és bebújt Will inge alá, mintha félne.

A pap dohányfüsttől nehéz levegőjű helyiségbe terelte Willt, oldalt egy kis asztalon öntöttvas szamovár gőzölgött békésen.

– Mit is mondtál? Mi a neved? – kérdezte a pap.

– Will Parry. Engedelmevel, hogyan szólíthatom?

– Szemjon atyec – felelte a pap, barátságosan megveregette Will karját, és lenyomta egy székre. – Atyec atyát jelent. Felszenteltek a szentegyház papjának. Szemjonnak kereszteltek, az édesapámat Borisznak hívták, tehát én vagyok Szemjon Boriszovics. A te édesapádnak mi a neve?

– John Parry.

– John, azaz Iván. Te Will Ivanovics vagy, én meg Szemjon Boriszovics atya. Honnan jössz, Will Ivanovics, és hová tartasz?

– Eltévedtem – mondta Will. – Útban voltam délre a családommal. Apám katona, sarkköri expedíción vett részt északon, aztán történt valami, és elvesztettük egymást. Dél felé indultam, a következő kiszemelt úti célhoz.

A pap széttárta a kezét:

– Katona? Angliai felfedező? Ilyen érdekes ember évszázadok óta nem dagasztotta Holodnoje sarát, de mikor a feje tetején áll minden, mint most, kijelenthetjük-e biztossággal, hogy nem jön el ide már holnap? Akárhogy is, te szívesen látott vendég vagy, Will Ivanovics. Töltsd az éjszakát a fedelem alatt, majd beszélgetünk, jót eszünk. Ligyija Alekszandrovna! – kiabált ki.

Halkan bejött egy öregecske nő. A pap mondott neki valamit oroszul, a nő bólintott, fogott egy poharat, és megtöltötte forró teával a szamovárból. Odavitte a teát Willnek, mellé egy tálka lekvárt meg egy ezüstkanaalat.

– Köszönöm – mondta Will.

– Ízesítsd meg ezzel a teádat – mondta a pap. – Ligyija Alekszandrovna áfonyából főzte.

A tea keserű maradt, ugyanakkor émelyítő lett, de Will csak elkortyolgatta. A pap folyton odahajolt, hogy alaposabban nézegesse, a kezét marcolásztta, nem hideg-e, a térdét simogatta. Will hogy leszerelje, megkérdezte tőle, miért dőltek meg az épületek a faluban.

– Görcs futott végig a földben – mondta a pap. – János így jósolta a Jelenésekben. A folyók visszafelé folynak. A nagy folyam innen nem messze észak felé folyt a sarkkörüi óceánba. Közép-Ázsia magas hegyeiből véges-végig északra évezredekken át, amióta a Mindenható Atyaisten Fensősége megteremtette a földet. De mikor megremegett a föld, és elérkezett a köd meg az árvizek ideje, megváltozott minden, a nagy folyam délnek hőmpölygött egy héten át, s csak azután fordult ismét északnak. Feje tetején áll a világ. Te hol voltál a nagy görcs idején?

– Nagyon messze innen – mondta Will. – Sejtelmem sem volt a történetekről. Mire feltisztult a köd, a családomnak nyomát vesztettem, azt sem tudom, hol vagyok jelenleg. Ennek a helynek a nevét volt szíves közölni velem, de mégis, hol vagyunk?

– Hozd hamar azt a nagy könyvet az alsó polcra – mondta Szemjon Boriszovics –, máris mutatom.

A pap az asztalhoz húzta a székét, szájához kapta az ujját, aztán nyálazni kezdte a nagy atlaszt.

– Itt ni – bökött gyászoló körmével egy pontra Szibéria szívében, az Uraltól jóval keletre. A közeli folyó, ahogyan a pap mondta, valóban a tibeti hegyvidék északi részétől folyt egészen a sarkkörig. Will nézte-nézte a Himáláját a térképen, de csöppet sem hasonlított Baruch vázlatára.

Szemjon Boriszovicsból ömlött a szó, minél többet akart kiszedni Willből az életéről, a családjáról, az otthonáról, az alakoskodásban gyakorlott fiú pedig kielégítette kíváncsiságát. A házvezető nő céklalevest hozott fekete kenyérral, a házigazda hosszú asztali áldást mondott, aztán evéshez láttak.

– Nos, Will Ivanovics, mihez lenne kedved? – kérdezte Szemjon Boriszovics. – Kártyázzunk, beszéljünk?

Ismét teát csapolt a szamovárból, Will tétován vette el.

– Nem tudok kártyázni – mondta –, és amúgy sincs maradásom. Annál a folyónál vajon felvenne egy délre tartó gőzös?

A pap széles ábrázata elkomorult, röpke csuklómozdulattal keresztet vett.

– A városban baj van – mondta. – Ligyija Alekszandrovna nővére hozta a hírt, hogy egy hajó medvéket szállít fölfelé a folyón. Páncélos medvéket.

A sarkkörről. Nem láttál páncélos medvéket odafönn északon?

A papról lerítt a gyanakvás, Balthamosz olyan halkán sügött, hogy csak Will hallhatta:

– Vigyázz! – És Will nyomban kapcsolt, mire vonatkozik az intés: a szíve zakatolni kezdett, mikor Szemjon Boriszovics a medvéket említette, hiszen Lyra is beszélt neki róluk. Uralkodnia kell az érzésein.

Így felelt Szemjon Boriszovicsnak:

– Nagyon messze jártunk Svalbardtól, a medvék akkoriban a belügyeikkel voltak elfoglalva.

– Én is így tudom – nyugtázta a pap Will nagy megkönnyebbülésére. – Most viszont elszármaznak a szülőföldjükről délre. Van hajójuk, de a helybéliek megtagadják tőlük a fűtőanyagutánpótlást. Félnek a medvéktől. Okkal – mert a medvék az ördög gyermekei. Odafönn északon a pokol munkál. A boszorkányok révén is – ők a gonosz leányai! Az egyháznak réges-rég le kellett volna számolnia valamennyivel. Értesz engem, Will Ivanovics? Tudod-e, mire készülnek, mit tesznek veled, amint eléred az alkalmas kort? Meg akarnak rontani! Latba vetik minden édesen álnok eszközüket, a testüket, a sima bőrüket, a behízelt hangjukat, elrabolják a magvadat – ugye, nem kell magyaráznom –; kiszívják a velődet, üres héj maradsz! Elrabolják a jövődet, a leendő gyermekeidet, nem hagynak neked semmit. Mind méltó a halálra.

A pap előrehajolt a székén, és a polcról levett egy flaskát meg két kupicát.

– És most megkínállak egy kis itallal, Will Ivanovics – mondta. – Nem kapsz sokat, mert tejfelesszájú vagy még. De hát cseperedel azért, meg kell ismerkedjél a dolgokkal, például a vodka ízével is. Ligyija Alekszandrovna tavaly gyűjtötte hozzá a bogyót, én pároltam a nedűt, csak itt az üveg alján adta össze magát valaha is Szemjon Boriszovics atyec és Ligyija Alekszandrovna!

Kacagott, kihúzta a dugót az üvegből, és csordultig töltötte a két kupicát. Will feszengett. Most mit csináljon? Hogyan utasítsa vissza az italt, anélkül hogy sértődés lenne belőle?

– Szemjon atyec – emelkedett fel a helyéről –, köszönöm a kedvességét, bárcsak tovább időzhetnék, hogy megköstölhetném az italát, és hallgathatnám még, hiszen idáig is annyi érdekeset hallottam. De értse meg, bánkodom a családom után, alig várom, hogy újra lássam őket, jobb, ha továbbindulok, bármennyire nehezemre esik.

A pap a száját biggyesztette a szakálla rengetegében, rosszalló grimaszt vágott, de aztán vállat vont, és így szólt:

– Hát ha menned kell, menjél. De előtte hörpintsd ki a vodkádát. Nem utasíthatsz vissza! Fogod és legurítod, így!

Azzal egy hajtásra kiitta a magáét, majd felpattant a helyéről, es behemót alakját szorosan odaplántálta Will elé. Kövér, mocskos ujjai közt a kupica kicsinek tetszett, de színültig megtöltötte a tiszta szesz, Will az ital bódító gőzével együtt csapta meg a pállott verejték és a reverendát átítató zsírpecsétek szaga, ennyitől is felkavarodott a gyomra.

– Igyál, Will Ivanovics! – rivallt rá a pap, nyájassága nem tűrt ellenvetést.

Will fogta a pohárkát, és acélos mozdulattal leküldte a torkán a tüzes, olajos folyadékot. Kezdődhet a küzdelem, nehogy ki is adja magából.

Pedig még hátravolt egy megpróbáltatás. Szemjon Boriszovics meghajotta szálfatermetét, és elkapta Willt a két vállánál.

– Fiam – kezdte, majd behunyta a szemét, és imát vagy zsoltárt intonált hosszan. Dőlt belőle a dohány, a szesz, a verejték bűze, fel-alá billegő dús szakállá Will arcába lógott. Will fuldokolt.

A pap keze a hátára siklott, Szemjon Boriszovics szorosan magához ölelte, arcon csókolta jobbról, balról, megint jobbról. Will érezte, hogy Balthamosz a vállába fúrja parányi körmöcskéit, és tűrt. Szédült, émelygett, de állt, mint a cövek.

Egyszer minden véget ér: a pap hátralépett, és eltolta magától.

– Hát menj – búcsúzott –, menj csak délre, Will Ivanovics. Menj.

Will fogta a köpenyét és a hátizsákot, próbált egyenesen kitalálni a pap házából meg a faluból.

Két órát gyalogolt; a hányinger fokozatosan alábbhagyott, ólmos, lüktető fejfájás váltotta fel. Balthamosz egyszer megállította, hogy hűvös kezét a nyakán és a homlokán nyugtassa, ettől enyhült is a sajtás, de Will megfogadta, hogy többé nem iszik vodkát.

Estefelé kiszélesedett az ösvény, eltűnt a nádas, és Will megpillantotta a várost, a városon túl pedig a tengernek is beillő, széles vizet.

Will messziről észlelte, hogy valami nincs rendjén. A tetők alól füstgomolyok törtek elő, néhány másodpercre rá puska dördült.

– Balthamosz – mondta Will –, daimónná kell változnod megint. Maradj a közelemben, és figyelmeztess a veszélyre.

A nyomorúságos városka szélén az épületek még fenyegetőbben dőltek oldalt, mint a faluban, az árvíz mocskának nyomai Will feje fölé értek a falakon. A városszél kihalt volt, de ahogy Will közeledett a folyóhoz, egyre hangosabb lett az ordítás, a sikoltozás, a puskaropogás.

Végre emberek: emeleti ablakokból kukucskáltak ki, vagy a házak sarkánál kémlelték a vizet, ahol daruk, rakodógépek, nagy hajók árbocai emelték fémujjukat intően a házak fölé.

Robbanás rázta meg a falakat, egy közeli ablakból üvegszilánk hullott. Az emberek visszahúzódtak, aztán ismét megjelent a fejük, és újabb sikoltások röppentek a füstös levegőbe.

Will az utcasarokhoz érve kilesett a vízre. Mikor valamelyest ritkult a füst és a por, meglátta a parttól kissé távolabb a rozsdás lélekvesztőt, amint dacol a sodrással, a mólón pedig puskákkal, pisztolyokkal felszerelkezett emberek tömegét egy nagyobb ágyú körül, amely éppen akkor eldőrdült. Lángnyelv csapott ki: görcsös meghőkölés, a bárka mellett nagy csobbanás.

Will látcsövet formált a homlokán a kezével. A hajón alakok derengtek, csakhogy – megdörgölte a szemét, holott tudta, mit fog látni – nem emberek voltak. Hatalmas fémlények vagy nehéz páncélt öltött valakik; az előfedélzeten hirtelen fényes tűzvirág bontott szirmot, és az emberek ijedten kiáltottak. A láng magasra csapott, aztán szikrákat, füstöt ontva ívelt lefelé, és szétfröccsent a földön az ágyú mellett. Ordítózás, az emberek szanaszét szaladtak, egyik-másik tüzet fogott, a víz szélére rohant, és belevetette magát, az ár kisodorta a látómezőből.

Will észrevett egy tanár küllemű férfit, és megkérdezte:

– Beszél angolul?

– Öh, öh, igen.

– Mi történik itt?

– Támadnak a medvék, próbáljuk visszaverni őket, de nehéz mert egyetlen ágyúnk van csak, és...

A tűzvető a hajón újabb sugár izzó szurkot lövellt ki, ezúttal az ágyúhoz még közelebb esőzött alá. Három nagy robbanás jelezte rögtön, hogy a muniációt érte a találat, az ágyú kezelői félreugrottak, hagyták, hogy az ágyúcső a földre billenjen.

– Jaj! – siránkozott a feltételezett tanár –, nem tudnak löni.

Parancsnoka intésére a hajó orral a partnak fordult, és közelített. Rémült kiáltás szakadt fel sokakból, különösen mikor újabb nagy lángbimbó tűnt fel az előfedélzeten; néhányan elsütötték még puskájukat, aztán hátraarcot csináltak, hogy megfutamodjanak; a medvék azonban nem lőttek, a bárka oldalazva araszolt a móló felé, bőgött a motor, hogy a sodrásnak ellenálljon.

Két matróz (ember, nem medve) ugrott elő, kötéllel meglásszózták a kikötőbakokat; a városiak felszisszentek, a harag moraja csapott fajtájuk árulóira. A matrózok nem törődtek vele, felkapták a hajóhidat, és leengedték.

De mikor hátat fordítottak, hogy ismét felhágjanak a fedélzetre, Will közelében lövés dördült, és az egyik matróz összeesett. Daimónja – egy sirály – eltűnt, mintha csak elkoppantották volna a létezésből, akár a gyertyalángot.

A medvék dühe nem ismert határt. Azonnal begyújtották a tűzvetőt, és a partra irányozták, a lánggözen felívelt a magasba, aztán százfelé fröccsenve

kanyargott alá a háztetőkre. A hajóhíd végén feltűnt egy medve, a legnagyobb mind közül, a megvasalt szilajság megtestesülése: vijjogott, csattogott, döngött rajta a golyózápor, mindhiába, irdatlan páncéljának meg se kottyant.

Will megkérdezte a mellette állótól:

– Miért támadják a várost?

– Üzemanyag kell nekik. De mi nem kereskedünk medvékkel. Elhagyták a birodalmukat, felfelé hajóznak a folyón, ki tudja, mire készülnek? Fel kell venni velük a harcot. Kalózkodok, rablók.

Az óriás medve végighaladt már a hajóhídon, számos másik tódult a nyomában, súlyuktól megbillent a hajó; Will látta, hogy a mólón az emberek ismét körülveszik az ágyút, és lövedéket csúsztatnak belé alulról.

Támadt egy ötlete, kirohant a dokkszélre, az ágyúzókat a medvétől elválasztó üres sávba.

– Állj! – kiáltotta. – Hagyják abba! Hadd beszéljek a medvével!

Hirtelen csönd támadt, általános megrökönyödés fogadta az őrült lépést. A medve is megdermedt, holott gyürkőzött már, hogy nekiront az ágyúkezelőknek, teste megfeszült a vad indulattól. Hatalmas körmét a földbe vájta, fekete szeme haragtól izzott a sisak részében.

– Mi ez? Mit akarsz? – bömbölte angolul, mivel Will is ezen a nyelven szólt meg.

A közönség értetlenül kapkodta a fejét, az angolul tudók fordítottak a többieknek.

– Vívjunk meg, csak te meg én – kiáltotta Will. – Ha alulmaradsz, be-szüntetitek a támadást.

A medve nem mozdult. A sokaság, megértvén Will mondandóját, nem fukarkodott az üvöltéssel, letorkolással, gúnykacajjal, füttykoncerttel. De mintha elvágták volna, mikor Will szembefordult a tömeggel, fagyos, néma higgadsága nem maradt hatástalan. Érezte, hogy Balthamosz, a rigó reszket a vállán.

Amint elcsendesedett a nép, odakiáltotta nekik:

– Ha legyűröm a medvét, tessék ellátni őket üzemanyaggal. Akkor továbbhaladnak a folyón, és békén hagynak benneteket. Nincs más megoldás. Különben mind egy szálíg kiirtanak.

Tudta, hogy a hatalmas medve pár lépésnyire áll csak a háta mögött, de nem nézett oda; a tanácskozó, mutogató, vitatkozó városiakat figyelte; egy perc, és valaki bekiáltotta:

– Fiú! Egyezz meg a medvével!

Will sarkon fordult. Nyelt egy nagyot, mély lélegzetet vett, és ezt kiáltotta:

– Medve! Mondj igent! Ha meghódolsz előttem, a harcnak véget kell vetni, vásárolhattok üzemanyagot, és békével folytathatjátok utatokat fel a folyón.

– Lehetetlen! – bömbölt a medve. – Veled verekednem szégyen lenne! Gyöngé vagy, akár a héjatlan osztriga. Én nem verekedhetem veled.

– Igaz – mondta Will: most minden figyelmét az előtte tornyosuló vérszomjas fenevadra összpontosította. – így nem igazságos. Te talpig páncélban, én csupaszon. Csak rám sújtasz a mancsoddal, és leröpül a fejem. Lehet méltányosabban is. Adj nekem a páncéloból. Bármit. Mondjuk, a sisakodat. Akkor valamelyest kiegyenlítődnek az esélyeink, és nem válik szégyenedre, ha kiállsz velem.

A medve vicсорított; ez egyaránt volt a gyűlölet, a düh, a megvető gúny kifejezése, aztán hatalmas körmével kikapcsolta a sisakját rögzítő láncot.

A vízpartra ekkor süket csönd telepedett. Egyetlen hang sem esett – egyetlen mozdulat sem. Nem hallatszott más, csak a cölöpöket nyaldosó folyóvíz, az ütemesen bűgő hajómotor, fent az izgága sirályrikoltozás, aztán a nagy döndülés, ahogy a medve odacsapta sisakját Will lába elé.

Will letette a hátizsákját, és a csúcánál fogva felemelte a sisakot. Alig bírta el. Egyetlen öntöttvas lemez volt az egész, sötét, likacsos, fent két nyílás a szemnek, lent vaskos tartólánc. Olyan hosszú, mint Will alkarja, és hüvelyknyi vastag.

– Lássuk csak a páncélotat – mondta Will. – Nem valami erős, ahogy nézem. Vajon rábízhatom-e magam? Kipróbálok.

Azzal elővette a kést a hátizsákából, végighúzta az élét a sisak elején, és lehasított belőle egy darabkát, olyan könnyedén, mintha csak vajból volna.

– Jól sejtettem – jelentette ki, és újabb metszést ejtett, egy percen belül miszlikbe vágta az egészet. Fölnézett, markolt a fémcsíkokból.

– Hát ilyen a te páncélot – szórta le a nyesedéket –, ez meg a késem. A sisakkal nem sokra mentem, hát majd nélküle vívok. Elkészültél, medve? Szerintem egyenlők az esélyeink. Végte ré egy suhintással leszedhetem a fejed, vagy nem?

Néma csönd. A medve fekete szeme sötött, mint a forró szurok, Will érezte, hogy a hátán végigcsorog az izzadság.

Aztán a medve rándított egyet a fején. Megrázta, és tett egy lépést hátra.

– Túlon túl nagy hatalmú fegyver ez – mondta. – Ilyennel nem kezdek. Fiú, gyóztél.

Will tisztában volt vele, hogy a tömeg egy másodpercen belül rákezd az üdviválgásra, hujogatóásra, füttyögésre, a medve még ki se mondta azt, hogy „gyóztél”, mikor Will elfordult tőle, és hangját felemelve csöndre intette az embereket:

– Tartsátok magatokat az alkuhoz. Lássátok el a sebesülteket, tegyétek rendbe a házakat. Aztán engedélyezzétek a kikötést, biztosítsatok fűtőanyagot.

Will tudta, hogy legalább egy perc, míg lefordítják mondandóját, és körbejár a hír a báméskodók között: ez a késleltetés amolyan homokzsákból rakott hullámtörő, elejét veszi a megkönnyebbülés és a düh gátszakadásának. A medve felfogta, mit művel és miért, a tett hordereje számára világosabb volt, mint a fiúnak.

Will visszatette a kést a hátizsákba, újabb pillantást váltottak a medvével, ezúttal egészen másmilyent. Közelebb léptek egymáshoz; mögöttük a medvék a tűzvető szétszereléséhez láttak; a másik két hajó is a mólóhoz ért.

A parton néhányan megkezdték a rendcsinálást, de jóval többen gyűltek Will köré, mert fúrta az oldalukat, hogy kiféle-miféle ez a fiú, aki parancsolni tud a medvének. Ideje volt, hogy Will ismét szürkeségbe olvadjon, előadta a varázslatot, amellyel sikeresen hárított el anyjáról mindenfajta kíváncsiszkodást, hosszú éveken át biztosította kettejük nyugalmát. Persze nem is varázslat volt ez, hanem egyfajta magatartás. Tette, hogy kuka, savószemű, lomha, egyetlen perc is elég volt, hogy az emberek figyelmét többé ne keltse fel, ne vonzza. Egyszerűen elunták ezt a bamba suhancot, megfeledeztek róla, hátat fordítottak neki.

Csakhogy a medve nem emberszemmel tekintett rá, átlátott az eseményeken, észrevette Willnek ezt a másik kivételes adottságát. Nem tágított a fiú mellől, halkán beszélt hozzá: hangja olyan mélyen bűgött, mint a hajó gépháza.

– Hogy hívnak?

– Will Parry. Pótolni tudod a sisakot?

– Persze. Mit keresel itt?

– Fölfelé tartotok a folyón. Kérlek, vegyetek fel engem is a fedélzetre. A hegyekben van dolgom, és így juthatok oda leggyorsabban. Elvisztek?

– El. Hadd nézzem meg a kést.

– Csak olyan medvének mutathatom meg, akiben bízhatom. Egyetlen megbízható medvéről tudok mindössze. A medvék királya jó barátja a lánynak, akit feltétlenül meg kell keresnem a hegyekben. Aranyszájú Lyrának hívják. A medve neve pedig Iorek Byrnison.

– Én vagyok Iorek Byrnison – mutatkozott be a medve.

– Tudtam – mondta Will.

A hajó fűtőanyagot vett fel: sínen odagördítették a szénrel megrakott targoncákat, tartalmukat csúszdára billentették, hoey a szén a tornyosuló koromfelhőből alámenydöröghessen a hajófenékre. Az üvegszilánkot söprögető, a szén árfolyamán huzakodó városiak meg se látták Willt, amint a

medvekirály nyomában fölmegey a hídon a fedélzetre.

Fel a folyón

– Kérlek, mutasd meg a kést – mondta Iorek Byrnison. – Érték a fémekhez. A vasnak meg az acélnak szakértője minden medve. De ilyen kést, mint a tiéd, soha nem láttam még, és szíves-örömet szemrevételezném alaposabban.

Will és a medvekirály a folyami gőzös előfedélzetén sütkérezett az alkonyfényben, a hajó szaporán szelte a vizet; fűtőanyag volt bőven, Will sem látott hiányt ennivalóban; Iorek Byrnisonnal másodszer is nekiveselkedtek az ismerkedésnek, túl az első találkozáson.

Will odanyújtotta a kést Ioreknak, a nyelét kínálva, és a medve óvatosan a mancsába fogta. Hüvelykujjkarma különvált a másik négytől, ugyanolyan célirányosan használhatta mellső végtagját, mint kezüket az emberek; forgatta az eszközt, a szeméhez emelte, a fényhez tartva vizsgálgatta, élet – az acélélt – ócskavason próbálgatta.

– Ezzel az éllel nyestél a páncélomba – állapította meg. – A másik él nagyon különös. Sejtlemem sincs, miből van, mire képes, hogyan állították elő. De szeretném megtudni. Hogyan került hozzád?

Will nagyjában-egészében beszámolt a történetekről, arról hallgatott csak, ami egyedül rá tartozott: anyjáról, az emberről, akit megölt, meg az apjáról.

– Megverekekedtél érte és két ujjad bánta? – kérdezte a medve. – Mutasd a sebet.

Will odatartotta a kezét. Apja kenőcsének hála, a nyers hús szépen hegedt, de a sebhelyek érzékenyek voltak még. A medve szimatolt.

– Vérmoha – közölte –, és még valami, de az azonosítása nem telik tőlem. Kitől kaptad ezt?

– Azé az emberé, aki felvilágosított, hogyan használjam a kést. Utána meghalt. Volt egy szaruszelencéje, abban találtam a kenőcsöt, és meggyógyította a sebem. A boszorkányok is próbálkoztak, de a ráolvasásuk nem használt.

– No és az illető szerint mit kell tenned a késsel?

– Azt mondta, szálljak harcba Lord Asriel oldalán – felelte Will. – De előbb ki kell szabadítanom Aranyszájú Lyrát.

– Számíthatsz ránk, segíteni fogunk – mondta a medve, és Willnek felszárnyalt a szíve.

Az elkövetkező napokban Will megtudta, mi viszi a medvéket Közép-Ázsiába, oly messzire szülőföldjüktől.

A világokat felhasító katasztrófa óta a sarkkörüi jég olvadásnak indult, új, különös áramlatok bukkantak fel a vízben. A medvéknek létfeltétele a jég, a jeges vízben tenyésző állatvilág nemkülönben, belátták, hogy felkopik az álluk, ha nem állnak odébb, és mert ésszel élnek, kiokoskodták, mitévők legyenek. El kell vándorolniuk valahová, ahol bőségesen van jég és hó: a legmagasabb hegyekbe, az eget verő vonulatra, amely a földkerekség túlfelén található ugyan, de mély, kikezdhethetlen, örök hó lepi. Tengeri medvéből hegyi medvévé kell átvedleniük, míg az egyensúly helyre nem áll a mindenségben.

– Tehát nem háborúzni szándékoztok?

– Ősellenségeinknek, a fókáknak és a rozmároknak híre-hamva sincs. Ha netán újjakkal kerülünk szembe, nem várunk tapsra.

– Én úgy tudom, nagy háború készül, benne lesz mindenki. Melyik oldalra álltok majd?

– Amelyik a medvéknek kedvez. Mi más szempontunk lehetne? De a medvéken kívül is számítanak nekem páran. Például a léghajós ember. Ő meghalt. Aztán ott van Serafina Pekkala a boszorkány. Meg a gyermek, Aranyszájú Lyra. Tehát elsősorban a medvék érdekét nézem, utána, hogy mi jó a kislánynak meg a boszorkánynak, meg hogy mivel állhatnék bosszút halott bajtársamért, Lee Scoresbyért. Ezért segítelek, hogy megmentsd Aranyszájú Lyrát a förtelmes Coulter némbertől.

Beszámolt Willnek arról, hogyan úszott fel néhány alattvalójával a folyótorkolathoz, és vették bérbe aranyért ezt a hajót s fogadtak rá legénységet, s fordították hasznukra a sarkkör olvadását, amely felfelé mosta, jó darabon vitte őket a folyón – amely éppen annak a hegységnek az északi lankáin fakad, ahová igyekeznek, és amely Lyra fogságának színtere is egyben: tehát nem állnak rosszul egészségében véve.

Így telt az idő.

Napközben Will a fedélzeten ejtőzött, erőt gyűjtött, ezt diktálta neki testi-lelki kimerültsége. Nézte a változó tájat: a végtelenbe hullámzó sztyeppe helyett alacsony, füves dombok tűntek fel, majd magasabb vidék, itt-ott szurdokok, vízések; és a hajó csak egyre pöfögött dél felé.

A kapitánnyal meg az embereivel váltott néhány udvarias szót, de idegekkel nem érintkezett olyan könnyedén, mint Lyra, törhette a fejét, miről kezdeményezzen társalgást; azok meg fütyültek rá. Végzik a dolgukat, ha lejár a megbízás, mennek, amerre a szemük lát, mert arany ide vagy oda, a medvéket nem szívelik. Will idegen, amíg fizet a kosztjáért, bánják is ők, miben sántikál. Különben is olyan furcsa a daimónja, úgy hasonlít a boszor-

kányokéra: hol ott van vele, hol nincs. Ezek a matrózok az átlagnál nem kevésbé babonások, csak örülnek, ha minél kevesebbet lábatlankodik körülöttük.

Balthamosz is nagyokat hallgatott. Olykor úgy elhatalmasodott rajta a gyász, hogy nem bírta tovább, a hajóról fölszárnyalta a felhők közé, fényfoltokban, a levegő ízében, hullócsillagokban, a légnymás erővonalaiiban kutatva Baruchhal közös élményeit. Esténként Will kabinjának sötétjében csak arról beszélt, mennyit haladtak, milyen messze van még a barlang meg a völgy. Meglehető, nem tételezett fel Will részéről kellő együttérzést, pedig ha kicsit is megnyitja a szívét, egykettőre beláthatta volna, hogy téved. Mind szűkszavúbb és szertartásosabb lett, de a maró gúnytól megtartóztatta magát; legalább ehhez a fogadalmához tűzön-vízen át hű maradt.

Iorek megszállottan bíbelődött a késsel. Órákon át bámulta, mindkét élet megvizsgálta, a fénybe tartotta, a nyelvéhez érintette, szagolgatta, sőt az éleknél a levegő suhogását is buzgón fülelte. Willnek nem kellett féltenie a kést Iorektól, hiszen a legmagasabb rendű szakértelemről tett tanúságot, sem Ioreket a késtől, mert irdatlan mancsa hallatlan kifinomultsággal mozgott.

Aztán Iorek odalépett Willhez, és azt mondta:

– A kés másik éle. Az tud valamit, amiről idáig nem szóltál. Ki vele, mi az, hogyan működik?

– Itt, a mozgó hajón nem mutathatom meg – felelte Will. – De amint megállunk, látni fogod.

– Van elképzelésem – mondta a medve –, de magam sem értem, hogyan juthatott ilyesmi eszembe. Ilyet életemben nem pipáltam.

Azzal visszaadta az eszközt Willnek, és közben le nem vette volna róla mélyfekete, zavarba ejtően átható, kifürkészhetetlen pillantását.

Ekkorra megváltozott a folyó vízének színe, ugyanis elkeveredett a sarkörről lezúduló első árhullám maradványaival. Will már látta, hogy a görcsök más és más hatást gyakoroltak a különféle területeken; faluk sora állt víz alatt, a kárvallott lakók evezős csónakokkal, kenekkel mentették a menthetőket. Itt alighanem megsüllyedt kissé a talaj, mert a meder kiöblösödött, a sodrás lelassult, a hajó nehezen tartotta az irányt az iszapos áramlatok széles sávjai közt. Egyre melegebb lett, a medvék keservesen küzdöttek a túlhevülés ellen; némelyik a gőzös mellett úszva folytatta az utat, az idegen tájon honi vizet ízlelt.

De aztán a folyó szűkebb és mélyebb lett ismét, a hatalmas közép-ázsiai fennsík hegyei emelkedtek a szemhatárra. Egyik reggel Will fehér peremet észlelt a messzeségben, nőttön-nőtt, ahogy telt az idő, csúcsokra, vonulatokra, hágókra tagolódot; magasságából ítélve a hegylánc közelinek tetszett

– mintha csak néhány órányira volna –, pedig odébb volt még; a hegyek mérete volt elképesztő, minél közelebb kerültek hozzájuk, annál lélegzetelállítóbb.

A medvék zöme sose látott még hegyet, csak honos Svalbardjuk szikláit, szavakszegetten bámultak föl a távoli irdatlan sáncokra.

– Mire vadászunk majd itt, Iorek Byrnison? – kérdezte egyikük. – Élnek a hegyekben fókák? Mi lesz velünk?

– Van hó és jég – hangzott a király válasza. – Megszokunk itt. Bőséggel lelünk vadat. Egy időre kizökkenünk a régi kerékvágásból. De megmaradunk, és ha rendbe jön a világ, és megint befagy a sarkkör, életben leszünk még, hogy visszatérhessünk, és magunknak követeljük. Ha nem tágitunk onnan, megöl az ínség. Készüljete fel arra, hogy idegenek lesztek, és új dolgokat kell elsajátítanotok, medvéim.

Idővel a gőzös már nem haladhatott tovább, mert a folyómeder beszűkült, elsekélyesedett. A kormányos egy völgy aljában állította meg a hajót: itt azelőtt fű- és virágszőnyegen kanyargott a víz kavicsos ágya, de a völgy időközben tóvá alakult; a kapitány kijelentette, mégsem merészkedik följebb, mert hiába az északról jött áradat, óhatatlanul megfeneklenének.

Ezért aztán a völgy szélére húzódtak, egy mólóformán kiugró sziklaszirthez, és partra szálltak.

– Hol vagyunk most? – kérdezte Will a szegényes angoltudású kapitánytól.

A kapitány előkotort egy ütött-kopott térképet, és rábökött a pipája szával:

– Ez itt most völgy. Erre tovább.

– Köszönöm szépen – mondta Will. Kell-e fizetnie, tűnődött, de a kapitány már hátat is fordított neki, hogy a kirakodást vezényelje.

Hamarosan mind a harminc-egynéhány medve teljes páncélzatával egyetemben kinn sorakozott a keskeny parton. A kapitány ordítva rendelkezett, a hajó nagy nehézkesen, az árral dacolva kanyarodott a fősodorba, hosszú sípszava sokáig visszhangzott még a völgyben.

Will letelepedett egy kőre, és a térkép tanulmányozásába fogott. Ha jól értette az angyalt, a völgy, ahol Lyra raboskodik, innen kissé délkeletre helyezkedik el, a Szungcsen-hágón a legalkalmasabb megközelíteni.

– Medvék, véssétek az eszetekbe ezt a helyet – szólt alattvalóihoz Iorek Byrnison. – Amikor eljön a sarkkörre való visszatérés ideje, itt gyülekezünk. Most pedig induljatok, vár az új élet, a vadászat, az élelem. Ne háborúskodjatok. Nem háborúzni jötünk. Majd összekürtöllek, ha háború fenyeget.

A medvék természetből maguknak valók, csak háború vagy vész idején

verődnek csapatba. Havat láttak végre, alig várták, hogy egyéni felfedező-utakra indulhassanak.

– Gyerünk, Will – mondta Iorek Byrnison –, megkeressük Lyrát.

Will a vállára vetette a hátizsákot, és útnak indultak.

Most az egyszer jólesett a gyaloglás. Melegen sütött a nap, de a fenyők, rododendronok ernyőjének védelmében nem zúdult rájuk gyötrő hőség, üde, friss volt a levegő. A sziklás talajt moha, fenyőtűk párnázták, az emelkedők nem voltak meredek. Will azon kapta magát, hogy élvezzi a testgyakorlást. A hajón a kényszerpihenő napjaiban felbuzgott benne a tettvágy. Mikor Iorekkel összehozta a sors, erői végén tartott. Ő észre se vette, de a medve nagyon is.

Amint kettesben maradtak, Will megmutatta Ioreknak, mire képes a másik késél. Megnyitott egy másik világot: gőzölgő trópusi esőerdő nehéz illatai szöktek ki a ritkás hegyi levegőre, Iorek feszülten figyelt, mancsát végighúzta az ablakperemen, szaglászott, átlépett a túlnani forró párasságba, és csöndben nézelődött. A majomrikoltásokat, madárvijogást, rovarcirpelést, békavartyogást, a kicsapódó nedvek csöppjeinek szakadatlan pergését Will tisztas távolból is nagyon hangosnak találta.

Iorek átjött ismét, végignézte, amint Will becsukja az ablakot; ezek után megint elkérte a kést, és ezüstélét olyan közel vitte a szeméhez, hogy Will már-már attól tartott, megvakítja magát. Jó sokáig nézte, aztán csak annyit mondott, mikor visszaadta:

– Jól gondoltam: ezzel ostobaság lett volna felvenni a harcot.

Mentek-mendégéltek, nem szaporították a szót, mindkettőjüknek így volt kellemes. Iorek Byrnison elkapott egy gazellát és felfalta, de a legporhanyósabb húst átengedte Willnek, hogy megfőzze magának; érintettek egy falut, és míg Iorek az erdőben várakozott, Will az egyik aranypénzét becserélte durva őrlésű lisztből sütött lapos kenyerekre, aszalt gyümölcsre, jakbőr bakancsra meg valamiféle irhakabátra, mert hidegedtek az éjszakák.

Sikerült tudakozódnia a szivárványos völgy felől. Balthamosz varjú alakban volt segítségére, varjú volt tudniillik annak az embernek a daimónja is, akit Will megszólított: így könnyebben ment a tájékozódás, és Will hasznos, világos útbaigazítást kaphatott.

Még három nap járás. Hamarosan odaérnek.

Akárcsak a többiek.

Lord Asriel különítménye, a gyropterosztag a tartályléghajóval már elért a világokat összekapcsoló nyíláshoz: az égi hasadékhoz Svalbard fölött.

Még hosszú út állt előttük, de a repülést csak technikai szünetek szakították meg, parancsnokuk, az afrikai Ogunwe király pedig napjában kétszer kapcsolatba lépett a bazalteróddal. Gyroptere fedélzetén is volt epetőr mágnesrengéses hangverő, és ennek jóvoltából Lord Asriellel egy időben értesülhetett arról, hogy mi zajlik egyebütt.

Aggasztó hírek jöttek. Lady Salmakia, a homályba rejtőzött csöpp kém jelenlétében lépett szövetségre és cserélt eszmét a két nagy hatalmú egyházi szervezet, a Egyháztanácsi Büntető Törvényszék és a Szentlélek Munkálása Szövetség. A Szövetség aletiometristája gyorsabban, ügyesebben dolgozott Pavel testvérnél, tőle a Fegyelmi Egyháztanács megtudhatta, pontosan hol rejtőzik Lyra, sőt, ennél is többet: megorrontották Lord Asriel mentőexpedícióját. A Törvényszék haladéktalanul léghajórajt toborzott, és a Svájci Gárda egyik zászlóalja még aznap beszállt a Genfi-tó fölött lebegő légi járművekbe.

Tehát mindkét oldal tisztában volt azzal, hogy az ellenfél is a hegyi barlanghoz igyekszik. Itt is, ott is tudták, versenyfutás ez a javából, ámbar a nyerhető előny csekély: Lord Asriel gyropterei gyorsabbak ugyan a Törvényszék léghajóinál, de hosszabb utat kell megtenniük, és a saját tartályléghajójuk hátráltatja őket.

És latba esett még valami: bármelyikük éri el elsőnek Lyrát visszafelé az ellenséges erőkön át vezet az út. Az Egyháztörvényszék dolga jóval könnyebb, mert nekik Lyra testi épségét nem kell szem előtt tartaniuk. Hiszen azért keresik, hogy megöljék.

A Fegyelmi Egyháztanács Törvényszékének elnökét szállító léghajón általa nem ismert utasok is tartózkodtak. Tialys lovag utasítást kapott a mágnesrengéses hangverőjén, hogy lopózzék fel Lady Salmakiával. Mikor a léghajók megérkeznek a völgybe, a hölgy és ő függetlenítsék magukat, siessenek előre a barlanghoz, ahol Lyra rab, és tőlük telhetően védelmezzék Ogunwe király felmentő csapatának érkezéséig. Biztonsága érdekében ne riadjanak vissza semmitől.

A kémeknek a léghajóra való felférkőzést az eszköztáruk eleve kockázatosá tette. A mágnesrengéses hangverő mellé elengedhetetlen volt még egy lárvapár meg a táplálékuk. A bábból kikelő rovar szerfelett hasonlít a szitakötőhöz, de a Will vagy Lyra világában előforduló szitakötőfajták egyikehez sem sorolható. Először is sokkalta nagyobbak. Az epetőrök kivételes gondossággal tenyésztették ezeket, minden nemzetség a maga megkülönböztető, egyéni rovarállományát. Tialys lovag nemzetsége csillapíthatatlan, szilaj étvágyú, izmos, vörös-sárga csíkos szitakötőket nevelt magának, Lady

Salmakiáéknál karcsú, sebes röptű, fémeskék testű jószág dívott: világított is a sötétben.

Minden kém hordott magánál néhány lárvát: precízen adagolt olajjal és mézzel tartja a tetszhalál állapotában vagy segíti gyors kifejlődéshez. Adott széljárás mellett Tialysnak és Salmakiának harminchat órája volt a kinevelésre, merthogy előreláthatóan ennyi ideig tart az út, és mire megérkeznek, a rovaroknak rendelkezésre kell állniok.

A lovag és kolleginája kipécézett egy elhanyagolt zugot valamelyik rekeszfalnál, ide húzódtak, miközben az illetékesek rakták, feltöltötték a járművet: aztán bőgni kezdtek a hajtóművek, hogy elejétől végig reszketett belé a könnyű szerkezet; a földi személyzet eloldotta a nyolc léghajót, hogy akadálytalanul emelkedjenek az éjszakai égboltra.

Ha mégoly sértőnek érezték volna is a hasonlatot, a kémek patkányszínvonalon álcázták magukat. Rejtekhelyükről ráadásul rengeteg mindent hallottak is, és óránként tájékoztatták Lord Roke-ot Ogunwe király gyropterének fedélzetén.

Egyvalamiről azonban a léghajó fedélzetén sem szerezhettek bővebb értesülést, az Elnök ugyanis mélyen hallgatott róla: a merényletre felbujtott Gomez atya dolgáról, aki előre bocsánatot nyert az elkövetendő bűn alól, arra az esetre, ha a Fegyelmi Egyháztanács nem teljesítené küldetését. Gomez atya máshol tartózkodik, és nem tartja szemmel senki.

10

Kerekek

– Egen – felelt a vörös hajú lány a néptelen Kaszinó kertjében. – Láttuk, Paolo is meg én is. Itt ment el pár napja.

– Mondanátok róla valamit? – ütötte a vasat Gomez atya.

– Melege volt, de nagyon – így a kisleány. – Szakadt a víz az arcáról.

– Szerintetek hány éves?

– Hát... – tűnődött a lány –, úgy negyven-ötven lehet. Közelről nem láttuk. Mondjuk, megvan harminc. De hát leizzadt, Paolo már mondta, és nagy hátizsákot cipelt, sokkal nagyobb, mint a magáé, *ekkorát*, ni...

Paolo súgott valamit a lánynak, és közben összehúzta a szemét, úgy méregette a papot. Az arcába tűzött a nap.

– Jól van na – csattant rá a lány. – Persze. A Fantomok. – Gomez atyához fordult. – Csöppet se félt a Fantomoktól. Keresztülment a városon, és fűtült rájuk. Ilyet se láttam még felnőtől. Mintha nem is tudta volna, hogy vannak Fantomok. Pont mint maga – tette hozzá a lány, és kihívóan villant a szeme.

– Rengeteg mindent nem tudok én – mondta jámborul Gomez atya.

A kisleány megrántotta a lány ruhaujját, és megint súgott neki valamit.

– Paolo azt mondja – tudósította a lány a papot –, hogy szerinte maga visszاسzerzi majd a kést.

Gomez atya megborzongott. Eszébe jutott Pavel testvér vallomása a Törvényszék előtt: nyilván erről a késről beszélt. – Mindent el fogok követni – mondta –, ígérem. Ugye innen való a kés?

– A Torre degli Angeliből – mutatott a lány a vörösbarna tetők fölé magasodó szögletes kőtoronyra. Szemfájdítóan ragyogott a déli verőfényben. – A fiú, aki ellopta, Tullio bátyánk gyilkosa. Vagyis a Fantomok kapták el. Nagyon jól teszi, ha azt a fiút megöli. A lány meg – az meg hazudott –, az se jobb nála.

– Egy lány is volt vele? – A pap leplezni igyekezett, hogy érdeklő a dolog.

– Hazudós mocskok – mondta utálkozóan a vörös hajú lány. – Kicsibe volt, hogy meg nem öltük mind a kettőt, de valami nők jöttek, röpülő nők...

– Boszorkányok – vetette közbe Paolo.

– Boszorkányok, és nem bírtunk velük. Elvitték a fiút meg a lányt. Nem tudjuk, hová. De az a nő csak később jött. Azt hittük, nála is van valami kés, azzal tartja távol a Fantomokat, ugye. És hátha magának is van – szegte fel a fejét a lány, a papra szegezve szemét.

– Késem nincsen – mondta Gomez atya –, csak szent küldetésem. Talán az óv meg ezektől a Fantomoktól.

– Végül is lehet – vont vállat a lány. – A nőt kérdezte: délre tartott, a hegyek felé. Hogy pontosan hová, azt nem tudjuk. Kérdezzen meg másokat is, annyit biztos kiszedhet belőlük, hogy látták-e vagy se, mer Ci’gazzében olyan, mint ő, sose volt és most sincsen. Fogadok, hogy könnyen megtalálja.

– Köszönöm, Angelica – mondta a pap. – Isten áldjon, gyermekeim.

Vállára vette a pakkját, kiment a kertből, és elégedetten vágott neki a forró, néma utcáknak.

— — —

A kerekas jóságok közt eltöltött három nap után Mary Malone már kiismerte őket valamennyire, ők meg rengeteget megtudtak róla.

Első délelőtt egy jó órába telt, míg a bazalt országúton eljutottak vele egy folyóparti településre: kellemetlen zötykölődés Marynek, mert nem volt kapaszkodója a lény kemény hátán. Rémitő tempóban tették meg az utat, de a kerekék robaja, a paták sebes csattogása olyan vérpezsdítő volt, hogy feledtette a próbatételt.

Közben Mary alaposabban megvizsgálhatta a lények alkatát. Mint a legeleszőknek, csontvázuk rombusz alakban épült fel, minden szögletben egy-egy végtag. Valaha a messzi múltban őselődöknél fejlődhetett ki ez az alakzat, és működőképesnek bizonyult, ahogyan Mary világában bevált a csúszómászóknál a gerincoszlop keletkezése.

A bazalt országút lejtett, idővel a kerekéikre hagyatkozhattak a lények. Oldalsó lábaikat felhúzták, jobbra-balra dőlve kormányozták magukat Mary szemében ijesztő sebességgel; ámbár el kellett ismernie, hogy a lény, amelyik a hátán vitte, egy másodpercre sem bizonytalanodott el. Marynek, ha fogódzkodhatik, a száguldás voltaképpen szintiszta élvezetet jelenthetett volna.

A mérföldes lejtő aljában hatalmas fák csoportja állt, a közelben folyó kanyargott a füves síkon. Távolabb Mary nagy víztükrös villanását vélte látni, de nem feledkezett rá, mert a lények egy vízparti településhez közeledtek, amelyet lélekszakadva vágyott szemrevételezni.

Húsz-harminc kunyhó, hozzávetőleg körkörösén elhelyezve – le kellett árnyékolnia a szemét a vakító napsütésben –, fagerendákra dolgozott, gallyacskákkal vegyített vályogból, zsúpfedéllel. Más kerekas lények is szorgoskodtak: a tetőt javították, hálót húztak ki a folyó vizéből, tüzelőnek valót gyűjtöttek.

Tehát nyelvük is van, tüzük is van, társadalmat alkotnak. Hozzávetőleg ekkor elméjében a *lények* kifejezést felváltotta az, hogy *nép*. Nem emberek, de *nép* ez is, szögezte le magában: nem másfélék, hanem *magunkfajták*.

Közeledtükre a falusiak fölpillantottak, és kiáltva jelezték egymásnak: nézzetek csak oda! Az országúti menet megállt, Mary elgémberedve kászálódott le a garantált izomláz előérzetével.

– Köszönöm – fordult hordozójához. Mi is voltaképpen? A paripája? A kétkerekűje? Hát nevezheti így a csillogó szemű jó tündért maga mellett? Kedves barát az ilyen, punctum.

A megszólított ormányemelve visszhangozta, amit hallott:

– Összнем. – Nem állták meg, kibuggyant belőlük a kacagás.

Mary átvette hátizsákját a lénytől, aki idáig elhozta (összнем! összнем!), és a bazalt útfelületről átgyalogolt a csapatallal a falu döngölt talajára.

És itt kezdődött csak el igazán a beavatás.

Az elkövetkező napokban annyi újat tanult, mint valami lenyűgözött kisiskolás. Ráadásul a kerekес nép ugyanilyen hitetlenkedve mustrálta őt. Kezdve a kezén. Nem bírtak betelni vele: érzékeny ormányukkal végigtapogattak minden ízületet, hajlígtatták a hüvelykujjakat, az ujjperceket, a körmöket, és lélegzetvisszafojtva figyelték, ahogy Mary felemeli a hátizsákját, ételt visz a szájához, vakarózik, fésűlködik, mosdik.

Cserébe engedték, hogy Mary az ormányukhoz érjen. Kivételesen rugalmas szerv, hozzávetőleg olyan hosszú, mint Marv karja, vastagabb ott, ahol a fejhez illeszkedik: ha akarnák, vígan összeroppantathatnák vele az ő koponyáját. Az ormány végénél két ujjszerű nyúlvány rendkívüli erő kifejtésre és gyöngéd, finom mozgásokra egyaránt alkalmas; a lények minden jel szerint szabályozni képesek a bőr tónusát a belső felületen, ami náluk az ujjbegynek felel meg, a skála a bársonyos lágyságtól a fakéreg-kopogósságig terjed. Következésképpen éppúgy végrehajtható vele a legelészők megfésülésének kényes művelete, mint a durva munka, például a faágak letörése, nyesése.

Mary apránként rájött, hogy az ormánynak a közlésben is megvan a maga szerepe. Az ormány mozgása befolyásolja, hogy egy hangon mit kell érteni, a „csu” hangzású szó vizet jelent, ha az ormány balról jobbra lendítése kíséri, esőt, ha az ormány felfelé kunkorodik, bánatot, ha lefelé, illetve zsenge füvet, ha gyorsan balra csap vele a gazdája. Mary, amint felfigyelt erre, utánozni is próbálta tőle telhetően a karjával, és mikor a lények felfogták, hogy szót próbál érteni velük, majd kibújtak a bőrükből.

Onnantól, hogy beszélgetni kezdtek (többnyire a helyiek nyelvén, ám bár Marynek sikerült megtanítani nekik néhány angol szót: mondták, hogy „összennem” meg „fű” meg „fa” meg „ég” meg „víz”, és ha kissé sután is, de a nevéen szólították), ugrásszerűen haladtak előre a dolgok. Önmagukat mint népet *mulefának* nevezték, de mint egyén ki-ki a *zalif* szóval jelölte, hogy kicsoda. Mary különbséget sejtett a hímnemű és a nőnemű zalif ejtése között, de precízen behatárolni még képtelen volt. A jegyzetelést mindenesetre megkezdte: előmunkálatok egy leendő szótárhoz.

De mielőtt még istenigazából belevetette volna magát az itteni teendőkbe, előszedte a nyútt zsebkönyvet meg a nyírpálcikákat, és I Csing révén tudakolta: ez most a feladatom, vagy menjek innen, kutassak tovább?

A válasz: *Maradás zaklatottság szűntéig; túl a viharon a nagy törvény feltáru.*

Továbbá: *Ahogy a hegy megnyugszik önmagában, a bölcs ember akarata nem kóborol helyzetétől.*

Tiszta beszéd. Eltette a pálcikákat, becsukta a könyvet; rádöbbsent, hogy bámész közönséget vonzott maga köré.

Megszólt valamelyik: *Kérdés? Engedély? Érdekes.*

Mary így felelt: *Tessék. Nézzétek.*

Az ormányok lehetőfinom ténykedésbe fogtak, a pálcikák általa imént végzett szétrakását, számlálását ismételték, a könyvet lapozták. Képtelenek voltak napirendre térni afölött, hogy Marynek két keze van. Elragadtatottan nézték, amint összekulcsolja a kezét, vagy tréfásan hosszú orrot mutat, összeérintve a kisujját meg a hüvelykjét, hasonlóan ahhoz a mozdulathoz, amellyel éppen ekkor Ama a gonosz szellemeket szándékozott elijeszteni Lya világában.

Mikor eleget bámulták már a pálcikákat meg a könyvet, gondosan körébagyulálták a sálat, és visszapakolták a hátizsákba. Maryt boldogította és megnyugtatta az ősi Kína üzenete, hiszen az adott pillanatban a kötelessége és a leghőbb kívánsága egybeesik.

Derűs lélekkel adta át magát a mulefa nép tanulmányozásának.

Megtudta, hogy itt is két nem létezik, melyek monogám párkapcsolatot létesítenek egymással. Az utód gyermekora hosszú ideig tart: a magyarázatokból számára az derült ki, hogy legalább tíz év, a növekedés nagyon lassú. Ezen a településen az ifjú nemzedéket öten képviselték, egyikük a felnőttkor küszöbére ért már, a többiek a fejlődés különféle szakaszainál tartottak: kicsik voltak ahhoz, hogy a terméstopok-kerekkel bánni tudjanak. A gyerekek kénytelenek voltak négy lábon közlekedni, mint a legelészők, úgy támaszkodhattak csak meg a talajon, és minden buzgalmuk, elevenségük ellenére (odaszökdeltek Maryhez, aztán félénken elhúzódtak, fatörzsekre kecmeregtek, ficánkoltak a sekély vízben stb.) esetlenek voltak, mintha ide-

gen közegben mozognának. Bezzeg a felnőttek ruganyos, kecses fürgesége! Mary átérezte milyen sóváran várhatják a kicsik, hogy megérjenek a kerekezésre. Egyik nap tanúja volt annak, hogy a legnagyobb gyerek csöndben belopózik a raktárba a terméstokokhoz, és elülső karmát megpróbálja átdugni a középponti lyukon; de nem bírta megtartani magát, rádőlt a kerék, mint holmi kelepce, és a nesz odacsalt egy felnőttet. A gyerek megijedt, vinnyogva vergődött, hogy egéruat nyerjen; Mary önkéntelen nevetésre fakadt a bosszús szülő és a büntudatos gyerek láttán, aki az utolsó pillanatban mégiscsak elránthatta a végtagját, hogy hanyatt-homlok tovainaljon.

A terméstok-kerekék mérhetetlen fontosságáról, hallatlan értékéről Mary lépten-nyomon meggyőződhetett.

A mulefa nép eleve rengeteg időt szánt a kerekék karbantartására. Karukat avatott emelítéssel, csavarintással kicsúsztatták a középponti lyukból, aztán az ormányukkal vizsgálták át a kereket, tisztogatták a peremét, kiszúrték a legcsekélyebb repedést is. Félelmetes erejű karom: a végtagra merőleges sarkantyú szaruból vagy csontból, kissé hajlott, középpütt az ív csúcsa a legerősebb, azon nyugszik a középponti lyukba akasztott súly. Egy ízben Mary szeme láttára ellenőrizte egy zalif az elülső kereke közepében a lyukat, tapogatta, fel-felemelgette róla az ormányát, mintha szagolgatná.

Marynek eszébe jutott az olaj az ujjain, mikor az első terméstokról vett láttelelet. Kérte a zalifot, hogy mutassa meg neki közelebről a karmát: a saját világában soha ilyen simaságot-síkosságot nem tapasztalt. Ujja minduntalan lecsúszott a felületről. Az enyhén illatos olaj mintha teljesen átítatta volna a karmot; Mary, miután több falusit látott a kereke meg a körme állapotának felülvizsgálata közben, eltűnődött, melyik volt előbb: a kerék vagy a karom? A gurulás vagy a fa?

Bár persze közrejátszott egy harmadik tényező is, éspedig a geológia. A lények kerékhasználata természetes országutakkal bíró környezethez kötött. A lávaömlések vegyi összetételének sajátossága okozhatja, hogy szalagszerűen futnak a hatalmas szavannán, és olyan ellenállóak a kopással, az erózióval szemben. Mary előtt fokozatosan tárult fel, hogyan kapcsolódik egybe mindez, mintha csak a mulefa nép rendezné így. Pontosan számon tartottak minden nyáját, minden kerékfacsoportot, minden édesfűcsomót, sőt az egyes csordák valamennyi egyedét, a fákat egytől egyig, kitárgyalták, rendben van-e velük minden, és mi legyen a sorsuk. Egy ízben Mary szeme láttára válogattak a mulefák egy csordából, külön tereltek néhány jószágot, és végeztek velük, az ormány egyetlen jól irányzott mozdulatával kitekerték a nyakukat. Semmi nem ment kárba. A mulefák ormánya borotvaéles kőszilánkot ragadott, és percekben belül megtörtént a nyúzás, a belezés, aztán a gondos hentesmunka következett, a belsőségek, a java hús, az inasabb ré-

szek szétdarabolása, a zsír, a szarvak, a paták eltávolítása: csúcsteljesítmény volt a maga nemében, Mary csak gyönyörködni tudott benne.

Hamarosan húscsíkok száradtak a napon, egyéb húsokat leszózva csomagoltak falevéibe; a bőrokról leszedték a zsírt, amelyet félretettek más célra, és jött a cserzés tölgykéreg közt, nagy kádakban; a legidősebb gyerek egy pár szarvval bohóckodott, a kisebbek mulattatására megjátszotta a legelészt. Aznap este friss húst lakomázhatott Mary is.

A mulefák ugyanilyen kiváló ismerői voltak a legízesebb halak lelőhelyeinek, tévedhetetlenül vetettek hálót. Mary tevékenységre vágyva felajánlotta segítségét a hálókészítőknek. Láta, hogy párban végzik a munkát, a csomózásnál két ormány dolgozik össze, az ámulatra csodolt, amelyet a két kezével keltett; ő önállóan is képes megkötni azt a csomót. Kezdetben előnyösnek tudta helyzetét – nem volt szüksége partnerre, de aztán rádöbönt, éppen emiatt mennyire elszigetelődik a többiektől. Meglehet, ez az emberek nagy keresztje. Azontúl fél kézzel csomózta a rostokat, megosztotta a feladatot egy zaliffal, aki testi-lelki jó barátja lett: a kéz és az ormány együtt dolgozott.

A kerekes nép gondosan bánt a természet minden adományával, de a természethez hatalmas fákat tartotta a legnagyobb becsben.

Az adott közösség fél tucat facsoportot vigyázott a maga területén. Távolabb is voltak fák, de azok másokra tartoztak. Minden áldott nap kivonultak néhányan a faóriásokhoz, hogy meggyőződjenek jó állapotukról, és begyűjtsék a lehullott terméstokokat. Magyarázni sem kell, hogy a mulefáknak mire jó az óriásfa, de az óriásfának vajon mire jók a mulefák? Egy napon erre is fény derült. Maryt magával vitte a felkerekedett csapat, mikor egyszerre fülsiketítő csattanás hallatszott; mindenki megállt, és körülvette azt a csapattagot, akinek a kereke felhasadt. Pótkerek nélkül sose keltek útra, a defektes zalif hamarosan ismét menetkész volt, de a tönkrement kereket védőhuzatban szállították vissza a településre.

Ott aztán szétfeszítették, kimagozták – a magok sápadt, ovális lapocskák voltak, olyanformák, mint Mary kisujja körme, és a mulefák a teljes készletet egyenként szemrevételezték. Elmondták, hogy a terméstokok fel se nyílnának, ha nem zúznák őket állandóan a kemény útfelületen, és a magok csíráztatása is igen nehézkes. A mulefák erőfeszítései híján a fák kipusztulnának. A két faj léte egymástól függ, és ennek a nyitja az olaj. Nehéz volt eligazodni a magyarázaton, de a veleje mintha az lett volna, hogy a mulefák eszme- és érzésvilágában főszerep jut az olajnak; hogy a serdületlen ifjúság azért nem olyan bölcs, mint a felmenők, mert a kerékhasználat még meghaladja az erejüket, és nem vehetik magukhoz karmaikon keresztül az olajat.

És Mary ekkor rádöbönt, hogyan függnek össze a mulefák meg a kérdés,

melynek élete legutóbbi éveit szentelte.

De mielőtt sort keríthetett volna mélyebb elemzésre (a mulefákkal való eszmecsere amúgy időigényes volt, és bonyodalmas, mert érveik kifejtéséhez, megvilágításához, érzékeltetéséhez tucatjával hoztak elő példákat, mintha emlékezetük megőrizne mindent, és tudásuk tárházából bármit azonnal fel tudnának idézni), támadás érte a települést.

A támadókat Mary látta meg elsőnek, de fogalma sem volt, mifélek.

A délután derekán történt, éppen egy háztető javításánál segédkezett. A mulefák földszintesén építkeztek, nem szívesen másztak magasra, Marynek viszont ez nem okozott gondot, és miután megmutatták neki, hogyan kell csomózni meg helyrakeráni a zsúpkötegeket, két kézzel szaporábban haladt a munkával, mint a helybéliek.

A gerendáknak támaszkodva kapdosta letről a zsúpot, élvezte a nap hevét mérséklő kellemes fuvallatot a vízről, mikor valami fehér villant a szemébe.

A tengernek vélt távoli csillámlásból látszott kiválni. Mary ellenzőnek használta a keze fejét: de hiszen egy, kettő, egész raj magas fehér vitorla bontakozik ki a remegő párából, még messze vannak, de kecsesen tartanak a folyótorkolathoz.

– *Mary!*– szólt fel a zalif. – *Mit látsz?*

Mary szótárából a hajó meg vitorla szavak hiányoztak még, tehát azt felelte, *magas, fehér, sok.*

A zalif menten riadóztatta a többieket, aki csak hallotta, félbehagyta, amit épp csinált, és a település szívébe tódult, a kicsiket szolongatták. Egy perc, és a mulefák már menekültek is.

Barátnője, Atal rákiabált: *Mary! Mary! Gyorsan! Tualapik! Tualapik!*

Mary még nem tért magához, olyan szélesebesen peregtek az események. Ekkorra a fehér vitorlák már a folyón úsztak, könnyedén siklottak az árral szemben. Mary elismerően nyugtázta, micsoda fegyelem uralkodhat a matrózok között, egyszerre fordultak a vitorlák, kanyarodott az egész flotta, mintha seregéyek húznának. És csudaszépek voltak ezek a hófehér, sudár vitorlák, ahogy hajladoztak, inogtak, dagadoztak...

Legalább negyven tartott feléjük sokkalta sebesebben, mint Mary feltételezte volna. A fedélzeten azonban nem mutatkozott legénység, ekkor kapcsolt, hogy nem is hajókat lát, hanem gigászi madarakat, a vitorla a szárnyuk, önnön izomerejükkel tartják magasba, lengetik, egyensúlyozzák.

Nem volt idő megállni és alaposabban szemügyre venni őket, mert már kiléptek a szárazra a parton. Nyakuk, akár a hattyúé, csőrük olyan hosszú,

mint Mary alkarja. A szárnyuk meg Mary testmagasságának a kétszerese – most már igazán megijedt, mikor futtában a válla fölött hátravetett egy pillantást –, a lábuk rendkívül izmos, nem csoda, hogy úgy száguldottak a vízben.

Inszakadtából rohant a mulefák után, akik a nevét kiáltották, miközben a településről kikanyarodtak az országútra. Üggyel-bajjal beérte őket: Atal, a barátjánője csak rá várt, alig pattant a hátára, már hajtotta is magát fölfelé a bazalton a társai nyomában.

Szárazföldön a madarak már nem győzték az iramot, egyhamar felhagytak a hajszával, és visszatértek a településre.

Betörték az élelmiszer-raktárakba, acsarogtak, morogtak, könyörtelen nagy csőrüket felszelve nyelték a szárított húst, eltett gyümölcsöt, gabonát. Egy perc, és befaltak minden ehetőt.

Ezek után a tualapik a kerékraktárat fosztották ki, és azon igyekeztek, hogy feltörjék a hatalmas terméstkókat, de hiába. Mary érezte, hogy barátainak idegei pattanásig feszülnek a rémülettől, míg az alacsony dombtetőről figyelik a terméstkállomány földhöz vagdosását, rugdosását, körömmel vágását, noha ennyi meg sem kottyant nekik. A mulefák balsejtelmeit igazolta azonban, hogy sok terméstkót a vízhez lökdöstek-vonszoltak-taszigáltak, a sodrás elvitte a tenger felé.

A hatalmas, hófehér tollú madarak vak dúlásba fogtak, könyörtelenül kaszáló lábuk csapásai a földdel tették egyenlővé, amit csak értek, csőrük tört-zúzott, hasogatott, döfködött. A mulefák gyötrelmükben majdhogynem vinnyogtak.

Segíték, mondta Mary. Felépítjük újra.

De a gálád szörnnyetegek még nem végeztek; fellibbentették pazar fehér szárnyukat, és a romhalmazra telepedve kiürítették beleiket. A szagot a dombra sodorta a szellő; halmokban-pocsolyákban zöldes-feketés-barnás-fehéres trágya borította el a széthasított gerendákat, zsúpkötegfoszlányokat. A szárazon esetlenül riszáló madarak ismét visszafordultak a vízhez, és a sodrással a tenger felé vitették magukat.

A mulefák megvárták, míg az utolsó fehér szárny is bele nem olvad a fátyolos délutánba, csak ezután merészkedtek le ismét. Bánkódtak, haragudtak, de legfőképpen fájoan aggódtak a terméstkészlet miatt.

Tizenöt darabból mindössze kettő maradt. A többi a vízbe lökték, mind odalett. A legközelebbi folyókanyarulatban azonban homokzátony húzódozott, és Mary látni vélte, hogy az egyik kerek megrekedt ott: a mulefák meglepetten, riadtan figyelték, ahogy nekivetkőzik, kötelet csavar a derekára és átúszik oda. A homokpadon nem is egy, de öt becses kerek akadt fenn, Mary átfűzte a kötelet felpuhult közepükön, aztán hazavontatta őket.

A mulefák hálája nem ismert határt. Ők sose mentek be a vízbe, a partról eregették a horgot, ügyelve arra, hogy se a lábuk se a kerekük ne ázzon. Mary végre úgy érezhette, tett valamit értük.

Aznap este a szegényes édesgyökér-vacsora fölött elmesélték miért izgatják magukat annyira a kerekék miatt. Valaha dúskáltak a terméstkban, tobzódott, elevenen pezsgett az egész világ, és fáik alatt a mulefák élete szintiszta boldogság volt. De sok évvel ezelőtt valami rossz ütötte fel a fejét, elmúlt valami jó, mert a mulefák hiába teszik ki a lelküket az óriásfákért, azok kihalófélben vannak.

11

A szitakötők

Ama felhágott az ösvényen a barlanghoz, hátát a kenyér meg a tej nyomta a zsákban, szívéet a szorongás. Hogyan férközzék az alvó lány közelébe?

Odaért a sziklához, ahol az élelmet kell hagynia a nő utasítása értelmében. Le is tette, de nem indult haza; följebb kaptatott, túl a barlangon, át a rododendronrengetegen, egészen odáig, ahol megrítkáltak a fák: a szivárványívek aljába.

Itt játszani kezdtek a daimónjával: a sziklapárkányokon másztak a kis zöld-fehér zuhatagok körül, el az örvények mellett, át a színspektrumos permeten, míg a haja, a szemhéja, de még a daimónja mókusbundája is tele nem lett csillogó gyöngyök millióival. Az volt benne a játék, hogy a tetőig kibírják szemdörgölés nélkül, holott nagyon kellene: már sziporkázott is a napfény, vörös, sárga, zöld, kék, meg a köztes színsávokra bomlott, de parancsolnia kell a kezének, különben veszített.

Daimónja, Kulang felszökött a legfelső kis vízesés sziklaferemére, mindjárt visszanez, nehogy Ama letörölje pilláiról a vízcseppeket – az ám, de mégsem tette.

Csak csimpszakodott ott, ahol volt, és előrebámult.

Ama mégiscsak a szeméhez kapott, nem ér a neve, ha a daimónja így elcsodálkozik. Feljebb tornázta magát, hogy átkukucskáljon a peremen, de egyszerre elállt a lélegzete, kővé dermedt, mert sosem látott teremtmény ábrázata bámult le rá, döbbenetes méretű medvéé: négyszer akkora, mint a közönséges barna erdei medve, elefántcsontszínű, fekete orrú, fekete szemű, karma megannyi tör. És ott állt tőle karnyújtásnyira. Külön-külön látott minden egyes szőrszálat a fején.

– Ki ez? – kérdezte egy fiú hangja. Ama nem értette ugyan a szavakat, de a hangsúlyból pontosan tudta, mit hall.

Egy másodperc, és fel is bukkant a fiú a medve oldalán: marcona jelenség, a tekintete rosszkedvű, álla előreugró. Az a madárféle ott a daimónja? Igencsak furcsa ez a madár: ilyen se látott még életében. Kulanghoz röppent, és kurtán közölte: *Jó barátok vagyunk. Nem bántunk.*

A hatalmas medve rezzenéstelenül állt, mint egy szobor.

– Gyere föl – mondta a fiú, ismét a daimónja tolmácsolt.

Ama babonás áhítattal vizslatva a medvét felkecmergett a kis zuhataghoz, és félénken toporgott a sziklán. Kulang lepkévé változott, egy pilla-

natra megpihent az arcán, de aztán inkább a másik daimónt csapongta körül, aki továbbra is a fiú kezén csücsült.

– Will – mondta a fiú, és magára mutatott.

– Ama – viszonzta a kislány. Most, hogy jobban láthatta, a fiú majdhogynem riasztóbb benyomást tett rá a medvénél is a szörnyű sebesülésével: két uja hiányzott. Ama szédült, valahányszor odatévedt a szeme.

A medve hátat fordított, hogy elbaktasson a fátyolos csermely mentén, lehevert a vízbe, minden jel szerint hűsölni. A fiú daimónja a levegőbe emelkedett és tovalibbent Kulanggal a szivárványívek közé, lassan-lassan szót értettek.

Uramfia, hát ugyan mi mást keresnének, mint egy barlangot, benne egy alvó lányt?

A válasz kiszakadt Amából:

– Tudom, hol van! Nem hagyja felébredni egy asszony, aki az anyjának mondja magát, de ugye hogy nem lehet ilyen kegyetlen anya! Itat vele valamit, amitől folyton alszik, de nekem vannak gyógyfüveim, hogy lelket verjek belé, csak jussak be hozzá!

Will a fejét ingatta, Balthamosz közvetítése nélkül egy kukkot sem értett. A fordítás több mint egy percet vett igénybe.

– Iorek – szólította a medvét, aki odaimbolygott a mederben a száját nyalogatva, mert imént nyelt le egy halat. – Iorek, ez a lány azt mondja, tudja, hol van Lyra. Én elmegyek vele oda, hogy körülnézzek, te meg maradsz és őrködsz.

A patakban lecövekelt Iorek némán bólintott. Will elrejtette a hátizsákját, és magára övezte a kést, csak ezután indult el lefelé a szivárványok között Ama nyomában. Törölgetnie kellett a szemét, hogy a káprázatban el ne vétse a lépést, a levegőt betöltötte a jeges pára.

Mikor a zuhatagok aljába értek, Ama jelezte, hogy innentől különös óvatossággal, nesztelenül kell haladniuk, Will mögötte ereszkedett alá a lejtőn a mohás sziklák, hatalmas, gacsos fenyőtörzsek közében, a harsogó zöld fényfoltokon, megannyi rovar énekén-motozásán át. Lejjebb vitt az út, egyre lejjebb, a napsugár lankadatlanul kúszott utánuk a mély völgybe, fejük fölött nyughatatlanul hánykolódtak az ágak a ragyogó égen.

Ama egyszer csak megállt. Will behúzódott egy cédrus dereka mögé, s odanézett, ahová a kislány mutatott. Levelek-ágak kuszaságán át egy szirt oldala, és kicsit feljebb...

– Mrs. Coulter – suttogetta Will; vadul feldobogott a szíve.

Az asszony a szikla mögül lépett ki, egy sűrű lombú ágat rázogatót, aztán elejtette, és összedöngölte a kezét. Talán söpört?

A karja könyéig csupasz, a fején kendő. Will el sem tudta képzelni ilyen mintaháziasszonynak.

Aztán egy aranyos villanás, ott termett a vállán a gonosz majom. Úgy néztek körül, mintha gyanítanának valamit, és Mrs. Coulter mintaháziasszony-álarca menten szertefoszlott.

Ama lázasan sugdosott: retteg az aranymajom daimóntól mert élő denevérek szárnyát tépkedi.

– Nincs vele más is? – kérdezte Will. – Katonák vagy ilyesmi?

Ama nem tudta. Katonát nem látott, de a helybéliek emlegetnek különös, ijesztő férfiakat, talán az éjszakai hegyoldalakon kísértő szellemek... De hát a hegyekben mindig is jártak szellemek, nincs, aki ne tudná. Lehet, hogy semmi közülük az asszonyhoz.

Nézzük csak, morfondírozott Will, ha Lyra odabenn van a barlangban, Mrs. Coulter pedig nem teszi ki onnan a lábát, látogatást kell tennem náluk.

– Mi ez a gyógyszer, amit mondtál? Hogyan kell használni?

Ama elmagyarázta.

– És hol van most?

Otthon, felelt a kislány. Biztos helyen.

– Értem. Akkor egy lépést se tovább, maradj le. Ha összefutnátok az asszonnyal, nem szabad elárulnod, hogy ismersz. Azt se tudod, hogy a világon vagyunk, én meg a medve. Mikor hozol neki élelmet legközelebb?

Fél órával napszállta előtt, válaszolta Ama daimónja.

– Hozd majd magaddal az orvosságot – mondta Will. – Itt várlak.

A kislány rosszat sejtve nézett a fiú után. Nyilván nem hiszi, amit a majom daimónról az imént mondott neki, különben nem indulna meggondolatlanul a barlang felé.

Will amúgy nagyon ideges volt. Pattanásig feszült minden érzéke, észlelte a fénypázmákban úszó legparányibb rovar is, minden egyes levél rezdülését, a felhők vonulását, holott le nem vette a szemét a barlang szájáról.

– Balthamosz – súgta, és az angyal-daimón piros szárnyú, élénk szemű csöpp madár alakjában szállt a vállára –, maradj mellettem, és figyeld a majmot.

– Jobbra – intette velősen Balthamosz.

Will a barlangszájnál aranyos fényfoltot pillantott meg, arca volt, szeme, melyet rájuk meresztett. Alig húsz lépés választotta el tőlük. Will lába földbe gyökerezett, az aranymajom hátranézett a barlangba, beszólt, aztán visszafordult.

Will megtapogatta a kés nyelét, és újra nekiveselkedett.

Mire a barlanghoz ért, az asszony már felkészült a fogadására.

Kényelmesen ült a kis tábori székben, ölében könyv; higgadtan méregette a fiút. Khaki útiruhát viselt, de olyan jól állt szép alakján, hogy a legfinomabb szalonnak is díszére vált volna, a blúzára tűzött piros virágfürt, akár a legpazarabb ékszer. Haja ragyogott, sötét szeme csillámokat szórt, csupasz lábszára aranyosan fénylett a napon.

Mosolygott. Will kis híján viszonozta, nem szokott hozzá ennyi édes gyöngédséghez egy női mosolyban, zavarba jött tőle.

- Te vagy Will – mondta a nő halk, ellenállhatatlan hangján.
- Honnan tudja nevemet? – kérdezte nyersen Will.
- Lyra ismételteti álmában.
- Hol van?
- Biztonságban.
- Látni akarom.
- Akkor gyere – mondta az asszony, fölkelt, és a székre ejtette a könyvet.

Mióta szóba elegyedtek, Will most először nézett a majom daimónra. A szőre hosszú, fényes, mintha minden szőrszál aranyból lenne, és sokkal selymesebb, mint az emberé, pici arca és keze fekete. Will legutóbb dühtől eltorzultan látta ezt az arcocskát azon az estén, mikor ő és Lyra visszalopták az aletiométert Sir Charles Latrom oxfordi házából. A majom foggal esett neki, de Will meglengette a kést, visszaverve a daimónt, így becsukhatta azt a bizonyos ablakot, amely mögött Lyrával már egy másik világban voltak. Ez a majom az ő hátába többé nem kerül, az egyszerű biztos, gondolta Will.

De hát Balthamosz ott volt a posztján madár-alakban, Will óvatosan elindult a barlang padlatán Mrs. Coulter sarkában a homályban fekvő kis alakhoz.

Ott feküdt alva a legjobb barátja. Milyen kicsinek tetszik most a lány! Meghökkenetette, hogy mindaz az erő, az a tűz, ami Lyrában munkál, ilyen ártatlan szelídség képét öltheti, míg alszik. Nyakára fényes szőrű borz alakjában simult Pantalaimon: Lyra haja csatakosan hullott a homlokába.

Will letérdelt, és félresimította a haját. A lány arca tűzelt. Will a szeme sarkából észrevette, hogy az aranymajom ugrásra kész, már ott a keze a kés markolatán, de Mrs. Coulter icipicit megrázta a fejét, és a majom lecsillapodott.

Will anélkül, hogy mutatta volna, eszébe véste a barlang belsejét: minden sziklatömb alakját, méretét, a padló lejtését, a mennyezet pontos magasságát a lány fölött. Sötétben kell majd kitalálnia innen, és szemlére később nem nyílik alkalom.

- Láthatod, semmi baja – mondta Mrs. Coulter.
- Miért tartja itt? Miért nem hagyja fölédredni?
- Ülünk le egy percre.

Mrs. Coulter nem a székébe ült, hanem Will mellé a mohalepte sziklákra a barlang bejáratánál. Olyan jóságos volt a hangja, olyan szomorú bölcsesség sütött a szeméből, hogy Will bizalmatlansága nőttön-nőtt. Úgy érezte, a nő minden szava hazugság, minden mozdulata burkolt fenyegetés, minden mosolya álnok színlelés. Hát akkor neki is csaláshoz kell folyamodnia, el kell hitetnie magáról, hogy senki. De hiszen akárhány tanár, rendőr, gondozó, szomszéd érdeklődését a személye vagy az otthona iránt el tudta altatni idáig: eddigi élete felkészülés volt a mostani alkalomra.

Semmi hiba, szögezte le magában. Nem fog ki rajtam.

– Innál valamit? – érdeklődött Mrs. Coulter. – Én is veled tartok. Nincs mitől félned. Nézd csak.

Kettőbe vágott valami barnás, ráncos gyümölcsöt, és zavaros levét kinyomta két kis pohárba. Az egyikbe beleivott, a másikat Willnek nyújtotta, aki szintén kortyolt egy keveset: üdítő, jóízű ital.

– Hogyan találtál ide? – kérdezte Mrs. Coulter.

– Nem volt nehéz a nyomára akadnom.

– Veszem észre. Nálad van Lyra aletiométere?

– Igen – felelte Will. Azt, hogy leolvasni képes-e, meghagyja fejtörőnek.

– És ha jól tudom, van nálad egy kés.

– Sir Charles mondta, igaz?

– Sir Charles? Jaj, persze – Carlo. Igen, ő. Állítólag nem akármilyen. Megnézhetném?

– Dehogy, hova gondol – válaszolta Will. – Miért tartja itt Lyrát?

– Mert szeretem őt – így Mrs. Coulter. – Mert az anyja vagyok. Rettenetes veszély fenyegeti, és nem hagyom, hogy bántódása essék.

– Miféle veszély? – kérdezte Will.

– Nos... – kezdte az asszony, és a földre tette a poharát, hajoltában előrebukott a haja zuhataga. Mikor ismét fölegyenesedett, két kézzel simította hátra a füle mögé, Willt meglegyintette valami finom parfüm és a női test friss illata, feszélyezte a dolog.

Ha Mrs. Coulter észrevette is rajta, nem mutatta. Tovább beszélt:

– Nézd, Will, fogalmam sincs, hogyan ismerkedtél össze a lányommal, mennyit tudtál meg róla mostanáig, arra végképp nem esküdnék meg, hogy méltó vagy a bizalmamra; ugyanakkor torkig vagyok már a hazudozással. Úgyhogy tessék, elmondom, mi az igazság. Megtudtam, hogy a lányomat éppen azok fenyegetik, akikhez egykor tartoztam – az egyház. Nyíltan ki mondom, szerintem meg akarják ölni. Ezért válaszút elé kerültem: az egyháznak engedelmeskedem vagy a lányomat mentem meg. Mert hűségesen szolgáltam ám az egyházat. Hitbuzgalomban senki nem tett túl rajtam, az

életemet szenteltem neki, szenvedéllyel munkálkodtam érte. De megszületett a lányom... Tudom, hogy kiskorában nem gondoskodtam róla úgy, ahogyan kell. El is vitték tőlem, idegenek nevelték. Talán ezért nem akarózik bízni bennem. De mikor nagyobbacska lett, rádöbentem, micsoda veszély les rá, és immár harmadszor teszek kísérletet arra, hogy megmentsem. Meg kellett tagadnom a hitemet, hogy elrejtőzzem ide az isten háta mögé abban a meggyőződésben, hogy nem érhet baj; de lám, te milyen könnyedén megtaláltál – ugye megérted, hogy ez nagyon aggaszt? Az egyház sem lehet messze. És ők meg akarják ölni, Will. Semmiképp sem hagynák életben.

– Miért? Miért gyűlölik ennyire?

– Mert feltételezik, hogy megcselekszik valamit. Nem tudom, hogy mit, bárcsak tudnám, mert annyival is jobban őrizhetném őt. A gyűlöletükben vagyok csak biztos, meg abban, hogy nem ismernek irgalmat.

Mrs. Coulter közel hajolt, és lázas aggodalommal suttogott:

– Miért is kötöm az orrodra? Megbízhatok benned egyáltalán? Kénytelen vagyok. Innen nincs hova szöknöm, sehol máshol nem húzhatom meg magam. És ha Lyrának jó barátja vagy, talán a barátságodba fogadsz engem is. Nagyon rászorulok. Segítségre van szükségem. Minden összeesküdött ellenem. Az egyház Lyrával is, velem is végez, ha ránk talál. Itt vagyunk a lányommal egy barlangban, Will, és az összes világok valamennyi hatalma ránk vadászik. A nyomunkra akadtál, ebből kiderül, mennyit ér ez a bűvőhely. Miben töröd a fejed, Will? Mit akarsz?

– Miért kényszeríti alvásra? – kérdezte Will, mintha idáig mit se hallott volna.

– Hagynám felébredni? Azon nyomban kerekelt oldana. A biztos halálba.

– De miért nem beszéli meg velem, és bízva rá a döntést?

– Azt hiszed, meghallgatna? Vagy ha meghallgat is, hinne nekem? Gyűlöl engem, Will. Ezt tudnod kell. Megvet. Én... jaj, ki sem tudom mondani... olyan nagyon szeretem, hogy föladtam mindent – nagyszerű hivatást, boldogságot, rangot, gazdagságot – mindent, de mindent, itt tengődöm a hegyek között száraz kenyéren, fanyar bogyon csak azért, hogy megóvjam a lányom. És ha ehhez az kell, hogy egyfolytában aludjon, hát teszek róla. Életben kell tartanom. Érted nem tenne meg ennyit az anyád?

Willt megbotránkozttatta, felbőszítette, hogy Mrs. Coulter nem áttal az ő édesanyjára hivatkozni. Zavarát tetézte a rádöbbenés: az anyja valóban nem védte meg őt soha, neki kellett mindig védelmeznie a mamát. Mrs. Coulter tehát jobban szereti Lyrát, mint Elaine Parry őt, Willt? Ez így nem igazságos, hiszen az ő édesanyja beteg.

Mrs. Coulter vagy nem sejtette, micsoda érzelmi vihart kavart néhány szavával, vagy iszonytató okosan intézte az egészséget. Gyönyörű szeme sze-

liden pihent az elvörösödő, kínosan fészkelődő Willen; Mrs. Coulter egy másodpercig nyugtalanítóan hasonlított a lányára.

– Na de mégis, mit tervezel? – firtatta.

– Meggyőződtem arról, hogy Lyra életben van, és amennyire meg tudom ítélni, jó kezekben. Ennyi volt a dolgom. Most már indulhatok Lord Asriel-hez, hogy a megállapodás értelmében a segítségére legyek.

Az asszony ezen meglepődött kissé, de uralkodott magán.

– Csak nem? Én úgy gondoltam, segíthetnél rajtunk – mondta igen higgadtan: kérdezett, nem könyörgött. – A késsel. Láttam mit műveltél Sir Charles házában. Biztonságba juttathatnál vagy nem? Egérutat nyerhetnék.

– Megyek – állt föl Will.

Az asszony a kezét nyújtotta. Fanyar mosoly, vállvonás, fejbólintás, mintha elismerné ellenfele ügyes húzását a sakktáblán: testbeszéde ezt fejezte ki. Will azon kapta magát, hogy rokonszenvezik vele, mert olyan bátor, olyan, mint Lyra, csak bonyolultabb, sokszínűbb, mélyebb. Hogy is ne tetszene?

Will megszorította hát a felé nyújtott kemény, hűvös, sima kezét. Az asszony az aranymajom felé fordult, aki végig ott gubbasztott mögötte; tekintetváltásukat Will nem tudta mire vélni.

Aztán Mrs. Coulter ismét órá nézett és mosolygott.

– Minden jól – búcsúzott Will.

– Minden jól, Will – hangzott a halk felelet.

Will kiment a barlangból, közben végig a hátában érezte Mrs. Coulter pillantását, de egyszer sem nézett vissza. Amát nem látta sehol. Követte az utat visszafelé, míg meg nem hallotta fönt a vízesést.

– Hazudik – közölte Iorek Byrnisonnnal fél órával később. – Már hogyne hazudna. Úgy rákapott, hogy csak hazudni tud, még ha baja származik is belőle.

– Mondd már, mi a terved – ösztökélte a sziklák közti hófolton hasmánt napfürdőző medve.

Will fel-alá járkálva rágódott a kérdésen, hogy beválna-e ezúttal is a Headingtonban alkalmazott csel: a késsel átjutni egy másik világba, és közvetlenül Lyra mellett visszametszeni ide, áthúzni a lányt és becsukni az ablakot. Világos, hogy ez a megoldás, mit tépelődik rajta annyit?

Balthamosz átlátott a szitán. Napfényvillódzásban remegő hópára anyaglalakjában megjegyezte:

– Ostobaság volt szóba állnod velem. Megveszel azért, hogy újra találkozzatok.

Irek mély, halk morgást hallatott. Balthamoszt pisszegi le, vélte először Will, majd némi megdöbbenéssel helyesbített: hoppá, a medve egyetért az anygallal. Mostanáig nemigen foglalkoztak egymással, olyannyira eltérő létmódjaik okán, de nem is volt kérdéses, hogy az adott helyzetet azonosan ítélik meg.

És Will húzta ugyan a száját, de igazat kellett adnia nekik. Mrs. Coulter meghódította. Csak ő jár a fejében; Lyra kapcsán azt latolgatja, felnőtt fővel anyja képe mása lesz-e, az egyhásról az jut eszébe, hogy ez az asszony hány szentéletű férfit baponázhatott meg, a tulajdon halott édesapjára gondolván se firtat egyebet, mint hogy gyűlölte vagy csodálta volna ezt az asszonyt; ha meg az édesanyjára gondol...

Elszorult a szíve. Távolabb vonult a medvétől, megállt egy szirtfokon, ahonnan beláthatta az egész völgyet. A kristálytiszt levegőben koppanások nesze, mintha fát vágnának valamerre, a juhok nyakán a vaskolompok tompa döndülése, levélzörgés alatt a fák csúcsai közt. Nem sikkadt el egyetlen sziklaüreg a szemhatáron, sem a haldokló áldozatra lecsapó dögmadaraj sok-sok mérföldre.

Semmi kétség: Balthamosz fején találta a szöveget. Az asszony megigézte. Mi sem jólesőbb, kívánatosabb, mint elmerengni azon a szépséges szempáron, a behízelt hangon, a mozdulaton, amellyel a fényes haját hátrasímtotta.

Will erőt vett magán: merőben új hang ért el hozzá, távoli moraj.

Forgolódott, hogy vajon honnan jöhet, aztán betájolta: észak felől, ahonnan ők is Iorekkel.

– Léghajók – szólalt meg a medve. Will összerezsent, mert észre sem vette a mellélopózó hatalmas állatot. Ugyanarra kémleltek mindketten, a hátsó lábán felemelkedő Iorek még egyszer olyan magas volt, mint ő, és feszülten meresztette a szemét.

– Mennyi?

Nyolc darab – közölte kisvártatva Iorek, aztán Will is megpillantotta őket, kis pacnik zsinórban.

– Szerinted mikorra érhetnek ide? – kérdezte Will.

– Befutnak nem sokkal napnyugta után.

– Akkor nem lesz még valami sötét. Kár.

– Mi a terved?

– Nyílást metszek, hogy Lyra átjuthasson egy másik világba, de az anyja itt rekedjen. A kislánynál van valami szer, amitől Lyra felébred, de az adagolás módjáról nem nyilatkozott egyértelműen, tehát velünk kell jönnie a

barlangba. Amúgy nem akarnám veszélybe sodorni. Hajlandó volnál Mrs. Coulter figyelmét elterelni arra az időre?

A medve mordult egyet és behunyta a szemét. Will az angyalt kereste, kicsapódott páracseppek körvonalazták alakját a késő délutáni égen.

– Balthamosz – szólt hozzá –, visszamegyek az erdőbe, hogy biztonságos helyszínt keressek az első vágáshoz. Kérlek, őrködj, figyelmeztess, ha az a nő vagy a daimónja közelít hozzám.

Balthamosz bólintott, lerázta a vizet a szárnyáról. Aztán elhussant a hideg levegőben a völgy fölé, Will pedig kutatni kezdett Lyra számára biztonságos világ után.

A vezérléghajó szikrázó, zúgó dupla rekeszfalában elközelgett a szita-kötők kikelése. Lady Salmakia a fémeskék példány repedező gubója fölé hajolva bontogatta a nyálkás szárnyakat, ügyelve, hogy az összetett szem elsőnek az ő arcát pillantsa meg; a felajzott idegeket csillapítandó duruzsolta a maga nevét a tündökletes jövevénynek, hogy megtanítsa neki, kivé lett.

Tialys lovagra percekben belül ugyanez a feladat várt. Egyelőre üzenetet továbbított a mágnesrezgéses hangverőn, és teljesen lekötötte a vonómozgatás és az ujjmunka.

Az üzenet így hangzott:

LordRoke-nak

Hozzávetőleg három óra választ el a völgybe érkezés becsült idejétől. A Egyháztanácsi Büntető Törvényszék landolás után késedelem nélkül különítményt indít a barlangba.

Két alegységből áll. Az első betör a barlangba, végez a gyermekkel; a fejét levágják, felmutatható bizonyítékul. Lehetőség szerint élve fogják el az asszonyt, de végső esetben őt is megölik.

A második alegység élve fogja el a fiút.

A fennmaradó erők megtámadják Ogunwe király gyroptereit. Úgy számítják, hogy a gyroptereket a léghajók kissé megelőzik a helyszínen. Lady Salmakia és én parancs szerint hamarosan elhagyjuk a léghajót, és egyenesen a barlanghoz röpkölnünk, ahol a leány védelmére kelünk az első alegységgel szemben, feltartóztatva a támadókat az erősítés érkezéséig.

Visszajelzést várunk.

A válasz nem késett.

Tialys lovagnak

A jelentést vettük, a terv kissé módosul.

Feltétlenül el kell kerülni a legrosszabbat, az ellenségnek esélye sem maradhat arra, hogy a gyermeket megölje, ön és Lady Salmakia működjenek együtt a fiúval. Amíg nála a kés, ő kezdeményez, ha tehát megnyit egy másik világot és átviszi a leányt, ebben ne akadályozzák, tartsanak velük. Mindenkor maradjanak mellettük.

Tialys lovag ezt válaszolta:

Lord Roke-nak

Üzenetét vettük és megértettük. A Lady és én azonnal indulunk.

Az apró kém becsukta a hangverőt és összecihelődött.

– Tialys – sügták a sötétből –, most kel ki. Jöjjön gyorsan.

Tialys felszökött a merevítésre, ahol a szitakötője világra küzdötte magát, és gyöngéden lehántotta róla a gubó maradékát. A nehéz, szilaj főt becézve igazgatta a még nedves, felpöndörödött csápokat, engedte, hogy a frissen kelt jószág elteljen a bőre ízével, hogy tökéletesen uralhassa.

Salmakia már szerszámozta a szitakötőjét a mindenhová magával hordott készletből: pókfonál gyepelő, titániumkengyel, kolibribőr nyereg, úgyszólván súlytalan mind. Tialys sem húzta az időt, gondosan feszítette-lazította a szíjakat rovarja testén. Haláláig nem kerül le róla a hám.

Aztán a vállára vetette a pakkot, és nyílást metszett a léghajó olajos szövethártyáján. A lady, aki közben felpattant a szitakötője hátára, kiugratott a tomboló, vad szelek közé. A hosszú, törékeny szárnyak remegve hatoltak a szabadba, de aztán a röptetés öröme feledtette a megpróbáltatást. Néhány másodperc, és Tialys is kiszökött tüzes paripáján a gyorsan sűrűsödő alkonyatba.

Fölfelé vitették magukat a jeges légörvényekkel, s rövid tájékozódást követően a völgy felé vették az irányt.

12

A szakítás

Sötétedéskor a következőképpen álltak a dolgok. Őrtornyában fel-alá járkált Lord Asriel. Feszülten figyelte a mágnesrezgéses hangverő mellett ülő kis alakot, a szokásos jelentéseket máshová utalták, elméje csakis a lámpa alatti kőkockán feltűnő híreken csüggött. Ogunwe király a gyroptere vezetőfülkéjében lázasan ötölt tervet az Egyháztanácsi Törvényszék szándékának megghiúsítására, felhasználva az epetőr helyszínen szerzett értesüléseit. A navigátor számadatokat firkált egy papírszeletkére és a pilóta orra alá nyomta. A lényeg, hogy sietni kell: döntő jelentőségű lehet, ha csapataik elsőnek érnek földet. A gyropter gyorsabb, mint a léghajó, de van némi lemaradásuk.

Az Egyháztörvényszék léghajóin a Svájci Gárda szemlét tartott az arzenálja felett. Ípuskáik ötszáz lépésről is halálos sebet okozhatnak, az íjász percnként tizenötször képes újratölteni. A nyílveszőt a végén csigavonalban futó farokszárny pörgeti, puskával sem célozhat senki pontosabban. És persze a nesztelenség óriási előny.

Mrs. Coulter ébren feküdt a barlang bejáratánál. Az aranymajom dúlt-fúlt, nem találta a helyét: a denevérek kirajzottak a sötétbe, nem volt kit gyötörni. Mrs. Coulter hálósákja körül ödöngött, és kérges ujjacskáival szétkent a sziklán egy-egy betévedő szentjánosbogarat.

Lyra is feküdt, kihevülten, és csaknem ugyanilyen nyugtalanul, habár mély, mély álomban, teljes öntudatlanságban a főzettől, melyet alig egy órája diktált belé az anyja. Egy gyakori álma újra visszatért, szánalom, düh s a rá jellemző konok indulat nyögései szakadtak fel mellkasából, torkából, Pantalaimon pedig borzfogai csikorgatásával mutatta ki együttérzését.

Nem messze, az erdei ösvény szél tépázta fenyői alatt Will és Ama szedték lábukat a barlang irányába. Will megpróbálta elmagyarázni Amának, hogy mire készül a barlangban, de a kislány daimónja egy kukkot sem értett az egészből, amikor pedig a fiú ablakot vágott és megmutatta neki, a kislány majdnem elájult, úgy megrémült. Willnek mellőznie kellett minden hirtelen mozdulatot, uralkodnia a hangján, nehogy elijessze, a port Ama semmi áron nem volt hajlandó kiadni a kezéből, sőt a szer alkalmazásának mikéntjét is megtartotta magának. Will végül nem tehetett mást, annyit mondott, hogy „Legyél nagyon halk, és kövess”, és remélte, hogy így is lesz.

A páncélos Iorek is ott volt a közelben, hogy a léghajók legénységét feltartóztassa addig is, míg Will végez. Egyikük sem tudott azonban Lord Asriel erőinek bekerítő hadműveletéről: a szél sodort ugyan távoli kereplést Iorek füléhez, de ellentétben a léghajó-hajtóművek bögésével a gyropter-csattogás merőben ismeretlen volt előtte, nem fogta fel, mit jelent.

Balthamosz tisztázhatta volna a helyzetet, de Willel újfent nehezen jöttek ki. Miután Lyrát megtalálták, az angyal ismét begubózott a gyászába: hallgatag volt, szórakozott és rosszkedvű, Emiatt Amával is akadozott a párbeszéd.

Megálltak az úton, Will beleszólt a levegőbe:

– Balthamosz, itt vagy?

– Itt – felelte színtelen hangon az angyal.

– Balthamosz, kérlek, maradj mellettem. Figyelmeztess a veszélyre. Szükségem van rád.

– Még nem mondtam fel – közölte az angyal.

Többet nem húzott ki belőle Will.

Odafenn a légörvényeken hanykolódó Tialys és Salmakia suhant át a völgyön, a barlangot keresték. A szitakötők amúgy kezesek lettek volna, de a hideget rosszul tűrték, ráadásul vérszesen taszigálta őket a vad szél. Lovasaik a fák oltalmába irányították őket, aztán ágról ágra röpködve keresték az utat a gyűlő homályon át.

Will és Ama a szeles, holdvilágos estében kiszemelte a barlang szájához legközelebb eső, de még látótávolon kívüli pontot. Ez történetesen egy út menti busa cserje volt: a fiú itt vágott ablakot.

Egyetlen világot talált csak, ahol a talaj szintje azonos: merő csupasz szikla, a csillagos égről szikrázó hold verte sugaraival a csontsápadt, lekoptatott alapot, amelyen apró rovarok araszoltak, cicergésükkel, zsongásukkal valami nagy-nagy némaságot verve fel.

Ama átbújt a nyomában, mint a motolla érintgette össze az ujjai hegyét, hogy védelmet nyerjen a rettenetes ördögfajzatoktól, melyek itt bizonyára kísértének; daimónja azonnal alkalmazkodott a környezethez, gyíkká változott, és gyors lábon siklott a köveken.

Will új gondot észlelt. Nem volt más, mint hogy a sápadt sziklák lámpás-ként tündökölnek majd, ha megnyitja az ablakot Mrs. Coulter barlangjába. Széleseben kell metszenie, keresztülhúznia Lyrát, majd ismét zárnia. Az ébresztés ráér ebben világban, kívül a veszélyzónán. Megállt a vakító meredeken, és így szólt Amához:

– Nagyon gyorsan kell csinálnunk, teljes csöndben. Suttogni sem szabad.

A kislány megértette, habár szörnyen félt. A csomagocska a porral a blúza oldalsó zsebében lapult: már vagy tucatszor ellenőrizte, megvan-e

még, daimónjával amúgy számtalanszor elpróbálták a műveletet, úgyhogy vaksötétben is sikerülni fog, ez biztos.

Másztak tovább, Will értő szemmel mérte a távolságot, mígnem úgy becsülte, most már jócskán benn járnak a barlangban.

Fogta a kést, és épp csak akkora ablakot vágott, hogy átkémlelhessen, akkora köröcskét, amekkorát a hüvelykjével és a mutatóujjával vájhatott volna.

Gyorsan odavitte a szemét, nehogy átszökhesse a holdfény, és benézett. Stimmel: jól számított. Látja maga előtt a barlang száját, azon túl a sziklák sötét kontúrjait az éjszakai égbolton. Amott alszik Mrs. Coulter, mellette arany daimónja, még a majom henyén kunkorodó farka is kivehető a hálózsákon.

Más szögből közelítve megpillantotta a sziklát is, amely mögött Lyra fekhelye van. De nem látta a lányt. Túl közelről próbálkozik talán? Becsukta az ablakot, tett egy-két lépést hátra, és új ablakot nyitott.

A lányt nem találta.

– Figyelj – fordult Amához és a daimónjához –, a nő elmozdította, sehol se látom. Át kell bújniom, hogy felderítsem a barlangot, és amint megvan, metszek. Állj messzebb, nehogy véletlenül megsebesítsek visszafelé. Ha bármi okból ottragadok, az ablaknál várj, ahol átjöttünk.

– Mindkettőnknek át kell bújni – mondta Ama –, mert én tudom hogyan kell felkelteni, te meg nem, és a barlangban is jobban kiismerem magam mint te.

A kislány konok arcot vágott, összepréselte az ajkát, ökölbe szorította a kezét. Gyík daimónján lüktető tokalebeny nőtt. Will beadta a derekát.

– Hát jó. De gyorsan kelünk át, hang nélkül, és bármit mondok, nincs vita, megértetted?

A kislány bólintott, és ismét ellenőrizte, ott van-e még a zsebében a gyógyszer.

Will kis nyílást metszett egészen lent, átkémlt, gyorsan kitágította, aztán egy szempillantás alatt keresztülmászott rajta négykézláb. Ama nyomban követte, az ablak talán ha tíz másodpercig volt nyitva.

Lekuporodtak a barlang padlóján egy nagy szikla mögé, oldalukon Baltamosz, madár képében; némi időbe telt, mire a másik világ káprázatos holdfényárja után igazából láttak valamit. A barlangbelső sötétjében hangok, bőséggel: a fák közt zúgott a szél, de nem nyomhatott el egészen egy másik neszt. Egy léghajó hajtóműve zúgott, nagyon is közel.

Will jobbában a késsel óvatosan felágaskodott és körültekintett.

Ama ugyanígy tett, bagolyszemű daimónja is forgolódott: Lyra azonban nem volt a barlangnak ebben a végében. Ez egyértelművé vált.

Will a szikla pereme fölött hosszan vizsgálta a bejáratot, ahol Mrs. Coulter és a daimónja feküdtek mély álomba merülve.

Elcsüggedt a szíve. Lyra is ott hevert az álom mély eszméletlenségében Mrs. Coulter oldalán. Kontúrjuk egyéolvadt a homályban, nem csoda, ha a lány észrevétlen maradt idáig.

Will megérintette Ama kezét, és odamutatott.

– Nagyon ügyesek leszünk, és kész – súgta.

Történőben volt valami odakinn. A léghajók túlharsogták a szél zúgását, fények is imbolyogtak a fák ágai között. Minél előbb ragadják el innen Lyrát, annál jobb, most kell odarontani, mielőtt Mrs. Coulter felocsúdna, metszeni, átvonszolni Lyrát a biztonságos túlonani világba, és visszacsukni mindent.

Mindezt megsúgta Amának. A kislány bólintott.

De mire nekiveselkedett, fölébredt Mrs. Coulter.

Az asszony megmozdult, mondott valamit, mire nyomban talpra szökent az aranymajom. Will látta a körvonalait a barlang szájában: minden idegszálával figyelt. Felült Mrs. Coulter is, és szemellenzőt formált a kezéből, mert bántotta a fény.

Will balja szorosan fonódott Ama csuklójára. Mrs. Coulter fölkel, nap-pali ruhában, ruganyos, élénk mozgása nem arra vallott, hogy aludt volna mostanáig. Végig ébren volt, meglehet. Az aranymajom meg ő a barlang szájából lestek kifelé, miközben a léghajók fényszórói facsúcsok fölött jobbra-balra inogva pásztázták az eget, és férfiak ordítottak intelmeket, vezényszavakat; itt lépni kell, mégpedig azonnal.

Will megszorította Ama csuklóját, és mozgásba lendült, kétrét görbedt, szemét a földre szegezve, nehogy megbotoljon.

Lyra oldalán termett, a lány mélyen aludt, Pantalaimon a nyaka köré gömbölyödött; Will a kést emelve megfeszített figyelemmel tapogatózott, egy másodperc és már meg is van a nyílás, melyen át Lyrát biztonságba menekítik.

Ekkor azonban fölpillantott. Mrs. Coulterre. Az asszony szó nélkül ránézett, az égboltnak a barlangfalon tükröződő káprázata megvilágította az arcát, és ez az arc egy másodpercre nem is az ő arca volt, hanem Will anyjáié, csupa szemrehányás, és a fiúnak szívébe hasított a bánat; mikor szúrta a késsel, az elméje elkalandozott a hegyétől, a kés szétpattant, és darabokban esett le a földre.

Eltört.

Ezzel már sehonnan se vájhatja ki magát.

Amához fordult.

– Keltsd fel. Azonnal.

Fölállt, harcra készen. Azzal kezdi, hogy a majomnak kitekeri a nyakát. Felkészült rá, hogy az állat nekiugrik; kapcsolt, hogy a kés markolata ott van még a kezében, azzal is ütlegetheti.

De nem támadott sem az aranymajom, sem Mrs. Coulter. Az asszony úgy helyezkedett, hogy lássék a kezében tartott pisztoly, a beszökő fény felfedte Amát, amint port szór Lyra felső ajkára, és daimónja farkincáját használva ecsetnek, az orrlükába sepregeti, amit nem szippant fel magától.

Will új hangokat hallott odakintről, nem csupán léghajóböngést. Ismerős volt, mintha a saját világa türemkedne át ide: helikopter csattogása. És sorra jöttek, a nyughatatlan fákat mind több fény szabdalta: élénkzöld görögtűz.

Mrs. Coulter egy pillanatra elfordult, mikor a füléhez érték a kinti hangok, de a fiúnak kevés volt ennyi idő arra, hogy odairamodjon és elragadja tőle a fegyvert. Az ugrásra kész majom daimón átható tekintete rezzenéstelenül szegeződött Willre.

Lyra mozgolódott, nyöszörgött. Will lehajolt, és megszorította a kezét, Ama daimónja Pantalaimont noszogatta, kókadó fejét emelgette, sugdosott neki.

Odakint ordítás harsant, és az égből lepottyant egy férfi, rémítő becsapódás alig öt lépésre a barlang bejáratától. Mrs. Coulter nem ijedt meg, hűvösen végigmérte a férfit, aztán Willre nézett ismét. Egy másodperc múlva puskaropogás fentről, aztán kitört a tűzharc, az égen robbanások, lángcsóvák löfegyverek dördülése.

Lyra nagy erőfeszítéssel próbált magához tért, zihált, nyögött tápáskodott, de minduntalan visszahanyatlott még; Pantalaimon ásítózott, nyújtózott, a másik daimont hessegette, dülöngélt mert izmai egyelőre nem engedelmekedtek akarátának.

Will a barlang aljáról gondosan összeszedte a kés szilánkjait. Nem most kell rágódni a törtéteken vagy a javíttatáson, de ő a kés hordozója, tehát biztonságba kell helyeznie. Óvatosan emelt fel minden megtalált darabot – idegeibe mindannyiszor belesajdult elveszített két ujj –, és a tokba csúsztatta. Könnyen észrevette valamennyit, mert a fémen megcsillantak a kinti villanások: hét töredék, a legkisebbik a késhegy. Hiánytalanul összegyűjtötte őket, ezután próbált csak kiigazodni a barlang előtt zajló csatán.

A fák fölött valahol léghajók lebegtek, emberek csúsztak le kötélhágcsón, de a nagy szélben a pilóták nehezen tartották egyhelyben a gépüket. Időközben az első gyopterek is megérkeztek a szirthez. Egyenként landolhattak csak, az afrikai lövészeknek a szirtfalón kellett leereszkedniük. Egyiküket leszedte valamelyik ügyes kezű lövész egy hányt-vetett léghajóról.

Mindkét félnek sikerült már földre juttatni néhány egységet. Veszteségeket szenvedtek a levegőben, sebesültek heverték a szirten és a fák közt. De a barlangot még érte el senki, a hatalom itt egyelőre Mrs. Coulter kezében volt.

Will a lármát túlkiabálva megkérdezte:

- Mi a szándéka?
- Fogságban tartlak titeket.
- Mint túszoikat? Kit érdekel? Meg akarnak ölni úgylis.
- Az egyik fél bizonyára – felelte az asszony –, a másik szerintem nem feltétlenül. Bízunk az afrikaiak győzelmében.

Jókedvűen csengett a hangja, és a kísérteties fényben Will látta, hogy arcáról öröm, elevenség, tetterő sugárzik.

- Maga törte el a kést – mondta neki.
- Méghogy én? Nekem éppen kellett volna, hogy megússzuk. Te törted össze.

Lyra izgatott hangja szólalt meg:

- Will? – hebegte. – Itt van Will?
- Lyra! – térdelt le mellé a fiú. Ama felültette.
- Mi történik? – kérdezte Lyra. – Hol vagyunk? Jaj, Will, azt álmodtam...
- Egy barlangban vagyunk. Ne kapkodj, még elszédülsz. Csak nyugodtan. Szedd össze magad. Naphosszat csak alszol már mióta.

Lyrának leragadoztak még a pillái, folyton ásítania kellett, de fel akart kelni mindenáron; Will a karja alá csúsztatta a vállát, hogy szinte egész súlyával ránehezedhessen, és föltámogatta. Ama félénken figyelte őket, a különös lánytól, miután felébredt, már nagyon tartott. Will boldogan szívta be Lyra álmittas testének szagát: itt van, megvan.

Leültek egy sziklára. Lyra Will kezét szorongatta és a szemét dörgölte.

- Mi van most, Will? – lehelte.
- Ama szerzett valami port, hogy fölébresszen – magyarázta halkán Will; Lyra csak most vette észre a kislányt, és hálásan érintette meg a vállát. – Jöjtem, amint tudtam – folytatta Will –, de idegyűltek katonák is. Kimegyünk innen, amint lehet.

Kint tetőfokára hágott a láрма és a zűrzavar, egy gyroptert telibe talált valamelyik léghajó géppuskasorozata, miközben ugráltak róla a lövészek, nemcsak a légénység veszett ott, a masina ki is gyulladt, a leszállóhely használhatatlanná vált.

Közben egy másik léghajó tisztást talált lejjebb a völgyben, a nyílpuskások futva igyekeztek erősítésnek társaikhoz. Mrs. Coulter a barlangbejáratból kísérté figyelemmel az eseményeket, egyszer csak fölemelte a pisztolyt, mindkét kezével megtámasztotta, és pontosan célzott, mielőtt elsütötte. Will

villanni látta a fegyver csövét, de a robbanások, a puskaropogás elnyomott minden más hangot.

Merészelve csak még egyszer, odarohanok és leütöm, gondolta Will, és odasúgta volna Balthamosznak is, csakhogy az angyalnak híre-hamva sem volt. Will elkéserevedve látta, hogy angyal alakban reszket és sír a barlang oldalához bújva.

– Balthamosz! – szólt rá Will. – Mi ütött beléd? Hiszen nem bánthatnak! Segítened kell nekünk! Értesz a verekedéshez – ne mondd, hogy nem, nem vagy te gyáva –, és rád szorulunk...

Az angyalnak nem maradt ideje válaszolni, mert történt valami.

Mrs. Coulter sikoltva kapott a bokájához, ezzel egyidejűleg az aranyamajom kejesen acsarogva markába kaparintott valamit a levegőben.

Harsány – mégis *csöppnyi* – női hang hallatszott a majom karma közül.

– Tialys! Tialys!

Icipici nő, talán ha akkora, mint Lyra keze, a majom pedig már rángatta is az egyik karját, de úgy, hogy feljajdult belé. Ama tudta, a majom addig nem nyugszik, míg tőből ki nem szakítja, de ekkor Will odaugrott Mrs. Coulterhez, látva, hogy elejti a pisztolyt.

Ő pedig elkapta – Mrs. Coultert mintha megbabonázták volna; Will rádöbent, hogy különös patthelyzet állt elő.

Az aranymajom és Mrs. Coulter sóbálvánnyá dermedt. Az asszony arca eltorzult a fájdalomtól és a dühtől, de nem mert mozdulni, mert a vállán ott állt egy parányi emberke, hajába markolt, és a sarkát a nő nyakához nyomta; Will, bármennyire meghökkent is, észrevette a sarkantyút, és máris tudta, miért sikoltott az imént Mrs. Coulter. Az emberke nyilván megdöfte a bokáját.

Hanem tehetetlenné vált Mrs. Coulterrel szemben, amint a majom foglyul ejtette a társát; ám ha a majom bántani meri a kis lölgycet, az emberke mérgezett sarkantyúja menten belemélyed Mrs. Coulter torki vénájába.

Zihálva-nyelve, hogy a fájdalmat legyűrje, Mrs. Coulter Will-re fordította könnyfátyolos szemét, és higgadtan azt kérdezte:

– Nos, Will mester, hogyan tovább?

Tialys és Salmakia

A súlyos pisztolyt oldalt lendítve Will rajtaütésszerűen fellökte az aranymajmot, hangos nyögésre készítette Mrs. Coultert; a megglanyhult szorításból a kis nő ügyel-bajjal kikecmereggetett.

Villámsebesen kaptatott föl a sziklán, közben az emberke is szöcskefűrgeséggel ugrott el Mrs. Coulterről. A gyerekek meglepődni sem értek rá. Az emberke nyugtalan volt: gyöngéden megtapogatta társnője vállát és karját, gyors ölelés, aztán odakiáltott Willnek:

– Te! Fiú! – Pici hang, de mély, férfias. – Nálad van a kés?

– Hát persze – felelte Will. Ha gyanútlanok, ne tőle tudják meg, hogy eltörött.

– Kövessetek minket a lánnyal. Ki ez a másik?

– Ama, a faluból – mondta Will.

– Küldd haza. Gyerünk, mindjárt itt vannak a svájciak.

Will nem tévovázott. Bármit akarnak ezek ketten, neki meg Lyrának ott a vészkijárat, a nyílás az út menti bokornál.

Felsegítette Lyrát, és kíváncsian figyelte, amint a két kis alak felpattan – mire is? Madarak ezek? Dehogy, szitakötők, majdnem olyan hosszúak, mint az alkarja: ott váraoztak a sötétségben. A barlang szájához száguldottak, ahol Mrs. Coulter feküdt. A fájdalom letaglózta, a lovagtól elszenvedett csípéstől aluszékony lett, de amikor elhaladtak mellette, fölnyújtotta a kezét, és azt kiáltotta:

– Lyra! Lyra, kislányom, drágám! Lyra, ne menj el! Maradj velem!

Lyra fájó pillantást vetett rá, de aztán átlépett anyja testén, és kiszabadította a bokáját Mrs. Coulter ernyedt kezéből. Az asszony már zokogott, Will látta, hogy arca könnytől fénylik.

A barlang szájához kuporodva a gyerekek kivárták, míg a lövöldözés alábbhagy, aztán futva indultak el az ösvényen a szilaj szitakötők nyomában. A fényviszonyok megváltoztak. A léghajók fényszóráinak hűvös anár csillogásához a lángok féktelen narancs lobogása járult.

Will egyszer visszanézett. Mrs. Coulter élesen megvilágított arca a tragikus szenvedély maszkja volt, térdepelt, széttárta a karját, miközben daimónja szánalmasan fészkelte hozzá, és ezt kiáltotta:

– Lyra! Lyra, édesem! Mindenem, picikém, egyetlenem! Jaj, Lyra, Lyra, ne menj el, ne hagyd itt! Édes kicsi lányom, megszakad a szívem...

Es Lyrából is kitört a vad, dühös sírás, hiszen mégiscsak Mrs. Coulter az anyja, nincsen és nem is lesz soha másík. Will látta, hogy ömlik a könnye.

De most nincs idő az érzelmekre, döntötte el magában a fiú. Megrántotta Lyra kezét, és a szitakötő-lovas sürgetésétől ösztökélve leszegett fejfel rohant vele az ösvényre, ki a barlangból. Baljában, amely vérzett még a majomra mért ütéstől, egyre szorongatta Mrs. Coulter pisztolyát.

– Irány a szirttető – utasította a szitakötő-lovas –, adjátok meg magatokat az afrikaiaknak. Csak bennük reménykedhettek.

Will, tekintettel a hegyes sarkantyúkra, nem tett ellenvetést habár esze ágában sem volt engedelmeskedni. A bokor mögötti ablakhoz igyekezett, csakis oda: behúzta a nyakát és szedte lábát, Lyrával és Amával a nyomában.

– Állj!

Egy ember – sőt három – állta útjukat egyenruhában, fehérek, mind íjpuskával és acsargó farkaskutya daimónnal – svájci gárdisták.

– Iorek! – kiáltotta el magát Will nyomban. – Iorek Byrnison! – A közelből hallotta a medve csörtetését és vicsorgását, meg azoknak a katonáknak a jajszavait, akik vesztükre összefutottak vele.

Ekkor nem várt segítség érkezett: Balthamosz, kétségbeesett homályfolt, a gyerekek és a katonák közé vetette magát. A férfiak visszahőköltek, ahogy csillámokból tetet öltött előttük a látomás.

De harcedzett társaság volt, daimónjaik másodperceken belül rárontottak az angyalra, a homályban vakítóan fehér, bősé fogaikkal – és Balthamosz elszántsága megtört: a rémület és a szégyen kiáltását hallatva meghátrált. Will magába roskadva figyelte, ahogy kalauzának, jó barátjának alakja eltűnik a semmibe a facsúcsok fölött.

Lyra kótyagos tekintettel követte a fejleményeket. A svájciaknak elég volt két-három másodperc, hogy rendezzék soraikat, vezérük már emelte a nyílpuskáját, Will kénytelen volt a jobbját is a pisztoly agyára szorítani és meghúzni a ravaszt: a kisülésbe beleremegett a csontja veleje is, de szíven találta a támadót.

Az úgy bukott fel, mint akit megrúgott a ló. A két kis kém egyszerre rontott a másik kettőre, boszorkányos tempóban szökkentek szitakötőik hátról az áldozatokra. A nő a nyakat, a férfi a csuklót szemelte ki a sarkantyú végzetes döféséhez. Elfúló hörgés, és már vége is lett mindkét svájcinak, daimónjaik nyűszítve váltak füstté.

Will átugrotta a holttesteket, és Lyra követte a példáját, Pantalaimon vadmacska alakban loholt utánuk. *Ama hova lett?* – futott át Will agyán: máris meglátta a kislányt, amint egy másik úton lefelé botladozik. Most már nem eshet baja, nyugtázta a fiú és íme, meglátta a bokrok rejtekében világító ab-

lakot. Megragadta Lyrát a karjánál, és odahúzta. Az arcuk összekaristolva, ruhájuk megtépve, a bokájuk összevissza zúzva a gyökereken, köveken, de átjutottak az ablakon, keresztülestek a másik világ csontsápadt szikláira a vakító holdfénybe, ahol csak a rovarok motozása háborította a hatalmas csöndet.

Will rögtön a gyomrához kapta a kezét és öklendezett, halálos elszörnyedés görcsei szaggatták. Már két ember halála terheli, nem beszélve az ifjúról az Angyalok Tornyában. Willnek minden porcikája tiltakozott. Teste fellázadt ösztöne munkálása ellen, az eredmény száraz, savanyú, gyötrő ígézet, térdepelt és hányt, míg csak ki nem ürült a hasa is, a szíve is.

Lyra a mellkasához bújó Pant csitítgatva nézte tehetetlenül.

Will végre megkönnyebbült kisé, és körülnézett. Azonnal látta, még sincsenek egyedül ebben a világban, a kis kémek is átjöttek velük, hozták a pakkjukat, ott hevert közvetlen közel. A szitakötőik a sziklákon futkározva kapdostak molylepkék után. A férfi a nő vállát ápolgatta, mindketten zord tekintetet vetettek a gyerekekre. Szikrázó szemük, éles vonásaik elárulták érzelmeiket, és Will az imént meggyőződhetett arról, hogy bárkik legyenek is, nem kukoricáznak.

Lyrához fordult:

– Az aletiométer a hátizsákomban van, ott ni.

– Jaj, Will, úgy bizakodtam, hogy te talárod meg! *De mi történt?* Meglett az apád? Jaj, és az álmom, Will, hihetetlen, és meg kell tennünk, bele se merek gondolni... Egy karcolás sem sok... Épen elhoztad nekem ilyen messzire...

Ellenállhatatlanul törtek fel belőle a szavak, választ nem is várt. Egyre forgatta az aletiométert, ujjá nem tudott betelni súlyos aranyával, sima kristályfelületével, a jól ismert bütykös kerekkel.

Innen megtudjuk, hogyan javítható meg a kés, jutott Will eszébe.

De van ennél is fontosabb.

– Nem érzed rosszul magad? Ennél, innál?

– Nem is tudom... jólesne valami. De csak kevés. Viszont...

– Menjünk távolabb az ablaktól – mondta Will. – Még felfigyelnek ránk, és átjönnek.

– Igazad van – hagyta rá a lány, és elindultak az emelkedőn, Will hurcolta a hátizsákot, Lyra pedig boldogan vitte a kis tokot az aletiométerrel. Will a szeme sarkából látta, hogy a két kis kém követi őket, de tartották a távolságot, nem mutattak támadó szándékot.

Az orom fölött kis sziklapárkány formázott ereszt, alátelepedtek, miután meggyőződtek, hogy nem lapul ott kígyóféle, szárított gyümölcsöt majszoltak, vizet kortyoltak Will készletéből.

Will halkan vallott:

– Eltört a kés. Fogalmam sincs, hogyan történt. Mrs. Coulter csinált vagy mondott valamit, és ettől a kés kibicsaklott vagy megakadt, vagy... tudom is én. Ki kell javíttatni, különben megnézhetjük magunkat. A két kis mitugrásznak nem szóltam, hadd higgyék, hogy bevethetem, addig nálam az előny. Gondoltam, megkérdezhetné az aletiométert...

– Persze! – vágta rá Lyra. – Máris.

Előkapta az arany műszert, és kihúzódott a holdfénybe, hogy jobban lássa a mutatót. A füle mögé simította a haját, szakasztott ahogyan Will az anyjától látta, és forgatni kezdte a kerekeket a szokott mozdulatokkal, Pantalaimon egér alakban a térdére ült. A vártnál nehezebben igazodott ki, talán a csalóka holdfény miatt. Többször is el kellett végeznie a műveletet, pislogott, hogy tisztán lássa a jelképeket: nem jutott egyről a kettőre.

Nekiveselkedett, izgatottan sóhajtott, ragyogó szemét Willre emelte, mikor a mutató kilengett. Csakhogy a végleges állás egyre késett, és Lyra bosszúsán leste, mikor kerül ismét nyugalmi állapotba a műszer. El is pakolta rögtön.

– Iorek? – kérdezte. – Itt van a közelben, Will? Rémllett, hogy hívod, de azt hittem, képzelődöm, csak szeretném, ha igaz lenne. *Komolyan* itt van?

– Igen. Ő képes megjavítani a kést? Ezt jelezte az aletiométer?

– Iorek felülmúlhatatlan fémműves, Will! Nemcsak pán célt kovácsol, leheletfinoman is tud dolgozni... – azzal beszámolt a kis dobozról, melyet Iorek a kémbogár börtönéül készített. – De hol van most?

– Nem lehet messze. Biztosan elindult, mikor szólítottam, de nyilván feltartóztatták, át kellett verekednie magát... Jaj, szegény Balthamosz! Iszonyúan megrémülhetett.

– Kiről beszélsz?

Will pár szóval elmagyarázta, közben az angyal feltételezett szégyenének pírját érezte tulajdon arcán.

– Később még mesélek róla. Olyan különös... Annyi mindenről felvilágosított, meg is értettem, azt hiszem... – A fiú a hajába túrt, a szemét dörgölte.

– Tudni akarok *mindent* – jelentette ki Lyra ellentmondást nem tűrően. – Hogy mi mindent csináltál, mióta az anyám elragadott. Jaj, Will, csak nem vérzel még mindig? Szegény kezéd...

– Dehogy. Apám meggyógyította. Most szakadt fel megint, mikor megütöttem az aranyajmot, de semmi vész. Apá adott valami kenőcsöt, amit maga készített...

– *Megtaláltad* apádat?

– Meg, ott a hegyen, aznap éjjel...

Will hagyta, hogy Lyra kitisztítsa a sebé, és friss kenőcsöt tegyen rá a szaruszelencéből, közben elsorolt pár fejleményt: a tusát az idegennel, a kölcsönös felismerést egy másodperccel azelőtt, hogy a boszorkány nyíla célt ért, az angyalok felbukkanását, az utazást a barlanghoz, a találkozást Iorekkel.

– Ennyi minden történt, míg aludtam – álmélkodott Lyra. – Szerintem az anyám jót akart nekem, Will, *komolyan*, kétlem, hogy valaha is a veszemre tört... Szörnyű dolgokat követett el, de... – Lyra megdörgölte a szemét. – Jaj, és az álom, Will, ki se mondhatom, milyen furcsát álmódtam! Mintha az aletiométről olvastam volna, az a mélyre hatoló megértés, az a kristálytisztaság, de a kút fenekét mégse látja az ember. Szóval... Emlékszel, beszéltem neked Rogerről, hogy elkapták az Átkosok, én meg ki akartam szabadítani, de balul ütött ki az egész, és Lord Asriel megölte? Képzeld, őt láttam. Őt láttam álomban, de halott volt, kísértet, és mintha intett meg kiáltott volna felém, de nem hallottam jól. Nem azt akarta, hogy én is meghaljak, de hogy. Beszélni akart velem. És hát... Én vittem Svalbardra, ahol megölték, az én hibámból pusztult el. És eszembe jutott, hogy mennyit játszottunk a Jordán-kollégiumban Rogerral a tetőn, meg városszerte, a piacokon, a folyóparton meg az agyagbányában. Roger meg én meg az egész banda... És Bolvangarig utánamentem, hogy visszahozzam, de csak még nagyobb bajt okoztam vele, és ha nem kérek bocsánatot, megsüthetem, kár volt mindenért. Meg kell tennem, értsd meg, Will. Alá kell szállnom a halottak országába, megkeresnem őt és bocsánatot kérnem. Nem is érdekel, hogy azután mi lesz. Majd mi... majd én... Onnantól már nem számít.

Megszólint Will:

– Szóval van egy helyük a halottaknak. Olyan világ, mint ez, mint az enyém vagy a tiéd, vagy a többieké? Olyan világ, ahová átjuttathat a kés?

Lyra kapott az ötleten.

– Kérdezz rá – unszolta a fiú. – Most azonnal. Kérdezd meg, hol van, és hogyan érhető el.

Lyra az aletiométer fölé görnyedt, pislognia kellett és nagyon közel halolnia, az ujjá sebesen járt. Egy perc, és már meg is volt a válasz.

– Lehetséges – jelentette ki Lyra –, de nagyon különös hely, Will... Egészen különös... Rászánjuk magunkat, Will? Elmenjünk a halottak országába? De melyik részünk kel át oda? Hiszen a daimónok köddé válnak, mikor meghalunk – tudom, láttam –, a testünk meg, izé, a sírban enyészik, vagy nem?

– Nyilván van harmadik rész is. Ami másmilyen.

– Te – villanyozódott fel Lyra –, mondasz valamit! Hiszen gondolhatok a testemre meg a daimónomra – tehát muszáj lennie harmadik résznek, mert

különben mivel gondolnék a másik kettőre?

– Úgy van. Ez a kísértet.

Lyrának parázslott a szeme.

– Lehet, hogy kihozhatjuk Roger kísértetét. Megmenthetjük.

– Nem kizárt. Próbálkozzunk.

– Meglesz! – jelentette ki habozás nélkül Lyra. – Végig együtt! Ez a megoldás!

De ha a kést nem hozzák helyre, gondolta Will, semmire se mennek.

Amint kitisztult valamelyest a feje, és megnyugodott a gyomra, felült, és megszólította a kis kémeket. Mostanáig valami apró szerkezettel bíbelődtek.

– Kik vagytok? – kérdezte. – És kinek a pártját fogjátok?

A férfi abba hagyta, amit épp csinált, összecsuksa a hegedűtokszerű, dióhéj méretet meg nem haladó burkot. A nő adott választ.

– Epetörök vagyunk – közölte. – A nevem Lady Salmakia a társamé Tialys lovag. Lord Asrielnek kémkedünk.

Willtől és Lyrától három-négy lépésre állt egy sziklán, a holdfény ragyogásában jól megnézheték. Kristálytisza, higgadt hangocska, teljes öntudat. Ezüstös színű bő szoknyát viselt, hozzá ujjatlan zöld felsőrészt, sarkantyús lába csupasz, akárcsak a férfié. A férfin azonos árnyalatú mez, de hosszú ujjú, bő nadrágja a vádlijára buggyant. Mindkettejükéről sütött a tetterő, az elszántság, a vakmerőség és a gőg.

– Honnan jöttetek? – érdeklődött Lyra. – Sose találkoztam még magatok-fajtával.

– A mi világunk ugyanazokkal a bajokkal küzd, mint a tiétek – mondta Tialys. – Bujdosók vagyunk. Vezérünk, Lord Roke, értesült Lord Asriel felkeléséről, és elkötelezett bennünket oldalán.

– Mi volt a szándékotok velem?

– Hogy elvigyünk apádhoz – mondta Lady Salmakia. – Lord Asriel azért küldte ide Ogunwe királyt csapatai élén, hogy kiszabadítsanak és az erődjébe vigyenek kettőtöket. Ebben segítünk nekik.

– De mi van, ha nem akarok az apámhoz menni? Ha nem bízom benne?

– Sajnálattal hallok – mondta a hölgy. – A parancs akkor is úgy szól, hogy vigyünk oda.

Lyra önkéntelenül felkacagott: még hogy ezek a tökmagok kényszerítsék őt? Hiba volt. A nő egy hirtelen mozdulattal megragadta Pantalaimont, és egértestét engesztelhetetlenül szorítva odaérintette a sarkantyúja hegyét a lábacskaájához. Lyra nem kapott levegőt: ugyanaz a szörnyű érzés, mint mikor Bolvangarban nyakon csípték azok a férfiak. Tilos hozzáérni a más daimónjához, ez színtiszta erőszak.

De ekkor látta, hogy Will jobbját a férfi lábszára köré kanyarítja, hogy a sarkantyúinak ne vehesse hasznát, úgy emeli a magasba.

– Újabb patthelyzet – szögezte le hűvösen a hölgy. – Tedd le a lovagot, fiú.

– Előbb ereszd el Lyra daimónját – vágott vissza Will. – És ne húzd az időt.

Lyra borzongva vetett számot azzal, hogy Will akár ki is loccsanthatná az epetőr agyát a sziklán. Az emberkék sem kételkedtek benne.

Salmakia elhúzta a lábfejét Pantalaimon lábától, aki erre vadmacskává változott, vérfagyólóan prüszkölt, hátán felmeredt a szőr, járt a farka, mint a motolla. Vicsorgó fogai arasznyira a nő arcától, de az szenvtelenül bámult a szeme közé. Egy másodperc, és a daimón hermelin alakjában hátrált meg Lyra mellé, Will pedig óvatosan letette Tialyst a sziklára társnője mellé.

– Több tiszteletet – pirított rá a lovag Lyrára. – Szeleburdi, nagyszájú lányka vagy, jó néhány derék férfi áldozta érted az életét ma este. Lehetnél udvariasabb.

– Igaz – szállt magába Lyra. – Bocsánat. Igyekezni fogok. Megígérem.

– Te pedig... – kezdte Tialys Willhez fordulva, de Will közvágott:

– Én nem tűröm, hogy ilyen hangon beszélj velem, ennyit erről. Tisztelet csak tiszteletért jár. Most pedig jól figyelj. Itt nem ti parancsoltok, hanem mi. Ha segíteni akartok, maradjatok, de engedelmességgel tartoztok. Különben mehetek rögtön vissza Lord Asrielhez. Vita nincs.

Lyra észrevette, hogy azok ketten igencsak berzenkednek, de Tialys odapillantott Will kezére, amely az övén nyugodott, a kés markolatán, láthatólag számot vetett azzal, hogy amíg Willnél van a kés, erősebb náluk. Csak meg ne tudják, hogy törött!

– Hát jó – mondta a lovag. – Segítünk nektek, mert ezt a feladatot kaptuk. De közöljétek, mire készültök.

– Jogos kérdés – mondta Will. – Tessék, megmondom. Ha kifűjtük magunkat, visszatérünk Lyra világába, hogy megkeressünk egy medvét, aki a barátunk. Nem lehet messze.

– A páncélos medvét? Helyes – hagyta helyben Salmakia. – Láttuk verekedni. Veletek tartunk. De aztán velünk kell jönnötök Lord Asrielhez.

– Úgy lesz – ígérte buzgón Lyra. – Feltétlenül.

Pantalaimon időközben lecsillapodott, feltámadt benne a kíváncsiság, Lyra hagyta, hogy a vállára kússzon, és ott átváltozzon. Szitakötő lett belőle, akkora, mint a fejük felett a levegőben szálldosó páros: közójük rontott harmadiknak.

– Az a méreg a sarkantyútokban halálos? – tudakolta Lyra. – Ha jól láttam, ledöftétek az anyámat, Mrs. Coultert. Vége?

– Felszínes kis szúrás volt – jelentette ki Tialys. – A teljes dózis megölte volna, de ilyen kis karcolástól csak kókadozik fél napot.

És őrijtő fájdalmai lesznek, tette hozzá magában a lovag, de nem kötötte a kislány orrára.

– Négyszemközt kell beszélünk Lyrával – mondta Will. – El vonulunk egy percre.

– Azzal a késsel átvághatjátok magatokat egyik világból a másikba, nem? – firtatta a lovag.

– Nem bízol bennem?

– Nem.

– Hát jó. Itt hagyom. Ha nincs nálam, nem is használhatom.

Leoldotta övéről a kés tokját, a sziklára tette, aztán Lyrával az epetőröktől látótávolban ültek le. Tialys közéről vizsgálgatta a kés nyelét, de nem nyúlt hozzá.

– Ki kell bírunk velük valahogyan – mondta Will. – Amint rendben a kés, megszökünk tőlük.

– De olyan gyorsak, Will – mondta a kislány. – Nem csinálnának nagy ügyet a megölésedből.

– Reméljük, Iorek megjavítja. Most tudom csak igazán, milyen nagyon kell nekünk ez a kés.

– Bízhsz Iorekban – szögezte le Lyra.

Pantalaimont figyelte, amint az égen száguldozva csemegezik a kis moly-lepkéken, példát véve a két másik szitakötőről. Nem csatangolhatott el olyan messzire, mint azok, de ugyanolyan sebesen közlekedett, ráadásul színompásabb volt náluk. Lyra felnyújtotta a kezét, és Pantalaimon hosszú, áttetsző szárnyait rezegtetve függeszkedett rajta.

– Merjünk elaludni mellettük? – tünődött Will.

– Miért ne? Nem galamblelkűek, de szerintem becsületesek.

Visszaballagtak a sziklához, és Will közölte az epetőrökkel:

– Most lefekszem. Reggel indulunk.

A lovag bólintott, Will elfészkelődött, és már aludt is.

Lyra mellé telepedett, Pantalaimon cicaként gömbölyödött langyosan az ölében. Milyen szerencsés Will, hogy ő itt van, es őrizi az álmát! A fiú nem ismer félelmet, és ő mindenekfelett csodálja érte, de bizony nem jeleskedik füllentésben, szélhámoskodásban, színlelésben, melyek neki éltető elemei.

Lyrának megmelegedett a szíve tája: ha Willért teszi, amit tesz, nem is bűn.

Eszében volt, hogy még egyszer megnézi az aletiométert, de nagy meglepetésére olyan elcsigázottságot érzett, mintha éberem töltött volna el annyi

napot, ahányat átaludt. Elnyújtózott: csak egy kis ejtőzés, nyugtatgatta magát, aztán lecsukódott a szeme.

14

Tudás

Will és Lyra átaludta az éjszakát, arra ocsúdtak, hogy szemükbe süt a nap. Néhány másodperc különbséggel riadtak, ugyanazzal a gondolattal: de máris meglátták Tialys lovagot, rendületlenül a posztján.

– A Törvényszék hadai megfutamodtak – újságolta. – Mrs. Coultert elfogta Ogunwe király, útban van vele Lord Asrielhez.

– Honnan tudod? – ült fel hirtelen Will. – Visszamentél az ablakon át?

– Nem. Mágnesrezgéses hangverőn tartjuk a kapcsolatot. Eszmecszerénkről tudósítottam parancsnokomat, Lord Roke-ot – intézte a szót Tialys Lyrához –, jóváhagyta, hogy elkísérjünk a medvéhez, és ha beszélgetek vele, velünk jöttök. Szövetségesek vagyunk, segíteni akarunk nektek mindenben.

– Remek – mondta Will. – Akkor együnk. Ehetitek, amit mi?

– Köszönjük, igen – mondta a hölgy.

Will elővette utolsó néhány aszalt barackját meg a szikkadt árpacipót; ennyije maradt. Igazságosan elosztotta, bár persze a kémecskék kísétküek voltak.

– Úgy nézem, víz nincsen ezen a világon – mondta Will. – Csak odaát ihatunk.

– Akkor siessünk – mondta Lyra.

De előbb kivette az aletiométert. Tisztán látta, nem úgy mint előző este, a hosszú alvás után azonban nehezen mozogtak elgémberedett ujjai. Megtudakolta, les-e még rájuk veszély a völgyben. Nemleges választ kapott, a katonák mind elkotródtak, a falusiak bezárkóztak. Összecihelődtek tehát.

Az ablak különös jelenség volt a sivatag csillámos levegőjében: mély árnyat adó bokorra nyílt, a dús zöld levelek négyzete mint valami festmény, függött az égen. Az epetőrök kíváncsian vették szemügyre, meghökkenve tapasztalták, hogy hátulnézetben nem létezik, csak oldalnézetből kezdi el észlelni a szemlélő.

– Ha egyszer átmentünk, be kell csuknom.

Lyra próbálkozott a szélek összecsippentésével, de az ujjai hiába matatott; a kémek finom kezén is kifogott a feladat. Csak Will tapintotta ki pontosan a peremet, és egykettőre tökéletesen betapasztotta az ablak helyét.

– Hány világba léphetsz át a késsel? – érdeklődött Tialys.

– Amennyi csak létezik – mondta Will. – De egy élet kevés ahhoz, hogy mindet kipróbálhassuk.

A vállára lendítette a hátizsákot, és előresietett az erdei ösvényen. A szitakötők felélénkültek a friss, harmatpárás levegőn, és mint a tű, szabdalták a napfénypázmákat. A légmozgás kevésbé volt viharos a fák felett, hűvösség és béke ült a tájon, annál megdöbbenőbb látványt nyújtott az ágak között fennakadt gyropterronecs, amelyből félig kilógott a pilóta biztonsági övbe gabalyodott holtteste, vagy kicsivel odébb a kiégett léghajó – kormos szövetsíkok, elfeketedett merevítők, csövek, no és az elszenesedett tetemek: három is, kifacsart, görcsös tagjaik még így is ugrásra kész vérszomjat hirdettek.

Ennyien heverték közvetlenül az ösvény mellett. Fent a szirten, lejjebb a fák közt további elesettek és roncsok. A gyerekek néma döbbenettel keltek át a csatateren, szitakötőik hátán a kémek hűvösebben mérték fel a helyzetet, nem most láttak először ütközetet, kielemezték, hogyan zajlottak az események, melyik fél vesztesége volt nagyobb.

A csúcshoz felérve, ahol ritkultak a fák, és feltáruáltak a szivárványvizesések, megálltak, hogy nagyot iganak a jéghideg vízből.

– Remélem, annak a kislánynak nem esett baja – mondta Will – Ha ő nem ébreszt fel, nem tudunk elhozni. Csak azért kerestél fel egy szent embert, hogy ilyen port szerezz.

– Ne aggódj miatta – mondta Lyra. – Tegnap kérdeztem róla az aletiométert. Minket sajnos ördögnek vél. Retteg tőlünk. Biztos megbánta, hogy belekeveredett ebbe az egészbe, de bántódása nem esett.

Fölmásztak a vizesések mentén, és feltöltötték Will készleteit, mielőtt a fennsíkon át elindultak volna a heglánc felé, ahol Iorek tartózkodási helyét megjelölte Lyrának az aletiométer.

És hosszú, nehéz gyaloglás következett egy teljes napon át: Willnek semmiség, Lyrának kinszenvedés, mert nehezen mozgott a hosszú alvókúra után. De inkább leharapta volna a nyelvét, mintsem beismerje, milyen pocskul van: bicegve, remegve, fogát összeszorítva tartott lépést Willel, meg se nyikkant. Csak a déli pihenőn nyögött föl, mikor Will félrevonult könnyíteni magán.

Lady Salmakia így szól hozzá:

– Pihenj nyugodtan. Nem szégyen a kimerültség.

– De én nem akarok leégni Will előtt! Nehogy azt higgye, gyöngé vagyok, és hátráltatom!

– Ilyet végképp nem gondol!

– Olyan biztos vagy benne? – nyelvelt Lyra. – Mit tudsz róla vagy akár rólam?

– A pimaszt megismerem – felelte higgadtan a hölgy. – Fogadj szót, és pihenj. Inkább a gyaloglásra tartogasd az erődöt.

Lyra nem hagyta volna annyiban, de a hölgy sarkantyúi igencsak csillogtak a napon, ezért aztán tartotta a száját.

A lovag közben a mágnesrezgéses hangverőt szedte elő a tokjából, és Lyra kíváncsisága felülkerekedett neheztelésén, jól kinyitotta a szemét, hogy mit művel az emberke. Az eszköz ceruzacsutak-forma szűrősfekete kőpálca volt, faaljzaton, a lovag valamiféle hegedűvonót húzogatót rajta, miközben ujját itt-ott a kőhöz nyomta. Jelölés nem volt a pálcán, úgy festett mintha összevissza tapogatná, de feszült arca, lendületes mozgása elárulta, ez a művelet van olyan kényes és igényes, mint amit ő végez az aletiométerrel.

Néhány perc múlva a kém eltette a vonót, és egy pár fülhallgatót vett elő, akkorákat, mint Lyra kisujja körme, a drótot ráfeszítette egy-egy kampóra a pálcá két végén. A két kampó forgatásával, a drót feszítése-lazítása révén minden bizonnyal választ kapott üzenetére.

– Mi a működési elve ennek a szerkezetnek?

Tialys végigmérte, mintha meg akarna győződni arról, hogy őszintén érdeklődik, aztán így szólt:

– A ti tudósaitok, mi is a nevük, szóval a kísérleti teológusok nyilván halottak már az úgynevezett kvantumbogozódásról. Arról van szó, hogy létezhet két olyan részecske, melyeknek minden tulajdonsága egyezik, tehát bármi történjék egyikkel egy adott pillanatban, ugyanaz történik a másikkal is, akármilyen messze vannak egymástól. A mi világunkban ismeretes eljárás a közönséges mágnes valamennyi részecskéjének bogozása, majd megfelezése, hogy mindkét fél rezgése azonos legyen. Ennek a másik fele Lord Roke-nál, a parancsnokunknál van. Amikor ezen játszom a vonómmal, a pár ja pontosan visszaadja a hangokat, így tudunk egymásról.

Tialys gondosan elrámolt mindent, aztán mondott valamit a hölgynek. Az mellészegődött, félrehúzódtak; pusmogásukat nem hallhatta, jóllehet Pantalaimon bagollyá változott, nagy antennafülekkel.

Visszatért Will, és mentek tovább, a nap előrehaladtával egyre lassult a tempó, egyre meredekebben emelkedett az út, egyre közeledett a hóhatár. A sziklás völgy végében ismét pihentek, mert Will is észrevette, hogy Lyra menten összeesik: vészesen bicegett, arca hamuszürkére vált.

– Mutasd a lábad – mondta Lyrának Will –, ha felhólyagzott, tesztek rá kenőcsöt.

El is kelt arra a kenőcs: Lyra szemét behunyva, fogát összeszorítva tűrte a vérmohával bedörgölést.

A lovag közben dologhoz látott, majd pár perc után elrakta a mágnesrezgéses hangverőt, és közölte:

– Tájékoztattam Lord Roke-ot, hogy jelenleg hol tartózkodunk, gyoprottert küldenek értünk, amint a barátokkal megtörtént a találkozó.

Will bólintott. Lyra oda se figyelt. Üggyel-bajjal felült, visszavette a zoknit-cipőt, aztán folytatták a gyaloglást.

Egy óra múlva a völgy nagy részére már árnyék borult, és Will körül nézett, hol húzódnának meg éjszakára, de ekkor Lyra elkiáltotta magát megkönnyebbülésében és örömeiben:

– Iorek! Iorek!

Előbb figyelt fel a medvére, mint Will. A medvekirály messzebb volt még, fehér bundáját alig-alig lehetett kivenni a hófolt hátterén, de Lyra hangjára megfordult, a levegőbe szimatolt, azután mint a puskagolyó, szárguldott felénk le a hegyoldalon.

Willre ügvet sem vetve Lyrához tartott, és míg a lány átkarolta a nyakát és a szőrébe temette az arcát, olyan mélyen dörmögött, hogy Willnek a lába uja is borzongott belé; Lyra viszont boldogságában feledkezett el a hólyagokról meg a kimerültségről.

– Iorek, drága Iorek, úgy örülök, hogy itt vagy! Azt hittem a svalbardi dolgok után nem látlak már soha, annyi minden történt azóta! Mr. Scoresby jól van? Mi újság a birodalomban? Egyedül jöttél?

A kis kémek felszívódtak valahová; a homályba boruló hegyoldalon hármában maradt a fiú, a lány meg a hatalmas, fehér medve. Mint aki más-hová sem kívánczik, Lyra felkapaszkodott Iorek kínáló hátára, és büszkén vitette magát az utolsó darabon a medvebarlangig.

Will a gondolataiba merült, nem hallgatta, mit mond Lyra a medvének, mégis felfigyelt, mikor a lány nagyot jajdult, és azt mondta:

– Mr. Scoresby? Jaj, ne! Rettenetes! Tényleg meghalt? Biztos vagy benne, Iorek?

– A boszorkánytól úgy tudom, hogy egy Grumman nevű ember nyomában járt.

Will hegyezni kezdte a fülét, mert Baruch és Balthamosz mondott neki erről valamit.

– Mi történt? Ki ölte meg? – kérdezte reszkető hangon Lyra.

– Harchban esett el. Feltartóztatott egy egész század moszkovitát, hogy az az ember elmenekülhessen. Láttam a holttestét. Hősi halált halt. Megbosszalom.

Lyra szabad folyást engedett a könnyeinek, Willt cserbenhagyták a szavak, hiszen az illető az ő apjáért áldozta fel magát; Lyra és a medve is ismerte és szerette Lee Scoresbyt, ő nem.

Iorek félrefordult, és a hóban feketéllő barlangszájhoz ügetett. Willnek sejtelve sem volt a kémek hollétéről, jelenlétükre viszont esküdni mert

volna. Kupaktanácsot kellene tartaniuk Lyrával, de nem kerít rá sort, míg szem előtt nincsenek az epetőrök, különben kihallgatják.

Eltorlaszolta a barlang bejáratát a hátizsákjával, és fáradtan lerogyott. A háta mögött a medve tüzet rakott, és Lyra, ha gyászba esett is, kíváncsian figyelte. Iorek valami kisebb méretű vasércrögöt vett a mancsába, és talán ha háromszor-négyszer ütötte egy hasonlóhoz a földön. Mindannyiszor szikrák szöktek ki, pontosan oda, ahova Iorek szánta őket: apró gally meg száraz fűcsomók halmába. Ez hamarosan nagy lánggal égett: Iorek komótosan rakosgatni kezdte rá a fahasábokat.

A gyerekek megőrültek, mert egyszerre nagyon hideg lett, de ez még korántsem volt minden jótétemény: került hús is, vélhetőleg kecskecomb. Iorek a maga adagját persze nyersen vágta be, de egy különösen szép cupákot hegyes botra tűzve az ő számukra forgatott a tűz fölött.

– Érdemes vadászni ezekben a hegyekben, Iorek? – kérdezte Lyra.

– Nem. A népem itt nem találja fel magát. Rosszul gondoltam, de ez végül is szerencse, hiszen megtalálalak. Mik a terveitek?

Will körbehordta tekintetét a barlangban. A tűz közelében ültek, a lángok melegsárgája és narancsszíne pettyezte a medve bundáját. Will sehol sem látta a kémeiket, de nincs mit tenni, a kérdést nem halogathatja.

– Iorek király – kezdte –, eltörött a késem. – Félbehagyta a mondatot, a medve háta mögé kémlelt: – Pillanat – mondta. A falra mutatva felemelte a hangját: – Ha hallgattok minket, gyertek elő, úgy becsületes. Ne kémkedjetek utánunk.

Lyra és Iorek Byrnison keresni kezdte, kihez is szólt. Az emberke teljes öntudattal lépett ki a homályból a fényre egy kis párkányon, valamivel a gyerekek feje fölött. Iorek morgott.

– Iorek Byrnison engedélye nélkül jöttél a barlangjába – jelentette ki Will. – Márpedig ő király, te meg csak kém vagy. Mutass több tiszteletet.

Lyrát ennek hallatán mintha hájjal kenegették volna. Élvezettel nézte Will zord, megvető arckifejezését.

A lovag ellenben nem rejtette véka alá rosszallását.

– Mi az igazat mondtuk neked – mondta. – Ti meg galádul megtévesztettek.

Will fölállt a helyéről. Ha lenne daimónja, gondolta Lyra most nőstény-tigris alakját öltene, ilyen hatalmas állat dühét el képzelni is szörnyű.

– Kénytelenek voltunk megtéveszteni – mondta a fiú. – Tán hajlandók vagytok eljönni ide, ha tudjátok, hogy összetört a kés? Ugyan! Elkábítottatok volna a mérgetekkel, segítséget hívtatok volna, hogy Lord Asrielhez hurcolhassatok. Kicslezeltünk, Tialys ezt a békát le kell nyelned.

– Ki ez? – kérdezte Iorek Byrnison.

– Lord Asriel kémekeket küldött utánunk – magyarázta Will. – Tegnap segítettek megszökni, de ha a mi oldalunkon állnak, miért bujkálnak és hallgatóznak? És még nekik áll feljebb!

A kém gyilkos pillantása sejteni engedte, hogy nekirontana akár Ioreknak is, nemhogy a fegyvertelen Willnek: csakhogy Tialysnak nem volt igaza, és ezt pontosan tudta. Meghajolt tehát, és bocsánatot kért.

– Felség – címezte Ioreknak, aki mordulva nyugtázta.

A lovag szeméből gyűlölet sütött Willre, kihívó dac Lyrára, fagyos, gyanakvó tisztelet Iorekra. Tiszta vonásai érzelmeit olyan elevenen tolmácsolták, mintha rivaldafényben állna. Lady Salmakia is kilépett oldalára a sötétből, és a gyerekekről tudomást sem véve hajtott tétet a medve előtt.

– Bocsáss meg nekünk – mondta Ioreknak. – A rejtőzködés megrögzött szokását nehéz levetni. Társam, Tialys lovag és jó magam, Lady Salmakia, oly régóta időzünk ellenségeink között, hogy feledékenyen megszegtük az illem szabályait. Óvni akarjuk ezt a fiút és ezt a leányt, míg révbe nem érnek, Lord Asriel védőszárnya alá. Ez minden törekvésünk, rossz szándék szemernyi sincs bennünk irántad, Iorek Byrnison király.

Iorek ugyan fel nem foghatta, mivel árthatna neki két ilyen pöttöm lény, de leplezte megütközését; adottsága volt a pókerarc, és hát jó modor is szorult belé, hatott rá a hölgy ekesszólása.

– Húzódjatok ide a tűzhöz – mondta. – Ha éhesek vagytok, bőven jut nektek is étel. Az imént a késről mondtál valamit, Will.

– Úgy van – felelte a fiú. – Azt hittem, soha nem történhet meg, de a kés eltörött. Az aletiométer pedig tudatta Lyrával, hogy te képes vagy megjavítani. Röstellem, hogy így neked szegezem a kérdést, de nincs más hátra: Iorek, valóban meg tudod javítani?

– Mutasd.

Will kirázta a penge darabjait a tokból, letette őket a sziklapadlatra, és óvatos kézzel a helyére tologatta valamennyit, hogy lássa, hiánytalanul megvan-e mind. Lyra felvett egy égő ágat, világosságánál Iorek sorra lehajolt minden töredékhez, finoman megtapogatta hatalmas karmával, aztán fölemelte, forgatta a szilánkokat. Will csak ámult, milyen avatottan munkálkodnak azok a nagy, fekete kampók.

Aztán Iorek ismét ülő helyzetbe emelkedett, fejét felszegte a fénykörön túlra.

– Igen – válaszolta meg kurtán a kérdést.

Lyra rögtön tudta, honnan fúj a szél.

– És *hajlandó* lennél rá, Iorek? Nem is hiszed, milyen fontos ugy ez. Ha a kés így marad, darabokban, rettenetes nagy bajban leszünk, és nemcsak mi...

– Nem tetszik ez a kés – mondta Iorek. – Megijeszt, hogy mire képes. Ennyire veszélyes dolog sose került még a kezem ügyébe. A leghalásosabb harci gépek gyerekjátékszámba mennek ehhez a késhez képest, pusztító hatalma korlátlan. Mérhetetlenül nagy kár, hogy egyáltalán lett.

– Hiszen ezzel... – fohászodott neki Will.

– Különös dolgokat lehet véghez vinni – vágott a szavába Iorek. – De vajon tudod-e, hogy mit művel magától a kés? A szándékaid talán jók. De a késnek is van akarata.

– Hogyhogy?

– Egy eszköz azt akarja, amire jó. A kalapács üt, a satu szorít a kar emel. Az akaratán azt kell érteni, amiért készült. Egy-egy eszköznek néha lehet általunk nem ismert szándéka is. Előfordul, hogy mikor megteszed, amit *te* akarsz, megteszed azt is, amit a kés akar, gyanútlanul. Látod ennek a késnek a legélesebb fokát?

– Nem – ismerte be Will: a penge úgy elvékonyodott, hogy kifogott a szemem.

– Akkor tudod tán, mi mindent lehet vele?

– Nem tudom. Mégis használnom kell, hogy a jó ügyeket előrevigyem. Ha tétlenkednék, nemhogy mihaszna volnék, bűnt követnék el.

Lyra csupa fül, csupa szem volt mindeközben; Iorek kelleetlenkedése arra sarkallta, hogy közbeszóljon:

– Iorek, te megtapasztalhattad, mennyire gonoszak azok ott Bolvangarban. Ha nem tudjuk legyőzni őket, sose hagyják abba. És azt se felejtse el, hogy ha nem nálunk van a kés, esetleg ők szerzik meg. Mikor megismerkedtünk, Iorek, azt se tudtuk, hogy létezik, és más se tudta, de ha egyszer itt van, használnunk kell – nem dughatjuk homokba a fejünket. Gyávaság lenne, és nagy hiba, olyan, mintha tálcán vinnénk oda nekik, hogy nesztek rajta, mindent bele, szabad a vásár. Rejtély, hogy mire való, ez tény, de megkérdezhetem az aletiométert, vagy nem? Onnantól tudni fogjuk. És végre rendesen átgondolhatjuk az egészet ahelyett, hogy okoskodunk és rettegünk.

Will hallgatott a maga legsürgetőbb személyes érvéről: ha a kést nem javítják ki, ő többé nem juthat haza, nem láthatja viszont az édesanyját, aki nem tudhatja meg soha, mi történt, és azt fogja hinni, sorsára hagyta őt, akárcsak az apja. Anyját a kés miatt hagyták el mindketten. Neki használnia *kell*, hogy visszatérjen hozzá, különben sose bocsát meg magának.

Iorek Byrnison hosszú ideig nem szólt semmit, csak bámult kifelé a sötétbe. Aztán a barlang bejáratához cammogott, és felnézett a csillagokra: egyesek ismerősek voltak neki az északi hazából, mások idegenek.

Háta mögött Lyra forgatta a húst a tűzön, Will a sebeit szemlélte, hogy gyógyulnak-e, Tialys és Salmakia pedig csöndben üldögélt a párkányon.

Iorek végre odafordult.

– Hát jó, megteszem, egy feltétellel – mondta. – Bár azt hiszem, hiba. A népemnek nincsenek istenei, szellemei vagy daimónjai. Élünk, aztán meghalunk, ennyi. Az ember ránk csakis bánatot és bajt hoz, mégis nyelvet bírnunk, háborúzunk és eszközöket használunk; az állásfoglalás elöl talán nem helyes kitérnünk. De a fél tudás helyett jobb a teljes tudás. Lyra, olvass az aletiométeredről. Vedd észbe, voltaképpen mit is kérsz. Ha mindenképpen ragaszkodsz hozzá, megjavítom a kést.

Lyra azonnal elővette az aletiométert, és közelebb fészkelt a tűzhöz, hogy jobban lássa a műszer lapját. A lángok szeszélyes játéka megnehezítette a dolgát, vagy talán a füst szökött a szemébe, a szokásosnál tovább tartott a művelet. Gondterhelt arccal, pislogva, sóhajtva ocsúdott a transzállapotból.

– Ilyen zavaros se volt még idáig – mondta. – Rengeteg mindent közölt. Azt hiszem, kiigazodtam rajta. Azt *hiszem*. Először az egyensúllyal jött. Hogy a kés árthat is, meg használhat is, de olyan kényes a helyzet, hogy egy árva gondolat vagy óhaj is kibillentheti... És azt mutatta, Will, hogy a *te* gondolatod vagy óhajod, de hogy rossz-e, jó-e, nem derült ki. Aztán pedig... azt üzenté, hogy igen – villant Lyra szeme a kémek felé. – Azt mondta, csináld, javítsd meg a kést!

Iorek a lányra szegezte pillantását, majd megbiccentette egyszer a fejét.

Tialys és Salmakia kíváncsian lejjebb mászott. Lyra megkérdezte:

– Iorek, kell még tüzelő? Szerintem nem ártana, ha hoznánk még, Will és én.

Will elértette: beszélni akar vele, de úgy, hogy a kémek ne hallják.

– Az ösvény első leágazásánál – mondta Iorek – van egy bozótos jó gyanús fával. Olyan kell, minél több.

Lyra már ugrott is, Will utánaeredt.

Ragyogott a hold, az ösvény egymásba tűnő lábnyomokból láncolódott a hóban, a fagyos levegőnek foga volt. Mindketten frissnek érezték magukat, tele tetterővel, elevenséggel. Nem szóltak egymáshoz, míg jócskán el nem távolodtak a barlangtól.

– Még mit szedtél ki belőle? – kérdezte Will.

– Közölt pár dolgot, amiket nem értettem, és most sem értek. Azt mondta, a kés lehet a Por halála, utána meg, hogy a kés huján a Por nem maradhat meg. Nem fogtam fel, Will. De egyre azt jelezte, veszély, veszély. Azt mondta, ha... tudod, amit kigondoltam...

– Ha átkelünk a halottak világába?

– Igen. Szóval, ha megtesszük, lehet, hogy nincs visszaút, Will. Ott is ragadhatunk.

Will nem felelt, elkomorlyodva kezdték keresni az Iorek által említett bozótost, szavukat szegte, hogy minek nézhetnek elébe.

– De meg kell tennünk, nem? – mondta aztán a fiú.

– Nem tudom.

– Most már *tudjuk*, hányadán állunk. Beszélned kell Rogerrel, nekem meg az apámmal. Most már nem visszakozhatunk.

– Félek – mondta Lyra.

Will tisztában volt vele, hogy ezt senki másnak nem árulná el.

– És mit jelzett, mi lesz, ha felhagyunk az egésszel?

– Üresség. Semmi. Mondom, nem egészen értettem, Will. De *szerintem* a lényeg, hogy még ha veszélyes is, próbáljuk megmenteni Rogert. Más lesz, mint amikor kihoztam Bolvangarból; akkor nem is tudtam, mire vállalkozom, csak belevágtam, és szerencsém volt. Úgy értem, sokan segítettek, a gyiptusok, a boszorkányok. Ahová most kell mennünk, ott nem lesz segítség. És a saját szememmel láthattam... álmomban... hogy az a hely... Rosszabb Bolvangarnál is. Ezért félek.

– Én meg attól félek – mondta egy jó perc elteltével Will, kerülve a lány tekintetét –, hogy megrekedek valahol, és sose látom viszont az édesanyámat.

Hirtelen belépillant egy emlék: kisgyerek korából, mikor még rendben voltak a dolgok a mama körül, és ő feküdt betegen. Rémllett, hogy egész éjjel ott ült az ágya szélén, versikékkal, mesékkal szórakoztatta, és ő tudta, amíg ezt a kedves hangot hallja, nem lesz semmi baj. Nem teheti meg vele, hogy most magára nagyja. Az lehetetlen! Ha kell, gondolozza, míg csak él.

Lyra, mintha belelátott volna a gondolataiba, együtt érzően így szólt hozzá:

– Megértelek, rettenetes lenne... Amilyen az anyám, én azelőtt nem is tudtam, hogy... egyedül nőttem fel, nem emlékszem arra, hogy bárki karjára vett vagy ölelgetett volna, kettesben voltunk Pannal, mióta csak az eszemet tudom. Mrs. Lonsdale-től sem emlékszem ilyesmire; ő volt a Jordankolégium gazdasszonya, arra ügyelt csak, hogy mosakodjak, ja, meg hogy köszönjek... De a barlangban én tényleg úgy éreztem, Will – jaj, de furcsa ez, tudom, hogy anyám szörnyű dolgokat művelt, és mégis úgy éreztem, hogy szeret és gondoskodik rólam... Talán azt hitte halálomon vagyok, hogy annyit alszom – valami betegség lehetett ez –, és ő ápolt fáradhatatlanul. Emlékszem, felocsúdtam egyszer vagy kétszer, és a karjában tartott, biztos vagyok benne hogy nem álmodtam. A helyében én is így tennék a gyerekekkel.

Ezek szerint Lyra nem tudja, mitől aludt ilyen sokáig. Will felnyithatja-e a szemét, elveheti-e tőle ezt a szép emléket, még ha hazug is? Hát tehet vele ilyet? Semmiképp sem.

– Ez az a cserjés? – kérdezte Lyra.

A ragyogó holdfény külön-külön mutatott meg minden egyes levelet. Will letört egy ágat, a gyantás fenyőszag megtapadt a kezén.

– A kis kémek előtt szót se erről – mondta még Lyra.

Lombot nyaláboltak a cserjésből, és visszaindultak vele a barlanghoz.

15

A műhely

Az epetőrök éppen ekkor a késről tanácskoztak. Sanda békét kötvén Iorekkal, ismét félrehúzódtak, vissza a párkányukra, és míg alattuk ropogott a felszított láng, süvöltött, sziszegett a tűz, Tialys így szólt:

– A kés megjavítása után egyetlen másodpercre sem tágíthatunk tőle. Az árnyékául kell szegődnünk.

– A fiú túl éber. Mindig szemmel tart – felelte Salmakia. – A lányban több a bizalom. Szerintem őt meg lehetne nyerni. Ártatlan, könnyen szeretetre lobbán. Vele kezdhetünk valamit. Szerintem ez a megoldás, Tialys.

– De a kés a fiúnál van. Ő képes használni.

– A fiú nem megy sehová a lány nélkül.

– De a lány kénytelen követni a fiút, ha egyszer nála a kés. És szerintem amint a kés ismét ép, első dolguk lesz átszökni egy másik világba előlünk. Nem láttad, hogy a fiú belefojtotta a szót a lányba, nehogy túl sokat eláruljon? Van valami titkos céljuk, és nagyon eltér attól, amit mi akarnánk tőlük.

– Majd még elválik. De belátom, Tialys, igazad van. Rá kell ragadnunk a fiúra, ha török, ha szakad.

Tamáskodástól korántsem mentesen figyelték a rögtönzött műhelyében eszköztárát kirakó Iorek Byrnisont. A megtermett hadianyaggyári munkások Lord Asriel erődjében a kohóik, a hengerműveik, az anbár fűtötte kemencéik, a hidraulikus préseik mellett alighanem a hasukat fogták volna a nyílt tűz, a kőkalapács, Iorek páncéljának üllő gyanánt szolgáló darabja láttán. De a medve nyilvánvalóan tudta, mit csinál, határozott mozdulatai figyelmeztették a kémeket, elhamarkodott dolog volna részükről a puszta lekezelés.

Mikor Lyra és Will megtért a tüzelővel, Iorek útmutatásával mindet rá kellett rakniuk a tűzre, nem is akárhogyan. A medve darabonként szemlélte meg az ágakat, aztán Willt vagy Lyrát utasította, hogy ilyen-olyan szögben helyezze el, vagy éppenséggel törjön le belőle, és a kérdéses darabkát tegye félre. Kivételesen szilaj máglya lett az eredmény, amelynek minden ereje az egyik oldalra összpontosult.

Ekkorra már nagy volt a hőség a barlangban. Iorek tovább táplálta a tüzet, még két fordulóra kiküldte a gyerekeket rőzsét gyűjteni, hogy a készlet kitarson a művelet végeztéig.

Aztán a medve felvett a barlang aljából egy kis követ, és szólt Lyrának, hogy keressen még ilyeneket. Az ilyen kövek ugyanis, ha hevítik őket, gázt bocsátanak ki, amely légmentesen elzárja majd a pengét, mert az izzó fém levegőt vesz be, és ettől gyengül.

Lyra nem kérte magát, a bagolyszemű Pantalaimon jóvoltából nemso-kára tucatnál is több ilyen követ szedett össze. Iorek megmutatta, melyiket hogyan és hova rakja, pontosan hogyan legyen a tüzet egy lombos ággal, hogy a füst egyenletesen terüljön szét a munkadarab fölött.

Will a tűzfelelős tisztét kapta, Iorek percekig magyarázott neki, hogy tisztában legyen az eljárás elveivel. Nagyon pontosan kell végezni mindent, és Iorek nem ér majd rá lépésről lépésre kiigazítani Will ténykedését: Willnek értenie kell, mire megy ki egész, és akkor nem lesz hiba.

Továbbá ne várja, hogy a kés olyan lesz, mint azelőtt. Megrövidül mert a részeknek át kell fedniük egymást a forrasztáshoz; kőgáz ide vagy oda, a felület oxidálódik kissé, a színek játéka ezt megsínyli; és számítani kell rá, hogy megég a markolat. De a penge visszanyeri élet, működőképes lesz megint.

Will tehát rászégezte tekintetét a gyantás ágakat bőgve faló tűzre könnyező szemmel, megperzselt kézzel igazgatott minden újabb szál rőzsét úgy, hogy heve Iorek meghagyásai szerint irányuljon.

Iorek sem télenkedett ezalatt, egy ököl nagyságú követ gyúrt, pattingatott, melyet hosszas vizsgálódás után választott ki több példány közül. Jókora csapásokkal formázta, simította; a két kémnek orrába szállt a sziklazúzás kovaszaga is, nemcsak a füst. Pantalaimon varjúvá változott, hogy verdeső szárnya is a tüzet gerjessze.

A kalapács végre olyan formát öltött, amelyet Iorek kigondolt, behelyezte a penge első két darabját a vadul égő fa közé a tűz szívébe, és utasította Lyrát, hajtsa a kőből felszálló gázt a megfelelő helyre. A medve hosszúkás pofája kísértetiesen fehérlett a tűz fényénél, a fémfelület Will szeme láttára előbb vörösen, majd sárgán, aztán fehérén izzott.

Iorek feszülten figyelt, ugrásra készen, hogy kiragadja a fémdarabokat. Pár pillanat, és a fém ismét változott, felülete megfényesedett, és szikrák tűzijátékát lövellte.

Iorek csak ezt várta. Jobb mancsa lecsapott, karmával felragadta előbb az egyik, majd a másik pengedarabot, és a páncélja fémtömbjére lendítette. A karma égett szagot árasztott, Will felügyelt rá, de a medve nem törődött vele, hihetetlenül szaporán elvégezte az illesztést, aztán bal mancsát a magasba emelve lesújtott a sziklakalapáccsal.

A kés csúcsa az ütés erejétől a sziklára pattant. Will arra gondolt, hogy további életének alakulása mindenestül ezen a parányi fém háromszögön

múlik, amely az atomok közébe hatol, minden idege reszketett, ráérezett minden lángnyelvre, minden egyes atom kilazulására a fém rácsszerkezetében. Idáig azt hitte, ilyen penge csak szabályos kohó, a legfinomabb műszerek és eszközök igénybevételével munkálható meg: de már látta, hogy Iorek mesteri tudása a legkülönb kohót hozta létre.

Iorek túlbőbölte a zenebonát:

– Rögzítsd az elmédde! Te is kovácsolod! Nemcsak én dolgozom rajta, te is!

Will bensője is belerendült, valahányszor lesújtott a kőkalapács a medve öklében. A második töredék is hevült már, Lyra leveles ága forró gázban fűrdette a darabokat, útját állva a fémrontó levegőnek. Will érezte, ahogyan az atomok összekapcsolódnak a törésvonalon át, és kristályokat alkotnak ismét, megszilárdulnak, kiegyenesednek a láthatatlan rácsozatban, ahogy az illeszkedés előrehalad.

– Az él! – ordította Iorek – Ne hagyj elgörbülni!

Nem mondta ki, de úgy értette, hogy az *elmédde!*, és Will azonnal engedelmeskedett, kitapintotta a kis bütyköket, a leheletnyi ívelést a szélek hibátlan kapcsolódásakor. Ezzel elkészült egy forrasztás, és Iorek a következő darabot vette munkába.

– Új követ – utasította Lyrát, aki félrepöccintette az iméntit, és másikat tett a helyébe hevülni.

Will ellenőrizte a tüzelő-utánpótlást, egy ágat kettőbe tört, hogy a lángok iránya még szabályosabb legyen, és Iorek ismét felvette kalapácsát. Will érzékelte, hogy feladata még összetettebb lett, hiszen a harmadik darabot a másik kettőhöz kell hajszálpontosan igazítania, ezzel, és csakis ezzel támogathatja Ioreket a kés kijavításában.

Dolgoztak tehát lankadatlanul. Will nem is tudta, mennyi ideig: Lyrának sajgott a karja, majd kifolyt a szeme, vörösre perzselődött a keze, recsegett-ropogott a csontja a kimerültségtől; de csak cserélgette a köveket Iorek intésére, a fáradt Pantalaimon is készségesen emelgette szárnyát a tűz fölött.

Mire eljutottak az utolsó forrasztásig, Willnek zúgott az agya, a szellemi erőfeszítés úgy elcsigázta, hogy a rőzse rakosgatása is nehezebbre esett. Fel kell fognia minden kapcsolatot, különben a kés nem áll össze; ha most, a legbonyolultabb műveletnél, amely a szinte már kész pengét rögzíti a nyélen maradt kis töredékhez – ha elméje teljes összpontosításával nem fogja egybe a többi résszel, a kés egész egyszerűen szétesik, mintha Iorek a kisujját sem mozdította volna.

A medve is tisztában volt ezzel, az utolsó töredék hevítése előtt szünetet tartott. Willre emelte a szemét, de a fiú kifejezéstelennek látta, csillámló, feneketlen feketeségnek. Mindazonáltal értett belőle: ez munka, kemény

munka, csak vállvetve győzik.

Több se kellett Willnek, visszafordult a tűzhöz, és a nyélcsonkra irányozta képzelőerejét, felkészült az utolsó, legkeservesebb munkafázisra.

Iorekkal meg Lyrával hármásban kovácsolták készre a kést, Will nem észlelte, mennyi időt vett igénybe a végső forrasztás; miután azonban a medve utolszor sújtott le a kalapáccsal, és Willben tudatosult, amint bozsgova igazodik a rácsszerkezetbe a törést áthidaló utolsó atomkapcsolat is, lerogyott a barlang padlatára, nem dacolt tovább a kimerültséggel. Lyra sem volt külön állapotban: pillantása üveges, szemhéja vörös, haja merő korom és füst; sőt, Iorek feje is lehorgadt; bundája több helyen megpörkölődött, telt krémszín szőrén sötét füstcsíkok éktelenkedtek.

Tialys és Salmakia felváltva aludt, egyikük mindig ügyeletet tartott. Éppen a nő volt ébren, és a férfi pihenőn, mikor Will kinyújtotta kezét a vörösből szürkévé, majd ezüstössé sápadó, hűlő penge felé: erre a hölgy haladéktalanul megkocogtatta a társa vállát. Tialys máris pattant.

De Will nem ért hozzá a késhez: csak a tenyerét tárta ki fölötte úgy ítélte, továbbra is túl forró. A kémek megnyugodtak a párkányukon, Iorek pedig Willhez fordult.

– Gyere ki.

Lyrának hátraszólt:

– Te maradj! Ne nyúlj a késhez!

Lyra az üllőhöz kucorodott, amelyen a kés hűlt, Iorek meghagyta neki, szítsa fel a tüzet, mert hátravan még egy művelet.

Will az irdatlan medve nyomában kibaktatott a sötét hegyoldalra. Hirtelen mart belé a fagy a barlang pokoli katlana után.

– Soha nem lett volna szabad megalkotni ezt a kést – szólalt meg a medve, mikor már megtettek valamicske utat. – Talán hiba volt megjavítanom. Gondban vagyok, holott ilyen velem mostanáig nem fordult elő, a kétség elkerült. És lám, tépelődöm. A kétség emberi, és nem medvedolog. Ha emberré kezdek válni, az nem jó, az baj. És most növeltem a bajt.

– Mikor az első medve elkészítette az első pánccelt, talán nem érezte magát ugyanilyen cudarul?

Iorek hallgatott. Egy nagy hókupacnál állapodtak meg, Iorek hemperegni kezdett benne, hánnya fölfelé a havat, mintha maga is hó, sőt az egész világ minden havának megtestesülése volna.

Mikor elege lett, talpra gurult, alaposan kirázta a bundáját, aztán látva, hogy Will továbbra is választ vár a kérdésére, így szólt:

– Könnyen lehet. De az első pánccelos medvének nem voltak elődei. Számmunkra ott űr tátong. Ő kezdte el a hagyományt. A hagyományunkban

járatosak vagyunk: szilárd, megingathatatlan, és mi aggályosan tiszteletben tartjuk. A medvetermeszet hagyomány híján éppoly védtelen, mint a medvetest páncél híján. Tartok tőle, hogy a kés kijavításával áthágtam a medvetermeszet korlátait. Tartok tőle, hogy olyan ostoba voltam, mint Iofur Raknison. Az idő majd választ ad mindenre. De addig tépelődöm és kétkedem. Most pedig te jössz: miért tört össze a kés?

Will a sajtó fejéhez kapta mindkét kezét.

– Az asszony rám nézett, és az anyám arcát véltem látni – próbálta a lehető legőszintebben felidézni az élményt. – És a kés beleütközött valamibe, amivel nem bírt, és mert az elmém nyomta-nyomta előre, de egyidejűleg visszafelé is rángatta, elpattant. Azt hiszem, ez történt. Biztos vagyok benne, hogy az asszony akarta így. Nagyon agyafúrt.

– A kés örvén az anyádról meg az apádról beszélsz.

– Róluk-e? Hmmm... valóban.

– És mi a szándékod a késsel?

– Nem tudom.

Iorek egyszer csak nekiugrott Willnek, és bal mancsával jól pofon legyintette: Will félig alétlan gurult le a havas domboldalon, csengett a füle.

Iorek komótosan lépkedett oda hozzá, míg tápáskodott:

– Mondd meg az igazat.

Willből kikíváncozott, hogy „ha nálam lenne a kés, nem mertél volna ilyet tenni”. De hát ezt Iorek is tudja, nemkülönben, hogy Will ezzel tisztában van, tehát kistílűség a fejéhez vágni, amellet, hogy falra hányt borsó: de akkor is nyomja a begyét.

Nem szólalt meg, míg fölegyenesedve szemtől szemben nem állt Iorekkel.

– Igazat mondtam: nem tudom – próbált uralkodni a hangon –, mert még nem mértem fel, hogy mire is készülök. Hogy mit jelent pontosan ez a vállalkozás. Félek tőle. Lyra is fél. De amint kimondta, én ráálltam a dologra.

– No és mi az?

– Átmegyünk a halottak országába, hogy beszéljünk Lyra barátjának, Rogernak a kísértetével, ő az, akit Svalbardon megöltek. És ha a halottaknak valóban van országuk, az édesapám is ott lesz, és ha valóban szót válthattunk kísértetekkel, én beszélni akarok vele. De vívódom, gyötrődöm, mert az édesanyámhoz is vissza akarnék menni, hogy gondozzam, mert meg tudnám tenni, de édesapám meg Balthamosz angyal is megmondta, hogy Lord Asrielhez kell mennem, és fölajánlanom neki a kést, és valami azt súgja, hogy nekik is igazuk van...

– Az angyal megfutamodott – mutatott rá a medve.

– Nem harcra termett. Megtett minden tőle telhetőt. Nemcsak ő rémült meg, rémült vagyok én is. Alaposan meg kell rágnom ezt az egészet. Van, hogy a helyes dolgot azért nem tesszük meg, mert a helytelen annyival kockázatosabbnak tetszik, és nem akarjuk, hogy gyávának tartsanak, tehát éppen azért cselekszünk helytelenül, mert veszélyes is. Fontosabb, hogy ne nézzenek gyávának, mint hogy a helyes dolgot tegyük. Nagyon keserves. Ezért tértem ki a válasz elől.

– Értem – mondta a medve.

Némán álltak, úgy tetszett, hosszú ideig, különösen Willnek, akit a csikorgó fagytól úgyszólván semmi sem védett. De Iorek még nem fejezte be, Will pedig a nyaklevestől kótyagosan alig állt a lábán, szédült, nem mert mozdulni, tehát mindketten maradtak, ahol voltak.

– Már úgyis annyi gyanús ügybe keveredtem – mondta a medvekirály. – Talán a végromlást hoztam a birodalmamra azzal, hogy segítettem nektek. De az is lehet, hogy fordítva van, egyébként is pusztulás fenyeget, és én feltartóztattam. Gondban vagyok tehát, mert medvétől idegen dolgokra kényszerülök, és latolgatnom, kétkednem kell, mint egy embernek. És hadd mondjak valamit. Úgyis tudod, csak nem fogadod el, ezért a szemedbe mondom, hogy ne áltasd magad. Ha ezt a küldetést sikerre akarod vinni, többé nem szabad anyádra gondolnod. Őt egyenlőre tedd félre. Ha az elméd megosztott, a kés eltörik. Most elbúcsúzom Lyrától. Neked hátra kell maradnod a barlangban; az a két kém mindig ott van a sarkadban, és nem akarom, hogy kihallgassák, amit Lyrával beszéllek.

Will nem talált szavakat, pedig feszítették a mellét és a torkát.

– Köszönöm, Iorek Byrnison – csak ennyit tudott mondani.

Iorekkal visszakapaszkodtak az emelkedőn a barlanghoz: sütött a parázs a nagy sötétségben.

Iorek a titokzatos kés megjavításának befejező műveletéhez látott. Felizzította a pengét a legelevenebb parázs közt: Will és Lyra száz színt látott hömpölyögni a fém füstös belsejében. Iorek kívárta az alkalmas pillanatot, majd szólt Willnek, hogy vegye fel a kést, és mártsa menten a kint felgyülemlett hóba.

A rózsafa nyél kormos volt és forró, de Will egy ingbe bagyulálta a kezét, aztán követte a medve utasítását. Míg sistergett, felcsapott a gőz, érezte, hogy az atomok visszavonhatatlanul összeforrtak, és tudta, a kés ismét a régi, a kivételes lehetőfinom hegyével.

De az is tény, hogy másképpen mutatott. Kurtább lett, közönségesebb, a forrasztásoknál fátyolos-ezüstös hegekkel. Megcsúnyult; a sérülés nem múlt el nyomtalanul.

Mikor kellőképpen lehűlt, Will elrakta a hátizsákba, aztán a kémekre ügyet sem vetve elüldögélt Lyrára várva.

Iorek a lánnyal kissé messzebb vonult a hegyoldalra, a barlangból nem láthatták őket; irdatlan mancsába ölelte Lyrát meg az egér alakban melléhez fészkelődött Pantalaimont. Iorek fölébük hajtotta fejét, és Lyra perzselt, kormos kezét szimatolta. Némán nyalogatni kezdte, nyelvével borogatta az égéseket, Lyra soha jólesőbb biztonságban nem érezte magát.

Iorek csak azután szólalt meg, hogy a kormot-piszkot mind eltakarította. Lyra a hátában érezte a medvehang rezgését.

– Aranyszájú Lyra, hogyhogy halottlátogatóba akarsz menni?

– Megálmodtam, Iorek. Láttam Rogert, és tudtam, engem hív... Emlékszel Rogerre; elmentünk tőled, és őt aztán megölték, az én hibámból, legalábbis szerintem. És úgy gondolom végére kell járnom az egésznek, ennyi. Odaállok elé, bocsánatot kérek tőle, és ha lehetséges, kihozom onnan. Ha Will utat tud nyitni a halottak országába, muszáj megtenni.

– A lehetséges és a muszáj nem ugyanaz.

– De ha muszáj is, meg lehet is, akkor kifogásnak nincs helye.

– Amíg élünk, az életre legyen gondunk.

– Tévedsz, Iorek – mondta Lyra szelíden –, arra legyen gondunk, hogy tartsuk a szavunkat, bármi áron. Nem mutatom, de tudd meg, hogy iszonyúan félek. Azt kívánom, bárcsak sose álmodtam volna azt az álmot, bárcsak sose jutott volna Will eszébe, hogy a késsel átjuthatunk. De már nem lehet visszacsinálni, nincs kibúvó.

Lyra érezte, hogy Pantalaimon reszket, becézni kezdte sajtó kezével.

– Persze fogalmunk sincs még, merre induljunk – folytatta. – Ki kell tapasztalni. Hát te mit tervezel, Iorek?

– A népemmel visszatérünk északra. Nem élet ez itt nekünk a hegyekben. Még a hó is másfolyen. Azt gondoltam, megleszünk valahogy, de mégiscsak a tenger az igazi, ha fölmelegedett is. Jó tudni. Különben is szükség lesz ránk. Én előre megérezem a háborút, Aranyszájú Lyra, megcsap a szaga, a szele. Beszéltem Serafina Pekkalával, mielőtt útra keltem ide, elmondta, hogy Lord Faahoz és a gyiptusokhoz tart. Márpedig ha kitör a háború, szükség lesz ránk.

Lyra izgatottan szökött fel régi barátainak neve hallatán. De Iorek nem ért még a végére. Így folytatta:

– Ha nem találtok vissza a halottak országából, többé nem lálkozunk, mert nekem nincs kísértetem. A porhüvelyem a földé, egyé válok vele. De ha történetesen te is, én is megmaradunk, Svalbardon mindig szívesen látott, nagyra becsült vendég leszel, és ez érvényes Willre is. Elmondta, hogyan kötöttünk ismeretséget?

– Nem – felelte Lyra –, csak annyit, hogy egy folyónál.

– Fölém kerekedett. Nem hittem volna, de ez a taknyos kölyök lehengetelt a vakmerőségével és az eszével. Nem örülök, hogy a tervedet valóra váltod, de jó szívvel csakis erre a fiúra merlek rábízni. Méltók vagytok egymáshoz. Járj szerencsével, Aranyszájú Lyra, kedves jó barátom.

Lyra felágaskodott, átkarolta a medve nyakát, a szőrébe fúrta az arcát, nem bírt megszólalni.

Egy perc, és Iorek óvatosan feltápászkodott, gyöngéden lefejtette magáról az ölelő karokat, hátat fordított, és halkán elkocogott a sötétbe. Alakja menten tovaillant a hólepte talaj sápadt hátterén, de talán csak a Lyra szemére ülő könnyfátyol tehetett róla.

Will, mikor meghallotta, hogy a lány közeledik az ösvényen, a kémekre pillantva így szólt:

– Maradjatok veszteg. Tessék, itt hagyom a kést, nem fogom használni. Ne gyertek utánam.

Odakinn Lyra csak állt és sírt, Pantalaimon mint farkas szegte fel fejét a fekete égre. A lány megnémult. Csak a hamvadó tűz visszaverődése világított a havon, s a lány könnyes arcán tükröződött, a lány könnyeinek tükre pedig Will szeme volt: így szóttek a fotonok halk hálót köréjük.

– Úgy szeretem őt, Will – szakadt ki aztán Lyrából a suttogás. – Olyan öreg volt! Sovány, öreg és szomorú... Hát minden ránk szakad, Will? Mostantól ki segít rajtunk? Csak te vagy, meg én. De hisz fel se nőttünk még... ehhez éretlenek vagyunk... Túlontúl éretlenek... Szegény Mr. Scoresby meghalt, Iorek megvénült... Minden ránk szakad, mindent nekünk kell...

–Véghezvisszük – jelentette ki a fiú. – Nem nézek vissza többé. Megcsináljuk. De most muszáj aludnunk, és ha ebben a világban maradunk, rajtunk üthetnek azok a gyropter-izék, amiket idecsődítettek a kémek... Átmetszek egy másik világba, ha a kémek utánunk jönnek, annyi baj legyen, majd később lerázzuk őket.

– Jó – hagyta rá Lyra szipogva; a kézfeje hátába törölte az orrát, ököllel dörgölte a szemét. – Gyerünk. Biztos vagy benne, hogy vág a kés? Kipróbálad?

– Tudom, hogy vág.

Pantalaimon tigrissé változott, hogy reményeik szerint távol tartsa a kémeket; Will és Lyra belépett a barlangba a hátizsákokért.

– Mit csináltok? – neszelt fel Salmakia.

– Átkelünk egy másik világba – húzta elő Will a kést. Mintha ettől vált volna ismét teljes emberré; idáig nem is vette észre, milyen nagyon hozzá-nőtt.

– Tessék megvárni Lord Asriel gyroptereit! – reccsent Tialys.

– Nem várjuk meg – közölte Will. – Hagyjátok békén a kést, vagy megöllek. Átjöhettek velünk, ha ragaszkodtok hozzám, de nem marasztaltok itt. Megyünk.

– Hazudozó!

– Nem – vágott közbe Lyra –, a hazudozó én vagyok. Will sohasem hazudik. Erre nem számítottatok.

– Mégis, hová?

Will nem felelt. Tapogatózott a homályban, és nyílást hasított.

Megszólalt Salmakia:

– Hibát követtek el. Jobb, ha tudjátok, hallgassatok meg. Bele se gondoltatok, hogy...

– Dehogynem – fojtotta belé a szót Will. – Nagyon is átgondoltuk, és holnap elmondjuk nektek, hogy mire jutottunk. Velünk jöhetek, vagy visszamehettek Lord Asrielhez.

Az ablak abba a világba nyílt, ahová Baruchhal és Balthamossal menekültek; békés volt itt minden: végtelen, langyos tengerpart, a homokbuckákon túl páfrányszerű fák.

– Megfelel – mondta. – Alváshoz pompás.

Át tessékelt mindenkit, aztán nyomban becsukta a nyílást. Lyrával ott helyben elterültek, olyan fáradtak voltak, Lady Salmakia örködött, a lovag elővette a mágnesrengéses hangverőt, és üzenetet kezdett vonózni rajta a sötétben.

A szándékjargány

– A gyerekem. A *lányom!* Mit tett vele? Az én Lyrám – inkább a szívemet tépte volna ki! – biztonságban volt mellettem, érti, *biztonságban*, és hová lett, azt mondja meg, hová?

Mrs. Coulter sikoltozása felverte az őrtornyot. Egy székhez kötözték, haja ziláltan, ruhája szakadtan lógott, tekintetéből téboly süttött; majom daimónja a földön vergődött, kapálózott ezüstláncra verve.

Lord Asriel nem messze ült, és firkált valamit egy cédulára; ügyet sem vetett rájuk. A tisztiszolga feszengve méregette az asszonyt. Amint átvette Lord Asrieltől az üzenetet, tisztelgett, és sebes léptekkel indult kifelé, sarkában behúzott farkú terrier daimónjával. Lord Asriel Mrs. Coulterhez fordult.

– Lyra? Őszintén szólva fütyülök rá – mondta halk, rekedt hangon. – Maradt volna veszteg, fogadott volna szót az a rémes kölyök. Nem fecsérelek rá több időt és eszközt. Ha nem kér a segítségből, vállalja a következményeket.

– Asriel, ezt nem gondolhatja komolyan, különben nem is...

– A legkomolyabban gondolom. Nem érdemli meg, hogy ekkora hűhót csapjanak körülötte. Közönséges angol leány, nem túl okos...

– De az! – tiltakozott Mrs. Coulter.

– Hát jó, eszesnek eszes, de szellem nem szorult belé; indulatos, álnok, önző...

– Bátor, nagylelkű, érző szívű.

– Átlaggyerek, semmi különös.

– Átlaggyerek? Lyra? Nincs hozzá fogható. Emlékezzék, mi mindent vitt már véghez. Jogában áll nem szeretni, Asriel, de ne merészelje leszólni a leányát. És nálam biztonságban volt, amíg...

– Igaza van – pattant fel a lord a helyéről. – Valóban nincs hozzá fogható. Magát megszeliidíteni és meglágyítani – nem akármilyen teljesítmény. A lánya kihúzta a fullánkját, Marisa. Fogatlan oroszlánt csinált magából. Csöpögős jámborságba fojtotta a tüzét. Ki hitte volna? Az egyház könyörtelen ügynöke, a gyermekek megszállott üldözője, förtelmes masinák feltalálója, melyekkel szétmetéli őket, hogy a riadt kis lényükben bűnt kutasson – és elég arra tévednie egy szájas, hebrencs borzaskatának, hogy maga mint a tyúkanyó, kotkodácsolva terjessze fölé a szárnyait. Elismerem, a fruskának

lehet valamilyen adottsága, amely fölött én elsiklottam. De ha csak arra jó, hogy elvakult anyát csináljon magából, én ilyen hitványsággal, gyatrasággal, nyápicssággal nem dicsekednék. Amúgy is azt ajánlom, hogy maradjon csöndben. Ide kérettem a parancsnokaimat sürgős tanácskozáásra, és ha képtelen tartani a száját, majd betapasztjuk.

Mrs. Coulter nem is hasonlíthatott volna jobban Lyrára. Válaszképpen Lord Asriel arcába köpött. A férfi higgadtan letörölte, és megjegyezte:

– Az ilyen magatartás is kivédhető egy hasznos intézkedéssel.

– Papoljon csak, Asriel – mondta erre az asszony –, kifogástalan úri modorra vall, valóban, ha alárendeltjeinknek székhez kötve mutogatjuk a foglyot. Oldozzon el nyomban, vagy lesz oka befogni a szám!

– Ahogy óhajtja – mondta férfi, és selyemsálat vett ki az egyik fiókból, a nő a pusztá látványától is hevesen rázni kezdte a fejét.

– Ne, ne – tiltakozott –, Asriel, könyörgök, ne alázzon porig.

A harag könnyei peregtek a szeméből.

– Nos jó, magát eloldozom, de ez itt maradjon csak láncon – mondta a férfi; visszajejtette a sálat a fiókba, aztán rugós késsel elvagdosta a nő kötelékeit.

Az a csuklóját dörgölve fölkelt, nyújtózkodott; csak ekkor döbbsent rá, milyen állapotban van a ruhája meg a haja. Nyúzott volt és sápadt; az epetőrök mérge még nem ürült ki teljesen a szervezetéből, rettenetesen fájnak az ízületei, de a férfinak nem szerzi meg az örömet, hogy ennek bármi jelét adja.

– Ott megtisztálkodhat – mutatott Lord Asriel egy szűk kis fürkére: szekrénynek ha beillett.

Mrs. Coulter fogta a Lord Asrielre gyilkos szemeket meresztő daimónját, és elvonult rendbe szedni magát. Jött a tisztiszolga, és bejelentette:

– Ófelsége, Ogunwe király és Lord Roke.

Megjelent az afrikai tábornok és az epetőr: Ogunwe király patyolat egyenruhában, frissen átkötözött halántéksebbel, Lord Roke sima röptű kéksólyma hátán.

Lord Asriel szívélyesen üdvözölte és borral kínálta őket. A madár lebecsátotta hátáról lovasát, majd az ajtó melletti polcára röpment, ezalatt a tisztiszolga bejelentette Lord Asriel harmadik főparancsnokát, egy Xaphania nevű angyalt. Baruchnál vagy Balthamosznál sokkalta rangosabb volt, csillámló, nyugtalanító fény világította meg rejtelmes forrásból.

Időközben előjött Mrs. Coulter, jóval rendezettebben, es mindhárom főparancsnok főt hajtott neki: ő nem mutatott meglepetést, biccentett és békésen leült, karja közt a béklyós majommal.

Lord Asriel nem vesztegette az időt:

– Ogunwe király, kérem, jelentsen.

A tagbaszakadt, mély hangú afrikai így beszélt:

– Megsemmisítettünk tizenhét svájci gárdistát és két léghajót. Vesztésünk öt fő és egy gyropter. A lány és a fiú megszökött. Elfogtuk a bátor ellenállást tanúsító Lady Coultert, és ide szállítottuk. Bízom benne, hogy nem rója fel részünkről az illő tisztelet hiányát.

– Uram, az önök bánásmódja nem hagyott kívánnivalót – felelte az asszony, az önöket leheletnyit megnyomva.

– Más gyropterekben esett kár? Vannak sebesültek? – firtatta ord Asriel.

– Károk, sebesülések estek, de nem vészesek.

– Pompás. Köszönöm, király uram: derekasan verekedtek, Lord Roke, megosztaná velem értesüléseit?

Az epetőr így felelt:

– A kémeim követték a fiút és a lányt egy másik világba. A gyermekek biztonságos helyen vannak, egészségesek, ámbar a lány előzőleg napokat aludt át bódítószert hatása alatt. A fiúnak a barlangi események során egy ideig nem állt rendelkezésére a kés: baleset következtében darabokra tört. De azóta ismét ép, az érdem egy teremtményé az *ön* világának Északjáról, Lord Asriel; hatalmas medve az illető, avatott kovács. A kés kijavítását követően a fiú rögtön átmetszett egy másik világba, ahol jelenleg is tartózkodnak a lánnyal. Kémeim természetesen a nyomukban vannak, zavaró körülmény azonban, hogy a fiú a kés birtokában nem kényszeríthető semmire; ha álmában megölnék, a kés számunkra elveszne. Tialys lovag és Lady Salmakia mindenesetre követi a fiút és a lányt, legalább a hollétükről tájékozhatnak. Úgy fest, tervelnek valamit, ide legalábbis nem hajlandók eljönni semmi áron. Ezt az én két emberemet nem rázhatják le.

– Fenyegyet valamilyen veszély abban a bizonyos világban? – kérdezte Lord Asriel.

– Tengerparton vannak, fa méretű páfrányok erdejéhez közel. Állati jelenlét nem tapasztalható. Jelenleg a fiú is, a lány is alszik. Alig öt perce beszéltem Tialys lovaggal.

– Köszönöm – mondta Lord Asriel. – Most, hogy a két ügynöke a gyerekek nyomába eredt, nincs, aki rajta tartsa a szemét a Magisztériumon. Az aletiométerre kell hagyatkoznunk. Legalább...

Mindenki nagy csodálkozására megszólalt Mrs. Coulter.

– Nem tudom, máshol mi a helyzet – mondta –, de a Büntető Törvényszék Pavel Rasek testvérré támaszkodik e tekintetben. Alapos, bár nehézkes ember. Órákba telik még, mire megtudják tőle, hol van Lyra.

– Köszönöm, Marisa – mondta Lord Asriel. – Magának van sejtése arról, miben töri a fejét Lyra meg ez a fiú?

– Nincsen – hangzott a válasz –, egyáltalán nincsen. A fiúval beszéltem, igen nyakasnak tűnt, tud titkot tartani. Meg nem mondanám, mire készül. Lyrán meg képtelenség kiokosodni.

– Szabadjon méltóságodtól megkérdezni – szólt közbe Ogunwe király –, hogy az úrnő felvétel-e vezérkarunkba? Ha igen, mely minőségben? Ha nem, helyes-e, hogy itt tartózkodik?

– A foglyunk, és személyesen az én vendégem; és mint az egyház valamikori ügynöke, hasznos tájékoztatással szolgálhat.

– Vajon megteszi-e önszántából? Vagy kínvallatás lesz szükséges? – nézett egyenesen Mrs. Coulter szeme közé Lord Roke.

Mrs. Coulter elkacagta magát.

– Feltételeztem volna Lord Asriel parancsnokairól, hogy tudják, a kínvallatás alkalmatlan az igazság kiderítésére.

Lord Asriel önkéntelenül elmosolyodott magában: micsoda ravasz visszavágás!

— Kezessedem Mrs. Coulter magaviseletéért – közölte. – Különb is tudja, mivel számolhat árulás esetére, amely amúgy esélytelen. De akinek kétsége van, mondja ki bátran, ne rejtse véka alá.

Ogunwe király jelentkezett:

– Benne megbízom, de önben nem.

– Hogyhogy? – hökkent meg Lord Asriel.

– Ha a lady megkísérti, ön képtelen ellenállni. Helyeslem, hogy elfogtuk, de helytelenítem részvételét a tanácskozáson. Részesítse illő bánásmódban, minden kényelemben, de helyezze el máshol, és ne keresse a társaságát.

– Őszinte véleményt kértem – mondta Lord Asriel –, elfogadom a dorgálást. Az ön jelenlétéhez jobban ragaszkodom, király uram, mint a hölgyéhez. Elvitetem.

A csengőért nyúlt, de Mrs. Coulter elébe vágott annak, hogy megrázza.

– Kérem – mondta lázasán –, hallgassanak meg előbb. Tudok segíteni. Aligha találnak nálam jobb kalauzt a Magisztérium belügyeiben. Ismerem az eszük járását, kiszámíthatom, mit lépnek. Kérdik ugye, miért is bízhatnának bennem, mi vitt arra, hogy faképnél hagyjam amazokat? Egyszerű: a lányom életére törnek. Nem merik életben hagyni. Amint rájöttem, kicsoda ő, mit jövendölnek róla a boszorkányok, tudtam, szakítanom kell az egyházzal, az egyház az ellenségem, és én is ellensége vagyok az egyháznak; önökről fogalmam sem volt, sem arról, hogy én mit jelenthetek önöknek – ez rejtély volt számomra; annyit tudtam csupán, hogy szembe kell szállnom az egyházzal, minden tanával, akár a Fennhatósággal is. Én...

Elhallgatott. A parancsnokok feszülten figyeltek. Mrs. Coulter ekkor

szembefordult Lord Asriellel, mintha csakis hozzá beszélne fojtott, szenvedélyes hangján, rászegezve csillogó tekintetét.

– Én kimondhatatlanul rossz anya voltam. Hagytam, hogy elvegyék tőlem egyetlen gyermekemet, nem törődtem vele, csak a karrierem számított. Évekig rá se gondoltam, és ha mégis, csak mert a születése olyan kínos volt számomra. De aztán az egyház érdeklődni kezdett a Por és a gyerekek iránt, és megdobbant a szívem, eszembe jutott, én is anya vagyok, Lyra anyja. És mert veszélybe került, megmentettem. Háromszor léptem már közbe, hogy óvjam. Először, mikor az Áldozárok Testülete megkezdte működését: a Jordan-kollégiumból magamhoz vettem, ha velem él Londonban, a Testület nem bánhatja... ezt reméltem. De megszökött. Bolvangarban volt a második alkalom, az utolsó pillanatban érkeztem, ott volt már a... a penge alatt... Majdnem megállt a szívem. Megtették... megtettük más gyerekekkel, de mikor a sajátomat... El sem tudják képzelni, milyen gyötrelmet éreztem akkor, kívánom, ne is ismerjék meg soha... De eloldoztam, kijuttattam, másodszor is megmentettem. Még ekkor is ragaszkodtam az egyházhoz, hű, odaadó szolgáló, aki a Fennhatóság nevében tevékenykedik. És akkor megtudtam, mit jövendőnek a boszorkányok. Lyrát valamikor a közeljövőben megkísértik, mint egykor Évát – így beszélik. Hogy a kísértés milyen formában történik majd, előttem egyelőre ismeretlen, de hát Lyra hovatovább felnő. Nem nehéz elképzelni. Az egyház is hírért vette a dolognak, és meg akarják ölni. Ha egyszer tőle függ minden, hogyan is hagyhatnák életben? Mernék vállalni, hogy ellenáll a kísértésnek, bármi legyen is az? Dehogy, a vérét akarják. Ha tehetnék, a Paradicsomig visszamennének, Évával is végeznének, még mielőtt elbukhatna. Gyilkolni nem nagy eset nekik; Kálvin maga rendelkezett gyermekek haláláról; nem fukarkodnak pompával, szertartással, imával, hét fájdalommal, himnusszal, zsolozsmával, de attól még megölik ám. Ha a kezük közé kerül, elvégeztetett. A boszorkány szavainak hallatán tehát harmadszor is megmentettem a lányomat. Biztos helyre húzódtam vele, és nem is szándékoztam elmozdulni onnan.

– Ön elkábította a lányát – olvasta rá Ogunwe király. – Öntudatlanságra kárhoztatta.

– Kénytelen voltam – mondta Mrs. Coulter –, mert gyűlöl – mostanáig is felindult, de fegyelmezett hangja megbicsaklott, zokogásban tört ki, és így folytatta: – Reszket tőlem és gyűlöl, és ha nem kábítom eszméletlenre, úgy iszkol előlem, mint macska elől a kismadár! Van fogalmuk, mit érez ilyenkor egy anya? De az ő biztonságánál nincs előbbre való! Míg a barlangban aludt... behunyt szemmel, tehetetlenül, a nyakára gömbölyödő daimónjával... Olyan szeretet, gyöngédség fogott el, olyan mélységes... Először tehettem valamit a gyerekéért, az én kis... Mosdattam, ettem, őriztem, me-

lengettem... álmában is jól tápláltam... Éjszakára mellé feküdtem, karomban ringattam, könnyeimmel öntöztem a haját, az alvó pilláját csókolgattam, ó kislányom...

Nem szégyellte magát. Halkan beszélt; nem szavalt, nem emelte fel a hangját, a testét meg-megreszkettető zokogás csuklásnak hatott, mintha az illem kedvéért fékezne az érzelmi kitörést. Szemenszedett hazugságai ezért hihetőek, gondolta undorral Lord Asriel; ez az asszony merő hamisság a csontja velejéig.

Mrs. Coulter elsősorban Ogunwe királyt vette célba szavaival; es bár ez csöppet sem volt nyilvánvaló, Lord Asriel észrevette. A király a fő vádló, és ember, nem úgy, mint az angyal vagy Lord Roke, az ő lelki húrjain képes leginkább játszani.

Holott Mrs. Coulter a legnagyobb hatást az epetőrre tette. Lord Roke rá-érzett hamisítatlan skorpiótermészetére, nem voltak illúziói, hogy micsoda dőfés telik tőle. A skorpió pedig legyen csak szem előtt, vélte.

Így aztán támogatta Ogunwe királyt, mikor az változtatott álláspontján, és amellet kezdett kardoskodni, hogy az asszony maradjon; Lord Asrielt leszavazták; ő már nem látta szívesen az asszonyt, de hát kötelezte magát, hogy parancsnokai óhaja szerint jár el.

Mrs. Coulter szende, erényes, komoly pillantást küldött felé. Lord Asriel esküdni mert volna, hogy senki más nem érhetne tetten gyönyörű szeme kútjának mélyén a diadalmas, ravaszkas villanást.

– Jó, maradjon – mondta. – De eleget beszélt. Ne többet. A déli határra telepítendő helyőrség kérdését bocsátom vitára. Olvasták az előterjesztést: kivitelezhető? Kívánatos? A következő programpon a fegyvertár. Aztán Xaphaniától szeretnék hallani az angyali hadak hangulatáról. Tehát a helyőrség. Ogunwe király?

Az afrikai vezér előadta érveit. Meghányták-vetették a dolgokat. Mrs. Coulternek el kellett ismernie, hogy az egyház véderőiről igen pontosak az értesüléseik, nem becsülik le az ellenfelet.

Hanem Tialys és Salmakia ezentúl a gyerekek mellett van, Lord Asrielnek nincsenek már kémei a Magisztériumban, mostani tudásuk vészesen avul. Mrs. Coulternek támadt egy ötlete, pillantást váltott a majom daimónnal, valóságos anár kisülésnek érzett; az asszony némán ült tovább a majom aranyos szőrét becézve, hallgatta a parancsnokok eszmecekerjét.

Lord Asriel egyszer csak azt mondta:

– Elég. Még ráér a dolog. Térjünk rá a fegyverraktárra. Tájékoztattak, hogy a szándékjárgány próbaüzemének semmi akadálya. Menjünk, nézzük meg.

Ezüstkulcsot húzott elő a zsebéből, kinyitotta a bilincseket a majom

kezén-lábán, ügyelve, hogy az arany szőrszálaknak a legeslegvége se súrolja.

Lord Roke a sólymára pattant, úgy követte a többieket, akik Lord Asriel nyomában elindultak lefelé a toronyból, ki a bátyaoromzatra.

Hideg szél csapott a szemükbe, egy nagy lökés feltaszította a kéksólymot, vijjogva keringett a háborgó magasban. Ogunwe király összehúzta magát a köpenyt, és gepárd daimónja fejére helyezte kezét.

Mrs. Coulter alázatosan szólította meg az angyalt:

– Bocsásson meg, asszonyom. Az ön neve Xaphania?

– Igen – felelte az angyal.

E jelenség Mrs. Coulter éppúgy ámulatba ejtette, mint annak idején a társai Ruta Skadi boszorkányt, aki az égbolton találkozott velük: az angyal nem sugárzott, de ragyogás övezte fényforrás híján is. Magas, csupasz, szárnyas lény, barázdált arcánál vénebbet Mrs. Coulter sohasem látott még.

– Ama réges-rég fellázadt angyalok közül való?

– Igen. Azóta megannyi világban kalandoztam. Most Lord Asrielnek köteleztem el magam hűségesküvel, mert nagy vállalkozása a legfőbb remény, hogy a zsarnokságnak véget vetünk.

– És ha elbuknak?

– Akkor elveszünk valamennyien, és a kegyetlenség uralkodik örökkön-örökké.

Közben lépést tartottak Lord Asriel lendületes iramával a szél verte bástyafalon egy hatalmas lépcsőig, amely olyan mélyre vezetett, hogy alját a falikarokban lobogó fáklyák fényénél sem lehetett kivenni. A kéksólyom előresüvített, mind mélyebbre ereszkedett a homályban, minden láng megbénesítette tollazatát, csöpp szikrává zsugorodott, majd nyoma veszett.

Az angyal Lord Asriel oldalára szegődött, Mrs. Coultert a afrikai király szomszédságára utalva.

– Uram, röstellem a tudatlanságomat – mondta Mrs. Coulter – de a tegnapi barlangi tusáig sejtelmem sem volt, hogy léteznek egyáltalán olyan teremtmények, mint a kéksólyom lovasa... Honnan való? Mondana valamit a népéről? A világért se akarnám őt megsérteni, de ha vaktában elegyedem szóba vele, szándékom ellenére véthetek az illem ellen.

– Valóban elkel a tájékozódás – mondta Ogunwe király. – Ez a nép nagyon gőgös. Az ő világuk másképpen alakult, mint a mienk; kétféle tudatos lény is van benne, ember meg epetőr. Az emberek zömmel a Fennhatóságot szolgálják, és az idők kezdetétől ki akarják irtani a parányokat. Rájuk sűtik, hogy ördögi szerzetek. Ezért az epetőrök mindmáig képtelenek megbízni az olyan természetekben, mint ön vagy én. De szilaj, öntudatos harcosok, akik nem irgalmaznak ellenségüknek, és kémtevékenységük rendkívül értékes.

– Ez a nép egyöntetűen önökkel tart, vagy megosztottak, akárcsak az emberek?

– Egyesek az ellenséggel cimborálnak, de a zöm hozzánk húz.

– Hát az angyalok? Hinné-e, hogy a közelmúltig az angyalokat középkori kitalációnak véltem, szintiszta agyszüleménynek? Ezek után angyallal szót váltani némiképp zavarba ejtő... Hányan erősítik Lord Asriel táborát?

– Mrs. Coulter – mondta a király –, rendszerint kémek kíváncsiak arra, amit ön feszeget.

– Mesterkém vagyok a javából, ha ilyen nyíltan faggatózom – felelte az asszony. – Uram, fogságba estem. Nem szokhatok meg, de nincs is hová szöknöm. A légynek se véthetek ezentúl, szavamra.

– Nem vonom kétségbe – mondta a király. – Az angyalok jóval kiismerhetetlenebbek az embernél. Kezdjük azon, hogy többféle van; némelyek nagyobb hatalommal bírnak, mások kevesebbel; igen bonyolult szövetségek, ősi viszályok állnak fenn köztük, melyekről alig tudunk valamit. A Fennhatóság, amióta csak létrejött, elnyomja őket.

Az asszony lába földbe gyökerezett. Lerítt róla az őszinte megrendülés. Az afrikai király szintén megállt, úgy vélvén, társnője rosszul lett, a fölötté lobogó fáklya valóban kísérteties árnyékokat vetett az arcára.

– Úgy mondja, mintha magától értetődne – szólalt meg az asszony –, mintha tudnom kellene, no de... Lehetséges volna? Hát nem a Fennhatóság teremtette a világokat? Ő már létezett eleitől fogva. Hogyhogy *létrejött*? Ő?!

– Az angyalok így tudják – mondta Ogunwe. – Mi is megbotránkoztunk jó néhányan, hogy nem a Fennhatóság a teremtő. Talán létezett teremtő, talán nem: ez rejtély előttünk. Mindössze annyit tudunk, hogy a Fennhatóság magához ragadta a hatalmat, és azóta lázadnak ellene az angyalok, viaskodnak vele az emberek. A végső felkelés küszöbén állunk. Soha még emberek, angyalok, minden világok teremtményei így nem egyesültek közös ügyért. Soha még ekkora haderőt. De talán ez is kevés. Majd meglátjuk.

I – De mire készül Lord Asriel? Mi ez a világ, miért ide húzott?

– Azért hozott át bennünket, mert ez a világ üres. Pontosabban tudatos létől mentes. Mrs. Coulter, mi nem vagyunk gyarmatosítók. Nem hódítani jöttünk, hanem építeni.

– Meg akarja támadni a mennyországot?

A király hidegen mérte végig az asszonyt.

– Nem támadunk – közölte –, de ha a mennyország le akarja rohanni bennünket, kemény ellenállásra számíthatnak részünkről, felkészültünk. Mrs. Coulter, király volnék, de emelt fővel támogatom Lord Asrielt olyan világ megszervezésében, ahol a királyság fogalma ismeretlen. Ahol nincs se király, se püspök, se pap. A mennyek királysága azóta viseli e nevet, mióta a

Fennhatóság fölébe helyezte magát az angyaloknak. Mi ebből nem kérünk. Ez a világ másfolyen. Mi a mennyek köztársaságának szabad polgárai akarunk lenni.

Mrs. Coulter szóra nyitotta a száját, tucatnyi kérdés tolt az ajkára, de a király felgyorsította lépteit, nem akarván megvárakoztatni parancsnokát, és ő lemaradt tőlük.

A lépcső olyan mélyre vezetett, hogy a pihenőről már szem elől tévesztették az égre szájadzó nyílást, ahonnan indultak. Az asszony jóval félút előtt kifulladt, de panaszszó nélkül rőtta a lépcsőket le egy hatalmas csarnokba, ahol a mennyezetet tartó oszlopokba ágyazott parázsló kristályok szolgáltatták a fényt. Létrák, állványok, gerendák, átjárók hálózták be a fenti homályt, apró alakok közlekedtek rajtuk céltudatosan.

Lord Asriel a parancsnokaihoz szőlt éppen, mikor Mrs. Coulter beérte őket; az asszonynak szusszanásnyi időt sem hagyva indult keresztül az óriás csarnokon: olykor-olykor fényes alak suhant a levegőben vagy rőpönt le egy szóra. Párás meleg uralkodott. Mrs. Coulter észrevette, hogy vélhetőleg Lord Roke iránti figyelemből minden oszlopon polc kínálja magát emberfejmagasságban, hogy a sólymának legyen hol leszállnia, és az epetőr zavartalanul vehessen részt a tanácskozásban.

A csarnokban amúgy nem soká időztek. Egy szolgálattevő súlyos szárnyas ajtót tárt ki előttük, amely vasúti peronra vezetett. Kisméretű zárt vagon várakozott rájuk, anélkül hajtású mozdonyhoz csatolva.

A mozdonyvezető meghajtotta magát, az aranymajom láttán barna majom daimónja behúzódtott mögé. Lord Asriel röviden rendelkezett, majd feltessékelte a többieket a vasúti kocsiba, melyet ugyanolyan izzó kristályok világítottak be, mint a csarnokot, ezüst falikarokon; a mahagóni falburkolat tükreiben kettőződtek. Amint felszállt Lord Asriel is, a szerelvény mozgásba lendült, zökkenőmentesen húzott el a perontól mind sebesebben az alagútba. Csak a kerekek neszéből sejlett a száguldás.

– Mi az úti cél? – kérdezte Mrs. Coulter.

– A fegyvertár – válaszolta kurtán Lord Asriel, és az angyalhoz fordult, halkán beszélt hozzá.

Mrs. Coulter megszólította Lord Roke-ot:

– Méltóságod mindig párosával küldi munkára kémeit?

– Miért kérdi?

– Pusztá kíváncsiság. A daimónomat és engem patthelyzetbe hoztak legutóbb a barlangban, és nagyot néztem, hogy milyen kiválóan harcolnak.

– *Nagyot nézett?* Tán elvitatta, hogy ilyen testméretekkel kiválóan lehet harcolni?

Mrs. Coulter higgadt pillantással nyugtázta a fortyogó gőgöt.

– Elvitattam – mondta. – Azt gondoltam, könnyedén elbírunk önökkel, de önök kis híján lehangorodtak. Örömmre szolgál a beismerés, hogy tévedtem. De mindig párosával vívunk?

– Ön és a daimónja tán nem egy pár? Az képzelte, engedünk ennyi előnyt? – felelte az epetőr kihívó pillantással, amely a kristályok fátyolfényében is szinte szikrát szórt: merj tovább okvetetlenkedni!

Az asszony a padlót bővölte, és nem szólt többet.

Teltek-múltak a percek, Mrs. Coulter érezte, hogy a vonat lefelé viszi őket a hegy gyomrába. Sejtelve sem volt, milyen távolságot tesznek meg, de jó negyedóra után a vonat lassított; peron tűnt fel ismét, anbárfények vakítottak az alagút sötéteje után.

Lord Asriel kitérte az ajtókat; olyan kénes forrás fogadta őket, hogy Mrs. Coulternek egy pillanatig elállt a lélegzete.

Súlyos kalapácsok döndülésétől, kövön zúzott vas csikorgásáról volt hangos a tér.

Egy szolgálattelvő haladéktalanul megnyitotta a peronról nyíló ajtószárnyakat, és kétszeresére nőtt a hangzavar, a hőség hulláma zúdult rájuk. Úgy égetett a fény, hogy ellenzót csináltak a kezükből: csak Xaphania maradt közömbös a hang, a fény és a hő rohamával szemben. Mrs. Coulter az érzéki döbbenet csitulásával körülnézett, feltámadt benne az eleven kíváncsiság.

A maga világában látott már kohót, vasművet, gyárat: de a legnagyobb is falusi kovácműhelynek minősült ehhez képest. Ház méretű kalapácsok szökkenek a távoli mennyezethez, aztán hegyrengető zúdulással fatörzs nagyságú vastömböket lapítottak el a másodperc töredéke alatt; a sziklafal nyílásából olvadt fém kénes folyama hömpölygött, míg egy zsilip útját nem állta: a vakító, bugyborgó áradat csatornákon, csapokon, gátak fölött ömlött öntőformák soraiba, hogy ott megállapodva gyilkos füst felhőiben hűljön; gigászi szeletelőgépek és hengerek metélték, hajtogatták, egyengették a hűvelyknyi vastag vasat, mintha hártypapír lett volna, aztán megint csak az irdatlan kalapácsok préselték kérlelhetetlen erővel egymásra a fémrétegeket egyetlen, sokszorosán ellenálló lemezzé.

Iorek Byrnison ennek láttán bizonyára elismeri, hogy valamicskét itt is konyítanak a fémművességhez. Mrs. Coulter csak ámult. Szót váltani egymással lehetetlen volt, nem is próbálkozott vele senki. Lord Asriel intett a kis csapatnak, hogy kövessék egy rácsos átjárón, amely alatt még nagyobb hodály tátongott, ahol bányászok fejtették csákánnyal a csillogó ércet a sziklából.

A felüljáró hosszú, lejtős sziklafolyosóba vitt, különös színű cseppkövek közé; itt halkult a döngölés, csikorgás, kalapácsolás. Mrs. Coulter hűvös szellőt érzett kihevílt arcán. A kristályok nem falikarokon vagy tartópillé-

rekre erősítve fényeskedtek, elszórva heverték a földön, lobogó fáklyák nem fűtötték a katlant, a társaságot a hideg lelte ismét; aztán egészen hirtelen kibukkantak a szabad levegőre.

Itt a sziklába felvonulási teret vájtak. Távobabb a homályból nagy vasajtók derengtek, melyik nyitva, melyik csukva: az egyikén épp keresztülvontattak valamit, vízhatlan ponyvaborításban.

– Mi ez? – tudakolta Mrs. Coulter az afrikai királytól.

– A szándékjárgány.

Mrs. Coulternek sejtelve sem volt, mit kell ezen érteni, annál feszültebben figyelte hát az előkészületet a ponyva levételéhez.

Ogunwe király mellé húzódott, mintha védelmet keresne, és megkérdezte:

– Hogyan működik? Mit tud?

– Mindjárt látni fogjuk – felelte a király.

Úgy festett, mint valami bonyolult fúrószerkezet, gyropter pilótafülkéje, óriásdaru vezérlőkabinja. Üvegbura alatt egy ülés, előtte karok, fogantyúk tucatjai. Mind a hat lába más-más szögben illeszkedett a törzshöz: erőt sugárzó idomtalanság; a törzs maga csővezetékek, hengerek, dugattyúk, kábelkötegek, elosztók, szelepek, mérőműszerek egyvelege. Nemigen volt ki-vehető, mi a szorosan vett szerkezet, mert hátulról kapott fényt, ez meghatározta a látási viszonyokat.

Lord Roke nyílegyenesen fölébe siklott sólyma hátán, úgy vizsgálta behatóan. Lord Asriel és az angyal bizalmasan tárgyaltak a mérnökökkel, munkások kászálódtak le a járgányról, egyikük kezében kapcsos jegyzetblokk, másikuknál kábeldarab.

Mrs. Coulter falta a szemével a járgányt, eszébe véste minden tartozékát, számba vette bonyolultságát. Lord Asriel közben ruganyosan feltornázta magát az üléshez, vállára-derekára igazította a biztonsági övet, gondosan fejére tette a védősisakot.

Daimónja, a hóleopárd utánaszökkent, Lord Asriel igazgatott valamit az oldalán. A mérnök odakiáltott, Lord Asriel válaszolt, a személyzet visszahúzódott a vasajtó nyílásába.

A szándékjárgány megmozdult, de Mrs. Coulter számára megfejthetetlen módon. Mintha rezzent volna, holott ott állt egy helyben, furcsán energikus pózban a hat rovarlábán. Az asszony meresztette a szemét, és lám, újabb mozgást érzelt; ezúttal tetten érte, amint egyes részek ide-oda forogva kémlelik a fenti sötét égboltot. Lord Asriel nem tétenkedett ültében, kallantyút mozdított, órát ellenőrzött, szabályzót kalibrált; aztán egyszerre eltűnt a szándékjárgány.

Hogy, hogy nem, a levegőben termett. Ott lebegett facsúcs-magasságban, és lassan-lassan balra billent. Nem hallatszott motorzúgás: vajon mivel szegül a gravitáció ellen? Nem esett le, és kész.

– Hallgassa csak – szólt Ogunwe király. – Délre.

Az asszony fülelt. A hegyoldalban nyöszörgött a szél, talpa alatt rezgett a föld alatti prések óraskalapácsainak döndülése, a világító ajtóból emberi hangok szöktek felé, de valamiféle jelre elnémultak, kialudt a fény is. És a csöndben Mrs. Coulter egészen halkán meghallotta a szélrohamok közt hánykolódó gyrop-terek hajtóműveinek kattogását.

– Kik ezek? – tudakolta halkán.

– Csalik – mondta a király. – Az embereim idecsalják az ellenséget. Figyelje.

Az asszony szeme még kerekrebbre nyílt, úgy keresgélt az ég alig pár csillaggal ékes, súlyos kárpitján. A szándékjárgány olyan szilárdan állt fölöttük, mintha lehorgonyozták, odacövekelték volna, a szélrohamok meg se kottyantak neki. A fülke sötét volt, alig észlelhető, Lord Asriel alakja teljesen elmosódott.

Mrs. Coulter alacsonyan szálló fények csoportját pillantotta ekkor, a motorzúgás is eltéveszthetetlenül hangosodott. Hat gyropter húzott el sebesen, az egyik látszólag bajban, mert füstöt eregetett és többiekénél is lejjebb ereszkedett. A hegyhez igyekeztek de látszott, azért, hogy megkerüljék, és továbbröppüljenek.

Szorosan mögöttük vegyes légi kötelék. Nehezen azonosítható masinák-ból állt, Mrs. Coulternek feltűnt egy furcsa, nehézkes gyropter, két egyenes szárnyú röpköző, egy könnyedén száguldó hatalmas madár, rajta két fegyveres, továbbá három-négy angyal.

– Kalózok – közölte Ogunwe király.

Csaknem utolérték a gyroptereket. Fénycsóva ívelt az egyik egyenes szárnyú röpközőről, melyet másodperceken belül csattanás követett. De a lövedék nem találta el a célpontot, a sérült gyroptert, a szemlélők a fény- és a hanghatás közti szünetben villanást észleltek a szándékjárgány felől: robbanás a levegőben.

Mrs. Coulternek szinte ideje sem volt tisztázni, mire vélje fény és hang sebes egymásutánját, már javában folyt a csata. A fejleményeket követni bajos volt ilyen vaksötétben, ilyen vad cikázás közepette; a hegyoldalt mindenestre néma villanások pettyezték, feltörő gőzt idéző szisszenések kíséretében. A kalózcsoport más és más tagját különbözőképpen érte a csapás: kigyulladtak vagy felrobbantak, az óriás madár akkorát sikoltott, mintha hegy magas függőny hasadt volna ketté, majd az alanti sziklákra zuhant; az

angyalok egyszerűen megszűntek, kihamvadtak a levegőben, egyre halványuló millió szikra, akár a tűzijáték elsült petárdái.

Aztán csönd. A szél elsodorta a hegy mögé tavakanyarodó csalogyroperek zúgását; senki nem szólalt meg. A mélységből lángok tükröződtek a szándékjárgány alján, amely továbbra is rejtelmesen lebegett fenn; mintha óvatosan forgolódtott volna.

A kalózosztag teljes megsemmisülése még a sok döbbeneteset tapasztalt Mrs. Coulterre is elborzasztóan hatott. Főlnézett a szándékjárgányra: vibrált, mintha elmozdult volna a helyéről, és máris ott állt ismét szilárdan a talajon.

Ogunwe király odasietett, vele a többi parancsnok, nemkülönben a mérnökök, akik az ajtót kitérve újra fényárba borították a gyakorlóteret. Mrs. Coulter hátramaradt, a szándékjárgány működésén tűnődve.

– Miért mutogatja nekünk? – kérdezte halkán a daimónja.

– A gondolatainkban aligha olvas – felelte ugyanilyen fojtott hangon az asszony.

Visszagondoltak arra az őrtoronybeli kisülésszerű összenézésükre, mikor ugyanaz jutott eszükbe. Az az ötletük támadt, hogy fölkínálják Lord Asrielnek kémszolgálatukat az Egyháztanácsai Büntető Törvényszék kebelében. Mrs. Coulter tökéletesen tisztában van az ottani hatalmi viszonyokkal, bárkit zsebre vág. A bizalmukat visszanyerni nem lesz könnyű, de megoldható. Most, mikor az epetőr kémek Will és Lyra után eredtek, Asriel alighanem kapni fog az ajánlaton.

A különös repülő szerkezet szemrevételezése közben ezt a tervet egy másik ütötte ki a nyeregből megfellebbezhetetlenül; az asszony kaján mosollyal ölelte magához aranyajmát.

– Asriel – kérdezte ártatlanul –, megnézhetném közelebbről, hogyan működik?

A lord szórakozott, bosszús arccal pillantott le, jóleső felvillanyozottságát azonban így sem titkolhatta. Hallatlanul meg van elégedve a szándékjárgánnyal: az asszony tudta, úgysem állja meg, hogy el ne hengegen vele.

Ogunwe király félreállt az útból, Lord Asriel karját nyújtva fölsegítette Mrs. Coultert a fülkébe. Átengedte neki az ülést, es hagyta, hadd nézegesse a műszerfalat.

– Hogyan működik? Mi hajtja? – firtatta az asszony.

– A szándékaink – felelte a lord. – Innen a neve. Ha azt akarja tőle, hogy induljon, indulni is fog.

– Nem válaszolt. Ne fizessen ki ennyivel. Miféle hajtómű ez? Aerodinamikának nyomát sem tapasztalom. Viszont a vezérlőberendezések... belülről olyan, mint egy gyropter.

Lord Asriel alig bírta magával, a nő úgyszólván foglya, miért ne beszélne? Egy kábelt mutatott: a végén bőrfogantyú, benne a daimónja fogának mély nyomai.

– A daimón – magyarázta a lord – megragadja ezt, a fogával, a végtagjával, mindegy. Magának meg föl kell tennie a sisakot. Áramot fejlesztenek, és egy kondenzátor fölerősíti – no, ennél azért több kell hozzá, de a járgány használata egyszerű. Vezérlőpultra igazából nincs is szükség, csak a szoktatás miatt praktikus, idővel eltekinthetünk tőle. Repülni persze csak daimónnal bíró emberi lény repülhet.

– Aha – mondta az asszony.

Azzal kilökte Lord Asrielt a gépből.

Egy pillanat alatt ott volt a fején a sisak, az aranymajom felragadta a bőrfogantyút. Mrs. Coulter a gyoptereknél általános kormányberendezést keresett, maga felé rántotta a kart, és a szándékjárgány felszökött a levegőbe.

De a gyakorlat mégiscsak hiányzott. A szándékjárgány néhány pillanatig oldalt dőlve lebegett, míg az asszony rájött, hogyan mozdítsa előre, ezalatt Lord Asrieltől három dolog telt: talpra ugrott, leintette Ogunwe királyt, aki tűzparancsot készült adni a katonáknak, Lord Roke-nak pedig odaszólt:

– Szíveskedjék elkísérni.

Az epetőr azonnal megsarkantyúzta kéksólymát, és a madár nyílegyenesen beröppent a még nyitott fülkeajtón. A lentiek látták, hogy a nő feje ide-oda forog, az aranymajomé szintén, nyilvánvalóan egyikük sem vette észre az apró Lord Roke-ot amint a sólyom hátáról beszőkik mögéjük a pilótafülkébe.

A szándékjárgány egy szempillantás múlva nekirugaszkodott a sólyom visszafordult és lesuhant Lord Asriel kézfejeére. Közben a jármű már alig látott a párás, csillagos égen.

Lord Asriel kesernyés ámulattal nézett utána.

– Nos, király uram, önnek tökéletesen igaza volt – ismerte el –, azon nyomban hallgatnom kellett volna önre. Lyra anyja, várhattam tőle egyebet?

– Nem veszi üldözőbe? – kérte számon Ogunwe király.

– Menne pocskéba egy ilyen pompás légi jármű? Azt már nem!

– Ön szerint hova tart? A gyermek keresésére indul?

– Nem azonnal. Hiszen fogalma sincs, hol keresse. A fejemet teszem rá, hogy az Egyháztörvényszékig meg sem áll, kiszolgáltatja nekik a szándékjárgányt, hogy megbízhatóságát tanúsítsa, aztán kémkedéshez lát. Nekünk kémkedik náluk. A kétszínűsködésnek minden kombinációját kipróbálta, ezt kivéve: meglesz az újdonság varázsa. Amint kideríti, hol a lánya, hozzásiet, és elvezet bennünket is.

– Hát Lord Roke mikor fedi fel magát előtte?

– A meglepetések embere, nem fogja elsietni. Fogadjunk?

Nevettek, és visszaindultak a műhelyekhez, ahol a szándékjargány újabb, tökéletesített változata várt szemlére.

Olaj és lakk

Mary Malone tükröt fabrikált. Nem a női hiúság vezette, abból kevés szorult belé; arra volt kíváncsi, helytálló-e az elmélete. Az Árnyakat próbálta volna tetten érni, és jól felszerelt laboratóriumát nélkülözvén a helyi készletekkel kellett boldogulnia. A mulefa kézművességben a fém elenyésző szerepet játszott. Kővel, fával, kötéllel, kagylóval, szaruval csodákat műveltek, de ami fémjük volt, a folyóhomokból gyűjtött nyersfém – például réz – rögeiből kalapálták, eszközt véletlenül sem készítettek belőle. Csakis díszítő célt szolgált. Például a mulefa párok házasságkötésük alkalmával fényes rézcsíkokat cseréltek, hogy egyik szarvuk tövén viseljék, lényegében úgy, mint a jeggyűrűt.

Ezért aztán lenyűgözte őket Mary szeme fénye, a kincstári svájci bicska.

Az Atal nevű zalif, akivel Mary kiváltképpen összebarátkozott, hangos ámulattal fogadta, mikor Mary bemutatta, s amennyire nyelvi korlátai engedték, el is magyarázta, mi mindenre jó a kés. Pöttöm nagyító is tartozott hozzá, Mary mintát perzselt vele egy száraz gallyra, ez indította el gondolatmenetét az Árnyakra vonatkozóan.

Halászni indultak, de a vízállás alacsony volt, a halak nyilván átpártoltak máshová, hát hálót feszítettek a mederbe, és kiültek a füves partra tereferélni; Mary ekkor pillantotta meg a száraz ágat, amelyen sima, fehér felület is volt. Beleégette a mintát – egy kis virágot –, Atalnál nagy tetszést aratva; s míg foszlányokban szállt fel a füst onnan, ahol a fókuszált napsugarak érték a fát Marynek eszébe villant: ha ez kövület lesz egykor, és tízmillió év múlva rátalál egy kutató, még mindig Árnyak tanúsítják, hogy munkába vettem.

Elandalodott ezen a napsütésben, mígnem Atal megkérdezte:

Miről álmodozol?

Mary mesélni próbált a munkájáról, a kutatásairól, a laboratóriumról, az Árny-részecskék felfedezéséről, a fantasztikus tényről, hogy tudattal bírnak; az emlékezés úgy feltűzelte, hogy sóvárogni kezdett az eszközei, műszerei után.

Ataltól nem is várta, hogy értse, amit magyaráz, részben az ő tökéletlen nyelvtudása miatt, részben, mert a mulefákat annyira gyakorlatias beállítottságúnak nézte, a tárgyi világhoz kötődőnek, az ő fejtegetései pedig elvontak, matematikaiak; de Atal meglepte: *Igen – felelte –, mi is ismerjük,*

amiről beszélsz, úgy hívjuk, hogy... – és itt olyan szót mondott, ami nagyon hasonlított a fény jelentésére.

Mary visszakérdezett: *Fény?*, és Atal azt felelte: *Nem fény, hanem...* itt elismételte azt a bizonyos szót lassabban, hogy Mary pontosabban hallja, és így folytatta: *olyan, mint a fény a fodrozódó vízen napnyugtakor, mikor csillámló pikkelyekben jön vissza, így hívjuk, de csak teszi-mintha.*

Tési-mintha az ő kifejezésük a hasonlatra, erre Mary már rájött.

Tehát igazából nem fény, mondta Atalnak, de ti látjátok, és olyan, mint az a bizonyos fény a vízen napnyugtakor.

Atal bólintott: *Igen. Minden mulefában közös. Bennetek is. Innen tudtuk, hogy olyan vagy, mint mi, és nem mint a legelészők, akikben nincs meg. Bármennyire furcsa és rémes a külsőd, olyan vagy mint mi, mert benned is megvan a – és Atal megint kimondta a kulcsszót, de Mary ezúttal sem hallotta még elég tisztán ahhoz, hogy elismételhesse: sraf vagy sarf, mellé ormánylegyintés balra.*

Mary izgalomba jött. Meg kell őriznie higgadságát, hogy rátaláljon a helyes szavakra.

Mit tudtok róla? Mi a forrása?

Mi magunk és az olaj, felelte Atal, és Mary kapcsolt, hogy a nagy terméstkerek olajáról beszél.

Ti magatok?

Ha már felnőttünk. De a fák nélkül egyszerűen eltűnne újra. A kerek meg az olaj tartják itt.

Ha már felnőttünk... Marynek ismét erőt kellett vennie magán, nehogy összezavarodjon. Egyik sejtése az Árnyakról, hogy gyermek és felnőtt másként reagál rájuk, és ez más-más Árnytevékenységet hív elő. És nem azt mondta Lyra, hogy az ő világában a tudósok valami hasonlóra jutottak a Por tárgyában? És tessék, itt is ugyanez.

És kapcsolódik ahhoz, amit az Árnyak hoztak tudomására a számítógép képernyőjén, közvetlenül mielőtt kilépett volna a saját világából: bármire vonatkozzék, összefügg az emberiség történelmének ama nagy váltásával, amely jelképesen jelenik meg Ádám és Éva történetében, a megkísértéssel, a bűnbeeséssel, az eredendő bűnnel. Kollégája, Oliver Payne őskori koponyák vizsgálatából azt szűrte le, hogy hozzávetőleg harmincezer éve nagyságrendekkel felszaporodtak az emberi maradványokat fémjelző Árny-részecskék. Történt akkor valami, haladt az evolúció, az emberi agy a részecsketevékenység felfokozására eszményien alkalmas közegegé vált.

Mary Atalhoz fordult:

Mióta léteznek mulefák?

És Atal így válaszolt:

Harmincháromezer éve.

Mostanra kiigazodott Mary főbb gesztusain, és kacagva nézte, hogy bártnőjének leesik az álla. Nagyokat szoktak együtt nevetni felszabadultan, Maryre rendszerint átragadt a jókedv, de most komoly maradt, döbbenten kérdezte:

Hogyhogy ilyen pontosan tudjátok? Visszatekintetek ennyi év történelemre?

Ó, hogyne, mondta Atal. Mióta elnyertük a srafot, emlékezünk, nyitva a szemünk. Előtte nem tudtunk semmit.

És mitől nyertétek el?

Felfedeztük a kerékhasználatot. Egyszer egy nevenincs nőnemű felfedezte a terméstokot, és játszani kezdett vele, és közben...

Nőnemű volt?

Nőnemű, igen. De akkor még nem volt neve. Meglátott egy kígyót, amint átsiklik a terméstok közepén, és a kígyó azt mondta...

Megszóltotta a kígyó?

Dehogy, dehogy! Ez csak teszi-mintha. A történet úgy szól, hogy a kígyó megkérdezte: Mit tudsz? Mire emlékezel? Mit látsz magad előtt? Ő pedig azt felelte, Semmit, semmit, semmit. Akkor a kígyó azt mondta, dugd át a lábod a terméstok lyukán, ahol én játszadoztam, és bölcs leszel. Hát átdugta a lábát ott, ahol imént a kígyót látta. Es az olaj a lábába hatolt, és tisztábban látott, mint valaha, és elsőnek a srafot látta meg. Annyira különös volt, annyira kedvére való, hogy nyomban megakarta osztani az övéivel. Ő meg a párja, vettek elsőnek terméstok-kereket, és rájöttek, tudják, kicsodák, tudják, hogy mulefák, és nem legelészők. Nevet adtak egymásnak. Elnevezték magukat mulefának. Elnevezték a termésfát, valamennyi teremtményt és növényt.

Mert mások lettek, vetette közbe Mary.

Úgy van. A gyerekeik szintén, mert ahogy hullottak a terméstokok, a gyerekeiknek is megtanították a használatukat. És mikor a gyerekek felcseperedtek, sraf forrásai lettek ők is, és mire megnőttek annyira, hogy kerékre kaphassanak, a sraf visszatért beléjük az olajjal, és meg is maradt bennük. Belátták, még több termésfát kellene ültetniök az olajért, de a tokok olyan szívósak voltak, hogy csak elvétve csíráztak ki. Es az első midea rájött, mit tehetnek a fákért, kerekezni kell, úgy feltörni a tokot, így aztán a mulefák és a termésfák létezése kezdettől összefonódik.

Mary negyedét ha értette Atal mondókájának, de kérdezgetéssel, találgatással viszonylag pontosan megfejtette; a nyelvet amúgy napról napra jobban elsajátította. De gyarapodó tudása a dolgát nem tette könnyebbé, ellenkezőleg, minden újabb ismeret szerzteágazó kérdések tucatjait vetette fel.

A sraf lett a vezérfonal, melyen elindult, lévén a legátfogóbb téma; miatta gondolta ki a tükröt.

A lökést a sraf vízcillámokhoz hasonlítása adta. A tükrözött fény, például a tengeré, polarizált: hátha polarizálhatok az Árny-részecskék is, ha a fényhez hasonlóan hullámban terjednek.

Én nem látom a srafot úgy, mint ti, magyarázta, de készítenék nedvlakkal tükröt, hátha azzal sikerül.

Atal lelkesedett; hamar kivetették a hálót, és nekiláttak összeszedni, ami Marynek kell. Fogtak három nagy halat is: kedvező előjel!

A nedvlakkot egy kisebb, külön e célra nevelt fából nyerték a mulefák. Felfőzték a nedvet, gyümölcsből erjesztett szeszben oldották fel, ezt a tejszerű, finom borostyán árnyalatú anyagot védőréteggént alkalmazták. Fára vagy kagylóra vitték fel akár hús rétegben is, minden egyes réteget vizes ruha alatt pihentetnek, csak ezután kerítettek sort a következőre, így fokról fokra rendkívül kemény, fényes felület jött létre. Rendszerint ásványi anyagokkal dúsították, hogy jobban fedjen, de néhanap meghagyták áttetszőnek, és Marynek éppen ez ütött szöveget a fejébe a víztiszta borostyánszín lakk ugyanolyan különös tulajdonsággal bírt, mint az izlandi pát kristálya. A fény sugarat megtörte megkettőzte a körvonalakat, ha átpillantott rajta az ember.

Mary nem tudta, pontosan mit is akar, de biztos volt benne ha rászánja az időt húzódozás, elkedvetlenedés nélkül, menet közben megjön az isteni szikra. Lyrának egyszer Keatset, a költőt idézte, és Lyra rögtön tudta, arról a szellemi készenlétről van szó, amellyel ő leolvassa az aletiométert – Marynek is ehhez kell eljutnia.

Vett tehát egy többé-kevésbé lapos fát, fenyőféléit, és egy homokkötőmbel (semmi fém, semmi él) a lehető legsimábbra csiszolta. A mulefák bevett módszere, kellően kitartó erőfeszítés mellett gyümölcsözik.

Ezek után Atallal elment a lakkserjéshez, ő aggályosan magyarázkodva engedélyt kért, hogy vehessen a nedvből. A mulefák készségesen adtak, de a miérttel nem érték rá foglalkozni. Atal közreműködésével csapolt magának a ragacsos, gyantaszerű folyadékból, jöhetett a forralás, elegyítés, újraforralás időigényes művelete, a bevonat elkészítése.

A mulefák megint más növényről vették a keverék ecsetelésére szolgáló gyapotszerű pamatokat: a szakma mesterének útmutatásával Mary fáradtságosan újra meg újra átfestette leendő tükrét, a lakkréteg vékonysága miatt szinte nem is volt látszatja, de azért türelemmel kivárta a pihentetések szabott idejét, és lassan-lassan tapasztalni kezdte, van haladás. Ha negyvenszer nem ment át a felületen, egyszer sem – már nem győzte számolni –, de mire elfogyott a lakkja, legalább öt miliméter vastag mázt kapott.

Az utolsó réteg után a fényezés volt soron: sima, körkörös mozdulatokkal végezte egy teljes napon át, a végére sajgott a karja, lüktetett a feje, kidőlt.

Elment aludni.

Másnap a csapat egy pagonyba vonult ki, úgynevezett csomósfa-iskolába, ellenőrizték, terv szerint fejlődnek-e a hajtások, elég feszesek-e a tartófonatok, hogy a kifejlett vesszők alakja ne hagyjon kívánnivalót. Mary nagy segítségükre volt, mert szűkebb hézagokba fért be a mulefáknál, és két kezének hála a munkát maga is el tudta végezni.

Csak miután ezzel megvoltak, és visszatértek a telepre, kezdhetette meg Mary a kísérletezést – jobban mondva a játszadozást, hiszen nem egészen tudta, miben mesterkedik.

Először azzal próbálkozott, hogy a lakkozott lapot egyszerűen tükörnek használja, de foncsorozás híján csak halvány kettős kontúrok mutatkoztak a fán.

Aztán kigondolta, hogy a fa voltaképpen el is maradhatna, a lakk a lényeg, de nem volt lelkiereje újabb lap elkészítésébe fogni; különben is mire simítsa?

Ki is metszhetné a fát a lakk alól. Ez is idő, de legalább kéznél van a svájci bicska. Nekikezdett, szélről hasogatott óvatosan, nehogy megsértse a lakk visszáját; a nagyját leszedte, de az áttetsző, kőkemény lakklapon marad még összeszabdalt, szálkás fa.

Mi lenne, ha vízbe áztatná? Fellazul a lakk? *Nem*, mondta a tanító mestere, *egyszer s mindenkorra megkötött, de van más megoldás* – mutatott egy kőkorsóra: a benne lévő folyadék órákon belül lemar akármilyen fát. Mary savfélének látta-szagolta.

Aligha bántja a lakkot, mondta a mester, ha mégis, a kár könnyen kijavítható. Őt nagyon is érdekelt Mary próbálkozása, megmutatta, hogyan kell alkalmazni a szert, és közben elmesélte, egy olyan ásványt őrlnek meg, oldanak és főznek fel hozzá, amely Mary által eleddig még nem látogatott, sekély vizű tavaknál található. A fa felpuhult, lejött, és Mary kezébe vehette az áttetsző, sárgásbarna, hozzávetőleg zsebkönyvoldal méretű lakklapot.

Hátul is ugyanúgy felfényezte, mint elöl, mindkét oldala olyan lett, mint a makulátlan tükör.

Aztán keresztülpillantott rajta...

Semmi különös. Víz-áttetszőség, kettős kép, a bal felőlítől a jobb úgy tizenöt fokkal magasabban.

Vajon mi történik, ha két egymásra fektetett rétegen néz keresztül?

Fogta megint a svájci bicskát, és felezővonalat húzott a lapra, hogy kettőbe vágja. Húzogatta a kövön fáradhatatlanul fent pengeélt, hogy elég mély karcolást ejtsen a lapon, és meg merje kockáztatni a pattintást. Vékony botot helyezett a vonal alá, aztán határozott mozdulattal lenyomta kétoldalt a lakklapot: egy üvegestől leste el a műfogást, és bevált, megvolt a két lap.

Egymásra helyezte őket, és keresztülnézett rajtuk. A borostyánszín mélyebb lett, és mint a fényképezőgép lencséje előtt a fényszűrő, bizonyos színeket kiemelt, másokat elnyomott, a táj karaktere kissé megváltozott. Érdekes módon a kettősség megszűnt, eggyé állt minden; Árny viszont szál se mutatkozott.

Mary távolítani kezdte a két lapot egymástól, és közben figyelte a látvány módosulásait. Mikor a közük hozzávetőleg arasznyi lett, különös dolog történt; eltűnt a borostyánfátyol, úgy festett, mintha minden visszakapta volna eredeti árnyalatát, csak ragyogóbban, elevebben.

Ekkor odament Atal, hogy megnézze, hogyan halad.

Most már látod a srafot?, tudakolta.

Nem, de látok sok egyebet, felelte Mary, és tőle telhetően mutogatta, magyarázta a fejleményeket.

Atal udvarias fogadókészségről tett tanúságot, de nem hozta lázba Mary felfedezése, egyhamar beleunt a lakklapok tologatásába a szeme előtt, lehuppant a fűre, hogy a kerekeit rendbe tegye. A mulefák néhanapján egymás körmét is megtisztították baráti alapon, Atal megkérte már egyszerűen Maryt ilyen szívességre. Cserébe Mary a haja gondozására vette igénybe Atalt, a lágy ormány élvezetesen emelgette, szellőztette a tincseit, simogatta, masszírozta a fejbőrét.

Ráérezett, hogy Atal efféle vágyik éppen, letette hát a két lakklapot, és végigsimított Atal körmének meghökkentő simaságán: simább, síkosabb a teflonnál is, a terméstudok középponti lyukának alsó peremére támaszkodik, és a tengely szerepét tölti be, ha forog a kerék. Az illeszkedés persze tökéletes, Mary kerékagyon körbefutó ujjá semmi különbséget nem tapasztalt: mintha a mulefa és a terméstudok egyetlen lény volnának, amely képes a csodára, hogy különválják, aztán ismét egyesüljön.

Atalnak jólesett ez az érintés, Marynek nemkülönben. Barátnője fiatal teremtés, hajadon még, és a csapatban nincsenek fiatal férfiak, tehát máshonnan kell párt választania; csak hogy a kapcsolatteremtés nem egyszerű, és Mary olykor sejteni vélte, hogy Atal fél a jövőtől. Nem sajnálta tőle az idejét, most is boldogan tisztogatta meg a kerék közepét a felgyúlt portól, szennyeződéstől, hogy aztán gyengéden olajozza a barátnője körmét, miközben Atal a haját szellőztette, fésülgette ormányával.

Atal, mikor már eleget kényeztették egymást, felkerekedett, hogy a vacsorakészítésnél segítkezzen. Mary visszatért a lakkarabjaihoz, és máris megvolt a felfedezés.

A két lapot egymástól arasznyi távolban tartotta maga elé, hogy az iménti eleven, tiszta képet lássa, de közben történt valami.

Beletekintve Atal alakja körül rajnyi arany csillámot észlelt. A lakknak

csak egészen kis felületén, és Mary rádöbbsent, éppen ott, ahol olajos kezével hozzáért.

– Atal! – kiáltotta –, gyere gyorsan!

Atal megfordult és visszakerekedett.

– Adnál egy kis olajat? – kérte Mary. – A lakkra kellene.

Atal készségesen engedte, hogy ujját ismét végigfuttassa a kerek közepében, és kíváncsian figyelte, amint az egyik lakklapot bekeni az áttetsző, illatos anyaggal.

Mary egymáshoz nyomta a két lapot, finoman összedörgölte őket, hogy egyenletesen oszoljon el az olaj, aztán ismét eltávolította őket arasznyira.

És mikor keresztülnézett rajtuk, minden más lett. Látta az Árnyakat. Ha tanúja lett volna a Jordan-kollégium ejtőzöszobájában, mikor Lord Asriel levetítette különleges emulzióval készített fotogramjait, élménye bizonyosan ráismerés. Ahova csak nézett, arany, szakasztott úgy, ahogyan Atal ecsetelte neki: ide-oda úszó, lebegő, olykor célirányos folyamra rendeződő fénycsillámok. Jelen volt a szabad szemmel látható világ is, fű, folyó, fák; de a fény erősödött, mozgalmasabbá vált a tudatos lények, a mulefák körül. Nem-hogy elhomályosította volna alakjukat, kiemelte.

Nem is tudtam, hogy ilyen gyönyörű, mondta Mary Atalnak.

Hát persze hogy az, nyugtázta a barátnő. Elgondolni is furcsa, hogy idáig nem láttad. Nézd azt a picit...

A hosszú fűben játszadozó csöpp gyerekekre mutatott, amint sután kapkod a szöcské után, aztán ráfeledkezik egy levélkére, felbukik, és máris tápáskodik, hogy édesanyjának elújságolja; megint elvonja más, egy botocska, nyúl érte, aztán észrevesz ormányán pár hangyát, és veszett trombitálásba kezd... Aranyos pára vette körül, mint a hajlékokat, a halászhálókat, az estére megrakott tüzet, sűrűbb, mint amazokat, bár nem sokkal. Csak-hogy ökörlötte kis szándékörvények gomolyogtak, hánykolódtak, osztódtak, keringtek, s ha elcsitult egy, mindig támadt helyébe új.

Anyja körül viszont az aranycsillámok jóval feltűnőbbek voltak higgadtan, erőteljesebben áramlottak. Az asszony ételt készített, lisztet szórt egy lapos kőre a csapati- vagy tortillaszerű lepényhez, közben a gyerekét is szemmel tartotta, az Árnyaktól, a sraftól, a Portól fűrösztve maga volt az értő, szerető gondosság mintaképe.

Hát látsz most már, mondta Atal. Akkor velem kell jönnöd.

Mary értetlenül nézett a barátnőjére. Atal furcsa hangot használt, mintha úgy értené: *Na végre, erre vártunk, mostantól nem lesz úgy, mint rég.*

És gyülekezni kezdtek a hegyoldalból, a hajlékokból, a folyó mellől: a csoport tagjaival vegyest idegenek is, Mary számára ismeretlen mulefák,

akik kíváncsian pillogtak arrafelé, ahol állt. Kerekeik nesze halk moraj a döngölt talajon.

Hová?, kérdezte Mary. Miért jönnek ennyien?

Ne félj, mondta Atal, gyere. Nem bántunk.

Láthatóan régóta eltervezték ezt a gyűlést, mert mindenki tudta, hova kell mennie, mire készüljön. A falu szélén szabályos kis földhányás, két végén rézsúvel: ide tartott a Mary által legalább ötvenfősre becsült sokaság. Az esti levegőben tüzek füstje lengett, Marynek örrába szállt a piruló gabonával együtt a mulefák jellegzetes, langyos szaga – nagyon kellemes, kicsit olyan, mint a lovaké, lüktető testet és olajat vegyítő.

Atal noszogatta, hogy siessenek a dombhoz.

Mi ez? Mondd meg azonnal!, kérte Mary.

Nem, nem... Nem én. Majd Sattamax szól.

Mary előtt ismeretlen volt a Sattamax név, sosem látta még a zalifot, aki felé Atal biccentett. Ilyen vénnel itt még nem találkozott: ormánya tövénél gyér fehér szőrszálak, mozgása merev mintha ízületi gyulladás kínozná. A többiek vigyázva kerülgették, de elég volt egy lopott pillantás a lakküvegen keresztül máris kiderült, miért: az öreg zalifot olyan sűrű, olyan bonyolult rajzolatú Árny-felhő vette körül, hogy Maryben is tiszteletet keltett, habár jelentőségéről vajmi keveset tudott.

Sattamax előkészült beszédéhez, a tömeg elcsöndesült. Mary a földhányástól nem messze igyekezett Atal megnyugtató közelségében maradni; így is magán érzett minden tekintetet, mintha új tanulóként lépett volna egy egész osztály elé.

Megszólalt Sattamax. Mély, zengzetes, változatos hangok, visszafogott, finom ormánymozgás.

Egybegyűltünk valamennyien az idegen Mary üdvözlésére. Ahányan csak megismerhettük, mióta eljött közénk, hálával tartozunk neki. Vártunk, míg nyelvismerete kellőképp gyarapszik. Többen igyekeztünk segítségére lenni, Atal zaliffal az élen, és az idegen Mary immár ért bennünket.

De mással is meg kellett ismerkednie, ez pedig a sraf. Tudta, hogy létezik, de nem láthatta úgy, mint mi, míg eszközt nem készített, hogy azon keresztül megpillanthassa.

Miután ez is sikerült, többet is megtudhat arról, hogy mit kell tennie értünk.

Mary, gyere ide mellém.

Mary kóválygott, feszengett, azt sem tudta, hová legyen, de nem állhatott ellen a szólításnak, odalépett az öreg zalifhoz. Úgy érezte, megszólalást várnak tőle, bele is kezdett:

Itt mindenki úgy bánt velem, mint jó baráttal. Kedvesek vagytok, és vendégszeretők. Olyan világból származom, ahol az élet nagyon más, de néhányan tudunk

a srafról, és hálás vagyok, amiért a segítségekkel elkészíthettem az üveget, hogy általa láthassam. Ha bármiben segítségetekre lehetek, boldogan teszem.

Most elfogódottabban beszélt, mint Atallal szokott, félt, hogy nem fejezi ki magát világosan. Az ember nemigen tudja, hova nézzen, ha mutogat is beszéd közben, de minden jel szerint értették a közlendőit.

Sattamax azt mondta: *Igen nagy öröm, hogy szólni tudsz hozzánk. Reméljük, kihúzol a bajból. Ha mégsem, teljesen bizonytalan a jövőnk. A tualapik valamennyiünket megölnék. Soha nem voltak ennyien, évről évre szaporodnak. Romlás tört a világra. A mulefák fennállásuk harmincháromezer éve folyamán szinte megszakítás nélkül törődtek a földdel. Kiegyensúlyozottságban élünk. A fák bőven teremtek, a legelészők virultak, s ha egyszer-másszor ránk támadtak is a tualapik, nem tengtek túl a rovásunkra.*

De háromszáz éve kór környékezi áfákat. Féltő gonddal ügyeltünk rájuk, szeretettel ápoltuk őket, de terméstokhozamuk egyre csökken, elhullatják leveleiket, ha nem diktálja is az évszak, sőt elhalhatnak, amire korábban nem volt eset. Hiába kutakodunk emlékezetünkben, az okot képtelenek vagyunk megfejteni.

A helyzet természetesen nem egyik napról a másikra állt elő, hiszen az itteni élet ritmusa lassú. A jöttödig erre nem eszméltünk rá. Érintkeztünk lepkékkel és madarakkal, de azokban nincsen sraf. Benned pedig jelen van, bármennyire furcsának látszol, ráadásul olyan fürgé, olyan tetterre kész is vagy, mint a madarak és a lepkék. Felismered, hogy eszköze van szükséged ahhoz, hogy a srafot meglásd, és egykettőre összerakod általunk ezredévek óta jól ismert anyagokból. A gondolatban és a tettben hozzánk képest szárnyalsz, mint a madár. Legalábbis így tűnik föl nekünk, és innen gondoljuk, hogy a mi életritmusunk neked lassúnak tetszhet.

De ebből merítünk reményt. Te meglátod, amit mi nem, felfigyelsz olyan összefüggésekre és lehetőségekre, melyek számunkra rejtve maradnának, ahogyan te nem észlelted a srafot. Nekünk elképzelésünk sincs arról, hogyan maradhatnánk meg, reméljük, hogy te rájössz. Reméljük, hamarosan kitudod a fák nyavalyájának nyitját, és gyógymódot javasolsz; reméljük, tervet kovácsolsz, hogyan bírjunk el a sokasodó, pöffeszkedő tualapikkal.

Bízunk benne, hogy mielőbb kitalálsz valamit, különben végünk van.

Egyetértően, helyeslően morajlott a gyülekezet. Minden szem Maryre szegeződött, aki most aztán végképp úgy érezte magát, mint új diák, akitől kivételes teljesítményt vár el holmi patinás tanintézet. Amúgy furcsa módon a mája is hízott kicsit: merőben új és igen jóleső, hogy neki könnyed madárcikázást tulajdonítsanak, hiszen világeletemben kényszeresen konoknak tudta magát. Ugyanakkor szorongott, hogy iszonyú tévedésben vannak, ha illet feltételeznek róla, rosszul ítélik meg, és ő semmiképp sem válthatja valóra kétségbeesett reményüket.

Márpedig muszáj. Mindenki az ő ajkán csügög.

Sattamax, mondta Mary, mulefák, belém helyeztéték bizalmatokat, és én minden igyekezetemmel azon leszek, hogy megszolgáljam. Jóságosak vagytok irántam, szép és igaz életet éltek, megtennék bármit, hogy segítsek rajtatok, és most, hogy már tudom, mi a sraf, tisztában vagyok küldetésemmel. Köszönöm a bizalmatokat.

Bólogatás, helyeslő moraj, becéző ormányok fogadták, mikor lelépett közejük. Elszorult a szíve a nagy vállalásától.

Éppen ekkor Cittágazzében az orgyilkosjelölt Gomez atya gacsos olajfáktól szegélyezett, kezdetleges ösvényen hágott fölfele a hegyoldalban. A lenyugvó nap sugarai ferdén döftek az ezüstlombokba, tücskök és kabócák koncertjétől zsongott a levegő.

Szólólugasos kis tanyát pillantott meg, kecske mekegését hallotta, csermely gyöngyözött a szürke sziklán. Öregember dolgoztatott a ház falánál, öregasszony vezette a kecskét a fejőszék meg a sajtár felé.

Az atya nemrég haladt át egy falun, ahol látták a nőt, akit keres: a hegyekbe tartott állítólag. Hátha látta a két öreg is. Sajtot, olívbogyót mindenestre vásárolhat tőlük, olthatja szomját a forrásvízzel. Gomez atyának nem voltak nagy igényei, és semmi sem sürgette.

A holtak elővárosai

Lyra hajnal előtt ébredt arra, hogy Pantalaimon vacog a mellkasán, a szűrületben fel-alá járkálva próbált ismét átmelegedni. Ilyen csöndet még a hódunyhás sarkkörön sem tapasztalt soha; szellő se rebbent, a parti homokot mosó tengeren sehol egy fodor: mintha kilégzés és belégzés ütemére szűkülne volna az egész világ.

Will összegömbölyödve, mélyen aludt, feje alatt a hátizsákkal, hogy a késhez ne lehessen hozzáférni. Válláról lecsúszott a köpönyeg, és Lyra megigazította rajta, mímelve, hogy semmi pénzért nem érne hozzá a daimónjához, amely cica képében ugyanolyan kiflipózt vett fel, mint a fiú. Mibe, hogy itt van valahol, morfondírozott Lyra.

Fogta az álmasságtól még hunyorgó Pantalaimont, és Willtől távolabb, nehogy megzavarják az álmát, letelepedtek egy homokdűne oldalába.

– Fránya tökmagok – mondta Pantalaimon.

– Nem tetszenek – jelentette ki Lyra. – Szerintem mielőbb meg kellene szabadulnunk tőlük. Mondjuk, rájuk borítunk egy hálót vagy mit, Will meg szépen átmetsz, és sitty-sutty, máris szabadok vagyunk.

– Hálónk vagy mink nincsen – hűtötte le a daimón. – És szerintem nem ejtették őket a fejükre. A férfi most is figyel, nézd csak.

A sólyom alakot öltött Pantalaimon szeme élesebben látott, mint Lyráé. A fenti sötétség percről percre világosodott éteri halványkéké, Lyrának szemébe tűzött a tengerparti homokra eső első napsugár, és elvakította. A dűne emelkedőjén őt már előbb körbefolyta a fény, onnan hömpölygött Will felé: ekkor vette észre Tialys lovag arasznyi alakját Will feje mellett, amint tántoríthatatlan éberséggel vigyázza őket.

– Úgy áll a dolog – mondta Lyra –, hogy ezek nem kényszeríthetnek bennünket semmire. Kénytelenek követni. Gondolom, megpukkadnak belé.

– Ha elkapnak – mondta Pan, kettejüket értve –, és nekünk szegezik a fullánkjukat, Will kénytelen engedelmeskedni nekik.

Lyra eltűnődött ezen. Élénken emlékezett Mrs. Coulter rettenetes, fülhasogató sikolyára, az aranymajom kifordult szemére, gusztustalan, nyelvógató nyálzására, mikor a méreg hatni kezdett... Egyetlen karcolástól – időközben anyja is megtudta. Will ilyen esetben be kellene adja a derekát, bizonyára tenné a parancsukat.

– És ha azt gondolnák, ezzel se lehet jobb belátásra bírni – vetette fel Lyra –, ha kőszívűnek vélnék, aki fel se veszi, ha mi meg halunk? Talán célravezetőbb lenne effélel elültetni a fejükbe.

Lyrával ott volt az aletiométer, már eléggé kivilágosodott ahhoz, hogy lássa, ezért aztán maga elé fektette az ölében a fekete bársony tokra. Apránként eljutott abba a tudatállapotba, mikor felfogja az összes jelentésréteget bonyolult összefüggéseikkel egyetemben. Ahogyan ujja a jelekre, elméje rátalált a szavakra: hogyan rázhatnánk le a kémeket?

A tű sebesen lendült ide-oda, soha még ilyen vad iramot, futott át az agyán – most először rettent meg, hogy bizonyos lengések megtorpanások esetleg kieshetnek a fejből; ugyanakkor tudatának egy szelete pontosan számon tartott minden mozgást, és kapásból hibátlanul értelmezte.

A műszer ezt válaszolta: *Ne is próbálkozzatok, életmentőitek.*

Meglepetés a javából, nem épp örömteli. Lyra folytatta a kérdést: *Hogyan jutunk el a holtak országába?*

A válasz nem késett: *Lefelé. A kés után. Tovább. A kés után.*

Lyra végül még egy tétova, szégyenlős kérdést tett fel: *Helyesen tesszük? Igen, jelzett vissza nyomban az aletiométer. Igen.*

Lyra sóhajtvá tért vissza a transzállapotból, a füle mögé simította a haját, arcán-vállán megérezte már a nap erejét. Többé nem volt süket a világ: rovarok mozgolódtak, egészen gyöngé fuvallat zörgette a dűnéből meredező száraz füveket.

Lyra elcsomagolta az aletiométert, és visszabaktatott Willhez; Pantalaimon, amennyire csak tudta, felfújta magát, és oroszlán alakban próbálta megfélemlíteni az epetőröket.

A férfi a mágnesrezgéses szerkezetét működtette éppen, és mikor végzett, Lyra megszólította:

– Lord Asriellel beszéltél?

– A megbízottjával – felelte Tialys.

– Nem megyünk oda.

– Most közöltem.

– Mit szolt?

– Rám tartozik.

– Kérlek – hagyta rá Lyra. – A hölgy a feleséged?

– Nem. Munkatársak vagyunk.

– Vannak gyerekeid?

– Nincsenek.

Tialys folytatta a mágnesrezgéses hangverő elpakolását, közben ocsúdni kezdett Lady Salmakia is a közelben, lassan, kecsesen fölült a kis mélyedésből, melyet a puha homokba vájt magának. A pókháló-vékonyágú szállal

kipányvázott, harmatban ázó szárnyú szitakötők még az igazak álmát aludták.

– A ti világotokban vannak nagyméretű emberek, vagy mind olyan kicsik, mint ti? – érdeklődött Lyra.

– Nagyméretűekkel is van gyakorlatunk – vetette oda Tialys, aztán odalépett a hölgyhöz, suttogó eszmeceserére. Lyra nem hallhatta szavaiikat, de kedvtelve nézte, amint a buckafű harmatából kortyolnak. Mennyire más lehet nekik az a víz, üzente gondolatban Pantalaimonnak: képzeld csak el a cseppeket öklömnyinek! Aligha könnyű meríteni abból; mintha gumit fesegetnénk, kész lufi.

Mostanra Will is mozgolódni kezdett nagy nehézkesen. Első dolga volt, hogy az epetőröket keresse, azok rögtön elkapták a tekintetét, és farkasszemet néztek vele.

Will elfordult, megpillantotta Lyrát.

– Mondani akarok valamit – így a lány. – Gyere, nehogy...

– Ha eltávolodtok – jelentette ki élesen Tialys –, a kést hátra kell hagynotok. Ha nem teszitek le, itt kell megbeszélgetek a dolgokat.

– Nem lehetnek magánügyeink? – háborodott fel Lyra. – Ti csak ne hallgassátok, mit beszélünk!

– Mehettek, de a kés marad.

Végtére sehol senki, az epetőrök meg úgysem tudnak bánni a késsel. Will beletúrt a zsákba a kulacsért meg pár kekszért, egyet Lyrának nyújtott, és kettesben fölballagtak a dűne oldalába.

– Megkérdeztem az aletiométert – újságolta Lyra –, és azt felelte, ne akarjuk faképnél hagyni ezeket az emberkéket, mert a megmentőink lesznek. Szóval úgy fest, ki kell bírunk velük.

– Elmondtad nekik, mire készülünk?

– Dehogy! És nem is fogom. Haladéktalanul elvonóznák Lord Asrielnek, ő meg közbelépne és meghiúsítaná a tervünket. Megyünk szépen, amerre kell, és nem szóljuk el magunkat előttük.

– De ezek kének – mutatott rá Will. – Értenek a lapuláshoz meg a füleléshez. Az a legbiztosabb, ha egy árva kukkot sem ejtünk az egészről. Mi úgyis tudjuk, hova igyekszünk. Megyünk szépen, amerre kell, hallgatunk, mint a sír, ők meg jönnek velünk, mert nem tehetnek mást.

– Most nem hallanak. Annál messzebb vannak. Will, azt is megkérdeztem, merre induljunk. Annyi volt a válasz, hogy a kés után.

– Könnyűnek hangzik – bólintott a fiú. – De a fejemet rá, hogy nem az. Tudod, mire figyelmeztetett Iorek?

– Nem. Nekem annyit mondott, mikor elbúcsúztunk, hogy nagyon nehéz dolgod lesz, de ő úgy látja, képes vagy rá. Hogy miért, azt nem kötötte az

orromra.

– A kés azért tört el, mert eszembe jutott az édesanyám – magyarázta Will. – Tehát ki kell őt vernem a fejemből. De... Olyan ez, mint mikor rád szólnak, hogy felejtse el a fehér elefántot, de ezek után másra se tudsz gondolni...

– Az este sikerült a metszés – jegyezte meg a lány.

– Hát igen, vélhetőleg a fáradtságom miatt. Na majd meglátjuk. A kés után, ennyi?

– Többet nem jelzett.

Akkor indulhatnánk is. Csak élelmünk nemigen van már. Szerezni kéne valahonnan elemőzsiát, kenyeret, gyümölcsöt, ilyesmit. Keresek olyan világot, ahonnan feltölthetjük a készleteket, aztán tájékozódunk, hogyan tovább.

– Jó – vágta rá Lyra, örült, hogy végre felkerekedhet az éber, tettere kész Pannel és Willel.

Visszamentek a kémekhez, akik pakkal a hátukon éberen őrködtek a kés mellett.

– Tudni szeretnénk, mi a szándékotok – mondta Salmakia.

– Egy biztos, nem megyünk veletek Lord Asrielhez – közölte Will, – Más dolgunk van.

– Volnátok szívesek elárulni, hogy micsoda, ha úgyse tehetünk ellene semmit?

– Nem – mondta Lyra –, mert azonnal kiszivárogtatnátok. Kénytelenek lesztek vaktában követni bennünket. De persze le is szállhattok rólunk, és mehettek vissza a feladóhoz.

– Még mit nem – mondta Tialys.

– Biztosítékot kérünk – mondta Will. – Kémek vagytok, a két-kulacsoskodás a szakmátok. Csak úgy nem bízhatunk meg bennetek. Tegnap este mindannyian kimerültek voltunk, de különben ugyan mi akadály, hogy kivárjátok, míg elalszunk, aztán eszméletlenülre döfjetelek, utána meg felhívjátok Lord Asrielt azon a mágnesveréses akármin. Semmibe se kerül nektek. Ezért kell szavatolnotok, hogy mégsem teszitek. Az ígéret kevés.

A két epetőr reszketett az indulattól, amiért így megrágalmazzák őket. Tialys erőt vett magán, és így szólt:

– Egyoldalú követeléseknek nem adunk helyt. Cserébe el is várunk valamit. Fel kell fednetek, mit forgattok a fejetekben, én pedig gondjaitokra bízom a mágnesrezgéses hangverőt. Átadjátok, valahányszor üzenetet akarok küldeni, tehát tudotok és beleegyezésetek nélkül erre nem keríthetek sort. Ilyen biztosítékkal szolgálhatunk. Most pedig halljuk, hová tartotok és mivégből.

Will és Lyra egyetértő pillantást váltott.

– Rendben – mondta Lyra –, áll az alku. És tessék, ha olyan kíváncsiak vagytok: a holtak világába megyünk. Nem tudjuk, merre van, de a kés eligazít. Erre készülünk.

A két kém úgy elképedt, hogy a szájuk is tátva maradt. Aztán megrebbent Salmakia pillája, és azt mondta:

– Badar beszéd. A holtak holtak, és kész. A holtaknak nincsen világuk.

– Én is így hittem – mondta Will. – De már egyáltalán nem vagyok biztos benne. A kés segítségével legalább kideríthetjük mi az igazság.

– De hát *miért*?

Lyra Willre pillantott, nyugtázta bólintását.

– Az úgy volt – kezdte –, hogy mikor Willt még nem is ismertem, jóval az álmkórom előtt, egy barátomat veszélybe sodortam, és nem élte túl. Ki akartam szabadítani, de csak még nagyobb lett a baj. Míg aludtam, megjelent álmomban, és arra gondoltam, jóvátehetném a történeteket, ha utána-megyek, és bocsánatot kérek tőle. Will az édesapját szeretné viszontlátni, mert meghalt, pont mikor végre rátalált. Értsétek meg, Lord Asrieltől ez teljesen idegen. Mrs. Coultertől szintén. Ha elmennénk Lord Asrielhez, ránk kényszerítené az akarátát, márpedig őt Roger – a barátom, aki meghalt – egyáltalán nem érdekli, füttyül rá. Nekem, nekünk viszont fontos. Hát ezt tűztük magunk elé.

– Gyermekek – mondta Tialys –, a halállal mindennek vége. Azon túl nincs élet. Láttál már holttestet, láttad, mi történik a daimónnal, mikor eljön a halál. Köd előtte, köd utána. Ugyan mi életne tovább?

– Utánajárunk – jelentette ki Lyra. – És most, hogy beszéltem, kérem a mágnesrezgéses hangverődöt.

Nyúlt is érte, Pantalaimon leopárdfarkát lassan lengetve adott nyomatékot óhajának. Tialys lelódította a hátáról a pakkját, és a lány tenyerére helyezte. Éppenséggel volt súlya, Lyrának persze meg se kottyant, de elámult a lovag testi erején.

– És mit gondoltok, mennyi időt vesz igénybe ez a felfedezőút? – kérdezte Tialys.

– Gőzünk sincs – felelte Lyra. – Nekünk legalább annyira homályos az egész, mint nektek. Odamegyünk, aztán lesz, ami lesz.

– Az az első – vetette közbe Will –, hogy vizet meg valami könnyen szállítható élelmet szerezzünk. Keresek olyan világot, ahol ezt megtehetjük, aztán indulhatunk.

Tialys és Salmakia szitakötőik hátsó lábára ültek, de toporzékoló paripáikat még nem bocsátották fel. A természetes rovarok alig várták, hogy szárnyra kaphassanak, de lovasuk tökéletesen uralta őket; Lyra most először láthatta

napvilágnál a szürke selyemszerszám, az ezüstös kengyel, a csöpp nyereg kivételes finomságát.

Will kihúzta a kést, és hirtelen erőt vett rajta a vágy, hogy a saját világa után tapogatózzon: nála még a hitelkártya, fogára való élelmet vásárolhat; sőt felhívhatja Mrs. Coopert is, érdeklődhet az édesanyjáról...

A kés megcsikordult, mint mikor durva kőfelületet szöggel karcolnak, és Willnek a szívverése is elállt. Ha még egyszer összetöri a kést, vége.

Pár másodperc szünetet tartott, aztán ismét próbálkozott. Felhagyott azzal, hogy erőnek erejével *nem* gondol az édesanyjára, inkább azt mondta magában: *Jó, tudom, jelen van, de nem nézek oda, míg ezt csinálom.*

És ezúttal működött az eszköz. Talált új világot, végighúzta a kést, hogy ablakot vágjon, és másodperceken belül mind átsoroltak valami északibb jellegű, talán Hollandiát vagy Dániát idéző, takaros, módos tanyafélére: tisztára söpört, kövezett udvar, egy sor tárva-nyitva álló istállóajtó. Fátyolos napsütés, a levegőben tüzek szaga, meg valami kellemetlenebb is. Nem halatszott emberi tevékenységre valló nesz, bár az istállóból szűrődő heves szűnni nem akaró zúgás akár gépé is lehetett.

Lyra odament, bekukkantott, és máris visszafordult; sápadtnak látszott.

– Négy – csuklott a torkához kapva a kezét, de aztán visszajött a hangja –, négy döglött ló van odabenn. És millió légy...

– Nézz oda – nyelt egyet Will –, vagyis inkább ne.

A konyhakertet szegélyező málnásra mutatott. Akkor vette észre, hogy egy férfi lábfeje meredezik a sűrűjéből, egyik csupaszon, másik papucsban.

Lyra inkább félrefordult, Will ment oda megnézni, él-e még az illető, lehet-e segíteni rajta. Fejét ingatva, zaklatottan jött vissza.

A két kém közben a ház tátongó bejáratánál mérte fel a helyzetet. Tialys visszaszáguldott, hogy megmondja:

– Odabenn illatosabb –, és már röptetett is át ismét a küszöb fölött. Salmakia letért a melléképületekhez.

Will a lovag nyomába eredt. Négyzet alakú tágas, ódon hangulatú konyhába jutott, fehér fajansz a fakredencen, sikált lapú fenyőfa asztal, a tűzhelyen fekete forraló, jéghideg. A szomszédos kamrában kétpolcnyi alma, innen az illat. Viszont nyomasztó, süket csönd.

Lyra fojtott hangon kérdezte:

– Will, nem ez a halottak világa?

A fiúnak is megfordult a fejében ugyanez. De így válaszolt:

– Aligha. Olyan világ, ahová most toppanunk először. Figyelj, pakoljuk össze, amit csak bírunk. Láttam valami rozskenyérfélét, az jó lesz, finom, könnyű, nézd, sajt.

Megtömték a hátizsákjaikat, Will egy arany pénzérmét ejtett a konyhai nagy fenyőfa asztal fiókjába.

– Mit nézel úgy? – szegezte Lyra a szemöldökét felvonó Tialysnak. – Amit elviszünk, ki is fizetjük.

Ebben a pillanatban hussant be Salmakia a hátsó ajtón, fémkék csillogása szitakötőjét megállította az asztal közepén.

– Jönnék – mondta –, fegyveresek, gyalogosan. Pár perc és itt lesznek. A földeken túl egy falu ég.

Már hallották is a bakancsokat a kavicson, a parancsot osztó hangot, a fém csörrenését.

– Menjünk – mondta Will. Keresgélt a késheggyel a levegőben. Valami szokatlant tapasztalt. A penge mintha nagyon sima, tükörszerű felületen siklott volna, amely aztán nagy nehezen bevette, lassacskán engedett. De mégiscsak úgy, mintha vastag kelme volna; Will, mikor kihatította a nyílást, meghökkenően, riadtan pislogott: a világ, ahová átmetszett, minden részletben szakasztott mása volt a mostaninak.

– Mi van? – firtatta Lyra.

A kémekek tanácstalannul kukkantottak át. De több volt ez tanácstalanságnál. Ahogyan a levegőben elakadt a kés, ez a nyílás sem bocsátotta keresztül őket egykönnyen. Will valami láthatatlan ellenállással találta magát szemközt, vonszolnia kellett Lyrát, az epetőrök a szó szoros értelmében elakadtak. A gyerekek kezére voltak kénytelenek pányvázni a szitakötőket, így is keservesen jutottak előre; hártás szárnyuk behajlott, meggyűrődött, apró lovasaik suttogva csitíttgatták őket, a fejüket simogatták, hogy ne bokrosodjanak meg.

De pár másodperc alatt valamennyien átküzdötték magukat, Will rálelt az ablakszélre (habár láthatatlan volt), és bezárta, a katonák lármáját odaát, a saját világukban rekesztve.

– Will – szólt Lyra, és a fiú megfordulván azt látta, van velük még valaki a konyhában.

A szíve majd kiugrott a helyéről. Ugyanaz a férfi, akit alig tíz perce holtan, átvágott torokkal fedezett fel a bokorban.

Középkorú, szikár ember, aki napjai nagy részét nyilvánvalóan a szabadban szokta eltölteni. De most a döbbenettől szinte megbénult, nem is volt magánál. Szeme úgy kitérült, hogy a szeme bogarát a szeme fehére egészen körbefogta, reszkető kézzel markolta a konyhaasztal szélét. A torka Will nagy megkönnyebbülésére ép volt.

Mondani akart valamit, de cserbenhagyták a szavak. Csak mutogatott Willre meg Lyrára.

Lyra azt mondta neki:

– Ne haragudjon, hogy csak úgy ideállítottunk, a kinti férfiak elől húzódtunk be. Sajnálom, ha megijesztettük. Én Lyra vagyok, ő Will, ők meg a barátaink, Tialys lovag és Lady Salmakia. Megmondaná maga is, mi a neve, és hogy hol vagyunk jelenleg?

Ez a hétköznapi udvariasság valamelyest helyrebillentette a férfi lelki egyensúlyát; összerezett, mintha álomból riadna.

– Én meghaltam – közölte. – Odakinn heverek holtan. Biztosan tudom. De maguk nem halottak. Mi ez az egész? Szent ég, elvágták a torkomat. Mi ez az egész?

Lyra közelebb húzódott Willhez, mikor a férfi kijelentette magáról, hogy meghalt, Pantalaimon mint egér bújt a mellére. Az epetörök azon voltak, hogy féken tartsák a szitakötőiket, mert a nagy rovarok minden jel szerint viszolyogtak a házigazdától, és a konyhában ide-oda csapongva kutatták a menekülés útját.

De a férfi észre sem vette őket. Továbbra is az események fölött értetlenkedett.

– Maga kísértet? – kockáztatta meg a kérdést Will.

A férfi a kezét nyújtotta, Will meg akarta fogni, de a pusztá levegőbe markolt. Fagyos fuvallatot érzett mindössze.

A férfi borzadva nézett a tulajdon kezére. Lassan felocsúdott a kábulatból, rádöbbsent szálnalmas állapotára.

– Szent ég – hebegte –, én valóban meghaltam... meghaltam, pokolra jutok...

– Nyugodjon meg – mondta Lyra –, elkísérjük. Mi a neve?

– Dirk Jansennek hívtak – felelte –, de én már... Nem is tudom, mit csináljak... hová legyek...

Will kitarta az ajtót. Az udvar ugyanolyan volt, mint az imént, a konyhakertben semmi változás, továbbra is a fátyolos napfény. És ott hevert a férfi teste érintetlenül.

Dirk Jansen torkából nyögés tört föl, mintha rádöbbsent volna, hiába is tagad. A szitakötők kicsörtettek, súrolták a talajt, aztán felhúztak az ég magasára a madaraknál is sebesebben. A férfi gyámoltalanul téblábolt, hol fölemelte a karját, hol leengedte, és panaszosan nyögédcselet.

– Itt nem maradhatok... Nem maradhatok – hajtogatta. – Ez nem ugyanaz a tanya. Baj van. Nekem itt nincs helyem...

– Hová, Jansen úr? – kérdezte Lyra.

– Amerre visz az út. Mit tudom én. Mennem kell. Nem maradhatok...

Salmakia leröppent Lyra kezére. Szúrtak a szitakötő körmöcskéi. A lady azt mondta:

– Emberek jönnek a faluból, olyanok, mint ez az ember, mind egy irányba tart.

– Akkor csatlakozunk hozzájuk – lendítette a vállára a hátizsákot Will.

Dirk Jansen már meg is kerülte a saját holttestét, ránézni sem mert. Mint a részeg, botladozott, botorkált, ténfergett jobbra-balra, bukdácsolt az életében oly jól ismert út kis egyenetlenségein, kövein.

Lyra Will nyomába szegődött, Pantalaimon vércsévé változott, és a tőle telhető legmagasabbra röppent, Lyrának elakadt belé a lélegzete is.

– Jól mondják – közölte a daimón, mikor visszaereszkedett. – Sorban vonulnak kifelé a faluból az emberek. Holtak...

Hamarosan meg is látták őket: húsz-egynéhány férfi, nő, gyerek, ugyanolyan tétovák és döbrentek, mint Dirk Jansen. Az út közepén összeverődve úgy fél mérföldet tettek már meg a falutól. Dirk Janssen a többi kísértet láttán sután feléjük iramodott azok meg karjukat kitérve üdvözölték.

– Lehet, hogy nem tudják, hová mennek, de addig is összetartanak – mondta Lyra. – Okosabbat nem tehetünk, mint hogy hozzájuk szegődjünk.

– Gondolod, hogy volt daimónjuk, míg éltek? – firtatta Will.

– Meg nem mondanám. Ha a saját világodban jönne szembe valamelyik, kiszúrnád, hogy kísértet?

– Nem merek nyilatkozni. Van bennük valami furcsa... A városomban szoktam látni egy embert, a boltok előtt bóklászott mindig ugyanazzal az ócska nejlonszatyorral a kezében, egy szót se szólt senkihez, soha nem merészkedett beljebb. És a többi ember levegőnek nézte. Azt játszottam, hogy kísértet. Ezek hasonlítanak is rá. Lehet, hogy a világom dugig van kísértetekkel, csak nem fogtam fel.

– Az én világom szerintem nem ilyen – jegyezte meg Lyra bizonytalanul.

– Most viszont szinte biztos, hogy a holtak világában vagyunk. Ezeket az embereket az imént ölték meg – nyilván azok a katonák –, és átkerültek ide, ahol pont olyan minden, mint az eleven világukban volt. Én azt gondoltam volna, hogy semmi sem ugyanolyan...

– Fakul az egész! Nézd! – kapta fel a fejét Lyra.

Megszorította a fiú karját. Will megállt, és körbepillantott: valóban. Nem sokkal azelőtt, hogy rátalált az oxfordi ablakra, és átlépett a túloldali Cittágazze-világba, napfogyatkozás volt, és Will, mint még sok millióan, kiállt délben a szabadba, hogy végignézze, amint a fényes napvilág kísérteties félhomályba tűnik át a házak, a fák, a park felett. A körvonalak élesek maradtak, csak a fényerő csökkent, mintha a haldokló napot elhagyná minden ereje.

Itt nagyjából ugyanez megy végbe éppen, csak még furcsábban, mert a határok is szétmosódnak, homályosodnak.

– A megvakuláshoz se lehet hasonlítani ezt – pihegte rémülten Lyra –, mert nem az a baj, hogy mi nem látunk, hanem maguk a dolgok fakulnak ki...

A világból fokozatosan szivárgott el a szín. A fű, a fák élénkzöldje tompa szürkészöldre, a búzamező élénk-sárgája tompa homokszürkére, a takaros tanya vörös téglája tompa alvadtvérszínűre vált...

Az emberek is felfigyeltek a jelenségre, mutogattak, védelmet keresve fogóztak össze.

Égen-földön csak a szitakötők fénylő piros-sárgája és fémkékje, a két apró lovas és Will, Lyra meg a vércse alakban fenn lebegő Pantalaimon rítt ki a színtelenségből.

Már csak karnyújtásnyira voltak a menet élén haladóktól: csupa kísértet. Will és Lyra közelebb lépett egymáshoz, merőben indokolatlanul, hiszen a kísértetek ijedelme messze túltett az övéken, rémülten hátráltak.

Will odakiáltotta nekik:

– Ne féljetek. Nem bántunk. Hová mentek?

A korelnöküket keresték a szemükkel, mintha vezérüknek tekintenék.

– Oda megyünk, ahová mindenki más – felelte emez. – Talán tudnom kellene, de nem emlékszem, hogy megmondták volna. Talán ez az út visz arra. Majd megtudjuk, ha célhoz értünk.

– Mama – kérdezte egy gyerek –, miért sötétedik, mikor nappal van?

– Csitt, kicsim, hagyd a nyafogást – intette le az anyja. – A nyafogástól semmi se lesz jobb. Halottak vagyunk.

– Hová megyünk? – kérdezte a gyerek. – Én nem akarok halott lenni!

– Nagypapához – válaszolta végső elgyötörtségében az anya.

A gyerekről azonban lepergett a vigasztalás, és csak sírt-rítt keservesen. A csoport többi tagja együttérző vagy épp ingerült pillantásokat küldött az anya felé, de semmit sem tehettek, csüggedten ballagtak tovább, és a gyerek sem hagyott fel a sipítozással.

Tialys lovag mondott valamit Salmakiának, aztán eliramodott a levegőben; Will és Lyra szeme sóváran itta a szitakötő távolodó villódzását. A lady paripáján Will kezére röpönt.

– A lovag felderítésre indult – közölte. – Szerintünk azért fakul a táj, mert ezek az emberek most felejtik el. Minél messzebb kerülnek az otthonuktól, annál jobban rájuk sötétedik.

– De mit gondoltok, miért vándorolnak? – kérdezte Lyra. – Ha kísértet volnék, az ismerős helyeken akarnék maradni, nem tébolyogni a vakvilágban.

– Itt rossz nekik – kereste a választ Will –, hiszen itt haltak meg frissiben. Félnék.

– Nem – vetette ellen a lady –, valami húzza őket. Valami ösztön hajtja.

Valóban, a kísértetek mintha céltudatosabban szedték volna lábukat, miután a falujuk eltűnt mögülük a láthatárról. Olyan sötét volt az ég, mintha hatalmas vihar érne, de a vihart beharangozó delejes feszültség nem érződött. A kísértetek egyenletes ütemben vonultak a szinte jellegtelen tájat nyílegyenesen átszelő országúton.

Egyik-másik néha odapillantott Willre, Lyrára vagy a káprázatos szitakötőre és lovasára: pislákoló kíváncsiság? A korelnök utóbb megszólalt:

– Te fiú meg te lány. Ti nem vagytok halottak. Ti nem vagytok kísértetek. Akkor mi szél hoz erre?

– Áttévedtünk – közölte Lyra, mielőtt Will egy árva mukkot szólhatott volna. – Fogalmam sincs, hogyan. Menekültünk azok elől a rossz emberek elől, és hipp-hopp, itt találtuk magunkat.

– Honnan tudják majd, hogy célhoz értek? – kérdezte Will.

– Valakik megmondják – vágta rá magabiztosan a kísértet. – Különválasztják a jókat meg a bűnösöket. Imádkozni már nem érdemes. Eső után köpönyeg. Éltibe megy vele valamire az emberfia. Itt már nem használ.

Nyilvánvaló volt, hogy milyen besorolást jósol magának, és hogy szerinte nem sokan remélhetnek hasonlót. A többi kísértet szorongva hallgatta, de mert eligazítást csak tőle kaphattak, zokszó nélkül követték.

És mentek-mentek szótlanul a tompa vasszürke árnyalatban megállapodó égbolt alatt. Az élők forgolódtak, jobbra-balra, égen-földön kutattak felüdülést a szemüknek, de mindannyiszor sikertelenül, mígnem csöpp szikra tűnt eléjük, és száguldva közeledett: a lovag. A lady derűsen kiáltva ugratott elébe.

Váltottak néhány szót, aztán szaporázták a gyerekekhez.

– Van errefelé egy város – mondta Tialys. – Menekülttáborra hasonlít, de nyilvánvalóan több évszázados település, ha nem több. Tenger vagy tó partjára épült, de az ködbe burkolózik. Madárrikoltást hallottam. És percenként száz új jövevény a szél rozsa minden irányából – olyanok, mint ők, kísértetek.

A kísértetek odafüleltek, de igencsak egykedvűen. Tompa révület telepedett rájuk, Lyra a legszívesebben istenesen megrázta volna őket, szedjék már össze magukat, tegyenek valamit, keressenek kiutat.

– Hogyan segíthetünk ezeken az embereken, Will? – kérdezte.

A fiú teljesen tanácstalan volt. Egy idő múlva jobb és bal felől mozgást észleltek a szemhatáron, pizsokszínű füst sötétítette el még jobban a baljós eget. A mozgás emberek, azahogy kísértetek vonulása volt: sorokban, párosával, csoportosan vagy magányosan, de egytől egyig üres kézzel, százával, ezrével férfiak, nők, gyerekek tartottak a síkságon át a füst forrásához.

A talaj lejtett, s mind jobban emlékeztetett szemételepre. A nehéz levegőben füst gomolygott, de más szagok is keveredtek belé, orrfacsaró vegyszerek, rothadó zöltség, szennyvíz. Minél lejjebb jártak, annál tűrhetetlenebb lett. Sehol egy talpalatnyi rendezettség, csak gaz meg durva, szürkés fű.

Előttük a víz fölött köd lebegett. Sziklaszirt derengése a komor égen; belsejéből jött a Tialys által jelzett madárrikoltás.

A szeméthalmok és a köd közötti sávban a halottak első városa fogadta őket.

Lyra és a halála

Imitt-amott tüzeket gyújtottak a romok között. Keszekusza volt a város: se utcák, se terek, csak az összeomlott épületek foghíjai tátongtak. Néhány templom, középület kiemelkedett még a többi közül, de a tető nem volt ép, a falak megrepedtek, egy helyütt a homlokzat tartóoszlopaira rogyott. A kőépítmények pusztuló héjában viskók, bódék egymás hegyén-hátán melyeket fagerendákból, laposra kalapált benzineskannákból, kekszesdobozokból, viharvert műanyag lapokból, furnérlemezfoszlányokból, hullámpapírból tákoltak.

A kísértetsapat, mellyel idejöttek, sebesen igyekezett a városba, mindenfelől tódult a nép, olyan sűrűn, mintha homokszemcsék taszigálnák egymást a homokóra kürtőjébe. Fel se vették a koszt, az elhanyagoltságot, mintha pontosan tudnák, hová-merre kell menniük, Will és Lyra már eredt volna utánuk, de ekkor megállították őket.

Valamelyik toldott-foldott ajtón kilépett egy alak, és rájuk szólt:

– Állj, állj!

Odabenn, a háta mögött gyenge fény pislákol, a vonásaira homály borult, de szemlátomást nem volt kísértet. Eleven ember akárcsak ők. Szikár, kortalan férfi, szeszinű, kopott öltönyben kezében ceruza és összecsisztetett papírköteg. Az épület, ahonnan előjött, olyanszerű, mint egy kieső határárlomás vámosbódéja.

– Mi ez a hely? – kérdezte Will. – Miért nem mehetünk be?

– Nem halottak – felelte fáradtan a férfi. – Az elkerített övezetben kell várakozniuk. Menjenek tovább az úton balra, és adják át ezeket a papírokat a kapusnak.

– Elnézést, uram – mondta Lyra –, szabadna tudnom, hogyhogy eljutotunk idáig, ha nem haltunk meg? Hiszen ez a holtak világa, vagy nem?

– Elővárosa a holtak világának. Van, hogy idekeverednek élők tévedésből, de várniuk kell az elkerített övezetben, csak aztán mehetnek tovább.

– Meddig kell várniuk?

– Halálukig.

Willre rájött a szédülés. Átlátta, hogy Lyra kötekedni akar, hát elébe vágott:

– És megmondaná, mi történik azután? Úgy értem, a jövevénykísértetek végleg megtelepednek itt?

– Nem, nem – mondta a hivatalnok. – Ez csak tranzitkikötő. Innen hajó viszi őket tovább.

– Hová? – kérdezte Will.

– Erről én nem adhatok felvilágosítást – mondta a férfi, és szája sarkát biggyesztve keserűen elmosolyodott. – Haladjunk, kérem. Az elkerített övezetbe legyenek szívesek.

Will elvette a férfi által felé nyújtott papírokat, aztán megragadta Lyrát a karjánál, és elhúzta onnan.

A szitakötők röpte ellomhult, pihenniük kellene, magyarázta Tialys; Will odaengedte a két párát a hátizsákjára, Lyra pedig a vállára invitálta a kémeiket. A leopárd alakot öltött Pantalaimon féltékenyen pillogott föl rájuk, de nem szólt. Kerülgették a nyomorúságos viskókat, a szennyvíztócsákat, és nézték, amint a kísértetek el nem apadó áradata gáttalanul ömlik a városba.

– Át kell jutnunk a vízen a többiekkel – mondta Will. – Ebben az elkerített övezetben talán megtudhatjuk, mi a módja. Végül is nem barátságtalanok vagy fenyegetőek. Furcsa. No és ezek a papírok...

Noteszlapok, ceruzával firkált, áthuzigált, összefüggéstelen szavakkal. Mintha játszadoznának az itteniek, próbálgatják, mikor húzzák már fel az orrukat vagy mikor röhögik el magukat az idegenek. És mégis olyan komolyan tűnik az egész.

Egyre sötétebb lett, egyre hidegebb, megcsúfolva az időérzékét. Lyra úgy vélte, fél órája gyalogolhatnak, de könnyen lehet kétszer annyi, az egyformaság csalóka. Végre odaértek egy ugyanolyan kis fabódéhoz, mint amilyennél megállították őket; gyenge villanykörte égett az ajtó fölött egy csupasz drót végén.

Ahogy közelebb értek, egy férfi lépett elő nagyjából ugyanolyan öltözékben, mint a kollégája, egyik kezében vajás kenyérrrel, szó nélkül átnézte a papírjaikat és bólintott.

Már adott is mindent vissza, és készült bemenni, mikor Will utána szólott:

– Elnézést, most hová menjünk?

– Keressenek maguknak helyet – felelte a férfi amúgy nem is barátságtalanul. – Kérdzkedjenek be valahová. Itt mindenki vár, ugyanúgy, mint maguk.

Azzal bezárkózott a hideg ellen, a társaság pedig elindult a nyomortelep szívébe, ahol az élőknek kell rostokolniuk.

Nem igazán különbözött a voltaképpen városról: sáros síkátorokban ócska, elképesztően kidőlt-bedőlt kis kunyhók, műanyag vagy rozsdásvas-hulladékkal számtalanszor megföldva. Lógó elektromos vezetéken itt-ott egy-egy sínylódó sanda, csupasz körte vont a közösségbe kunyhók kalákáját. De világitani nagyrészt a tüzek világitottak: lángnyelveik vörösen tán-

coltak az ócska épületanyagokon, mintha valami iszonyatos tűzvész után merő komizásból nem volnának hajlandók ellobbanni.

Will, Lyra és az epetőrök közelebbi szemlét tartván számos, mind több figurát vettek észre a falak mentén, magukban ültek, támaszkodtak, vagy kis csoportokban halkán eszmét cseréltek.

– Ezek az emberek miért vannak idekinn? – kérdezte Lyra. – Hideg van ám.

– Nem emberek – közölte Lady Salmakia. – Nem is kísértetek. Mások, de sejtelmem sincs, kifélék-mifélék.

Már ott álltak az egyik méretes, ám gyöngye kunyhóközi villanykörte alatt, amelyet ide-oda ingatott a fagyos szél; Will az övén viselt kés markolatára csúsztatta a kezét. Az emberforma szerzetek itt a sarkukon kucorogva kockát vetettek; a gyerekek közeledtére felálltak: öten voltak, csupa férfi, homályos arcok, szakadt göncök, teljes némaság.

– Hogy hívják ezt a várost? – kérdezte Will.

Választ nem kapott. Egyik-másik tett egy lépést hátra, és mind az öt összébb húzódott, mintha *ők* félnének. Lyra hátán a hideg futkosott, libabőrös volt a karja, de az okát néven nevezni képtelen volt. Inge alatt Pantalaimon vacogva súgta:

– Lyra, ne, ne, ne, menjünk innét, forduljunk vissza, könyörgök...

Az „emberek” nem mozdultak, Will ráunt, megvonta a vállát.

– No akkor jó estét – tette ki a pontot, és továbblépett. Más megszólítottaknál sem jártak több szerencsével, és egyre hevesebben gyötörte őket a balsejtem.

– Will, talán Fantomok? – suttogta Lyra. – Már felnőttünk annyira, hogy lássuk a Fantomokat?

– Nem hinném. Akkor ránk támadnának, de úgy látom, ők félnek jobban. Ne kérdezd, hogy mik.

Kinyílt egy ajtó, fény ömlött a sáros földre. Egy férfi – hús-vér emberi lény – állt elébük a küszöbre. Az ajtót körbeálló alakok hátráltak egy-két lépést, mintha csak tudnák, mi a tisztesség, és ők megláthatták a férfi arcát: szelíd, ártalmatlan, tunya ábrázat.

– Önök kik? – kérdezte.

– Vándorok – felelte Will. – Nem tudjuk, hová keveredtünk. Mi ez a város?

– Ez az elkerített övezet – mondta a férfi. – Messziről jönnek?

– Nagyon messziről, rettenetesen elfáradtunk – mondta Will. – Vásárolhatnánk itt ennivalót, befogadnának éjszakára rendes fizetségért?

A férfi kikémlt mögéjük a sötétbe, sőt elő is jött, és keresgélt, mintha hiányolna valamit. Aztán a sertepertélő különös alakokhoz fordult:

– Ti nem láttatok halált?

Azok a fejüket rázták, és a gyerekek fülébe sóhajtás ért:

– Nem, nem, nem.

A férfi hátrafordult. Mögötte arcok kukucskáltak kifelé: asszony, két kisgyermek, másik férfi. Mind idegesek, nyugtalanok.

– Halál? – csodálkozott el Will. – Mi nem hoztunk halált.

De minden jel szerint éppen ez keltett aggodalmat, mert Will nyilatkozatára egyszerre hördült halkán a társaság, és a kinti alakok is távolabb húzódtak.

– Bocsánat – penderült elő Lyra, elővéve legfinomabb modorát, mintha a Jordan-kollégium gazdasszonya szegezné rá vasvilla tekintetét. – Távol álljon tőlem a tolakodás, de az urak odakin halottak? Elnézést, ha a kérdésem udvariatlan, ahonnan mi jövünk, nem látni hasonlót, soha hozzájuk foghatóhoz nem volt még szerencsénk. Nagyon sajnálnám, ha akaratlanul bármi sértőt mondanék. Szóval nálunk, az én világomban mindenkinek van daimónja, és számunkra megbotránkoztató, ha valakinek nincsen, ahogy maguk is megdöbbenek tőlünk. De mióta Will meg én együtt utazunk – ő Will, én meg Lyra vagyok –, megtudtam léteznek emberek, akiknek a jelek szerint nincsen daimónjuk ahogyan Willnek sincsen, és nagyon megijedtem, de aztán kiderült, lényegében ők is olyan emberek, mint én. Szóval megértem, ha a maguk világában kicsit, izé, megrökönyödnek rajtunk, mert azt hiszik, mások vagyunk.

A férfi visszakérdezett:

– Lyra? Will?

– Így hívnak minket – hajtotta meg fejét szerényen a lány.

– És ezek a daimónjaik? – bökött a férfi a kémekre a lány vállán.

– Nem – felelte Lyra, és már a nyelvén volt, hogy „Ők a szolgálaink”, de Will biztosan nem venné jó néven, ezért inkább az mondta: – A barátaink, Tialys lovag és Lady Salmakia, kiváló, bölcs kísérőink. Ja, ő pedig a daimónom – húzta elő a zsebéből Pantalaimon egeret. – Ugye látják, hogy nem forralunk rosszat? Esküszünk, hogy semmi bajt nem okozunk. És rettenetesen kellene az az étel meg az a szállás. Holnap már itt se vagyunk. Becsületszavunkra.

Várták, mi lesz. A férfi idegességét kissé csillapította Lyra alázatos hangja, a kémeknek is volt annyi sütnivalójuk, hogy az ártatlan szelídség képét ölték magukra. A férfi hallgatott egy sort, aztán így szólt:

– Hát jó, furcsának furcsa, de hát mi nem furcsa manapság... Kerüljenek beljebb...

A kintiek bólintottak, egyik-másik még hajlongott is kicsit, tiszteletlenül félreálltak, beengedték Willt és Lyrát a világosságra, melegre. A férfi

becsukta mögöttük az ajtót, kilincs gyanánt dróthurok és szög szolgált.

Egyetlen helyiség, az asztalon naftalámpa, tisztaság, szegénység. A furnéfalakon filmsztárok magazinfotói, kormos ujjal felvitt minta. Az egyik falnál vaskályha, előtte szárítón gőzölgő ócska ingek, egy öltözőasztal, mint valami oltár, művirággal, tengeri kagylókkal, színes parfümösüvegcsékkal, és más szedett-vedett csecsebecsékkal egy cilinderes, napszemüveges, pajzán csontváz képe előtt.

A viskóban egy gombostűt sem lehetett elejteni: a férfin, az asszonyon meg a két kisgyereken kívül itt tanyázott még egy csecsemő is az ágyacskájában, egy idősebb férfi, a sarokban pedig takarók halma alatt egy vénészes vén anyó feküdt, csupa ránc arcából mindent látó szemek szikráztak. Lyra, míg nézte, egyszerűen megrettent: mozdult a takaró, feketébe bújtatott cingár kar emelkedett ki alóla, aztán egy férfiarc, olyan aszott, hogy szinte már koponya. Igazából jobban hasonlított a csontvázra a képen, mint emberi lényre; Will is felfigyelt rá, és az expedíció egyszerűen vette döbbenet tudomásul, hogy a kinti illemtudó árnyalakok sorából való. Ugyanúgy elállt szemük-szájuk, mint a házigazdának, mikor először megpillantotta őket.

A zsúfolt kis kalyibában amúgy mindenkinek elakadt a szava – leszámítva a babát, aki amúgy végig édesen aludt. Lyra tért magához elsőnek.

– Köszönjük a kedvességüket – mondta –, jó estét kívánunk, örülünk, hogy itt lehetünk. Nagyon sajnáljuk, hogy nincs nálunk halál, és megsértjük a helyi szokást. De azon leszünk, hogy a lehető legkevésbé zavarjunk. A halottak országába indultunk, így kerültünk ide. Fogalmunk sincs, merre található, hogy ez a vidék is odatarozik-e már, meg hogy mi módon közelíthető meg, nem tudunk semmit. Hálásan fogadunk minden felvilágosítást.

A viskó lakói továbbra is meresztették a szemüket, de Lyra szavai oldották kissé a feszültséget, az asszony az asztalhoz hívta őket, lócat húzott oda. Will és Lyra az alvó szitakötőket átemelték egy polcra valamelyik sötét sarokban; ott pirkadatig erőt gyűjthetnek, mondta Tialys, aztán az epetőrök is az asztalhoz járultak.

Az asszony valami gulyásfélével bíbelődött mostanáig, hámozott hozzá még krumplit, és belevagdalta az edénybe, hogy szaporítsa az étket; amíg megfő, kapjanak más frissítőt a vendégek, noszogatta a férjét. Az embere áttetsző, fanyar likőrfélét hozott, Lyrát az illata a gyiptusok borókapálinkájára emlékeztette; a két kém közös pohárral fogadott el belőle, abba merítették a maguk kis ivóalkalmatosságait.

Lyra azt várta volna, hogy az epetőröket bámulják meg csak igazán, de a kíváncsi tekintetek Willt és őt éppúgy ostromolták. Meg is kérdezte hamar az okát.

– Először látunk embereket a haláluk nélkül – magyarázta a férfi, aki

Péter néven mutatkozott be. – Itt legalábbis. Mi is úgy vagyunk, mint maguk, véletlenül vetődtünk ide még a halálunk előtt. Várnunk kell, míg szólít a halálunk, hogy itt az időnk.

– A haláluk?

– Igen. Mikor idejöttünk, a legtöbbször jó régen ám, akkor derült ki, hogy magunkkal hoztuk a halálunkat. Csak itt tudtuk meg. Végig velünk voltak, csak nem sejtettük. Merthogy mindenkinek megvan a saját halála. Egész életünkben elkísér, nem tágít. A mi halálaink odakinn vannak levegőzni, majd lassacskán beszállingóznak. A nagymami halála ott fekszik mellette szoroson.

– Nem félnek, hogy folyton itt sündörög a haláluk?

– Miért félnének? Jobb, ha szem előtt van. Százszor idegesebb volnék, ha nem tudnám, hol leselkedik.

– Mindenkinek megvan a maga halála? – ámuldozott Will.

– Hát hogyné. A születésünk pillanatában világra jön velünk a halálunk is, aztán a végén kivisz.

– Jaj – mondta Lyra –, ez nekünk nagyon érdekes, mert a halottak országa az úti célunk, és nem tudjuk, merre lehet. Hová megyünk, mikor meghalunk?

– Vállon kocogtat vagy kézen fog a halálunk, és azt mondja, gyere szépen, itt az idő. Olyankor, mikor rajtunk a láz, vagy a torkunkon akad a száraz kenyér, vagy lezuhanunk a toronyból; ott kínlódunk-vergődünk, a halálunk meg jóságosan odamegy, és azt mondja, jól van már, te gyerek, nosza kapd magadat, és az ember velük megy föl a hajóra, át a tavon a ködbe. Hogy ott mi történik, arról senki se tud semmit. Soha nem jöttek még vissza onnan.

Az asszony kiszalajtott a egyik gyereket a halálokért, az máris futott az ajtóhoz, és átadta az üzenetet. Will és Lyra csak nézett, a két epetőr kissé összébb bújt, miközben a halálok – minden családtagra jutott egy – sorra átlépték a küszöböt: sápadt, jelentéktelen figurák viseltes ruhában, szürkék, hallgatagok, egykedvűek.

– A halálaik? – kérdezett rá Tialys.

– Azok, uram – felelte Péter.

– No és tudják, hogy mikor fogják szólítani önöket?

– Nem. De hát mindig itt vannak kéznél, nagyon megnyugtató.

Tialys erre nem szólt semmit, de látszott rajta, ő bizony nem így érezné. A halálok udvariasan álldogáltak a falnál, meglepően csekély volt a helyigényük meg a rájuk irányuló figyelem is. Lyra és Will hamarosan meg is feledkezett róluk, habár a fiú adózott nekik még egy gondolattal: azok az emberek, akiket megöltem azoknak is ott volt a haláluk közvetlen közel – és nem tudtunk róla, se ők, se én.

Márta asszony lepattozott zománcú tányérokra tálalta az ételt, a haláloknak is mert egy csuporral, hogy körbeadogassák. Nem ettek belőle, elteltek a szaggal. A család, a vendégek jóízűen nekiláttak, és Péter megkérdezte a gyerekektől, honnan valók, milyen a világuk.

– Örömmel elmesélem – mondta Lyra.

Elég volt ezt kimondania, átvennie a szót, máris valami bizsergést érzett belül, mint mikor habzik a pezsgő. Tudta, hogy Willnek rajta a szeme, és parádés bemutatót tarthat neki abból, amihez a legjobban ért, hiszen a fiúért teszi, mindannyiukért.

A szüleivel kezdte. Herceg és hercegnéje, fontos személyiségek, dúsgazdagok, akiket politikai ellenfelük csellel kifosztott és börtönbe juttatott. De sikeresen megszöktek, apja a csecsemő Lyrával a karján ereszkedett le a kötélhágcson, visszaszerezték a vagyont, aztán mégiscsak útonállók áldozatai lettek. A banditák Lyrát is megölték volna, elevenen akarták megsütni és megenni, de az utolsó pillanatban ott termett Will, kiszabadította, és magával vitte a farkasokhoz, akiknél nevelkedett. A fiú csecsemőkorában ugyanis vízbe pottyant az apja béréjéből, egy elhagyott partszakaszon vetette ki a tenger, nőstény farkas szoptatta-cseperítette.

A háziak berzenkedés nélkül bevették ezt a sok sületlenséget, még a halálok is odagyűltek hallgatni, a lócára támaszkodva, a padlóra heverve emelték rá szelíd, jóhiszemű képüket, ő meg ihletetlen szőtte tovább a mesét arról, hogyan éltek Willel meg a farkasokkal az erdőben.

Valameddig elidőztek a farkasoknál, aztán Oxfordba mentek, hogy a Jordan-kollégiumban kuktáskodjanak. Ott ismerték meg Rogert, az Agyagbányában lakó téglavetőket, akik megtámadták a Jordant, és menekülniük kellett; Willel meg Rogerral hármásban elkötöttek egy keskeny gyiptus lélekvesztőt, levitették magukat a Temzén, az Abingdon-zsilipnél kis híján fennakadtak, a wappingi kalózok elsüllyesztették őket, nem volt más hátra, úszni kellett, egy háromarbcos vitorlásra kéredeztek fel, éppen horgonyt emelt a cathayi Hangcsou felé teáért.

A háromarbcoson ismerkedtek meg az epetőrökkel, akik a Tejút orkánja következtében a földre sodródott holdbéli lények. Varjúfészekben húzták meg magukat, ő meg Will meg Roger felváltva látogatták őket, míg Roger egyszer le nem szédült a halak étkéül.

Próbálták rávenni a kapitányt, hogy forduljon vissza, és keressék meg, de a haszonleső kőszívű fenevad szeme előtt csak az lebegett, hogy minél előbb jól megszedje magát Cathayban, és bilincsbe verte őket. Hanem az epetőrök hoztak reszelőt, és...

Satöbbi. Lyra hol Willhez, hol a kémekhez fordult megerősítésért, Salmakia közbevetett néhány apró részletet, Will bólogatott, és a történet elindá-

zott odáig, hogy a gyerekeknek és holdbéli barátaiknak azért múlhatatlanul fontos a látogatás a holtak országában, mert a hercegi pár az egyedüli megmondhatója, hová ásták el a család kincsét.

– Ha nálunk is ismerhetné az ember a halálát, mint önöknél – fúzta a szót Lyra –, biztosan egyszerűbb volna a dolgunk, de szerintem már az is óriási, hogy idáig eljutottunk, és a tanácsukat kérhetjük. Köszönjük, hogy meghallgattak, és köszönjük a finom vacsorát.

Most, azazhogy inkább reggel meg kellene tudnunk, milyen útvonalon közlekednek a halott emberek, hogy valahogyan átjussunk mi is. Lehet esetleg hajót bérelni?

Az arcokon tanácstalanság. A gyerekek a kimerültségtől égő arccal forgolódtak, de sehonnan nem érkezett javaslat.

Aztán megszólalt egy ismeretlen hang. Recsegős-köhögős orrhang az agyнемű alól – nem nőé, nem eleven emberé: a nagymama haláláé.

– A tavon átkelni, a halottak országába eljutni csakis a saját halálotokkal tudtok – könyökölt fel; horgas ujjával Lyrára bökött. – Meg kell idéznetek a halálotokat. Hallottam már a fajtátokról, ti szoktátok elhessegetni. Nem szívelitek, és ők előzékenyen félrehúzódnak. De nincsenek messze. Bárhova néztek, ők a hátatok mögött lapulnak. Elrejtőzhetnek akár egy teáscsészében. Vagy egy harmatcsöppben. Vagy egy fuvallatban. Bezzeg én meg az öreg Magdám – csípte meg az anyó fonnyadt orcáját, aki eltolta a kezét. – Mint egy galambpár. Tessék, ez a válasz, ezt kell tennetok, kezdeményeztetok, barátkoztatok, hívogassátok a halálotokat, és majd kiderül, mire sikerül rábírnatok.

Mintha nehéz kövek csapódtak volna Lyra tudatába, Will is összegörnyedt a súlyuk alatt.

– Mégis, hogyan csináljuk? – kérdezte.

– Csak kívánnotok kell, és meglesz.

– Várjatok – mondta Tialys.

Minden tekintet a lovag felé fordult, a padlón heverésző halálok is föl egyenesedtek, hogy egykedvű, szelíd arcukat az ő csöppnyi, fölindult arcával szembesítsék. Tialys átkarolta Salmakia vállát. Lyra olvasott a gondolataiban: szóvá akarja tenni, hogy ez már több a soknál, vissza kellene fordulniuk, mert nemhogy ostobaság, kész felelőtlenség tovább erőltetni ezt az egészet.

Lyra akcióba lendült.

– Bocsánat – mondta Péternek –, de a lovaggal, az én kedves barátommal egy percre ki kell mennünk, mert beszélnie kell barátaival a holdon az én különleges műszerem segítségével. Nem maradunk el sokáig.

Azzal óvatosan fölemelte Tialyst, és sarkantyúit távol tartva magától, ki-vitte a sötétbe, ahol egy hullámlemez pofozott ide-oda gyászos csattogással a szél.

– Fejezzétek be – fakadt ki a lovag, mikor Lyra letette egy olajoshordóra a vezetőken hintázó bánatos villanykörte világánál. – Messzire mentetek így is. Elég.

– De hiszen megállapodtunk.

– Ugyan. Ilyen túlzásról nem volt szó.

– Hát jó. Hagyatok itt. Repüljetek vissza. Will ablakot tud vágni a világotokba, vagy bárhová, ahogy óhajtjátok, keresztülrepültök, elmúlik a veszély, csak rajta, részünkről nincs harag.

– Felfogod egyáltalán, hogy mit műveltek?

– Igen.

– Dehogy. Meggondolatlan, felelőtlen, hazudozós csitri vagy. Egykettőre megszalad a fantáziád, véreddé vált a hitszegés, mit neked igazság, még ha napnál világosabb is. Vak vagy, de érts a szóból: bűnös könnyelműség az életedet kockáztatnod. Most azonnal velünk kell jönnöd. Felhívom Lord Asrielt, és órák alatt biztonságba juttatunk, az erődbe.

Lyra érezte, ahogy felsüvít mellkasából a dühkitörés, nem bírta megmaradni a helyén, toporzékolt.

– Hát te felfogod talán, hogy én mit érzek meg mit gondolok? – kiabálta.

– Azt se tudom, születnek-e egyáltalán gyerekeitek, hátha tojásból kelnek ki, az se lepne meg, hiszen nem vagy se jó, se nagylelkű, se együtt érző – de még csak *könyörtelen* sem –, még az is jobb lenne, mert legalább komolyan vennél, nem csak jönnél utánunk, mert épp olyanod van. Én most már egyáltalán nem tudok megbízni benned! Azt mondtad, segítetek, együtt csináljuk végig, és most beintesz – te vagy a hitszegő, Tialys!

– A saját gyerekeimtől nem túrném el ezt a pimaszságot és fölényeskedést, Lyra, hogy miért is nem fenytettelek meg mostanáig...

– Ne kérsd magad! Fenyíts csak meg! Elő a rohadt sarkantyúiddal, vágd csak belém, gyerünk! Itt a kezem – mi lesz már? Bánod is te, hogy mit érzek, gőgös, önző fráter! Mit tudod te, micsoda büntudat és bánat és szánalom emészt a barátom, Roger miatt, te megölsz bárkit csak úgy – csettintett Lyra az ujjával – nem veszed a szívedre. Csakhogy nekem gyötrelmem és gyász hogy el se búcsúzhattam az én Roger barátomtól, és bocsánatot akarok kérni, és amennyire lehet, jóvátenni, amit vétettem ellene. Te ezt nem értheted a fennköltségeddel, a felnőttokosságoddal, és ha az életembe kerül, hogy azt teszem, ami helyes, hát állok elébe, boldogan halok meg. Rosszabb is érhet. Ha tetszik, ölj meg, te kemény fickó, te szilárd jellem, te méregfullánkossal, ne húzd az időt, döfj csak le. Utána örökkön-örökké

játszhatunk Rogerral a halottak országában, és nevetni fogunk rajtad és le-sajnálunk.

Ki tudja, mire nem ragadtatja magát Tialys, aki vörhenyesre válva pukkadozott-remegett dühében; de mielőtt bármibe foghatott volna, egy hang szólalt meg Lyra háta mögött, beleborzongott a lány is, a lovak is. Lyra megfordult: tudta, ki az, és hősi nekibuzdulás ide vagy oda, rettegett.

A halál egészen közel állt hozzá, nyájasan mosolygó férfi, arca csöppet sem különbözött a többitől; csakhogy ez az övé, az ő halála személyesen; Pantalaimon a melléhez bújva nyűszített, vacogott, hermelin alakja ívben hurkolódott a lány nyakára, hogy elrángassa; de ennyivel is közelebb került a halálhoz, és erre rádöbbenvén inkább elernyedve simult Lyra langyos nyakhajlatába, lüktető szívveréséhez.

Lyra magához ölelte a daimónját, és szembenézett a halállal. Kiesett a fejéből, hogy a férfi mit mondott az imént; szeme sarkából látta, hogy Tialys gyorsan üzembe állítja a mágnesrezgéses hangverőt.

– Szóval te vagy a halálom? – kérdezte.

– Úgy bizony, kedveském – felelte a férfi.

– Csak nem viszel el már most?

– Kellettem neked. Engem mindig megtalálsz.

– Jó... persze, de... tény, el akarok jutni a halottak országába. De meghalni, azt nem. Szeretek élni, szeretem a daimónomat, és... A daimónok oda nem tartanak velünk, igaz? Láttam már, hogy eltűnnek, kialusznak, mint a gyertya, ha meghal valaki. Vannak daimónok a halottak országában?

– Nem – hangzott a felelet. – A daimón szertefoszlik a levegőben, te meg szétmálsz a földben.

– Én magammal fogom vinni a daimónomat a halottak országába – jelentette ki ellentmondást nem tűrően Lyra. – És vissza akarok jönni. Volt már erre példa?

– Időtlen idők óta nem fordult elő. Gyermek, egyszer úgyis eljutsz a halottak országába erőfeszítés, kockázat nélkül, szép komótosan, a saját halálod társaságában, aki odaadó, személyes jó barátod, részese életed minden pillanatának, jobban ismer, mint bárki, beleértve téged magadat.

– *Pantalaimon* az én odaadó, személyes jó barátom! Téged nem ismerlek, Halál. Pant igen, és szeretem őt, és ha valaha is... ha mi valaha is...

A halál bólogatott. Csupa érdeklődés volt, és jóindulat, de a lány pillanatilag sem feledhette, kicsoda: az ő saját, személyes halála, közvetlen közelben.

– *Tudom*, hogy innentől nem lesz könnyű – folytatta higgadtan Lyra –, tudom, hogy veszélyes, de menni akarok, Halál, tiszta szívemből. Will szintén. Mindketten idő előtt veszítettük el alakinket, és ezt jóvá kell tenni, nekem feltétlenül.

– Mindenki vágyik arra, hogy még egyszer szót válthasson azokkal, akik eltávoztak a halottak országába. Milyen alapon várjátok el, hogy kivételezzenek veletek?

– Mert – felintette Lyra –, mert feladat is hárul rám azon túl hogy Rogeral beszélni szeretnék. Egy angyal bízott meg velem és senki más nem képes rá, csak én. Rettentően fontos, nem várhat, míg természetes halállal meghalok, most időszerű. Az angyal *megparancsolta*, ugye érted. Ezért jöttünk Willel. Ennek meg kell lennie.

A háta mögött Tialys már pakolta össze a műszerét, aztán leült, hogy figyelje, amint a gyermek könnyörög a saját halálának, vezetné el oda, ahová senkinek sem szabadna menni.

A halál a fejét vakarta, széttárta a kezét, de Lyra csak mondta, mondta a magáét, eltántoritani, lehúteni még a félelem sem tudta: rosszabbat is tapasztalt már, mint a halál, jelentette ki, és ez igaz is volt.

A halál idővel beadta a derekát.

– Ha ennyire ragaszkodsz hozzá, csak annyit mondhatok, jó, elviszlek a halottak országába. Kalauzollak. Mutatom az utat befelé, de ha ki is akarsz jutni, csak magadra számíthatsz.

– Meg a barátaimra – javította ki Lyra –, Willre és a többiekre.

– Lyra – szólalt meg Tialys –, az ösztönünk mást diktál, de veletek megyünk. Az előbb dühös voltam rád. De nagyon nehéz...

Lyra nem mulasztotta el az alkalmat a békülésre. Miért is ne, most hogy teljesül az akarata.

– Megértem. Tialys, igazán sajnálom, ami történt, de ha nem dühödsz meg rám, nem kerül elő ez az úr, hogy mutassa az utat. Örülök, hogy elkísértetek a ladyvel, hálás vagyok, amiért kitartotok mellettünk.

Lyra tehát meggyőzte tulajdon halálát, hogy elvezesse őt és a többieket abba az országba, ahová eltávozott Roger és Will apja és Tony Makarios és még számtalan sokan. A halála meghagyta neki, menjen ki a mólóra hajnalhasadáskor útra készen.

Pantalaimon azonban remegett-vacogott, Lyra sehogy sem bírta megnyugtani, elhallgattatni önkéntelen nyüzsisítését. Ezért aztán nyugtalan, felületes volt az álma a viskó padlatán a többi alvó között, a halála virrasztott mellette.

Fára mászás

A mulefák sokféle kötelet-pányvát készítettek; Mary Malone alaposan felmérte Atal családjának készleteit, mielőtt választott. A kötél sodrás-verés ebben a világban nem járta, fonat volt valamennyi, de erős, rugalmas, Mary hamarosan talált alkalmasat.

Mire készülsz?, kérdezte Atal.

A mulefáknak nem volt szavuk a fára mászásra, Mary kénytelen volt kézzel-lábbal mutogatáshoz, körülíráshoz folyamodni. Atal szörnyülködött.

Fel olyan magasra a fán?

Körül kell nézmem, mondta Mary. Készítsük elő együtt a kötelet.

Kaliforniában Mary ismeretséget kötött egy matematikussal, aki minden hétvégéjét fára mászással töltötte. Előzőleg Mary is megpróbálkozott már a sziklamászással, ezért hálás közönsége volt a részletesen taglalt módszereknek és eszközöknek, es feltette magában, hogy ha úgy adódik, feltétlenül belekóstol ebbe is. Arra persze nem számított, hogy másik univerzumban kerít sort a dologra, egy szál magában nem is volt nagy kedve hozzá, de hát muszáj. Legfeljebb biztonsági eszközökről gondoskodhat.

Vett tehát egy olyan hosszú kötelet, amely elér a magas fák ágáig és vissza, és megbírja az ő súlyának többszörösét is. Aztán vékonyabb, de nagyon erős kötélből rövidebb szakaszokat metélt huroknak: horgászcsomóval erősítette sorban a főkötélre, hogy a kezét-lábát megtartsák.

Következett a feladvány, hogy egyáltalán hogyan veti át kötelét az ágon. Egy-két óra kísérletezés egy mokány kis kötéllal meg egy suhogós ággal íjat eredményezett; a svájci kés nyílvevesszőket faragott, a végükön toll helyett merev lemezek tartották röppályán őket: egy napi munka után Mary már meg is kezdhette volna a manővert. Csakhogy ereszkedett a nap, a fáradtságtól alig tudta mozdítani a kezét, evett hát, és elnyomta az álom, miközben dallamosan sutyorogtak róla körös-körül a mulefák.

Másnap reggel egyenesen egy fához ment, hogy kísérletet tegyen a nyíl fellövésére. Néhány mulefa is odagyűlt, féltették. A kerekcsőrű lények a mászás gondolatától is irtóztak.

Mary a lelke mélyén igazat adott nekik. De úrrá lett idegein, egyik nyílvevesszőjére csomózta a legvékonyabb, legkönnyebb kötelet, aztán fogta az íjat, és lőtt.

Az első nyílvessző pocsékba ment, beleállt a fatörzsbe, és többé nem lehetett kihúzni. A második ugyan átvitte az ágat, de nem esett le túloldalt a földre, és míg Mary visszahúzta, megakadt valahol, és elpattant. A szárcsonkra csomózva esett vissza a hosszú kötél; be kellett hát vetni a harmadik, utolsó nyílvesszőt, és ezúttal működött a szisztéma.

Nehogy megakadjon, elszakadjon a becses kötél, Mary óvatosan, egyenletesen húzta fel vele az előkészített mászókötelet, hogy mindkét vége földig lógjon. Ezeket aztán jól odacsomózta egy-egy hatalmas, bütykös gyökérványra, nagyjából olyan körfogatúakra, mint a csípője. Elég stabilak, gondolta. De legyenek is. A földről persze nem ítéltette meg, hogy miféle ágra bízta magát meg az egész miskulanciát. A sziklamászásnál az egymástól pár méterre bevert falkapcsokba illeszti az ember a kötelet, nem zuhanhat akkorát, de itt szabadon leng az öles kötél, és ha beüt a baj, az esés jókora lehet. Hogy némi biztonságérzetet koholjon, hámot font három kötél-szálból, és lazán rácsomózta az oda-vissza dupla kötéltre, hogy egy rántással megállapodhassék, ha csúszni kezdene. Aztán beakasztotta a lábát az első hurokba, és nekivágott.

A vártnál rövidebb idő alatt ért fel a koronához. Ment a mászás, mint a karikacsapás, a kötél kímélte a kezét; bele sem mert gondolni, hogyan ér föl az első ágig, de azt tapasztalta, hogy a törzs mély vájatai kiváló, szilárd támasztékok. Negyedórába se telt, és már az első ágon állva fontolgatta, hogyan tovább.

Még két köteg kötelet vitt magával, hogy a sziklamászók „jótevő” kapsait és horgait kiváltandó, hálót feszítsen belőlük. Pár percbe telt a bogozás, megtörtént a biztosítás, ezek után kiszemelte a legígéretesebb ágat, és tartalék kötelével továbbindult.

Tízpercnyi óvatos mászás után már a korona legsűrűjénél járt. Elérte a hosszúkás leveleket, és átfésülte őket; sorra fedte fel a fehéres, nevetségesen apró virágokat: pénzérme méretű kis vacak fejlődik bennük, abból lesz később a vaskeményesgű nagy terméstartok.

Mary kényelmes kilátót fedezett fel, az ágak hármasságát, felbogozta a kötelet, meghúzta a hámját, és pihent egy keveset.

A levelek közt kilátott a kék tengerre, amely áttetszően csillámlott a szemhatárig; ellentétes irányban, a jobb válla felett, az aranybarna préri fekete utakkal átszótt lankáit pillanthatta meg.

Enyhe szellő lengedezett, a virágok finom illatát hozta, a szívós hátú leveleket susogtatta, és Mary már-már elhitte, hogy valami hatalmas, elmosódó jóindulat tartja meg óriás tenyere öblében.

Ott a faágak villájában átjárta a boldogság, ami korábban csak egyetlen egyszer; de nem ám akkor, mikor apácafogadalmat tett.

Kifacsart jobb bokája görcse józanította ki. Előtornázta az ágak háromszögéből, és a feladatához látott, még kábán az óceányi lelkesültségtől.

A mulefáknak megmutatta, hogy a nedvlakk-lapokat egymástól arasznyira kell a szeméhez tennie, hogy lássa a srafot; egy csapásra felfogták, miről van szó, és rövid csövet fabrikáltak bambuszból, ennek két végébe rögzítették a borostyánszín lemezeket, mintha csak teleszkóp volna. Ezt a látcsövet Mary magával hozta az inge zsebében, és most elővette. Belepillantott, és máris látta a lebegő arany csillámokat, a srafot, az Árnyakat, Lyra Porát: mintha parányi lények irdatlan felhője úszna a szellő sodrásában. A zöme rendezetlenül mozgott, mint a porszemcsék a napfénycsíkban vagy a molekulák egy pohár vízben.

A zöme.

De minél tovább szemlélődött Mary, annál jobban felfigyelt egy másfajta mozgásra. Az összevisszaság mélyén valami lassúbb, egyetemesebb áramlás a szárazföldről a tenger felé.

Különös. Az egyik biztosítókötél igénybevételével végigkúszott egy vízszintes ágon, és jól megnézett minden útba eső virágot. És egyszerre rádöbent a jelenség nyitjára. Addig vizsgálódott, míg tökéletesen biztos nem volt a dolgában, csak ezután kezdte meg a hosszadalmas, fárasztó ereszkedést.

Mary ijesztő állapotban találta a mulefákat, akik majd' megőrültek az aggodalomtól, amiért kedves barátnőjük ilyen magasra merészkedett.

Atal megkönnyebbülésében nem győzte idegesen tapogatni az ormányával, ujjongva nyertgetett, hogy épen látja viszont, és sürgősen elfurikázta a településre vagy tucat helybéli diszkíséretével.

Már a domboldalból elkürtölték a hírt a falusiaknak, mire a gyülekező-térre értek, olyan sűrű sokaság várt rájuk, hogy Mary feltételezte, alighanem idegyült az egész környék, hogy meghallgassa. Bárcsak jobb hírekkel szolgálhatna.

Sattamax, az öreg zalif a földhányás tetején szívélyesen üdvözölte ő pedig a tőle telhető legékesebb mulefamodorbán igyekezett viszonzni. Amint megvoltak a köszöntéssel, Mary a tárgyra tért.

Akadozva, helyenként suta körülírásokkal a következőket mondta el:

Kedves jó barátaim, fenn jártam a fáitok koronájában, megvizsgáltam a sarjadó leveleket, a zsenge virágokat és a terméstokokat.

A facsúcsoknál a magasban srafáramlatot észleltem, amely széllel szemben halad. A levegő a szárazföld belsejébe törekszik a tengerről, de a sraf ellenirányba nyomul lassan. Ti látjátok ezt idelentről? Mert én idáig nem vettem észre.

Nem látjuk – közölte Sattamax. – Most hallunk róla először.

Nos tehát – folytatta Mary –, a fákon átszűrődik a sraf, és valamennyi a virágokra rakódik belőle. Megfigyeltem: a virágok felfelé néznek, és ha a sraf egyenesen felfelé hullna, tévedhetetlenül a szirmok közé találna, és termékenyítően hatna, mint valami csillagokból származó virágpór.

De a sraf nem hull alá, hanem kifelé sodródik a tengerre. Ha valamelyik virág történetesen a szárazföld belseje felé fordul, a sraf belehatolhat. Ezért is terem még elvőtve terméstok. De a legtöbbje felfele néz, és a vonuló sraf elvőti. A virágok bizonyára azért lettek ilyenén, mert azelőtt a sraf egyenesen lezúdult rájuk. A sraffal történt valami, nem a fákkal. Azt az áramlást pedig csak föntről lehet tetten érni, ezért nem tudatok róla eddig.

Csak úgy menthetjük meg áfákat és a mulefalétet, ha kiderítjük, miért viselkedik így a sraf. Még nem tudom, hogyan lehetne, de keresek rá megoldást.

Mary látta, hogy sokan nyaknyújtogatva kémlelik a Por áramlását odafenn. De a talaj szintjéről nem volt észlelhető: maga is meggyőződhetett róla a borostyán látsövön keresztül, amely csak az ég sűrű kékségét mutatta.

A mulefák hosszan tárgyalták-fejtegették, hogy a srafszél említést nyert-e valaha is legendáikban, históriáikban, de a keresés meddőnek bizonyult. Tudásuk mindig is csupán odáig terjedt, hogy a sraf a csillagokból származik, amióta világ a világ.

Kérdezték Maryt, hogy volna-e még ötlete, és ezt a választ kapták:

Jócskán elkel még a vizsgálódás. Ki kell derítenem, vajon mindig ugyanarra fúj-e a szél, vagy mint a légáramlat, változik napközben, illetve éjjel. Több időt kell töltenem a fakoronákon, akár ott is éjszakáznom, hogy megfigyeléseket végezzek. Eszkábálnék valami pallót a segítségetekkel, az biztonságosabban megtartana. Mindenképpen föl kell másznom, hogy újra körülnézzek.

A gyakorlatias észjárású mulefák az ügy horderejével tisztában lévén azonnal felajánlották, hogy megépítenek bármit, amit Mary jónak lát. A csigák, emelők szisztémaiban járatosak voltak, máris javaslat született, hogy Marynek ily módon megtakaríthatják a mászás nyaktörő műveletét.

Örültek, hogy végre kezdek valamit, azonnal a szükséges anyagok összeszedéséhez láttak, Mary irányításával haladéktalanul fenni kezdték a kötelet, ácsolni-feszíteni a keretet a magaslati megfigyelőálláshoz.

Miután betért az idős házaspárhoz, Gomez atya elveszítette a nyomot. Napokig kutatott, érdeklődött, de a nőt mintha a föld nyelte volna el.

Csüggesztő tényállás, de neki meg sem fordult a fejében, hogy küldetését feladja; nyakában a feszület, vállán a puska egyaránt elszánása zálogai.

De még sokáig keringhetett volna, ha nincs időváltás. Hőség és aszály uralkodott a világban, ahová vettetett, egyre jobban gyötörte a szomjúság; egy omladékos rész tetejében nedvesen csillogott a sziklafelület, és fölkaptatott, hátha forrás. Nem az volt; de a terméstkfák világában imént állt el a zápor; így történhetett, hogy az atya rátalált az ablakra, melyen át Mary távozott.

21

A háрпиák

Lyra is, Will is ólomsúlyt érzett a mellkasában, mikor reggel felébredt: mint két elítélt rab a kivégzése napján. Tialys és Salmakia a szitakötőiket pátyolgatták, molyokat vittek nekik az olajoshordó fölé függesztett anár-lámpa mellől, pókhálóból kivagdalt legyeket, bádogtálkában vizet. Lady Salmakia, mikor meglátta Lyra arckifejezését meg a melléhez görcsösen fészkelő egér Pantalaimont, teendőit félbehagyva odament a lányhoz egy szóra. Will kisuttant a kunyhóból járni egyet.

- Még meggondolhatjátok – mondta Salmakia.
- Lehetetlen. Eldöntöttük – mondta Lyra egyszerre konokul és rémülten.
- És ha nem térünk vissza?
- Nektek nem kell jönnötök – mutatott rá Lyra.
- Nem hagyunk a sorsotokra.
- És ha a vesztetekbe rohantok?
- Akkor elmondhatjuk magunkról, hogy fontos ügyért adtuk az életünket.

Lyra hallgatott. Mostanáig meg sem nézte alaposabban a ladyt; most az asztali naftalámpa fényénél ott állt karnyújtásnyira. Higgadt, jóindulatú arc, nem szép, még csak nem is csinos, de az ember betegségében, bajában, kétségbeesésében éppen ilyen arcot látna legszívesebben. A hangja halk, kifejező, a sima felszín alatt nevetés és derű bujkál benne. Lyrának, mióta csak az eszéet tudta soha nem olvasott fel senki az ágya szélén, nem énekelgetett, hogy aztán jóéjtpuszival tegyen pontot a nap végére villanyoltás előtt. Egyszerre úgy érezte, hogy Lady Salmakiáé ilyen biztonságot adó, lélekmelegítő hang, és elfogta a vágy, hogy egyszer neki is legyen gyereke, és így dajkálhassa, csitíthassa dalok között.

- Hmm – krákgogta elszorult torokkal, és vállat vont.
- Lesz, ami lesz – mondta a lady, aztán ment a dolgára.

Haraptak a vékonyka, száraz kenyérből, kortyoltak a keserű teából, amivel a háziak kínálhatták őket, megköszönték a vendéglátást, és máris kapták a hátizsákjaikat, hogy a nyomortelepvároson át a tópartra vegyék az irányt. Lyra nézelődött, hogy merre lehet a halála, és valóban ott haladt valamivel előttük, tartózkodóan, ám minduntalan visszapillantva, vajon tartják-e a lépést.

Füstös pára homályosította el a nap világát. Alkonyati fény inkább, mintsem nappali, az úti pocsolókból lehangolóan indáztak-kígyóztak a ködfonalak, vagy a fenti anbarvezetésekre kulcsolódtak esdeklő szerelmes módjára. Ember nem mutatkozott, halál is elvétve, a szitakötők ellenben úgy siklottak a nyirkos levegőben, mintha varrótúként ők öltenek össze az egeket, villódzásuk gyönyörűség volt a szemnek.

Hamarosan kiértek a lakott területről, és ritkás cserjék közt lomhán csordogáló patak mentén folytatták az utat. Éles rikoltást hallottak egyszermásszor, felvert kétéltűek csobbanását a vízben, látni azonban csak egy Will lábával azonos méretű varangyot láttak, amelytől, vélhetőleg egy szörnyű seb miatt, kínkeserves, féloldalas vánszorgásnál több nem tellett. Az ösvényen próbált kitérni előlük, és úgy pillogott rájuk, mint aki biztos benne, rosszat akarnak.

– Könyörületet lenne végezni velem – mondta Tialys.

– Honnan tudod? – kérdezte Lyra. – Hátha még így is örül az életnek.

– Ha megölnénk, magunkkal vinnénk – mondta Will. – Ő pedig itt akar maradni. Elegem van az ölésből. Hátha ez a mocskos, poshadt tőcsa is jobb a halálnál.

– De hiszen kínlódik, vagy nem? – érvelt Tialys.

– Akkor lenne egyértelmű, ha tudna beszélni. De nem tud, ezért nem ölöm meg. Mert különben a mi érzéseinkből indulnék ki, nem a varangyéból.

Továbbhaladtak. Lépteik neszének megváltozása hozta tudtukra, hogy a közelükben tágul a tér, a köd ugyanis csak sűrűsödött. Pantalaimon mint lemur tágul tágabb szemeket meresztve bújt Lyra vállába, páragyöngyös hajába, de hiába forgatta a fejét, semmivel sem látott többet, mint a gazdája. És csak remegett, egyre remegett.

Egyszerre kis hullám csapását észlelték. Halk nesz, de a tőszomszédságukban. A szitakötők és lovasaik ismét a gyerekekhez szegődtek, Pantalaimon Lyra mellkasára fészkelt, miközben Willel óvatosan rótták az iszapos csapást.

És kinn voltak a parton. Előttük olajos, hínáros víztükör, nagy néha egykedvű loccsanás a parti kavicsoson.

Bal kanyar következett, és pár lépésre, mintha a köd csomósodása volna, nem pedig megfogható tárgy, eszelősen kanyarodott ki a vízre egy famóló. Oszlopai rothadók, pallója zöldes-nyálkás, és tovább semmi: semmi tovább, a csapás vége a móló, a móló vége a köd. Lyra halála, aki idáig kalauzok volt, előzékenyen meghajolt, aztán elillant a ködben, mielőtt a lány bármit kérdezhetett volna tőle.

– Hallgasd csak – figyelmeztette Will.

A láthatatlan vízen lassúdad nesz: fa nyikorgása, halk, ütemes csobbanások. Will megmarkolta az övén függő kés markolatát, és óvatos léptekkel elindult a korhadó faalkotmányon. Lyra szorosan mögötte. A szitakötők a két elhínárosodott cölöpön mint két őrködő címerállat; a gyerekek megálltak a palló legvégén, tág szemmel ostromolták a ködöt, pillájukról szinte szakadatlanul törölgették a makacsul megtelepedő csöppeket. Semmi nesz, csupán a közeledő lomha nyikorgás, csobbanás.

– Ne menjünk tovább – vacogta-súgta Pantalaimon.

– Muszáj – lehelte vissza a választ Lyra.

Willre pillantott. A fiú arcán dermedt, komor elszántság: nem fordította el tekintetét. Az epetőrök, Will vállán Tialys, Lyra vállán Salmakia, higadtan nézelődtek. A szitakötők szárnyán pókhálósán gyöngyözött a pára, időnként összecsapták, nyilván sokallják a nehezéket, gondolta Lyra. Remélhetőleg kerül nekik élelem a holtak országában.

És egyszerre ott volt a ladik.

Ősöreg, ütött-kopott, agyonjavíthatott, redves lélekvesztő; evezőse púpos, torz, vénségesen vén, zsinégöves zsákdarócban, régtől az evezőnyélre görcsösült, aszott kéz, nedvedző savószemek a sűrke bőr redőinek-ráncainak mélyén.

Az egyik evezőt elengedték a gacsos ujjak, és a vasgyűrűért nyúltak a mólóvégi cölöp oldalában. A másik kéz közvetlenül a palló mellé kormányozta a ladikot.

Kár lett volna minden szóért. Will szállt be elsőnek, aztán Lyra is átlépte a csónakperemet.

De a révész feltartotta a kezét.

– Őt nem – suttogta rekedten.

– Kit nem?

– Őt.

Sárgásszürke ujj bökött Pantalaimonra, aki vörösesbarna menyétből azon nyomban fehér hermelinné sápadt.

– De hát *ő én* vagyok! – kiáltott fel Lyra.

– Ha te jössz, *ő* marad.

– Lehetetlen! Belepusztulunk!

– Hát nem azt akarod?

Lyra most először látta át, hogy mi is ez az *ő* vállalkozása. Ímé, ezzel jár. Borzadva, reszketve szorította magához drága daimónját olyan szorosan, hogy az fájdalomában felnyűsített.

– De *ők*... – motyogta Lyra tehetetlenül, aztán visszanyelte, ami a nyelve hegyén volt: minek hánytorgatná, hogy a másik háromnak nincs ilyen dilemmája?

Will aggódva figyelte a lányt. Lyra körbepillantott: a tó, a stég, a kezdetleges ösvény, az állott pocsolják, az élettelen, enyésző cserjék... Hogyan bírhatja ki itt az ő Panja nélküle? Ott didereg az inge alatt, a csupasz bőrén, prémje az ő testmelegét esdekeli. Képtelenség! Soha, de soha!

– Neki itt kell maradnia, ha átjössz – ismételte meg a révész.

Lady Salmakia megrántotta a kantárszárát, a szitakötője Lyra válláról a ladikszélre lebbent, társnője oldalán termett Tialys is. Mondtak valamit a révésznek. Lyra úgy leste a fejleményeket, mint az elítélt rab, aki hátrafordul a mozgolódásra a tárgyalóterem végében, hátha a futár jött a felmentéssel.

A révész figyelmesen lehajolt, aztán megrázta a fejét.

– Nem – közölte. – Ha a lány jön, ő itt marad.

Közbeszólt Will.

– Nem igazság. Mi nem hagyunk hátra magunkból egy részt. Lyrának miért kell?

– Dehogynem hagytok – mondta a révész. – A lány baja, hogy láthatja, búcsúztathatja, amit itt hagy. Ti majd csak a vízen érzitek, de akkor már késő. Ezt a részét mindenkinek ideát kell hagynia. Effélének nincs átjárása oda.

Ne, gondolta Lyra és vele Pantalaimon: Hát ezért vészeltük át Bolvangart? Ne! Hogyan találunk össze újra?

És a lány megint visszanézett a förtelmes, komor partra amely merő viasztalanság, betegség, metyely; itt várakozzon egy szál magában az ő szíve Panja, bámuljon utána, ami ködbe vész? A sírás rohama tört rá. Vad zokogása nem vert visszhangot, a köd elfojtotta, de a part menti számtalan üregben-mélyedésben, szánandó facsonkban lapuló sebzett lények meghalották jajait, és összébb húzták magukat, elrettentek ennyi szenvedélytől.

– Ha mégis jöhetne... – próbálkozott kétségbeesetten Will mert nem bírta nézni a lány kínládását; a révész azonban megrázta a fejét.

– Bejöhet a ladikba, de akkor a ladik itt marad – jelentette ki.

– De hogyan találja meg újra a lány?

– Ne tőlem kérdezd.

– A retúrmenet útvonala ugyanez?

– Retúrmenet?

– Visszajövünk. Elhajózunk a halottak országába, és visszajövünk.

– Erre ugyan nem.

– Akkor más úton, de biztosan visszajövünk!

– Milliókat vittem át, nem jött vissza egy se.

– Akkor mi leszünk az elsők. Visszatalálunk. Éppen ezért, révész, legyen szíved, irgalmazz, hadd hozza magával a lány a daimónját!

– Nem – mondta vénséges vén fejét rázva a révész. – Ez a szabály áthághatatlan. Törvény, akárcsak ez... – hajolt ki oldalt; mert egy maroknyi vizet, aztán egy billentéssel elfolyatta. – Ugyanolyan törvény, mint amilyen a vizet visszakényszeríti a tóba. A vizet nem küldhetem fölfelé egy legyintéssel. A lány daimónját ugyanígy nem vihetem a halottak országába. A lánynak van választása, hogy jön-e, vagy sem, a daimónnak nincsen.

Lyra se hallott, se látott: arcát Pantalaimon macskaprémjébe temette. Will azonban észrevette, hogy Tialys leszáll a szítakötője nyergéből, hogy a révészre vesse magát, és voltaképpen helyeselte is a kém szándékát: a vénember azonban lefülelte, vén fejét odafordítva így szólt hozzá:

– Mit képzelsz, mióta fuvarozom én már az embereket a halottak országába? Ha bajom eshetne, nem esett volna mostanáig? Azt hiszed, jó szántukból jönnek velem az emberek? Vergődnek, jajgatnak, vesztegetnek, fenyegetnek, dulakodnak, de semmi sem használ. Megdöfhetsz, rólam lepeereg. Inkább a gyereket vigasztald, hiszen velünk tart.

Will borzadva nézte, mi történik. Lyra soha ilyen könyörtelenséget nem művelt még, gyűlölte önmagát, gyűlölte a tettét, szenvedett Pannal, Pan miatt, Pan helyett; próbálta letenni a hideg útra, feszegette macskakarmait a ruhájáról, és közben csak sírt és sírt. Will bezárta a fülét, hogy ne hallja ezt a boldogtalan hangot. Lyra újra meg újra ellökte magától a daimónját, az meg mindenáron kapaszkodott, simult volna.

Még vissza lehet fordulni.

Még mondhatja, hogy nem, megbántam, inkább hagyjuk.

Még elsőbbséget adhat szívbeli, elemi kötődésének Panhoz, és kiverhet a fejéből minden egyebet...

De képtelen rá.

– Pan, ilyet soha senki nem csinált még – suttogta Lyra didergésen –, de Will azt mondta, visszajövünk, és én meg is esküszöm rá, Pan, szeretlek, és igenis, érted jövünk, érted jövök, úgy bizony, vigyázz magadra, egyetlenem, nem lesz semmi baj, visszajövünk, és addig nem nyugszom, míg rád nem találtam, nem hagylak, nem, nem, jaj, Pan, jaj, Pan, muszáj, muszáj...

Azzal eltolta magától, és Pan elkeseredetten, remegve lekushadt a sárba.

Hogy miféle állat alakjában, Will számára megfejthetetlen volt. Gyámoltalan kutyakölyök, védtelen, űzött, elesett, maga a megtestesült nyomorúság. Meredten bámult Lyra arcába és Will látta, a lány kényszeríti magát a szembenézésre; csodálta Lyra egyenességet, bátorságát, ugyanakkor mélyen megrázta, hogy e szakítás tanúja. Majdhogynem szikrázott a levegő, annyi eleven érzés fűzte össze a lányt a daimónjával.

És Pantalaimon nem kérdezte, „Miért?“, hiszen a választ ismerte, nem firtatta, vajon Lyra jobban szereti-e Rogert, mint őt, hiszen ez sem volt kér-

déses számára. Tudta, ha faggatja a lányt, azzal meg is ingatja; a daimón tehát csöndben maradt, hogy ne facsarja még jobban az emberszívét; most már mindketten megjátszották hogy nem is lesz olyan rettenetes, hamarosan újra összejönnek, és hogy így a legjobb. De Will érezte, a lánynak a szíve szakad meg.

És Lyra átlépett a ladikba. Könnyű teste jóformán meg se billentette. Leült Will mellé, nézte, nézte a móló partszéli végében didergő Pantalaimont; mikor a révész elengedte a vasgyűrűt, mindkét evezőt a vízbe merítette, és húzni kezdte, a kis kutya daimón halk körömkoppantásokkal még kikocogott a stég legvégére, onnan bámult utánuk, míg csak belé nem veszett a ködbe.

Ekkor Lyra olyat jaidult, hogy a ködön át is visszhangzott, azazhogy nem, a lényre másik része jaidult vissza az élők országából, miközben Lyra a holtak országa felé vette útját.

– Jaj, a *szívem*, Will... – nyögte a lány, és fájdalmas grimasszal fészkelte közelebb Willhez.

Beteljesedett a Jordan-kollégium Mesterének jóslata, melyet a könyvtárosnak hangoztatott, miszerint Lyra egykor világraszóló árulást követ el, és szörnyű élmény lesz számára.

De Will is érezte a bensőjében feltámadó kint, s gyötrelmében is volt szeme arra, hogy a két epetőr ugyanúgy, ugyanazért kapaszkodik egymásba, mint ő meg Lyra.

Részben testi kín volt. Mintha vasmarok szorítaná össze a szívét, és rángatná kifelé a bordái közéből; tenyerét védekezőn tárta szét a mellén, de úgy tetszett, hiába. Mélyebbről fakadó fájdalom, és jóval komiszabb, mint mikor az ujjait elvesztette. De ehhez még lelki gyötrellem járult: valami titkosat, valami csakis rá tartozót szaggattak belőle, holott csöppet sem kívánczolt napvilágra, és Will majdhogynem megsemmisült a szenvedés, a szegény, a rettegés hullámától, melyet önvád tetézt, hiszen magának köszönheti, hogy idáig jutott.

Sőt, a szörnyűség még ezen is túlment. Úgy érezte, mintha tiltakozna: „Ne, ne öljetek meg, félek; inkább az anyámat öljétek meg; ő nem számít, nem is szeretem”, és az édesanyja hallaná a szájából, de adná a süketet, hogy kímélje őt, hiszen annyira szereti, hogy amúgy is feláldozná magát érte. Ennél rettenetesebb érzés nincs is.

Will tehát megtudta, hogy ezek a tünetek mind a daimón-birtoklás velejárói, s az ő daimónja, bármi legyen is, ott rekedt Pantalaimonnal azon a dögletes, kietlen parton. Willbe és Lyrába egyszerre nyilallt ugyanez a gondolat, és könnyes pillantást váltottak. Életükben másodszor, de nem utoljára látták egymás arcában saját magukat.

A révész és a szitakötők kedélyére nem hatott az utazás. A nagy rovarok a ragacos ködben is elevenek voltak, és színpompásak, egyre-másra rázogatták a nyirkot hártyás szárnyukról; a zsákruhás öreg meg hajladozott előre-hátra, mezíten lábát a ladik vizes, nyálkás padlatának feszítve.

Lyra hosszallotta az utat. Az elszakadás, a magára maradt Pantalaimon képe még sajgott, mint a nyílt seb, de Lyra fel is nőtt a fájdalomhoz, számot vetett erejével, izgatottan nézett elébe annak, hogy hol kötnek ki, és mi következik.

Will szorosan karolta magához Lyrát, de ő is előre kémlelt, hátha felde-reng valami a szürkeségben, hátha elér a füléhez más is, mint az evezők egyhangú csobbanása. És valóban változást észlelt: szirt vagy sziget feküdt előttük. A hangtér beszűkülése előbb jelezte, mint a sötét folt a ködben.

A révész féloldalasan húzta az evezőt, hogy kissé balra kanyarodjanak.

– Hol járunk? – szólalt meg Tialys lovag picike, mégis határozott hangja; ércessége sejteni engedte a kiállt kínokat.

– A sziget közelében – felelte a révész. – Még öt perc, és megérkezünk a rakodóhoz.

– Milyen sziget? – kérdezte Will. Alig jött ki hang a torkán nem ismert a saját beszédére.

– Ezen a szigeten van a halottak országának kapuja – felelte a révész. – Mindenki eljön ide, királyok, királynők, gyilkosok, költők, gyerekek; mindenki eljön ide, és senki nem tér meg.

– *Mi igenis visszatálunk* – suttogta Lyra dacosan.

A révész nem szólt semmit, de vén szeme túlcsondult a szájalomtól.

Ahogy közeledtek, ciprus és tiszafa ágait látták a vízre hajolni: komoran burjánzó zöldet. Meredeken emelkedett a talaj, hátán fák olyan sűrűjét hordozva, hogy a menyét is bajosan siklik át közöttük; Lyrából, mikor erre gondolt, felcsuklott a zokogás, hiszen Pan milyen öntudatosan hajtaná végre a bravúrt; de most nincs, elveszett talán örökre.

– Már halottak vagyunk? – tudakolta Will.

– Mit számít az – hangzott a válasz. – Hány, de hány utasom nem hitte el, hogy halott! Erősködtek végig, hogy ők élők, hogy tévedés történt, valaki még megfizet érte; de mire volt jó? Mások meg kívánták a halált életükben, szegény szerencsétlenek, mert csupa kint, nyomorúságot láttak, megölték magukat, hogy részük lehessen az áldott békességben, és lám, azt találták, nem változott semmi, legfeljebb rosszabb lett, és innen nincs tovább; újra élővé válni lehetetlen. Aztán meg azok a törekeny, beteges picik, néha alighogy megszületnek, már jönnek is ide a halottak közé. Hányszor, de hányszor eveztem ebben a csónakban sivalkodó kisbabával a térdemen, azt se tudta, mi a különbség az odafönn meg az ideleln között. És vittem véne-

ket is, a gazdagja a legcudarabb, vicsorognak, tombolnak, átkoznak engem, hepciáskodnak, bögnek: mit képezek, ki vagyok én? Hiszen felhalmoztak, megtakarítottak ami aranyat csak tudtak! Nem fogadnék-e el belőle, nem eveznék-e vissza velük? Vagy hogy ítélőszék elé citálnak, vannak összeköttetések, bejáratosak a pápához meg emilyen királyhoz, amolyan herceghez, tesznek róla, hogy megüsem a bokám, tömlőcben rohadjak el... De aztán leesett a szemükről a hályog: nincs más összeköttetésük, mint a ladikom a halottak országába, a királyaik meg a pápáik úti célja se más, és előbb elérik, mintsem akarnák. Bántam is én a szitkaikat, az üvöltözésüket, mit árthat nekem, ők meg a végén úgyis megcsendesednek. Ha nem tudod, meghaltál-e már, vagy sem, ha a lányka hajthatatlanul állítja, hogy innét kilép még az élők közé, én inkább nem mondok semmit. Úgyis megtudjátok nemsokára, hányadán álltok.

Míg beszélt is, kitartóan lapátolt a part mentén, aztán kihúzta az evezőket, becsúsztatta a ladikba, és jobbjával elkapta a tó vizéből ágaskodó facölöpöt.

Odahúzta a ladikot a keskeny mólóhoz, hogy kiszállhassanak. Lyra vonakodott; amíg a csónakban ül, megfelel a képnek, melyet Pantalaimon őriz róla, de ha kiszáll, a daimónja képtelen lesz maga elé idézni. Húzta volna az időt, de a szitakötők felröppentek, Will partra lépett haloványan, mellkasát szorongatva; ő se tehetett mást.

– Köszönjük – mondta a révésznek. – Ha odaát látod a daimónomat, azt üzenem neki, hogy őt hordom a szívem közepében az élők meg a holtak világában egyaránt, és esküszöm, visszatérek hozzá, még ha erre sose volt is példa, esküszöm, esküszöm.

– Jó, megmondom neki – hagyta rá a révész.

Ellökte a ladikot a parttól, komótos evezőcsapásainak nesze tovaúszott a ködben.

Az epetőrök visszakanyarodtak a gyerekekhez, és helyet foglaltak a válukon, a lady Lyráén, a lovag Willén. Elérkeztek hát a halottak birodalmának peremére. Körülöttük csak köd és köd, sötét árny jelezte, hogy öles fal emelkedik előttük.

Lyra megborzongott. Minta csipkéből lenne a bőre, és a csípős, hideg levegő szabadon áramolhatna a bordái között: a sajtó úr, amit Pantalaimon hagyott, perzselő jég. De aztán arra gondolt, hogy Roger, mikor az ő görcsös ujjai közül kiszakadt és lezuhant, ugyanezt érezhette.

Némán álltak, füleltek. Csak a levelekről csöpögő víz dobolása hallatszott; fölpillantva arcukba kaptak egy-két hideg toccsanást.

– Itt nem maradhatunk – jelentette ki Lyra.

Egymáshoz bújva vonultak le a mólóról a fal tövébe. Hatalmas, zöld

nyálkás kőtömbök tornyosodtak, ki tudja, meddig. Hangok ütötték meg a fülüket a falon túlról, de megállapíthatatlan volt, hogy vajon emberektől származnak-e: éles sikolyok, jajok a levegőben, mint a medúza úszó, pokoli kínokat osztó csápjai.

– Ott egy ajtó – préselte ki magából rekedten Will.

Viharvert kazamataajtó fából egy nagy kő oltalmában. Will még a kezét sem emelhetette fel, hogy benyisson rajta, mikor közvetlen közelükben hangzottak fel az éles kiáltások, csengett belé a fülük, iszonyúan megrémültek.

Az epetőrök késedelem nélkül a magasba porzottak harci paripákat megsegényítően tüzes szitakötők hátán. De odafentről egyetlen szárnycsapással durván félresöpörte őket egy lény, hogy aztán a gyerekek fölötti párkányon pöffeszkedjék. Tialys és Salmakia rendezték soraikat, vigasztalták a riadt hátasokat.

Sakálettermetű, nőarcú, nőkeblű madár volt ez a teremtmény. Will képen már látott efféle szerzetet, rövid szemlélődés után a hárpia szó ötlött eszébe. Sima, ráncatlan arc, de a boszorkányokét is meghaladó korú: ezredévek peregetek a szeme láttára, azoknak minden kegyetlensége és nyomorúsága formálta gyűlöletes vonásait. Minél tovább nézték az utazók, annál visszataszítóbb lett. Szeme árkában mocskos nyák, ajkának pírja alvadt, kérges, mintha rég kiontott vért okádott volna vissza. Csapzott, mocskos fekete haja a vállát verte, csorba körmét bőszen vájta a kőbe; izmos szárnyát a hátára hajtotta, és minden rebbenése fojtó bűzt kavart.

Will és Lyra émelyegve, gyötrődve is azon voltak, hogy öntudatosan kihúzzák magukat előtte.

– De hiszen ti élők vagytok! – rikoltotta megvetően a hárpia.

Willben olyan gyűlölet és iszony gerjedt iránta, amilyent soha emberi lény iránt nem táplált.

– Ki vagy te? – kérdezte Lyra, aki Willnél nem kevésbé undorodott.

A hárpia sikollyal válaszolt. Sugárban ontotta egyenesen a szemük közé, olyan volt, mint a fejbe kólintás, hátratántorodtak tőle. Will megragadta Lyrát, és egymást támogatták, a sikoly pedig vadul vijjogó gúnykacajba ment át, melyet más hárpia-hangok visszhangoztak a parti ködből. Ez a gyűlölködő rosszindulat Willnek a játszótéri kegyetlenkedéseket hozta eszébe, de itt nincs tanár, aki rendet teremt, nincs kinek panaszt tenni, nincs hova bújni.

Kezét a késre tette az övén, és egyenesen a lény szemébe nézett, jöllehet zúgott a feje, szédült a lehenгерlő üvöltéstől.

– Ha utunkat akarod állni – jelentette ki –, sikoltozással nem érsz célt, harcolnod is kell. Mi ugyanis beme gyünk ezen az ajtón.

A hárpia émelyítően vöröslő ajka most gúnyos csókra csücsörödött.

Majd így szólt:

– Anyád egyedül van. Lidérces álmokat küldünk rá. Álmában telesikoltozzuk a fülét!

Will nem mozdult, mert szeme sarkából látta, hogy Lady Salmakia végig-óvakodik egy faágon a hárpia felé. Rezgő szárnyú szitakötőjének pányváját Tialys tartotta lenn a földön. Két dolog történt: a lady a háрпиának ugrott, perdült egyet, és mélyen belevájta sarkantyúját a pikkelyes lábba, Tialys pedig felbocsátotta a szitakötőt. Salmakia a másodperc töredéke alatt átvette magát az ágról egyenesen a fémkék paripája nyergébe, az meg fölnyilallott vele a magasba.

A háрпиán nyomban jelentkezett a hatás. Ujabb sikoly hasított a csöndbe, az iméntinél is messze süketítőbb, a szárnyak veszett verdesésének szélörvénye majdnem fellökte Willt és Lyrát. Körmével a hárpia mindazonáltal megtartotta magát a kövön, arca bíborra vált a dühtől, a haja mint kígyóbóbita meredezett a fején.

Will megrántotta Lyra karját, futva igyekeztek az ajtóhoz, de a hárpia bősík rohamát Will csak azzal tudta megfékezni, hogy rászegezte a kését, miközben Lyrát a háta mögé vonta.

Az epetőrök azonnal ellentámadásba lendültek, a hárpia arca előtt cikáztak; találatot ugyan nem tudtak bevinni, de összezavarták, szárnyával összezevissza verdesett, és letottyant a talajra.

Lyra elkiáltotta magát:

– Tialys! Salmakia! Állj! Állj!

A kémekek visszafogták a szitakötőket, és a gyerekek feje fölé siklottak. Sötét alakok gyülekeztek a ködben, háрпиák százainak gúnyos vijjogása hallatszott végig a parton. Ez a mintapéldány pedig lengette a szárnyát, rázta a haját, nyújtóztatta a lábait, meresztgette a karmait. Sértetlen volt: ezt vette észre Lyra.

Az epetőrök aláereszkedtek Lyrához, aki mindkét kezét kitartha leszállópályának. Salmakia elérte Lyra intését, és így szólt Tialyshoz:

– A lánynak igaza van. Ennek valamiért nem árthatunk.

Lyra a háрпиát kérdezte:

– Úrnő, mi a neved?

A hárpia széttárta a szárnyát, a jövevényeket a romlás és a rothadás rájuk törő borzalmas bűzétől az ájulás kerülgette.

– Nevenincs! – rikoltotta a hárpia.

– Mi a szándékod velünk? – kérdezte Lyra.

– Mit nyújthatok neked?

– Elmondhatjuk, honnan jövünk, hátha érdekel. Idefelé jövet mindenféle különös dolgot tapasztaltunk.

– Hmmm, beszámolóval kecsegtetsz?

– Ha kérsz belőle.

– Tegyük fel, hogy kérek. Hogyan tovább?

– Átengedhetnél ezen az ajtón, hogy megkeressük a kísértetet, akihez jöttünk. Remélem, amúgy sem tagadnád meg. Légy olyan szíves.

– No, halljuk, mit tudsz – mondta Nevenincs.

Lyra émelegéstől, fájdalomtól elgyötörten is úgy érezte, hogy kezében az adu-ász.

– Jaj, légy óvatos – súgta oda Salmakia, de Lyra fantáziája már meglódult, lepergett előtte az előző esti mese, javában alakította, nyeste, cifrázta, tupirozta: *halott szülők, családi kincs, hajótörés, szökés...*

– Az úgy volt... – kezdte. – Kisbaba koromig kell visszamennem. Abingdon hercegének vagyok a lánya, rém gazdag család. Apukám a király tanácsadója volt, a király folyton eljárt hozzánk. Együtt vadásztak az erdőinkben. A ház, ahol születtem a legnagyobb kastély egész Dél-Angliában. Úgy hívják, hogy...

A hárpia se szó, se beszéd kimeresztett karommal nekiesett Lyrának. Lyra épp csak ki tudott térni előle, de az egyik köröm felhasította a fejbőrét, és kitépett egy csomót a hajából.

– Lárifári! – sikította a hárpia. – Lárifári! Lárifári!

Ráröppent megint, az arcát vette célba; Will azonban kést szegezve közbelépett. Egy pillanaton múlt, hogy elvettette Nevenincset; Will az ajtó felé noszogatta a döbbenettől béna, az arcába csorgó vértől félig vak Lyrát. Az epetőrök hollétéről halvány sejtelve sem volt, a hárpia viszont újra meg újra rohmozott, és bőszt gyűlölettel rikoltozta:

– Lárifári! Lárifári! Lárifári!

Mintha az ő hangja jött volna mindenfelől, s a ködlepte falról elváltozva, ízeiben verődött volna vissza, mintha Lyra neve gomolygott volna a vad zenebonában.

Will magához szorította a lányt, ráhajolt, hogy óvja, érezte, hogy remeg és zokog; másik keze gyors mozdulatával kimetszette a zárat az ajtó korhadt fájából.

És Lyrával meg a szitakötőiken száguldó epetőrökkel lélekszakadva buktak be a kísértetek birodalmába; mögöttük a hárpia egyre eszelősebb sikoltozását népesedő kórus ismételte a ködös parton.

A suttogók

Willnek első dolga volt Lyrát leültetni, elővette a kis tégely vérmohakenőcsöt, és megvizsgálta a sérülést. Fejseb lévén erősen vérzett, de nem volt mély. A fiú lekanyarított egy csíkot az inge aljából törlőnek, bekenegette a felhasadt bőrt: rágondolni is rossz, milyen mocskos köröm vajt belé. Lyra arca hamuszürke volt, a tekintete kába.

– Lyra! Lyra! – rázta meg finoman Will. – Gyere, muszáj mennünk.

A lány megborzongott, zihált, aztán határtalan kétségbeeséssel nézett föl Willre.

– Will, kész csőd, képtelen vagyok rá! Nem tudok már hazudni! Azt gondoltam, kirázom a kisujjamból, de kudarcot vallottam, én csak ehhez értek, és nem megy már!

– *Nemcsak* ehhez értesz. Leolvasod az aletiométert is, vagy nem? Gyerünk, nézzük meg, hova jutottunk. Keressük meg Rogert.

Felsegítette a lányt; csak ekkor kezdték felmérni, milyen is a kísértetek országa.

Hatalmas síkságon álltak, messze nyúlt a ködbe. Világosságot mintha csak a levegő tompa, egyenletes foszforeszkálása derengetett volna, fény és árny nem vált külön, egyöntetű pizsokszürkeség uralkodott.

Ennek a lapálnak az aljában felnőttek és gyerekek gyülekeztek – kísértetnépség –, annyian, hogy Lyra nem mert létszámbeclsésbe bocsátkozni. A számlálást amúgy megkönnyítette hogy zömmel ácsorogtak, ámbár jó néhányan roskadtak le ülő vagy épp fekvő helyzetbe, netán aludtak. Nem volt mozgolódás szaladgálás, játék; ellenben sokan fordultak az újonnan érkezettek felé tágra meredt szemmel, riadt kíváncsisággal.

– Kísértetek – suttogta Lyra. – Hát ide került mindenki, aki valaha meghalt...

Bizonyára Pantalaimon hiánya okán simult még szorosabban Will karjához, és a fiúnak ez jólesett. Az epetőrök előreröpültek, odalátszott élénk kis figuráik eleven cikázása a kísértetek feje fölött, akik ámulva figyelték őket, de nyomasztó volt a süket csönd, a sűrke világosság; csak Lyra testének melegsége emlékeztetett arra, hogy milyen élőnek lenni.

Mögöttük, a falon túl továbbra is hárpiasikolyoktól visszhangzott a part. Egyik-másik kísértet aggódva szegte fel a fejét, de még többen bámulták

Willt és Lyrát, és tódulni kezdtek feléjük. Lyra visszahőkölt; még nem nyerte vissza erejét, hogy úgy fogadja őket, ahogyan szeretné, Willre hárult a szóvivői szerep.

– Beszélitek a nyelvünket? – kérdezte a fiú. – Tudtok egyáltalán beszélni?

Azon reszketegen, rémülten, fájdalomtól elgyötörten is több tartás volt kettejükben, mint a halottak tömegében együttvéve. Ezek a szálnalmas kísértek harmatgyöngén imbolyogtak, és Will hangja hallatán, amelyhez foghatóan tisztát nem őrzött a halotti emlékezet, válaszolni sóvár sokaság tett felé néhány lépést.

De csak suttogás telt tőlük. Halvány, fakó nesz, lágy lehelet hagyta csak el az ajkukat. Aztán torlódva-tülekedve megindultak soraik, az epetőrök beberontottak közéjük, nehogy túl szorossá váljon az ostromgyűrű. A kísértetgyerekek vad vágyakozással pillogtak fölfelé, Lyra nyomban kitalálta, miért: a szitakötőket daimónoknak vélik, és beléjük nyilall a vágy, bárcsak magukhoz szoríthatnák megint a saját daimónjukat.

– Jaj, hiszen ezek nem is daimónok – fakadt ki Lyra együttérzően –, és ha nálam lehetne a magam daimónja, mind megsimogathatnátok, mind hozzányúlhatnátok, becsszóra.

És a kezét nyújtotta a gyerekek felé. A felnőtt kísértetek megtorpantak, féltek vagy legyintettek magukban, de a gyerekek egymás sarkát taposva áramlottak feléjük. Szegénykéek anyagtalanok voltak, akár a köd, Lyra keze át- meg áthatolt rajtuk, Willé szintén. Csak jöttek-jöttek, illanón, élettele-nül, hogy a két jövevény keringő vérénél, dobogó szívénel melegedjenek; Will is, Lyra is finoman borzongató suhanásokat észlelt bensejében. A két eleven gyerek úgy érezte, apránként ők is halottá válnak; nem osztogathatják a végtelenségig büntetlenül életüket és testük melegét; máris átfáztak és fogyhatatlanul árad feléjük a sokaság.

Lyra utóbb könnyörgőre fogta. Feltartotta a kezét, és így szólt;

– Bocsássatok meg, bárcsak mindőtöket megérintheznénk, de hát azért jöttünk, hogy megkeressünk valakit. Áruljátok el, merre lehet az illető, hogyan találhatnék rá. Jaj, Will – sóhajtotta fejét a fiú fejéhez biccentve –, bárcsak tudnám, mit tegyek!

A kísérteteket lenyűgözte a vér Lyra homlokán. Kiragyogott a homályból, mint a magyalbogyó, számosan surrantak át rajta, annyira szomjazták lüktető elevenségét. Az egyik kísértetlány, aki egykor kilenc-tíz évet élhetett, félnéken ágaskodott felé, aztan elrántotta a kezét, de Lyra így szólt hozzá:

– Ne félj, nem bántunk, inkább mondj valamit, ha tudsz!

A kísértetlány szóra nyitotta a száját: cérnavékony suttogás.

– A háрпиák tették veled? Rád támadtak?

– Fene a dolgukat, igen – mondta Lyra –, de ha ilyen csip-csup karcolást tudnak csak ejteni, nem fájdtóm a fejem miattuk.

– Jaj, tudnak ők mást is... Sokkal rosszabbat...

– Mit? Mit művelnek?

A kísértetek vonakodtak a vallomástól. A fejüket ingatták, nagyokat hallgattak, aztán az egyik fiú előrukkolt ennyivel:

– Azoknak, akik lehúztak már pár száz évet, nem olyan vészes mert ennyi idő alatt elfásul az ember, nem áll belé egykönnyen a frász.

– Az újakat veszik elő legszívesebben – mondta az első kislány. – Jaj... Egyszerűen rémes. Ezek... Nem mondhatom el.

Úgy hangzott, mintha holt levelek peregnének a fáról. És csak a gyerekek beszéltek; a felnőttekre olyan idült egykedvűség telepedett, hogy talán meg se mozdulnak, meg se szólalnak soha többé.

– Hallgassatok meg – mondta Lyra –, kérlek, hallgassatok meg. Azért jöttünk ide a barátaimmal, mert fel kell kutatnunk egy Roger nevű fiút. Nemrég óta van itt, pár hete, nem szerezhett sok ismerőst, de ha tudtok róla...

De míg végigmondta is, tisztában volt vele, hogy elidőzhetnek itt akár késő vénségükig, tűvé tehetnek mindent, fáradhatatlanul szemlézhetik az arcokat, a halottak népségének akkor is csak csekély töredékére keríthetnek sort. Úgy nyomta a vállát a reménytelenség, mintha maga a hárpia pöffeszkedne rajta.

De összeszorította a fogát, és nem engedett a csüggedésnek. Eljutottunk ideig, gondolta, tartunk valahol.

Az első kísértetlány motyogott valamit azon a gyámoltalan cérnahangján.

– Hogy miért keressük? – kérdezett vissza Will. – Lyrának beszéde van vele. De nekem is kell valaki. Az apámat, John Parryt esem. Ő is itt van valahol, és váltanék vele pár szót, mielőtt visszatérek a világba. Ezért kérünk, hogy ha van rá módod, segíts előkeríteni Rogert és John Parryt, hadd vehessék hírét, hogy Lyra és Will itt van látogatóban.

De a kísértetek egyszerre mind sarkon fordultak, és futva menekültek, mintha hirtelen szélroham kavarta volna fel az avart. Hípp-hopp, úr tá-tongott a gyerekek körül, és már hallották is, miért: sikolyok, üvöltések, rikkantások röpködtek fölöttük, aztán lezúdultak rájuk a háрпиák, rothadó bűz öbleiben szárnyacsapkodva, gúnyos repedtfazék hangjukon vijjogva, kotyogva, hahotázva.

Lyra nyomban a földre vetette magát, Will pedig ráhajolt, kést szegezve. Láta, hogy Tialys és Salmakia feléjük siklanak, de még meg kell tenniük egy

darabot; adott még magának pár másodpercet, hogy láttelelet vegyen a keringő, alá-alábukó háрпиákról. Emberarcuk kapkodva forgolódott, mintha legyeket vadászna, a fiú füléhez értek elüvöltött szavaik – csúfondáros, mocskos szavak az anyjáról, melyek szíven ütöttek; de elméje egy szeglete hűvös maradt: távolságtartó, mérlegelő, számító, szemlélődő. Egyik háрпиának sem akarózott közel kerülni a késhez.

Will próbaképpen felegyenesedett. Az egyik hárpia – lehetett akár Nevenincs is – nagy erőfeszítéssel volt kénytelen irányt változtatni, ugyanis éppen lebukott, hogy közvetlenül a fiú fejénél hussanjon el. Esetlenül verdesett a szárnya, a fordulat éppen hogy sikerült neki. Will, ha kinyújtja a kezét, éppenséggel lefejezhetne volna egy nyisszantással.

Odaértek az epetőrök, már indultak is rohamra, de Will odakiáltott:

– Tialys! Ide! Salmakia, a kezemre!

A kémek a fiú vállára szálltak, ő pedig ezt mondta nekik:

– Tessék, nézzétek, mit csinálnak. Csak ordítanak ránk. Szerintem Lyrát is véletlenül sebeztek meg. Kétlem, hogy hozzánk akarnának érni. Tudomást se kell venni róluk.

Lyra tágra meredt szemmel pillantott föl. A lények ott csapongtak alig arasznyira Will fejétől, de az utolsó pillanatban mindig kitértek oldalra vagy felröppentek. A fiú érezte, hogy a két kém lángol a harci kedvtől, szitakötőik szárnyrezegtetve doborkolnak gyilkos lovasaik alatt, de türtőztették magukat: belátták, Willnek igaza van.

A kísértetekre is hatott, hogy Will tántoríthatatlanul, sértetlenül áll, mint a cövek: kezdtek visszaszállingózni a jövevényekhez. Félve méregették a háрпиákat, de erőt vett rajtuk az emberi test meg vér melegének, heves szívdobbanásainak csábítása.

Lyra is föltápáskodott, és kihúzta magát Will oldalán. Sebe ismét fölfakadt, friss vér csorgott az arcába, de csak annyit törődött vele, hogy letörölte.

– Will – mondta –, úgy örülök, hogy együtt jöttünk le ide...

A fiú kihallott valamit a hangjából, olyan kifejezést pillantott meg az arcán, amely mindennél jobban elbűvölte: a lány merész húzáson töri a fejét, de még nem akarja elkiabálni. Will bölintott, hogy mutassa, veszi a lapot.

– Erre gyertek – mondta a kísértetlány –, gyertek velünk, megkeressük őket!

Lyra is, Will is hihetetlen dolgot tapasztalt, mintha apró kísértetkezek hatoltak volna a testükbe, hogy bordáiknál fogva vezessék őket.

Elindultak hát az irdatlan, komor lapály aljában, a háрпиák mind magasabban keringtek fölöttük, és vijjogtak szakadatlanul. De nem merészkedtek közel, az epetőrök amúgy minden rezzenésüket árgus szemmel figyelték.

A kísértetek szóval tartották őket menet közben.

– Már zokon ne vegyétek – így az egyik kísértetlány –, de hova tettétek a daimónjaitokat? Talán nem illik kérdezni. Csak hát...

Lyra egy másodpercre sem feledte drága Pantalaimonját, akit ott hagyott magára. Nehezére esett beszélni erről, ezért Will válaszolt.

– A daimónjainkat odakinn hagytuk, biztonságos helyen. Majd értük megyünk. Neked volt daimónod?

– Hogyne – felelte a kísértet –, úgy hívták, hogy Bubucka... jaj de szerettem...

– Már véglegesedett? – érdeklődött Lyra.

– Még nem. Madárnak készült, én meg reméltem, hogy másképpen alakul, mert jó prémesnek szerettem este lefekvéskor. De egyre madárformább lett. Hát a te daimónodat hogy hívják?

Lyra megmondta, erre megint mohón tódultak köré a kísértetek. Mind-egyik a daimónjáról akart beszélni.

– Az enyémet Matapannak hívták.

– Bújócskázni szoktunk, és kaméleonná változott, és olyan mintaszerűen viselkedett, hogy észre se vettem.

– Egyszer megsérült a szemem, és nem láttam semmit, ő vezetett hazáig.

– Ő nem akart véglegesedni, én meg fel akartam nőni, és nagyokat vitatkoztunk.

– Összegömbölyödött a tenyeremen, úgy aludt el.

– Megvannak még valahol? Vizontlátjuk őket?

– Nem. Amikor meghal az ember, a daimónja kihuny, mint a gyertyaláng. Láttam már ilyet. Az én Castoromat persze nem láttam, mikor... el se búcsúzhattam tőle.

– Nem létezik, hogy *sehol* sincsenek! Biztos vannak *valahol*! Az én daimónom megvan még, érzem, érzem!

A tülekedő kísértetek felélénkültek, lelkesedtek, fénylett a szemük tüzelt az arcuk, mintha merítenének a jövevények életerejéből. Will azt kérdezte:

– Van itt valaki az én világomból, ahol nincsen az embereknek daimónjuk?

Vele egykorú cingár kísértetfiú intett a fejével, és Will odafordult hozzá.

– Hogyne – hangzott a felvilágosítás. – Nem tudtuk, mi az hogy daimón, de megtudtuk, milyen elveszíteni. Itt mindenféle világokból vannak emberek.

– Én jóban voltam a halálommal – mondta egy lány. – Ismertem kezdetől. Amikor a daimónokról hallottam, azt hittem, olyasmik lehetnek, mint a mi halálaink. Nagyon hiányzik. Többé sose látom. Vége a dalnak, ezt mondta nekem utoljára, aztán elment örökre. Míg velem volt, mindig volt

valakim, akiben bízhatok, aki tudja, hogyan, hová, meg hogy mitévők legyünk. De ő már nincs nekem többé. És nem tudom, mi lesz ezentúl.

– Nem lesz semmi! – szólt közbe valaki. – Örökre semmi!

– Mit tudhatod te – torkolta le egy másik. – Talán semmi, hogy ők idejöttek? Senki se számított rá!

Willt és Lyrát értette.

– Most először történik itt valami – mondta egy kísértetfiú. – Lehet, hogy ezentúl minden más lesz.

– És mit tennél jó szántadból? – kérdezte Lyra.

– Fölmennék megint a világba!

– Ha csak egyetlenegyszer nézhetnél körül, akkor is?

– Igen! Igen! Igen!

– Rogert mindenestre meg kell találnom – jelentette ki Lyra, új ötletén feltüzesedve; elsőnek majd Willt avatja be.

A végtelen síkság alján lassú hömpölygéssel vonult a számtalan kísértet. A gyerekek nem érzékelték, de a fönt szálló Tialys és Salmakia nyomon követte a sápadt kis alakok hatalmas madárrajok vagy rénszarvascsoportok vándorlására emlékeztető mozgását. A lendület gyújtópontjában a két gyerek volt, két nem kísértet diktálta az iramot; nem vezették, de nem is követték a menetet; a halottak közös akaratát lényegítették mozgásá.

A kémekek gondolatai sebesebben cikáztak még száguldó paripáiknál is; egyszerre összenéztek, és szitakötőiket letették egymás mellé egy szikkadt faágra.

– Van nekünk daimónunk, Tialys? – kérdezte a lady.

– Amint beszálltunk abba a ladikba, mintha kitépték volna a szívemet, és azon lüktetően a partra hajították volna – számolt be a lovag. – De hát igazából nem történt meg, itt kalapál a szívem a mellkasomban. Tehát valami egyebem maradt odaát a lányka daimónjával, és maga is áldozott magából, Salmakia, hiszen a vonásai megfeszülnek, és feszes, halvány a keze is. Igenis van daimónunk, ha nem tudjuk is, milyen. Talán Lyra világa az egyetlen, ahol tudják, hogy van nekik ilyenjük. Talán ezért robbantotta ki a felkelést ottani ember.

A lovag lepattant a szitakötője hátáról, jól kipányvázta a jószágot, aztán elővette a mágnesrezgéses hangverőt. De le is tette menten.

– Nincs összeköttetés – jelentette be komoran.

– Túlmentünk minden határon?

– Egy biztos, itt már nincs segítség. Elvégre tudtuk, hogy a halottak országába jövünk.

– A fiú a világ végére is elmenne a lánnyal.

– Ön biztos benne, hogy a késével utat tud nyitni visszafelé?

– Meggyőződése, hogy ebben bízunk. De én mérget nem vennék rá, Tialys.

– Zöld suhanc ez még. Zöld mind a kettő. Ugye tudja, hogy, ha a lány odavész, fel sem merül, hogy helyesen választ-e, miko megkísértik. Onnantól érdektelen az egész.

– És ha már választott? Mikor úgy döntött, hogy a parton hagyja a daimónját? Hátha ez volt a próba?

A lovag letekintett a halottak országának mély medrében lassan araszoló milliókra, akik szemének Aranyszájú Lyra eleven fényes szikra. Csak a lány haját látta, amely kifénylett a homályból, mellette meg a fiú fejének sötét, erőteljes rajzát.

– Nem – mondta –, annak még nem jött el az ideje. Az még előttünk van, bármi legyen is.

– Az a dolgunk, hogy sértetlenül eljuttassuk odáig.

– A lányt is, a fiút is. Már minden szál összeköti őket.

Lady Salmakia megrántotta a pókháló finomságú gyeplőt, szitakötője menten tovaporzott az ágról az eleven gyerekek felé. A lovag sem maradt le tőle.

Nem tartottak megállót, miután bukórepülésben ellenőrizték, rendben van-e minden, továbbszáguldottak, részben, mert a szitakötők nem bírtak magukkal, részben, mert végére akartak járni, meddig terjed ez a kietlen vidék.

Lyra felfigyelt villódzásukra, és megkönnyebbülést érzett, amiért láthat még ragyogó, sodró lendületű szépséget. Végképp kikíváncozott belőle a terv, de csak súgni szabad: közel húzódott Willhez. Ajkát rátapasztotta a fiú fülére, aki forró sustorgás közepette ezt hallotta:

– Will, vigyük ki innen ezeket a szegény kísértetporontyokat *mind!* A felnőtteteket is kiszabadíthatnánk! Megkeressük Rogert meg az édesapádat, utat nyitunk a kinti világba, és mindenki megszabadul!

A fiú olyan szívből jövő, meleg, derűs mosollyal nézett rá, hogy Lyra valamiféle dadogást, megingást érzett a bensőjében; legalábbis így vélte, és nem volt ott Pantalaimon, hogy megtanácskozhatnak, mi leli. Mintha más-keppen kezdett volna dobogni a szíve. Mellet ki, hasat be, parancsolt magára megdöbbenet, elég a szédelgésből.

És csak mentek, mentek tovább. Az elsuttogott *Roger* név megelőzte őket, „Roger – Lyra van itt – Roger – Lyra van itt”, adták szájról szájra a kísértetek, ahogyan a sejtelektromosság közvetíti üzeneteket az emberi testben.

A fáradhatatlan szitakötők hátán járőröző, minden talpalatnyi helyet megvizsgáló Tialys és Salmakia egyszerre lett figyelmes egy újfajta mozgásra. Kissé távolabb mintha körforgásba ment volna át a hullámzás. Fölébe

siklottak, és most először ügyet se vetett rájuk senki, mert a kísérteteket lenyűgözte valami még izgalmasabb. Elhaló hangjukon lázasan sugdolóztak, mutogattak, noszogattak valakit, hogy lépjen elő.

Salmakia lejjebb szállt, de landolásról szó sem lehetett: túl nagy volt a tülekedés, váll vagy kéz viszont nem tarthatta meg paripástul, a világért se hagyatkozott volna szegény árnyakra. Megpillantott egy bánatosan becsületes képű kísértet-suhancot, aki kábán hüledezve hallgatta, amit mondtak neki; a lady odakiáltott:

– Roger? Ó Roger?

A suhanc idegesen bólintott, mintha nem merne hinni a fülének.

Salmakia a társa oldalára röppent, együtt száguldottak a hírrel Lyrához. Nehéz volt visszajutni, meglelni a jó irányt a mozgáshullámokban, de rátaláltak a lányra.

– Ott van – mutatta Tialys, és már kiáltotta is: – Lyra! Lyra! Megvan a barátod!

Lyra fölpillantott, és a szitakötőért nyúlt. A hatalmas rovar nyomban rátelepedett: sárgája-vöröse tündökölt, mint a zománc, áttetsző szárnya meredten állt kétfelé. Tialys ügyesen egyensúlyozott, mialatt Lyra a szeme elé emelte.

– Merre? – lehelte izgalomtól elfúló hangon. – Messze még?

– Egy óra járás – felelte a lovag. – De tudja, hogy felé tartasz. A többiek megmondták neki, mi pedig ellenőriztük, hogy nincs tévedés. Csak menjetek, hamarosan összetalálkoztok.

Tialys észrevette, hogy Will nehezen áll a lábán, erőt kell gyűjtenie, hogy bírja még. Lyra már felélénkült, nem győzte faggatni az epetőröket: milyen benyomást tett rájuk Roger? Beszél is hozzájuk? Úgy látszott, örül? A többiek tisztában vannak-e azzal, hogy mi zajlik, segítettek vagy csak lábatlankodtak?

És így tovább. Tialys őszintén és türelmesen válaszolt, amire csak tudott; az eleven kislány lépésről lépésre közeledett a fiúhoz, akit a halálba ragadott.

Kiúttalanság

– Will – mondta Lyra –, szerinted mit szólnak majd a hárpiák, ha kieresztjük a kísérteteket?

Azok ugyanis egyre lármásabban repültek, egyre közelebb merészkedtek, egyre többen lettek, mintha a félhomály csomósodna sok-sok szárnyas rosszindulattá. A kísértetek rettegve loptak rájuk egy-egy pillantást.

– Közeledünk már? – kiáltotta Lyra Lady Salmakiának.

– Nem sok van hátra – kiáltott vissza a fejük fölött lebegő lady. – Arról a szikláról már láthatnátok.

Lyra azonban sajnálta az időt ilyesmire. Minden erejével azon volt, hogy derűs arcot vágjon Rogernak, de lelki szeme előtt minduntalan feltűnt a kis Pan kutyus a mólóvégen a rákövülő ködben, és üvöltöni tudott volna kínjában. Márpedig ilyet nem engedhet meg magának; Rogerba reményt kell öntenie, ahogyan mindig is tette.

Egyik pillanatról a másikra kerültek szemtől szembe egymással. A kísértetek tülekedése közepette egyszerre feltűnt Roger ismerős arca, olyan vidáman, amennyire kísértettől lehetséges. Rohant a lányhoz, hogy a karjába zárja.

De mint a hűlt füst siklott át Lyra karja között, Lyra érezni vélte, hogy vézna szellemkezével megfogózkodna a szívéen, de nincs hozzá ereje. Igazából nem érinthetik többé egymást.

Suttogás azonban Rogertől is telt:

– Lyra, fogadni mertem volna, hogy már sohase látlak. Úgy gondoltam, ha egyszer mégis lejössz ide, mert meghaltál, annyival öregebb leszel, kész felnőt, szóba se állsz már velem.

– Hogy gondolhattál ilyet?

– Mert hülyeséget csináltam, mikor Pan elszedte a daimónomat Lord Asrielétől. Iszkolnunk kellett volna, nem nekimennünk a nőnek! Rohannunk kellett volna hozzád! Akkor a nő nem kaparintja meg újra, és nálam lehetett volna, mikor kiment alólam a szikla!

– Még hogy te vagy a hibás? Eredj már! – fortyant fel Lyra. – Kezdjük azon, hogy én vittelek oda, ahelyett hogy elengedtelek volna a többiekkel meg gyiptusokkal. Én tehetek az egészről. Iszonyúan sajnálom, Roger, de tényleg, az én hibám, miattam kerültél ide...

– Hagyd ezt – mondta a fiú –, mit tudhatjuk? Hátha egyébként is befellegzett volna nekem. De nem a te hibádból, Lyra, hidd meg.

A lány már-már hitte is; mégis szívfájdító látványt nyújtott: szegény kis fagyosszent olyan közel hozzá és mégis elérhetetlenül. Próbálta elkapni Roger csuklóját, de levegőt markolt; Roger ennyiből is értett, és mellé telepedt.

A többi kísértet kissé hátrébb húzódott, hogy ne zavarjon, Will is félre vonult, hogy a kezét ápolja. Megint vérzett; míg Ti-alya bőszen hessegette a kísérteteket, Salmakia segített Willnek rendbe tenni a sebet.

Lyra és Roger ebből mit sem vett észre.

– Szóval nem haltál meg – mondta Roger. – Hogy kerülsz ide élve? Hol van Pan?

– Jaj, Roger, a parton kellett hagynom, soha még ilyen borzalmat, annyira fáj – te ne tudnád? –, és csak állt ott és nézett, és tisztára úgy éreztem magam, mint egy gyilkos, Roger, de *muszáj* volt, különben ide se jöhetek!

– Mióta meghaltam, képzeletben egyfolytában veled beszélek – mondta a fiú –, annyira, de annyira vágytam utánad... Meg arra is, hogy kijussunk innen a többi halottal, mert szörnyű itt, Lyra, reménytelen, ha meghaltunk, mindig minden egyforma, és ezek a madár-hogyhívjások... Tudod, mit csinálnak? Kivárájk, míg lepihen az ember – rendszeren aludni nem is lehet, csak bóbiskolni –, odaosonnak és sugdosnak minden rosszat, amit életedben műveltél, nehogy elfelejthesd. A leggyalázatosabb dolgaidat betéve ismerik. Gondoskodnak róla, hogy kutyául érezd magad, és marjon az összes balfékséged meg gonoszságod. Még azt is tudják, mi minden kapzsiságot meg galádságot gondoltál össze valaha, és rád olvassák, hogy undorodjál magadtól... És nincs hova bújni előlük.

– Na most figyelj – mondta a lány.

Halkabbra fogta a hangját, és még közelebb hajolt a kis kísérteteihez, pont, mint hajdanán a Jordanben, mikor csínyt forraltak:

– Szerintem új lesz neked a boszorkányok rám vonatkozó jóslata – emlékszel Serafina Pekkalára, nem? Gőzük sincs, hogy kihallgattam – senki se tudja. Most beszélek róla először. Szóval Trollesundban Farder Coram, az a gyiptus, mikor elvitt a boszorkánykonzul dr. Lanseliushoz, le akart vizsgáztatni. Kiküldött, hogy válasszam ki a helyes felhőfenyőágot a többi közül, hogy meggyőződjön, valóban tudok-e olvasni az aletiométról. Nahát, megvoltam semmi perc alatt, piskóta volt az egész, és siettem be a hidegről. A konzul ott beszélgetett Farder Corammal, nem tudták, hogy hallom. Ő mondta, hogy a boszorkányok jósoltak rólam valamit, hogy valami nagy-szabású, jelentős tettet hajtok végre, még hozzá egy másik világban. Nem szóltam róla senkinek idáig, meg ki is eset a fejemből, anyyi minden történt

közben. Pannal se beszéltem meg, mert csak vihogott volna szerintem. De aztán Mrs. Coulter elcsípett, és öntudatlanságban tartott, és álmodtam erről is meg rólad is. És eszembe jutott Costa mama a gyipus hajóról – emlékszel? –, az vett fel Jerichónál, Simonnal meg Hugh-val meg a többiekkel.

– Hát persze! És elvittük majdnem Abingdonig! Micsoda hecc volt, Lyra! Sose felejttem el, akárhány ezer évig rohadtok itt holtan!

– Jó, de most hallgass ide. Mikor először megszöktem Mrs. Coultertől, megint a gyiptusokhoz kerültem, ők gondoskodtak rólam, és... Jaj, Roger, el se hiszed, mi mindent tudtam meg, de maradjunk a lényegnél: Costa mama azt mondta, a lelkemben boszorkányolaj van, meg hogy a gyiptusok vízi népek, de én inkább tűzember vagyok. És szerintem ezzel tulajdonképpen felkészített a boszorkányok jóslatára. *Tudom*, hogy valami nagyot kell cselekednem, és dr. Lanselius megmondta, mindennél fontosabb, hogy ne sejtsem, mi vár rám – tilos kérdezősködnöm... És én meg is álltam. Sőt az aletiométert se néztem meg. De most, azt hiszem, már világos. Igazolja az is, hogy rád találtunk. Az én hivatásom, az én sorsom, Roger, az, hogy egyszer s mindenkorra kiszabadítsam a kísérteteket a halottak országából. Én és Will – mi ketten a szabadítóitok leszünk. Ez az. Nem lehet másképpen. Lord Asriel, vagyis az apám is mondott valamit... hogy megöli a halált. Fogalmam sincs, mi fog történni. Ígérd meg, hogy egyelőre hallgatsz. Talán nem lesz *sok* időtök odafönn, ugye érted. De...

Rogerből annyira kikíváncozott valami, hogy Lyra szünetet tartott.

– Ezt akartam mondani! – hebegte a fiú. – Én megjósoltam én megmondtam az itteni halottaknak, hogy te el fogsz jönni! Ahogyan eljöttél, és kihoztad a srácokat Bolvangarból! Ha valaki, hát Lyra megcsinálja, azt mondtam. Azon voltak, hoey elhiggyék, fenemód erőlködtek, de igazából sose sikerült nekik, nem voltam vak. Először is, aki gyerek valaha idekerül, mind nagy száját nyit, hogy fogadok, eljön értem az apám, meg szalad az anyukám, amint rájön, hol vagyok, és visz haza. Ha nem az apu meg az anyu, hát a haver vagy a nagypapa, de valaki biztosan tűvé teszi értük az egész mindenséget. Csakhogy hiába várják. Ezért nem hitt nekem a kutya se, mikor azt mondtam, eljössz. Nekem lett igazam!

– Hurrá – mondta Lyra –, de Will nélkül nem jutottam volna el ide. Ő Will, ő Tialys lovag, ő Lady Salmakia. Hú, annyi mesélnivalóm van, Roger...

– Kicsoda Will? Honnan való?

Lyra belefogott, észre sem vette, hogy felélénkül a hangja, egyenesebb lesz a tartása, még a szeme is másképpen csillog, miközben Willel való megismerkedéséről és a titokzatos késért folytatott küzdelemről beszámol. Honnan tudhatta volna? Roger azonban – a visszavonhatatlanul meghaltak néma irigységével – megjegyezte magának.

Will és az epetőrök ezalatt kissé távolabb tanácskoztak halkán.

– Mit terveztek? – kérdezte Tialys.

– Megnyitjuk ezt a világot, és kibocsátjuk a holtakat. Erre való a késem.

Ekkora elképedést sose aratott még, főleg olyanoktól nem, akiknek adott a véleményére. A kémpáros kivívta a nagyrabecsülését. Pillanatokig hallgattak szavukszegetten, aztán Tialys azt mondta:

– Ezzel mindent tönkretesz. Elemi csapás. A Fennhatóság innentől tehetetlen.

– Honnan sejtethnék? – jegyezte meg a lady. – Váratlan rajtaütés!

– És aztán? – kérdezte Willt Tialys.

– Mit aztán? Ki kell jutnunk nekünk is, hogy felkutassuk a daimónjainkat, gondolom. Hagyjuk az aztánt. Maradjunk a mostnál. A kísérteteknek még nem szóltam, hátha... hátha nem megy a dolog. Tartsátok meg ti is magatoknak. Most pedig nyitható világot kell keresnem, a háрпиák meg mereszti a szemüket. Segítséggel lenne, ha addig is elterelnétek a figyelmüket.

Az epetőrök szitakötőiken máris ugrattak a fenti vakhomályba, ahol mint a döglegyek nyüzsögtek a háрпиák. A rettenthetetlen paripák úgy rohmoztak, mintha csakugyan legyekkel szembesülnének, s ha akarnák, kettőbe haraphatnák az ormótlan testeket. Mennyire élveznék ezek a ragyogó jószágok, ha a tágas égbolton, csillámló vízen szánkázhatnának újra, gondolta Will.

Fogta a kést. Egyszeriben eszébe ötlöttek a háрпиák ráokádott szavai – a fenyegetések az anyjának –, és visszahőkölt. Inkább leteszi a kést, míg rendezi a gondolatait.

Megint nekigyürkőzött, de nem jutott többre. Fülét betöltötte a fenti kiáltozás, hiába az epetőrök bőszi harciassága; a szárnyas sokasággal nem bírhatott két árva röplovas.

Ilyen a helyzet, punktum. Könnyebbségre a továbbiakban is kár számítani. Will ellazította az elméjét, hogy semmi ne érjen fel hozzá, és a kést szorítva kivárta a megfelelő szellemi készültséget.

Most a kés simán belemetszett a levegőbe, sziklának ütközött. Egy másik föld alatti világba vajt ablakot. Will becsukta, és újra próbálkozott.

Ugyanaz történt, de ez más világ volt, mint az iménti. Nyitott már ablakot másik világba a talajszint fölött, ha történetesen a föld alatt lyukad ki, azon nincs miért meglepődni, de mégiscsak zavaró.

A következő próbálkozásnál a legelőírásosabban tapogatózott a késheggyel, hogy a rezgés nyomra vezesse olyan világba, ahol földfelszint ér. De nem lelt ilyet. Nyitott tér sehol, kőkemény szikla mindenütt.

Lyra felfogta, hogy valami nincsen rendben, félbehagyta a bizalmas beszélgetést Roger kísértetével, és Will oldalára sietett.

– Mi baj? – kérdezte sűgva.

Will megmondta, s hozzátette még:

– Át kell mennünk máshová, hogy onnan keressek nyitható világot. A háрпиáknak ez nem fog tetszeni. Szóltál már a kísérteteknek, hogy mi a szándékunk?

– Nem. Csak Roger tud róla, és mondtam neki, hogy ne járjon el a szája. Jaj, Will, félek, úgy félek! Talán sose jutunk ki innen. Mi lesz, ha örökre itt ragadunk?

– A kés viszi a sziklát is. Ha nincs más, alagutat vájunk. Sok idő, bízom benne, hogy nem lesz rá szükség, a lehetőség adott. Nyugodj meg.

– Tényleg. Igazad van. Azt is lehet még.

Ránézett a fiúra: olyan beteg, olyan elkínzott az arca a karikás szemével, remeg a keze, vérzik az uja: testileg nem kevésbé összetört, mint ő lelkileg. A daimónjuk nélkül már nem sokáig bírják. Lyra érezte, hogy bensőjében borzongva húzódkodik össze a kísértete, és összefonta magán a két karját, miközben fájón sóvárgott Pan után.

A szájalmas kísértetek is egyre közelebb merészkedtek, kivált a gyerekek nem hagytak Lyrának békét.

– Ugye nem felejtess el minket, ha visszamész? – így az egyik kislány.

– Soha, de soha – ígérte Lyra.

– Ugye mesélsz odafönn rölünk?

– Ígérem. Mi a neved?

Szegényke zavarba jött, szégyenkezett, mert már elfelejtette. Félrefordult, elrejtette az arcát. Megszólalt egy fiú:

– Jobb is felejteni, szerintem. Nekem is kiesett már a nevem. A frissen érkezett még tudja, kicsoda. De van olyan gyerek nem egy, aki ezer éveket húzót le itt. Olyan korúak, mint mi, és már iszonyú sokat felejtettek. A napfényt nem. Azt senki se felejtí el. Se a szelet.

– Jaj – vágott közbe egy másik –, mesélj róla!

És egyre többen unszolták Lyrát, hogy meséljen nekik azokról a dolgokról, melyekre még emlékeznek, a napról, a szélről, az égboltról, meg azokról a dolgokról is, melyeket már elfeledtek, mint például a játék; Lyra tanácstalanul fordult Willhez:

– Mit csináljak?

– Fogj bele!

– Félek. Azok után, hogy a háрпиák...

– Az igazat mondd. Mi meg majd távol tartjuk a háрпиákat.

Lyra kétkedő pillantást vetett a fiúra. Úgy rettegett, hogy tótágast állt a gyomra. Aztán visszafordult, hogy szembenézzen a tülekedő kísértetközönséggel.

– Rajta! – követelték susogva. – Te most jössz a világból! Mesélj! Mesélj! Mesélj nekünk róla!

Nem messze állt egy fa – halott törzséből csontfehér ágak nyúltak a fagyos szürkességbe –, és Lyra, mert gyengeséget érzett, és úgy gondolta, képtelen menni is, beszélni is egyszerre, odaindult, hogy leülhessen. A kísértetek tömege egymást taszigálva engedett utat.

Még oda sem értek a fához, mikor Tialys leröppent Will kezére, és intette őt, hegyezze a fülét.

– Visszajönnék a háрпиák – közölte halkán. – Egyre többen vannak. Tartsd készenlétben a kést. A lady meg én feltartóztatjuk őket, ameddig csak lehet, de harcra is sor kerülhet. Will nem akarta riogatni Lyrát, de kilazította a kést a hülyében, a markolatán tartotta a kezét. Tialys újra fellebbent, Lyra pedig a fa tövébe telepedett az egyik vastag gyökérre.

A felbuzdult, tág szemű halottak csődületét Will kénytelen volt hátrább szorítani; csak a Lyrán szenvedéllyel csügghő Rogerral tett kivételt. És Lyra beszélni kezdett arról a világról, amelyet istenigazából ismert.

Elmondta, hogyan másztak fel Rogerral a Jordan-kollégium tetejére, hogyan találtak rá a törött szárnyú varjúra, hogyan gondoskodtak róla, míg újra nem volt képes repülni; mesélt a felfedezőútról a csupa por meg pók-háló borospincékben, ahol fehérbortól, talán tokajitól rúgtak be kegyetlenül. És Roger kísértete szívszakasztó büszkeséggel hallgatta, bólogatott és azt suttogta:

– Igen, igen! Pontosan így volt! Így igaz!

Lyra töviről hegyire elregélte az oxfordi gyerekbanda meg a téглаégetők nagy csatáját.

A Mocsaras leírásával kezdte, beleszótt mindent, amire csak emlékezni tudott, a nagy okkerszín iszapológödröket, a vonóköteles kotrót, a téglából rakott, óriás kaptárforma égetőkemencéket. Mesélt a folyóparti fűzfák ezüstös hátú leveléről; beszélt arról, hogy ha a napsütés kitartott egy-két napnál tovább, az agyag mély repedések szabdalta, kívánatos lemezekké szikkadt, milyen érzés volt beletúrní az ilyen mélyedésbe, hogy lassan-lassan minél nagyobb felületű lemezt ügyeskedjen fölfelé az ember. Alul puha volt még, dobálásra termett.

A szagokról is szót kerített: kemencék füstje, a nyirkos avar lehelete, amit a folyó felől hoz a délnyugati szél, a téглаégetők héjában sülő krumplijának heve; nemkülönben a vízről, amint sebesen iramlík a zsilipeken a gödrökbe; a talpat komótosan cuppantó talajról; a sűrű agyagkevercsben ázó, lengő léckapuk csapódásáról.

És míg Lyra végigzongorázott minden érzéken, a kísértetek egyre közelebb nyomultak, itták a szavait, melyek eszükbe juttatták, hogy egykor

nekik is volt húsup, bőruk, idegük, öt érzékük: nem bírtak betelni.

És Lyra csak mondta-mondta, hogy a tégláégetők gyerekei folyton háborút provokáltak a városiakkal, de nehézkesek voltak, bambák, az agyukba is beférközött az agyag, ellenben milyen gyors felfogás, verébfürgeség jellemezte az utcagyerekeket. A városiak egyszer félretették összes belviszályukat, szövetkeztek, haditervet sütöttek ki, és háromfelől rohamozták meg a Mocsarast, leszorították a tégláégetők porontyait a folyópartra, rendületlenül bombázták őket a súlyos sárkoloncokkal, lerontották a sárerődjüket, a falak hadianyaggá lényegültek át, s a végére a levegő, a víz, a talaj szétválaszthatatlan egyvelegében minden gyerek szakasztott egyforma lett, merő szutyok tetőtől talpig, és mindenki egyetértett, hogy jobb napjuk az életben nem volt még.

Mikor befejezte, kimerülten pillantott Willre. Ekkor következett a döbbet.

A körös-körül némán álló kísérteteken, a közvetlenül mellette álló eleven társain kívül más hallgatóságot is odavonzott; a fa ágain ugyanis fűrtökben csüngtek a sötét madáralakok, nőarcukon ünnepélyes ígélet.

Lyra riadtan felállt, de azok nem mozdultak.

– Hé, ti – mondta a lány végső kétségbeesésében –, az előbb nekem estetek, mikor befogtam a mondókámba. Most mi tart vissza? Csak rajta, marjatok szét, csináljatok csak kísértetet belőlem!

– Mívelünk mi veled különbet is! – szólalt meg egy hárpia közében, maga Nevenincs személyesen. – Hallgass ide. Ezer meg ezer évvel ezelőtt, mikor az első kísértetek idekerültek, a Fennhatóság képességet adott nekünk, hogy mindenkiben meglássuk a legrosszabbat, ez a mi táplálékunk azóta is, elfajult belé a vérünk, megposhadt a szívünk. De hát más étünk nem adott. Ez jutott. Most meg mit hallunk: nyílást akartok metszeni a felvilágba, hogy a szabad levegőre vezéreljétek a kísérteteket.

Éles hangja fölé milliók suttogása kerekedett, a kísértetek, akik meghalották, nem bírták magukban tartani a boldog reményt; de erre a háрпиák mind egyszerre kezdtek ríkoltozni, a szárnyukat csapkodták, és a kísértetek megnémultak ismét.

– Úgy bizony – vijjogta Nevenincs –, a napvilágra! Akkor mi mihez kezdünk? Megmondom én mindjárt: mostantól nem tűrtöztetjük magunkat! Bántjuk, csúffá tesszük, tépjük, szaggatjuk a kísértetet, akit ide vet a sors, tesszünk róla, hogy a félelemtől, a büntudattól, az önutálatlól megtébolyodjon. Pusztaság volt itt mostanág, ezentúl maga lesz a pokol!

A háрпиák menten sikolyokban és gúnyos kacagásban törtek ki, sokuk föl is röppent a fáról, neki a kísérteteknek, akik réműlettől eszelősen szaladtak szét. Lyra belekapaszkodott Will karjába:

– Jaj, ezek kikotyogták, most már nem sikerülhet. Meggyűlölnék bennünket, mert azt hiszik, elárultuk őket! Segítség helyett növeltük a bajt!

– Csönd – mondta Tialys. – Korai a csüggedés. Hívd vissza őket, vedd rá, hogy végighallgassanak.

Will elkiáltotta magát: – Vissza! Vissza mindenki! Figyelmet kérünk!

A háрпиák mohón, éhesen, nyomorúságot áhítva fordultak hátra egyenként, hogy újra helyet foglaljanak a fán, és a kísértetek is visszahömpölyögtek, A lovag Salmakiára bízta a szitakötőjét és ruganyos izmú, zöld ruhás, fekete hajú alakja felszökkent eev szirtre, hogy mindenki láthassa.

– Háрпиák – szólalt meg –, jobb ajánlatunk van. Feleljetek őszintén a kérdéseimre, hallgassatok meg, aztán döntsetek. Mikor Lyra a falon kívül beszélt hozzátok, nekiestetek. Mondjátok meg, miért!

– Lárifári, mit össze nem hordott! – süvöltöttek egyszerre a háрпиák. – Lárifári! Mesebeszéd!

– De az előbb, míg mesélt, egyikőtök se pisszent vagy mozdult. Most is az a kérdésem, miért?

– Mert igazat mondott – felelte Nevenincs. – Színigazat. Velős volt. Tápláló. Megigézett. Mert igaz beszéd volt. Mert sejtelmünk sem volt, hogy létezik más is, mint gonoszság. Mert hírt kaptunk a világból a napról meg a szélről meg az esőről. Mert színigaz volt.

– Nos – folytatta Tialys –, akkor kössünk alkut. Ahelyett, hogy csak az elvetemültséget, a kegyetlenséget, a kapzsiságot veszitek észre az ide térő kísértetekben, ezentúl jogot nyertek, hogy minden egyes kísértettől meg tudakoljátok az élete történetét, és ők kötelesek lesznek igazul beszámolni mindarról, amit láttak, hallottak, szerettek, ismertek a világban. Itt minden kísértetnek megvan a maga története; aki a jövőben idevetődik, egytől egyig igaz híreket hoz a világról. Nektek jogotok lesz hallani, ők kötelesek lesznek mesélni.

Lyra bámulta a kis kém hidegvérét. Honnan vette a bátorságot, hogy jogokat osszon ezeknek a lényeknek? Akármelyik lecsaphat rá egy szempillantás alatt és széttépheti, vagy fölröppenhet vele a magasba, és leejtheti, hogy ízzé-porrá zúzódjon. Ő meg csak áll rettenthetetlenül és büszkén, és alkudozik! Azok meg figyelnek, tanácskoznak, összenéznek, pusmognak.

A kísértetek néma rettegéssel lestek, mi fog történni.

Mevenincs ismét odafordult.

– Ennyi nem elég – jelentette ki. – Többet akarunk. Az eddigi rendben *feladatunk* volt. Megvolt a helyünk, a kötelességünk. Buzgón teljesítettük a Fennhatóság parancsait, és ezért tisztesség dukált. Kijárt a gyűlölet meg a rettegés, de a tisztesség szintúgy. Mi lesz ezentúl a tisztességünkkel? Mire tartanak majd a kísértetek, ha minden további nélkül visszaszökhetnek a vi-

lágba? Nekünk is van önértetünk, tessék arra is tekintettel lenni. Igényt tartunk a tisztességre! Legyen kötelességünk és feladatunk, amely meghozza nekünk az illő tiszteletet!

Motyogva, szárny verdesve fészkelődtek a hárpiák az ágakon. Salmakia egy másodperc múlva már ott állt a lovag oldalán.

– Tökéletesen igazatok van. Mindenki igényli, hogy fontos feladata legyen, amely tisztességet hoz, és büszkén gyakorolható, íme a feladat, amelyre csakis ti vagytok alkalmasak mint e hely őrzői és gondnokai. Feladatotok lesz a kísérteteket a rakodóról végigkalauzolni az új nyíláshoz ki a világba. Cserébe ők elmondják a történetüket, amely jogos fizetség e kalauzolás fejében. Nektek megfelel így?

Nevenincs a nővéreire pillantott, akik rábólintottak.

– És jogunk van a kalauzolást megtagadni, ha hazudnak vagy elhallgatnak valamit, vagy nincs mondanivalójuk. Amíg a világban élnek, az a *dolguk*, hogy lássanak, tapintsanak, halljanak, szeressenek, tapasztaljanak. Kívételt teszünk a picikkel, akiknek semmire se jutott idejük, de különben, ha nincs a tarsolyukban semmi, nem vezetjük ki őket.

– Méltányos – jelentette ki Salmakia, és az expedíció többi tagja is egyetértését nyilvánította.

Megállapodtak tehát. És a Lyrától imént hallott történet ellentételezése-képpen a hárpiák készek voltak elvezetni a jövevényeket – késéstül – a halottak országának a felvilághoz közel eső szegletébe. Hosszú az út odáig, alagutakon, barlangokon át de ők híven megmutatják, s velük tarthatnak a kísértetek is.

Cihelődtek, de ekkor közbekiáltott valaki, olyan élesen amennyire csak a suttogás hangtartománya engedte. Indulatos, heves arcú, cingár férfi:

– Mi lesz velünk? Mikor elhagyjuk a halottak országát, ismét életre kerülünk? Vagy semmivé foszlunk, mint a daimónjaink? Fivérem, nővérem, ne kövessük vakon, hebehurgyán ezt a gyermeket, amíg nem tudjuk, mire számíthatunk!

Felcsapott a bizalmatlanság:

– Úgy van, tudni akarjuk, hova vezet az út! Mire készülünk? Amíg nem tudjuk, mi lesz velünk, nem tágtunk innen!

Lyra kétségbeesetten fordult Willhez, aki higgadtan felelt:

– Mondd el nekik az igazat. Kérdezd meg az aletiométert, és tedd közhírré, amit megtudsz.

– Jó – mondta Lyra.

Elővette az arany műszert. Azonnal megvolt a válasz. Újra összecsomagolt, és fölegyenesedett.

– Tiszta sor, hogy mi vár rátok – mondta. – íme a színigazság. Amikor kimentek innen, szétbomlotok a részecskéitekre, szertefoszlotok, akár a daimónjaitok. Ha láttatok már meghalni valakit, elképzelhetitek, hogy milyen lesz. De a daimónjaitok most sem semmik, hanem elvegyültek a mindenségben. Az atomok, melyek valaha ők voltak, átmentek a levegőbe, a szélbe, a fákba, a földbe, minden rendű-rangú élőlénybe. Sose vész nyomuk. Jelen vannak mindenben, ennyi az egész. És veletek is pontosan ugyanez fog történni, esküszöm. Szétbomlotok, tény, de kinn lesztek az ég alatt, és ismét az eleveneket alkotjátok.

Csönd lett. Akik tanúi voltak már daimón szertefoszlásának, most maguk elé idézték, akik meg nem, erőltették a fantáziájukat; egy pissenés se esett, de aztán előlépett egy fiatal nő. Vértanúhalált halt sok évszázada. Körbeherdta a tekintetét, és így beszélt:

– Míg élünk, azt mondták nekünk, hogy halálunk után a mennybe jutunk. Azt mondták, a menny a boldogság és a dicsőség hona, és az örökévalóságot szentekkel meg angyalokkal együtt a Mindenhatót dicsőítve, üdvösségben töltjük majd. Ezt mondták nekünk. Ebben bízva áldozták közülünk egyesek az életüket, töltöttek mások hosszú esztendőket magányos imával, hátat fordítva az élet örömeinek, melyekről tudomást sem vettek. Pedig a halottak országa nem jutaloméden és nem büntetőtelep. Semmilyen hely. A jók éppúgy eljönnek ide, mint a gonoszok, itt sínylődünk a homályban mindörökre, nincs remény a szabadulásra, nincs öröm, nincs alvás, pihenés, békesség. De most ez a gyermek kiutat kínál, és én követni fogom. Még ha elenyészsés is, barátaim, én állok elébe, mert nem megsemmisülést jelent, hiszen újjáéledünk fűszálak ezreiben, levelek millióiban, mi öntözünk az esővel, a mi fuvalmunk az üde szellő, mi gyöngyözünk a harmatban a csillagos-holdas égbolt alatt odakinn a megfogható világban, ahová tartozunk, és mindig is tartozni fogunk. Felhívlak hát benneteket: gyertek fel ezzel a gyermekkel a szabadba!

Kísértetét azonban félrelökte egy szerzetesforma férfié: halotthoz képest is ösztövére és sápadt, nagy, sötét, vakbuzgó szemekkel. Keresztet vetett, imát mormolt, és csak ezután kezdett beszélni:

– Baljós üzenet ez, gyászos, kegyetlen felültetés. Hát nem láttok a szemetektől! Hiszen ez nem is gyermek. A Gonosz szószólója! A világ, ahol élünk, a romlás és a könnyhullatás siralomvölgye volt. Ott nem ismertük a megelégedettséget. De a Mindenható nekünk adta ezt az áldott helyet mindörökre; paradicsom, melyet a bukott lélek kietlennek és kopárnak lát, de a hitvallónak tejjel-mézzel folyó kánaán, az angyalok édes dicshimnuszaitól hangos. Bizony, hogy *itt* a mennyország! Ez a gonosz leány hazugságokkal ámít. A pokolba csalogat! Lelketek rajta, ha vele mentek! Igazhíttú társa-

immal mi tapodtat sem mozdulunk édenünkből, itt zengjük a Mindenható dicséretét az idők végezetéig, amiért jóvoltából különbséget tudunk tenni igaz és hamis között!

Keresztet vetett ismét, aztán társaival borzadva, iszonyodva vonult el.

Lyra meghökkent. Hamisan lát? Nagy-nagy hibát készül elkövetni? Körülnézett: vizasztalan homály mindenütt. De hát nem tévesztették-e meg idáig is a látszatok, tán nem dőlt be Mrs. Coulternek, mert olyan gyönyörűen mosolyog, olyan illatos, olyan pazarul mutatós? Tévedni olyan könnyű; most hogy nincs vele a daimónja, semmiben sem lehet biztos.

Will azonban megrángatta a karját. Nyers mozdulattal maga felé fordította a lány arcát.

– Te is tudod, hogy nincs így – mondta a fiú. – Vagy ezt se érzed? Füttyülj rájuk! Hiszen a többiek is látják, hogy ők a hazugok. Bennünk bíznak. Gyerünk már.

Lyra bólintott. Rá kell bíznia magát a testére, az érzékei sugallatára; Pan ezt tenné, az fix.

És nekivágtak, nyomukban a kísértetek megszámlálhatatlan millióival. Távolabb annál, hogysem a gyerekek megláthatták volna, a halottak országának más lakói is hírért vették a fejleményeknek, és csatlakoztak a gigászi gyalogmenethez. Tialys és Salmakia túláradó örömmel fedezték fel, hogy az ő népük is képviselteti magát, együtt valamennyi tudatos lénnel, melyet a Fennhatóság valaha is halállal és számkivettetéssel sújtott. Nem ember alkatú is volt közte, egyebek közt a Mary Malone-nak immár ismerős mulefaforma, és mindenféle sosem látott kísértet is.

De Willnek és Lyrának nem maradt ereje szemlét tartani; csak mentek a háрпиák után és reménykedtek.

– Túl vagyunk a nehezén, Will? – pihegte Lyra. – Mindjárt vége?

A fiú tanácstalan volt. De mert olyan gyengének, olyan betegnek érezték magukat mind a ketten, azt felelte:

– Szerintem mindjárt célhoz érünk. Kijutunk.

Mrs. Coulter Genfben

Mrs. Coulter sötétedés után közelítette csak meg a Szent Jeromos Kollégiumot. Mikor beköszöntött az este, a szándékjárgánnyal a felhők alá ereszkedett, és lassan haladt a tóparti fák csúcsának magasságában. A kollégium kivált Genf többi patinás épülete közül, az asszony el se téveszthette a harangtornyot, a kerengő sötét öblét, a négyszögletes erődöt, amelyben az Egyháztanácsi Büntető Törvényszék elnökének lakosztálya volt. Mrs. Coulter háromszor is megfordult már a Kollégiumban; jól tudta, hogy a tető párkányai, nyergei, kéményei számtalan rejtekhelyet kínálnak akár akkora tárgynak is, mint a szándékjárgány.

Lassan suhant az iménti esőtől fénylő cserepek fölött, egy meredek tető és a toronyerőd puszta fala közébe parkolta a masinát. Csak a Szent Vezeklés Kápolna harangszékétől lehet idelátni; pompás.

Finoman tette le a szándékjárgányt, kivárta, míg mind a hat lába támaszt talál úgy, hogy ne billenjen meg a pilótafülke. Mondhatni, hozzáédasedett ehhez a járműhöz; elég gondolnia egyet, és már ugrik is, és csodálatosan halk; ott lebeg karnyújtásnyira valakinek a fejétől, és az illetőnek fogalma sincs róla.

Bő egy nap alatt, mióta ellopta, Mrs. Coulter kiókumlálta az irányítás minden csínját-bínját, de csak nem jött nyomára annak, hogy mi hajtja a szerkezetet, ez volt vele az egyetlen gondja: ki tudja, mikor merül ki a töltet.

Mikor meggyőződött, hogy a jármű biztosan áll, és a tető megtartja, letette a sisakot, és kimászott.

A daimónja már feszegette az egyik ódon tetőcserepet. Mrs. Coulter is nekilátott, hamarjában kiemelték vagy fél tucatot, aztán az asszony eltörte a tartóléceiket, hogy a nyíláson be lehessen félni.

– Eredj, nézz körül – súgta a daimónnak, és az menten átvette magát a sötétbe.

Az asszony hallotta a karmai motozását, amint óvatosan felderíti a padlást, aztán az aranyfoglalatú fekete ábrázat ismét feltűnt a nyílásban. Mrs. Coulter nem kérte magát, és követte; várt egy kicsit, míg a szeme megszokja a fényviszonyokat. Fokozatosan felderengett előtte a hosszúkás padlástér, amely szekrények, asztalok, könyvespolcok sötét tömbjeinek szolgált tárolóhelyül.

Mrs. Coulternek első dolga volt egy magas szekrényt a tetőcserephiány elé tolni. Aztán odatipegett az ajtóhoz a padlás túlsó végén, és lenyomta a kilincset. Persze nem engedett, no de hajtúje volt az asszonynak, a zár pedig nem volt ördögös. Három perc múlva a daimónjával már ott álltak egy hosszú folyosón, amelynek végén a homályban keskeny lépcső hívogatott.

Még öt perc, és ablakot tártak a konyha melletti éléskamrában, és kimásztak rajta a sikátorba. A kollégium portája a sarkon túl nyílt; Mrs. Coulter már korábban megmondta a majomnak, fontos, hogy szabályosan érkezzenek, függetlenül attól, hogyan távoznak majd.

— — —

– El a kezekkel – mondta Mrs. Coulter higgadtan az őrnek –, ne merészeljen kellemetlenkedni, mert megkeserüli. Közölje az elnökkel, hogy Mrs. Coulter van itt, és haladéktalanul beszélni akar vele.

A férfi hátrahőkölt, pincsi daimónja imént még vicsorgott a nyájas majom daimónra, de menten meglapult, és tőle telhetően behúzta a farkát.

Az őr megtekerte a telefon forgattyúját, alig egy perc múlva üde képű fiatal pap sietett be a kapusházba, gyorsan végighúzta a tenyerét a reverendáján, hátha kezet óhajt fogni vele a hölgy. Nem óhajtott.

– Kicsoda maga?

– Lajos testvér – mutatkozott be a fiatalember a nyúl daimónját simogatva. – Ügyvivő az Egyháztanácsi Törvényszék Tikárságán. Lenne szíves...

– Nem azért jöttem, hogy egy aktakukaccal parolázzak – torkolta le a hölgy. – Vezessen MacPhail atyához. De tüstént.

A fiatalember egyebet nem tehetvén meghajolt, és engedelmesen elindult. Az őr nagyot fúj a hölgy távolodó háta láttán.

Lajos testvér két-három nekifutás után már meg sem próbálta szóval tartani Mrs. Coultert, és némán mutatta az utat az elnöki lakosztályhoz a toronyban. MacPhail atya rendes ájzatosságának ideje volt éppen, és szegény Lajos testvér keze igencsak remegett, mikor bekopogott az ajtón. Odabentről sóhajtás és nyögés hallatszott, majd pedig súlyos léptek rengtek keresztül a szobán.

Az elnök nagyot nézett a vendég láttán, aztán ádáz mosoly ült az arcára.

– Mrs. Coulter – nyújtott kezet –, mennyire örülök. Hideg a dolgozószobám, szerény nálunk a fogadtatás, de jöjjön csak, jöjjön.

– Jó estét – mondta az asszony, és követte az elnököt a komor, vakolatlan falú szobába; hagyta, hadd tegye-vegye magát kicsit, mielőtt helyel kínálná.

– Köszönöm – fordult Lajos atyához, aki egyre ott téblábolt még –, jölsne egy pohár csokoládé.

Nem mintha kínálták volna; Mrs. Coulter pontosan tudta, mennyire bántó, hogy a fiatalembert mint valami szolgát utasítja, de hát magára veszen, amiért olyan meghunyászkodó. Az elnök bólintott, és Lajos atyának távoznia kellett, és intézkednie, nagy bosszúságára.

– Mondanom sem kell, hogy fogoly – telepedett le az elnök a másik székre, és felcsavarta a lámpát.

– Ó, nem kár elrontani egy beszélgetést mindjárt az elején? – évődött Mrs. Coulter. – Jószántamból jöttem, amint sikerült megszöknöm Asriel erődjéből. Elnök atyám, jelentem, sok becses értesülést szereztem haderejéről és a gyermekről, és azért vagyok itt, hogy tájékoztassam.

– A gyermekről? Vele kezdje.

– A lányom most tizenkét éves. Hamarosan serdülni kezd isteigazából, akkor már késő, nem tartóztathatjuk fel a katasztrófát; természet és alkalom összetalál, mint a gyúanyag meg a szikra. Közbelépésével ön az esélyt szerfölött megnövelte. Remélem, elégedett.

– Önnek kötelessége lett volna a védelmünk alá helyezni őt. De inkább ott kuporgott egy hegyi barlangban – amúgy rejtély előttem, hogy intelligens asszony létére azt képzelte, nem találjuk meg.

– Elnök uram, ön nyilván rejtélynek él meg még számos dolgot, például anya és gyermeke kötődését. Ha egy pillanatig is feltételezte rólam, hogy a leányom védelmét – *védelmét*, hah! – olyan férfiak grémiumára bízom, akik ámokfutó megszállottjai a nemiségnek, mocskos a körmük, pállott verejtéktől bűzlenek, es sanda fantáziájukkal úgy dörgölöznek hozzá, úgy futkosnak a testén, mint a svábbogár –, ha azt feltételezte, hogy *effélének* kiteszem a gyermekemet, elnök uram, az ön ostobasága felülmúlja még azt a mértéket is, amelyet *nekem* tulajdonít.

MacPhail atyának torkára forrasztotta a szót a kopogás; belépett Lajos testvér, kezében fatálcán két pohár csokoládé. Letette az asztalra, idegesen hajlongott, mosolyokkal ostromolta az elnököt, hátha marasztalja; MacPhail atya azonban csak biccentett az ajtó felé, és a fiatalember vonakodva távozott.

– No és mit *akart* ön? – tudakolta az elnök.

– Örködni fölötte, míg el nem múlik a veszély.

– Miféle veszély? – nyújtotta Mrs. Coulter felé az egyik poharat az elnök.

– Ó, jól tudja azt maga. Van valahol egy kísértő, kígyó, mondhatnánk, és a találkozás meghiúsítása volt a cél.

– A lány egy fiúval van.

– Pontosan. És ha ön nem avatkozik be, mindketten a felügyeletem alatt lehetnének. Most meg bottal üthetjük a nyomukat. De legalább nincsenek Asrielnél.

– Esküdni mernék, hogy kutat utánuk. A fiú kivételes hatalmú kést hord magánál. Már csak emiatt is érdemes kajtatni őket.

– Tudok róla – mondta Mrs. Coulter. – Sikerült összetörnöm azt a kést, neki meg sikerült újra kijavítania.

Mosolygott.

Csak nem tetszik a nőnek ez a rémes kölyök?

– Hírét vettük – vetette oda kurtán az elnök.

– Nocsak, nocsak – mondta a nő. – Pavel testvér rákapcsolt. Az én időmben egy hónapba is beletelt neki, míg ennyit leolvasott.

Kortyolt a csokoládéból: híg volt, és gyenge; idegtépőek ezek a csuhások, a fennhéjázó önmegtartóztatásukat a látogatóikra is ráerőszakolják, gondolta magában.

– Lord Asrielről akarok hallani – szegezte neki az elnök. – Mindent, de mindent.

Mrs. Coulter kényelmesen hátradőlt, és belefogott – mindent éppenséggel nem mondott el, de hát az elnök ezt első pillanattól átlátta. Mrs. Coulter beszámolt az űrteroronyról, a szövetségesekről, az angyalokról, a bányákról és az öntödéről.

MacPhail atya csak ült, egy arcizma se rezzent, gyík daimónja minden szó velejét kiszívta, mindent megjegyzett.

– Ön mivel jött ideig?

– Elkötöttem egy gyóptert, de kifogyott belőle az üzemanyag nem messze innen, otthagytam, gyalog folytattam az utat.

– Lord Asriel konkrét intézkedéseket tesz a fiú és a lány előkerítésére?

– Hát persze.

– Vélhetőleg a kés kell neki. Tudta, hogy a szerszámnak neve is van? A szirti rémek északon istenölőnek emlegetik, – Az elnök a kerengőre néző ablakhoz lépett. – Hát nem erre törekszik Asriel? Nem a Fennhatóság elpusztítására? Egyesek szerint Isten már meg is halt. Asriel vélhetően mást gondol, ha annak él, hogy végezzen vele.

– Kérdem én, hol az Isten, ha életben van? – mondta Mrs. Coulter. – Miért nem szólal meg többé? A világ kezdetén Isten betért az Édenkertbe, elcsevegett Ádámmal és Évával. Aztán visszahúzódott, Mózes pusztán a hangját hallotta. Dániel idejében már vén volt – az Örökkévaló. Hova lett? Él még valahol a felfoghatatlan számú évével, elaggottan, elbutultan, eszmélni, cselekedni, szólni képtelenül, mint valami korhadt roncs, akít a kimúlás is elkerül? És ha valóban itt tart, vajon nem a legirgalmasabb cselekedet, Isten iránti szeretetünknek nem legigazabb tanújele, ha kinyomozzuk hollétét, és a halál ajándékával kedveskedünk neki?

Mrs. Coultert felvillanyozottság és derű töltötte el, míg beszélt. Nagy kérdés, hogy kijut-e innen élve, de mámorító érzés ilyeneket mondani ennek az embernek.

– Hát a Por? – kérdezte az elnök. – Az eretnokség vermenek aljáról ön hogyan ítéli meg a Port?

– Sehogyan – közölte Mrs. Coulter. – Azt sem tudom, micsoda. De így van ezzel mindenki.

– Aha. Azzal kezdtem ugyebár, hogy ön fogoly. Ideje hálóhelyet kijelölni önnek. Meglesz a kényelme, bántódása nem esik, de innen nem illanhat el. És holnap még beszélgetünk.

Csengetett, Lajos testvér szinte abban a pillanatban belépett az ajtón.

– Vezesse Mrs. Coultert a legjobb vendégszobánkba – utasította az elnök.
– És zárja be.

A legjobb vendégszoba berendezése kopott és hitvány volt, de a tisztaságra legalább nem lehetett panasz. Amint megfordult a zárban a kulcs, Mrs. Coulter keresni kezdte a lehallgatókészüléket, és mindjárt kettőt talált, egyet a bonyodalmas világítótestben, egyet az ágykeretben. Mindkettő kábelét átvágta, de ekkor szörnyű meglepetésben volt része.

A komódról, az ajtó mellől Lord Roke nézett rá.

Mrs. Coulter felkiáltott, és a falnak kellett támaszkodnia, nehogy összeessen. Az epetőr keresztbe vetett lábbal, fesztelenül üldögélt: se az asszony, se az aranymajom nem vette mostanáig észre. Mrs. Coulter, mikor már csillapodott a szívdobogása, és rendesen kapott levegőt, azt kérdezte:

– Mikor szándékozott tudósítani méltóságod becses jelenlétéről? Mielőtt levetkőzöm, vagy utána?

– Előtte – így Lord Roke. – Szóljon a daimónjának, hogy higgadjon le, vagy megnyomorítom.

Az aranymajom vicsorgott, meredezett a szőre. Maró rosszindulatától közönséges ember meghökölt volna, de Lord Roke elintézte egy mosollyal. A homályban csillogtak a sarkantyúi.

A kis kém fölállt a helyéről és nyújtózkodott.

– Az imént beszéltem az összekötőmmel Lord Asriel erődjében – folytatta. – Lord Asriel szíves üdvözlétét küldi, és arra kéri tájékoztassa, amint megtud valamit az itteniek szándékairól.

Mrs. Coulter szédült, mintha Lord Asriel egy fogással két vállra fektette volna. Kimeredt a szeme, lassan leült az ágyra.

– Miért jött, hogy kémkedjen utánam, vagy hogy segítsen ne kem?

– Ezért is, azért is, szerencséje van, hogy elkísértem. Érkezése anáraktivitást váltott ki a kazamatákban. Fogalmam sincs, mi ez az egész, de jelenleg is dolgozik lent egy csapat kutató. Mintha ön pörgette volna föl őket.

– Nem is tudom, hogy hízelgőnek tekintsem-e, vagy megijedjek. Rettegetesen fáradt vagyok, lecsukódik a szemem. Ha jót akar, őrködjön. Kezdje úgy, hogy arra néz.

Lord Roke meghajolt, és falnak fordult, míg az asszony vizet lötykölt magára a csorba mosdóból, megszáritkozott a keshedt törülközővel, levetkőzött és ágyba bújt. Daimónja felderítette a szobát, benézett a szekrénybe, szemrevételezte a képek felfüggesztésére szolgáló sánt, a függönyöket, a kilátást a sötét kerengőre. Lord Roke minden mozdulatát figyelte. Aztán az aranymajom csatlakozott Mrs. Coulterhez, és mindketten azonnal elaludtak.

Lord Roke a Lord Asrieltől kapott felvilágosítást nem osztotta meg mindenestül Mrs. Coulterrel. A szövetségesek meghatározhatatlan lények röp-tét tapasztalták a köztársaság határainál, nyugaton angyali tömörülésnek is vélhető jelenséget észleltek, de lehet valami merőben más is. Járőröket küldtek ki, de mostanáig nem jártak eredménnyel: akármi legyen ez a valami, áthatolhatatlan ködbe burkolózik.

A kém úgy gondolta, nem terheli ilyesmivel Mrs. Coulter sok lenne neki most, hiszen alig él már. Aludja csak ki magát döntött az emberke, és némán róni kezdte a szobát, éberem fülelt az ajtónál, nézegetett ki az ablakon.

Egy órával azután, hogy Mrs. Coulter átlépte a küszöböt, Lord Roke fülét megütötte, hogy az ajtó előtt halkan motoznak-sutyorognak. Derengő fényszegély tűnt fel az ajtólap körül. Lord Roke a legtávolabbi sarokba húzódott a szék lába mögé, amelyre Mrs. Coulter a ruháit ledobálta.

Eltelt egy perc, aztán nesztelenül fordult a kulcs a zárban. Nyílt az ajtó, éppen csak résnyire, és kialudt a világosság.

Lord Roke kellőképpen látott a vékony függönyön átszűrődő derengésben, de a betolakodónak várnia kellett, míg a szeme alkalmazkodik. Aztán tovább tárult az ajtó lassan, nagyon lassan, és belépett az ifjú Lajos testvér.

Keresztet vetett és lábujjhegyen odaosont az ágyhoz. Lord Roke már ugrott volna, de a pap beérte annyival, hogy Mrs. Coulter egyenletes lélegzését hallgatta, alaposabban megnézte, hogy vajon valóban alszik-e, aztán az éjjeliszekrényre összpontosította figyelmét.

A zseblámpára szorította a kezét, csak azután kapcsolta fel, hogy az ujjá közéből szökhessen ki egyetlen keskeny fénysugár. Majdhogynem beleütötte az orrát az éjjeliszekrény lapjába, úgy gúvadt fölé, de sehogy sem

lelte, amit keresett. Mrs. Coulter lerámolt ugyan egyet-mást, mikor ágyba tért: pénzérméket, gyűrűt, órát, de ezek nem érdekelték Lajos atyát.

Visszafordult az asszonyhoz, és megpillantotta, amiért jött, cöcögve húzta el a száját. Lord Roke tisztán látta, mennyire megrémült: a függőért jött ugyanis, melyet Mrs. Coulter aranyláncon viselt a nyakában.

Lord Roke a szegélyléc mentén az ajtó felé óvakodott.

A pap újfent keresztet vetett, hiszen kénytelen lesz megérinteni az asszonyt. Lélegzet-visszafojtva hajolt az ágy fölé, az aranymajom mégis összerezzen.

A fiatalember kinyújtott kezű szoborrá dermedt. Nyúl daimónja a lábánál reszketett, hasznavehetetlen jószág: legalább őrizhetné a gazdáját, jegezte meg magában Lord Roke. A majom fészkelődött álmában, aztán ismét elnyugodott.

Lajos testvér majd' egy percig panoptikumi bábuvá dermedt, aztán remegő ujjakkal közelített Mrs. Coulter nyakához. Annyit vacakolt, hogy Lord Roke tartott tőle, rájuk hajnalodik, mire szétkapcsolja a láncot, de aztán nesztelenül siklatta a függőt a kezébe, és főlegyenesedett.

Lord Roke, akár az egér, rég kisurrant, mire a pap egyáltalán összeszedte magát. A folyosón várakozott a fiatalemberre, aki idővel elősomfordált, bezárta az ajtót; akkor a nyomába eredt.

Lajos testvér a toronyba igyekezett; mikor az elnök ajtót nyitott neki, Lord Roke becikkant az imázsámolyhoz a sarokban. Egy homályos párkány alá húzódott, onnan fülelt.

MacPhail atya nem volt egyedül: az aletiometrista Pavel testvér a könyveit bújta, s az ablak mellett idegesen tipródott egy másik alak. Nem más, mint a kísérleti teológiára szakosodott dr. Cooper Bolvangarból. Ők is felpillantottak.

– Derék munka, Lajos testvér – mondta az elnök. – Hozza csak ide, üljön le, mutassa, mutassa! Derék munka!

Pavel testvér odébbtolt pár könyvet, a fiatal pap letette az aranyláncot az asztalra. A többiek árgus szemmel figyelték a láncot feszegető MacPhail atyát. Dr. Cooper följánlotta a bicskáját, aztán halkán kattant valami.

– Ó! – sóhajtotta el magát az elnök.

Lord Roke fölmászott az asztallapra, hogy jobban lásson. A naftalámpa fényénél sötétarany csillogás: hajfűrt, melyet az elnök csavargatott az ujjain, ide-oda forgatott.

– Biztosan a gyermeké? – kérdezte.

– Senki másé – szögezte le fáradt hangon Pavel testvér.

– Elég lesz, dr. Cooper?

A sápadt férfi lehajolt, és elvette a fűrtöt MacPhail atya ujjai közül. A fényhez tartotta.

– Ó, hogyne – jelentette ki. – Megteszi egyetlen hajszál is. Ez bőven sok.

– Örömmel hallok – mondta az elnök. – Most pedig Lajos testvér lesz szíves visszavinni a függőt a jámbor dáma nyakába.

A pap válla megroskadt kissé: azt hitte, túl van a feladatán. Az elnök egy borítékba csúsztatta Lyra haját, a függőt pedig visszacsukta, közben vigyázó pillantást vetett körbe, és Lord Roke-nak fedezékbe kellett buknia.

– Elnök atyám – mondta Lajos testvér –, óhaja természetesen parancs, de szabad kérdeznem, mire kell a gyermek haja?

– Nem, Lajos testvér, csak felzaklatnám. Bízva ránk ezt a dolgot. Menjen.

A fiatalember elvette a függőt, és füstölgött magában. Lord Roke-ban felélt, hogy vele tart, és felébreszti Mrs. Coultert, mikor épp visszacsempészik a nyakára a láncot, fúrta az oldalát a jelenet, de mégiscsak fontosabb kitudni, mit forralnak ezek itt.

Csukódott az ajtó; az epetőr ismét a homályba lapult hallgatózni.

– Miből jött rá, hogy nála van? – kérdezte a kutató.

– Valahányszor említette a gyermeket – felelte az elnök –, a függőre tévedt a keze. Mennyi idő mostantól, míg elkészül?

– Órák kérdése – mondta dr. Cooper. — pontosan mit fog csinálni a hajjal?

– A haját rezgékamrába helyezzük. Minden egyed megismételhetetlen, a genetikai alkotóelemek szerkezete eltéveszthetetlen... Szóval az elemzés eredményét azonnal átkódoljuk an bárlökések sorozatává, és a célzóberendezésbe tápláljuk. Ez betájolja az anyag, vagyis a haj forrását, bárhol van is a lány. Az eljárás voltaképpen a Barnard-Stokes eretnekséget használja fel, a sok világ elméletét...

– Csak semmi pánik, doktorom. Pavel testvér már közölte velem, hogy a gyermek egy másik világban van. Kérem, folytassa. A bomba becsapódását a haj irányítja?

– Igen. Pontosán azokhoz a szálakhoz, amelyekből levágták ezt a mintát. Ez a lényeg.

– Tehát a robbanás végez a gyermekkel, bárhol tartózkodják is?

A kutató nagyot zihált, aztán kelleetlenül kimondta:

– Igen. – Nyelt egyet, és hozzátette. – De hallatlan energia kell hozzá. Anbárenergia. Ahogyan az atombombánál is nagy hatású robbanószer aktivizálja az urániumot, és indítja el a láncreakciót, ennek az eszköznek is kolosszális töltet kell, hogy felszabadítsa a szétválasztási folyamatból származó sokkalta nagyobb erőt. Meggondolandó...

- A robbantás helyének nincs jelentősége, ugye?
- Nincs. Ez a lényeg. Bárhol lehet.
- És készen áll minden?
- A haj hiányzott eddig. Visszatérve az energiára...
- Arról gondoskodtam. Rendelkezésünkre bocsátották a vízi anabárerőművet Saint-Jean-Les-Eaux-ban. Csak elég, amit ott termelnek?
- Elég – mondta a kutató.
- Akkor indulunk is mindjárt. Helyezze üzembe a berendezést, dr. Cooper. A lehető leghamarabb készítse elő szállításra A hegyekben változékony az időjárás, vihar készülődik.

— — —

Amint kívül került az elnök szobájának hallótávolán, az epetőr akcióba lendült. A lépcsőn előtte haladó dr. Cooper fájdalmas döfést érzett a vállá táján, és a korlát után kapott: karját azonban furcsa gyöngeség ernyesztette el, felbukott, és félgyméretlenül zuhant a lépcső legaljába.

Lord Roke kitépte a borítékot a férfi rángó kezéből, nem egykönnyen, hiszen feleakkora volt, mint ő maga, aztán a sötétben meg sem állt a szobáig, ahol Mrs. Coulter aludt.

Befért az ajtó alatti résen. Lajos testvér itt járt már, és el is ment. Nem vállalkozott arra, hogy visszacsatolja Mrs. Coulter láncát, a függő az asszony fejénél hevert a párnán.

A kém kézszorítással keltegette Mrs. Coultert, szörnyen kimerült volt még, de azonnal kapcsolt, ki az, és szemét dörgölve felült.

Lord Roke beszámolt a fejleményekről, és odaadta a borítékot.

– Semmisítse meg tüstént – intette az asszonyt –, az az ember azt mondta, egyetlen hajszál is elegendő.

Mrs. Coulter ránézett a kis sötétszöke hajfürtre, és a fejét ingatta.

– Késő – mondta. – Ez csak fele a fürtnek, amit Lyra hajából levágtam. Elvettek belőle.

Lord Roke felszisszent dühében.

– Miközben körülnézett! – fortyogott. – A fenébe! Csak arra figyeltem, hogy eltűnjek, akkor tette zsebre...

– És soha ki nem szedjük belőle, hova rejtette – vette át a szót Mrs. Coulter. – De a bombát kinyomozhatjuk...

– Psszt!

Az aranymajom pisszent. Az ajtónál kuporgott a fülét hegyezve: már a kém meg az asszony is hallotta a szobához csörtető lépteket.

Mrs. Coulter a borítékot meg a hajfürtöt odahajította Lord Roke-nak, aki elkapta ezt is, azt is, és a szekrény tetején termett velük. Az asszony és daimónja már az ágyból hallgatta a kulcs lármás csörgését a zárban.

– Hol van? Mit csinált vele? Hogyan támadta meg dr. Coopert? – döngött az elnök hangja, miközben fénybe borult az ágy.

Mrs. Coulter a karjával árnyékolta a szemét, és nagy nehezen föltápászkodott.

– Szórakoztatják a látogatókat? – motyogta álomittasan. – Új fajta móka? Mit óhajt tőlem? És kicsoda dr. Cooper?

A kapusház óre is bemasírozott MacPhail atyával, a szoba sarkaiba meg az ágy alá világított. Az elnök kissé zavarba jött: Mrs. Coulter táskásra aludta a szemét, alig látott, úgy elvakította a folyosói világítás. Nyilvánvalóan ki se szállt az ágyból.

– Önnek cinkosa van – jelentette ki az atya. – Valaki támadást intézett a kollégium egyik vendége ellen. Ki az? Ki jött magával? Merre van?

– Egy szót se értek. Hát ez?

Mrs. Coulter párnán támaszkodó tenyeréhez ért a függő. Meghökken, fölvette, nagy, álmos szemeket meresztett az elnökre, és Lord Roke parádés alakítás tanúja lehetett, mikor megjátszotta az értetlent:

– De hiszen ez a... Hogy kerül ide? MacPhail atya, ki járt nálam? Valaki levette ezt a nyakamból. És *hol van Lyra haja*?! Itt hordtam a lányom hajfürtjét! Ki vette el? Miért? Mi történik itt?

Már állt, ziláltan, szenvedélyesen kieresztve hangját – elképedése láthatóan semmivel sem volt csekélyebb az elnökénél.

MacPhail atya hátratántorodott, és a fejéhez kapott.

– Márpedig hozott kísérőt. Igenis van cinkosa – csikorgott a hangja. – Hol bujkál?

– Nincs cinkosom – mondta dühösen a nő. – Láthatatlan orgyilkos itt legfeljebb a sátán lehet személyesen. Otthonosan mozoghat itt maguknál!

MacPhail atya az órhöz fordult:

– Vigye a kazamatákba. Verje láncra. Pontosan tudom, mi a teendő ezzel a néberrel; hogy nem jutott eszembe, amint megláttam?!

Mrs. Coulter vadul kapkodta a tekintetét, a másodperc töredékéig összezikkázott Lord Roke sötétben csillanó szemével a szekrény tetején. A kém olvasott az arcáról, máris megértette, mit akar tőle az asszony.

Saint-Jean-les-Eaux

Saint-Jean-les-Eaux-nál a vízesés két sziklaorom közében zúdult alá az Alpok egyik nyúlványának keleti végén, az áramfejlesztő telep a sziklafalhoz tapadt. Vad vidék, komor, kietlen, nem is építkezett volna ide senki, ha nincs a nagy anabárgenerátorokat meghajtó ezer tonna vizek csábítása. Mrs. Coulter letartóztatása előző éjszaka történt, az idő viharosra fordult. A fejlesztőállomás csupasz kőhomlokzatánál léghajó lassított, taszigálták a szél-lökések. A lenti fényszórók úgy mutatták, mintha fénylábakon állna, és lasacsán kushadna fekvő helyzetbe.

A pilóta azonban meggondolta magát; a hegyoldalak kelepcéjében örvénylik, kiszámíthatatlan a szél. Ráadásul túl közel esnek a huzalok, az oszlopok, a generátorok: a gyúlékony gázzal teli léghajó sorsa megpecsételtetett, ha odacsapódik. A havas eső ferdén verte a légi jármű nagy, merev köpenyét, ehhez képest elsikkadt az erőlködő motor csattogása és bőgése, ráadásul a leszállópálya egyáltalán nem látszott.

– Itt nem lesz jó – kiabálta túl a lármát a pilóta. – Megkerüljük a nyúlványt.

MacPhail atya vasvillaszemmel figyelte, ahogy a pilóta igazít a karburátoron és a motor fordulatszámán. A léghajó zökkent egyet, és a hegyvonulat fölébe emelkedett. Egyszerre megnyúltak a fénylábak; mintha csak kavargó mennykőben és esőben gázolva átbetorkáltak volna a hegy túloldalára.

– Ennél közelebb nem tud menni az állomáshoz? – hajolt előre az elnök, hogy a pilóta meghallhassa.

– Ha landolunk is, nem.

– Landolunk. No akkor tegye le a gépet a gerincnél.

A pilóta rendelkezett a leszállás megkezdéséről. A felszerelés, melyet ideszállítottak, súlyos is volt, kényes is, a jármű biztonsága a lehető legnagyobb gondosságot követelte. Az elnök hátradőlt az ülésen, dobolt a karfán az ujjával, rágta az ajkát, de nem szólt, hogy a pilóta zavartalanul dolgozhasson.

A pilótafülke hátsó rekeszfalának rejtekéből Lord Roke figyelte a fejleményeket. A repülés folyamán kis árnyalakja többször is ide-oda járt a fémháló mögött, bárki lefülelhetne volna, ha történetesen hátrafordul; de messzebb-ről a kém nem látott-hallott volna semmit. Vállalnia kellett a kockázatot.

Megint elővakodott, erőltette a fülét a motorbögés, az ólmos eső záporának tamtamja, a drótháló süvítő szélhárfázása, a fémközlekedő bakancsdübörgése közepette. A repülőmérnök számadatokat kiáltott a pilótának, aki visszakiáltott, hogy minden stimmel, Lord Roke pedig ismét alámerült a homályba, és erősen fogódzkodott a merevítőkbe meg gerendákba, míg hanykolódott a jármű.

Mikor érezte, hogy mindjárt horgonyt vetnek, a pilótafülke burkából át-bújt az utastér üléséhez.

Férfiak járkáltak fel-alá: a legénység tagjai, technikusok, papok. Sokuk daimónja volt kutya, felajzva szimatoltak. Mozgó kordonjukon túl ült Mrs. Coulter éberén és némán; ölében az aranymajom mindenre odafigyelt, csak úgy áradt belőle a gyilkos megvetés.

Lord Roke egy alkalmas pillanatban átcikkant Mrs. Coulter üléséhez, és egy másodperc alatt a vállá árnyékába iramodott.

– Mit művelnek? – duruzsolta az asszony.

– Leszállunk. Közel az áramfejlesztő telep.

– Velem marad, vagy egyedül óhajt dolgozni? – kérdezte sűgva Mrs. Coulter.

– Önnel maradok. Be kell bújnom a kabátja alá.

Mrs. Coulter vastag irhabundát viselt, kellemetlenül izzadt benne a fűtött utastérben, de mert a keze össze volt bilincselve, nem vethette le.

– Akkor rajta – mondta a nő, körbepillantva, és Lord Roke már benn is volt a mellrészben; keresett magának egy prémbélésű, kényelmes zsebet. Az aranymajom aggályosan igazgatta úrnője selyemgallérját, magára adó divatkreátor sem rendezgethette volna buzgóbban kedvenc modelljét, de persze arra ment ki az egész, hogy meggyőződjön, Lord Roke-ot tökéletesen fedik-e a kabát redői.

Végszóra. Egy percen belül megjelent egy puskás katona, hogy Mrs. Coultert felszólítsa a léghajó elhagyására.

– Nem venné le a bilincset a kezemről? – kérte az asszony.

– Ilyen utasítást nem kaptam – hangzott a válasz. – Álljon fel, kérem!

– De bizonytalanul mozogok, ha nem kapaszkodhatok meg semmiben. Elgémberedtem – szinte egész nap itt ücsörögtem – úgyis tudja, hogy nincs nálam fegyver, hiszen megmotozott. Kérem, beszéljen az elnökkel, hogy feltétlenül szükséges-e a bilincs. Gondolja, hogy szökni próbálok a pusztába?

Lord Roke, habár maga érzéketlen volt Mrs. Coulter bájai iránt, érdeklődéssel figyelte a hatást másokra. Az ő fiatal férfi: miért is nem agg veteránt küldtek?

– Én a magam részéről megbíznék önben, asszonyom – mondta az ő –, de függelemsértést nem követhetek el. Bizonyára megérti. Legyen szíves

felállni, asszonyom, és ha megbotlik, majd én támogatom.

Az asszony felkelt a helyéről, Lord Roke tapasztalhatta, milyen nehéz léptekkel. Az epetőr nála kecsesebb emberi lényel sosem találkozott még: csak színlelte az esetlenséget. A lejáró tetejénél Lord Roke érezte, hogy az asszony előrebukik, sikoltott is; rándulás következett, ahogy az őr karja elkapta. A hangok megváltoztak körülöttük: üvöltött a szél, járó motorok táplálták a lámpák fényét, nem messze parancsszavak röpködtek.

Végigarszoltak a lejáron, Mrs. Coulter tüntetően nekidőlt az őrnék. Halkan sugdosott neki, Lord Roke a férfi válaszát is alig hallotta.

– Az őrmester, asszonyom, ott a nagy rekesznél, nála vannak a kulcsok. De nem merem kapacitálni, asszonyom, elnézést.

– Ó – hallatott behízeltgősen bánatos sóhajt az asszony –, ha nem, hát nem.

Lord Roke füléhez távolodó csizmakoppanások értek, majd a nő oda-súgta:

– Hallotta, mit mondott a kulcsról?

– Igazítson el, hol az őrmester. Milyen irányban, milyen messze.

– Tíz lépésre, az én mércémmel. Jobbra. Nagy melák ember. Látom a derekán a kulccsomót.

– Sokat érek vele, ha nem tudom, melyik kulcs kell. Láttá, mikor a bilincsben megfordították?

– Igen. Kurta, zömök kulcs, fekete szigetelőszalag van rátekerve.

Lord Roke a kabát tömött bélésében fogásról fogásra leereszkedett az alsó szegélyhez a nő térdénél. Ezen csüngve tartott szemlét.

Fényszóró függött valahol, vakítóan beragyogta a vizes sziklát. De mikor a kém lepillantott, hogy az árnyékok közt tájékozódón, észrevette, hogy inogni kezd a káprázat a szélrohamban. Ordítás, aztán hirtelen sötét.

Az epetőr azonnal leugrott a talajra, és a jégverés közepette az őrmester felé iramodott, aki előreugrott, hogy felfogja a zuhanó fényszórót.

A zavart kihasználva Lord Roke a nagydarab ember mellette lendülő lábának ugrott, megragadta a terepszín nadrágot – amelyet átítatott, elnehezített az esővíz –, és beledöfte sarkantyúját közvetlenül a csizma fölött.

Az őrmester felhördült, és lábához kapva eldőlt, mint a zsák; légszomjjal küszködve kiáltani próbált. Még nem fogott talajt, mikor Lord Roke már tovaszökkent róla.

Senki nem vette észre, mi történt: a szél, a hajtómű, a jégeső hangzavara elfojtotta a férfi nyögését, a sötétben nem látszott a test. De matattak még néhányan a közelben, Lord Roke-nak sietnie kellett. A leterített férfi oldalához szökkent, a jéges tócsában heverő kulccsomóhoz, végigpergette az acélszárazakat, melyek vastagsága megegyezett a karjáéval, és derékmagasságig értek neki, végre meglett a fekete szigetelőszalagos. Hátravolt még a

veszködés a kulcskarikával, a röpködő jégdarabok állandó fenyegetésével tetézve: kétöklömnyiek, ki is loccsanthatják egy epetőr agyát.

Egyszerre megszólalt fölötte egy hang:

– Őrmester, rosszul van?

A katona daimónja morgott a félig öntudatlan őrmester daimónjára, és az orrával bökölte. Lord Roke nem várhatott: egy ugrás, egy dőfés, és az őrmester már nem magában hevert.

Lord Roke vergődve-zihálva nagy nehezen szétfeszítette a kulcskarikát, hat másik kulcsot kellett leemelnie, mire megkaparinthatta a feketével jelöltet. Bármelyik pillanatban bekapcsolhatják ismét a fényszórót, de félhomályban sem sokáig maradhat észrevétlen a két eszméletlen férfi...

Már húzta magához a becses kulcsot, mikor ordítás harsant. Teljes erejéből vonszolni, taszigálni, cibálni, lökődni kezdte a súlyos kulcsszárat, s éppen elérte vele egy kisebb kő menedékét, mire a lábdobogás és a világosságot követelő hangok eluralták a terepet.

– Lövés?

– Nem hallottam semmit.

– Lélegeznek még?

Az újból felállított fényszórót bekapcsolták. Lord Roke ott találta magát fedezék nélkül, éles fényben, szakasztott, mint a róka, ha a kocsi fényszórója rávetül. Dermedten állt, csak a szeme járt jobbra-balra, s amint meggyőződött, hogy mindenki a két titokzatosan felbukott férfival foglalkozik, vállára kapta a kulcsot, és a tócsák, görgetegkövek között kigyózva Mrs. Coulterhez rohant.

Egy másodperc, és az asszony kinyitotta magán a kézbilincset. Lord Roke felpattant a kabátszegélyre, onnan meg sem állt a nő válláig.

– Hol a bomba? – kérdezte közvetlenül a nő füle mellett.

– Most pakolják. Abban a nagy rekeszben van, ott a földön. Semmit sem tehetek, míg ki nem csomagolják, és azután is...

– Jó – mondta a kém –, akkor fusson. Rejtőzzön el. Én maradok, és figyelem az eseményeket. Futás!

Már iramodott is le a kabátujjon, aztán elugrott. Mrs. Coulter nesztelenül hátrált a fényről, eleinte lassan, nehogy feltűnjön az őrnek, de aztán gyorsan lehajolt, és futva vágott neki az eső verte sötétségnek, föl a meredeken; aranymajma előtte száguldott, mint felderítő.

Hátában továbbra is hallotta a motorbőgést, az ordítózást, az elnök érces hangú rendteremtő próbálkozásait. A hosszan tartó keserves fájdalomra, az érzékcsalódásokra gondolt, melyeket Tialys lovag sarkantyúja okozott neki: nem lesz irigylésre méltó ennek a két alaknak az ocsúdása.

Egyre feljebb jutott a síkos sziklákon, és hovatovább már csak a fényszóró imbolygó világát észlelte, amint a léghajó hasának irdatlan gömbölyűségén tükröződik; újra kialudt, és már csak a széllal meg a vizeses dübörgésével meddőn versengő motorbögés ért el hozzá.

Az anárfejlesztő vízerőmű mérnökei a szurdok szélén kinkeservesen telepítették a vezetékét a bombához.

Mrs. Coulternek nem azon főtt a feje, hogyan jut ki innen élve, ez mellékes. A lényeg, hogyan veszi ki Lyra haját a bombából, mielőtt felrobbantják. Lord Roke elégette a borítékban lévő haját közvetlenül azután, hogy az asszonyt letartóztatták, az éjszakai szélbe szórta a hamvakat; aztán a laboratóriumba is beférkőzött, kifigyelte, amint a kis sötétszőke fűrtöt beteszik az előkészítő rezgéskamrába. A kém pontról pontra eszébe véste, hol kell keresni, hogyan nyitható a kamra, de a fényár, a csillogó felületek, s kivált a technikusok állandó jövés-menése nem hagyott neki esélyt a közbelépésre.

Tehát a bomba működésbe helyezése közben lesznek kénytelenek kiemelni a fűrtöt.

Az elnök szándéka Mrs. Coulterrel csak megnehezíti a vállalkozást. A bomba energiája az ember és a daimón kötelékének átvágásából, a borzalmas intercízióból származik: drótketrecek, ezüstguillotine. Az elnök szét akarja szakítani örök kötődését az aranyajmához, hogy a lányát a felszabaduló energia segítségével gyilkolja meg. Lyra is, ő is az általa feltalált módszer révén pusztíthatnak el. Formás kis terv, ismerte el Mrs. Coulter.

Lord Roke az egyetlen reménye. De a léghajón a kém megsűgött egyetlen méreksarkantyúi hatalmáról: nem döfködhet velük egyfolytában, mert minden csapással gyengül a hatás. Egy napba telik a teljes feltöltődés. Fő fegyverük bevethetősége tehát a végére jár, a továbbiakban elmeélükre számíthatnak csak.

Mrs. Coulter talált egy sziklakiszögellést, a szurdok falába kapaszkodó lucfenyőgyökerek tőszomszédságában; bevette magát alá, hogy szemlét tartson.

Feljebb a háta mögött, a mélység peremén függeszkedett az erőmű: telibe kapta a szél dühét. A mérnökök ideiglenes lámpák világánál fáradoztak azon, hogy a vezeték elérje a bombát: nem messze kiáltoztak egymásnak, a fények a fák közt imbolyogtak. Magát a karvastagságú vezetékét egy teherkocsin elhelyezett óriási csévéről eregették lefelé a sziklákon, ilyen tempó mellett is öt percen belül meglesznek.

A léghajóhoz MacPhail atya örök sorfalát rendelte, kémlelik a jéggel pakozó sötétet, tűzparancsot kaptak, a többiek a bombát tartalmazó farekeszt

bontogatják, előkészítik a vezeték csatlakoztatását. Mrs. Coulter a fényözönben tisztán látott minden részletet: alkatrészek-drótok ormótlan, kusza tömege állt kissé ferdén a sziklán. Az asszony hallotta a magasfeszültségű fényszórók zúgását, a vezetékek lengtek a szélben, fröcskölték az esőt, árnyékuk úgy táncolt-forgott a sziklán, mint valami képtelen ugrókötél.

A konstrukció egyik fele hátborzongatóan ismerős volt Mrs. Coulter számára: drótketrecék, fent ezüstpenge. Ez volt a gépezet egyik vége. A többin azonban sehogy sem igazodott ki, nem volt világos a tekercek, tartályok, szigetelések, kigyózó csövek rendezőelve. Márpedig ebben a nagy összevisszaságban bújjik meg valahol a mindent eldöntő kis fűrt.

Balján sötétbe olvadt a meredek, messze lenn fehéren derengett, vizet dübörgetett a Saint-Jean-les-Eaux vízesés. Kiáltás. Egy katona elejtette a puskáját, a földre rogyva fetrengett, nyögött kínjában. Láttán az elnök az égre pillantott, tölcserít csinált a kezéből, és fülsiketítően elbődült.

Mit akar ez?

Egy másodperc, és Mrs. Coulter megtudta. Elképesztő: hát nem egy boszorkány röppent az elnök oldalára?! MacPhail atya túlordította az orkánt:

– Fésülje át a környéket! A nőnek segítenek. Az illető már több embereket megtámadta. Kutassa föl és végezzen vele!

– Közeledik valami – közölte a boszorkány olyan hangon, hogy Mrs. Coulter a rejtékelyén minden szavát értette. – Északról, ahogy látom.

– Ne törődjön vele. Kapja el azt a lényt, és semmisítse meg! Nem járhat messze. A nő is kell. Menjen már!

A boszorkány ismét felszökkent a levegőbe.

A majom egyszer csak megszorította Mrs. Coulter kezét, és mutogatott.

Lord Roke védtelenül feküdt a mohán. Hogyhogy nem vette észre senki? De baj van, mert nem mozdul.

– Menj, hozd ide – mondta az asszony, és a majom görnyedten szökdelt szikláról sziklára a kis zöld folthoz. Arany szőrét hamar beverte az eső, a testéhez tapadt, kisebb lett és sötétebb, de így is túlságosan feltűnő.

MacPhail atya megint a bomba felé fordult. A mérnökök időközben odaértek a vezetékkel, a technikusok már a kapcsolásokat meg a pólusokat szerelték.

Miben mesterkedik ez az ember most, hogy prédája kereket oldott, tűnődött Mrs. Coulter. Az elnök hátrapillantott a vállá fölött, és az asszony megláthatta arcát. Maszk volt inkább, mintsem emberi arc, meredt, feszült. Ajka imát mormolt, szemét tágra nyitva szegezte a beléhulló esőre; egészében véve komor spanyol fogadalmi festményre emlékeztetett, eksztatikus vértanú szentre. Mrs. Coultert kilelte a hideg, mert rádöbbsent mire készül a

pap: saját magát áldozza fel. Akkor is felrobbantja a bombát, ha az asszony nincs kéznél.

A sziklákon szökdelő majom odaért Lord Roke-hoz.

– Eltörött a bal lábam – közölte higgadtan az epetőr. – Rám taposott ez a legutolsó. Jól nyisd ki a füled...

Mialatt a majom elvitte a világosságról, Lord Roke pontosan elmondta, hol a rezgéskamra, és hogyan nyílik. A katonák megláthatták volna őket, de a majom aprócska terhével sikeresen lavírozott árnyékról árnyéokra.

Mrs. Coulter nem bírta levenni róluk a szemét, az ajkát rága: süvítést hallott, melyet becsapódás követett – de nem őt érte találat, hanem a fát. Bal karjától alig arasznyira nyílvesző rezgett a törzsben. Mielőtt a boszorkány ismét célba vehette volna, legurult a lejtőn a majom felé.

Innentől minden egyszerre zajlott és szélesebben: puskaropogás, maró füst gomolygott végig a sziklafalon, de lángok nem látszóttak. Az aranyamajom, mikor észrevette a Mrs. Coulter elleni támadást, letette Lord Roke-ot, és úrnője segítségére sietett, éppen mikor a boszorkány kést szegezve rohamozott. Lord Roke a legközelebbi sziklához kúszott, Mrs. Coulter birokra kelt a boszorkánnyal. Vadul csépezték egymást a sziklák között, az aranyamajom a tüket szaggatta a boszorkány felhőfenyőágáról.

Eközben az elnök belökte gyík daimónját a kisebbik ezüsthálós ketrecbe. A kis jószág vergődött, sikoltott, rúgott, harapott, de a pap lepofozta a kezéről, és rácsapta a ketrecajtót. A technikusok az utolsó igazításoknál tartottak, a műszereket, huzalokat ellenőrizték.

A semmiből bős sikollyal csapott le egy sirály, a boszorkány daimónja, és karma közé kapta az epetőrt. Lord Roke keményen harcolt, de a madár nem eresztette; a boszorkány kiszakította magát Mrs. Coulter keze közül, felkapta a megcsupált felhőfenyőágot, és a levegőbe iramodott a daimónja után.

Mrs. Coulter eszeveszetten száguldott a bombához, a füst az orrnyalkehártyáját, a torkát kaparta irtóztatóan: könnygáz. A katonák zöme fuldokolva kínlódott a földön (akkor honnan ez a gáz, értetlenkedett Mrs. Coulter), de a szél már valamelyest megtisztította a levegőt, már kezdtek összeszedni magukat. A léghajó nagy, bordás pocakjával a bomba fölött gömbölyödött, feszegette kötőfékeit a szélben, ezüstoldalán végigcsurgott a csapadék.

Aztán fentről olyat hallott Mrs. Coulter, hogy csengett belé a füle: velőtrázó sikoly, amely még a majmot is arra készítette, hogy menekülőre fogja. Egy másodperc, és fehér tagok, fekete selyem, zöld ág örvénye zuhant egyenesen MacPhail atya lába elé, recsegett-ropogott a boszorkánycsont a sziklán.

Mrs. Coulter lélekszakadva rohant, hátha Lord Roke túlélte az esést. De az epetőrnek már vége volt. Jobb sarkantyúja mélyen fúródott a boszorkány nyakába.

A boszorkány még pihegett, remegő szája azt habogta:

– Jön... jön még valami...

Az elnök keresztüllépett a boszorkányon a nagyobbik ketrechez. Daimónja a másikban veszettül száguldozott körbe, kis körmével az ezüstrácsot kaparta, esdeklően vinnyogott.

Az aranyamajom ráugrott MacPhail atyára, de nem támadta meg, fölkúszott a pap vállán a drótok és csövek szívében elhelyezkedő rezgőkamrához. Az elnök utánakapott, de Mrs. Coulter megragadta a férfit a karjánál, úgy rángatta volna hátrább. Az asszonyt elvakította a szemébe folyó eső, és gáz is jöcskán volt még a levegőben.

Körös-körül puskák dördülése: mi történik?

Az ingó reflektorfényben mintha megrendült volna az egész világ, még a hegyoldal fekete szikláit is. Az elnök és Mrs. Coulter közelharcot vívtak, marástól, öklözéstől, rángatástól, harapástól sem tartózkodva; fáradt asszony erős férfival szemben, de a kétségbeesés megacélozta Mrs. Coulter izmait, talán sikerül is elvonszolnia a papot, ha fél szeme nincs folyton a daimónján amint a fogantyúkat rángatja, vad fekete mancsával erre-arra pofoz a szerkezetten, húz, csavar, matat...

A nőt halántékon találta egy ökölcsapás. Megszédült, elesett az elnök egy lendülettel kitépte magát, vérző sebeire ügyet sem vetve a ketreche rontott, és bezárkózott.

A majom már felfeszítette a kamra nehéz zsanérokra forgó üvegajtáját, már nyúlt befelé – ott a hajfürdő; de fémkapocs tartja két gumipárna között! Innen is ki kell még szedni. Mrs. Coulter remegő kézzel tápászkodott. Teljes erőből rázta az ezüstös rácsot, méregette fönn a pengét, a csillogó pólusokat, a férfit. A majom szétcsavarozta a kapcsot, az elnök, arcán vérfagyasztó ujjongással, drótokat sodorgatott.

Vakító fehér szikra, elsöprő csattanás: levegőbe röpítette a majmot. Aranyos felhő övezte: Lyra haja? A tulajdon szőre? Akármi volt is, nyoma veszett az éjszakában. Mrs. Coulter jobbja görcsbe rándulva egyre csak szorongatta a rácsot, félig feküdt, félig lógott, zúgott a feje, kalapált a szíve.

A látásával történt valami. Könyörtelenül megélesedett, a legapróbb részletre is fogékonyan, és a világmindenség egyetlen, döntő elemén állapodott meg: a rezgőkamrában az egyik kapocsvégi gumipárnán egyetlen hajszál aranylott.

Mrs. Coulter hatalmasat jaidult, veszettül rázta a ketrecet, hogy utolsó erejével kirázza azt a hajszálat. Az elnök végigsimított ábrázatán, hogy

letörölje az esővizet. Járt az ajka, mintha beszélne, de az asszony egy szót se hallott. Tehetetlenül szagatta a hálót, egész testével nekidőlt a masinának, hogy felborítsa; MacPhail atya kezében szikrát vetett a két összeérő drótvég. Hangtalanul lesújtott a tündöklő ezüstpenge.

Robbanás. Mrs. Coulter arra is képtelen volt, hogy megmozduljon.

Felemelték: Lord Asriel. Túl volt azon, hogy bármin csodálkozzék. A férfi háta mögött ott állt a szándékjárgány, akár a cövek a sziklafalon, a fülkéje vízszintben. Lord Asriel a lövöldözéssel, a füstgomolyokkal, a riadt kiáltozással mit sem törődve a karjában vitte a járműhöz.

– Vége? Felrobbant? – Csak ennyit tudott kérdezni az asszony.

Lord Asriel is beszállt mellé, utánuk szökkent a hóleopárd, szájában a félig alélt majommal. Mrs. Coulter kintől homályos tekintettel pásztázta a hegyoldalt. Emberek futkostak, mint a hangyák; halottak heverték itt-ott, mások esetben csúsztak-másztak a sziklán; a káoszban az erőműtől futott csak céltudatosan a nagy vezeték a csillogó-villogó bombához, az elnök szétroncsolódott testével a ketrechen.

– Lord Roke? – kérdezte Lord Asriel.

– Meghalt – lehelte az asszony.

A férfi megnyomott egy gombot, és láng csapott a hánykolódó, ingó léghajóra. Menten fehér lángrózsa bomlott ki belőle, melynek kelyhe eltakarta ugyan a rezzentelenül függő szándékjárgányt is, de nem tett kárt benne. Lord Asriel aztán minden sietség nélkül elkormányozta járművét: a lángoló léghajó a szemük láttára darálta végig a hegyoldalban az egész jelenetet, bombát, vezetékét, katonákat, mindent az égvilágon; füstben, lángban sodródott tovább az egész, fellobbantva az útjába eső fákat is, míg bele nem zuhant a zuhatag fehér habjaiba, hogy annak örvényei ragadják feketeségbe.

Lord Asriel igazított valamit a műszerfalon, és a szándékjárgány szélesebben vett irányt északnak. Mrs. Coulter azonban képtelen volt elszakadni a látványtól, még sokáig nézett hátra könnyes szemmel a tűzre: narancsszín égfirkává zsugorodott a sötétben, majd füst, gőz koszorújában semmivé lett.

A szakadék

Sötét volt, olyan nyomasztó koromfeketesség, hogy Lyra érezni vélte a fölé tornyosuló szikla tonnáinak ezreit. Lady Salmakia szitakötőjének kékes fényű potroha világított mindössze, s fakult már az is; szegény párák nem leltek abrakot a holtak országában, a lovag hátasa nemrég ki is múlt. Tialys tehát Will vállán utazott, Lyra pedig a tenyerében tartotta a lady szitakötőjét, a gazdája becézgette a remegő jószágot, előbb kekszomorzsákkal táplálta, aztán a tulajdon vérével. Lyra, ha észreveszi ezt, bizonyosan felajánlja a maga vérét, hiszen abból több van; de teljes figyelmét lekötötte, hogy jól rakja a lábát, és ne verje be a fejét a sziklamennyezetbe.

Nevenincs, a hárpia barlanglabirintusba vezette őket, ebben eljuthatnak a halottak világának arra a pontjára, ígérte, ahonnan ablakot nyithatnak másik világba. Halottak végtelen oszlopa követte őket. Az alagút tele suttogással, az elől haladók a mögöttük jövőket biztatták, az erős lelkűek a csüggedőket, az öregek a fiatalokat.

– Sokat kell még menni, Nevenincs? – tudakolta Lyra halkan. – Ez a szegény szitakötő a végét járja, ki fog hunyni a fénye.

A hárpia megállt és hátrafordult:

– Kövess, és kész. Ha nem látsz, fülelj. Ha nem hallasz, érezz.

Szeme szigorúan villogott a homályban. Lyra bólintott és csak ennyit mondott:

– Úgy teszek, ahogyan mondod, de már nem vagyok annyira erős, mint voltam, és nem vagyok bátor, legalábbis nem nagyon. Kérlek, ne állj meg. Követni foglak – követni fogunk mind. Kérlek, vezess tovább, Nevenincs.

A hárpia megfordult, újra elindult. A szitakötő fényereje percről percre csökkent, Lyra tudta, nincs sok hátra neki.

Miközben botorkált, egyszerre megszólalt mellette egy hang – jól ismert hang.

– Lyra, Lyra, kislány...

Lyra örömeiben megpördült a sarkán.

– Mr. Scoresby! Úgy örülök, hogy hallom a hangját! És valóban itt is van! Valamennyire látom! Ó, bárcsak meg is érinthetném!

A síri fényben éppen csak kivehette a texasi aeronauta szikár alakját, fanyar mosolyát, és önkéntelenül kinyújtotta felé a kezét, de persze hiába.

– Én is így vagyok veled, kicsim. De most figyelj rám: odakinn valami galibát műveinek éppen a te rovásodra. Ne kérdezd, mit. Ő a késes fiú?

Will már az imént jól megnézte magának, nagyon kíváncsi volt Lyrának erre a régi cimborájára; szeme most a Lee-től oldalt álló kísértetre tévedt. Lyra azonnal rájött, hogy kicsoda ez a valaki, kiköpött Will, csak felnőttben – ugyanaz a dacos áll, ugyanaz a fejtartás.

Will nem jutott szóhoz, apja azonban nyomban a tárgyra tért.

– Figyelj, nem érünk rá megvitatni, csináld, amit mondok. Vedd elő a kést, és keresd meg, hol vágta le Lyra hajából.

Hangja sürgető volt, Will nem akadékoskodott. Lyra szeme kitágult a rémülettől, fél kezével a szitakötőt emelte, a másikkal a haját tapogatta.

– Ne – mondta Will. – Vidd el a kezéd, így nem látom.

A sápadt derengésben a fiú megpillantotta, amit keresett: köztlenül a lány bal halántéka fölött valamivel kurtább volt a haj, mint másutt.

– Ki tette? – firtatta Lyra.

– Csitt – intette le Will. Az apját kérdezte: – Hogyan tovább?

– Ott vágd le a haját tövig. Fogd fel gondosan, egy szál se essen le. Nyiss ablakot másik világba – mindegy, hova –, rakd át a haját, aztán zárj. Gyorsan!

A hárpia feszülten nézte, mi történik, feltorlódtak a halottak. Lyra látta halvány arcukat a homályban. Rémülten, mit sem értve rágta a szája szélét, miközben Will végrehajtotta apja utasításait: a szitakötőlámpásnál egészen közel hajolt a kés hegyéhez. A túlonani világ sziklafalába vájt, a mélyedésbe tömködté az összes haját, visszatolta rá a kimetszett kődarabot, mielőtt becsukta volna az ablakot.

És ekkor megrendült alattuk minden. A mélységből robaj és csikorgás hallatszott, mintha a föld közepe irdatlan malomkerék gyanánt a saját tengelyén forogna, az alagút boltjáról törmelék pergett. Egyszerre oldalt billent az egész járat. Will megragadta Lyra karját, összebújtak, miközben imbolygott, csúszkált a talpuk a sziklán, és szálldosó kőtöredékek zúzták-karcolták a lábszárukat.

A gyerekek testükkel védték az epetőröket, fölübük görnyedve fogták a saját fejüket; meghűlt a vérük, mikor siklani kezdtek balra, lefelé, kiáltani sem volt erejük. Fülüket betöltötte a velük sodródó kő ezer tonnának robaja.

Utóbb megállapodtak, bár apróbb törmelék továbbra is pergett lefelé a meredeken, amely egy perce még nem létezett. Lyra Will bal karjára dőlt. Jobb kezével a fiú a kést kereste, rendben ott volt az övé.

– Tialys? Salmakia? – kérdezte Will reszketegen.

– Élünk, megvagyunk – szólt a fülébe a lovag hangja.

A levegő nehéz volt a portól meg a sziklaörlődés égett szagától. Lélegezni alig, látni egyáltalán nem lehetett: a szitakötő már nem élt.

– Mr. Scoresby? – keresgélt Lyra. – Nem látunk semmit... Mi történt?

– Itt vagyok – jelentkezett a közelből Lee. – Véltetőleg felrobbant a bomba, és véltetőleg mellétrafált.

– Bomba? – riadt meg Lyra. – Roger, megvagy még?

– Meg – jött a gyöngé kis suttagás. – Mr. Parry megmentett. Majdnem leestem, de elkapott.

– Nézzetek körül – mondta John Parry. – De fogózkodjatok meg a sziklában, maradjatok vesztég!

Oszladozott a por, valahonnan fény áradt: furcsa, fakóarany derengés, mintha fátyolos-fényes eső hullana körös-körül. Ennyi is elég volt, volt felángoljon szívükben a félelem, mert látni lehetett, hova hullik – pontosabban ömlik, mint valami zuhatagos folyó.

Hatalmas, koromfekete üresség, akna a legmélyebb mélyekig. Ebbe dőlt az aranyló fény, el is halt. Látszott a túloldal, de olyan messze, hogy Will tán követ sem bírna odáig hajítani. Jobbjukon a laza, ingatag, görgeteges meredek a poros homályba ágaskodott.

A gyerekek és társaik nem is párkányon, csupán esetleges láb- és kéztámaszokon függtek a szakadék fölött, és haladni egyfelé lehetett csak, a meredeken keresztbe a zúzott sziklák, az ingatag kövek között, melyek egy óvatlan mozdulatra is a mélybe sodorhatják őket.

Mögöttük a tisztuló porfelhőben mind több kísértet eszmélt borzadva a szakadékra. A sziklafalhoz lapultak, féltek moccanni. A hárpiák nem zavarták magukat, szárnyra kaptak, a sort pásztázták előre-hátra, nyugtatták az alagútban haladókat, a kivezető utat keresték.

Lyra ellenőrizte, hogy az aletiométer sértetlen-e. Erőt vett a félelmén, kipécézte Roger sápadt arcocskáját, és azt mondta:

– Szedjük össze magunkat, mindenki megvan, mindenki ép. Végre ellátunk az orrunkig. Hát akkor haladjunk, csak nem megállni. Nincs más út, túl kell jutnunk ezen – biccentett a szakadék felé. – Menni kell egyenesen tovább. Willel folytatjuk, amíg csak bírjuk. Ti se hagyjátok el magatokat, mindent bele, le ne maradjatok. Szóljatok a többieknek is. Nem nézhetek folyton hátra, mert vigyáznom kell, hova lépek, hadd lehessen biztos benne, hogy igenis jöttök!

A vézna szellemalak bólintott. És döbrent csendben megindult a holtak menete a szakadék mentén. Se Lyrának, se Willnek nem volt érkezése megbecsülni az idő haladását; de mindörökbe beléjük vésődött az átélt félelem és veszély. Olyan mély sötétség tátongott alattuk, hogy beszippantotta a tekintetet, szédítő iszonyat volt. Próbáltak meredten előrenézni a soron

következő sziklára, lépésre, kiszögellésre, laza kövekkel hintett meredekre, elfordulni a mélységtől; de az csak húzta, vonzotta a szemüket, önkéntelenül belepillantottak, és máris megingott az egyensúlyuk, elfeketült előttük minden, émelygés szorította össze a torkukat.

Az élők egyszer-másszor hátrapillantottak a halottak végtelen kigyózására: anyák szorították gyermekük arcát a keblükhöz, idős apák húzták keservesen a lábukat, kisgyerekek markolták az előttük lévő szoknyát, Roggeral egykorú fiúk és lányok óvakodtak hősiezen, annyian, de annyian... Seregestül Will és Lyra nyomán rendületlenül bizakodva, hogy kijutnak a szabad ég alá.

De voltak olyanok is, akik már nem hittek a dologban. Odatódultak a gyerekek hátába, Lyra is, Will is fagyos kezeket érzett a szívéen, egész bensőjében, bántó sugdosások értek a fülükhöz:

– Hol van egyáltalán a felvilág? Meddig kell még menni?

– Itt nagyon félünk!

– Kellett ez nekünk? A halottak országában mégiscsak volt egy kis világgosság meg társaság, itt sokkalta rosszabb!

– Rosszul tettétek, hogy eljöttetek hozzánk! Maradtatok volna a fenekeken a saját világotokban, hagyatatok volna békén!

– Milyen jögon dirigáltok nekünk? Hiszen csak gyerekek vagytok! Ki hatalmazott fel?

Will hátra akart fordulni, hogy megmondja a magáét ezeknek, de Lyra nem hagyta; szegények nekikeseredtek és félnek, érvelt a fiúnak.

Megszólalt Lady Salmakia, tagolt, higgadt beszéde messze hallott a nagy-nagy ürességben.

– Barátaim, bátorság! Tartsunk össze, és haladjunk! Keserves az út, de Lyra eligazodik. Türelem, fel a fejjel, higgyétek el, kivezetünk innen!

Lyra lelkierőre kapott ezektől a szavaktól, igazából neki szánta őket a lady. És küszködtek tovább.

Will – mondta pár perc elteltével Lyra –, hallod a szelet?

Igen – felelte Will. – De egyáltalán nem *érezem*. És mondanék valamit erről a gödörről. Olyasféle, mint az ablak, amit vágok. A széle teljesen ugyanaz. Az ilyen szél eltéveszthetetlen, aki egyszer megtapasztalta, soha többé nem felejtí el. Ott van, ni, ahol a sziklát elnyeli a sötét. De az a nagy semmi odalenn nem másik világ vagy ilyesmi. Egészen más. És nincs ínyemre. Bárcsak becsukhatnám.

– A megnyitott ablakaidat se mind csuktad be.

– Mert nem ment, sajnós. Tudom, hogy úgy szabályos, ha becsukom. Nyitva hagyni kész baj. Főleg egy ekkorát... – biccentett lefelé a fiú, mert nem akart odanézni. – Rosszat sejtek. Be fog ütni valami.

Nem messze másik halk tanácskozás is zajlott Tialys lovag és Lee Scoresby meg John Parry kísértete között.

– Jól értettelek, John? – hökkent meg Lee. – Csak nem azt mondtad, hogy jobb nem kilépnünk a szabadba? Édes öregem, bizsereg minden porcikám, alig várom, hogy visszaolvadhassak az eleven mindenségbe!

– Én se vagyok veled másképp – mondta Will apja. – De aki közülünk hadra fogható, éppenséggel hátramaradhatna még, hátha beszállhatunk a csatába Asriel oldalán. Jó időzítéssel a mérleg nyelve lehetünk, rajtunk múlhat minden.

– Kísértet létükre? – szólt közbe Tialys, leplezni igyekezőn hitetlenkedését, kevés sikerrel. – Hogyan gondolják?

– Elevenekben nem tehetünk kárt, ez tény. De Asriel hadereje szembe-sülni fog mindenféle más lényekkel is.

– Ama híres Fantomokkal például – mondta Lee.

– A számból vették ki a szót. Azok a daimónra utaznak, igaz? A mi daimónjainkról rég lecsúsztak. Én megkártyáznám, Lee.

– Egyetértünk, pajtás.

– Engedelmével, lovag úr – szólította meg John Parry kísértete Tialyst –, beszéltem az ön népének kísérteteivel. Rásüt-e még önre a nap, mielőtt a kísértetek sorába lép?

– A mi életünk az önökéhez képest kurta, valóban. Néhány nap van hátra az életemből – mondta Tialys –, Lady Salmakia talán tovább húzza. De a gyerekek tesznek róla, hogy számkivettetésünk az árnyékvilágban ne legyen tartós. Büszke vagyok, hogy a segítségükre lehettem.

Mentek, mentek tovább. És egyre ásított alattuk a mélység, egyetlen bicsaklás, egyetlen megbillenő szikla, egyetlen óvatlan fogás, és már zuhan is az ember lefelé, gondolta Lyra, éhen is hal, mire nyakát szeghetné az aljában, aztán a szegény kísértete is csak esik, esik tovább a végtelenbe, nincs segítség, nincs kéz hogy utána kapna, és tiszta a tudat, és soha nem ér véget a zuhanás...

Hát nem százszor rosszabb, mint a néma szürkesség, amit maguk mögött hagytak?

Elméje különösen kezdett viselkedni. A zuhanás gondolatától Lyrára szédülés jött, megingott. Will előtte haladt, hajszályival messzebb, hogyan megragadhatta volna a kezét; de az adott pillanatban Lyrának különben is Rogerra volt gondja inkább, felpislákolts benne egy szikra hiúság. Egyszer a Jordan-kollégium tetején jól meg akarta ijeszteni a játszótársát, és végig-egyensúlyozott a kőereszen.

Hátravetett egy pillantást, hogy Rogernak eszébe idézze. Ismét Roger kecses és vakmerő Lyrája lesz; minek araszolna tovább féreg módra?

Hiába lehelt a kisfiú kísértethangja:

– Lyra, *vigyázz*, hiszen nem vagy még halott, mint mi!

Úgy kezdődött, mint a lassított felvétel, de nem bírt ellenállni: súlypontja elmozdult, kövek gördültek ki alóla, és már csúszott is tehetetlenül. Az első pillanatban bosszankodott, aztán nevetségesnek érezte az egészet: *mi-csoda hülyeség!* De mikor sehogy sem bírt megkapaszkodni, szanaszét gurult alatta a kő, és gyorsult, és egyre közeledett a perem, mint a villám csapott belé a borzalom. Lezuhan. Nincs megállás. Késő.

Testét görcsbe rándította a pánik. Nem érzékelte, hogy a kísértetek kihasználják, fel akarnák tartóztatni, de úgy hasítja soraikat, mint kő a ködöt; sem azt, hogy Will a nevét ordítja, és zeng belé a szakadék. A szűkülő félelem örvénye minden mást kiszorított a tudatából. Egyre gyorsult, a kísértetek egyike-másika nézni se bírta, eltakarta a szemét, jajongott.

Will borzadva figyelt: mintha magasfeszültséget vezettek volna belé. Lyra csúszik, csúszik lefelé, és ő semmit sem tehet, és végig kell néznie ezt a szörnyűséget. Ugyanúgy nem hallotta a tulajdon kétségbeesett üvöltését, mint a lány. Két másodperce van, már csak egy, a lány már a szakadék szélére ért, nem bír fékezni, mindjárt leesik, jaj, most...

Ekkor a sötétből elősüvített a teremtmény, akinek karma nem sokkal korábban felhasította a lány fejbőrét: a nőarcú, madárszárnyú Nevenincs hárpia; a vérfakasztó karmok ezúttal szorosan fonódtak a lány csuklójára. Együtt estek még valamicskét, a hárpia erős szárnya se egykönnyen tartotta meg a terhet, de vert lankadatlanul, a karmok satuja sem eresztett, és ügyyel-bajjal, lomhán, de felvonszolta a gyermeket az úrból, alélt, tehetetlen testét Will várakozó karjába helyezte.

A fiú magához szorította Lyrát, érezte szíve dörömbölését a bordáin. Ebben a pillanatban megszűntek Will és Lyra, fiú és lány lenni, az eleven emberiség voltak a halál torkában. Összeborultak, a kísértetek köréjük sereglettek, csillapítóan sustorogtak, áldották a háрпиát. Will apja és Lee Scoresby, akik közvetlenül mellettük álltak, sokért nem adták volna, ha ők is megölgethetik Lyrát; Tialys és Salmakia versenyt magasztalták Nevenincset nagylelkűnek, mindnyájuk megmentőjének, áldott jósnak.

Lyra, amint képes volt rá, reszketve borult a hárpia nyakába, es összevissza csókolta dúlt arcát. Beszélni nem bírt. A szavait, a vagányságát, a hetykeségét elnyelte a semmi.

Pár percig nem mozdultak. A pánik enyhültével elindultak megint, Will ép kezével szorosan fogta Lyra kezét, minden lépést megfontoltak; lassú, idegölő vesződés, halálosan kimerítő; de megpihenni, megállni is képtelenség lett volna. Ilyen rémületes szakadék fölött?!

Egy óra kínlás után Will így szólt Lyrához:

– Nézz csak oda! Szerintem az már kifelé vezet...

Valóban, szelídült a meredek, valamelyest följebb lehetett araszolni a szakadék széléről. És ott előrébb nem szögell-e be a sziklafal? Hátha kijárat?

Lyra mosolyogva nézett Will ragyogó, elszánt szemébe.

És másztak tovább, feljebb, egyre feljebb, lépésről lépésre el a mélységtől. Mintha szilárdabb lett volna az egész terep, biztosabb a kapaszkodó, kevésbé görgeteges a talaj talpuk alatt, ritkábban bicsaklott meg a bokájuk.

– Azt gondolom, szép darabot megtettünk fölfelé – mondta Will. – Megpróbálkozhatnék a késsel.

– Korai – hűtötte le a hárpia. – Tovább kell még menni. Itt nem alkalmas a hely a nyitásra. Feljebb lesz jó.

Némán folytatták az utat, rakták kezüket-lábukat: eggyel odébb ezt is, azt is, súlypróba, tovább, megint eggyel odébb a kezét-lábat... Az ujjuk kisebesedett, a térdük, csípőjük remegett az erőfeszítéstől, fejük sajgott, zúgott a kimerültségtől. A sziklaszál tetejéig másztak, ahonnan keskeny szoros vitt a homályba.

Lyra égő szemmel nézte, amint Will kiveszi a kést, és a levegőt puhatolja vele hosszadalmasan.

– Hoppá.

– Találtál nyitott teret?

– Azt hiszem...

– Will – mondta az apja kísértete –, várj még egy pillanatot Hallgass ide.

Will leengedte a kést, és odafordult. A nagy erőlködésben az apjára nem tudott gondolni, de milyen jó érzés, hogy vele van. Rádöbbsent, a végbúcsú küszöbén állnak.

– Mi történik veletek odakinn? – kérdezte. – Eltűntök, és kész?

– Az még odébb van. Mr. Scoresbyval kisütöttünk valamit. Itt maradunk még egy páran, és majd nektek kell áteresztetni bennünket Lord Asriel világába, mert szüksége lehet ránk. Továbbá – komolyodott el a hangja, ahogyan Lyrára pillantott – nektek is át kell oda jönnötök, ha a daimónjaitokat vissza akarjátok kapni. Merthogy oda kerültek.

– Na de Mr. Parry – mondta Lyra –, mitől olyan biztos benne, hogy a daimónjainkat az apám világában kell keresnünk?

– Életemben sámán voltam. Kitanultam a látnokságot. Kérdezd csak meg az aletiométeredet, engem fog igazolni. De egyvalamit tudnotok kell a daimónokról – jelentette ki hevesen és határozottan. – Az az ember, akit ti Sir Charles Latromnak ismertetek, időről időre kénytelen volt visszatérni a saját világába, tartósan nem bírta az enyémben. A Törre degli Angeli céhének filozófusai, akik legalább háromszáz év óta közlekednek a világok között,

ugyanezt tapasztalták, ez gyöngítette meg, kezdte ki fokozatosan a világukat. Aztán vegyünk engem. Katona voltam, tengerésztiszt, hivatásos felfedező, olyan erőnléttel, egészséggel, amilyent ember csak kívánhat. Aztán egyszer véletlenül kikeveredtem a saját világomból, és nem találtam vissza. Rengeteg érdekeset műveltem és tapasztaltam ebben a másik világban, de tíz év alatt halálosan beteg lettem. És az egésznek az az oka, hogy a daimón csak a szülőhelyén élhet teljes életet. Másból idővel megbetegszik és elpusztul. Lord Asriel nagy vállalkozása ebbe fog előbb-utóbb belebukni: a mennyei köztársaságot ott kell felépítenünk, ahol vagyunk, mert számunkra nincsen olyan, hogy másból. Ide hallgass, Will fiam, Lyrával kimehettek egy rövid pihenőre; rátok fér, meg is szolgáltátok; de aztán vissza kell jönnötök egy utolsó nagy útra velem meg Mr. Scoresbyval.

Will és Lyra összenézett. Aztán a fiú ablakot vágott: soha édességebbet az eléjük táruló látványnál.

Üdén, tisztán, hűvösen áradt szét tüdejükben az alkonyi levegő: káprázató csillagok mennyezete borult fölük, valahol lenn víz csillámlott, imitt-amott várkastély méretű fák ligetei pettyezték a tágas szavannát.

Will, amennyire csak tudta, kitágította az ablakot, fel-alá járt a fűvön; a nyíláson hetesévei-nyolcasával léphettek ki a kísértetek a halottak országából.

Az élen haladók reszkettek a buzgalomtól, ajzottságuk hátrahullámozott a sorokon, csöpp gyerekek, agg szülék egyszerre kapták fel a fejüket, és gyönyörködtek ámulva a csillagokban, melyektől szegény, sóvár szemük évszázadokra megfosztatott.

A halottak országából elsőként Roger kísértete lépett a szabadba. Tett egy lépést előre, hátrapillantott Lyrára, meglepetten felkacagott, mikor megérezte magán a csillagfényt, a levegőt... és már ott se volt, de az eleven öröm olyan sziporkázását hagyta hátra, hogy Willnek óhatatlanul egy pohár pezsgő jutott eszébe.

Kitódult a többi kísértet is, Will és Lyra pedig lerogyott a harmatos fűbe, minden idegük itta az anyaföld, az esti hűvös, a csillagragyogás édességét.

A megfigyelőállás

A mulefák példás gyorsasággal és pontossággal kiviteleztek az emelvényt Marynek. Öröm volt nézni őket, mert civakodás, lábatlankodás nélkül dolgoztak egymás keze alá, és hihetetlenül könnyedén darabolták, metszették, illesztették a faanyagot.

A megfigyelőállás tervezése, elkészítése, fára rögzítése mindössze két napba telt. Szilárd, tágas, kényelmes alkotmány volt, és Mary, mikor elfoglalta fönt a helyét, bizonyos tekintetben olyan boldog volt, mint még soha. Éspedig testileg. Érzékeit elandalította a fakorona buja zöldje, a levelek közt áttűnő égbolt tündökletes kékje, a hűsítő szellő, a megunhatatlanul jóleső enyhe virágillat, a levélusogás, a száz meg száz madár éneke, a hullámok moraja a távoli tengerpartról; lubickolhatna a gyönyörűségben, ha a gondolatokat számúzné.

Csak hogy azért van itt, hogy törje a fejét.

Mikor a távcsőbe tekintve meglátta a sraf, az Árný-részecskék feltartóztathatatlan áramlását kifelé, úgy érezte, a boldogság, az élet, a remény szivárog el. Magyarázatot pedig sehogy sem lelt rá.

Háromszáz évet mondtak a mulefák: azóta gyengélkednek a fák. Feltételezve, hogy az Árný-részecskék minden világban ugyanúgy áramlanak, vélhetőleg az ő saját világában ugyanez történik, nemkülönben az összes többiben. Háromszáz éve alapították a Királyi Tudományos Társaságot: a maga nemében az elsőt abban a világban. Newton akkortájt tette az optikával és a nehézkedéssel kapcsolatos felfedezéseit.

Háromszáz éve Lyra világában valaki feltalálta az aletiométert.

Ugyanakkor a különös világban, melynek útba ejtésével ő idáig eljutott, feltalálták a titokzatos kést.

Mary végigfeküdt a deszkaaljzaton, érezte, hogy leheletfinoman inog, ahogyan a tengeri szellő rengeti lassú ütemben a hatalmas fát. Szeméhez tartotta a látcsövet, figyelte a miriád csöpp sziporkát, amint keresztülhúznak a lomb közt a tárt kelyheket elkerülve, át az ágas-bogas koronán: széllel szembeni higgadt áramlás, amely a legkevésbé sem látszik tudatosnak.

Mi történhetett háromszáz éve? Az a valami váltotta ki a Por áramlását, vagy megfordítva? Vagy mindkettő egy harmadik ok folyománya? Netán semmi közülük nincs egymáshoz?

Megbabonázó hömpölygés. Mi sem egyszerűbb, mint transzba esni, hagyni, hogy az elméjét magukkal ragadják a tovairamló részecskék...

Úgy ellazult a teste, hogy mire észbe kapott, pontosan ez történt. Hirtelen arra ocsúdott, hogy a testén kívül lebeg, és elfogta a pánik.

Az emelvény fölött, pár arasznyira oldalt tért magához az ágak között. A Por-sodrás is megváltozott: lassú hömpölygés helyett vágatott, akár a megáradt folyó. Valóban felgyorsult az áramlás, vagy csak az ő időérzékelése módosult, mert kívül került a testén? Akárhogy is, a legszörnyűbb veszélyt észlelte: az áradat, a hallatlanul erős áradat már-már tovaragadta. Kapkodott, hogy valamiben megfogózzék – de hát nem volt karja. Nincs, ami megtartsa. És már-már a rettenetes mélység fölé ért, a testétől mind távolabb, a teste pedig érzéketlenül hevert. Kiáltani akart, hogy felébressze: de nem tudott hangot kiadni. A teste szendergett tovább, az énje pedig, a mindent látó énje feltartóztathatatlanul úszott kifelé a lomb közt az égre.

És hiába vergődött, semmire se ment vele. Az az erő olyan sima volt, olyan megfellebbezhetetlen, mint a gát fölött zúduló víz: a Por-részecskék is mintha valami láthatatlan peremen buktak volna át.

És vitték el, el a testétől.

Mary szellemi pányvával lassózta meg azt a testi ént, próbálta felidézni, milyen volt odabenn, a burkában: az életet jelentő érzeteket. Például Atal barátnője puha ormányát, amint a nyakát becézi. A szalonnás tojás ízét. Izmai diadalmas feszülését, mikor felér a szirttetőre. Ujjai kényes táncát a számítógép billentyűzetén. A pörkölt kávé szagát. Az ágya melegét egy téli éjszakán.

És fokozatosan fékezett: megtartotta a kötelék. Érezte, ahogyan veri a sodrás ereje az égen elakadtában.

Ekkor különös dolog történt. Apránként (miközben az érzéki emlékeket továbbiakkal erősítette meg magában: egy pohár jeges Margarita Kaliforniában. Citromfák alatt ülni egy lisszaboni étterem teraszán, lekaparni a jeget a kocsija szélvédőjéről) csillapult a Por orkánja. Enyhült a nyomás.

De ez csak rá volt érvényes: körös-körül, fönt és lent a nagy áradás nem lanyhult. Foknyi megállapodottság volt csupán az udvara, itt a részecskék ellenálltak a sodrásnak.

Tudatosan! Tudtak az ő rettegéséről, az visszahatott rájuk! És elindultak vele visszafelé elhagyott testéhez, és mikor végre ismét megpillanthatta, amint elomolva, pozsgásan alussza az igazak álmát, néma zokogás feszítette belül.

Es visszasüppedt a testébe, és felébredt.

Vett egy reszketeg, mély lélegzetet. Kezét-lábát az ácsolat durva deszkáihoz nyomta; egy perce még tombolt a félelemtől, most eksztázisban olvadt

egygyé a testével, a földdel, mindennemű anyaggal.

Felült, hogy szemlét tartson. Megkereste a távcsövet, két remegő keze egymást támasztva tartotta a szeméhez. Semmi kétség: a lassú hömpölygés özönné fokozódott. Ebből mit sem tapinthatni, mit sem hallani, látcső híján mit sem látni, és mégis, mikor elvette a szeme elől az üveget, ez a néma, sebes buzgás eleven érzet maradt, s járult hozzá még valami, amiről a testen kívüliség rémületében nem vett tudomást: mélységes, tehetetlen bánat.

Az Árny-részecskék tisztában vannak a történéssel, és bánkódnak.

Részlegesen Árny-anyag ő maga is. Részben rá is hat ez a kozmoszi méretű szökőár. Csakúgy, mint a mulefákra, az összes emberi lényre minden világban, minden tudatos lényre, bárhol éljen is.

Ha nem deríti ki sürgősen, mi ez az egész, talán mindenki belesodródik az enyészetbe, kivétel nélkül.

Egyszerre megdobbant a szíve, úgy vágyott a talajra. Zsebébe csúsztatta a távcsövet, és megkezdte a hosszas mászást lefelé.

Gomez atyát nyúló árnyékok, szelídülő esti fény fogadta, mikor átlépett az ablakon. Szemébe tűntek a kereket termő fák csoportjai, a préri úthálózata, mint Marynek korábban ugyaninnen. A levegő azonban kristálytisztá volt, ugyanis előzőleg esett egy kis eső, és az atya messzebbre ellátott, mint a tudósno: távolból derengő tengerre meg holmi vitorlát sejtető, lobogó fehér formákra lett figyelmes.

Megigazította a vállán a hátizsák szíjait, és arrafelé indult. Az esti csöndben kellemes járás esett a sima úton, kabócaszerű lények neszezték a magas fűben, a lenyugvó nap melegen simogatott. Üde volt a levegő, édes, tiszta, mentes a nafta, benzin, miegyéb gőzeitől, melyek úgy megfeküdték ide jövet az egyik világot: és pedig épp azt, ahol kiszemelt áldozata, a kísértő nő honos.

Mire lement a nap, sekély öbölbe nyúló kis földnyelvhez ért. Ha az apálydagály itt is érvényes, alighanem dagály van, mert a víz fölött csak egészen keskeny homokcsík látható.

A nyugodt öbölben pedig vagy tucatnyi... valami. Gomez atyát tűnődésre készítették. Vagy tucatnyi óriás, hófehér madár, evezős csónak méretűek, hosszú, egyenes szárny úszik utánuk a vízen: micsoda szárny, kétméteres is megvan. *Valóban* madarak ezek? A tollazatuk, a fejük, a csőrük olyanforma, mint a hattyúé, de nincs egy vonalban a két szárny, mintha egymás után... na de...

Egyszerre megpillantották a jövevényt. Minden fő felé fordult, egyszerre emelkedtek a szárnyak, szakasztott úgy, mint a jacht vitorlája, és egyszerre vetették magukat a levegőben a part felé.

Gomez atya elgyönyörködött ezekben a szárnyvitorlákbán, tökéletes rajzukban, mozgásukban, a madarak száguldásában. Észrevette, hogy a lábuk meg a vízben evez, a szárnyakkal ellentétben ezek oldalt, párhuzamosan helyezkednek el: szárny és láb összmunkája fantasztikus sebességet és kecsességet eredményez a vízben.

A legelső, mikor felimbolygott a part száraz homokjára, nyílegyenesen a papra rontott. Nyilvánvalóan gonosz szándékkal sziszegett, fejét előreszegezve esetlenül trappolt felé, csőrét csattogatva. A csőrben fogsor, megannyi éles, görbe kampó.

Gomez atya jó száz lépésre állt a víz szélétől a lapos, füves nyúlványon, bőven volt ideje letámasztani a hátizsákot, előszedni a puskát, megtölteni, célozni, tüzelni.

A madár feje vörös-fehér párává robbant, de holtában is tovább kacsázott lomhán, mielőtt lerokadt volna. Haláltusája eltartott még egy bő percig; rugdalt a lába, csapdosott a szárnya a vergődő, hatalmas madártest vörös kört rótt maga köré, kitérte a durva füvet, tüdeje végső bugyborgása akadózó vörös sugarat lövellt a magasba, aztán megszűnt mozogni.

A többi madár, látva, hogy társuk felbukik, megdermedt, ahol volt: nézték az áldozatot meg a jövevényt is. Tekintetükben szilaj értelem. A férfiről a halott madárra cikkant, onnan a puskára a puskáról a férfi arcára.

Gomez atya ismét a vállához emelte a fegyvert, és figyelte, ahogyan esetlenül hátrálnak, egymást tiporják. Ezek szerint mindent értenek.

Pompás, izmos, megtermett, széles hátú szerzetek ezek, valóságos eleven hajók. Ha tudják, mi az, hogy halál, okoskodott Gomez atya, ha világos nekik, hogy a halál hogyan függ össze övele, akkor minden előfeltétele megvan a gyümölcsöző együttműködésnek. Ha istenigazából megtanulják félni őt, zökkenőmentesen teljesítik majd a parancsait.

28

Éjfél

– Marisa, ébresztő. Mindjárt leszállunk – mondta Lord Asriel.

Viharos virradatban közelítette meg a bazalterődöt a szándékjárgány. Mrs. Coulter elkínzottan, összetörten nézett föl; idáig sem aludt. Láttá Xaphania angyalt, amint végigsiklik a leszállópálya felett, aztán meg sem áll a torony magasáig, mikor a járgány a sánchoz tér.

A célban Lord Asriel kiszökkent a pilótafülkéből egyenesen Ogunwe királyhoz a nyugati bástyára, Mrs. Coultert levegőnek nézte. A repülő szerkezetet gondjaikba vevő technikusok úgyszintén nem vettek róla tudomást; senki sem tudakolta, mi lett az ellopott járgánnyal; mintha láthatatlanná vált volna az asszony. Leverten indult őrtoronybeli szobájába, ahol a tisztiszolga ételt, kávéat ajánlott.

– Bármit hoz, hálásan veszem – mondta Mrs. Coulter. – Khmm – szólt az ajtóhoz siető férfi után –, elnézést, Lord Asriel aletiometristája, Mr...

– Mr. Basilides?

– Ó. Ide tudna jönni egy percre?

– A könyvekkel dolgozik, asszonyom. Szólok neki, hogy nézzzen föl, ha tud szakítani egy kis időt.

Mrs. Coulter megmosdott, fölvette az utolsó váltás tiszta ingét. Rázta a szél az ablakot a szürkességben; didergető volt. Megrakta szénnel a vas-kályhát, remélve, hogy ettől alábbhagy a vacogása; felületes melengetés ide kévtés lesz, hiszen a csontja velejéig átfagyott.

Tíz perc múlva kopogtak az ajtón. Belépett a sötét szemű aletiometrista, vállán csalogány daimónjával, és biccentett. Közvetlenül utána érkezett a tisztiszolga a tálcával: kenyér, sajt, kávé.

– Köszönöm, hogy ide fáradt, Mr. Basilides. Parancsol frissítőt?

– A kávéat köszönettel elfogadom.

– Legyen szíves, mondja meg – tért a tárgyra Mrs. Coulter, amint kitöltötte a kávéat –, hiszen nyilván nyomon követte az eseményeket: életben van a lányom?

A férfi habozott. Az aranymajom görcsösen markolta az asszony karját.

– Él – mondta tűnődve Basilides –, viszont...

– Mi van vele? Kifejtené bővebben?

– A halottak világában van. Sehogy sem értettem, mit akar közölni a műszer: azt mondtam, képtelenség. Pedig igaz, kétség nem férhet hozzá.

A lány meg a fiú átment a halottak országába, és utat nyitottak a kísérteteknek, hogy kijöhessenek onnan. A halottak a szabad levegőn szertefoszlanak, ugyanúgy, mint néhai daimónjaik, és a jelek szerint számukra ez a legkívánatosabb, legedesebb elmúlás. Az aletiométer tájékoztatása szerint a lány ezt azért tette, mert véletlenül kihallgatott egy jóslatot, hogy a halált is megölik, és úgy gondolta, ez a neki rendelt feladat. Így aztán mostantól van kiút a halottak világából.

Mrs. Coulternek elállt a szava. Föl kellett kelnie, az ablakhoz fordulnia, hogy leplezze felindult arcát. Nagy nehezen annyit mondott:

– És kijön onnan élve? Badarság, tudom, ön nem jósolhat. De mégis... mi van vele... hogy van?

– Szenved, fájdalmai vannak, fél. De mellette van a fiú meg két epetőr kém, együtt az egész társaság.

– És a bomba?

– A bomba nem tett kárt benne.

Mrs. Coulterre rátört a gyöngeség. A legszívesebben eldőlt volna, hogy hónapokig, évekig csak aludjon. Odakint zászlókotél csattogott, kerepelt a szélben, varjak köröztek károgyva a sánc fölött.

– Köszönöm, uram – fordult ismét az aletiométristához. – Mérhetetlenül lekötelez. Megkérhetném, hogy tájékoztasson, ha bármit megtud még a lányomról, a hollétéről, vagy hogy mi van vele?

A férfi meghajolt és távozott. Mrs. Coulter végigheveredett a táborigyón, de hiába, minduntalan felpattant a szeme.

– Ön minek látja, felség? – érdeklődött Lord Asriel.

A bástya teleszkópján keresztül vizsgált valamit a nyugati égen. Mintha hegy függött volna az égen arasznyival a szemhatár fölött, ködbe burkolva. Nagyon messze volt, olyannyira, hogy nem látszott nagyobbak a karhosszra eltartott hüvelykkörömnél. De csak az imént tűnt föl, és azóta nem mozdul.

Az objektív közelebb hozta, de a kép nem lett részletesebb: a felhő csak felhő, ha felnagyítják, ha nem.

– A Felhős Orom – mondta Ogunwe. – Azaz, mi is mostanában a neve? A Szekér?

– És maga a Régens tartja a gyeplőt. Jól álcázza magát ez a Metatron. Szó esik róla az apokrifokban: valaha ember volt, Énók, Jared fia, hat nemzedékkal Ádám után. És most övé az ország. De ennyivel sem éri be, ha hinni lehet a kénes tótól behozott angyalnak, aki megjárta a Felhős Ormot mint

kém. Ha győz ebben a csatában közvetlenül óhajt beavatkozni az emberiség életébe. Képzelve csak el, Ogunwe: folytonos inkvizíció, ilyen rémség még az Egyháztanácsí Büntető Törvényszék legmerészebb álmaiban sem foganhat, minden világ dugig kémekkel és besúgókkal, és személyesen vezérli az egészet a Legfőbb Értelem ott abban a lebegő hegyben...

A vén Fennhatóságban volt annyi lelki finomság, hogy háttérbe vonuljon; eretnek- meg boszorkányégetéssel nem piszkította be a kezét elvégezték a papjai. Ez az új fiú százsorta komiszabb lesz.

– Akárhogy is, mindjárt kezdetnek lerohanta a köztársaságot – mondta Ogunwe. – Nézze, csak nem füst?

Szürke áramlatot bocsátott ki a Felhős Orom. Füst azonban aligha lehetett, a felhőket szaggató széllel szembeúszott ugyanis. A király a szeméhez emelte a messzelátóját, és máris tudta, mit lát.

– Angyalok – szögezte le.

Lord Asriel fölkelte a teleszkóptól, és beárnyékolta tenyerével a szemét, hogy jobban lásson. Százával, ezrével, tízezérek rajzottak elő az apró lények, elsötétült a fele égbolt, de csak gyűltek, gyűltek tovább. Lord Asriel a saját szemével látta napszálltakor a seregélyek Kang-po császár palotája fölött köröző billióit, de ilyen sokaságot még nem ért meg. Az összesereglett szárnyas lények lassan-lassan szétszállingóztak észak meg dél felé.

– Ó! Hát az ott mi? – mutatta Lord Asriel. – Nem a szél miatt van.

Felhőörvény a hegy déli lankáján, hosszú, tépett páralobogók kiáradása a vad szélbe. Lord Asriel jól látta azonban: a mozgás belülről fakadt, nem a kinti levegőből. A felhő kavargott, forgott, aztán egy másodpercre szétnyílt.

Nem holmi közönséges hegy ez, nyilvánvaló; röpké pillanat múltán visszaáramlottak a felhők, mintha láthatatlan kéz vontatná őket össze ismét.

Qeunwe király letette a messzelátót.

– Hem hegy az – jelentette ki. – Lövegállásokat láttam...

– Én is. Meg mindenféle bonyolult gépezetet. Kilát ez vajon abból a felhőből? Bizonyos világokban erre a célra is kifejlesztettek berendezést. Na de a serege, ha ennyi és ennyi angyalt képes felmutatni mindössze...

A király felnőgött: az ámulat és a kétségbeesés egyszerre vett erőt rajta. Lord Asriel odafordult, és úgy megszorította a karját, bogy a csontját is majd' összeroppantotta.

– *Eziük* nincsen! – cibálta meg kíméletlenül Ogunwét. – *Testetlenek.*

Aztán a barátja borostás képéhez vitte a keze hátát.

– Akármilyen kevesen vagyunk – folytatta –, akármilyen kérészetűek meg vaksik hozzájuk képest, mégis erősebbek vagyunk náluk! Irigyelnek

minket, Ogunwe! Ez a gyűlöletük tápja, meggyőződése. Mit nem adnának a becses húsunkért, amely olyan szilárd, erős, a derék jó földhöz olyan nyira illő! És ha céltudatosan, elszántan nekik rontunk, félresöpörjük azt a végtelen sokaságot, ahogyan a kezünknek se állhat ellen a kód. Ne higgye, hogy ezeknek több az erejük.

– Asriel, ezer világból toboroztak szövetségeseket, csupa magunkforma eleven lényt.

– Győzni fogunk.

– És ha az ön lánya után szalasztották az angyalokat?

– A lányom! – ujjongott Lord Asriel. – Hát ne dagadjon az apai szívem?! Nem elég, hogy egy szál magában odaáll parolázni a páncélos medvék királyával, és sitty-sutty kivarázsolja a mancsából a birodalmát – irány a halottak világa, és könnyedén kiereszt mindenkit! No és az a fiú; ide nekem azt a fiút, hadd szorítom meg a kezét! Hogy tudtuk-e, mit veszünk a nyakunkba, mikor fellázdadtunk? Dehogyan tudtuk! De vajon *ők* – a Fennhatóság meg a Régense, ez a Metatron –, *ők* sejtették, mi néz ki nekik azzal, hogy a lányom beszáll a játszmába?

– Lord Asriel – tudakolta a király –, tisztában van a lánya jövőbeni jelentőségével?

– Őszintén szólva, nem. Beszélnem kell Basilidesszel. Elment valahová?

– Mrs. Coulternél van. De teljesen kikészült; hasznavehetetlen, pihennie kell.

– Miért nem pihent mostanáig? Hívassa, legyen szíves. Ja, még valami: szóljon Madame Oxentielnek, hogy amint ráér, keressen föl a toronyban. Részvételemet kell nyilvánítanom neki.

Madame Oxentiel az epetőrök alvezére. Rá hárulnak ezentúl Lord Roke feladatai. Ogunwe király meghajolt, és magára hagyta parancsnokát, aki a sűrke szemhatárt kémlelte egyre.

Egész nap gyülekezett a sereg. Lord Asriel haderejének angyalai a Felhős Orom fölébe szállva kutattak rajta rést, sikertelenül. Semmi változás: angyalmozgás se be, se ki nem volt tapasztalható; vad szél szaggatta a felhőket, de minduntalan megújultak, egy másodpercre sem váltak széjjel. A napkorong átkelt a hidegkék égbolton, majd leáldozott délnyugaton, a hegyet övező párát krémszín, bíbor, barackszín, narancs megannyi árnyalatában ragyogtatva fel. Mikor alábukott, halványan izzott a felhők belseje.

Harcosok gyülekeztek a Lord Asriel felkelését pártoló valamennyi világból: gépészek és műszakiak töltötték fel a repülőket, helyezték lőkészült-

ségbe a fegyvereket, szabályoztak, ellenőriztek. A sötétség beálltával is érkezett még erősítés, általános öröme: északról egyénileg, külön-külön tányértalpalt le egy sor páncélos medve – sokan-sokan, s a királyuk sem hiányzott. Majd pedig feltűnedezték a különbnél különb boszorkánynemzet-ségek, felhőfenyőágaiktól sokáig surrogott az éjszakai égbolt.

A síkon, az erődtől délre fények ezrei hunyorogtak, jelezve, hol tábo-roznak a messziről érkezettek. Tágabb körben a szélrózsa minden irányát szemmel tartották a járőröző őrangyalok.

Éjfélkor az őrtoronyban Lord Asriel egy tanácskozás kellős közepén tartott Ogunwe királlyal, Xaphania angyallal, az epetőr Madame Oxentiellel és Teukros Basilidesszel. Az aletiometrista az imént fejezte be mondandóját; Lord Asriel felkelt a helyéről, az ablakhoz lépett, és kitekintett a nyugati égbolton függő Felhős Orom távoli izzására. Teljes némaság; az imént hallottakba Lord Asriel belesápadt, beleborzongott, a testületben egyelőre tanács-talan volt mindenki, hogy mit is szóljon. Lord Asriel törte meg a csöndet.

– Mr. Basilides – mondta –, ön nem kímélte magát. Köszönöm a fárado-zását. Kérem, fogadjon el egy pohár bort.

– Köszönöm, méltóságos uram – felelte az aletiometrista.

Remegett a keze. Ogunwe király töltött az aranylő tokajiból, és odanyúj-totta a poharat.

– Mire készülünk ezek után, Lord Asriel? – érdeklődött Madame Oxen-tiel tisztán csengő hangja.

Lord Asriel visszatért az asztalhoz.

– Arra feltétlenül, hogy a csata során újabb célt kell magunk elé tűznünk. A leányom és ez a fiú megváltak a daimónjaiktól, de valami úton-módon mégis életben maradtak; daimónjaik pedig itt vannak valahol ebben a világ-ban. Mr. Basilides, kérem, figyelmeztessen, ha rosszul mondom. A daimón-jaik tehát itt vannak, és Metatronnak feltett szándéka, hogy befogja őket. Ha ugyanis foglyul ejti a daimónokat, a gyerekek kénytelenek utánuk eredni; és ha ez a két gyermek a hatalmában van, övé a jövő egyszer s mindenkorra. Feladatunk nyilvánvaló: előbb kell megtalálnunk a daimónokat, mint ő, és biztonságba helyeznünk, míg a lány és a fiú újraegyesül velük.

Az epetőr vezér megkérdezte:

– Milyenforma ez a két elveszített daimón?

– Még nem véglegesedtek, asszonyom – közölte Teukros Basilides. – Teljesen esetleges az alakjuk.

– Értsük úgy – kérdezte Lord Asriel –, hogy egy lapra kell feltennünk mindent, ezt az egész köztársaságot, valamennyi tudatos lény jövőjét – arra,

hogy a lányom életben marad, és sem az ő daimónja, sem a fiúé nem jut Metatron keze közé?

– Értsük úgy.

Lord Asriel majdhogynem elégedetten sóhajtott, mint aki hosszas, bonyolult számítások végeztével váratlanul értelmes, elfogadható eredményt kapott.

– Hát jó – támasztotta le mindkét tenyerét az asztal lapjára. – Akkor a következőképpen járunk el, mikor a csata megkezdődik. Ogunwe király, ön irányítja a torony összes véderőit. Madame Oxentiel, ön haladéktalanul szétküldi az embereit mindenfelé a lány, a fiú és a két daimón felkutatására. Ha megtalálják bármelyiket, életük árán is oltalmazzák az újraegyesítésig. Ekkor, ha jól értem, a fiú képes lesz áthatolni egy másik világ biztonságába.

A hölgy bólintott. Merev, ősz hajára esett a fény, csillogott, mint a rozsdamentes acél, Lord Roke hagyatéka, a kék sólyom csapott egyet a szárnyával az ajtó melletti polcon.

– Xaphania – folytatta Lord Asriel –, mit tud Metatronról? Valaha ember volt: megőrizte testi erejét?

– Én már rég száműzetésben voltam, mikor feltört – felelte az angyal. – Közélről soha nem ismertem. De az ország megkaparintása feltételezi a roppant erőt minden tekintetben. A legtöbb angyal kitér a közelharc elől. Metatron, ha ilyenre kerül sor, elemében van, és győz.

Ogunwe látta, hogy Lord Asrielnek támadt egy ötlete: hirtelen magába fordult, egy másodpercig elhomályosult a tekintete, hogy aztán annál vehemensebben vesse magát az éber létbe.

– Aha – bólintott Lord Asriel. – Xaphania, Mr. Basilides szerint a bomba nemhogy krátert szakított a világok aljában, de úgy megroppantotta az egész mindenséget, hogy lépten-nyomon törések, repedések keletkeztek. A közelben lennie kell valamilyen járatnak a mélység széléhez. Utasítom, hogy keresse meg.

– Mit akar csinálni? – kérdezte nyersen Ogunwe király.

– Elpusztítom Metatron. De az én időm nagyjából le is járt. A lányomnak kell élnie, és ránk hárul, hogy távol tartsuk tőle az ellenséges erőket, hogy esélye legyen biztonságosabb világba átjutni – a fiúval meg a daimónjaikkal együtt.

– Hát Mrs. Coulterrel mi legyen? – kérdezte a király.

Lord Asriel végighúzta a kezét a homlokán.

– Minek felizgatni? – mondta. – Hagyjunk neki békét, és lehetőség szerint védelmezze. Ámbár... De talán igazságtalan vagyok vele. Akármit művelt is, mindig meg tudott lepni. Legyen elég annyi, hogy *mi* tudjuk, mi a kötelességünk, és miért: óvni Lyrát, míg rá nem talál a daimónjára, és meg

nem menekül. Meglehet, köztársaságunknak az adja meg a létjogosultságot, hogy ezt véghezviszi. Tegyük meg minden tőlünk telhetőt.

Mrs. Coulter a szomszédban feküdt, Lord Asriel ágyában. A falon túli hangokra felneszelt, mert nem aludt nagyon mélyen. Zaklatott szendergéséből nyugtalanul, vágyakozástól nehéz szívvel tért magához.

Daimónja felült mellette, de ő nem húzódott közelebb az ajtóhoz; csupán Lord Asriel hangját kívánta hallani, szavai nem érdekelték különösebben. Mindkettejüknek ütött az órája, vélte. Sőt, valamennyiüknek.

Végre ajtócsukódást hallott odaátrol; föltápáskodott.

– Asriel – lépett át a meleg naftafénybe.

A férfi daimónja halkán morgott: az aranymajom engesztelően horgasztotta le a fejét. Lord Asriel egy nagy térképet göngyöltett össze éppen, nem fordult hátra.

– Asriel, mi lesz velünk? – kérdezte az asszony egy székre telepedve.

A férfi a szemét dörgölte. Fáradt arcára alig lehetett ráismerni. Leült, az asztalra könyökölt. A daimónok roppantul elcsöndesedtek: a majom a széktámlán kuporgott, a hóleopárd Lord Asriel oldalán feszített, és pislogás nélkül meredt Mrs. Coulterre.

– Nem hallottad? – érdeklődött a férfi.

– Valamicskét. Nem bírtam aludni, de nem hallgatóztam. Tudja valaki, merre van Lyra?

– Nem.

A férfi az első kérdésre nem adott választ, nem is fog, ezt az asszony pontosan tudta.

– Össze kellett volna házasodnunk – jelentette ki –, és közösen felnevelnünk őt.

A férfi nagyot nézett erre a merőben váratlan észrevételre. Daimónja leheletnyit mordult torokból, és szfinxpózba helyezkedett, előrenyújtotta mellső végtagjait. A gazdája hallgatott.

– Elviselhetetlen gondolat a megsemmisülés, Asriel – folytatta az asszony. – Mindennél rosszabb. Korábban azt hittem, cudarabb a kín – a kínzás a végtelenségig –, a fájdalmat véltem a legeslegrosszabbnak... De hát mégiscsak jobb, ha tud magáról az ember, vagy nem? Jobb annál, mint érzéketlenül eltűnni a sötétben, ahol minden kialszik örökre?

A férfinak annyi volt a dolga, hogy hallgassa. Az asszonyra szegezte átható tekintetét, neki szentelte teljes figyelmét; válaszra nem volt szükség. Az asszony így beszélt:

– Aznap, mikor olyan keserű szavakat szóltál róla meg rólam is... azt gondoltam, gyűlölöd. Felfogtam, hogy engem miért gyűlölsz. Én nem gyűlöltelek soha, de azért felfogtam... Beláttam, hogy okod van gyűlölni engem. De hogy Lyrát miért gyűlölöd, magas volt nekem.

A férfi lassan félrefordult, aztán mégis hátrapillantott.

– Emlékszem, mondtál valami különöset Svalbardon, közvetlenül mielőtt kiléptél volna a világunkból – folytatta az asszony. – Azt mondtad, gyere velem, mindörökre elfojtjuk a Por forrását. Ezt mondtad, emlékszel? De nem ezt akartad. Éppen a fordítottját tervezted, igaz? Most már tisztán látok. Miért nem voltál őszinte? Miért nem vallottad be, hogy igazából meg akarod óvni a Port? Elmondhattad volna az igazat.

– Azt akartam, hogy velem jöjj – mondta a férfi halk, rekedt hangon –, úgy gondoltam, a hazugság inkább a szájad íze szerint való.

– Vagy úgy – suttogetta az asszony –, akkor ráhibáztam.

Nem bírt megmaradni a helyén, de meghaladta erejét, hogy felálljon. Egy pillanatra elalélt, megszedült, nem hallott semmit, elsötétült a szoba, de érzékei máris könyörtelenül térítették vissza a valóságba, ahol semmi sem változott.

– Asriel – suttogetta.

Az aranymajom óvatosan megérintette a hóleopárd mancsát. A férfi szótlanul figyelt, Stelmária nem mozdult; szemét Mrs. Coulterre szegezte.

– Jaj, Asriel, mi lesz velünk? – sóhajtottá ismét Mrs. Coulter. – Mindenek vége?

A férfi nem szólt semmit.

Az asszony, mint az alvajáró, talpra állt, fölvette a hátizsákját a szoba sarkából, és benyúlt a pisztolyáért; hogy mit tett volna a következő pillanatban, örök titok; a lépcsőre ugyanis futó léptek dobbantak.

A férfi, a nő és a két daimón figyelme a ziháló tisztiszolgára összpontosult:

– Méltóságod elnézését kérem, a két daimón, látták őket a keleti kaputól nem messze macska alakban, az ór szoba próbált elegyedni velük, hogy beédesgesse, de nem merészkedtek közel Alig egy perce...

Lord Asriel egyszeriben más ember lett, főlegyenesedett ültében. A ki-merültség egy másodperc alatt elillant az arcáról. Talpra ugrott, felkapta a nagykabátját.

A vállára kanyarította, Mrs. Coulterre ügyet sem vetve a tisztiszolgálóhoz intézte szavait.

– Azonnal szóljon Madame Oxentielnek. Hirdessék ki, hogy a daimónotkat tilos fenyegetni, ijesztgetni, bármi módon kényszeríteni. Aki látja őket, először...

Mrs. Coulter nem hallott többet, mert a férfi már félúton loholt a lépcsőn. Aztán a léptei is elhaltak, maradt a naftalámpa halk sziszegése meg a vad szél nyüszítése odakinn.

Az asszony tekintete találkozott a daimónéval. Az aranymajom olyan furfangosan és kifürkészhetetlenül nézett rá, ahogyan harmincöt közös évük alatt mindenkor.

– Hát jó – mondta az asszony. – Nincs más hátra. Akkor... Nos, akkor hát...

A majom azonnal megértette. Az asszony keblére szökkent, összeölelkeztek. Aztán az asszony megkereste az irhakabátot; nesztelenül osontak le a sötét lépcsőn.

Csata a síkon

Willnek és Lyrának rettenetesen nehezére esett otthagyni az édes világot, ahol éjszakáztak, de ha a daimónjaikat valaha viszont akarják látni, megint neki kell vágniuk a sötétnek. És most, hosszú órák keserves araszolása után Lyra legalább huszadszor hajolt az aletiométer fölé, önkéntelenül a gyötrődés hangjait hallatva – nyögést, zihálást a zokogás határán. Will is fájdalomt érzett a daimónja hült helyénél, égő sajjást, amelybe minden lélegzetvételnélkor fagyos horgok téptek.

Milyen nehézkesen forgatta a lány a kerekeket, ólomlábakon jártak a gondolatai! Az értelem lajtorjái, melyek az aletiométer mind a harminchat jelképétől indulnak, s melyeken addig oly öntudatosan, könnyedén közlekedett, most roskatagon billegtek alatta. És még az összefüggéseket is észben kellene tartania... Azelőtt könnyen ment neki, mintha csak szaladna, dúdolna, mesélne: természetesen jött. Most meg vért izzad, fél, hogy elveszti a fonalat, pedig tilos, mert ha elveszti, elveszett minden...

– Nincs messze – bökte ki végül. – Mindenféle veszély leselkedik, csata meg... De már majdnem helyben vagyunk. Ennek a járatnak a végénél van egy nagy, sima szikla, víz csorog rá. Ot metsszél át.

A csatába készülő kísértetek buzgón nyomultak előre, a lány érezte, hogy Lee Scoresby az oldalához férkőzik.

– Lyra, te lány, már nincs sok vissza. Ha látod a jó öreg medvét mondd ám el neki, hogy Lee is kiment puskaport szagolni. Majd ha megvolt a csipuhi, ráérek felülni a szél hátára, hogy összekeressem az atomokat, amik Hestert meg a boldogult édesanyámat meg a szív szerelmeimet alkották, egyet se hagyok ki... Lyra, leányka, tessék pihenni, ha ezen túlestél, megértted? Élni jó, a halált letudtuk...

Semmivé fakult a hangja. Lyra szerette volna átölelni, de hát az úgyszólván lehetetlen. Beérte annyival, hogy tetőtől talpig jól megnézte a sápadt alakot, és a kísértet méltányolta a lány tekintetének szenvedélyes villogását, erőt merített belőle.

Lyra és Will a vállán szállította a két epetőrt. Kurta életük nemsokára beveződik; jelzi a merevség a tagjaikban, a fagyosság a szívük táján. Hamarosan visszatérnek a halottak országába, ezúttal kísértetként, de összezirikázó pillantásukkal pecsételték meg a fogadalmat, hogy ameddig csak tehetik, Willel és Lyrával maradnak, és a halálukról szót sem ejtenek.

A gyerekek lankadatlanul kapaszkodtak fölfelé. Nem szóltak egymáshoz. Egymás nehéz lélegzetét hallották, a lépteik nesztét, a kőzúzalék csörögését. A hárpia haladt a menet élén, szárnyát vonszolva, komoran, némán; karma meg-megcsikordult, míg nehéz testét vitte.

Aztán új nesz: a járat falán visszhangzó ütemes vízcsöpögés. Egyre száporább lett, utóbb csörgedezés, erecske futása.

– Itt! – mondta Lyra, és megérintette az útját eltorlaszoló ázott-hideg sziklafal simaságát. – Ez az!

A háрпиához fordult.

– Folyton az jár az eszemben – mondta neki –, hogy meg mentetél, és megfogadtad, a halottak országába keveredő összes kísértetet elkalauzolod oda, ahol tegnap megaludtunk. Szerintem a jövőben nem maradhatsz Nevenincs, ez elfogadhatatlan. Gondoltam, nevet adok neked, hiszen engem meg Iorek Byrnison király nevezett el Aranyszájú Lyrának. Te nekem Kegyesszárny vagy ezentúl. A neved most és mindörökké Kegyesszárny.

– Egy napon még viszontlátlak, Aranyszájú Lyra – mondta hárpia.

– Ha tudom, hogy te vársz, nem félek – mondta Lyra. – Minden jót, Kegyesszárny, addig is, míg meghalok.

Atölelte a háрпиát, magához szorította, és megcsókolta mindkét orcáján. Megszólalt Tialys lovag:

– Ez Lord Asriel köztársaságának világa?

– Igen – mondta Lyra –, az aletiométer azt mutatja. Közel vagyunk az erődjéhez.

– Akkor hadd szóljak a kísértetekhez.

Lyra a magasba tartotta a lovat, aki teli tüdőből belefogott mondandójába:

– Figyelem! Csak Lady Salmakia meg én vagyunk ismerősek ebben a világban. Egy hegy csúcsán erőd áll: ezt védelmezi Lord Asriel. Nem ismeretesek előttem az ellenséges erők. Lyra és Will ne foglalkozzon mással, mint a daimónja felkutatásával. A mi dolgunk pedig, hogy a segítségükre legyünk ebben. Küzdjünk bátran és vitézül!

Lyra Willre pillantott.

– Rendben – mondta a fiú. – Felkészültem.

Fogta a kést, és apja nem messze álló kísértetének szemébe nézett. Kapcsolatuk hamarosan végleg megszakad: Will arra gondolt, milyen boldogan látná itt az édesanyját is, hogy együtt lehetnének mind a hárman.

– Will – szólt rá riadtan Lyra.

A fiú összerezte. A kés megakadt a levegőben. Elvette róla a kezét: a penge maradt, ahol volt, mintegy megkötött körülötté egy láthatatlan világ anyaga. Will elsóhajtotta magát.

– Hajszálon múlt, hogy...

– Észrevettem – mondta a lány. – *Engem nézz, Will.*

A fiú a síri fényben végigpásztázta szemével a sugárzó haját a határozott száját, a tiszta tekintetét: elért hozzá a lány langyos lehelete, testének kedves illata is.

A kés kilazult.

– Újra megpróbálom – mondta a fiú.

Félrefordult. Erősen koncentrált, elméjét végigterelte a késhegyig, bökött, visszakozott, bökött ismét, és végre megtalálta. Szúrni, keresztbe, hosszába, visszavonni: a kísértetek odatömörültek, Will és Lyra fagyos kis lökéseket érzett a teste minden idegében.

És Will sikeresen elvégezte a metszést.

Elsőnek a lármát észlelték. Vakítóan tűzött be a fény, kísértetet, embert egyaránt arra készítve, hogy a szeme elé kapja a kezét: másodpercekre megvakultak; a robbanásoktól, a dörgésektől, a puskatűz kerepelésétől, az ordítástól, sikoltozástól így is elborzadtak.

John Parry és Lee Scoresby kísértete találta fel magát legelőbb. Elvégre katonáskodtak életükben, megérttek sok csatát, a zaj kevésbé zavarta őket. Will és Lyra megdermedt ijedtében, tanácstalanságában.

Rakéták hasadtak ízzé-porrá a levegőben, szikla- és fémtörmelékét záporozva a közeli hegy lankáira: angyal harcolt fenn angyal ellen, de boszorkányok is süvítettek nemzetségük csatakiáltását rikoltva, nyilakat lödözve az ellenségre. Egy szitakötő-paripás epetőr alábukott egy repülő szerkezethez, melynek pilótája pusztá kézzel hessegette. A fenn köröző szitakötő nyergéből úgy szökkent le a lovas, hogy sarkantyúit mélyen a pilóta nyakába vájhassa, a ragyogó zöld rovar a következő pillanatban már a gazdája alatt termett, a repülő szerkezet pedig nyílegyenesen csapódott az erőd tövében a sziklához.

– Tágíts – sürgette Willt Lee Scoresby. – Eressz ki!

– Várj, Lee – mondta John Parry. – Valami nem stimmel, nézz oda!

Will újabb apró ablakot vajt a jelzett irányba, és kikukucskaálva látták, hogy a harc jellege változik. A támadó erők visszavonultak: egy harckocsi-osztag, miközben pergőtűzzel fedezték, nehézkesen hátrakanyarodott. Egy repülőkötelék már-már győzedelmeskedett Lord Asriel viharvert gyoptereire fölött, de nagy ívben elhúzott nyugat felé. A birodalom földi erői – lövésosztagok, lángszórós, méregokádó löveges, egyéb sosem látott pusztító eszközökkel felszerelt egységek – váltak ki az ütközetből, s indultak a hátsó felé.

– Mi ez? – értetlenkedett Lee. – Levonulnak a csatamezőről, de miért?

Megmagyarázhatatlan fejlemény: Lord Asrielék vannak kevesebben, fegyvereik silányabbak, rengeteg a sebesültjük.

Will hirtelen mozgást érzelt a kísértetek között. Mutogattak valamire a levegőben.

– Fantomok! – mondta John Parry. – Megvan az ok.

És Will meg Lyra most először vélte látni ezeket a valamiket: az égből aláhulló, csillámló gézfátyol, bogáncspihe. Egészen halvány, a földön még kevésbé tetten érhető.

– Mit akarnak? – kérdezte Lyra.

– Azt a lövésosztagot rohamozzák.

Will és Lyra tudta, mi következik, rémülten ordították:

– Fussatok! Meneküljtek!

Egyik-másik katona meghökkenve nézett körül, gyerekhang itt, mindjárt mellette? Mások a közeledő Fantomot, aki olyan furcsa, semmilyen, és mégis olyan mohó, célba vették a puskájukkal, és tüzeltek, de persze hasztalan. És a Fantom már le is csapott első áldozatára.

Lyra világából való afrikai volt. Daimónja, hosszú lábú pettyes macskáféle, vicsorgott és ugráshoz púpozta testét.

Mindannyian látták, hogy a férfi rettenthetetlenül emeli vállához a puskát, tapodtat sem hátrálva – aztán a daimónját, amint fantomhálóban vergődik tehetetlenül fújva, nyíva; gazdája fegyverét elhajítva utánakap, szolnogatja, mígnem maga is összeroskad a fájdalomtól, az embertelen rosszullettől.

– Most, Will – mondta John Parry –, most eressz ki, ezekkel elbírunk.

És Will szélesre tárta az ablakot, és kiment a kísértetek seregének élén; és megkezdődött életének legképtelenebb csatája.

A földből előkecmergő sápadt kísértetek még sápadtabbak lettek a napali világosságban. Mint akiknek nincs vesztenivalója, nekiugrottak a láthatatlan Fantomoknak, dulakodtak, birkóztak, Will és Lyra számára rejtélyes pontokat szaggattak.

A lövészek meg a többi eleven szövetséges értetlenül állt: ez a kísérteties fantomütközet számukra követhetetlen volt. Will fel-alá cirkált a küzdők soraiban a kést lengetve, hiszen emlékezett, a Fantomok iszonyodnak tőle.

Lyra nem tágitott mellőle, fájlalva, hogy neki nincs mivel hadakoznia, szemlélődve, figyelve. Olykor-olykor látni vélte a Fantomokat, olajos csillám a levegőben, és őt legyintette meg elsőként a fenyegetés.

Vállán Salmakiával egy kis buckáról, galagonyás földhányasról fogta be tekintetével a széles földsvot, a betolakodók pusztító indulatának célpontját.

Éppen a feje fölött a nap. A nyugati horizonton sötét szakadékok szabdalta, tündökletes felhőtörlesztok, csúcsaikat a magaslati szél lobogtatja. A síkon pedig a földi erők: fénylő hadigépek, tarka zászlók, felsorakozott regimentek.

Háta mögött bal felé csipkés hegyvonulat, mely az erődhöz ível. Vakítanak a rikitó vihar előtti fényben, a messzi fekete bazalt bástyafalakon apró alakok is kivehetők, amint javítják a károkat, hordják a fegyvert, vagy csak nézelődnek.

És hozzávetőleg ekkor érezte Lyra, hogy belé villan a rosszullét, a fájdalom, a rettegés, a Fantomok érintésének eltéveszthetetlen érzete.

Menten rájött, mi ez, holott korábban nem tapasztalta. Két dolgot szűrt le: először is felnőtt annyira, hogy a Fantomok kárt tehessenek benne: másodszer, hogy Pan itt bujkál valahol.

– Will, Will! – kiáltotta.

A fiú meghallotta, odafordult kést szegezve, lángoló tekintettel.

De megszólalni nem maradt ideje, felnyögött, megingott, a mellkasához kapott; a lány tudta, ugyanazt éli át, mint ő az imént.

– Pan! Pan! – kiáltozott Lyra, és lábujjhegyen kémlelt körül.

Will görnyedezve küszködött a hányingerrel. Pár másodperc, és csillapodott, mintha egérutat nyertek volna a daimónjaik; csakhogy még mindig sejtelmük sincs, merre keressék őket, körös-körül pedig lövésektől, ordításoktól, a szirti rémek távoli vakogásától, nyílve szők suhanásától, csapódásától hangos minden; és új zajforrás, hogy kelőben a szél is.

Lyra érezte meg elsőként az arcán, aztán meghajolt a fű, felzúgott tőle a galagonyás. Az eget is magának követelte: a felhőkön sehol egy fehér folt: kénsárga, tengerzöld, füstszürke, olajfekete émelyítő kavargás végig a szemhatáron, irdatlan magasban.

Háta mögött továbbra is süt a nap, minden bokor, minden fa mint lángoló fáklya von kordont elé a vihar elől: a sötétség ellen levéllel, ággal, terméssel, virággal tüntető törékeny dac.

És csak vonult, egyre vonult a Fantomokat immár tisztán észlelő két nem egészen gyerek. A szél Will szemébe csapott, Lyra haját az arcába sodorta, tova kellett volna fújnia a Fantomokat de azok nyílegyenesen tartottak a földre. A fiú és a lány holtak és sebesültek fölött lépdelt át kézen fogva, Lyra a daimónját hívta Will sóváran leste a magáét.

Az égen villámsújtás, nyomában az első velőt rengető mennydörgés, dobhártyájukba szaggató fejszecsapás. Lyra a fülére tapasztotta a kezét, Will kis híján felbukott, mint akit földbe döngöl a hang pusztá ereje. Egymásba kapaszkodva emelték szemüket az égre, és olyat láttak, amit milliónyi világban soha senki még.

Boszorkányok, Ruta Skadi és Reina Mit nemzetsége mellett még tucatnyi másik, mindegyikük kezében bitumenbe mártott felhőfenyőfáklya; kelet, a tiszta égbolt utolja felől áramlottak az erőd fölébe, neki egyenesen a vihar-nak.

A földig elhallatszott az illó szénhidrogén lángjának bőgése, pattogása. Néhány Fantom még a magasabb régiókban időzött, egyes boszorkányok óvatlanul beléjük rohantak, hogy fájdalmas kiáltással, kigyúlt testtel zuhanjanak alá; de a fakó szerzetek zömmel elérték már a talajszintet, a tömege-sen rajzó boszorkányok mint valami egyöntetű tűzfolyam, ívelhettek a vihar szívébe.

Lándzsával, karddal felfegyverzett angyali sereg bukkant elő a Felhős Oromból, hogy megütközzék velük. Hátszelet kaptak, gyorsabban szágul-dottak előre a nyílvezzőnél; a boszorkányok azonban állták a sarat, az elő-őrs az angyalok fölébe cikkant, majd lecsapott soraik közé, jobbra-balra sújtva a lobogó fáklyával. A lángkontúros angyalok hamvadó szárnyal, sikoltozva hullottak alá.

Lezúdultak az első kövér esőcseppek. Ha a viharfelhők parancsnoka a boszorkánytüzeket szándékozott eloltani, csalatkoznia kellett; a bitu-menbe mártott fenyő csak még ádázabbul okádott, sziszegett. A talajba csa-pódó esőcseppek mintegy körmönfont gonoszság eszközeiként külön szét-fröccsentek még. Egy perc sem kellett hozzá, Lyra és Will bőrig ázott, dider-gett, az eső, mint az apró kavics, fúródott a fejükbe, karjukba.

Így botorkáltak a szemüket törölgetve, „Pan”-t kiáltozva a kavarodásban.

A mennydörgések között úgyszólván nem volt már szünet, a csattanás, ütközés, zúzás mintha a póre atomot hasította volna. Az égzengés és a ret-tenet görcsének szorításában futott Lyra is, Will is, egyikük vadul kiáltozta: – Pan! Pantalaimon, drágám! Pan! –, másikkuk némán hívta elveszettjét, akinek nevét azonban nem ismerte.

A két epetőr nem tágitott tőlük, figyelmeztették őket, hova nézzenek, merre tartsanak, szemmel tartották a Fantomokat, hátha a gyerekek nem veszik észre őket. Lyrának azonban már a tenyerébe kellett vennie Salma-kiát, mert a ladynek nem volt ereje a vállába kapaszkodni. Tialys az eget kémlelte honfitársai után, valahányszor tűvillanásfélét észlelt odafenn, kiál-tott is. Csakhogy a hangja igencsak meggyöngült, s a többi epetőrt amúgy két szitakötőjük nemzetségjelvény-színei vonzhatták volna oda; de hát kifa-kultak már a testek, melyekről tündököltek, kiadták a párájukat a halottak országában.

Mozdult valami az égen, másképpen, mint bármi egyéb. A gyerekek, kezükkel óvva szemüket az eső korbácsától, odanéztek: soha még ilyen csúf légi járművet, hatlábú idomtalan-ság, semmi hangja nincs. Egészen

alacsonyan szállt, az erőd felől. Fölbük siklott talán ha házmagasságban, majd a vihar szívébe vette útját.

Nem feledkezhetek rá, mert a szívfacsaró rosszullét megújuló rohama jelezte Lyrának, hogy Pan bajban van; megérezte Will is, és vak rémülettel telve, tehetetlenül botladoztak tovább a sárban, latyakban a sebesültek és a harcos kísértetek kavarodásán át.

A felhős orom

A szándékjárgányban Mrs. Coulter ült. A daimónjával kettesben.

A légnyomásészlelő magasságmérőnek ilyen viharban nem sok hasznát venni, de az asszonyt az alászedült angyalok lángoló teste nagyjából eligazította, mennyire lehet a talajtól; a lobogásra az eső nemigen hatott. Az irányt megtalálni sem volt nagy eset: a hegy körül csapkodó villámnál ragyogóbb jelzőfényt kívánni sem lehet. De kerülgetni kell a levegőben hemzsegtető szárnyas küzdőket, és fölébe kerekedni a mind élesebb emelkedőnek.

Nem kapcsolta be a világítást, mert a célhoz minél közelebb akar szállni, de még mielőtt kipécézné és lelőné valaki. Ahogy haladt, a légörvény egyre hevesebb lett, a szellőkések egyre durvábbak és szeszélyesebbek. A gyropternek itt esélye sem lett volna: menthetetlenül földhöz csapják, úgy végzi, mint az őszi légy. A szándékjárgány viszont könnyedén alkalmazkodott, egyensúlyban maradt, mint széllovas a Csendes-óceán hullámtaraján.

Az asszony óvatosan emelte mind magasabbra a masinát, a műszerekkel mit sem törődött, szemére és ösztönére hagyatkozott. A daimónja ide-oda szökdelt a kis üvegekabinban, és szakadatlanul kiáltozta felé, mit tapasztal. A villámlás tündökletes nagy síkok és dárdák képében csapkodott a gép körül. És az asszony átkelt mindezen a kis járgánnyal, lassan, de tántoríthatatlanul emelkedett a felhőbe burkolózó palotához.

És minél közelebb jutott hozzá Mrs. Coulter, annál jobban nőtt ámuló zavara, hogy miféle is voltaképpen ez az orom.

Eszébe juttatott egy irtózatot eretnokséget, melynek szerzője immár megérdemelten sínylődik az Egyháztörvényszék tömlőcében. Nem átalott olyat hangoztatni, hogy a közismert három dimenzió felül több is létezik; kis léptékűek, de talán hét-nyolc másik is van, közvetlen észlelésük lehetetlen. Az illető még modellt is készített, hogy szemléltesse elképzelését, és Mrs. Coulternek megadatott, hogy lássa is az utóbb ördögűző szertartás keretében máglyára vetett tárgyat. Hajlatokban hajlatok, sarkok-élek, melyek egyszerre lehatárolnak és bennfoglaltatnak: bensője kiterjed mindenre, mégis különválnak az egyebektől. A Felhős Orom ilyen benyomást tett az asszonyra: nem annyira sziklatömb, mint inkább erőtér, magát a teret hajlítja, nyújtja, rétegezi, levegőből, fényből, párából formázza szintekké, teraszokká, kamrákká, oszlopsarnokokká, őrtornyokká.

Az asszony különös ujjongás gerjedését érezte belül, egyidejűleg kiszemelte a déli hegyoldalon azt a felhős beszögellést, ahová biztonsággal leteheti légi járművét. A kis szerkezet megdőccent, elakadt a zavaros levegőben, de az asszony tartotta az irányt, és daimónja segítségével sikeresen landolt.

Mostanáig a villámfény, a felhők hasadékán elötörő napsugár, a lángoló angyalok, az anbár-keresőlámpák világítottak az asszonynak; de itt a fény egészen más volt. Az orom anyagából fakadt, amely, akár a lélegzet, ütemesen izzott fel, majd halványult: gyöngyház tündöklés.

Az asszony és a daimónja kiszállt a járgányból, körülnéztek, merre induljanak.

Mrs. Coulter érezni vélte, hogy alattuk-felettük lények sűrögnek a hegy tömbjében keresztül-kasul üzenetekkel, parancsokkal, hírekkel. Látni nem láthatta őket; csupán oszlopcsarnok, lépcső, terasz, homlokzat zavaróan egymásba mosódó részleteit.

Javában tanácstalankodott, mikor hangok ütötték meg a fülét; gyorsan behúzódtott egy oszlop mögé. Zsoltárt éneklő hangok közeledtek: angyalok menete hordágyat vitt.

Közel jártak már a búvóhelyéhez, mikor észrevették a szándékjárgányt, és megálltak. Elhalt az ének, a hordágyvivők riadt értetlenséggel néztek körül.

Mrs. Coulter mellett tették le a hordágyat, így hát szemügyre vehette, kit visznek rajta: angyal, vélte, vénségesen vén angyal. Amúgy a hegyből áradó fényt visszaverő, csillogó-villogó kristálykeret eléggé takarta szegényt, de vigasztalan elesettsége, ráncok közé aszott arca, remegő keze, motyogó ajka, vizenyős szeme így sem kerülhette el az asszony figyelmét.

A vénség reszketősen bökődött a szándékjárgányra, sipogott, motyogott, szakadatlanul tépkedte a szakállát, aztán fejét hátravetve olyan elgyötörten jajdult fel, hogy Mrs. Coulter a füléhez kapott, alig bírta hallgatni.

A hordágyvivők nyilvánvalóan nem értek rá, ismét összeállt a menet és továbbindult a teraszon, ügyet sem vetve a hordágy mélyéről hallatszó nyögésre, mammogásra. A peremen széttárták a szárnyukat, és előljárójuk vezényszavára felröppentek a hordággal, a kavargó gőzökben eltűntek Mrs. Coulter szeme elől.

De most másra kellett figyelnie. Az asszony sebes léptekkel elindult aranymajmával, fel nagy lépcsőkön, át hidakon, fel, fel, mindig csak fel. Minél feljebb jutottak, annál jobban érzékelték a láthatatlan pezsgést maguk körül, aztán egy tágasabb öbölbe fordulva, amely ködbe borult olasz terecskére emlékeztetett, lándzsás angyal lépett elébük.

– Kik vagytok? Mit kerestek itt? – kérdezte.

Mrs. Coulter kíváncsian mérte végig. Ez is egyike azoknak, akik egykor beleszerettek földi nőkbe, emberleányokba.

– Ugyan, ugyan – torkolta le szelíden az őrt –, ne húzzuk itt az időt. Azonnal vigyé! a Régens elé. Vár.

Össze kell zavarni őket, morfondírozott magában; ez az angyal nem tudja, mit kezdjen vele, ezért engedelmeskedik. Hosszú percekig haladt az angyal nyomában, szédítő fénytüneményeken át, eljutottak egy előcsarnokba. Az asszonynak sejtelve sem volt, hol léptek be, egyszerűen ott voltak, aztán valami ajtmódra kitárult előtte.

Daimónja a felsőkarjába vájta hegyes karmát, ő pedig a majom szőrébe markolt, egymást nyugtatták.

Fényből való lény állt előttük. Amúgy férfiforma, férfitermetű, mérleget az asszony, mindazonáltal káprázott a szeme. Az aranymajom a gazdája vállába fúrta ábrázatát, az asszony a fél karját vonta önkéntelenül maga elé.

Megszólalt Metatron:

– Hol van? Hol a lányod?

– Azért jöttem, hogy elmondjam, Régens uram – mondta az asszony.

– Ha rendelkeznél fölötte, idehoztad volna.

– Vele nem bírok, csak a daimónjával.

– Hogyan lehetséges az?

– Metatron, esküszöm, hogy a daimónját a hatalmamban tartom. Nagy Régens, könyörgök, rejtőzz el kissé, a szemem káprázik...

A Régens felhőfátylat vont maga elé. Mintha füstüvegen át nézne az ember a napba, tisztább a kép, gondolta az asszony, de azért úgy tett, mintha továbbra is színes foltok táncolnának előtte, és nem látná az arcot. Férfi ez, java korú, megtermett, nagy hatalmú, parancsoló. Vajon visel-e ruhát? Van-e szárnya? Megállapíthatatlan, olyan delejes a tekintete. Nem hagyja kalandozni a szemet.

– Metatron, kérlek, hallgass meg. Most jövök Lord Asrieltől. Hála van a gyermek daimónja, tudja tehát, hogy a gyermek hamarosan odamegy keresni.

– Mi a szándéka a gyermekkel?

– Hogy távol tartsa tőled, míg nagykorú nem lesz. Asriel nem tud arról, hogy idejöttem, sietnem kell vissza. Igazat beszélek. Nézz rám, nagy Régens, ebben én aligha kezdeményezhetek. Nézz meg alaposan, és mondd el, mit látsz.

Az angyalok fejedelme rászegezte a szemét. Ilyen tüzetes vizsgálatban sosem volt még része Marisa Coulternek. Lehántottak róla minden színle-

lést és takarást, teste, kísértete, daimónja egyaránt csupaszon tárult Metatron átható, szilaj tekintete elé.

Az asszony tudta, a természetének jót kell állnia magáért, rettegett, hogy Metatron kevesli majd a látottakat. Lyra valótlant állított Iofur Raknisonnak azzal, hogy anyja az egész életével hazudik.

– Igen, látom már – mondta Metatron.

– Mit látsz?

– Romlást, irigységet, hatalomvágyat. Kegyetlenséget, hidegséget. Gonosz, megeléghetetlen kíváncsiságot. Vegytiszta rosszindulat pusztító méltelyét. Életed hajnalától egyetlen csöpp részvét, együttérzés, jószág nem telt tőled úgy, hogy ne mérlegelted volna, miféle előnyt kamatozik. Kínóztál, gyilkoltál bűntudat, habozás nélkül; szószegő intrikus voltál, aki tobzódik önnön gázságában. Az erkölcsi szenny színültig telt edénye vagy.

Mrs. Coulter mélyen megrendült e kinyilatkoztatástól. Tudta, hogy elkövetkezik és rettegett tőle, ugyanakkor remélte is, és most, hogy elhangzott, valami diadalféle buzgott fel benne.

Közelebb lépett.

– Akkor ismerd el – mondta –, kenyerem az árulás. Elvezetlek oda, ahová a lányom daimónját viszi Asriel, végzel vele, a gyermek pedig gyanútlanul fut a karjaid közé.

Az asszony gőzök kavargását érezte maga körül, érzékei összezavarodtak: mint illatos jégdárdák fúródtak belé a szavak, melyeket Metatron intézett hozzá:

– Emberéletemben – mondta – sok feleségem volt, de egy sem oly bájos, mint te.

– Emberéletemben?

– Énókh voltam, Járed fia, Mahalálel unokája, Kénán dédunokája, ükunokája Énósnak, akit Széth nemzett, Ádám fia. Hatvanöt évet éltem a földön, aztán magához vett a Fennhatóság.

– És sok feleséged volt.

– Rajongtam a húsukért. Megértettem, hogy a menny fiai a föld leányaiba szerelmesek, és ügyüket támogattam a Fennhatóság előtt. De az ő szíve nem enyhült meg irántuk, és kényszerített, hogy kárhozatot jósoljak nekik.

– Tehát ezer évek óta nem ismertél asszonyt...

– Régense voltam az országnak.

– Nincs-e itt az ideje, hogy a kezed nyújtsd valakinek?

Ez a pillanat volt a legkockázatosabb, most szolgáltatva ki magát a legjobban az asszony. De bízott a testében, és abban, hogy igaz a különös tény, melyet az angyalokról megtudott: kivált azok, akik közülük valaha emberek

voltak, húst nélkülözvén, forrón áhítják, megvesznek érintéséért. És Metatron ilyen közlőről már érezhette a haja illatát, ráfeledkezhetett bőrére, akár meg is tapinthatna volna izzó kezével.

Különös nesz hallatszott, moraj és pattogás, szakasztott ilyen ér a fülünk-höz közvetlenül azelőtt, hogy rádöbennénk, lángokban áll a házunk.

- Mondd el, mit csinál most Lord Asriel, és hol van – hangzott az utasítás.
- Elvihetlek hozzá most azonnal.

A hordágyvivő angyalok elhagyták a Felhős Ormot, és délnek indultak. A Fennhatóságot biztonságos helyre kell szállítaniuk, a csatamezőtől távolabb, Metatron parancsára, aki még életben akarja tartani valameddig; és ahelyett, hogy népes testőrséget rendelt volna mellé, amely csak felkeltené az ellenség figyelmét, inkább a vihar zúrzavarában bízott, adott körülmények között egy jelentéktelen csapat célszerűbb, mint a nagy felhajtás.

Éppenséggel be is válhatott volna a számítása, ha egy félholt harcoston lakmározó szirti rém föl nem pillant véletlenül, és éppen akkor egy fény-szóró nem kapja el a hordágy kristályoldalát.

Emlékezetébe ötlött valami a szirti rémnek. Megállt a mancsa a jó meleg májon, egyik fivére menten odébb is taszigálta, ő pedig visszarévedt arra a locsifecsi sarki rókára.

Nyomban kitérta lebernyeg szárnyát, és az égre szökkent, egy másodperc múlva követte az egész kompánia.

Xaphania az angyalaival lelkiismeretesen kutatott egész éjjel, sőt a dél-előttbe nyúlóan; utóbb egyetlen jelentéktelen repedést találtak a hegyoldalban az erődtől délre: előző nap még nem volt ott. Feltárták, kiszélesítették; Lord Asriel éppen ekkor ereszkedett le az erőd alá kanyargó barlang- és alagútszerbe.

Nem volt koromsötét, holott erre számított. Halványan derengett egy fényforrás, billiónyi apró, foszforeszkáló részecske áramlása. Folyamként hömpölyögtek a járatokba.

- Por – világosította fel Lord Asriel a daimónját.

Először láthatja szabad szemmel; no de sok tapasztalata egyébként sincs a Porral. Továbbhaladt; hirtelen kiöblösödött a járat és irdatlan üreg tetejében találta magát: boltozata alatt elért volna akár egy tucat székesegyház. Az alját nem látni; a szikla szédítően lejt egy nagy verem széléhez mélyen

alant, ez feketénél feketébben tátong, és ide zúdul az el nem apadó Porzuhatag. Billiónyi részecskéje mint megannyi csillag minden létező galaxisból, egy-egy szikra tudat. Gyászos világosság.

Lord Asriel leereszkedett a daimónjával a szakadék széléhez; fokozatosan elébük tárult, mi történik túloldalt a homályban, száz meg száz lépésnyire tőlük. Lord Asriel mozgást vélt látni, és minél mélyebben járt, annál nyilvánvalóbb lett: elmosódó, sápadt alakok sora araszol a nyaktörő hegyoldalban, férfiak, nők, gyermekek, mindenféle általa már látott, illetve még sosem látott lények. Arra volt csak gondjuk, hogy le ne szédüljenek, róla tudomást sem vettek; Lord Asrielnek minden szőrszála felmeredt, mikor rádöbrent, hogy kísértetek.

- És Lyra eljött ide – jegyezte meg a hóleopárdjának.
- Vigyázz, hova lépsz – hangozott a válasz.

Lyra és Will ázottan, dideregve, elkínzottan botorkált sáron, sziklán, az esővíz vérmocskos patakjain át. Lyra attól tartott, hogy Lady Salmakia haldoklik: percek óta nem hagyta el szó az ajkát, és eseten hevert a tenyerében.

Végre találtak egy folyóágyat, amelyben nem volt vörös a víz, merítettek belőle a szájukhoz, hogy legalább a szomjukat csillapítsák; Will érezte, Tialys megfeszül, aztán már mondta is:

– Will – lovakat hallok –, Lord Asrielnek nincs lovassága. Nyilván az ellenség. Keljetek át, bújjatok el, arra láttam bokrokat...

–Gyere – szólt Will Lyrának, átgázoltak a jéghideg habokon, és az utolsó pillanatban elérték a túloldali révet. A lejtőn itatni ügető lovasok korántsem voltak átlagalakulat: ugyanolyan kese szőrzet borította testüket is, mint a lovaikat, se ruha, se lószerszám. Fegyver viszont volt náluk, háromágú szigony, háló, handzsár.

Lyra és Will nem vesztegette az időt báméskodásra; a durva talaj fölé lapulva keserveskedtek tovább egyetlen célt tartva szem előtt: észrevétlennek maradni.

Nem mertek fölpillantani, nagyon kellett figyelniük, hova lépnek, nehogy bokaficam vagy annál is rosszabb legyen a vége; mennydörgött az ég, ezért csak akkor hallották meg a szirti rémek sivítását, acsargását, mikor már gyakorlatilag beléjük botlottak.

A sárban csillogott valami, azt vették körbe: föl se érték egészen az oldalára fordult kristályfalú ketrecfélét. Az öklükkel meg szikladarabokkal dönggették, és sikítottak, bömböltek.

Késő volt ahhoz, hogy Lyra és Will sarkon forduljon és elinaljon, a falka kellős közepébe csöppentek.

Nincs tovább fennhatóság

Mrs. Coulter odasúgta az árnyak az oldalán:

– Nézd, nézd, hogyan lapul, Metatron! Oson a sötétben, mint a patkány...

A nagy üreg párkányáról figyelték Lord Asriel meg a hóleopárdja hosszadalmas araszolását lefelé.

– Most lesújthatnék rá – súgta vissza az árny.

– Hát persze – hajolt közelebb az asszony –, de úgy szeretném látni az arcát, drága Metatron; azt akarom, hogy tudja, én árultam el. Gyere, érzük utol, kapjuk el...

A Por-zuhatag derengő fényoszlopot formázott, ahogy simán nyúlt alá a végtelen mélységbe. Mrs. Coulter egyetlen pillantásra sem méltatta: most arra kell összpontosítania, hogy vágtyól toporzékoló árnylovagját a bűvkörében tartsa.

Némán haladtak Lord Asriel nyomában. Minél lejjebb jártak, annál elcsigáztatabbnak érezte magát az asszony.

– Mi ez? Mi ez? – csattant gyanakvóan az árny, megérezve társnője hangulatát.

– Csak arra gondoltam – mondta az asszony nyájas kajánsággal – mennyire örülök, hogy a gyermek nem éri meg, hogy szeressen és szeressék. Csecsemőkorában azt hittem, szeretem, de most...

– *Bánkódtál* – erősködött az árny –, *bánkódtál*, amiért nem láthatod felnőtti...

– Ó, Metatron, ilyen régen voltál már férfi? Hát nem jössz rá, mi bánt igazából? Nem a lányom nagykorúságát bánom, hanem a magamét. Milyen nagyon bánom, hogy leányfővel nem ismerhettelek; milyen szenvedéllyel adtam volna oda magamat...

Az árnyhoz hajolt, mintha nem bírna a teste gerjedelmével, az árny möhön szimatolta, szinte itta az illatát.

Fáradságos volt lefelé az út a sziklatörmeléken át a lejtő aljába. Minél lejjebb tartottak, annál jobban érvényesült az aranyos páraudvar, melyet a Por világa vont minden köré. Mrs. Coulter az árny nem létező kezét kereste folyton, mintha csak ember volna, aztán tette, hogy erőt vesz magán, és odasúgta:

– Metatron, húzódj mögém, várj itt, Asriel talán sejt valamit. Hadd altatom el a gyanúját. Ha már védtelen, hívlak. De árnyalakban gyere, húzd

össze magad ilyen kicsire, nehogy meglásson, különben hagyja elröpülni a gyermek daimónját.

A Régens mélyenszántó értelme ezer meg ezer éveken át töltekezhetett, izmosodhatott milliányi világban. De ebben a pillanatban elvakította kettős megszállottsága: elpusztítani Lyrát, magáévá tenni az anyját. Bólintott, és egy helyben maradt, miközben az asszony meg a majom nesztelenül szedte a lábát, ahogyan csak bírta.

Lord Asriel egy hatalmas gránittömb mögött várakozott, kívül a Régens látómezején. A hóleopárd felfigyelt az érkezők lépteire; Lord Asriel állva fogadta a tömb sarkánál beforduló Mrs. Coultert. Körös-körül minden felületet, minden köbcentiméter levegőt áthatott a pergő Por, minden részlet lágyan domborodott elő; a Por fényénél Lord Asriel láthatta azt is, hogy az asszony arca könnytől fénylik, és fogát összeszorítva küzd a zokogással.

A férfi magához szorította; az aranymajom a hóleopárd nyakát kulcsolta át, és fekete képét a bundába temette.

– Lyra biztonságban van? Megtalálta a daimónját? – kérdezte suttogva az asszony.

– A fiú apjának kísértete őrködik mindkettőjük fölött.

– A Por csodaszép... Csak most látom.

– Mit mondtál neki?

– Hazudtam, Asriel, hazudtam... Ne húzzuk az időt, nem bírom. .. Ugye végünk? A kísértetünk se marad meg?

– Ha a mélységbe zuhanunk, nem. Azért vagyunk itt, hogy Lyra időt nyerjen, megtalálhassa a daimónját, aztán része lehessen az életben, a felnőtt életben is. Esélyt adunk a lányunknak, Marisa, ha Metatront pusztulásba ragadjuk, mit számít ehhez képest, hogy vele tartunk?

– Lyrának biztosan nem eshet baja?

– Egészen biztosan – mondta gyöngéden a férfi.

Megcsókolta az asszonyt. Az úgy simult a karja közé, mint Lyra fogantatásakor, tizenhárom éve.

Mrs. Coulter halkán zokogott. Mikor már meg tudott szólalni, ezt suttogta:

– Azt mondtam, elárulak téged meg Lyrát is, és ő hitt nekem, mert merő álság és gonoszság vagyok; félttem pedig, hogy az átható tekintetével kifürkészi az igazságot. De túl jól hazudtam. Hazudtam minden idegimmal, minden ízemmél, mindennel, úgy, ahogy valaha műveltem... Azt akartam, hogy szemernyi jószágot se találjon bennem, és nem is talált. Merthogy nincs is. De Lyrát szeretem. Ugyan honnan lett ez a szeretet? Fogalmam sincs, belopózott, mint éjszaka a tolvaj, és most a szívem szakad belé, úgy szeretem a lányomat. Csak abban bízhattam, hogy az égbekiáltó bűneim árnyékában

a szeretet nem nagyobb a mustármagnál, és azt kívántam, bár még meg-
átalkodottabb lettem volna, hogy az álca még tökéletesebb legyen... De a
mustármag gyökeret vert, gyarapodott, a kis zöld hajtás szétfeszítette a szí-
vet, és úgy féltem, hogy észreveszi...

Az asszonynak elfúlt a szava, az összeomlás határán volt. A férfi megsi-
mogatta aranyló Portól lepett haját, és várt.

– Már alig bírja türelemmel – súgta az asszony. – Azt mondtam neki,
húzza össze magát. De hisz ő sem különb angyal a többinél, még ha ember
volt is valaha. Birkózunk vele, a szakadék szélére szorítjuk, és lerántjuk
magunkkal...

A férfi megcsókolta, és azt mondta:

– Pontosan. És Lyrát nem éri baj, a birodalom tehetetlen lesz vele szem-
ben. Marisa, szerelmem, hívd ide.

Az asszony mélyet lélegzett, nagyot sóhajtott. Aztán megigazította a
szoknyáját, füle mögé simította a haját.

– Metatron – szólította fojtott hangon. – Itt az idő.

Az aranyló levegőből felbukkant Metatron árnycsuhás alakja; a helyzet
egy csapásra megvilágosodott előtte: két éberem lapító daimón, a Por-glóriás
asszony és Lord Asriel.

Aki azonnal rávetette magát, megragadta a derekánál, hogy a földhöz
vágja. Az angyal keze azonban szabad volt, és ököllel, tenyérrel, könyökkel,
csuklóval, alkarral csépelte Lord Asrielt, ahol csak érte: annak az ütésektől
a lélegzete is elállt, a bordái beroppantak, recscent a koponyája, rengett
minden érzéke.

Karjával azonban átfonta az angyal szárnyát, hogy a törzséhez préselje.
Mrs. Coulter máris ott termett a lebéklyózott szárnyak közében, és megra-
gadta Metatron üstökét. Iszonyú ereje volt az angyalnak, mintha megbok-
rosodott ló sörényébe markolt volna: vadul rázta a fejét; az asszony ide-oda
csapódott, rádöbrent, micsoda robbanékonyság feszül a vegődő-hánykódó
szárnyakban, melyeket oly engesztelhetetlenül karol a férfi.

A daimónok sem tétlenkedtek. Stelmara az ellenfél lábába mélyesztette
fogát, az aranymajom a hozzá közelebb eső szárny tollát szaggatta-tépte, de
ez csak fokozta az angyal amúgy is tomboló dühét. Hatalmas lendülettel
oldalt hajolt, és kiszabadította a fél szárnyát, Mrs. Coultert a sziklafalhoz
taszítva.

Mrs. Coulter elkábult egy másodpercre, szorítása lanyhult. Az angyal
nem hagyta annyiban, visszahódított szárnyával az aranymajmot próbálta
félresodorni; Lord Asriel azonban nem eresztette vasmarkából, sőt fokozta
a nyomást, hiszen kevesebbet kellett átfognia. A szuszt akarta kiszorítani

Metatronból, összezúzni a bordáit, mit sem törődve a koponyájára, tarkójára zúduló bestiális ütésekkel.

Csakhogy azok nem maradtak hatástalanok. Lord Asriel azon igyekezett, hogy megvesse a lábát a sziklán, s egyszerre mintha tagló találta volna fejbe hátulról. Metatron, miközben oldalt lendült, felkapott egy ököl nagyságú szikladarabot, és teljes erőből nekivágta Lord Asriel feje búbjának. Lord Asriel érezte, hogy a koponyavarratai egymásra csúsznak: még egy ilyen ütés, és vége. Émelygett kínjában – tűrhetetlenül fáj, hogy nekinyomja a fejét az angyal törzsének –, de nem engedett, görcsösen kulcsolta össze jobbja és balja ujjait, és lázasan keresett támaszt a málló sziklán.

És mikor Metatron a magasba lendítette a véres követ, arany szőrpamacs szökkent a magasba, ahogy a láng elkapja a facsúcsot: a majom tövig mélyesztette fogát az angyal keze fejébe. A kő leesett, a peremre gurult, Metatron pedig veszettül kaszált a karjával, hogy szabaduljon a daimóntól; csakhogy az aranymajom foggal-körömmel tapadt rá, sőt a farkát is ráfonta, s közben Mrs. Coulter magához nyűgözte a hatalmas fehér szárnyat, mocanni sem hagyta.

Metatron béna volt, de a szakadék peremétől még messze, és komoly sebesülést nem szenvedett.

Lord Asriel ereje ellenben fogytán fogyott. Küszködött, hogy vérázta eszmélete cserben ne hagyja, de csak halványult minden rebbenéstől. Érezte, sőt hallotta, hogy csontszélek csikorognak a fejében. Érzékelése zűrzavarossá vált, egy parancs lebegett csak előtte: *szorítsd és húzd lefelé.*

Mrs. Coulter kitapogatta az angyal arcát, és ujjával mélyen a szemébe vajt.

Metatron felordított. Visszhangozta a hatalmas üreg, kettőzve szökkent az üvöltés szirtről szirtre elhalóban; a távoli kísértetek végeláthatatlan menetében is felszegeződtek hallatán a fejek.

Stelmaria, a hóleopárd daimón, akinek tudata szintén kihunyóban volt, akárcsak Lord Asrielé, utolsó erejével az angyal torkának ugrott.

Metatron térdre rogyott. Mrs. Coulter, miközben mellézuhan, magán érezte a vérző Lord Asriel tekintetét. És az asszony a kezére támaszkodva felkelt, hogy a szárny vergődésén átnyúlva elkapja az angyal haját, és hátrarántsa a fejét, hogy a torka csupaszon kínálkozzék fel a hóleopárd agyaráinak.

Már Lord Asriel is vonszolta lefelé a szétpergő szikla közt botladozva, az aranymajom sem maradt le tőlük, harapott, mart, szaggatott, és már-már elérték a peremet; de ekkor Metatron kitepte magát, és széttárta a szárnyát, ezt az óriási, fehér, rendületlenül fel-le mozgó boltozatot, Mrs. Coultert egyszeriben lerázta, és már ki is húzta magát, egyre sebesebben vert a szárnyá-

val, és fenn volt, felemelkedett, a rohamosan gyengülő Lord Asriel hiába kapaszkodott belé rendületlenül. Az aranymajom úgy akasztotta karmát az angyal hajába, mint aki el se eresztí többé.

De már a mélység fölé érték. Szárnyalás. Minél magasabb emeli az angyal Lord Asrielt, annál nagyobbat zuhan a mélybe Metatron pedig továbban.

– Marisa! Marisa!

Lord Asriel kiáltott szaggatottan; Lyra anyja, miközben fülébe bőgött a hóleopárd, lendületet vett, és szívét-lelkét beleadva az angyal, a daimónja meg haldokló szerelme után vetette magát hogy leszorítsa a két hatalmas szárnyat, és mind együtt zúduljanak alá a feketeségbe.

A szirti rémek Lyra borzadó sikolyát hallva mind egyszerre fordították felé lapos pofájukat.

Will előreugrott, és már belé is mártotta a kést a legközelebb esőbe. Egy kis rúgást érzett a vállán: Tialys elugrott egyenesen a legtermetesebb rém pofájára, hogy haját megragadva jól állon rúgja: így nem vetheti le az ellenfél. A szirti rém vinnyogva, kapálózva dőlt a sárba; a másik bambán bámulta karcsonkját, aztán a bokáját, melyet levágott keze hulltában elkapott. Egy másodperc, és a mellkasából meredezett a kés: Will érezte, hogy a kés nyele hármat-négyet lüktet az utolsó szívverések ütemére; már húzta is ki, mielőtt az összeeső szirti rém magával ránthathná.

Hallotta, hogy a többi gyűlölködve rikolt menekülőben; meggyőződött, hogy Lyra az oldalán sértetlen, aztán aggódva vetett le magát a sárba.

– Tialys! Tialys! – kiáltotta, és a csattogó fogakkal mit sem törődve félrefofozta a góliát szirti rém fejét. Tialys már nem élt, sarkantyúi tövig mélyedtek a rém nyakába. Az még rúgott-harapott, a fiú levágta a fejét, és odébbgurította, mielőtt az epetört leemelte a lebernyeges nyakról.

– Will – szólalt meg Lyra a háta mögött –, Will, nézd...

A lány a kristály hordágyra meredt. Nem tört össze, habár felületét összekente, bemocskolta a sár meg a szirti rémek korábbi lakmározásaiból származó vér. Idétlenül billegett a sziklákon, odabenn pedig...

– Jaj, Will, hiszen él még! Ó, szegény!

Will látta, a lány a kristályt fessegeti, hogy az angyalhoz férjen, és vigasztalja; hiszen olyan vén, és riadtan hüppög, mint egy csecsemő, és a legtávolabbi sarokba húzódik.

– Jaj de öreg lehet, még sose láttam valakit így szenvedni. Jaj, Will, szedjük már ki onnan!

Will egy mozdulattal keresztülmetszette a kristályt, és benyúlt, hogy előtámogassa az angyalt. De szegény öreg semmit sem értett, gyöngé volt, mint a harmat, félelmében-kínjában csak sírás és motyogó tiltakozás telt tőle, mert újabb csapásra gyanakodott.

– Nincs semmi baj – mondta Will –, legalább elbújtatjuk. Tes sék jönni, nem bántjuk.

A reszketeg kéz megkapaszkodott a fiúban. Az öreg érthetetlenül nyöszörgött, nem bírta abbahagyni, közben a fogát csikorgatta, és kényszeresen igazgatta magát; mikor Lyra keze is benyúlt érte, mosolyogni és bókolni próbált, ráncok közé ágyazott őszöreg szeme ártatlan csodálkozással hunyorgott a lányra.

Közös erővel kiségették az örökkévalót a kristálycellából; könnyen ment amúgy, hiszen áttetsző volt szegény, mint a papír, elment volna velük bárhová, hiszen nem volt saját akarata, és úgy fogadta az egyszerű jóindulatot, mint virág a napfényt. A szabad levegőn azonban a szél óhatatlanul kárt tett benne, a gyerekek megdöbbenésére alakja elporlott, szerteszállt. Pár másodperc, és már híre-hamva sem volt, utoljára csodálkozó pillantását látták, sóhajtását hallották, a végső, nagy megkönnyebbülést.

Eltűnt: rejtélybe oldódó rejtély. Az egész nem tartott egy percnél tovább. Will haladéktalanul visszatért az elesett lovaghoz. Fölvette apró testét a tenyerébe, és eleredt a könnye.

Lyra sürgető szava ért a füléhez.

– Will, mennünk kell, muszáj, a lady lovakat hall.

Az indigó égboltról sólyom csapott le, Lyra sikoltva lapult a földhöz: Salmakia viszont, amennyire erejétől telt, azt kiáltotta:

– Ne, Lyra! Ne! Állj föl, nyújtsd előre az öklöd!

Lyra szót fogadott, kinyújtott fél karját a másikkal támasztotta, a kéksólyom tett még egy kört a levegőben, aztán éles karma közé ragadta a csuklóját.

A sólyom hátán ősz hajú dáma ült; tiszta tekintete előbb Lyrára siklott, aztán a gallérjába fogódzó Salmakiára.

– Asszonyom – pihegte Salmakia –, megtettük...

– Megtették, amit kell. Most már itt vagyunk mi – azzal Madame Oxentiel megrántotta a kantárt.

A sólyom menten háromszor rikoltott, olyan hangosan, hogy Lyrának csengett belé a füle. Az égre előbb egy-kettő-három, majd pedig sok száz tündöklő szitakötő porzott hátán lovasával, olyan szélesebesen, hogy félt volt, hogy összeütköznek, a rovarok reflexe, a lovasok iskolázottsága azonban ehelyett villódzó kárpitot szőtt a gyerekek fölé.

– Lyra – mondta a hölgy a sólyom hátán –, Will, kövessetek, elvezetünk a daimónjaitokhoz.

Ahogy a széttárt szárnyú sólyom felröppent Lyra egyik kezéről, másik markába Salmakia pehelysúlya pottyant; megvilágosodott előtte, hogy a ladyt a pusztá lelkijereje tartotta életben mostanáig. Magához ölelte, aztán futott Will után a szitakötők felhője alatt, botladozott, el is esett nemegyszer, de Salmakiat rendületlenül szorította a szívéhez.

– Balra, balra – irányította őket a hang a kéksólyom hátáról, és a helyenként fény szabdalta zúrzavarban arra kanyarodtak; jobbjukon Will világoszürke vértet-sisakot viselő csapatot látott, oldalukon szürke farkas daimónokat. A szitakötő-áradat menten rájuk zúdult, a férfiak megtorpantak: a flintáiknak nem vehették hasznát, az epetőrök szempillantás alatt ellepték őket, leszókkentek paripájukról, kézbe, karba, csupasz nyakba döfték sarkantyújukat, és máris pattantak vissza arra sikló szitakötőjükre. Cikázásuk követhetetlen volt. A katonák hanyatt-homlok menekültek, soraik felbomlottak.

De hirtelen patadöngés hallott hátulról, és a gyerekek holtra rémülve fordultak meg: az iménti lovas lóemberek száguldottak feléjük, némelyik már a hálóját lengette: a hálókat a szitakötők köre kanyarították, majd a földhöz csapkodták, szétzúzva a benne rekedt rovarokat.

– Erre! – hangzott a lady utasítása, aztán „Feküdj!”-t parancsolt.

Engedelmeskedtek. Alattuk rengett a föld. Patadobogás? Lyra fölpillantott, kisímította ázott haját a szeméből, de bizony nem lovakat látott.

– Iorek! – örvendett meg. – Jaj, Iorek!

Will nyomban visszahúzta, mert nemcsak Iorek Byrnison tartott egyenesen feléjük, hanem egész regement páncélos medve. Lyra épp idejében szegte le a fejét; Iorek átlendült fölöttük, és medvéinek azt bömbölte, végük közre az ellenséget.

Könnyedén, mintha a páncélja se nyomná jobban a bundájánál, a medvekirály odaperdült a tápászkodó Will és Lyra elé.

– Iorek, jaj, a hátad mögött, hálók vannak! – kiáltotta Will.

A lovasok már rontottak is nekik.

A medvének semmire sem maradt ideje, suhogott a háló a levegőben, és Iorekra acélrácsozat hurkolódott. A medve ágaskodott, üvöltött, irdatlan mancsát rázta a lovas felé. De a háló keményen kitartott, a ló ugyan ijedten nyerített és hátrált, de Iorek nem bírta kibontakozni a göngyölegből.

– Iorek! – kiáltotta Will. – Maradj veszteg! Ne mozdulj!

Odabotladozott a pocsolványon, fűcsomókon át, míg a lovas az állatát jobb belátásra bírta; Iorekra már a következő lovas támadt, újabb háló süvített felé.

Will megőrizte hidegvérét: nem vagdalkozott összevissza, még nagyobb gubancot kavarva, hanem kifigyelte a háló röptét, és egyetlen húzással aprította miszlikbe. Foszlányokban keveredett el a sárral, hasznavehetetlenül. Ezek után vetette magát Will Iorekra. Baljával tapogatott, jobbával metszett. A hatalmas medve mozdulatlanul tűrte a fiú szélesebb mozdulatait, melyek kiszabadították.

– Mehetsz – kiáltotta Will, és nagy ívben leugrott a húshegy testről; Iorek úgyszólván nekirobbant az egyik ló szügyének.

A lovas már emelte a handzsárt, hogy a medve nyakára irányozza, ám Iorek Byrnison így páncélban nyomott vagy két tonnát, nem voltak azonos súlycsoportban. Ló és lovasa tehetetlenü rogyott össze. Iorek megrázta magát, körülnézett és a gyerekekre bődült:

– A hátamra! Gyerünk!

Előbb Lyra pattant fel rá, majd Will. Szorították lábukkal a hideg vasat, azon keresztül is érezték Iorek izmainak félelmes hullámozását.

Mögöttük a többi medve harcba bocsátkozott a rendhagyó lovassággal, az epetőrök támogatták őket, dőféseikkel hergelték a lovakat. Kéksólyma hátán alásiklott a hölgy, és elkiáltotta magát:

– Előre! Be a fák közé a völgyben!

Iorek egy kis emelkedő tetejébe ért, szusszanásnyira megállt. Előttük a buckás talaj kissé lejtett egy ligetig, úgy kétszázötven lépésre. Valamivel távolabb hatalmas ütegek lövelltek sivítva muníciójukat, világítórakéták röpködtek közvetlenül a felhők alatt, a fák fölé úszva hideg zöldes fényben furdették őket, a pontosabb célzást elősegítendő.

Közvetlenül a ligetet vagy húsz Fantom rohamozta, zilált kísértetsapat igyekezett feltartóztatni őket. Lyra és Will azonnal tudta, hogy a daimónjaik ott vannak a fák közt, és elpusztulnak, ha nem mentik ki őket gyorsan. Percről percre gyűltek a Fantomok, jobb felől rohamoztak egy földhányás mögül.

Robbanás rázta meg éppen a földredőt, köveket, földkoloncokat hányva a magasba. Lyra sikoltott, Will önkéntelenül a mellkasára tapasztotta a tenyerét.

– Kapaszkodjatok – mordult Iorek, és száguldásba kezdett.

Jelzőfények lobbantak sorra, görögtüzet ontva szálltak alá lassan. Újabb bomba robbant, ezúttal még közelebb, érezték a légnyomást, aztán föld meg apró kavics szurkálását az arcukon. Iorek magabiztosan talpalt, de a gyerekeknek nem volt könnyű dolguk: nem kapaszkodhattak a bundájába, térdükkel kellett szorítaniuk a páncélt a széles hátán, folyton csúszkáltak.

– Nézzétek! – mutatott föl Lyra, mikor újabb lövedék robbant a közelben.

Tucatnyi boszorkány vette célba a jelzőfényeket, dús lombú ágakkal fél-resöpörték a villódzást máshová. A liget ismét sötétbe borult, az ágyúk vak-tában lődöztek.

Alig néhány lépés hiányzott, hogy elérjék a fákat. Will is, Lyra is közel érezte elveszített énjét – ajzott izgalom dermesztő félelemmel vegyest, mert a fák közt hemzsegetek a Fantomok, kénytelenek lesznek nyílegyenesen behohanni közéjük, holott a puszta látványuktól is emelyítően szorul el a szív.

– A késtől tartanak – szólalt meg mellettük egy hang, és a medvének egyszeriben földre gyökerezett a lába, Will és Lyra pedig letottyant a földre.

– Lee! – mondta Iorek. – Lee, bajtársam! Ez lehetetlen! Hiszen meghaltál – kivel beszélek én?

– Volna mit mesélnem, Iorek, öreg fiú. Ezt most bízzátok ide, a Fantomoknak a medve smafu. Lyra, Will, erre, kést szegezz!

A kéksólyom ismét elkapta Lyra öklét, és az ősz hajú hölgy rászólt:

– Semmi időhúzás, irány befelé, fogjátok a daimónotokat, és futás! Nem múlt el a veszély!

– Köszönjük! Mindnyájatoknak! – szólt Lyra a felröppenő kéksólyom után.

Will homályosan észlelte Lee Scoresby kísértetét maga mellett, amint sűrűn tegeget, gyorsan a ligetbe, de Iorek Byrnisonától mégsem válhatnak el búcsú nélkül.

– Iorek, nem találok szavakat, ég áldjon, ég áldjon!

– Köszönjük, Iorek király – mondta Will.

– Elég. Menjetek már!

Páncélsisakos fejével noszogatta őket.

Will Lee Scoresby kísértete nyomában bevette magát az aljnövényzetbe, jobbra-balra suhintott a késsel. Gyér, tompa fény, tekervényes, kövér, kiismerhetetlen árnyak.

– Ne maradj le – kiáltott hátra Lyrának, aztán feljajdult, mert végigkaristolt arcán egy szedervessző.

Mindenütt mozgás, zaj, viaskodás. Árnyak ingtak ide-oda, mint szél szaggatta ágak. Talán kísértetek; mindkét gyerek érezte az ismerős, hideg lökéseket. Körös-körül zavaros lárma:

– Erre!

– Ott!

– Csak tovább, feltartóztatjuk ezeket!

– Mindjárt!

És kiáltott a Lyrának legmeghittebb, legdrágább hang:

– Gyorsan! Gyorsan, Lyra!

– Pan, drágám! Máris!

A lány hanyatt-homlok belevetette magát a homályba, reszketve zokogva, Will szaggatta a gallyat, borostyánt, nyeste a szedrest, a csalánt, a kísértetek lázas biztatása, riadozása közepette.

De már a Fantomok is szimatot fogtak, nyomultak befelé bokron, tüskén, gyökéren, ágon keresztül, annyiba se volt nekik, mint füstöt szelni. Tíz-húsz hamuszín gonoszság tört a liget szívébe, ahol John Parry vezényelte ellenük társait.

Will is, Lyra is reszketett, félelem, kimerültség, émely és kín szipolyozta maradék erejüket, de most már nem adhatták fel. Lyra pusztá kézzel esett a vadszedernék, Will veszettül vagdalta, amit csak ért, körös-körül egyre ádázabbra fordult a szellemlények tusája.

– Ott! – kiáltotta Lee. – Látjátok? A nagy kőnél...

Vadmacskapáros, fújnak, sziszegnek, karmuk meresztk. Mindkettő daimón; Will biztos volt benne, hogy szempillantás alatt meg tudná állapítani, melyik Pantalaimon, csak hogy nem volt rá idő, mert tőszomszédságukban szökkent ki a homályból egy Fantom, és feléjük siklott.

Will átugrotta az utolsó akadályt, egy kidőlt rönköt; késének tehetetlenül engedett a vibrálás a levegőben.

Mindjárt célhoz érnek; a daimónok majd' eszüket veszítették a réműlettől, mert mind több Fantom nyomult a fák közé, a kísértetek hősi helytállásában bízhattak csak.

– Keresztül tudsz metszeni? – kérdezte John Parry kísértete.

Will már szegezte a kést, de kénytelen volt félbehagyni a műveletet, mert hatalmába kerítette a hányinger. A gyomra rég kiürült, gyötrelmesen facsarta a görcs. Lyra sem volt külön állapotban. Lee kísértete, látva, mi az ok, nyomban közbelépett, birokra kelt a szikla közül hátukba támadó sápadt szerzettel.

– Will, rajta! – zihálta Lyra.

És már siklott is a kés vízszintesen, függőlegesen, majd vissza. Lee Scoresby átpillantott: tágas, halk préri, fölötte ragyogó holdvilág, olyannyira hasonlít a szülőhazájára, hogy elönti a hála.

Will a tisztásról taláalomra felkapta az egyik daimónt, Lyra a másikat vette magához.

És a pillanat halálos kockázatában sem sikkadt el a csöpp felvillanyozottság, amiért Lyra Will daimónját fogja, Will pedig Pantalaimont.

Erőnek erejével elszakították a tekintetüket egymásról.

– Minden jót, Mr. Scoresby! – kiáltotta Lyra, miközben forgolódott utána. – Ó bárcsak... köszönöm, köszönöm! Ég velem!

– Minden jót, kicsikém, minden jót, Will, sok szerencsét!

Lyra már mászott is át, Will azonban maradt, merően nézett apja kísértetének homályból tündöklő szemébe. Mondania kell neki valamit, mielőtt elválnék tőle. És Will azt mondta az apja kísértetének:

– Harcosnak nevezted. Intettél, hogy a természetemből fakad, ne szegüljek ellene. Apám, tévedted. Kényszerből harcoltam. A természetemet nem én választottam, de megválaszthatom, hogy mit cselekszem. Meg is választom, mert mostantól szabad vagyok.

Apja mosolyából féltő büszkeség sütött.

– Jól van, fiam. Nagyon jól.

Eltűnt Will elől. A fiú sarkon fordult, és követte Lyrát.

És most, hogy véghezvitték, amit akartak, most, hogy a gyerekek találkoztak a daimónjaikkal és megmenekültek, a halott harcosok végre valahára hagyhatták ellazulni, szétúszni atomjaikat.

Odahagyva a ligetet, a hoppon maradt Fantomokat, a völgyet, úgy suhant el öreg cimborája, a páncélos medve irdatlan tömege mellett a valahai astronauta, Lee Scoresby utolsó tudatfoszlánya, ahogyan a léghajója emelkedett volt oly sokszor az égre. A jelzőfények, bombabecsapódások nem zavarták, mit sem hallott a robbanásokból, a dühös, figyelmeztető, gyötrelmes üvöltésekből; mindaz, ami Lee Scoresby lényéből még létezett, csak a felfelé lebegést észlelte utoljára, áttört a felhőtakarón a ragyogó csillagos égbolt alá, ahol szeretett Hester daimónjának atomjai várakoztak rá.

32

Reggel

Az aranylő, tágas préri, melyre Lee Scoresby kísértete vethetett még egy utolsó pillantást az ablakon át, csendesen nyújtózott a kelő nap alatt.

Aranylő, de a sárga, a barna, a zöld, továbbá millió köztes árnyalata sem hiányzik innen; feketeség is van helyenként, szurokfoltok-vonalak képében; ezüstösség is mutatkozik, mikor nap éri egy virágát most bontó fűfajta csúcsait; no meg kék eget tükröz egy távoli hatalmas tó és egy közelebb eső kisebbik.

Csönd van, de ez nem némaság, lágy szellő rezegett számtalan száracskát, megannyi rovar, parányi lény motoz, zümmög, cirpel a fű közt, valahol egészen fenn a kékségben madár skálázik, hol egészen közletről zeng, hol a távolból, és a hangsorok sosem egyformák.

A tágas vidéken fia eleven lény sem volt néma és mozdulatlan, kivéve a lányt meg a fiút, akik egymás hátát támasztva mélyen aludtak egy sziklaszál tövében, enyhe emelkedőn.

Halottak is lehettek volna, amilyen sápadtak és mozdulatlanok. Koplalástól beesett arc, fájdalomtól karikás szem, por, sár, vérszenny bőségesen. Ernyedt tagjaik végső kimerültségről árulkodtak.

Lyra ébredt elsőnek. A nap mind magasabbra hágott az égen, és a szikla fölébe érve megsimította a haját, erre megmozdult; aztán a szemhéjára tűző napsugár úgy húzta fel mély álmából, ahogyan a súlyos, ellenkező halat fogják ki.

A nap nem ismert pardont; a lány félrefordította a fejét, szeme elé húzta a karját, és azt motyogta:

– Pan, Pan...

Karja árnyékában kinyitotta a szemét, és egészen magához tért. Egy ideig nem mozdult, annyira sajgott a keze-lába; de hát ébren van akkor is; érezte az enyhe szellőt, a nap hevét, hallgatta a rovarok neszezését, a madár csengettyűzését a magasban. Jólesett. Már el is felejtette, milyen jó kinn a világban.

Átfordult a másik oldalára, és látta, hogy Will mélyen alszik még. A keze jócskán kivérzett; inge cafatokban lóg és mocskos, haja portól, verejtéktől csimbókos. A lány hosszan nézte, ahogy lüktet a torka, emelkedik-süllyed lassú ütemben a mellkasa, figyelte, hogyan vet finom árnyékot a szeme pillája, mikor hozzáférkőzik a nap.

A fiú mormolt valamit, és fészkelődött. A lány nem akarta, hogy bárméskodáson kapja, elfordult tőle a duplaarasznyi kis sírhoz, melyet előző este ástak Tialys lovag és Lady Salmakia végső nyugvóhelyéül. Megpillantott egy lapos követ, kiszabadította a földből, hogy sírkőül tűzze a hantba; mikor ezzel megvolt, ültében a nyakát kezdte nyújtogatni, szemét leárnyékolva kémlelte a síkságot.

A végtelenbe nyúlt. Sehol nem volt egészen lapos; szelíd lankák, kis barázdák, buckák gondoskodtak változatosságról, imitt-amott facsoportok, olyan égisz éris, mintha megépítették volna őket, nem csak úgy nőttek volna; egyenes törzsük, sötétzöld koronájuk a távolságban tisztán rajzú, holott igencsak messze lehetnek.

Egészen közel van ellenben, alig száz lépésre a lejtő aljában egy kis tó, melyet a sziklából fakadó forrás táplál; Lyra egyszerre rádöbbsent, menten eleped.

Reszkető lábakon araszolt le. A forrás mohos kövek között csörgedezett, a lány előbb alaposan leöblítette a kezéről a sarat-szennyet, csak azután emelt a vízből a szájához. Olyan hideg volt, hogy nyilallt a foga, élvezettel kortyolta.

A tavat nádas övezte, béka kuruttyolt. Sekély volt a víz, melegebb, mint a forrásé, győződött meg Lyra, mikor cipőjét lerúgta, és belegázolt. Sokáig élvezte, hogy a nap melegíti a feje búbját, az iszap hűsíti jólesően a talpát, a hideg forrásvíz nyalogatja a lába szárát.

Lehajolt, hogy az arcát is megmártsa, bevizezze a haját, lengette, fésülgette loboncát, hogy minden port és szennyet kirázzon.

Mikor már valamivel tisztábbnak érezte magát, és a szomszomszaga is csillapodott, ismét az emelkedőre pillantott: Willt ébren találta. Felhúzott térdét átkulcsolva üldögélt, és a síkságot kémlelte, ahogyan ő az imént, ámult a tágasságán. Meg a világosságán a melegen, a csöndön.

A lány komótosan felmászott mellé; a fiú az epetőrök nevét véste épp a sírkőre.

– Hát ők...? – kérdezte Will, és Lyra tudta, hogy a daimónokat érti.

– Nem tudom. Pant nem láttam. Az az érzésem, nem lehet messze, de nem tudom, hova lett. Vissza tudod idézni a tegnap estét?

A fiú megdörgölte a szemét, és akkorát ásított, hogy az állkapcája ropogott belé. Hunyorogva rázta a fejét.

– Nem igazán. Én felvettem Pantalaimont, te felvetted... a másikat, ájtötünk ide, sütött a hold, és míg becsuktam az ablakot, leraktam.

– A tied, azaz a másik daimón egész egyszerően kiugrott a kezemből – mondta a lány. – Meresztettem a szemem Mr. Scoresby meg Iorek után át az ablakon, kerestem Pant, de úgy eltűntek, mint a kámför.

– De nem ugyanaz az érzés, mint a halottak országában, amikor valóban elszakadtunk.

– Nem bizony – értett egyet a lány. – Itt vannak valahol, és nincs semmi baj. Emlékszem, kiskorunkban sokat bújócskázunk, ámbár nem sokat ért az egész, mert annyival nagyobb voltam nála, és képtelen voltam elrejtőzni előle, és mindig pontosan tudtam, merre van, még ha molynak vagy akármi másnak álcázta is magát. Furcsa – kapott önkéntelenül a fejéhez, mintha igézettől próbálna szabadulni –, nincs itt, de nem érzem úgy, hogy eltépték tőlem, nyugodt vagyok, biztos vagyok benne, hogy semmi baja sincs.

– Szerintem együtt vannak – mondta Will.

– A fejem teszem rá.

A fiú hirtelen felállt.

– Nézd – mondta –, ott...

Leárnyékolta a szemét, úgy mutatta. A lány is arra nézett: a távolban valami rebbenő mozgás, határozottan különválnak a hőség délibábcstillámaitól.

– Állatok? – találgatta a lány.

– És hallgasd csak – emelte a kezét a füléhez a fiú. Már a lány is hallotta az állandó, messzi morajt, amely mennydörgést juttatott az ember eszébe.

– Most meg eltűntek – bökött a levegőbe Will uja.

A mozgó árnyak kicsiny foltjának nyoma veszett valóban, de a moraj még hallatszott pár percig. Aztán hirtelen eredendő halkságához képest is elcsöndesült. A fiú meg a lány egyre meresztette a szemét ugyanoda, kis idő múlva megint mozgást tapasztaltak, s rá pár másodpercre jött a nesz.

– Valami gerinc mögé térhettek – okoskodott Will. – Közelednek?

– Nem is tudom. Hű, most fordulnak meg, nézd, erre jönnek!

– Én mindenesetre innék, mielőtt összecsapunk velük – kászálódott föl Will, és hátizsákostul a patakhoz indult; bőséggel kortyolt belőle, nagyjából megtisztálkodott. Sok vért vesztett. Borzalmas állapotban van, mit nem adna egy forró zuhanyért, jó adag szappanért, egy rend tiszta ruháért!

Lyra nézte, nézte azokat az... izéket, és hüledezett.

– Will – kiáltotta –, kerekeken gurulnak...

Bizonytalan volt a hangja, mintha nem hinne a szemének.

A fiú följebb mászott az emelkedőn, és tenyere ellenzője alól szemlét tartott. Már egyénekenként is látni lehetett a jövevényeket. A csapat, vagy falka, vagy banda úgy tucatnyi tagot számlált, és Lyra jól mondta, kerekeken gurultak. Olyanok, mint az antiloppal keresztezett motorbicikli, furcsaságukat tetézi, hogy kisebbfajta elefántormány lengedezik rajtuk elöl.

Egyenesen Willhez és Lyrához tartottak, láthatólag szántsándékkal. Will előhúzta a kést, de Lyra közben a fűre telepedve már az aletiométerrel bíbelődött.

Gyorsan jött a válasz; a lények még több száz lépésre voltak. A mutató sebesen lengett ide-oda, és Lyra feszült aggodalommal követte járását, hiszen a leolvasás újabban olyan nehezen megy, elméje bizonytalanul, sután óvakodik az értelem ága-boga között. Nem szökdel már könnyedén, mint a madár, újra meg újra ellenőrzi a mutató állását; de az üzenet ezúttal eltéveszthetetlen volt, hamar felfogta a lány.

– Nem akarnak rosszat – mondta Lyra –, nincsen semmi baj, Will, bennünket keresnek, tudják, hogy itt vagyunk... Jaj, de különös, nem értem... Dr. Malone itt?

Csak magának mondta szinte, hiszen hogy kerülhetne dr. Malone ebbe a világba? Az aletiométer azonban megfellebbezhetetlenül mutatja jelenlétét, bár persze néven nem nevezi, arra nem képes. Lyra elrakta a műszert, és odaállt Will mellé.

– Szerintem menjünk elébük – mondta a fiúnak. – Nem kell tartanunk tőlük.

Egyik-másik megállt már odalent, és várakozott. A vezérük emelt ormánnyal gurult ki a többiek elé, a gyerekek láthatták, ahogyan oldalsó végtagjaival erőteljesen hajtja magát. A tónál is ivott pár lény; de nem úgy festettek, mintha elképednének a gyerekek láttán. Céltudatos, értelmes lények ők. *Valakik.*

Will és Lyra aláereszkedett, hogy tárgyalásokba bocsátkozhasson. Lyra kijelentésétől függetlenül Will ott tartotta kezét a kés markolatán.

– Sejtelmem sincs, értitek-e, amit mondok nektek – kezdte óvatosan Lyra –, de a jó szándékokotok felől nincs kétségem. Szerintem. ..

A vezér ormányát lendítve így szólt:

– Gyertek, Mary. Hátunkon. Visz. Gyertek, Mary.

– Ó! – fordult a lány mosolyogva Willhez.

Két lény kötélhámmal-kantárral felszerelve érkezett. Nyereg nem volt rajtuk; rombusz alakú hátuk anélkül is kényelmesnek bizonyult. Lyra ült már medveháton, Will biciklin, de lovaglásban egyiküknek sem volt gyakorlata, márpedig a helyzet erre emlékeztetett leginkább. Igaz, lovaglászkor rendszerint a lovasé az irányítás, és a gyerekek hamarosan rájöttek, ezúttal erről szó sincs: a hám-kantár fogódzkodóul szolgál csupán. A lények a saját fejük után mennek.

– Merre – kérdezte volna Will, de elakadt a szava, mert elindult vele a hordozója, és tartania kellett magát. Hepehupákon haladtak, de nem volt kellemetlen, a lények háta, gerincük nem lévén, mint holmi ülés, rugózott a gyerekek alatt.

Hamarosan odaértek az emelkedőről nem egészen tisztán látható, feketés-sötétbarnás foltok egyikéhez. A gyerekek ugyanúgy meglepődtek a prérít

behálózó sima sziklautakon, mint előttük Mary Malone.

A lények rágördültek az útfelületre, és hamarosan felgyorsultak. Inkább vízi útra emlékeztetett, mintsem országútra, mert helyenként kiöblösödött, mintegy tavakat formázva, máshol keskeny csatornákra ágazott szét, melyek aztán merőben váratlanul torkolltak ismét egy mederbe. Mennyire más volt, mint Will világában a hegyoldalakra vájó, betonhidakon völgyeket átívelő rideg racionalitás! Része a tájnak, nem a megerősöklése.

Egyre sebesebben száguldottak. Willnek és Lyrának időbe telt, míg hozzászórtak a testük alá feszülő izmokhoz, a kemény kerekek dörgéséhez a kemény kövön. Lyra hátrányban volt Willel szemben, mert sosem ült még biciklin, nem ismerte az egyensúlyozás mikéntjét; de elleste a fiútól, és ettől fogva kellemes izgalmat keltett benne az iram.

A kerekek zajától nem érthették egymás szavát. Mutogattak hát: a fákra, ámulattal, hogy mekkorák, milyen pompásak, egy raj elképesztő madárra, amelyek szárnya egymás után következett, és különös csavarokkal szelte a levegőt; a ló méretű kövér, kék gyíkra, amely az út közepén sütkérezett (a kerekek lények két oldalra soroltak, úgy kerültek meg, de ügyet sem vetett rájuk).

A nap már magasan járt az égen, mikor lassítottak. A levegő a tenger sós lehetését sodorta, ehhez kétség sem férhetett. Az út ismét emelkedett, majd hogynem gyalogtempóra szorítkoztak.

Lyra elgémberedett, megmacskásodtak a tagjai.

– Álljunk meg – kérte. – Leszállnék, szívesebben megyek a saját lábamon.

A lény érezte a rántást a kötélén; kérdés, hogy értett-e a lány szavaiból, mindenestre egy helyben maradt. Will jószága szintén; mindkét gyerek lekecmergett, a zötykölődéstől alig érezték kezüket-lábukat.

A lények csoportba gördültek és tanácskoztak, ormányuk kecsesen mozgott, ahogy hangicsáltak. Egy perc múlva továbbindultak, Willnek és Lyrának jólesett a járás a szénaillatú, fűlángos karikázók között. Egy-kettő előregördült fölfelé, és a gyerekek, most, hogy nem kötötte le őket a kapaszkodás, megcsodálhatták, milyen szép, erőteljes mozgással hajtják magukat.

A tetőn megálltak. A vezér Lyrához és Willhez fordult:

– Mary közel. Mary ott.

Lepillantottak. A szemhatáron kéken csillámlott a tenger. Szélesen hömpölygő folyó szelte át a síkságot, a hosszú lejtő aljában kiserdőkötől, ültetvények soraitól övezve zsúptetős falucska bújt meg. Számos lény járkált még a házak között, vagy a veteménnyel, a fákkal foglalkoztak.

– Felül megint – mondta a vezér.

Csekélység, ami az útból hátravan: Will és Lyra ismét visszakapaszkodott, a többi lény ellenőrizte, jól ülnek-e, jól tart-e a kengyel, mintha csak a

biztonságukért aggódnának.

És elindultak lefelé, oldalsó tagjaikat lendületesen csapkodták az útfelülethez, szédítő vágta lett belőle. Will és Lyra megfeszítette minden porcikáját, sivított mellettük a szél, belekapott a hajukba, nyomást éreztek a szemgolyójukon. Kerékdübörgés, a fű összerosódó zöldje kétoldalt, magabiztos ívelés a széles kanyarban, a sebesség mámora – a lények láthatóan imádták ezt az egészet, Will és Lyra jó szívvel kacagott velük.

A falu szívében fékeztek, láttukon összesereglettek a lakók, és ormányemelvegetve üdvözölték őket.

– Dr. Malone! – kiáltott fel Lyra.

Mary az egyik kunyhóból lépett elő, fakókék ingblúza, tel alakja, pozs-gás, kipirult arca egyszerre volt idegen és ismerős.

Lyra odarohant és megölelte, a nő viszonzta; Will tartózkodóan, gyanakodva figyelte őket.

Mary lelkesen megpuszilta Lyrát, aztán odalépett Willhez hogy üdvözölje. Rokonszenv és zavar különös tánclépései gabalyodtak az elkövetkező másodpercekben.

Maryt annyira megrendítette a fiú állapota, hogy a legszívesebben ugyanúgy megcsókolta volna, mint Lyrát. De hát Mary felnőtt, és Will is úgyszólván felnőtt már, Mary belátta, nem ölelgetheti úgy, mint egy gyereket, hiszen idegen férfival ilyen sose művelne; mérsékletet parancsolt tehát magára, mert mindenekelőtt tisztelettel tartozik Lyra jó barátjának, nem hozhatja kínos helyzetbe.

Inkább kezét nyújtott, a fiú is nyújtotta a magáét; ez az érintés menten működésbe hozta a kölcsönös megértés és nagyrabecsülés áramkörét, amely egy csapásra rokonszenvbe fordult; mindketten úgy érezték, életre szóló barátságot kötöttek, és így is volt, valóban.

– Ő Will – mutatta be Lyra –, a te világodból való, meséltem is róla, emlékszel?

– Én vagyok Mary Malone. Ti meg éhesek vagytok, ahogy látom. Kopog a szemetek, ne is tagadjátok.

Odafordult a melléte álló lényhez, és éneklő-fütyös hangokat hallatott karlengetéssel kísérvé.

A lények nyomban szétrebbentek, egyesek vánkosokat, pokrócokat hoztak a legközelebbi kunyhóból, és elrendezték őket egy fa alá, amelynek lehajló, dús lombú ágai hűvös, illatos árnyékot adtak.

Majd pedig, amint elhelyezkedtek ott, a vendéglátók sima fatálkákat hoztak csurig tejfel, melynek citromzamata hallatlanul üdítő volt; került még apró mandulaféle, laktató, vajas ízű, frissen tépett saláta, fűszeres, borsos

levelek vegyest kövér, nedvdúsakkal, hozzá cseresznyeméretű, édes répafele.

Csak pár falat ment le a torkukon. Jóból is megárt a sok. Will méltányolni szerette volna a szívélyességet, de az italtól eltekintve csak a kissé megpirított csapati- vagy tortillaforma búzalepény esett neki igazából jól. Nem volt semmi különös, csak laktatott, és Will ennyire vágyott, nem többre. Lyra mindent megkóstolt, de akárcsak Will, ő is hamar eltelt.

Mary nagy önfegyelemmel eltekintett a kérdezősködéstől. A fiú és a lány megrendítő élményt tud maga mögött, még nem akarnak beszélni róla.

Feleltetett a mulefákkal kapcsolatos kérdéseikre, röviden beszámolt arról, hogyan csöppent ebbe a világba; aztán otthagya őket az árnyékban, mert látta, hogy leragad a szemük.

– Most az a dolgok, hogy kialudjatok magatokat – mondta Mary.

Langyos, csöndes volt a délután, a fa alatt andalítóan cirpelték a kabócák. Öt perccel az utolsó korty után Will is, Lyra is aludt, mint a bunda.

Más-más a nemük? – álmélkodott Atal. – *Honnan lehet tudni?*

Egyszerű – felelte Mary. – *Különbözik a testük formája. Különbözik a mozgásuk.*

Nem sokkal kisebbek nálad. De a sraffjuk kevesebb. Nekik mikor szaporodik föl?

Nem tudom – felelte Mary. – *Gondolom, a közeljövőben. Nem tudom, hogy nálunk mikor van az ideje.*

Hiányzik a kerék – mondta együttérzően Atal.

A veteményest gazolták. Mary kapát készített magának, hogy ne kelljen hajlongania; Atal az ormányával dolgozott, ezért aztán szaggatottan folyt közöttük a társalgás.

De ugye tudtad, hogy jönni fognak? – kérdezte Atal.

Tudtam.

A pálcikák tudatták?

Nem – pirult el Mary. Ő végtére is tudományos kutató: elég kínos már az is, hogy az I Csingre támaszkodik, de most menten elsüllyed szégyenletében. – *Hanem éjszakai kép* – vallotta be.

A mulefáknak nem volt külön szavuk arra, hogy álom. Pedig nagyon is álmotk, és nagyon is komolyan vették az álmaikat.

Te nem szereted az olyat – jegyezte meg Atal.

Szeretni szeretem. De mostanáig nem hittem benne. Napnál világosabban megjelent előttem a fiú meg a lány, és egy hang szólt, hogy készüljek fel a jöttükre.

Miféle hang? Hogyan szólhatott hozzád, ha nem láttad?

Atal nehezen tudta elképzelni a közlést a megvilágosító ormánymozdulatok nélkül. Megállt a két sor futóbab közt, és feszült érdeklődéssel várta Mary válaszát.

De hisz láttam – mondta Mary. – Nő volt, nő-bölcs, az én világombeli. Nagyon öreg, ugyanakkor egyáltalán nem öreg.

Bölcsnek a mulefák a vezetőiket hívták. Mary látta, hogy Atal egyre izgatottabb.

Hogyhogy öreg is meg nem is? – firtatta Atal.

Olyan teszi-míntha módra kell érteni – felelte Mary.

Atal a derűs tudomásulvétel jegyében lengette ormányát.

Mary folytatta, a tőle telhető legteljesebb magyarázatra törekedett: *Meghagyta, hogy álljak készen a gyerekek fogadására, megmondta, mikor bukkannak majd fel, és hogy hol. De hogy miért, azt nem mondta. Gondjukat kell viselnem, ennyi.*

Tele vannak sebbel és nagyon fáradtak – jegyezte meg Atal. – Ők útját állhatják a srafnak?

Mary aggódva pillantott a magasba. Látcsó sem kellett ahhoz, hogy érzékelje, egyre sebesebben áramlanak tova az Árny-részecskék.

Remélem – mondta. – De sejtelmem sincs, hogyan.

Estefelé, mikor már főtt a vacsora a tűzön, és égre keltek az első csillagok, más falubeliek érkeztek. Mary mosakodott éppen; a kerekék mennydörgését, a feszült morajt hallva gyorsan megtörölközött, és kisetett a háza elé.

Will és Lyra egész délután aludt, a lármára riadtak. Lyra álomittasan felült; Mary öt-hat nyilvánvalóan izgatott mulefával tárgyalt éppen, nem lehetett tudni, dühöseke-e, vagy épp nagyon örülnek.

Mary Lyrára nézett, és kibontakozott a csoportból.

– Lyra – mondta –, történt valami... érthetetlen dolgot tapasztaltak... nekem sem világos... oda kell mennem megnézni. Úgy egy óra út innen. Amint tudok, jövök vissza. Ha szükségetek van bármire, éreztétek otthon magatokat a házamban. Most mennem kell, nagyon idegesek.

– Semmi gond – mondta Lyra, kába volt még a hosszú alvás után.

Mary vetett még egy pillantást a fa aljába. Will a szemét dörgölte.

– Nem maradok el sokáig – mondta Mary. – Addig Atal mindenben segít.

A vezér türelmetlenkedett. Mary kapkodva kantározta, közben elnézést kért, hogy ügyetlenkedik, aztán pattant is föl. Ívben kerekettek el a homályba.

Új volt az irány a part fölé magasodó északi gerinc mentén. Mary sötétben még nem ült mulefaháton, a száguldás félelmesebbnek tetszett neki, mint nappal. Egyre feljebb jártak, balra a távolban a holdfény remegése látzott a tengeren: hitetlenkedő, hűvös ámulat ezüst-szépia fénye terült rá magára is. Bensőjében ámulat, a világban hitetlenkedés, hűvös itt is, ott is.

Fel-felnézett időnként, a távcsövet tapogatta a zsebében, de úgysem veszi hasznát, míg meg nem állnak. Márpedig ezeknek a mulefáknak sürgős, késlekedésről nyilván tudni sem akarnak. Jó egy óra kemény vágta után a szárazföld belsejébe kanyarodtak, le a kőútról egy döngölt földcsapásra, térdmagas fű közé, amely kerékfák csoportja mellett vezetett egy magaslatra. A táj tündökölt a holdfényben: szélesen elterülő kopár dombvonulat, itt-ott kis vízmosásokkal; a csörgedező patakok mentén magasodtak a fák.

Egy ilyen mederhez vitték őt is. A kőútnál leszállt a mulefa hátáról, onnantól gyalog tartott lépést a csapattal, fel a hegyen, le a vízmosásba.

Forrás csacsogása, a fűvet zizegtető szél ért a füléhez. A kerekek alatt halkan recsegett a föld, a mulefák egymás közt susogtak előtte.

A hegyoldalban alig pár lépésre a titokzatos kés által megnyitott ablak tátongott. Barlangszájszerű volt, mert belésütött kicsit a hold, mintha a domb belsejébe vezetne, csakhogy nem oda vezetett. Kísértetek tódultak ki rajta.

Mary elméje megbicsaklott; mintha kiment volna alóla a föld. Össze-rezzent, elkapta a legelső faágat, hogy meggyőződjék, van még tapintható világ, és ő abba tartozik.

Közelebb lépett: öreg férfiak és nők, gyerekek, karon ülő babák, emberek és másfajta lények soroltak a sötétből a holdfényes valóságba – és menten el is tűntek.

Ez volt a legmeghökkenőbb. Tettek pár lépést a fű, a szabad levegő, az ezüstös fény világában, körülnéztek, örömtől ragyogott fel az arcuk – Mary soha ilyen örömet nem látott még –, kitérték karjukat, mintha az egész mindenséget akarnák magukhoz ölelni; aztán, mintha csak füst meg köd volna, elillantak, egyé olvadtak a földdel, a harmattal, az éjszakai szellővel.

Egyesek Maryhez igyekeztek, mintha mondani akarnának valamit, a kezüket nyújtogatták, érintésük fagyos kis lökésnek érzett. Valamelyikük, egy öregasszony, biccentett Marynek, hogy lépjen közelebb.

Megszóltat:

– Mesélni. Erre nem gondoltunk. Ennyi ideig nem jutott eszünkbe! Pedig kell nekik az igazság. Az táplálja őket. Igaz történeteket kell mondani nekik, és akkor minden jóra fordul. Mesélni, ennyi az egész!

És már ott sem volt. Előfordulnak ilyen pillanatok, hirtelen belénk villan a megmagyarázhatatlanul elfeledett álom, és visszajön vele álombeli felindultságunk teljessége is. Ezt az álmot próbálta Mary lefesteni Atalnak, ezt az éjszakai képet; de ahogy most kapkodott utána, szilánkokra pergett, szétúszott, akárcsak a kísértetjelenések a szabadban. Tovallant az álom.

Csak az édessége maradt hátra, meg a felszólítás: *mesélni*.

Mary a sötétbe bámult. Ameddig csak ellátott a végtelen csöndességben, csak jöttek-jöttek a kísértetek ezrével, mint a szülőházjukba megtérő menekültek.

– Mesélni – mormolta maga elé.

Marcipán

Másnap reggel Lyra azzal az álommal kelt hogy visszatért hozzá Pantalaimon, és megmutatta végleges alakját; Lyra el volt ragadtatva tőle, de most már nem emlékezett, mi is volt.

Nemrég bukott a szemhatár fölé a nap, üde illat szállt. Hálóhelyére, Mary zsúpfedeles kunyhójába a nyitott ajtón szökött be a napsugár. Feküdt még egy kicsit, és hallgatózott. Madár csicsergett, tücsökféle húzta odakint, Mary a közelben szuszogott álmában.

Lyra felült, és rádöbrent, hogy anyaszült meztelen. Először fölháborodott, de aztán az ágy mellett összehajtogatott tiszta ruhát vett észre: Mary egyik ingblúzáat meg valami apró mintás könnyű anyagot, amit szoknya gyanánt maga köré tekerhet. Felöltözködött, az ing lötyögött rajta, de legalább fedte, ahol illő.

Kilépett a kunyhóból. Esküdni mert volna, hogy Pantalaimon nincs messze. Szinte hallotta, amint csacsog, kacag. Biztonságban van tehát, és a kapcsolatuk nem szakadt meg. Majd ha megbocsát és visszatér – micsoda órák lesznek azok, mikor csak mesélik, egyre mesélik egymásnak, mi mindenben estek át...

Will még egyre ott feküdt a fa alatt, ebadta lustája. Lyrának kedve lett volna felrázni; no de míg így egymaga van talpon, úszhatna is egyet a folyóban. A Cherwell folyóban annak idején minden gátlás nélkül úszkált meztelenül más oxfordi kölykökkel, de Willel nem ugyanaz, a gondolatába is belepirul.

Egymagában baktatott le tehát a folyópartra a gyöngyházfényű reggelben. A parti nád közt karcsú gém forma madár álldogált fél lábon, szobormereven. A lány próbált minél kevesebb zajt csapni, nehogy megzavarja, de a madár annyiba se nézte őt, mint a vízben úszó fadarabot.

– Hát jó – hagyta rá Lyra.

Levetkőzött a parton, és a habokba csobbant. Keményen tempózott a hideg vízben, aztán kimászott, és dideregve húzta össze magát a parton. Pan rendes körülmények között itt tüsténkedne körülötte: most vajon ő az a hal, amelyik pajkosan néz rá a víz alól? Vagy a ruhája közé surranó bogár, amelyik csiklandozza? Netán madár? Esetleg egészen máshol járnak a másik daimonnal, és füttyül Lyrára?

A nap már melegen süttött, hamar leitatta róla a vizet. Visszabújt Mary lötyögős ingébe, és a part menti lapos köveken elballagott a szennyeseért, hogy kimossa. De valaki megelőzte, az ő holmija, csakúgy, mint Willé, ki volt terítve már egy illatos bokor ágaira, jóformán meg is száradt.

Will mocorgott. Lyra leült mellé, és halkán szölongatta.

– Will! Ébresztő!

– Hol vagyunk? – kapott rögtön a kése után a fiú felültében.

– Biztonságban – fordult félre a lány. – Még a ruháinkat is kimosták az itteniek vagy dr. Malone. Tessék, a cuccod. Gyakorlatilag száraz...

Odanyújtotta, aztán a fiúnak hátat fordítva várta ki, míg felöltözködik.

– Úsztam a folyóban – mondta. – Kerestem Pant, de azt hiszem, bujkál.

– Jó ötlet. Már mint az úzás. Úgy érzem, mintha évek kosza lepne... Megyek, elkel a csutakolás.

A fiú távollétében a lány bejárta a falut, semmihez sem merészkedett túl közel, nehogy tolakodásnak minősüljön a kíváncsiskodás, de legeltette a szemét. A házak közt volt nagyon régi és vadonatúj; nagyjából egyformán épült mind fából, agyagból zsúpból. Semmi kezdetlegesség; valamennyi ajtó-, ablakkeret, párkány gondosan kimunkálva; de a minták nem faragványok voltak: mintha csak rábírták volna a fát, hogy eleve a kívánt alakúra nőjön.

Minél tovább nézelődött, annál mélyrehatóbb gondosságot és rendezettséget észlelt a faluban: mintha csak az aletiométer jelentésrétegeit búvárolta volna. Csábítást érzett, hogy utánajárjon az itteni viszonyoknak, könnyedén szökkenve párhuzamról párhuzamra, jelentésről jelentésre, ahogyan a műszert kell kezelni; ugyanakkor nem hagyta nyugodni, meddig időzhetnek még itt.

Pan nélkül egy lépést se, szögezte le magában.

Megérkezett Will a folyóról, Mary kilépett a ház elé, és reggelizni hívta őket; Atal sem késett soká, éledezni kezdett körülöttük a falu. Két kereketlen mulefa gyerek egyre-másra nyújtogatta a nyakát feléjük a házuk sarka mögül, Lyra pedig hirtelen hátrafordult, és egyenesen rájuk meredt, mire nagyot kacagva húzódtak vissza, mint a csigabiga szarva.

– No akkor kezdjük – köszörilte meg a torkát Mary, miután ettek némi kenyeret meg gyümölcsöt, és leöblítették valami tűzforró mentafőzettel. – Tegnap még nagyon fáradtak voltatok, mozdulni sem bírtatok. De látom, ma már sokkal élénkebbek vagytok. Szerintem ideje egyeztetni, amit idáig megtudtunk. Időbe fog telni, mert rengeteg a mondanivalónk, de ne tétlenkedjen addig a kezünk sem, tegyük magunkat hasznossá, megjavíthatnánk pár hálót.

Felnyalábolták a merev, kátrányos fonatokat, szétterítették a folyóparton, Mary megmutatta, hogyan csomózzák a kötelet a pótlásokhoz. Nyitva tartotta a szemét, mert Ataltól megtudta, a folyón lejjebb lakók nagyszámú tualapít láttak gyülekezni a tengeren, minden percben várható a felhívás a menekülésre, de addig is végezni kell a mindennapos munkákat.

Üldögéltek a napon a békés folyású víznél, és Lyra elmondta a történetét attól a régmúlt pillanarról fogva, hogy Pannal eldöntötték, belesnek a Jordan-kollégium ejtőzöszobájába.

Tört a dagály, aztán megfordult, de a tualapik nem mutatkoztak. Késő délután Mary végigkalauzolta Willt és Lyrát a folyó menrén, túl a hálók kifeszítésére szolgáló póznákon, a sós mocsáron át a tenger felé. Apálykor biztonságos volt ez a terület, mert a nagy fehér madarak csak magas vízállásnál portyáztak a szárazföldön. Mary töltésen vezette őket az ingovány fölött; mint sok más mulefaépítmény, ez is ősrégi volt, de kifogástalanul karbantartott, nem felülkerekedett a természetben, hanem beleilleszkedett.

– A kőutakat is ők képezték ki? – érdeklődött Will.

– Nem. Inkább fordítva, azok őket – magyarázta Mary. – Úgy értem, sose kapnak kerékre, ha nincs ez a sok kemény, lapos felület, amin hasznát vehetik. Egyébként hajdani vulkánkitörésekből származó lávaömléseknek gondolom őket.

Tehát az utak tették lehetővé számukra a kerékhasználatot. De más tényezőknél is múltott, hogy minden összejöjjen. Ilyen például a terméstokfák léte, vagy akár a mulefák alkata – hogy tudniillik nem gerincesek, nincsen gerincoszlopuk. A mi világainkban úgy hozta a szerencse, hogy a gerinces lények a többinél jobban jártak, erre föl alakult ki a központi gerincoszlopos szerkezetek mindenféle változata. Ebben a világban másképpen alakult, a rombusz forma vitte el a pálmát. Gerinces persze itt is akad, de csak hébe-hóba. Vannak kígyók. Itt nagy becsbe tartják őket. Gondozzák, óvják.

Szóval az alkatuk, az utak meg a kerékfák mind kellett ahhoz, hogy itt tartsanak. Sok apró véletlen egybeesése. Te hol kapcsolódtál be a történetbe, Will?

– Nálam is mindenféle apró véletlen játszott közre – kezdte Will, és eszébe jutott a macska meg a gyertyánfa. Ha fél perccel előbb vagy később érkezik, elmulasztja a macskát, sose talál rá az ablakra, nem jut el Cittágaz-zéba Lyrához; és egyáltalán, ez az egész nem történik meg vele.

Töviről hegyire elbeszélte mindent, séta közben hallgatták. A mocsár fölött haladtak már, mikor eljutott odáig, hogy az apja meg ő megvívta a hegytetőn.

– És akkor a boszorkány végzett vele...

Will ezt azóta sem értette. Elmondta ugyan a többieknek, hogy a boszorkánytól, öngyilkossága előtt, magyarázatot kapott: szerelmes volt John Parrybe, de a férfi visszautasította.

– Vadak ám a boszorkányok – jegyezte meg Lyra.

– De ha igazán szerette...?

– A szerelem vérszomjas is lehet – mondta Mary.

– De apám az édesanyámat szerette – erősködött Will. – És elmondhatom anyámnak, hogy apám sosem lett hűtlen hozzá.

Will, ha egyszer megszeret valakit, ugyanilyen lesz, gondolta Lyra.

A langyos levegőben délutáni neszek lebegtek: a mocsár szakadatlan bugyogása-szörcsögése, a rovarok kaparászása, sirályrikoltás. A víz teljesen visszahúzódott, a főveny szabadon csillogott a ragyogó napon. Sárlények miriádjai éltek, táplálkoztak, enyésztek el a felületi homokrétegben, apró árnyékok, légzőjáratok, tettenérhetetlen, csöpp rebbenések tanúskodtak a tájat átlüktető életről.

Mary a messi tengert kémlelte, fehér vitorlákat kutatott a szemhatáron, de a többieknek egy szót sem szólt erről. Csupán fátyolos csillámlást észlelt a távolban, ahol az ég kékje megsápadt a tenger színénél, és a tenger visszatükrözte ezt a halványulást, feltündököltette a vibráló levegőben.

Mary megmutatta Lyrának és Willnek, hogyan halásszanak fel egy bizonyos puhatestűt a homokból: a légzőjázatát kell kifigyelni. A mulefák kedvenc csemegéje, de keserves kerekeznüik, hajolgatniuk érte a homokon. Mary, valahányszor itt jár a parton, begyűjt, amennyit csak bír; most három szempár, háromszor két kéz gondoskodhat a lakomáról.

Mary vászontasakokat adott a gyerekeknek, és míg szedték a finom falatokat, folytatódott a történet. A tasakok megteltek, Mary tapintatosan a mocsárszél felé kezdte terelgetni beszélgetőtársait, mert kelőben volt már a dagály.

Hosszúra nyúlt a történet; ma már aligha kerítenek sort a halottak országára. A falunál jártak, mikor Will elmondta Marynek, hogy ő meg Lyra arra jutottak, az emberi természetnek három összetevője van.

– Ide hallgassatok – mondta Mary –, az egyház, a katolikus egyház, amelyhez egykor tartoztam, a daimón szótól viszolyog. Szent Pál azonban szellemet és lelket és testet emleget. Nem annyira elrugaszkodott ötlet tehát, hogy három részből áll az emberi lényeg.

– De a legtöbbet mégiscsak a test éri – mondta Will. – Baruch es Baltamosz mondta nekem. Az angyalok azt kívánják, bárcsak volna testük. Azt is mondták, hogy csodálkoznak, amiért mi nem élvezzük eléggé a világot. Odavolnának a gyönyörűségtől, ha húsuk meg érzékük lehetne, mint

nekünk. A halottak világában...

– Majd ott meséld ezt el – szólt közbe Lyra, és mosolyokából annyi boldog tudás és öröm sugárzott, hogy a fiú egészen összezavarodott. Visszamosolygott; Mary ennyi bizalmat sosem látott még emberi arcon.

A faluban jártak már, elérkezett a vacsorakészítés ideje. Mary a fiút és a lányt a parton hagyta, hadd szemléljék a dagályt, megkereste Atalt a tűznél. Barátnője ujjongva fogadta a bőséges kagylóáldást.

De baj van, Mary – tette hozzá aztán – a tualapik leromboltak feljebb egy falut, és még egyet, és még egyet. Ilyet még sose műveltek. Be szokták érni egygel, aztán mennek vissza a tengerhez. És ma is kidőlt egy fa...

Jaj, ne! Hol?

A hőforrásnál – mondta Atal. Mary három napja járt ott utoljára, és semmi rendelleneset nem tapasztalt. Fogta a látcsövet, és megnézte az eget; bizony, egyre fokozódik az Árny-részecskék hömpölygése, olyan bő, olyan sebes, hogy a partra kicsapó dagály semmi hozzá képest.

Mit tudsz tenni? – kérdezte Atal.

Maryre úgy nehezedett a felelősség, mintha valami súlyos döngetné a lapockája közét, de kihúzta magát, nehogy mutassa.

Mesélek nekik – mondta.

Elköltötték a vacsorát; Atallal négyesben pokrócokon üldögéltek Mary háza előtt, a langyos fényű csillagok alatt. Jóllakottan dőltek hátra, élvezték virágillatú éjszakát, és hallgatták Mary történetét.

Mary indításnak a Lyrával való megismerkedés előzményeit taglalta; hogy miféle munkát végzett a Sötét Anyag Kutatócsoportban, a szűkkeblű finanszírozást. Mennyi idejét elvette a pénz hajszolása, milyen kevés jutott a kutatásra!

De Lyra felbukkanása mindent megváltoztatott, méghozzá villámsebessen: napokon belül hátat fordított a világának.

– Azt csináltam, amit mondtál – mesélte Mary. – Készítettem programot, azaz utasítást, hogy az Árnyak szólhassanak hozzám a számítógépen keresztül. És ők eligazítottak. Angyaloknak mondták magukat, és hát...

– Rosszul tették, hogy így mutatkoztak be egy tudósnek – jegyezte meg Will. – Aki esetleg nem is hisz bennük.

– Csakhogy én ismertem őket. Valamikor apáca voltam ugyanis. Úgy gondoltam, a fizikát is lehet művelni Isten dicsőségére, egészen addig, míg rá nem jöttem, hogy Isten nincs, de a fizika különben is százszor érdekesebb. A keresztény vallás nagy horderejű, tetszetős melléfogás, ez a nagy helyzet.

– Mikor hagytál fel az apácasággal?

– Napra pontosan meg tudom mondani – így Mary. – Eminens voltam fizikából, meghagytak az egyetemen, doktoráltam, hogy majd tanítani fogok. Nem olyan apácarend volt ez, ahol el kell zárkózni a világtól. Még csak be se kellett öltöznünk, annyit követeltek mindössze, hogy tisztességes ruhákat viseljünk, meg feszületet a nyakunkban. Szóval egyetemi oktatónak készültem, és kutattam a részecskefizika témakörében. Rendeztek erről egy konferenciát, és meghívtak engem is, hogy tartsak előadást, Lisszabonban, ahol még sohase jártam; Angliából se tettem még ki a lábam. Rettenetes nagy felhajtás volt – repülés, szálloda, kápráztató napfény, idegen nyelvű karattyolás, a szakma szólásra emelkedő nagyjai között az én kis mondókám, vajon kíváncsi lesz-e rá teremtett lélek, nem leszek-e olyan elfogódott, hogy hang se jön ki a torkomon... Szörnyen izgultam, mondhatom. És az ártatlanságomról se feledkeztek el. Világéletemben mintakislány voltam, rendszeresen jártam misére, elhivatottságot éreztem. Tiszta szívemből szolgálni akartam Istent. Az egész életemet így – nyújtotta fel a két kezét Mary – tettem volna Jézus lábához, hogy azt tesz velem, amit akar. És nagyon meg voltam magammal elégedve, tegyük hozzá. Mértéken felül. Ide süssetek, szent is vagyok okos is! Így voltam vele hét évvel ezelőttig, egészen pontosan augusztus 10-én este fél tíz tájig.

Lyra felült, átkarolta a térdét, csupa fül volt.

– Az előadásom után történt, este – folytatta Mary. – Jól sikerült minden, szaktekintélyek is hallgattak, épkézláb válaszokat adtam a kérdésekre, és rettenetesen megkönnyebbültem meg örültem – sőt, mit tagadjam, büszke voltam. És hát a kollégák elhívtak magukkal egy tengerparti vendéglőbe. Máskor nemet mondtam volna, de ezúttal felhorgadt bennem az öntudat, elvégre felnőtt nő vagyok, megtartottam egy komoly előadást, jól fogadták, barátok között leszek... És olyan kellemes meleg volt, és pont olyasmiről esett szó, ami a legeslegjobban érdekelt, fel volt dobva az egész társaság: lazítsunk, gondoltam. Felfedeztem egy másik lényemet, amelyiknek ízlik a bor meg a hal roston, meg a langyos szellő simogatása, meg a háttérben lüktető zene. Isteni volt. A kerthelyiségben ültünk. Én a hosszú asztal végén egy citromfa alatt, lugasnyi golgotavirág mellett, a szomszédom a túloldali szomszédjával merült beszélgetésbe, és... Szemköz ült egy férfi, akit láttam egyszer-kétszer a konferencia folyamán. Nem mutattak be minket egymásnak, addig egy szót sem váltottunk; olasz volt amúgy, feltűnést keltett valamilyen kutatási eredménye; kérdezgetem egy kicsit, gondoltam. Hát így. Nem sokkal volt idősebb nálam, és röpködős fekete haja volt, szép olajbarna bőre, és olyan igazi bogárszeme. A haja folyton a homlokába hullt, és ilyen lassú mozdulattal simította hátra...

Mary mutatta is. Nagyon az emlékezetébe véste, jegyezte meg magában Will.

– Nem volt szépfiú – így Mary. – Nem volt szívdöglesztő bájgúnár. Ha az lett volna, én meg is kukulok nyomban. Olyan kedves volt, olyan eszes, olyan mulatságos, hogy a világ legtermészetesebb dolgának tetszett ott ülni a lámpafényben a citromfa alatt, a virágillatban, a bor meg a hal mellett, beszélgetni és kacagni és reménykedni, hátha tetszem neki. Mary Malone nővér, amint flörtöl! Mi lesz a fogadalmammal? Mi lesz a felajánlkozással Jézusnak? Hogy a bor tehetett-e róla, vagy a csacsi fejem, vagy a langyosság, vagy a citromfa, vagy... ? Egyszerre úgy éreztem, bemeséltem magamnak valami hamisat. Erőnek erejével úgy tettem, hogy beérem magammal, jól elvagyok anélkül, hogy szeretnének. A szerelem olyan volt nekem, mint Kína: tudjuk, hogy létezik, nagyon érdekes hely, semmi kétség, van, aki felkeresi, de én ugyan soha. Úgy telik el az életem, hogy soha nem látom meg Kínát, nem számít, különben enyém az egész világmindenség. És akkor megkínáltak valami édes ízével, és egyszerre rádöbben, igenis, *jártam* Kínában! Az az édesség juttatta eszembe – marcipán, édes mandulamassza – írta körül Mary Lyrának, aki értetlenül meresztette a szemét.

– Ja, marcifánk – csapott a homlokára Lyra, és elhelyezkedett, hogy tovább hallgassa a történetet.

– Szóval rájöttem, ismerős ez az íz, újra lepergett előttem, hogyan is volt a legelső kóstoló. Tizenkét éves voltam. Elmentem egy barátnőm szülinapi bulijára, és diszkóztunk, ez annyit jelent, hogy zenegépen muzsikát játszanak hangosan, és táncol rá a közönség – magyarázta Mary, mert megint feltűnt neki, hogy Lyra nem érti a dolgot. – A lányok egymással szoktak táncolni, mert a fiúk gátlásosak, és nem merik felkérni őket. De jött egy fiú – akit nem is ismertem –, és felkért, és végigtáncoltunk egy zeneszámot, aztán még egyet, aztán a következőt... Ti is tudjátok, egy szempillantás alatt eldőlt, hogy tetszik-e nekünk valaki, vagy sem; ez a fiú nagyon-nagyon tetszett. És nem fogytunk ki a szóból, közben szeletelni kezdték a születésnap tortát. És ez a fiú fogott egy darabka marcipánt, és finoman a számba tolta – emlékszem mosolyogni próbáltam, fülig pirultam, és nagyon hülyének éreztem magam –, és végképp beleszerettem ebbe a fiúba azért a csekélységért, hogy olyan gyöngéden vitte a számhoz azt a marcipánt.

Ahogy Mary kimondta ezt, Lyra érezte, hogy valami egészen különös dolog történik vele. Bizsergett a haja töve, szaporábban szedte a levegőt. Életében nem ült még hullámvasúthoz még csak hasonlón se, különben lett volna mihez kötnie ezt a rémülettel elegy felvillanyozottságot; okát adni végképp nem tudta. És a teste jelzései csak egyre nyomatékosabbak lettek, egyre számosodtak. Mintha a kezébe adták volna egy hatalmas ház kulcsát,

melynek addig a létezéséről sem tudott, holott őbenne magában emelkedik, és ahogy elfordítja a kulcsot a zárban, az épület sötét öblében egyre több ajtó pattan fel, fények gyúlnak. Reszketve markolászta a térdét, és lélegzet-visszafojtva hallgatta tovább Maryt.

– Ezen a bulin vagy talán a következőn csókoltuk meg egymást először. Kinn a kertben, odahallatszott a zene, de a fák közt hűvösség volt, és béke, és úgy kívántam a közelségét, hogy szinte fájt, és tudtam, ő ugyanígy érez, de közben teljesen megbénított mindkettőnket a zavar. Azaz csak majdnem. Egyikünk megmozdult, és ugyanabban a pillanatban – kvantumugrás volt, merő hirtelenség – már csókoltuk egymást, és jaj, hát az nemhogy Kína volt, hanem maga a Paradicsom. Talán fél tucatszor találkoztunk, nem többször. A szüleivel elköltöztek, és nem láttam többé. Nem sokáig tartott, de olyan szép volt... És hát megtörtént. Nem tagadhattam le. Én igenis jártam Kínában.

Az volt a legkülönösebb, hogy Lyra pontosan tudta, miről beszél Mary, holott fél órája egy mukkot sem értett volna belőle. És belül a hatalmas házban tárva-nyitva állt minden ajtó, fényárban úsztak a néma, várakozó termek.

– Akkor este fél tízkor egy vendéglői asztalnál Portugáliában – folytatta Mary – kaptam egy darabka marcipánt, és eszembe jutott minden. És feltettem a kérdést: most már életem végéig ne érezzék ilyet többé? Kínába akarok menni, határozta el. Mert csupa kincs, különösség, titokzatosság, öröm. Kinek tesztek jót azzal, ha most azonnal visszaviharzom a szállodába, gyónok a papnak, és megfogadom, hogy soha többé nem esem kísértésbe? Használ bárkinek, ha nyomorúságra kárhoztatom magam? Nem, hangzott a válasz. Az égvilágon senkinek. Ugyan ki bánkódna, ki ítélkezne fölöttem, ki áldana meg, amiért olyan jó kislány vagyok, ki térdepeltetne borsóra, amiért rosszkodom? Számomra eldönthetetlen volt, hogy Isten meghalt-e, vagy nem is létezett soha. Mindegy is; szabad lettem, és magányos; nem tudtam volna megmondani, örülök-e vagy sem, de nagyon furcsa, nagyon más lett minden. És ez a hatalmas fordulat attól következett be, hogy a számba vettem azt a marcipánt, még csak le se nyeltem, íz – emlék – földcsuszamlás... Mikor aztán le is nyeltem a falatot, az asztal fölött láttam, hogy a férfi észrevette, történt valami. Ott és akkor nem mondhattam el neki, hogy mi, mert még nekem is annyira új volt, és nem mertem bolygatni. De aztán kimentünk a partra sétálni, és a langyos szellő a hajamat kócolta, és az Atlanti-óceán is mintha a kedvünkben akart volna járni – épp csak fodrozódott a lábunknál. És levettem a feszületet a nyakamból, és a tengerbe hajítottam. Kész, passz. Túl voltam rajta. Vége. Hát így számoltam le a apácaélettel – fejezte be.

– Ez az ember figyelte meg azt a dolgot a koponyákkal? – firtatta Lyra.
– Ó, dehogy is. A koponyás ember dr. Payne, dr. Olivér Payne. Sokkal később jött a képbe. Neki ott a konferencián Alfredo Montale volt a neve. Ő egészen más volt.

– Csókolóztál vele?

– Hmm – mosolyodott el Mary –, igen, de nem rögtön.

– Nehéz volt szakítani az egyházzal?

– Bizonyos szempontból elég nehéz, mert rettenetes csalódást okoztam. A főnöknő, a papok, a szüleim odavoltak, süttött belőlük a szemrehányás... mintha azon állna vagy bukna az ő szenvedélyes hitük valamiben, hogy én továbbcsinálom-e azt, amiben egyáltalán nem hiszek már. Másrészt viszont nagyon könnyen ment, mert volt értelme. Életemben először tettem olyat, amit minden porcikámmal akartam, nemcsak félig-meddig. Egyedül éreztem magam kezdetben, de aztán hozzászoktam.

– Nem lettél a felesége?

– Nem. Senkinek sem lettem a felesége. Összeköltöztem valakivel – nem Alfredóval, mással, majdnem négy évig éltünk együtt. De aztán úgy döntöttünk, mégis jobb lesz külön. Szóval magam vagyok. A férfi, akivel együtt éltem, imádott hegyet mászni, megtanított engem is, járogatok a hegyekbe... Meg hát ott a munkám. Azazhog *volt*. Jól elvagyok így.

– Hogy hívták a fiút a bulin? – kérdezte Lyra.

– Tim.

– Hogy nézett ki?

– Hát... Helyes volt. Többre nem emlékszem.

– Mikor megismerkedtünk Oxfordban – mondta Lyra –, elmesélted, azért lettél kutató, hogy ne kelljen mérlegelned, mi jó, mi rossz. Apáca korodban ezen történt a fejed?

– Hát... nem. De tudtam, mit vagyok *köteles* gondolni: azt, amit az egyház tanít. Mint kutató viszont egészen másra álltam be. Ezt soha nem gondoltam végig.

– És most? – kérdezte Will.

– Itt lenne az ideje – Mary ennél őszintébben nem tudott válaszolni.

– És onnantól, hogy nem hiszel Istenben – folytatta Will –, nem hiszel abban sem, hogy van jó és rossz?

– Dehogy nem. De többé nem hiszem, hogy léteznek rajtunk kívül álló jó vagy gonosz erők. Arra jutottam, hogy jónak vagy rossznak az emberek tetteit lehet nevezni, őket magukat nem. Mindössze annyit jelenthetünk ki, hogy ez és ez jó cselekedet, mert segít valakin, amaz meg rossz, mert árt. Bonyolultabbak az emberek annál, hogysen fehéren-feketén fel lehessen címkézni őket.

– Így igaz – jelentette ki határozottan Lyra.
– Hiányzott neked az Isten? – kérdezte Will.
– Igen – mondta Mary –, rettenetesen. És most is hiányzik. A legjobban az az érzés, hogy kötődöm az egész világmindenséghez. Azelőtt Istenhez kötődtem így, és általa a teremtés egészéhez, merthogy az ő megtestesülése. De ha mégsem az...

Kinn a mocsárban madár hallatta bánatos, ereszkedő hangok elnyújtott sorát. Parázslott a tűz; éjszakai szellő susogtatta a füvet. Atal macska módra gömbölyödött össze, fűre döntvén kerekeit, hunyt pillái alól figyelt is, nem is. Will a hátán feküdt, és a csillagokat bámulta.

Lyra meg se moccan, mióta lezajlott benne az a különös változás, úgy őrizte magában az élményt, mintha törékeny edény volna színültig új tudással, melyet fél kilötyögtetni. Sejtelme sincs, micsoda voltaképpen, mit jelent, honnan származik: csak ült tehát a térdét kulcsolva, és próbált úrrá lenni izgatott remegésén. *Hamarosan, gondolta, hamarosan megértem. Közel az idő.*

Mary elfáradt: mára nincs több története. De holnapig kigondol újakat.

34

Megvan

Mary nem bírt elaludni. Valahányszor behunyta a szemét, megszedült, összerезzent, mint aki szakadék szélére tántorodott; belenyilallt a rettegés, felpattantak a pillái.

Ez megisméltődött háromszor-négyszer-ötször, ezek után kénytelen-kelletlen lemondott az alvásról; felkelt az ágyból, halkan ruhát vett, kilépett a házból, elosont a fa mellett, melynek sátorlombja alatt Will és Lyra aludt.

Az ég magasán fényesen ragyogott a hold. Felélénkült a szél, a terep tágasságán a felhőárnyak úgy suhannak, mintha képtelen állatok vonulnának, gondolta Mary. Csakhogy az állatok céltudatosan vándorolnak; amikor rénszarvasok húznak át a tundrán, vadak a szavannán, tudhatni, oda tartanak, ahol bőségesebb az eleség, jobb párzani, utódot nevelni. Azért változtatják helyüket, mert van értelme. De ezeket a felhőket a véletlen mozgatja, kiszámíthatatlan, atomok és molekulák szintjén bonyolódó eseménysor; merő esetlegesség, hogy ilyen veszettül száguldanak a füves térség felett.

Pedig más a látszata. Süt belőlük a feszültség, mintha cél vezérelné őket. Ez az egész éjszaka ilyen. Mary is érzi a parancsot, de a célról sejtelve sincs. A felhők viszont mintha *tudnák*, mit csinálnak és miért, tudja a szél, tudja a fű. Az egész világ eleven és tudatos.

Mary felfelé tartott a kaptatón; visszatekintett a mocsarakra: a beszökő dagály tündöklő ezüsttel hálózta a sárlapály fényes feketeségét, a nádasokat. A felhőárnyak nagyon élesen látszottak odalenn: mintha valami rettenet elől menekülnének, vagy valami megdicsőüléshez száguldanának sóváran. Nyitott kérdés marad Mary számára mindörökre.

A mászófája ligete felé kanyarodott. Húszpercnyre van a fa, amarra magasodik; ide-oda veti nagy, busa fejét, a sietős széllel folytat párbeszédet. Bőven van téma, és ő egy mukkot sem hall.

Lélekszakadva szedte a lábát, az éjszaka pattanásig feszült légkörétől ajzva: csak ott lehetne már minél előbb. Erről beszélt az este Willnek, mikor a fiú azt kérdezte, hiányzik-e neki Isten: ilyen átérezni, hogy eleven az egész világ, és értelem láncolatai fűznek össze mindent. Mikor még hívó keresztény volt, érezte ezt a kapcsolatot; de szakított az egyházzal, és szabadon, könnyedén, súlytalanul lebegett a céltalan világegyetemben.

És következett az Árnyak felfedezése, utazása egy másik világba, és most eljött ez az eleven éjszaka; nyilvánvalóan cél és értelem hat át mindent, csak-

hogy számára megközelíthetetlen. Lehetetlenség felvenni a kapcsolatot, hiszen nincs Isten.

Ujjongva-kétségbeesve feltette magában, megmássza ismét a fát, hátha ezúttal képes beleveszni a Porba.

De még félúton sem tartott a ligetig, mikor a levélcsettogásból, a széljárta fű sziszegéséből új hang emelkedett ki. Nyögés; mintha orgona búgna mélyen, baljósan. Aztán recsegés-ropogás – facsarodó fa csikorgása, pattanása, sikolya.

Csak nem az ő fája?

Földbe gyökerezett a lába a mezőn; arcába csapott a szél a felhőárnyak vágója közepette, combját ostorozta a fű, de ő meredten bámulta a nagy fakoronát. Jajgattak az ágak, nagy lombkötegek hasadtak le, mint a száraz gally, és zuhantak hosszan a földre, aztán az egész fakorona – az ő jól ismert kedves fájáé – dőlni kezdett fokozatosan.

A törzs, a kéreg, a gyökér minden idege külön-külön kiáltott megálljt a gyilkosságra. De feltartóztathatatlan volt az esés, az óriás törzs teljes hosszában kivágódott a ligetből; mintha utolsót bölintott volna Mary felé, mielőtt a földre csapódott, hullám verődik így a gátnak; vissza is pattant róla, aztán a zúzott fa végre megállapodott.

Mire Mary odaért, már csak a levézet vergődött. Megtalálta a kötelét, a magasles roncsait. Fájdalmas szívdobogással mászott a kimúlt ágbog közé, át az ismerős tekervények szokatlan pózán, olyan magasra, amennyire csak bírt.

Megtámaszkodott az egyik ágon, és elővette a látcsövet. Üvegén keresztül kétféle mozgást észlelt az égen.

Felhők száguldottak a hold előtt, egészen más irányba áramlott a Por.

És a Por áradt egyre sebesebben, bőségesebben. Elöntötte az égbolt egészét, kérlelhetetlen özönvíz a világból, minden világokból kifelé valami végső ürességbe.

Mary elméjében, mintha kirakós játék darabjai találnának a helyükre, lassan összeállt a kép.

Will és Lyra elmondta, hogy a titokzatos kés legalább háromszáz éves. A toronyban az öreg így tájékoztatta őket.

A mulefák elmondták, hogy a sraf, harmincötezer éven át életük, világuk tápja, háromszáz éve kezdett fogyatkozni.

Will szerint a Torre degli Angeli céhe, amely a titokzatos kést birtokolta, hanyagul működött; nem mindig csukták be a megnyitott ablakokat. Mary is rábukkant egyre, és nyilván sok másik van még.

Valószínű, hogy a titokzatos kés metszette sebekből szivárog apránként a Por ennyi év óta...

Mary megszédült, s erről nem csak az ingó, vergődő, alélt ágak tehetek, melyek közé befészkelte magát. Óvatosan becsúsztatta a látcsövet a zsebébe, rákulcsolta karját egy alkalmas ágra és fölbámult az égre, a holdra, a rohanó felhőkre.

A titokzatos kés felelős a lassú, kisebb szivárgásokért. Ez is káros, a világegyetem megszenved; szólnia kell Willnek és Lyrának hogy ez nem maradhat így.

De az áradat az égbolton egészen más lapra tartozik. Ez új jelenség, és katasztrofális. Ha nem fékezik meg, a tudatos létnek vége. A mulefák megmutatták neki, Por akkor keletkezik, mikor az eleven lény tudni kezd magáról; de kell valami visszacsatolás, megerősítés, biztosíték; a mulefáknak erre szolgálnak a kerekeik meg az olaj. Kell valami nyomaték, különben elillan az egész. Eszme, fantázia, érzelem elfonnyad, szétporlik; faragatlanság, gépiesség marad hátra; a magáról tudó élet kurta időszaka úgy lobban ki, akár a gyertya, és pedig a milliárdnyi világ mindegyikében, ahol valaha magasra csapó lángja fényeskedett.

Maryt letaglózta a nagy teher. Akár az évek súlya. Mintha elmúlt volna nyolcvan, és kimerülten, megfáradtán csak a halált kívánná.

Lekecmergett a kidőlt fa ágai közül, és elindult vissza a faluba; a szél egyre tépázta a leveleket, a fűvet, a haját.

A meredek tetejéből vetett még egy utolsó pillantást a Por-áramra meg a felhőkre, amint a szél szárnyán keresztezik az özőnlést, a holdra, amint rendületlenül posztol.

És Mary végre meglátta, mire megy ki az egész: milyen célt hajszol minden eszeveszetten.

A Por-áradatnak próbálnak gátat vetni. Feltartóztatnák a borzalmas áramlást: szél, hold, felhő, levél, fű, mind e gyönyörűségek, sikoltva szállnak síkra, hogy a világban marasztalják a gazdagító Árnyszecskéket.

Az anyag *rajong* a Porért. Nem hagyná veszni: íme, ennek az éjszakának a jelentése, az értelem, amit Mary firtatott.

Isten nélkül nincsen cél, nincsen értelem? Bizony így gondolta.

– Hát most megvan! – mondta ki fennhangon, aztán elismételte még hangosabban: – Megvan!

Újra felnézett a felhőkre, a holdra a Por-áramban: mintha száználmas ágacsok meg kavicsok gátja szegülne a Mississippi folyása ellen. De nem hagyják annyiban. Küzdenek a végsőkig.

Mary nem tudta, meddig maradt el. Zaklatottsága csillapodtával rátört a kimerültség, lassan araszolt lefelé a dombon a falu felé.

Félúton járt, csoportnyi gacsos cserjét hagyott el éppen, mikor valami furcsát vett észre lenn a sáriapályon. Fehérség villant, vonult egyenletes ütemben: a dagály hozta befelé.

Mary meredten bámulta. Tualapi? Lehetetlen, azok rajban járnak, ez meg egymaga van; mégiscsak pont olyan – vitorlaszárnyak, hosszú nyak – madár ez, akárhogy is. Tudomása szerint sose mutatkoznak szálegyedül, de meg azért sem rohant hanyatt-homlok riasztani a falusiakat, mert a jószág megállt. A vízen lebegett a parti úthoz közel.

Kettévált... Dehogy, lekászálódott a hátáról valami.

Egy férfi.

Mary az adott távolságból is egészen tisztán látta; a szeme alkalmazkodott a tündöklő holdfényhez. A látcsövön keresztül is megnézte, hogy semmi kétsége ne maradjon: emberi alak, Por sugárzik róla.

Visz valamit a kezében: talán hosszú bot. Szaporán, könnyedén rója az utat, nem lohol, az atléták meg a vadászok mozognak így. Sima, sötét öltözéket visel, álcának pompás; a látcsövön át azonban szinte reflektorfény övezi.

Egyre közeledett a faluhoz, és Mary rádöbrent, mi az a bot a kezében. Puska van nála.

Míntha jeges vízbe mártották volna Mary szívét, a haja szála is égnek állt.

Ilyen messziről nem tehet semmit: hiába ordít, a férfi meg se hallaná. Végig kellett néznie, ahogy az alak jobbra-balra leselkedve beoson a faluba, háztól házig haladva meg-megáll fülelni.

Mary ugyanúgy érzett, mint a Port tartóztató hold meg felhő, elméje azt sikoltotta: *Ne nézzen be a fa alá, ne menjen oda...*

De a férfi éppen oda indult, és az ő háza küszöbénél állapodott meg. Bele kell örülni! Mary zsebre vágta a látcsövet, és rohanni kezdett lefelé a lankán. Kiáltani akart, mindegy mit, csak nagyot szóljon, de még időben eszébe jutott, hogy Will és Lyra, ha felriadnak rá, elárulják rejtkehelyüket; nyelt hát egyet, és néma maradt.

Mégiscsak muszáj látnia, mit művel ez a férfi; megállt, ismét előkotorta a látcsövet; a szemle egy helybe nyűgözte.

A férfi benyitott a kunyhójába. Be is ment. Eltűnt előle, csak hátrahagyott Pora kavargott kint, mint füst a kézlegyintéstől. Marynek egy nehéz, hosszú percig kellett várakoznia, mire ismét előjött.

Állt a kunyhó ajtajában, nézelődött jobbra-balra, tekintete átsiklott a fán.

Lelépett a küszöbről, ismét megállt, szinte tanácstalanul. Marynek csak most jutott eszébe, hogy a nyílt terepen milyen eszményi célpont, de a férfit csak a falu érdekelte; még egy perc, aztán sarkon fordult, és halkán eloldalgott.

Mary minden lépését nyomon követte a folyó menti úton, tisztán látta, ahogy felkap a madár hátára törökülésben, az meg tovasiklik vele. Öt perc múlva hírük-hamvuk se volt.

Át a lankákon, messze el

– Mary – mondta reggel Lyra –, Will és én meg kell keressük a daimónjainkat. Ha előkerültek, tudni fogjuk, mi a dolgunk. Már nem sokáig bírjuk nélkülkük. Úgyhogy megyünk, és körülnézünk.

– Merre indultok? – érdeklődött Mary, aki alig látott a fejfájástól a zaklatott éjszaka után. Lyrával a folyóparton álltak; Lyra mosakodni jött, Mary titkon a férfi lába nyomát kutatta. Ez idáig eredménytelenül.

– Még nem tudom – mondta Lyra. – Nem lehetnek messze. Mikor átértünk a csatából, faképnél hagytak, mintha már nem bízának bennünk. Nem hibáztatom őket. Egészen biztosan itt vannak ebben a világban, és mintha láttuk is volna őket párszor, úgyhogy meglesznek talán.

– Hallgass ide – kezdte Mary vonakodva; beszámolt Lyrának arról, amit az éjjel tapasztalt.

Közben odament Will is, Lyra meg ő tágra meredt szemmel, nagy komolyan hallgatta Maryt.

– Valószínűleg csak áttévedt vándor, talált véletlenül egy ablakot – jegyezte meg Lyra, mikor Mary befejezte. A lánynak egészen más, bensőséges ügyek jártak a fejében, mit számít ez a férfi azokhoz képest? – Will édesapjával is ez történt – folytatta Lyra. – Azóta még sokkal több átnyílás lett. Különb is, ha csak úgy sarkon fordult és elment, miért feltételezed, hogy rosszat akart?

– Nem tudom. Nem tetszett az egész. Aggaszt, hogy kettesben kóricáltak – azazhogy aggasztana, ha nem tudnám, hogy sokkal cifrább dolgokat is megúsztatok. Jaj, olyan bizonytalan vagyok. Kérlek, vigyázzatok. Tartásátok nyitva a szemeteket. A prérin legalább messziről észreveszitek, ha közeledik...

– Akkor rögtön átvágunk egy másik világba, és nem bánthat – jelentette ki Will.

Eltökélték, hogy mennek, Marynek meg nem volt ereje vitázni.

– Annyit ígérjete meg legalább, hogy nem mentek be a fák közé. Ha itt ólálkodik még az az ember, esetleg meglapul valami ligetben vagy cserjésben, hogy ne tudjatok elfutni előle.

– Megígérjük – mondta Lyra.

– No akkor pakolok elemőzsiát, hátha távol lesztek egész nap.

Mary lapos kenyeret, sajtót, érett szomjoltó gyümölcsöt csomagolt szalvétába; átkötötte a batyut, hogy vállra vehessék.

– Sok szerencsét – búcsúzott. – És vigyázzatok.

Továbbra is aggódott. A lanka aljáig követte tekintetével a gyerekeket.

– Vajon mi bántja ennyire? – tűnődött Will, miközben Lyrával a gerinc felé igyekeztek.

– Talán rágódik, hogy hazajut-e valaha – mondta Lyra. – Meg hogy visszakapja-e a laboratóriumát. Vagy a szerelme miatt szomorú.

– Lehet – mondta Will. – Hát mi hazajutunk még szerinted?

– Nemtom. De hát nekem úgy sincsen már otthonom. Nem vesznek vissza a Jordan-kollégiumba, nem lakhatok se a medvékkel, se a boszorkányokkal. De a gyiptusok talán szóba jönnek. Én szívesen mennék hozzájuk, ha befogadnak.

– Hát Lord Asriel világa? Oda nem kívánczol?

– Pusztulásra van ítélve, te is hallhattad – mondta a lány.

– Hogyhogy?

– Emlékezz csak, mit mondott édesapád kísértete a kijövetelünk előtt közvetlenül. A daimónokról, hogy csak a saját világukban lehetnek hosszú életűek. Lord Asriel, azazhogy az apám ezt valószínűleg kihagyta a számításából, mert amikor elkezdte az egészet, még alig tudtak valamit a többi világról... Micsoda teljesítmény – ingatta fejét a lány –, mennyi vitézség és fortély.. És csak kárba vész! Pocsékba megy!

Mentek, mentek fölfelé, a sziklaúton könnyű járás esett; a gerincen megálltak, és visszaneztek.

– Will – mondta a lány –, mi lesz, ha nem találjuk őket?

– Meggyőződésem, hogy előkerülnek. De fúrja ám az oldalamat, hogy milyen a daimónom.

– Láttad már. Én meg a kezembe fogtam – mondta Lyra elpirulva, hiszen otrombaság olyan intim területet megérinteni, mint a más daimónja. Nem pusztán az illemmel ellenkezik, itt többről van szó – valamiféle szégyenérzetről. Elég volt egy gyors pillantást vetnie Will égő arcára, hogy tudja, a fiú is tisztában van ezzel. Vajon Willben is az a félig riadalom, félig pezsgés munkál, mint őbenne előző este, meg most is?

Félszegség támadt bennük egymás iránt, úgy baktattak tovább egymás mellett. Will azonban nem hagyta, hogy a gátlás kerekedjenek felül, és megkérdezte:

– A daimónod mikor hagy fel az alakváltogatással?

– Hát... amennyire tudom, mostanában időszerű, rövidesen. De néha elhúzódik. Pannal elbeszélgettünk arról, hogy egyszer megállapodik. Találgattuk, mi lesz majd...

– Hem tudja előre az ember?

– Kiskorában még nem. Ahogy benő a fejünk lágya, latolgatni kezdjük, hogy talán így alakul, talán úgy... És a végén rendszerint nagyon passzolnak. Úgy értem, tükrözik a valódi természetedet. Ha teszem fel, kutya a daimónod, akkor szívesen engedelmeskedsz, szereted tudni, ki a főnök, beartod az utasításokat, örömetest kedvére teszel az előljáróidnak. A kutya daimónosok sokszor szegődnek el szolgálni. Eligazít, hogy milyen vagy igazából, segít megtalálni, hogy miben vagy jó. Nálatok az emberek honnan tudják, hogy milyenek?

– Nem tudom. Nem sokat tudok a világról. A titoktartáshoz, a hallgatáshoz, a rejtőzködéshez értek csak lényegében, úgyhogy nem sokat tudok a... felnőttokról vagy a barátságáról. Vagy a szerelemről. Szerintem elég kezserves ez a daimóonnal, hiszen így az ember nyitott könyv másoknak. Én nem szívesen adom ki magam, inkább félrehúzódok.

– Akkor talán valami jól álcázkodó állat lesz a daimónod. Amelyik másnak látszik, mint ami – mondjuk pillangó, amelyik darázsnek mutatja magát. Nyilván vannak ilyen teremtmények nálatok is, mert nálunk léteznek, és annyi minden közös bennünk.

Nagy egyetértésben, némán folytatták útjukat. A tiszta reggeli fény átetszően terült a lankákra, gyöngyházkéken lebegett a meleg levegőben. Ameddig a szem ellátott, barna, arany, zöldes árnyalatokban hullámzott a végtelen szavanna, fénylőn, üresen tátongott a szemhatárig. Mintha csak ők ketten lennének az egész világon.

– Pedig korántsem kihalt – jegyezte meg Lyra.

– Arra a férfira gondolsz?

– Ugyan. Hiszen érted te.

– Persze. Árnyékokat látok a fűben... talán madarak – mondta Will.

– Itt-ott elkapott egy-egy apró cikkanást. Jobban észlelte az árnyakat, ha nem meredt rájuk közvetlenül. Több szerencsével járt, ha a szeme sarkából figyelte őket, és amikor elmondta ezt Lyrának, a lány annyit felelt:

– Negatív képesség.

– Az meg mi?

– Keats, a költő leleménye. Dr. Malone-nak az eleme. Én is így olvasok az aletiométerről. Te is csak ezzel nyúlsz a késhez vagy nem?

– Lehet benne valami. Figyelj, és ha daimónok ezek?

– Én is azt hittem, de...

A lány az ajkához emelte az ujját. A fiú bólintott.

– Ott egy kidőlt fa – mondta.

Mary mászófája. Odaóvakodtak, felmérték a ligetet, nehogy egy másik fa rájuk dőljön. A derült reggelben enyhe szellő birizgálta a lombot, elkép-

zelhetetlennek tetszett, hogy ekkora fa csak úgy hanyatt zuhanjon, de hát ott hevert.

Írdatlan törzsét a liget belsejében a kifordult gyökérzete, a fűben a korona emelte magasan a fejük fölé. Ezek az összeroppant, törött ágak önmagukban akkorák voltak, mint a legőlesebb fák, melyeket Will addig valaha is látott; az ágak sűrűjéből mintha még nem illant volna el az élet, zöldelltek a levelek; olyan volt a langyosságban, mint valami tornyos palotarom.

Lyra egyszerre megszorította Will karját.

– Pszt – súgta a lány. – Ne nézz oda. Szerintem fönt vannak. Mozgást láttam, és a fejemet rá, hogy Pan...

Milyen meleg a lány keze! A fiúra ez nagyobb hatást tett, min fölöttük a levelek meg az ágak rengetege. Úgy tett, mintha a messzi szemhatárt bámulná, de figyelmét hagyta a zöld, barna, kék tekervényességben kalandozni, és valóban – a lánynak igaza volt! – gubbasztott ott valami más is, nem a fa tartozéka. Mellette még egy.

– El innen – lehelte Will –, átmegyünk máshova, lássuk, utánunk jönnek-e.

– Nem biztos... de jól van, menjünk – súgta vissza Lyra.

Megjátszották, hogy nézelődnek; rátették a kezüket az egyik, talajon megtámaszkodó ágra, színelve, hogy mászni készülnek; aztán mintha meg gondolták volna magukat, fejüket ingatva elballagtak.

– Úgy hátralesnék – mondta Lyra pár száz lépés után.

– Ne állj meg. Látnak, nem vesznek el. Majd ha akarnak, odajönnek hozzánk.

A feketéllő útról lekanyarodtak a térdmagas fűbe, gázoltak a száraz köztött, figyelték a lebegő, cikázó, szárnyát rezegtető, köröző rovarvilágot, hallgatták a cirpelés, motozás millió hangú kórusát.

– Will, mik a terveid? – kérdezte halkán Lyra, miután szó nélkül mentek egy darabot.

– Azt hiszem, haza kell mennem – felelte a fiú.

A lány valami tétovaságot hallott ki a hangjából. Reménykedett, hogy az elhatározás nem végleges.

– De hátha üldöznek még azok az emberek – mondta a lány.

– Rosszabbakkal is volt dolgunk időközben.

– Az lehet. De én annyira szeretném, ha eljönnél velem a Jordan-kollégiumba meg a Mocsarashoz. Olyan jó lenne kettesben...

– Persze hogy jó lenne... – felelte a fiú. – Még Cittágazzéba is szívesen visszamennék. Igazán szép hely, és ha a Fantomok eltakarodtak... De hát ott az édesanyám. Vár, és gondoskodnom kell róla. Egyszerűen a nyakába varrtam Mrs. Coopernek, egyikükkel szemben sem volt tisztesség.

– De hát neked a legrosszabb, hogy meg kellett tenned.

– Rossznak rossz – mondta a fiú –, de másképp rossz nekem meg nekik. Nekem úgy zúdult az egész a nyakamba, mint a földrengés vagy a zápor. Tetszik, nem tetszik, nincs kire mutogassak. De otthagyni az édesanyámat egy idős asszonyra aki maga sincsen valami fényesen, az másfajta rosszaság. Az vétek. Muszáj hazamennem. De persze nem lesz könnyű visszatérni a régi kerékvágásba. Közben nyilván kipattant a titok. Nem hinném, hogy Mrs. Cooper győzte a dolgot, ha az édesanyámra megint rájött, hogy fél mindentől. Valószínűleg szólt valakiknek, engem meg majd bedugnak egy olyan intézménybe.

– Jaj, ne! Árvaház?

– Számítok rá. De ki tudja? Előre utálok.

– A késsel megszökhetnél, Will! Átjöhetnél az én világomba!

– Az anyám mellett van a helyem. Ha majd felnövök, magamhoz vehe-
tem a saját házamba. Nem okvetetlenkedhet senki.

– Meg akarsz nőszülni?

A fiú nagyot hallgatott, de a lány tudta, hogy jár az agya.

– Az még messze van, ennyire nem látok előre – mondta aztán. – De csak olyat vehetek el, aki megérti... Nem hiszem, hogy az én világomban van ilyen lány. Hát te férjhez akarsz menni?

– Ugyanúgy vagyok vele, mint te – a lány hangja kicsit akadozott. – Az én világomban aligha lesz alkalmas ember.

Lassan ballagtak a szemhatár felé. Belefér az idejükbe, már amennyi ideje maradt a világnak. Megszólalt Lyra:

– De ugye, megtartod a kést? Hogy néha átjöhess hozzánk?

– Hát persze. Semmiképp sem adom ki a kezemből.

– Ne nézz oda – figyelmeztette a lány, miközben egyenletesen lépkedett.

– Megint előbújtak. Baloldalt.

– Jönnek utánunk – derült fel Will.

– Psszt!

– Jól gondoltam! Na, most úgy teszünk, mintha keresgelnénk őket, és bekukkantunk mindenféle hülye zugba.

Játék lett belőle. Tóhoz értek, a nád közt kotorásztak a sárban, és fennhangon ecsetelték, hogy a daimónok biztosan békák meg vízibogarak meg házatlan csigák alakját öltötték; lehántották egy rég kidőlt fa kérgét valami erdősáv szélén, azzal, hogy a két daimón fülbemászó alakban futkározik alatta; Lyra nagy hűhót csapott egy hangya körül, melyre állítólag rálépett, sajnálkozott a sérülésein, pont olyan a képe, mint Pannak, hangoztatta, és tettetett bánattal panasolta, hogy szóba se áll vele.

De mikor egészen biztos volt benne, hogy a daimónok nem hallják, őszintén kérdezte Willtől, a füléhez hajolva:

– Muszáj volt elhagynunk őket, ugye? Tehettünk mást?

– Nem. Tiéd volt a neheze, de csakis azt tettük, amit tettünk. Mert elkötelezted magad Rogernak, és tartanod kellett a szavadat.

– Neked meg beszélned kellett még egyszer az édesapáddal.

– És ki kellett eresztenünk mindenkit.

– És megtettük. Úgy örülök neki. Pan is örülhet majd, ha az én halálom lesz soron. Nem szakadunk el egymástól. Jól tettük!

A nap egyre magasabbra hágott, fokozódott a meleg, kívánták a hűsölést. A dél egy meredeken találta őket, a gerincre kaptattak; a tetőn Lyra lerogyott a fűbe:

– Ha nem találunk hamarosan árnyékot, én mondom...

Túloldalt dűsan burjánzottak a bokrok a lejtőn, feltételezték, hogy valami patak is futhat arra. Leereszkedtek a völgybe, és valóban, páfrány és nád alatt forrás fakadt a sziklából.

Megmártották kihevült arcukat a vízben, jóízűen kortyoltak, aztán elindultak lefelé a patak mentén; örvényekké terebélyesedett, kis kőpárányokon zúdult alá, egyre bővebben, egyre szélesebben buzgott.

– Hogyhogy? – ámuldozott Lyra. – Oldalról nem kap utánpótlást, mégis hogy felszaporodik.

Will a szeme sarkából figyelte az árnyékokat, észrevette, hogy a páfrányosban előresurrannak, és beveszik magukat lejjebb a bokrok közé. Némán odamutatott.

Aztán rátért a magyarázatra:

– Csak lassul. Nem iramlik olyan ütemben, ahogyan fenn fakad a forrás, itt-ott felgyűlik a víz... Ott vannak – súgta, és egy lenti kis facsoport felé biccentett.

Lyrának a torkában lüktetett a szíve. Összenéztek Willel különös, ünnepléses komolysággal, és ismét elindultak a patak folyása mentén. Egyre sűrűbb lett az aljnövényzet; a meder helyenként zöld alagútba vezetett, hogy árnyfoltos tisztásokon bukkanjon ki ismét, aztán egy kőperemről ismét a zöldbe vesse magát; a fülükkel is követniük kellett az útját, nemcsak a szemükkel.

A lejtő aljában ezüstkérgű fák közé kanyarodott a víz.

Gomez atya a gerinctetőről nézett utánuk. Nem volt nehéz rájuk ragadni; Mary bizodalma a nyílt szavannában túlzottan bizonyult, bőven kínált rejtekhelyet a fű, megannyi erdősáv, nedvflakkcserejés. Mostanág a két fiatal

rengeteget forgolódott hátra, mintha feltételeznék, hogy jár a nyomukban valaki, az atyának tartania kellett a távolságot, de ahogy telt-múlt a délelőtt, mindjobban egymásra feledkeztek, és nem voltak figyelemmel a tájra.

A fiút a világért sem bántaná. Iszonyodik attól, hogy ártatlannak ártson. A pontos célzásnak pedig előfeltétele, hogy elég közel merészkedik, vagyis követnie kell őket az erdőcskébe.

Nesztelenül óvakodott le a patakmeder mentén. Daimónja, a zöld hátú bogár, bele-belekóstolt a levegőbe; a látása gyengébb, mint a gazdájának, de a szimata éles, el sem tévesztheti a fiatalok szagát. Előre röpködött, egy-egy fűszálra telepedve várta be Gomez atyát, aztán megint haladt egy darabot; kopója rátermettségét tapasztalva Gomez atya hálát adott istenének, hiszen sosem volt még nyilvánvalóbb, hogy a fiú és a lány halálos bűnbe készül esni.

Ott, ni: sötétszőkeség villan, a lány haja. A pap tett még egy lépést, és fogta a puskát. Messzelátó is van rajta: nem nagyít túlzottan, de csodálatos szerkezet, jóvoltából nemcsak a részletek világosabbak, a látómező is szélesedik. Aha, ott a lány, megáll, visszaneéz; a pap az arkifejezése láttán elcsodálkozott: nyakig bűnben hogyan sugározhat valaki ennyi boldogságot és reményt?

Zavarában elmulasztotta a pillanatot, a gyerekeket újfent takarják a fák. Sebaj, nem jutnak messzire. Görnyedten haladt utánuk a patak mentén, egyik kezében a puskát tartotta, a másikkal támaszkodott.

Most a küldetés teljesítésének küszöbén már az is felmerült benne, vajon mihez kezd azután, mi Istennek tetszőbb, visszatérnie Genfbe, vagy ebben a világban térítenie. Első dolga lenne meggyőzni az itteni négy lábú, kezdetleges értelmű lényeket, hogy kerekezésük átkos, sátáni, Istennel ellenkező cselekedet. Meg kell törni őket, és üdvösség lesz osztályrészük.

Megérkezett a lejtő aljába, ahol az erdőcske kezdődött, és halkan letette a puskát.

Bebámult az ezüst-arany-zöld árnyékok közé, és hallgatózott, mindkét kezét a füléhez emelve, hátha elér hozzá valami halk hang a rovarneszezésen meg a patakcsörgedezésen át. Aha, ott vannak. Megálltak.

Lehajolt a puskáért.

És rekedten felnyögött, mert elkapták a daimónját, és húzták, húzták egyre távolabb.

De hiszen itt senki sincs! Hova lett? Elviselhetetlen fájdalom hasított belé. Hallotta a daimónja kiáltását, és veszettül forgolódva kereste.

– Nyughass! – mondta egy hang a levegőből –, és fogd be szád! Markomban a daimónod!

– De hát ki vagy te? Ki vagy te?

– A nevem Balthamosz.

Will és Lyra követte a patak folyását az erdőbe; óvatosan lépdeltek, alig szóltak egymáshoz, míg ott nem voltak a kellős közepében. A fák lágy fűvű, mohos kövekkel tarkított kis tisztást vettek körül. Fent egymásba fonódtak az ágak, az égbolt alig látszott, a napsugarak mint nyughatatlanul táncoló kis flitterek értek el idáig; arany-ezüst tűpettyek vibráltak mindenfelé.

Csönd volt. Csak a csörgedezés meg nagy néha a fuvallatban levélsusogás háborította.

Will letette az elemőzsiásbatyut, Lyra a kis hátizsákot. Sehol daimónok árnyai. Sehol senki rajtuk kívül.

Levetették a cipőt-zoknit, a part menti mohos kövekre ülte és a patakba mártogatták csupasz lábukat; a víz jéghideg érintésétől megpezsdült a vérük.

– Éhes vagyok – mondta Will.

– Én is – vágta rá Lyra, pedig ennél többet érzett, valami fojtott, sürgető, boldogan fájdalmasat, nem igazodott ki saját magán.

Széthajtogatták a szalvétát, ettek a kenyérből, sajtból. Érthetetlenül sustán, nehézkesen rakosgatták szájukba a falatot, nem is érezték az étel ízét, pedig a kenyér bele laza volt, a héja ropogósra sült a kövön, és a sajt is sósan, üdén pelyhedzett.

Aztán Lyra fogott egy olyan piros kis gyümölcsöt. Dobogó szívvel szólította a fiút:

– Will...

És gyöngéden odatartotta a fiú szájához a gyümölcsöt.

A fiú szeméből rögtön látta, hogy mindent ért, és hogy szavat szegi az öröm. És a lány nem vette el a kezét, és a fiú érezte, hogy remegnek az ujjai, és megfogta a lány kezét, nehogy elvegye; zavarukban mindketten félrekapták a tekintetüket, túlcordult a szívük.

Mint két pille, súlytalanul találkozott a szájuk. És mire észbe kaptak, már ölelték egymást, behunyt szemmel szorították össze arcukat.

– Marynek igaza van – súgta a fiú –, azonnal tudjuk, ha tetszik nekünk valaki. Mikor aludtál a hegyen, mielőtt elragadtak, én megmondtam Pannak...

– Hallottalak – súgta vissza lány –, ébren voltam, és ugyanazt akartam mondani, és csak most jöttem rá, mit éreztem végesvégig: szeretlek, Will, szeretlek...

Ettől a szótól izzásba jött a fiú minden idegszála. Csupa izgalom lett, és viszonzotta a vallomást, csókolta a lány kihevült arcát, ahol érte, itta a teste, a langyos haja mézillatát, édes, nedves ajkát, amelyen ott volt még a kis piros gyümölcs íze.

Körös-körül néma csend, mintha az egész világ visszafojtaná lélegzetét.

Balthamosz magánkívül volt a réműlettől.

A patak mentén kaptatott fölfelé, el az erdőcskétől, markolta a bogár daimónt, amely ádázul kaparta, csípte, marta; mindenáron el akart rejtőzni a nyomukban botladozó férfi elől.

Nehogy utolérje, mert az a vég. Gomez atya egy szempillantás alatt megöli. Hús-vér férfival ilyen közönséges angyal akkor sem bírhat el, ha izmos és egészséges, márpedig ő, Balthamosz, se ezt, se azt nem mondhatja el magáról; ráadásul emészti a gyász Baruchért, meg a szégyen, amiért cserbenhagyta Willt. Repülni sincs már ereje.

– Állj meg, állj meg – kérlelte Gomez atya. – Ne kapkodj úgy. Nem látlak... beszéljük meg, könyörgök, ne bántsd a daimónomat...

Amúgy a daimón bántotta Balthamoszt. Az angyal előtt, áttetsző markában ott derengett a zöld vakarcs, kérlelhetetlen állkapcáját újra meg újra belesattantotta a tenyerébe. Ha csak egy másodpercre lanyhul a szorítás, kiszökik a beste. Balthamosz nem hagyta magát.

– Erre – mondta. – Csak utánam. El az erdőtől. Beszédem van veled, és itt nem alkalmas.

– De hát ki vagy? Nem látlak. Gyere közelebb! Honnan tudjam, ki vagy, ha nem látlak? Állj meg, minek rohansz úgy?

Csakhogy Balthamosznak a rohanás volt az egyetlen fegyvere. Próbált nem törődni a szurkáló daimónnal, és a patakmederben szedte fölfelé a lábát szikláról sziklára.

Aztán elvétette a lépést: hátrapillantott, megcsúszott, és fél lábbal beletoccsant a vízbe.

– Na végre – sóhajtott megkönnyebbülten Gomez atya, mikor felfröccsent a víz.

Balthamosz kihúzta a lábát, és már inalt is tovább – de nedves lábnyomot hagyott minden lépésével. A pap észrevette, odaugrott: toll súrolta a keze fejét.

Meghökkenően állt meg: *angyal*, bongott az elméje. Balthamosz élt az alkalommal, és lendületet vett, maga után vonva a papot, akinek szívébe ismét kegyetlen fájdalom hasított.

Balthamosz hátraszólt a válla fölött:

– Nincs már messze a gerinc, ott majd elbeszélgetünk, ígérem.

– Beszéljünk itt! Állj meg, esküszöm, hozzád sem érek.

Az angyal nem felelt, erre most nincs ideje. Így is háromfelé kell figyelnie: hátra, nehogy utolérjék, előre, nehogy megbotoljon, no meg a tenyerét gyilkoló veszett daimónra.

A papnak sebesen járt az agya. Valamirevaló ellenfél minden teketória nélkül végzett volna a daimónjával, az ügy végére egyszer s mindenkorra pontot téve: ez itt nem mer lesújtani.

Rájátszik a dologra, gondolta; tüntetően nyögdécselt és botladozott, könyörgött párszor, hogy álljanak meg – és közben feszülten figyelt, közeledett, latolgatta, mekkora lehet az a másik, mennyire fürge, merre néz éppen.

– Kérlek – mondta megtört hangon –, nem is sejtet, mennyire fáj, nem árthatok neked. Itt nem beszélhetnénk meg?

Nem akarta szem elől veszteni az erdőcskét. A forráshoz értek; már látta a Balthamosz lába alatt enyhén meghajló füvet. Csak beállt rá a szeme, most már tudja, pontosan hol helyezkedik el az angyal.

Balthamosz hátrafordult. A pap oda emelte a tekintetét, ahol – az angyal arcát sejtette, és valóban ott is volt: csillám a levegőben, nem több, de eltéveszthetetlen.

Annál messzebb van tőle, hogy csak úgy odanyúljon és elkapja; mi tagadás, a daimónja ráncigálásától fáj mindene, nagyon megviselt. De egy-két lépés híja...

– Ül le – utasította Balthamosz. – Ül le ott, ahol vagy. Egy lépést se.

– Mit akarsz? – meredt mozdulatlanra Gomez atya.

– Hogy mit? Meg akarlak ölni, de nincs elég erőm.

– Angyal vagy, valóban?

– Mit számít?

– Talán tévedsz. Lehet, hogy ugyanazon az oldalon állunk.

– Kizárt. Követtelek idáig. Pontosán tudom, kinek az oldalán állsz. Nem, nem, állj. Ott maradsz.

– Még nem késő vezekelned. Angyaloknak is módjuk van rá. Hadd gyóntatlak meg.

– Jaj, Baruch, segíts! – fordult félre kétségbeesetten Balthamosz.

Gomez atya nem várt, rávetette magát. Vállával fellökte az angyalt; az angyal támaszt keresve elengedte a bogár daimónt. Az nem kérte magát, nyomban felröppent, és Gomez atya megkönnyebbült, friss erőre kapott. Ez lett a veszte, nagy meghökkenésére. Úgy nekirontott a halovány angyalnak, annyival több ellenállást várt, hogy elveszítette az egyensúlyát. Megcsú-

szott a lába, a patak felé billent; Balthamosz pedig arra gondolva, mit tenne a helyében Baruch, félrerúgta a pap támaszért hadonászó kezét.

Gomez atya nagyot esett, Fejét bevverte egy kőbe, tehetetlenül zuhant arccal a patakba. A hideg víztől nyomban magához tért fuldokolva próbált kiemelkedni, de Balthamosz végső elszántsággal, az arcát, szemét, száját tépő daimónnal mit sem törődve maradék csöpp erejét megfeszítve, csak nyomta, nyomta lefelé a pap fejét.

Hirtelen eltűnt a daimón: Balthamosz engedett. Az ember meghalt. Balthamosz erről meggyőződvn kihúzta a partra, végigfektette a fűvön, összekulcsolta a kezét a mellkasán, és lezárta a szemét.

Aztán Balthamosz főlegyenesedett, émelve, kimerülten, fájdalomtól elkínözva.

– Baruch – mondta –, ó, drága Baruchom, többet nem tehetek. Will és a lány biztonságban van, nem lesz semmi baj, de én bevégzem, hiszen igazából meghaltam már veled, Baruch, mindenem.

És már nyoma se volt.

A babveteményben Mary elálmosodott a délutáni napon; egyszer csak Atal hangját hallotta; nem tudta, rémült-e, vagy inkább izgatott: megint ledőlt egy fa? Visszajött a puskás ember?

Nézd! Nézd!, bökölte Atal az ormányával Mary zsebét, Mary elővette hát a látcsövet, és szót fogadott az égre mutogató barátnőjének.

Mondd meg, mi történik!, unszolta Atal. *Érzem, hogy megváltozott valami, de nem látom.*

Elapadt az égen az iszonyatos Por-özönlés. Nem mintha megszűnt volna a mozgás; Mary átvizsgálta az egész égboltot a borostyán látcsóval, itt-ott áramlást, örvényt, hullámot tapasztalt; a pezsgés maradt, de nem ömlött tova. Sőt, leginkább hóésésre emlékeztetett.

Mary a kerékfákra gondolt: a felfelé táruó kelyhekre, melyek beisszák ezt az aranyló esőt. Szinte érezte, ahogy a befogadására termett tölcéserek epedő torka végre felüdüli tőle.

A fiatalok, mondta Atal.

Mary odafordult, távcsóval a kézben: felbukkant Will és Lyra. Még jó darabot kellett megtenniük hazáig, és nem siettek. Fogták egymás kezét, fejüket összedugva beszélgettek, ügyet sem vetve egyébre: ennyit Mary ilyen messziről is meg tudott állapítani.

Emelte a látcsövet a szeméhez, de megállt a keze a levegőben, mégis inkább visszadugta a zsebébe. Semmi szükség rá, úgyis tudja, mit látna;

eleven aranyat. Igaz képét annak, amivé az emberiség válhat, ha birtokba veszi örökségét.

A csillagokból pergő Por eleven hazát lelt magának ismét, és ez csakis a szerelemmel eltelt immár nem gyermekek műve.

Törött nyílvesző

A két daimón végigsurrant a néma falun árnyékhomályról árnyékhomályra, macska alakban kelt át a holdfény fűröszöttö gyülekezőtéren; Mary házá-
nak nyitott ajtaja előtt állapodtak meg.

Óvatosan bedugták a fejüket, de csak az alvó nőt látták; kihátráltak megint a holdfénybe, és a menedéka felé vették az irányt.

A hosszú ágak dugóhúzó forma illatos levelei a földet verték. Lassan-
lassan, nehogy megrezzenjen a lomb vagy gally törjön, a két alak átáva-
kodott a levélfüggönyön, és ott találták, akiket kerestek: a fiút és a lányt
egymás karjában, mély álomban.

Tettek feléjük még pár lépést a fűvön, és orrukkal, mancsukkal, bajuszuk-
kal törleszkedtek az alvókhoz, hogy életadó hevüket érezhessék, mindazon-
által ügyeltek arra, hogy fel ne riasszák őket.

Miközben övéiket rendezgették (finoman megtisztítva Will gyorsan gyó-
gyuló sebét, kisimítva Lyra homlokából a makrancos fürtöt), halk neszre
lettek figyelmesek a hátuk mögött.

A két daimón hang nélkül megperdült a sarkán, és farkassá változott:
lidérces tekintetű, vicsorító veszedelemmé.

Egy nő sziluetdje rajzolódott ki a holdfényben. Nem lehet Mary; mikor
megszólalt, tisztán hallották, holott hang nem jött ki a torkán.

– Gyertek velem – hívta őket.

Pantalaimon daimónszíve felszárnyalt, de az üdvözléssel várt, míg ki
nem léptek az alvók mellől.

– Serafina Pekkala! – mondta aztán nagy örömmel. – Hol maradtál
mostanáig? Tudsz a fejleményekről?

– Csitt. Röpülünk el valahová, ahol nyugodtan beszélhetünk – mondta
a boszorkány; feszélyezte az alvó falu.

Felhőfenyőágát Mary ajtajánál hagyta; mikor felpattant rá, a két daimón
madárrá változott – csalogány és bagoly lett belőlük –, együtt röptek át
a zsúptetők, a füves tájék, a gerinc fölött a legközelebbi kerékfacsoport-
ig, amely úgy terebélyesedett a holdfényben, mint holmi eztüstalvadék-
koronás lovagvár.

Serafina Pekkala elhelyezkedett egy csúcshoz közeli kényelmes ágon, a
Porban tobzódó nyitott virágkelyhek közé, a két madár pedig letelepedett a
közelében.

– Nem sokáig lesztek már madarak – mondta a boszorkány. – A nagyon közeli jövőben végelegesedik az alakotok. Jól nézzetek körül, vessétek az emlékezetetekbe, amit most láttok.

– Mik leszünk?

– Hamarabb megtudjátok, mint gondolnátok. Ide hallgassatok – mondta Serafina Pekkala –, olyan tudásba avatlak be, ami csak boszorkányoknak jutott osztályrészül. Azért tehetem, mert itt vagytok velem, miközben ember gazdátok odalenn alszik. Hadd hallom, kik képesek erre a mutatványra?

– Boszorkányok – felelt Pantalaimon – meg sámánok. Csak nem...?

– Lyra és Will, mikor hátrahagytak benneteket a halottak világának partjain, tudtukon kívül olyat vittek véghez, ami nélkül a boszorkány nem lehet boszorkány. Van egy földdarab a mi északvidékünkön, iszonyatos, kietlen hely, ahol szörnyű katasztrófa történt a világ gyermeksége idején; azóta sem él meg ott semmi. Daimónoknak tiltott terület. Ahhoz, hogy egy lányból boszorkány lehessen egymagában kell átkelnie ott, a daimónját hátrahagyva. Ti tudhatjátok, micsoda szenvedéssel jár ez. Aki azonban átvészeli, azt találja, nem szakadt el a daimónjától, mint Bolvangarban, nem lett csonka, viszont szabadon csatangolhat, eljuthat messzire, különös dolgokat tapasztalhat, tudást gyűjthet. Ugye hogy ti sem szakadtatok el?

– Ó, nem – mondta Pantalaimon. – Egyek vagyunk továbbra is. De annyira fájt, úgy féltünk...

– Na szóval – folytatta Serafina Pekkala –, ők ketten ugyan nem fognak boszorkány módra röpködni, meg nem is élnek majd olyan sokáig, mint mi; de kiérdemelték a boszorkány rangot mind a négyötöknek.

A két daimón sehogy se bírt napirendre térni e különös tájékoztatás fölött.

– De hát akkor mégiscsak madarak leszünk; nem ez a szabály a boszorkány-daimónoknál?

– Várd csak ki.

– És Will hogyan lehet boszorkány? Tudtommal a boszorkányok egytől egyig nők.

– Ők ketten nagy változásokat idéztek elő. Még a boszorkányoknak is haladniuk kell a korrallal. De egyvalamiben mindenképpen ki kell tartanotok: az ember gazdáitok segítői legyetek, ne hátramoszdítók. Támogassátok, kalauzoljátok őket, biztassátok bölcsességre. Ez a daimónok dolga.

Nagyot hallgattak. Serafina a csalagányhoz fordult, és megkérdezte:

– Mi is a neved?

– Nincsen. Azt se tudtam, hogy a világon vagyok, mielőtt elszakasztottak a fiú szívéből.

– Ezennel a Kirjava nevet kapod tőlem.

– Kirjava – ízlelgette a hangzást Pantalaimon. – Mit jelent?

– Hamarosan megtudjátok. De most – folytatta Serafina – jól figyeljetelek, mert elmondom, mit kell tennetek.

– Ne – tiltakozott Kirjava.

Serafina megértően mondta:

– Máris kitaláltad, ugye?

– Hallani sem akarjuk! – jelentette ki Pantalaimon.

– Ilyen hamar? – perelt a pacsirta. – Ilyen hamar?

Serafina nem szólt semmit, mert együtt érzett a daimónokkal, sajnálta őket. Node mégis ő itt a legbölcsebb, akinek rá kell vezetnie kettejüket arra, hogy mi a helyes; beiktatott egy kis kitérőt, míg zaklatottságuk némileg alábbhagy.

– Hol, merre vándoroltatok?

– Sok világon át – mesélte Pantalaimon. – Ahol ablakot találtunk, átbújunk. Nem is gondoltuk, hogy ilyen sok van.

– És láttátok?

– Láttunk, igen – mondta Kirjava –, láttunk a szemüinktől, követtük, mi történik.

– Még sok minden mást is láttunk – vágott közbe szaporán Pantalaimon.

– Láttunk angyalokat, beszélgettünk velük. Jártunk a világban, ahol a kis törpék, az epetörök honosak. Ott nagyméretűek is élnek, akik a kicsik élére törnek.

És csak sorolták az élményeiket, próbálták elterelni Serafina figyelmét, hiába, mert a boszorkány átlátott a szítán; mégsem hurrogtá le őket, mert annyira jólesett hallgatniuk egymást.

De egy ponton kifogytak a meséinivalóból, elnémultak. Csak a levelek vége-hossza nincs sustorgása hallatszott, míg meg nem szólalt Serafina Pekala.

– Mostanáig kerültétek Willt és Lyrát, hogy megbüntessétek őket. Világos előttem, miért csináljátok; megkaptam ugyanezt az én Kaisámtól, miután átkeltem a vigasztalan pusztaságon. De aztán visszatért hozzám, mert nem szűntünk meg szeretni egymást. És ők hamarosan rátok szorulnak, a most óhatatlanul következő lépésnél támogatnotok kell őket. El kell mondanotok, amit tudtok.

Pantalaimon jeges bagoly-jajveszékélésben tört ki; ebben a világban ilyen hang nem hallatszott soha még. Fészkekben, üregekben, ahol csak apró éjszakai lény vadászott, legelészett, tollászkodott, tág körben terjedt az új, velőig ható rettenet.

Serafinán, aki tanúja volt mindennek, tiszta részvét vett erőt, míg rá nem tekintett Will pacsirta daimónjára, Kirjavára. Eszébe jutott, mit kérde-

zett Ruta Skadi, miután egyetlenegyszer találkozott Willel, hogy tudniillik belenézett-e ő a fiú szemébe, mire Serafina azt felelte, nem volt hozzá bátorsága. Ebből a kis barna madárból úgy sütött az engesztelhetetlen szilajság, hogy Serafina megijedt.

Pantalaimon veszett sikolyai elhaltak; megszólalt Kirjava:

– És nekünk kell elmondanunk nekik.

– Úgy van, nektek – mondta szelíden a boszorkány.

A kis barna madár tekintete megenyhült, Serafina rá mert nézni ismét. Indulatát mélységes szomorúság váltotta fel.

– Ide tart egy hajó – mondta Serafina. – Előreröpültem, hogy megkeressek benneteket. A gyiptusokkal jöttünk a saját világunkból. Egy-két nap, és megérkeznek ők is.

A két madár összébújt, egy szempillantás alatt gerleparrá változtak. Serafina így folytatta:

– Lehet, hogy most repültök utoljára. Van azért egy kis jövőbelátásom; úgy fest, eljuthattok aztán is még ilyen magasra, ha kerül ekkora fa; de szerintem nem madár lesz a végleges alakotok. Jegyezzetek meg mindent, amit láttok, jól véssétek az eszetekbe. Tudom, Lyrának, Willnek meg nektek törnötök kell a fejeteket, keserves döntések előtt álltok, de meggyőződésem, úgy fogtok határozni, ahogyan a leghelyesebb. De ez rátok tartozik, senki másra.

Hallgattak. A boszorkány fogta a felhőfenyőágát, és elemelkedett a tornyosuló facsúcsoktól; a magasban körözött, érezte a bőrén a hús szellőt, a csillagfény csiklandását, az általa ez idáig sose látott Por jótékony szitalását.

Serafina visszazállt a faluba, és halkan belépett a nő házába. Semmit sem tudott Maryről, kivéve, hogy Willel azonos világból való, és kulcsszerepet játszott az eseményekben. De hogy harcias-e vagy nyájas, Serafina meg nem jósolhatta; márpedig fel kell ébresztenie Maryt, és nem használ, ha nagy hűhó lesz belőle. De erre is van búbájolás.

A boszorkány letelepedett a földre a nő fejénél, félig behunyt szemmel felvette a lélegzése ritmusát. Már is felderengtek előtte Mary álmoképeinek halvány kontúrjai, elméjét azonos rezgésszámra szabályozta, mintha hűrt hangolna. Újabb nekibuzdulással Serafina beférközött az álmjelenetbe. Onnan már szót érthet Maryvel; menten feltámadt köztük az a közvetlenség, amellyel olykor álmaink szereplőivel érintkezünk.

Már pusmogtak is egymás közt, Mary később egy nyikkra sem emlékezett; valami ostoba tájon mászkáltak, nádasok meg transzformátorok között. Na ne húzzuk tovább, gondolta Serafina.

– Pár másodperc, és felébredsz – mondta. – Ne ijedj meg. Ott találsz az oldaladon. Azért keltelek így, hogy tudd, biztonságban vagy, nem ér bántódás. Aztán már beszélhetünk értelmesen.

Visszavonult, magával vonva az álom Maryt; megint ott találta magát törökülésben a döngölt padlón; Mary csillogó szemmel nézett rá.

– A boszorkány vagy, igaz? – suttogta Mary.

– Úgy van. A nevem Serafina Pekkala. Téged hogy hívnak?

– Mary Malone. Ilyen zökkenőmentes ébredésem még sosem volt. Ébren vagyok egyáltalán?

– Igen. Beszelnünk kell, és az álombeszélgetés bizonytalan dolog, nehezebb is fejben tartani. Jobb a dolgokat ébren megtárgyalni. Benn maradnál inkább, vagy kijössz velem a holdfénybe?

– Megyek – nyújtózkodott Mary. – Hol van Lyra és Will?

– A fa alatt alszanak.

Kiléptek a házból, elmentek a fa mindent takaró levélfüggőnye mellett, le a folyóhoz.

Mary tartózkodó ámulattal figyelte Serafina Pekkalt: sose látott még ennyire sudár, karcsú emberi alakot. Fiatalabbnak látszott Marynél, holott Lyra megmondta, több száz éves; valódi korára csupán tűnődő, komoly, kifürkészhetetlen arckifejezése vallott.

Últek az ezüstös-fekete víz fölött, és Serafina elmondta, beszélt a gyerekek daimónjaival.

– Ma egész nap őket hajkurászták – mondta Mary –, de nem ez a fontos. Will különben igazából nem is látta még a daimónját, csak egy pillanatra, mikor átmenekültek ide a csatából. Addig azt se tudta biztosan, hogy van neki.

– Márpedig van neki. Sőt, neked is van.

Mary nagy szemet meresztett.

– Ha láthatnád – folytatta Serafina Pekkala –, piros lábú, kissé hajlott, sárga csőrű, fekete madarat látnál. Hegylakót.

– Havasi csóka... *Te* hogyhogy látod?

– Ha félig behunyom a szemem, megjelenik előttem. Bárcsak volna időnk, rávezetnélek arra, hogy láthasd a sajátodat is, meg mindenkiét a világodban.

Elmondta Marynek, mit hozott a daimónok tudomására, és hogy annak mi a jelentősége.

– A daimónok közölgék a gyerekekkel? – kérdezte Mary.

– Először azt gondoltam, felkeltem őket, és magam mondom el nekik. Eszembe jutott az is, hogy téged világosítalak fel, legyen tiéd a felelősség. De amint megláttam a daimónjaikat, tudtam, ez a legjobb megoldás.

- Szerelmesek.
- Tudom.
- Csak most jöttek rá...

Mary emésztette a Serafinától hallottakat, próbálta felmérni a következőkényeket, de nem boldogult. Úgy egy perc múlva Mary megkérdezte:

– Te látod a Port?

– Életemben nem került a szemem elé. A háborúskodás kitöréséig azt se tudtuk, hogy létezik.

Mary kivette a zsebéből a látcsövet, és odanyújtotta a boszorkánynak. Serafina a szeméhez emelte; a lélegzete is elállt:

– Ilyen a Por?!... Gyönyörű!

– Fordítsd a menedékházunk felé.

Serafina szót fogadott, és ismét felkiáltott.

– Ők csinálták?

– Történt ma valami, azaz ha elmúlt éjfél, tegnap – Mary töprengett, hogyan foglalhatná minél pontosabb szavakba a Por-áram látomását. – Csekélyesség, de mégis perdöntő... Ha egy hatalmas folyót más mederbe akarsz terelni, és mindössze egyetlen kavicsod van hozzá, megcsinálhatod, feltéve, hogy eltalálod a pontos helyet, ahonnan a legelső erecskét *erre* löki, és nem *arra*. Ilyesféle esemény lehetett. Hogy konkrétan mi, nem tudom. Egyszerre másképpen látták egymást, és kész... Addig nem érezték, onnantól igen. És vonzani kezdték a Port, olyan erősen, hogy nem folyt el többé.

– Hát így rendeltetett – álmélkodott Serafina. – Elült a vész, legalábbis el fog ülni, amint az angyalok feltöltik a nagy hasadékat az alvilágban.

Beszélt Marynek a mélységről, meg hogy ő maga miképpen értesült róla.

– Repültem fönn – mesélte –, kerestem, hova szálljak le, és összefutottam egy angyallal: nőneművel. Különös volt; egyszerre ifjú és vén – magyarázta, megfelelkezve arról, hogy maga is így jelent meg Marynek. – Xaphania: így mutatkozott be. Sok mindent megtudtam tőle. Elmondta, hogy az emberiség egész története nem egyéb, mint a bölcsesség harca az ostobasággal. Ő meg a többi lázadó angyal, a bölcsesség hívei mindig azon voltak, hogy nyitottabbá tegyék az elméket; a Fennhatóság meg az egyházai viszont egyfolytában szemellenzőket fabrikáltak. Tömérdek példát hozott a saját világomból.

– A magaméból is épp eleget tudnék idézni.

– A bölcsesség, mint mondta, rendszerint titkon kényszerült munkálkodni, suttoghatott csupán, mint a kém húzta meg magát a világ legszegényesebb zugaiban, ellenségei pedig ott pöffeszkedtek a királyi palotákban, a fényes udvarokban.

– Ez se új nekem – mondta Mary.

– És a harc még nem ért véget, habár a birodalom erőit most épp megfutamították. Új parancsnok zászlaja alatt rendezik soraikat, és még ádázzabbul támadnak, nem érhet bennünket készületlenül, helyt kell állnunk.

– De hát mi van Lord Asriellel? – kérdezte Mary.

– Megverekedett a menny Régensével, Metatron anygallal, és a mélybe taszította. Metatron örökre eltűnt. Vele együtt Lord Asriel is.

Mary nagyot nyelt.

– Hát Mrs. Coulter? – kérdezte.

Válaszképpen a boszorkány kivett egy nyílveesztőt a puzdrájából. Nem kapkodta el, a legkülönbet, a legegyszerűsebbet, a legformásabbat kereste elő.

És kettőbe törte.

– Tanúja voltam egyszer a saját világomban – magyarázta –, ahogy az a nő megkínozt egy boszorkányt, és esküvel fogadtam, hogy ezt a nyílveesztőt ereszttem egyenesen a torkába. De erre már nem kerül sor. Ő is feláldozta magát Lord Asriellel együtt az anygallal vívott tusában, hogy Lyrát ne fenyegetse többé semmi rossz. Külön-külön kudarcot vallottak volna, csak együtt vihették végbe.

Mary csüggedten kérdezte:

– Hogyan mondjuk el Lyrának?

– Ne vágjunk elébe, majd ő kérdez – felelte Serafina. – De az is lehet, hogy nem. Különben is ott van nála a jelképpolvasója; arról megtudhat bármit.

Egy darabig némán, nagy barátságban üldögéltek az égen lassan forduló csillagok alatt.

– Van valami feltételezésed vagy sejtésed, hogy mit döntenek? – kérdezte aztán Mary.

– Nincs; de ha Lyra hazatér a saját világába, én a nővérem maradok, ameddig csak él. Neked mi a terved?

– Én... – Mary megakadt, rádöbbsent, mostanáig egyetlen gondolattal sem adózott a kérdésnek. – Gondolom, a saját világomban van a helyem. Ámbár nem szívesen szedem a sátorfámat; nagyon boldog voltam itt. Őszintén szólva boldogabb, mint valaha.

– Nos, odahaza se feledd, hogy van egy nővéred egy másik világban – mondta Serafina –, mert én így tartalak majd számon. Pár nap, és ismét találkozunk, a hazaúton lesz még időnk diskurálni, aztán elvállunk örökre. És most ölelj meg, nővérem.

Marynek nem kellett kétszer mondani; Serafina Pekkala pedig felhőfenyőágán elröpült a nádas, a láp, a sársík, a part, a tenger felett, aztán Mary szem elől vesztette.

Hozzávetőleg ugyanekkor botlott valamelyik nagy kék gyík Gomez atya holttestébe. Will és Lyra másfelé indult vissza a faluba délután, ezért nem vették észre; a pap háborítatlanul feküdt úgy, ahogyan Balthamosz kiterítette. Ez a gyíkfajta dögevő, de különben szelíd, ártalmatlan, és a mulefák ősidőktől fogva tisztelik előjogát, melynek értelmében a sötétség beálltával megilleti minden kinn hagyott tetem.

A gyík fészkébe cibálta a halott papot, a kicsinyei jól bevacsorázhattak. Gomez atya fűbe helyezett puskáját pedig halkán birtokba vette a rozsdá.

Homokbuckák

Másnap Willnek és Lyrának nemigen lehetett szavát venni, felkerekedtek ismét, alig várták, hogy kettesben lehessenek. Kótyagosak voltak, mintha valami örömteli balesetnek esett volna áldozatul a józan eszük; tétován imbolyogtak; a szemük nyitva volt, de a külvilágot nemigen érzékelte. A tágas lankákon telt el az egész napjuk; a délutáni forróságban meglátogatták aranyos-ezüstös ligetüket. Beszélgettek, fürödtek, ettek, csókolóztak, önfelédten boldog, kusza szavakat suttogtak, szinte elolvadtak a szerelemtől.

Este együtt ettek Maryvel és Atallal, nem sokat beszéltek, a füledt estében úgy döntöttek, sétálnak egyet a tengernél, hátha fúj ott valami hűvös kis szellő. A folyó mentén leballagtak a holdfényes, tágas partra, fordulóban volt az apály.

Leheveredtek a buckák tövénél a lágy homokra; akkor hallották meg az első madarat.

Azonnal keresni kezdték, honnan jön a hang, mert minden itteni lényétől különbözött. Valahonnan fentről szólt a sötétben a finom trilla, és nyomban felelt rá egy másik, eltérő irányból.

Will és Lyra lelkesen ugrott talpra, meresztgették a szemüket az énekesek után, de csak két sötét árnyat láttak aláereszkedni majd felcikkanni, fogyhatatlan változatossággal áradó csengettyűzésük egy pillanatra sem maradt abba.

Egyszerre szárnyverdesés támasztott kis szökőkutat pár lépésnyire: az első madár.

Lyra megszólította:

– Pan?

Galambforma volt, de sötét, bizonytalan színű a holdfényben; a fehér homoktól mindenesetre élesen különvált. A másik madár fenn keringett még, fújta a magáét, de aztán csatlakozott a párjához: galamb ez is, csak gyöngyfehér, bíbor bőbitával.

És Will megtudta, milyen látni a tulajdon daimónját. Mikor leröppent a homokra, a fiú szíve összeszorult, aztán megdobbant; érezte, hogy ezt nem lehet elfelejteni soha. Hatvan vagy még több év múlva, idős fővel is ott hord majd magában bizonyos érzeteket, frissen, nem halványulón: Lyra ujját, amint a szájába tolja a gyümölcsöt az arany-ezüst fák alatt; a lány meleg

ajkának érintését; daimónja kiszakítását gyanútlan mellkasából, mikor átléptek a halottak világába; az édes rátartiságot, ahogy most visszatér hozzá a holdsütötte buckáknál.

Lyra elindult felénk, de megszólalt Pantalaimon.

– Lyra – mondta –, múlt éjjel eljött hozzánk Serafina Pekkala. Tudósított mindenféléről. Visszafordult a gyiptusokért, hogy mutassa nekik az utat ide. Ide tart Farder Coram meg John Faa.

– Pan – ijedt meg a lány –, jaj, Pan, hiszen te nem örülsz! Mi baj? Mi baj?

A daimón átváltozott, és mint hófehér hermelin nyújtózott felé a homokon. A másik daimón is alakot váltott – Will érezte is, csöpp szívszorulás –, macska lett belőle.

Mielőtt a lány odamehetett volna hozzá, a macska daimón azt mondta:

– A boszorkány nevet adott nekem. Korábban nem volt szükségem rá. Kirjavának nevezett el. És most hallgassatok meg bennünket.

– Igen, igen, figyeljetek – mondta Pantalaimon. – Nem lesz egyszerű.

A daimónok közös erővel hiánytalanul beszámoltak mindarról, amit Serafina elmondott nekik, kezdve a gyerekek igaz természetének felfedésén: szándékuk ellenére elsajátították a boszorkányképességet arra, hogy különváljanak, mégis egyik maradjanak.

– De ez még nem minden – mondta Kirjava.

És Pantalaimon így szólt:

– Jaj, Lyra, bocsáss meg, de el kell mondanunk, amit megtudtunk...

Lyra csak kapkodta a fejét. Hát rászorult Pan valaha is az ő bocsánatára? Willre nézett: a fiú ugyanúgy elképedt, mint ő.

– Beszélj – mondta fiú. – Nincs mitől tartanod.

– A Porról van szó – mondta a macska daimón, és Will ámult, amiért tulajdon lényének alkotóeleme juttatja addig hiányzó ismerethez. – Csak hömpölygött lefelé abba a szakadékba, amit ti is láttatok, mind elfolyt volna. Valamiért mégiscsak abbamaradt, de...

– Will, hiszen ez volt az az aranyló fény! – kiáltotta Lyra. – Az a fény, ami alázdult a mélységbe és eltűnt... Por volt? Igazán?

– Úgy van. Továbbra is szivárog – folytatta Pantalaimon.

– Márpedig ez baj. Nem szabad csak úgy elfolytania. Itt kell maradnia a világban, nem veszhet el, különben minden, ami jó, kifakul és meghal.

– És honnan szökik jelenleg? – kérdezte Lyra.

Mindkét daimón Willre és a kérésére meredt.

– Valahányszor nyílást csináltunk – mondta Kirjava, és Will megint érezte azt a szívdobbanást: *Ő én vagyok, és megfordítva* –, ha bárki átvág egyik világból a másikba, mi, vagy a Céh tagjai vagy más, édes mindegy, a kés a

kinti semmibe metsz. Ugyanolyan semmibe, amilyen a mélységben tátong. Nem vettük észre. Senki sem vette észre, mert az ablakszél alig látható. A Por ott könnyen átfért. Ha rögtön becsukták az ablakot, a veszteség nem volt számottevő, de hát ezrével maradtak máig tárva-nyitva. A Por egyfolytában szivárog kifelé a világokból a semmibe.

Világosodott lasscskán Will és Lyra elméje. Ellenálltak, nem akarták, de a szürke hajnalfény is csak így gyűrűzik be az égre, kioltva a csillagokat: hiába sáncolnák el magukat, jön, jön egyre, bebújik hozzájuk akárhány redőnyön, függönyrésen keresztül.

– Minden ablak – pihegte Lyra.

– Mindet... be kell csukni? – kérdezte Will.

– Mindet, de mindet – így Pantalaimon, suttogva, akár csak Lyra.

– Jaj, ne – szakadt ki Lyrából. – Ez nem lehet igaz!

– Tehát el kell hagynunk a világunkat, és Lyráéba átmennünk – mondta Kirjava –, vagy Pannak meg Lyrának kell hazát cserélnie. Ennyi a választásunk.

Rájuk szakadt a rideg nappali világosság.

És Lyra hangosan sikoltozott. Pantalaimon éjszakai jajdulásától elborzadt minden apró lény, amely csak hallotta, de semmiség volt Lyra mostani szenvedélyes siratójához képest. A daimónok megdöbbenek, és Will ebből nyomban megértette, a teljes igazsággal nincsenek tisztában, sejtelmük sincs arról, amit ő meg Lyra már tudnak.

Lyrát rázta a bánat és a harag, keze ökölbe szorult, toporzékolva járt fel-alá, könnyben ázó arccal forgolódott, mint aki választ követel. Will odaugrott hozzá, és megragadta a vállánál; érezte, hogy a lány megfeszül, reszket az indulattól.

– Hallgass ide, Lyra! – mondta neki –, hallgass már ide: mit is mondott apám?

– Jaj – rángatta a fejét a lány –, mit is... hiszen tudod! Ott voltál, Will, te is hallottad, vagy nem?

Itt pusztul el a lány a szeme láttára, gondolta a fiú. Lyra a karjába vetette magát, a vállába fúrta a fejét, úgy öntözte a könnyeivel, a hátába vájta a körmét, arca a nyakához szorult; érthetetlen jajgatásából csak ennyit lehetett kivenni:

– Ne, ne, nee...

– Figyelj – veselkedett neki ismét a fiú –, Lyra, erőltessük meg az emlékezetünket. Hátha át lehet hidalni a dolgot. Hátha van kibúvó.

Gyöngéden lefejtette magáról Lyra karját, és kényszerítette a lányt, hogy üljön le. A riadt Pantalaimon azonnal fölsiklott Lyra ölébe, a macska daimón Willhez bújt. Egy ujjal sem értek egymáshoz mostanáig; macskaképet

odadörgölte a fiú kezéhez, aztán bársonyaltalpakon felszökkent a térdére.

– Szóval azt mondta – hüppögött Lyra –, hogy az ember károsodás nélkül csak kis ideig úszhatja meg másik világban. De megúszhatja. Nekünk talán lett bajunk? Eltekintve attól, amin a halottak országában átestünk, a hajunk szála se görbült, makkegészségesek vagyunk, vagy nem?

– Kis időre át lehet menni, hosszabb időre nem – szögezte le Will. – Apám a saját világától, amelyik az én világom is, tíz évig volt távol. Es mikor találkoztam vele, a halálán volt. Mindössze tíz év után.

– Hát Lord Boreal? Vagy ha így jobban tetszik, Sir Charles? Ő elég jól bírta magát.

– Persze, de ne felejtse el, szabad átjárása volt a saját világába, ahol mindig helyrebillent. És ott is találkozta vele először, a közös világotokban. Nyilván felfedezett egy titkos ablakot.

– Mi is felfedezhetnénk!

– Persze, csak...

– Az összes ablakot be kell csukni – jelentette ki Pantalaimon. – Mindet.

– Miért vagytok ennyire biztosak benne? – kérte számon Lyra.

– Egy angyal mondta – így Kirjava. – Beszéltünk egy női angyallal. Tőle tudjuk ezt is, egyebet is. Lyra, ez az igazság.

– Női angyal? – kérdezett vissza Lyra eszelős gyanakvással.

– Az volt – felelte Kirjava.

– Ilyet se hallottam még. Hátha hazudott.

Will közben megoldást keresett.

– Tegyük fel, becsukódik az összes ablak – tűnődött –, és mi aztán csak egyetlenegy nyitnánk, szigorúan annyi időre, amennyibe a lehető legfürgebb átkelés telik, és azonnal visszazárjuk, ez csak nem csinál még bajt? Nem hagynánk kiszökni a Port!

– De csinál!

– Úgy intéznék, hogy senki ne tudja, hol az az ablak – folytatta a fiú –, csak mi ketten...

– Ó, megoldanánk! – helyeselt a lány. – Megoldanánk!

– És ide-oda közlekednénk, és nem betegednénk meg...

A daimónok csöppet sem lettek vidámabbak.

– Nem, nem – motyogta Kirjava.

– A Fantomok – mondta Pantalaimon. – A Fantomokról is beszélt az angyal.

– A Fantomok? – kapta fel a fejét Will. – Végre a szemünk elé kerültek a csatában. Mi van a Fantomokkal?

– Megtudtuk, honnan származnak – mondta Kirjava. – Ez a legborzasztóbb: a mélység gyermekei. Valahányszor ablakot nyitunk a késsel, Fantom

születik belőle. Mintha a mélységből kilebegne egy kicsi a világba. Ezért is hemzsegték annyian a Cittágazze-világban, mert ott annyi ablak maradt nyitva.

– És a Poron híznak – mondta Pantalaimon. – Meg daimónokon. Mert a Por meg a daimón lényegében hasonlatosak, már a felnőtt daimónt értve. A Fantom nagyra nő tőle, megerősödik...

Will szívére tompa borzadály kövült, Kirjava a mellkasára fészkelte, ő is érezte, és vigasztalni próbálta.

– Tehát valahányszor a kést használtam – mondta a fiú –, minden egyes alkalommal újabb Fantomot hívtam életre?

Eszébe jutott Iorek Byrnison kovácsbarlangja, ahol megforrasztotta a kést; a medve ezt mondta: *De vajon tudod-e, mit művel magától a kés? A szándékaid talán jók. De a késnek is van akarata.*

Lyra gyötrelemtől tágra meredt szemmel figyelt.

– Will, nem tehetünk ilyet! – kiáltotta a lány. – Nem tehetjük meg az emberekkel, hogy Fantomokat szabadítunk rájuk, ha egyszer láttuk, mire képesek!

– Jól van – állt fel a fiú, daimónját a melléhez szorítva. – Akkor csak egyet tehetünk – márminthogy egyikünk –, én átmegyek a világodba, és...

Lyra ennyiből is értett; nézte a fiút a gyönyörű ép daimónjával, akivel még meg se ismerkedhetett igazából; eszébe jutott a fiú anyja, és tudta, hogy a fiú is rá gondol éppen. Elpártoljon tőle Lyrához pár kurta év kedvéért – képes ezt megtenni Will? Lyrával élne – de tükörbe nem tudna nézni.

– Nem – pattant a fiú elé a lány, Pantalaimon Kirjava mellé huppant a homokon, ahogy a gyerekek kétségbeesetten összeborultak: – Majd én, Will! Mi költözünk át hozzátok! Pannal állunk elébe egy kis nyavalyának – vasból vagyunk, lefogadom, hogy sokáig húzzuk, meg nyilván jók az orvosok nálatok. Malone doktornő majd ajánl! Így csináljuk, kész!

A fiú a fejét rázta, Lyra látta, könnytől csillog az arca.

– Hogy képzelted, Lyra? Hát el tudnám én ezt viselni? – háborodott fel Will. – Lehetek boldog úgy, hogy a szemem láttára kap el a betegség, sorvadsz halálra, miközben én napról napra emberesedem? Tíz év... mi az? Semmi. Villámgyorsan letelik. A húszas éveinkbe lépünk akkor. Mindjárt itt van. Gondolj bele, Lyra, fölőlni együtt, készülni a közös életre, és aztán mintha elválták volna. Azt hiszed, csak úgy továbbélhetek, ha te meghaltál? Ó, Lyra, gondolkozás nélkül követnélek a halottak világába, ahogyan te követted Rogert; és akkor ketten halnánk meg értelmetlenül, te is, én is eltékozolnánk az életünket. Nem, az kell, hogy együtt éljünk hosszú, tevékeny életet, és ha együtt nem lehet, hát... külön-külön kell leélnünk.

A lány az ajkába harapott, és csak nézte, ahogy a fiú fel-le járkál tehetetlen gyötrelmében. Egyszerre megállt, a lány felé fordult, és így folytatta:

– Hát nem emlékszel arra, amit még mondott az apám? Hogy ott kell felépítenünk a menny köztársaságát, ahol vagyunk. Mert számunkra nincsen olyan, hogy máshol. Hát ezt értette rajta, most már látom. Jaj, de keserves. Én azt hittem, Lord Asrielről meg az új világról beszél, de kettőnkre gondolt. A magunk világában kell élnünk...

– Megkérdeszem az aletioméért – mondta Lyra. – Az megfellebbezhető. Előbb is eszembe juthatott volna.

Leült, fél kézzel megtörölte az arcát, a másikkal a hátizsákért nyúlt. Mindenható magával hordta: mikor Will évek múltán maga elé idézte, gyakran jelent meg előtte a kis szütyővel a vállán. Hátrasimította a haját azzal a gyors mozdulattal, amit a fiú úgy szeretett, és maga elé vette a fekete bársonybatyut.

– Jól látod? – kérdezte Will; a holdfény ragyogott ugyan, de a jelképek nagyon aprók voltak.

– Kiismerem magam, anélkül hogy odanéznék – mondta a lány –, itt van a fejemben. Psszt...

Keresztbevetette a lábát, lehúzogatta a szoknyáját, hogy megtartsa a műszert. Will fektében fél könyékre emelkedve nézte, mit csinál. A fehér homokról a holdfény a lány arcára tűzött, de az belülről is tündökölt; csillogott a szeme, az arca olyan komoly volt, olyan elmerült, hogy Will másodszer is beleszeretett volna, ha nincs iránta eleve csordultig szerelemmel.

Lyra mély lélegzetet vett, és forgatni kezdte a kerekeket. De mindjárt abba is hagyta, átfordította az eszközt.

– Elhibáztam – vetette oda kurtán.

Will tisztán látta a drága arc minden rebbenését. Kiismerte már annyira boldogságban, keserűségben, reményben, bánatban, hogy észrevegye, valami nincs rendjén; semmi jele a teljes összeszedettségnek, ami máskor olyan könnyen jött. Csapongó tanácsalanság uralkodott el helyette; a lány az alsó ajkát harapta, egyre-másra pislogott, ide-oda zökkent a tekintete a jelképek között, esetlegesen ahelyett, hogy tévedhetetlenül cikázott volna.

– Nem értem – rázta a fejét a lány. – Nem értem az egészet... Ismerem, mint a tenyeremet, de egyszerűen nem igazodom ki rajta.

Mély, remegő lélegzetet vett ismét, és megint átfordította a műszert. Furcsán állt a kezében. Pantalaimon egér alakban mászott fel az ölébe, fekete lábacsájával kaparászott a kristályfedélen, sorra nézegette a jelképeket. Lyra forgatott az egyik keréken, aztán egy másikon, megint átfordította az egész szerkezetet, aztán porig sújtva nézett Willre.

– Will! – jajdult fel. – Nem megy. Nem tudom már!

– Csitt – nyugtatta a fiú –, ne keseredj el. Ez a tudás ott van még benned. Higgadj le, keresd meg. Nem szabad erőltetni. Laza lebegés...

A lány nyelt egyet, bólintott, dühösen húzta végig az alkarját a szeme előtt, mélyeket lélegzett; de a fiú látta, a görcs mit sem enyhült; átkarolta a lány remegő vállát, és magához vonta. A lány elhúzódott, és nekigyürközött megint. A jelképekre bámult újfent, forgatta a kerekeket, de azok a láthatatlan lajtorják, melyeken addig olyan könnyedén, olyan öntudatosan szökdelt, nem voltak sehol. Egyik jelkép se mondott neki semmit.

Félrefordult, Willhez tapadt, kétségbeesetten:

– Kár próbálkozni, tudom, tudom, elmúlt örökre. Mindig kézre állt, mikor szükségem volt rá, akár Roger kiszabadítását vesszük, akár a kettőnk dolgát, de elmúlt, vége, itt hagyott... Ettől félttem, mert egyre nehezebben boldogultam. Azt hittem, rosszul látok, vagy az ujjam merev, vagy mi a csuda, de hát nem innen fúj a szél; a képesség hagyott cserben, elsorvadt... Nincs többé, Will! Elveszítettem! Soha már nem tér vissza!

Nem is próbált uralkodni a zokogásán. A fiú tehetetlenül ölelte. Mivel vigasztalhatná, ha egyszer nyilvánvalóan igaza van?

Mindkét daimón szőre felborzolódott, föl is néztek. Will és Lyra is érezte, amit ők, követték pillantásukat az égboltra. Fény tartott feléjük, szárnyas fény.

– Az angyalunk – kockáztatta meg Pantalaimon.

Ráhibázott. Látva, hogy a fiú, a lány meg a két daimón felfigyelt rá, Xaphania szélesebbre tárta szárnyát, és lesiklott a homokra. Willt a Baltamossal eltöltött idő ellenére is készületlenül érte ez a különös találkozás. Lyrával szorosan megfogták egymás kezét, ahogy közeledett feléjük a másik világ fényében fürdő angyal. Ruhátlan volt, de ennek nem volt jelentősége: mit is viselhetne egy angyal, gondolta Lyra. Képtelenség lett volna eldönteni, vén-e vagy ifjú; komoly, együtt érző arca láttán azonban Will is, Lyra is úgy érezte, átvilágítják a szíve legrejtettebb zugáig.

– Will – mondta az angyal –, azért jöttem, hogy a segítségedet kérjem.

– A segítségemet? Hogyan segíthetnék én neked?

– Mutasd meg, hogyan lehet visszacsukni a kés által hasított nyílásokat.

Willnek elszorult a toroka.

– Megmutatom – mondta. – Cserében segítenél rajtunk te is?

– Úgy nem, ahogyan kívánnátok. Tudom, mit beszéltek az imént. A bánatotok itt lebeg a levegőben. Nem vigasz ugyan, de higgyétek el, aki csak tud arról, milyen válaszút elé kerültetek, azt kívánja, bárcsak lehetne másképpen: csakhogy a sors a leghatalmasabbakhoz is könyörtelen. Nem tehetek semmit azért, hogy megmásháthatok az örök rendet.

– Miért – kérdezte Lyra remegő cérnahangon –, miért nem tudok olvasni már az aletiométerről? Hogyhogy elmúlt tőlem ez is? Ez volt az egyetlen dolog, amiben igazán jó voltam, és egyszerűen elillant, mintha sose lett volna...

– Kegyelem volt, hogy olvashattál – nézett rá Xaphania –, ha megdolgozol érte, visszakaphatod.

– Mennyi időbe telik?

– Egy teljes életbe.

– Ilyen hosszadalmas...

– Viszont az olvasatod megjavul, ha egy életen át gondolkodol és törekszel, mert tudatos megértés. Az ilyen kegyelem mélyebb és teljesebb, mint ami csak úgy az öledbe hull, és ha egyszer birtokába jutottál, nem foszthatnak meg tőle.

– Egy teljes életet mondtál? – kérdezte suttogva Lyra. – Hosszú életet? Nem csak... pár évet?

– Jól értetted – mondta az angyal.

– És feltétlenül be kell csukni minden ablakot? – kérdezte Will. – Az összeset?

– Tudnotok kell – mondta az angyal –, hogy a Por nem állandó. Nincs belőle szabott mennyiség egyszer s mindenkorra. A Port a tudatos lények hozzák létre – folyton megújítják azzal, hogy gondolkodnak, éreznek, elmélkednek, gyarapodnak bölcsességben, és továbbadják.

És ha teszten akarták őket, hogy megértsék saját magukat, meg egymást, meg az egész berendezkedést, ha megmutatják nekik, hogyan legyenek jók, ne kegyetlenek, türelmesek, ne kapkodók, derűsek, ne mogorvák, és legfőképpen arra tanítják, hogy szellemük nyitottságát, szabadságát, kíváncsiságát ápolják... Akkor pótolni tudják, ami elvész egyetlen ablakon át.

Will remegett az izgalomtól, csak egyvalamire tudott gondolni: a maga és Lyra világa között létesítendő ablakra. Az ő titkuk marad, átmennek, amikor csak tetszik, kétvilági életet élnek, a daimónjaik egészségére tekintettel nem telepednek meg se itt, se ott; együtt nőhetnek fel, talán közös gyerekeik is lehetnek idővel, akik mindkét világban honosak; egyik világ tudását átvihetnék a másikba, jót tehetnének...

Lyra azonban a fejét rázta.

– Nem – jajdult fel erőtlenül. – Will, nem tehetjük...

És a fiú nyomban rájött, mi jár a fejében, és leverten kimondta:

– Nem, mert a holtak...

– Az övéket kell nyitva tartanunk! Mindenáron!

– Persze, mert különben...

– Szaporítani kell a javukra a Port, Will, hogy nyitva maradhasson az az ablak.

A lány egész testében vacogott. Csöpp gyerek lett újra, ahogy a fiú magához szorította.

– És akkor – mondta reszketegen Will –, ha derekasan élünk, és nem feledkezünk el róluk, akkor a háрпиáknak is lesz mit mesélni. Erről fel kell világosítanunk mindenkit, Lyra.

– Bizony, hogy igaz történeteik legyenek – mondta a lány –, hogy a háрпиák kapjanak rajta. Bizony. Ha az emberek az egész életüket leélik úgy, hogy a végén nincs mit mesélniük, sose szabadulnak ki a halottak országából. Erről beszélnünk kell az embereknek, Will.

– De egyedül...

– Úgy van – mondta a lány –, egyedül.

Erre az *egyedül* szóra Will bensőjének mélyéről a düh és a kétségbeesés hatalmas hulláma tornyosult fel, mintha az óceán alja rendült volna meg. Egyedül volt egész életében, és egyedüllétre kárhoztatják megint, a mostani becses, hihetetlen áldást megvonják tőle, alighogy hozzájutott. Nőttön-nőtt a hullám, egyre magasabbra csapott, elborította az eget, aztán a taraja meg-ingott és átbillent, a teljes óceán nyomatékával a hátában, hogy nekizúduljon a kényszer vaspártjának. Fuldokolt, reszketett, ordított; soha még ilyen kint, ilyen felháborodást; Lyra ugyanilyen tehetetlenül simult a karjába. De a hullám kiadta erejét, vizei visszahúzódtak, kibukkant a komor szikla; a sorsról lepereg a feleselés; tombolhatnak Lyrával, semmire se visz.

Nem tudta, meddig tartott a dühroham. De kifulladásra ítéltetett mindenképpen; az óceán hullámverése halkabb lett a nagy kifakadás után. Egészen talán nem simul ki többé, de bőszejel elszállt.

Az angyalhoz fordultak, aki nyilvánvalóan mindent értett, és szánta őket. De messzebbre tekint náluk, arcára van írva a higgadt remény is.

Will kibökte:

– Hát jó. Bemutatom az ablakcsukást. Ehhez nyitnom kell egyet, ami újabb Fantomot jelent. Ha tudtam volna, miféleképp megfontoltabban vagdalkozom.

– Majd mi ellátjuk a bajukat – mondta Xaphania.

Will elővette a kést, és a tenger felé fordult. Meglepte, hogy milyen biztos a keze. A saját világába vágott ablakot: nagy gyár talán vegyi kombinát tűnt eléjük; bonyolult csőrendszer kötött össze tartályokat, fényszórók világítottak mindenhol, füstfoszlányok szálltak az égre.

– Csodálkozom, hogy az angyalok járatlanok e téren – jegyezte meg Will.

– A kés emberi találmány.

– Bezárhatsz minden ablakot, egyet kivéve – mondta Will. – A halottak világának ablakát hagyd meg.

– Jó, megígérem. De csak feltételesen, és a feltételt már ismeritek.

– Úgy van. Sok ablakot kell becsukni?

– Ezreket. Meg ott a mélység, a bombatölcsér meg a nagy vájat Lord Asriel világában. Azokat is le kell zárni, nincs más megoldás. De sok kisebb nyílás is létezik, némelyik mélyen a föld gyomrában, mások fenn a magasban, amik más módon keletkeztek.

– Baruch és Balthamosz azt mondta nekem, hogy nyílásokon át közlekednek keresztül-kasul a világokban. Ezentúl az angyaloknak sem lesz átjárásuk? Ott rekedtek ti is a saját világotokban?

– Nem; utazhatunk más módon is.

– És mi eltanulhatnánk azt? – kérdezte Lyra.

– Persze. Eltanulhatjátok, ahogyan Will édesapja is eltanulta. Képzelőre kell hozzá, ahogyan nálatok mondják. De ezen nem mindenféle agyszülemény kell érteni, hanem szemléletet.

– Szóval nem igazi helyváltoztatás – mondta Lyra. – Csak úgy tesztek, mintha.

– Nem – mondta Xaphania. – Semmi mintha. *Úgy tenni* kutyafüle. A mi módszerünk kemény, de százszorosan igazi.

– Rá kell szánni egy életet, mint az aletiométerre? – kérdezte Will.

– Nagy gyakorlatot igényel, valóban. Meg kell dolgozni érte. Tán azt hitted, csettintesz, aztán máris megvan? Ami ér valamit, azért fáradozni is érdemes. Ráadásul egy barátod már túl van az első lépéseken, segíthet neked.

Willnek fogalma sem volt, ki lehet, de az adott pillanatban kedve sem, hogy rákérdezzen.

– Értem – sóhajtott egy nagyot. – Hát téged viszontlátunk-e még? Beszélünk-e valaha angyallal, miután visszatértünk, ki-ki a maga világába?

– Nem tudom – mondta Xaphania. – De nehogy lessétek a sült galambot.

– És törjem össze a kést – mondta Will.

– Törd össze.

Közben végig nyitva volt az ablak. Fények világítottak az üzemben; jártak a gépek, vegyületek képződtek, emberek termeltek és keresték meg a betevőt. Will ebbe a világba tartozik.

– No akkor most megmutatom, mit kell csinálnod – mondta a fiú.

Azzal az angyalt rávezette, hogyan tapints a széleket, ahogyan őt oktatta annak idején Giacomo Paradisi; az ujj hegyével kell megpöccinteni, összecsuppenteni. Apránként bezárult az ablak, eltűnt a gyár.

– Bizonyos nyílások nem a titokzatos kés nyomán keletkeztek – mondta Will. – Feltétlenül be kell csukni mindet? Hiszen a Por csak ott szökik, ahol a kés pengéje járt. A többi átjárás ezer évek óta megvan, és a Por készlete nem merült ki.

Az angyal közölte:

– Bezárjuk mindet, mert ha úgy tudjátok, maradt még, megszállottan kutatnátok utánuk, és csak vesztegetnétek az időtöket. Holott bőven lesz más fontosabb, igényesebb tennivalótok is a saját világotokban. Semmi utazgatás ide-oda.

– És mi lesz a tennivalóm? – kérdezte Will, de máris helyesbített: – Meggondoltam, inkább ne mondj semmit. Majd én döntöm el, mit csinálok. Ha meghagyod, hogy legyek harcos, vagy gyógyító, vagy felfedező, vagy ami épp eszedbe jut, bogarat ültetsz a fülembe, és ha a végén annál a munkánál kötök ki, neheztelni fogok, amiért nem én választottam magamnak, ha meg másfelé indulok, bűntudatom lesz. Akármilyen lesz is a dolgom, én választom meg, senki más.

– Látom, megtetted az első lépéseket a bölcsesség felé – mondta Xaphania.

– Fényt látok kinn a tengeren – mondta Lyra.

– A hajó, amivel a barátaid érted jönnek. Holnap befut.

A *holnap* szó úgy sújtott le, mint a pöröly. Lyra sose hitte volna, hogy valaha is vonakodni fog Farder Coram, John Faa és Serafina Pekkala látásától.

– Megyek – jelentette be az angyal. – Megtudtam, amit akartam.

Mindkettőjüket könnyű, hűvös karjába ölelte és homlokon csókolta. A daimónokhoz is lehajolt egy csókra: madárrá változtak és fölröppentek, ahogy szárnyat bontott és sebesen a levegőbe emelkedett. Pillanatok alatt eltűnt. Lyra halkán felnyögött.

– Mi lel? – riadt meg Will.

– Nem is kérdeztem apámról meg anyámról, és az aletiométerhez sem fordulhatok már... Tudok-e még a szüleimről valaha?

Lassan leroskadt, a fiú mellé telepedett.

– Jaj, Will – mondta Lyra –, mit csináljunk? Mit tehetnénk? Nem akarok elválni tőled. Csókolni akarlak, veled feküdni, veled kelni életem minden napján, amíg csak meg nem halok, nagyon sokára. Nem kell az emlék, a puszta emlék...

– Nekem sem – mondta a fiú –, szegényes és silány. A te valóságos hajat, szádat, öleléseidet, szemedet, kezedet akarom. El sem tudtam képzelni, hogy valaha így szeressek. Jaj, Lyra, bár sose érne véget ez az éjszaka! Bár maradhatnánk így örökre, állna meg a világ, szállna álom mindenkire...

– Kivéve bennünket! Akkor itt élhetnénk a végtelenségig, és más dolgunk se lenne, mint egymást szeretni.

– Én örökre szeretni foglak, történjen bármi. Halálomig és azon is túl; és ha kitalálok a halottak országából, nem nyughat egyetlen atomom sem, míg nem egyesül veled újra...

– Will, keresni foglak szakadatlanul, minden másodpercben. És elszakíthatatlanul egygé válunk. A te atomjaid meg az enyémeik. .. Madarakban, virágokban, szitakötőkben, fenyőfákban, felhőkben, a napfénypázmák kis fényfoltjaiban... És ha a mi atomjaink új életet alkotnak, sose egyesével, mindig párban, egy belőled, egy belőlem, úgy összetapadunk...

Egymás mellett feküdtek kézen fogva, fölnéztek az égre.

– Emlékszel még – súgta a lány –, mikor először léptél be abba a kávéházba Cí'gazzében, és csak bámultál értetlenül a daimónra?

– Nem tudtam mire vélni. De te első pillantásra megtetszettél, mert olyan bátor voltál.

– Nem is, te tetszettél meg nekem!

– Ugyan! Nekem estél!

– Nem tagadom – mondta a lány. – Azért, mert megtámadtál.

– Nem is! Te rontottál rám, te támadtál!

– Igen, de mindjárt abba is hagytam.

– Igen, de... – csúfolódott szelíden a fiú.

Érezte, hogy a lány összeressen, aztán hullámszerűen kezd a finom csontú háta a keze alatt; hallotta, hogy halkán zokog. Simogatni kezdte a langyos haját, gyöngéd vállát, újra meg újra megcsókolta az arcát; Lyra sóhajtott egy szívszaggatót, aztán elcsendesedett.

Visszaröppentek a daimónok, ismét átváltoztak, feléjük tartottak a puha homokban. Lyra felült a tiszteletükre; Will nem győzött csodálkozni, hogy azonnal tudja, melyik daimón melyiküké, alaktól függetlenül. Pantalaimon olyan állat lett, aminek a neve épp nem jutott a fiú eszébe: nagy, izmos menyétféle, vörösarany bundájú, laza, ruganyos, kecses. Kirjava macska lett megint. De nem közönséges házimacska, hanem hatalmas díszpéldány, dús, fényes bundája a tuszfeketének, a mélyszürkének, a tengerszem delelői mélykékjének, a füst, a levendula, a holdfény, a köd színének ezer meg ezer árnyalatában játszott... A *titokzatosság* eleven jelenése...

– Nyuszt – nézte a fiú Pantalaimont –, coboly.

– Pan – mondta neki Lyra, mikor az ölébe siklott –, most már nem sokat változol, igaz?

– Nem én.

– De vicces – mondta a lány –, emlékszel, mikor kicsik voltunk, nem akartam, hogy valaha is megállapodj... De már nem bánom. Nagyon jó

lesz, ha ilyen maradsz.

Will rátette a kezét a lány daimónjára. Megváltozott a hangulata, higgadt határozottság vett rajta erőt. Pontosan tudta, mit tesz, és ez mit jelent, mikor elengedte Lyra csuklóját, és megsimogatta a daimónja aranybarna prémjét.

Lyrának elállt a lélegzete. De meghökkenésébe öröm vegyült, ugyanaz az öröm, amely áthatotta, mikor a fiú szájához vitte a gyümölcsöt; szóhoz sem jutott, nemhogy tiltakozott volna. És zakatoló szívvel cselekedett ő is ugyanígy: tenyerével érintette Will daimónjának selymes langyosságát, és ahogy belemarkolt a szőrébe, tudta, Will pontosan ugyanúgy érez, ahogyan ő.

És biztos volt abban is, hogy a daimónok nem változnak többet a szerelmes kéz érintése után. Elnyerték életre szóló alakjukat, nem is kívánnak másikat.

Tűnődtek, vajon átélték-e előttük más szerelmesek ezt a boldogító felfedezést, feküdtek egymás oldalán, és közben lassan fordult tengelyén a föld, és tündököltek fölöttük a hold meg a csillagok.

A botanikus kert

A gyiptusok másnap délután érkeztek. Kikötő nem lévén, a parttól távolabb kellett horgonyozniuk; John Faa, Farder Coram és a kapitány csónakon evezett ki a partra Serafina Pekkala kalauzolásával.

Mary megosztotta a mulefákkal minden értesülését; a gyiptusokat kíváncsi sokaság fogadta a tágas fővényen. Mindkét oldalon lángolt a kíváncsiság, de John Faa hosszú pályája során megtanulta, mi a tapintat és a türelem, és feltett szándéka volt, hogy e minden népek legkülönösebbike a nyugati gyiptusok fejétől csakis nagyrabecsülést és barátságot tapasztalhat.

Készséggel hallgatta a tűző napon Sattamax, az öreg zalif üdvözlő beszédét, melyet Mary tolmácsolt nagy igyekezettel; illőn felelt is rá azzal, hogy hazája vizeinek meg a Mocsarasnak üdvözlését hozza.

Mikor a saras lapályon elindultak a faluba, a mulefák látva, hogy Farder Coramnak nehezeére esik a járás, azonnal felajánlották, háton viszik. Farder Coram hálásan vette; így érkeztek a gyülekezőtérre, ahol Will és Lyra várta őket.

Hogy elszaladt az idő azóta, hogy Lyra utoljára látta ezeket a drága embereket! Utoljára a sarkköri hóban váltottak szót, mikor arra készültek, hogy kiszabadítják a gyerekeket az Átkosok karmai közül. A lány szinte szégyenlősen nyújtotta a kezét, de John Faa azon nyomban magához ölelte, és két nagy pusztit nyomott az arcára; Farder Coram példát vett róla, de mielőtt széles mellkasához vonta volna Lyrát, tetőtől talpig végigmérte.

– Csudára megnőtt, mi, John? – mondta a társának. – Ő lenne a pöttöm lányka, akit felfuvaroztunk északra? Nézze meg most, egyem a szívét! Lyra, kedves, ha tudnék az angyalok nyelvén, akkor se lenne méltó szavam arra, hogy mennyire örülök a viszont látásnak.

Magában azt gondolta, jaj de szomorú, jaj de nyúzott, megviselt szegényke. John Faaval felfigyeltek arra is, mennyire ragaszkodik Willhez, és hogy az egyenes fekete szemöldökű fiú se veszi le róla a szemét, nem tágit a közeléből.

A két öreg tisztelettel üdvözölte Willt, mert Serafina elmondott egyet-mást abból, amit Will véghezvitt. Will pedig méltányolta John Faa tekintélyes fellépését: nagy hatalmú ember, aki mégis kifogástalan udvariasságot tanúsít; szeretne ő is így viselkedni idős korában; John Faa biztonságot adó, erős vár.

– Dr. Malone – mondta John Faa –, friss ivóvizet kellene vételeznünk, és szíves-örömezt vásárolnánk ételt is kedves barátaiktól, ha volna eladó. Aztán szűk már a fedélzet a legénységnek, verekedtünk is útközben eleget, hadd mozgassák meg a tagjaikat meg szusszanjanak itt a szárazon, hogy legyen mit mesélni odahaza.

– Lord Faa – mondta Mary –, a mulefák azt üzenik, ellátják magukat mindennel, és tisztelettel kérik mindannyiukat, vegyenek részt a mai közös vacsorán.

– A legnagyobb örömmel – mondta John Faa.

Aznap este három világ képviseltette magát az asztalnál, osztozott húson, kenyéren, gyümölcsön, boron. A gyiptusok világuk minden tájáról gyűjtött ajándékokkal kedveskedtek vendéglátóiknak: hordó borókapálinkákkal, rozmár-agyar faragványokkal, turkesztáni selyemszőnyegekkal, svéd bányákból származó ezüst ivóedénnyel, koreai zománctálakkal.

A mulefák lelkesen köszönték meg, és a maguk kézművesportékáival viszonzták: mives régi fatálkákkal, válogatott kötelekkel és zsinegekkel, lakktálcákkal, olyan erős, egyszersmind pehelykönnyű halászhalókkal, melyekhez foghatót a Mocsaras honos gyiptusai sem láttak még soha.

A lakoma után a kapitány elnézést kért a házigazdától, és a legénységgel tartott, hogy felügyelje a készletek meg a víz berakodását, mert reggel azonnal indulnának. Az öreg a maradékhöz így szólt:

Hatalmas változás köszöntött mindenre. Új felelősség hárul ránk. Nézzétek meg a saját szemetekkel, mit is jelent ez.

John Faat, Farder Coramot, Maryt és Serafina Pekkalát elvezették arra a helyre, ahová a halottak országa kiszáradzott, és fogyhatatlanul soroltak kifelé a kísértetek. A mulefák most ligetet telepítettek koré, mert, mint mondták, szent hely; fenntartják, ápolják az idők végezetéig, hiszen öröm forrása.

– A titkok titka ez – mondta Farder Coram –, boldog vagyok, hogy vén fejemmel megláthattam. A sötét haláltól mind félünk, bárki bármit mond, igenis félünk. Egy részünknek óhatatlanul le kell szállnia oda, de most, hogy tudom, kiút is kínálkozik, könnyebb a szívem.

– Jól beszélsz, Coram – mondta John Faa. – Sokak halálának voltam már tanúja; nem egy embert magam küldtem a sötétségbe, ámbár mindig a csata hevében. A tudat, hogy a sötétségből egyszer ilyen csodálatos vidékre juthatunk, szabadon, mint a madár, olyan ígéret, hogy nagyobbat senki sem kívánhat.

– Ki kell kérdeznünk Lyrát – mondta Farder Coram –, hogy mi történt itt, és mit jelent.

— — —

Marynek nehezebbre esett búcsút venni Ataltól és a többi mulefától. Beszálláskor megajándékozták egy lakküvegcsényi kerékfaolajjal, sőt a legbecesebbel, egy kis tasak maggal is.

Ha netán nem ered meg a ti világotokban, mondta Atal, az olaját akkor is kinyerheted. Ne felejts el minket, Mary.

Soha, felelte Mary. Soha. Ha addig élek is, mint a boszorkányok, és minden egyéb kiesik a fejemből, rád és a néped jóságára emlékezni fogok, Atal.

Kezdetét vette a hazaút. Jó szelet kaptak, nyugodt volt a tenger, nemegyszer látták ugyan a hatalmas fehér szárnyak villanását az égen, de a madarak nem merészkedtek közel. Will és Lyra elválaszthatatlanok voltak, két hétig tartott az út, de ők egyetlen pillanatnak élték meg.

Xaphania elmondta Seranna Pekkalának, hogy a nyílások bezárásával a világok szabályos viszonya is helyreáll; Lyra Oxfordja meg Willé visszakerül egymás fölé, mint két filmszalagfelület áttetsző képei; olyan közel, hogy közös képet adnak, bár egymással igazából nem érintkeznek.

De egyelőre messze esnek – olyan távolságra, amennyit Lyrának kellett megtennie az ő Oxfordjától Cittágazzéig. Éppen kémetszésnyire járnak Will világától. Este vetettek horgonyt, az alkonyati nap meleg fényében fűrödtek a zöld dombok, a háztetők terrakotta cserepei, a kikötői sétány hajdan elegáns, omladozó házai, Will és Lyra kis kávézója. A kapitány hosszas vizsgálgódott messzelátóján keresztül, de életjelet nem tapasztalt, John Faa mégis úgy döntött, tucatnyi emberével partra száll, minden eshetőségre. Nem okvetetlenkednek, de kéznél lesznek, ha szükség van rájuk.

Elköltötték az utolsó közös étkezést, nézték, hogyan szállingózik a sötét. Will elköszönt a kapitánytól, a tisztjeitől, John Faától, Farder Coramtól. Idáig szinte tudomást sem vett róluk, ők annál tisztább képet formáltak róla: zöldfülű fiú, de csupa erő, ugyanakkor csupa szomorúság.

Will, Lyra, a daimónjaik, Mary és Serafina Pekkala utóbb nekivágtak a kihalt utcáknak. Kongott a város az ürességtől csak az ő lépteik hallatszottak, csak az ő árnyékaik mutatkoztak. Lyra és Will kéz a kézben tartott a búcsú helyszínére, a nők lemaradtak kissé, testvéri beszélgetésbe merülve.

– Lyra be akar jönni egy kicsit az én Oxfordomba – mondta Mary. – Fejébe vett valamit. Aztán máris fordul vissza.

– Te mihez kezdesz, Mary?

– Hogy én? Természetesen Willel maradok. Éjszakára a lakásomba megyünk, holnap utánajárunk, hol az anyja, hogyan lehetne segíteni rajta. Az

én világomban iszonyúan agyonrendszabályoznak mindent, Serafina; a hatóságok ezer kérdést szegeznek neked; segíték a fiúnak lebonyolítani a jogi hercehurcát a családgondozókkal meg a díjbeszedőkkel és társaikkal, hogy ő az édesanyjával foglalkozhasson. Amúgy legény a talpán... De én azért a hóna alá nyúlok. Sőt igazából nekem van szükségem őrá. Nincs állásom, a bankszámlám sovány, az se lenne csoda, ha körözne a rendőrség... Rajta kívül senki a világon nem érthet meg.

Rótták a néma utcákat, elmentek egy szögletes torony sötéten ásító kapujánál, egy kis kávéházi terasznál, ki a széles sugárútra, melynek közepén pálmatorony húzódtott.

– Itt jöttem át – mondta Mary.

Ide nyílt az ablak, melyet Will legelőször megpillantott azon a kieső külvárosi utcán Oxfordban; az oxfordi oldalát rendőrök őrzik – legalábbis őrizték, mikor Mary cselesen átszökött. Most azt látta, hogy Will keze sebesen jár a levegőben, és az ablak becsukódik.

– Lesz meglepetés, ha legközelebb odanéznek – jegyezte meg Mary.

Lyrának feltett szándéka volt átlépni Mary Oxfordjába, hogy megmutasson valamit Willnek, mielőtt visszatérne Serafinához; nagyon nem mindegy, hol metszenek keresztül, ez nyilvánvaló; a két nő türelmesen ballagott a nyomukban Cittágazze holdfényes utcáin. Jobboldalt tágas, gondozott park terült el egy timpanonos homlokzatú, cukormázfényű palota előtt.

– Mikor megmondtad, milyenforma daimónom van – mondta Mary –, azzal kecsegtetted, engem is megtanítasz a látására, ha lesz időnk... Ó, bárcsak lenne!

– Időnk éppenséggel volt mostanáig – mondta Serafina –, és jól elbeszélgettünk, vagy nem? Megtudhattál tőlem mindenféle boszorkánypraktikát, holott a világom ősi törvényei tiltják az ilyesmit. De hát úgyis a magad világából származol, meg különben is elavult a hagyomány. És én is rengeteget tanultam tőled. Nos, ide figyelj: mikor az Árnyakkal társalogtál a számítógépeden keresztül, az különös tudatállapotot igényelt, igaz?

– Persze. Lyrának is szüksége volt rá az aletiométerezéshez. Tehát ezt is így kell?

– Nem elég, csapd hozzá a rendes látást is. Próbáld csak meg.

Mary világában létezett egyfajta kép, ami első látásra pontok összevisszaságának tetszett, de ha egy bizonyos módon nézte az ember, úgy érezte, háromdimenziósán domborodik elé; a papír felszínéről kiugrott egy fa, egy arc, vagy valami más hasonlóan kézzelfogható valami, holott az imént még sehol se volt.

Serafina most efféle sarkallta Maryt. Ragaszkodjék a hétköznapi látáshoz, de egyidejűleg át kell siklania abba a kivételes éber álomba, amely

elévettette az Árnyakat. Ötvöznie kell a kettőt, a hétköznapiságot és az át-lényegülést, ahogyan egyszerre kétfelé kell nézni a háromdimenziós jelenés észleléséhez a pontok között.

És mint a pontok esetében, egyszer csak itt is bekattant a dolog.

– Hú! – kiáltott fel Mary, és megkapaszkodott Serafina karjában; a park vaskerítésén egy madár csücsült: fényes fekete, piros lábú, hajlott sárga csőrű havasi csóka, tökéletesen megfelelt Serafina leírásának. Egy-két lépérről nézett Maryre, fejét kissé oldalt billentve, mintha csak derülne rajta.

Marynek a meglepetéstől kibicsaklott a figyelme, a csóka eltűnt.

– Ha egyszer összehoztad, legközelebb már könnyebb – biztatta Serafina. – A saját világodban majd rááll a szemed mások daimónjára is, ugyanígy. Ők viszont nem látják a tiédet vagy Willét, míg meg nem tanítod őket rá, ahogyan én most téged.

– Megvan. Fantasztikus! Megvan!

Lyra beszélt a daimónjával, futott át Mary agyán. Hallania is lehet ezt a madarat? Felvillanyoztán indult tovább.

Elöl Will éppen ablakot metszett; Lyrával bevárták a két nőt, hogy mielőbb ismét csukni lehessen.

– Tudjátok-e, hol vagyunk? – kérdezte Will.

Mary körülnézett. Az ő világa; fák szegélyezte csöndes utca, viktoriánus úrilakok, dús bokrú kertek.

– Ez Oxford északi körzete – mondta Mary. – A közelben lakom. Az utca neve most nem ugrik be.

– A botanikus kertbe akarok menni – mondta Lyra.

– Értem. Úgy negyedóra séta innen. Erre...

Mary ismét megpróbálkozott a kettős látással. Ezúttal ment, mint a karikacsapás; semmi hiba, a csóka követte a saját világába, ott hintázott egy ágon a járda fölött. Próba szerencse, gondolta Mary, és odanyújtotta a kezét, a madár pedig abban a minutában elkapta. Mary érezte csekély súlyát, karma szorítását az ujjja körül; óvatosan a vállára terelgette. A csóka úgy tollászkodott, mint a törzshelyén.

Tudniillik a törzshelye, jegyezte meg magában Mary, és ballagott tovább.

A Fő utcán alig volt forgalom; mikor a Magdalen-kollégiummal szemközti lépcsőn lekanyarodtak a botanikus kert kapujához, teremtett lélek sem járt arra. Mary és Serafina a díszes kapu kőfülkéibe telepedett, Will és Lyra pedig bemászott a vaskerítésen. Daimónjaik átbújtak a rácsok között, és előttük surrantak a kert belsejébe.

– Erre van – rántotta meg Lyra Will karját.

Elhaladtak egy szökőkutas medence oldalánál, egy terebélyes fa alatt, szerteágazó törzsű fenyőféléhez vették útjukat. Öles kőfal, benne kapunyí-

lás; ezen a részen a fák fiatalabbak, elrendezésük kevésbé szigorú. Lyra csak ment-ment tovább egy kis hídon át szinte a kert legvégébe, egy fapadhoz, mely fölé széles lombkorona terült.

– Ez az! – sóhajtott fel a lány. – Úgy reménykedtem, hogy meglesz, és lám itt van, pont ugyanolyan... Will, az én Oxfordomban ide szoktam jönni, ezen a padon üldögéltem, valahányszor egyedül akartam lenni, vagyis kettesben Pannal. Kigondoltam, hogy ha te is – mondjuk évente egyetlenegyszer – , szóval ha eljőnnénk ide mind a ketten ugyanakkor, egy órácskára, nem többre, úgy tehetnénk, mintha összekerültünk volna megint – és tényleg úgy lenne, mert te is itt ülnél, meg én is pont itt, a saját világomban...

– Jó – mondta a fiú. – Ameddig csak élek, vissza fogok járni. Bárhol tartózkodjam a világban, visszatérek ide.

– Szentivánkor – mondta a lány. – Pontban délben. Amíg csak élek. Amíg csak élek.

A fiú semmit se látott, de hagyta folyni a forró könnyeket, némán szorította magához a lányt.

– És ha egyszer majd, később – suttogta remegő hangon a lány – találkoznunk valakivel, aki nagyon tetszik, és összeházasodunk vele, ne legyünk kegyetlenek, ne hasonlítgassunk, ne kívánjuk azt, hogy bárcsak egymáséi lehetnénk... Elég, ha egyszer egy évben, egyetlen órára eljövünk ide egymáshoz...

Összeölelkeztek. Teltek a percek; vízimadár rebbent a közeli folyónál, hallatszott a rikoltása; a Magdalen hídon egy-egy autó suhant.

Nagy sokára elhúzódtak egymástól.

– Hát ennyi – sóhajtotta lágyan Lyra.

A lány maga volt a lágyság; a fiú egyik legkedvesebb emlékképe volt róla ez a homályban derengő lágy sugárzás, a szeme, a keze és főleg az ajka. Csókolta újra meg újra, és mégis egyre közeledett az utolsó csók.

Szelememtől elnehezült szívvel ballagtak vissza Maryhez és Serafinához.

– Lyra – Will – néztek egymás szemébe.

A fiú ablakot vágott Cittágazzéba. A palota körüli park közepében bukkantak ki, közel az erdő széléhez. Odaát búcsúpillantást vetettek a néma városra, a holdfényes háztetőkre, a fenti toronyra, a kivilágított hajóra a sima tengeren.

Will Serafinához fordult, és tőle telhető higgadtsággal így szólt hozzá:

– Köszönöm, Serafina Pekkala, hogy megmentettél a kilátónál, köszönök mindent. Legyél jó Lyrához, amíg csak él. Nem szerettem még a világon senkit úgy, mint én őt.

A boszorkánykirálynő válaszul megcsókolta a két orcáján. Lyra suttogva beszélt Maryhez, aztán ők is csókkal búcsúztak; előbb Mary, aztán Will bújt

vissza ezen az utolsó ablakon a saját világukba, a botanikus kert fái alá.

Innentől fel a fejjel, szedte össze minden akaraterejét Will, de olyan érzése támadt, mintha farkast tartana a karjában, és az mindenáron az arcába vájná a karmát, átharapná a torkát; legyűrte, hite szerint nem mutatva, mennyire keserves.

Lyra ugyanitt tart, látszik a feszült mosolyán.

De mosolyog.

Egy utolsó csók, ügyetlen, arccsontjaik összeütődnek, egy könny a lány szeméből az ő arcára hull; a két daimón is összecsókolózik, Pantalaimon átsiklik a mezsgyén Lyra ölelésébe; Will már csukta be az ablakot, és Lyra nem volt sehol.

– Most pedig – kezdte a fiú a lehető legtárgyilagosabban, ámbár Marytól félrefordulva – össze kell törnöm a kést.

A szokott módon puhatólózott a levegőben, míg hézagot nem talált, és próbálta felidézni, hogyan is volt a múltkor. A barlangból készült ablakot vágni, és Mrs. Coulter rajtaütésszerűen, kivédhetetlenül emlékeztette az édesanyjára; a kés az iránta érzett szeretetébe tört bele, vélte.

Most szántszándékkal folyamodott ehhez a gondolathoz, felidézte az anyja arcát, ahogyan utoljára látta, riadtan, zavartan Mrs. Cooper szűk kis előszobájában.

De nem jött be a dolog. A kés könnyedén hasította a levegőt, másik világba nyitott, ahol javában zuhogott: összerendeztek az átröccsenő kövér esőcseppektől. A fiú gyorsan zárt; teljes tanácstalanság.

A daimónja rögtön tudta, mi a teendő; ennyit mondott:

– Lyra.

Hát persze. A fiú bólintott, jobbába fogta a kést, balját a lány könnyére szorította az arcán.

A kés megvetemedett és recsegve-ropogva tört ketté, a penge szilánkokban esett a talajra, a másik mindenség esőjétől mosott sziklán szikrázott.

Will letérdepelt, hogy gondosan összeszedje a darabokat; Kirjava macskaszeme is segített a keresésben.

Mary a vállára lendítette a hátizsákot.

– No akkor figyelj rám, Will. Még alig váltottunk szót egymással. Jóformán idegenek vagyunk. De Serafina Pekkala és én fogadalmat tettünk egymásnak, én az imént Lyrának; mindentől függetlenül veled is megtenném ugyanezt, ha nincs ellenedre, tekints a barátodnak életre-halálra. Magunkra maradtunk, te is, én is, talán jól jön neked egy... Mindketten most szokjuk a daimónunkat... Mindketten nyakig ülünk a pácban... Ennél nyomósabb érvem sajnos nincs.

– Nyakig a pácban? Te? – meredt rá csodálkozva Will. Mary nyílt, barátságos, okos arca egyenesen visszanézett.

– Megrongáltam a laboratóriumot, okmányt hamisítottam, és... No, nem a világ. A te gondjaiddal is megbirkózunk. Megkeressük az édesanyádat, kezeltejük. Laknod is kell valahol; remélem, jobb hűján nálam is megfelel; mint mindent, ezt is el lehet intézni, és akkor nem lesz szükség... hogy is mondják... állami gondozásra. Ki kell sütnünk persze valami mesét, és ragaszkodnunk hozzá, no de megoldható, vagy nem?

Mary a jó barát. Órola történt említés. Valóban egyengeti az útját. Hogy nem gondolt rá?

– Persze! – vágta rá a választ a fiú.

– No, akkor mindent bele. A lakásom fél órára van innen, és tudod, hogy jelenleg mi a leghőbb óhajom? Egy csésze tea. Ne húzzuk az időt, alig várom, hogy végre feltehessem a vizet.

Három héttel azután, hogy Will kezét eltűnni látta az ablak mögött, Lyra ismét ott találta magát a Jordan-kollégium ebédlőjében, ahol bűvkörébe vonta Mrs. Coulter.

Ezúttal kevesebben ülték körül az asztalt: csak ő, a Mester és Hannah Relf nagyasszony, a Szent Zsófia női kollégium feje. Hannah úrhölgy azon a nevezetes vacsorán is részt vett; Lyra csodálkozott, mikor meglátta, de udvariasan köszöntötte, a tulajdon gyatra emlékezőtehetségét pedig nem győzte kárhóztatni: ez a Hanna úrhölgy sokkal okosabb, érdekesítőbb, jóindulatúbb személy annál a sűrke, vén skatulyánál, aki emlékeiben élt.

Rengeteg dolog történt, míg Lyra távol volt – a Jordan-kollégiumban, Angliában, az egész világon. Az egyház hatalma hallatlanul megnőtt, könyörtelen törvények születtek, de a nagy előretörésnek gyorsan jött a böjtje is: a Magisztérium kebelében a vakbuzgókat végül is kiütötték a nyeregből, a szabadelvű csoportok váltak hangadóvá. Az Áldozárok Testületét feloszlatták; az Egyháztanácsai Büntető Törvényszéknek nincs elnöke, teljes a fejetlenség.

Oxford kollégiumai a kurta, viharos közjáték után lassan visszazökkennek az elmélyült tanulmányok és a dicső hagyomány régi kerékvágásába. Hiányzik persze egy s más: kifosztották a Mester értékes ezüstgyűjteményét; a kollégiumi személyzet egynémely tagját mintha a föld nyelte volna el. A Mester komornyikja, Cousins azonban rendületlenül kitartott a posztján, és Lyra előre duzzogott, hogy mi kellemetlenkedést kell majd zsebre tennie tőle, hiszen hadilábon állnak egymással, mióta csak az eszét tudja.

Majd elájult, mikor Cousins meleg szavakkal üdvözölte, és két kezébe fogva hosszan rázta az ő kezét; tán csak nem rokonszenvezik velem? Ez ám a változás!

Vacsora közben a Mester és Hannah úrhölgy a Lyra távollétében történekről cserélt eszmét; a lány hol szörnyülködött, hol bánkódott, hol álmélkodott magában. A Mester, mikor átvonultak a társalgójába kávézni, meg is jegyezte:

– Ejnye, Lyra, milyen hallgatag vagy. Pedig sok mindent tapasztaltál, tudom. Mesélnél az élményeidről?

– Szívesen – mondta a lány. – De majd csak apránként. Nem értek dolgokat, van, amire elég visszagondolnom, és már sírok és reszketek; de ígérem, nem hallgatok el semmit. Egy feltétellel; ha önök is megígérnek valamit.

– Éspedig? – érdeklődött Hannah úrhölgy.

– Ígérjék meg, hogy hisznek nekem – kérte komolyan Lyra. – Tudom, nem mindig mondtam igazat, a túlélés volt helyenként a tét, mikor füllenttem meg összehordtam mindenfélét. Elismerem, azelőtt ilyen voltam, és azt is tudom, nem titok önök előtt, de az igaz történetem annál fontosabb számomra, hogy önök a felét se higgyék. Megígérem, hogy az igazat mondom, önök pedig ígérjék meg, hogy el is hiszik.

– Nos, én megígérem – mondta Hannah úrhölgy. A Mester csatlakozott hozzá:

– Én is.

– És tudják, mit kívánnék majdnem, majdnem a legeslegjobban? – folytatta Lyra – Bárcsak ne veszítettem volna el az aletiométer olvasásának képességét! Jaj, Mester, olyan különösen jött is, és múlt is el! Egyik nap még ragyogóan boldogultam, föl-le járkáltam a jelképek meg a jelentések között, lépkedtem ide-oda, megtaláltam minden kapcsolódást, mintha csak... – Lyra szája fülig szaladt. – Fürgén ugrándoztam ágról ágra, mint a majom. Aztán egyszerre a nagy semmi. Értelem sehol; csak az alapjelentések maradtak meg a fejemben, hogy a horgony annyi, mint remény, a koponya annyi, mint halál. Azt az ezernyi jelentést... mintha elfújták volna.

– Nem fújták el, Lyra – mondta Hannah úrhölgy. – A könyvek ott sorakoznak a Bodley Könyvtárban. Él és virul a velük foglalkozó tudomány.

Hannah úrhölgy és a Mester korosszékekben ültek egymással szemközt a kandalló előtt, Lyra kettejük között a kanapén. Csak a Mester széke mellett világított egy lámpa, de a két öreg arcát tisztán láttatta. És Lyra azon kapta magát, hogy Hannah úrhölgy arcát tanulmányozza behatóan. Jóságos is, éles is, bölcs is, gondolta Lyra; de nem igazodott ki rajta jobban, mint az aletiométeren.

– Lyra – vette át a szót a Mester –, ideje elgondolkodnunk a jövődről.

A lány megborzongott ezektől a szavaktól. Fegyelemre szorította magát, fölegyenesedett útbén.

– Amíg távol voltam, sose gondoltam rá. A helyzetem, a jelen kötött le. Sokszor hittem, hogy nincs is jövőm. Most pedig... Egyszerre egy teljes élet van előttem, végig kell élnem... és sejtelmem sincs, mit kezdjek vele; pont, mint az aletiométer, ez is az enyém, de nem igazodom ki rajta. Gondolom, dolgoznom kell majd, de vajon mihez fogjak? Tudtommal gazdag szülőktől származom, de a fejemet rá, eszükbe sem jutott pénzt félretenni nekem, elszórták erre-arra, jussom éppen volna hozzá, csak hogy egy picula sincs meg belőle. Tanácstalan vagyok, Mester. Vissza tértem a Jordanbe, mert valaha ez volt az otthonom, hol máshol kopogtathattam volna? Iorek Byrnison király befogadna talán Svalbardra, Serafina Pekkala a boszorkánynemzetségbe, de hát nem vagyok sem medve, sem boszorkány, aligha találnám fel magamat náluk, bármennyire szeretem őket. A gyiptusokhoz esetleg bekéredzkedhetnék... Teljesen elbizonytalanodtam. Elveszett lány vagyok istenigazából.

A Mester és Hannah úrnő jól megnézték: a szokásosnál jobban csillogott a szeme, hetyke álla önkéntelenül felvette a Willtől ellesett pózt. Elszánt, nemcsak elveszett, állapította meg magában Hannah úrnő csodálattal; a Mester meg másvalamit vett észre – az önfeledt gyermeki báj oda, a fejlődő test esetlenné vált. De hát szívből szerette Lyrát, büszkén és aggódva gondolt arra, milyen szépséges felnőtté cseperedik hamarosan.

– Amíg áll ez a kollégium, te nem vagy elveszett, Lyra. Az otthonod, amíg csak igényled. A pénzről annyit, hogy édesapád gondoskodott rólad, komoly összeget utalt át, melyet én kezelek; ne nyugtalankodj.

Lord Asriel ugyan semmi effélét nem tett, de a Jordan-kollégium költésévetéséből pótolható, a Mester magánvagyonra is tetemes a közelmúltbeli zavargások ellenére.

– Én a tanulmányaidra céloztam – folytatta a Mester. – Igen fiatal vagy még, a képzésed mostanáig annak jegyében folyt... nos, mit kerteljünk, hogy melyik szaktekintélyünk bír veled – mosolyodott el a Mester. – Esetleges volt. De tehetséged mostantól számunkra beláthatatlan távlatokat nyithat előtted. Ha netán az aletiométernek akarnád szentelni pályádat, hogy tudatosan elsajátítsd, amit korábban ösztönösen megéreztl.

– Igen, igen! – szólt közbe határozottan Lyra.

– Akkor biztosan állíthatom, ha Hannah úrhölgy vesz gondjaiba, a legjobb kezekbe kerülsz. E szakterület élenjáró tudósa.

– Hadd javasoljak valamit – mondta az úrhölgy –, nem kell rögtön választ adnod. Gondold végig alaposan. A kollégiumom nem olyan patinás,

mint a Jordan, egyébként sem éred még el a korhatárt. Néhány éve intézetet alapítottunk egy ódon észak-oxfordi házban. Szeretném, ha beszélne az igazgatónővel, hátha szívesen tanulná ott. Lyra, meggyőződésem, hasznát látnád korodbeli lányok társaságának. A fiatalok egymástól is tanultak, talán a Jordan ezt nem adhatja meg neked. Az igazgatónőnk okos, buzgó, fantáziadús, jóindulatú fiatal nő, nagy nyereségünk. Keresd fel, és ha kedvet kaptál, a Szent Zsófia lehetne az alma matered, a Jordan meg az otthonod. Ha meg rendszeres aletiométer-oktatásra vágysz mostantól, részemről magánóra is szóba jöhet. De semmi se sürgős, kicsim, van időnk bőven. Ne siesd el a választ. Érleld meg a döntést.

– Köszönöm – mondta Lyra –, Köszönöm, Hannah úrhölgy, úgy lesz.

A Mester kulcsot adott Lyrának a kertkapuhoz, hogy kedve szerint jár-kálhasson ki-be. Aznap késő este a portás már zárta a kapusfülkét, mikor Pantalaimonnal kisurrantak és nekivágtak a sötét utcáknak; az oxfordi hangok éjfél kongattak.

A botanikus kertben Pantalaimon azonnal úzóbe vett egy pockot a fűvön, aztán futni hagyta, mert inkább az óriásfenyőre szökkent. Lyrának élvezet volt nézni, ahogy olyan távol száguldozik a daimónja az ágak között, de az ilyesmi tilos, ha más is látja; nehezen szerzett boszorkányságuk titkát meg kell őrizniük. Valaha élvezettel dicsekedett volna a többi lurkó előtt, vagy a frászt hozta volna rájuk, de Will megtanította, mennyit ér a hallgatás és a tartózkodás.

Leült a padra, és kivárta, míg Pan odamegy hozzá. Pan szerette meglepni, de ő rendszerint lefülelte; lám, ott siklik árnyalakja a folyó mentén. Lyra félrefordult, úgy tett, mintha nem vette volna észre, aztán hirtelen elkapta, mikor a padra szökkent.

– Majdnem sikerült! – jelentette ki a daimón.

– Nem árt még némi gyakorlás. Már a kapuból hallottalak.

Pan a padtámlára telepedett, mancsát Lyra vállán nyugtatta.

– Nos, mit válaszolunk? – érdeklődött.

– Igent, naná – mondta a lány. – Csak a találkozóra vonatkozik az igazgatónővel. Nem az iskolára.

– De elmegyünk, ugye?

– Hogyne – mondta a lány –, valószínűleg.

– Hátha jó hely.

Lyra a többi diákra gondolt. Talán okosabbak nála, meg előkelőbbek, és egész biztosan járatosabbak az ilyen korú lányok sorskérdéseiben. Ő

meg századrészét sem fedheti fel előttük mindannak, amit tud. Óhatatlanul együgyűnek és tudatlannak tekintik majd.

– Szerinted Hannah úrhölgy valóban ért az aletiométerhez? – firtatta Pantalaimon.

– A könyvek segítségével biztosan elboldogul. Vajon hány könyv kell? Fogadjunk, hogy kitanuljuk mindet, hogy nélkülük is menjen a dolog... Képzeld csak el, hogy mindenhová egy halom könyvet hurcolászunk... Pan?

– Tessék.

– Elmondod valaha is, hogy mit műveltetek Will daimónjával, míg távol voltunk?

.. Majd egyszer elmondom – felelte a daimón. – Majd egyszer Will is megtudja. Összebeszéltünk, hogy a maga idején majd elmondjuk nektek, de addig nem.

– Jó – mondta a lány jámboran.

Ő mindenről beszámolt Pantalaimonnak, de tökéletesen helyénvaló, hogy neki titkai legyenek előle azok után, hogy rútul elhagyta.

És jóleső tudat volt, hogy Willel még valamiben közösködnek. Vajon lesz-e olyan óra az életében, amikor nem gondol a fiúra, nem vele beszélget gondolatban, nem együttlétük pillanatait idézi, nem a hangjára, a kezére, a szerelmére sóvárog? Álmában sem képzelte volna, hogy milyen ennyire szeretni; meghökkenítő kalandja közepette is ez hökkentette meg a legjobban. A gyengédség a szívében sosem gyógyuló seb, életre szóló, drága seb.

Pan lesiklott az ölébe. Jó itt a sötétben neki meg a daimónjának meg a titkaiknak. A városban ott szunnyadnak a könyvek, melyek elárulják, hogyan olvashatja ismét az aletiométert, meg a jóságos, tanult asszony is, aki oktatja rá, meg a leendő iskolatársnők, akik annyival többet tudnak nála.

Még nem sejtik, de barátok leszünk, gondolta Lyra.

Pantalaimon azt dűnnyögte:

– Will mondott egyszer valamit...

– Mikor?

– A parton, mielőtt az aletiométerrel kezdtél volna kínlódni. Hogy nem létezik máshol. Az apja is mondta neked. De ez nem minden.

– Emlékszem. Úgy értette, hogy az országnak, a mennyek országának vége, pont. Ne éljünk úgy, mintha többet számítana, mint az élet ezen a világon, mert mindig az a legfontosabb hely, ahol épp vagyunk.

– Azt mondta, hogy fel kell építenünk valamit...

– És erre kell a teljes életünk, Pan. Szíves-örömet Willel meg Kirjával tartottunk volna, igaz?

– De még mennyire! Ők meg velünk. De...

– De akkor nem építhetnénk fel. Senki sem építheti fel, ha mindenekelőtt magára tekint. Nehéz dolgokban kell jeleskednünk, mint a derű, meg a jószág, meg a kíváncsiság, meg a bátorság, meg a türelem, és tanulnunk kell és gondolkodnunk, és keményen dolgoznunk, mindannyiunknak, az összes világokban, és akkor felépítjük...

A lány keze a daimón fényes szőréen pihent. Valahol pacsirta dalolt, kis szellő borzolta a lány haját meg a leveleket. A város valamennyi harangja egyet ütött, melyik csilingelve, melyik mély hangon, melyik közel, melyik távolabb, melyik rekedten, nyűgösen, melyik zengő ünnepélyességgel, de mind egybehangzóan, hogy hol tart éppen az idő, még ha másodpercnyi különbségekkel adtak is róla számot. Abban a másik Oxfordban, ahol Willel búcsúcsókot váltottak, bizonyára szintén szólnak a harangok, szintén dalol a csalogány, és kis szellő lebegteti a lombokat a botanikus kertben.

– Mit is kell felépíteni? – ásított a daimón. – Mit?

– A mennyei köztársaságot – mondta Lyra.

Köszönetnyilvánítás

Az Úr sötét anyagai trilógia nem születhetett volna meg barátaim, családom, könyvek és vadidegenek támogatása és buzdítása híján.

A következőknek tartozom személyre szóló köszöntettel: Liz Cross alaposan és lankadatlan derűvel gondozta e munkát minden fázisában, gyógyó ötletet adott a képeket illetően a Titokzatos késben; Anna Wallace-Hadrill engedte, hogy tüzetesen átvizsgáljam csónakját, Richárd Osgood, az Oxfordi Egyetem Régészeti Intézetének munkatársa felvilágosított a kutatóexpedíciók szervezéséről, Michael Malleson a dorseti Trent Művészmuhelytől beavatott a kovácsolás rejtelseibe, Miké Froggatt és Tanaqui Weaver felhajtotta a megfelelő, két ponton átluggatott írópapírt, ha fogytán volt. Az Oxfordi Modern Művészeti Múzeum kávézójának is hadd adózzam dícsérettel. Valahányszor akadozott a tollam, varázslatosan hatott egy csésze kávé, egy órácska abban a barátságos környezetben. Sosem kellett csalódnom.

Loptam minden könyvből, amit valaha olvastam. Anyaggyűjtéskor jelmondatom a következő: „Olvass, mint a lepke, írd, mint a méh”; ennek a történetnek a mézét, ha van, nálam különb írók nektárjából merítettem. Hármuknak tartozom olyan sokkal, hogy kiemelem őket. Heinrich Kleist báb-színházról szóló tanulmányának, amelyet Idris Parry fordításában olvastam először a *Times Literary Supplement* hasábjain 1978-ban. John Milton *Elveszett paradicsom*ának. William Blake műveinek.

S akiknek legfőképpen lekötelezettje vagyok: David Fickling, aki nem szűnt hinni bennem és bátorítani, biztosan és találóan megítélni, mi módon tehető még jobbra egy elbeszélés, nagyban kovácsa e mű sikerének; Caradoc King több mint fél emberöltőn át rendületlenül részletetett barátságából és támogatásából; Enid Jones tanárnőm ismertetett meg egykor az *Elveszett paradicsommal*, a nevelés legjavát, felelősség és élvezet ötvözetét nyújtva; egyébként minden földi jóért Jude-nak, feleségemnek, Jamie-nek és Tomnak, fiaimnak tartozom hálával.

Philip Pullman

Nyomta a Kinizsi Nyomda Kft., Debrecen
Felelős vezető Bödrös János igazgató
Megjelent 31,21 (A/5) ív terjedelemben
ISBN 978 963 370 296 3